

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

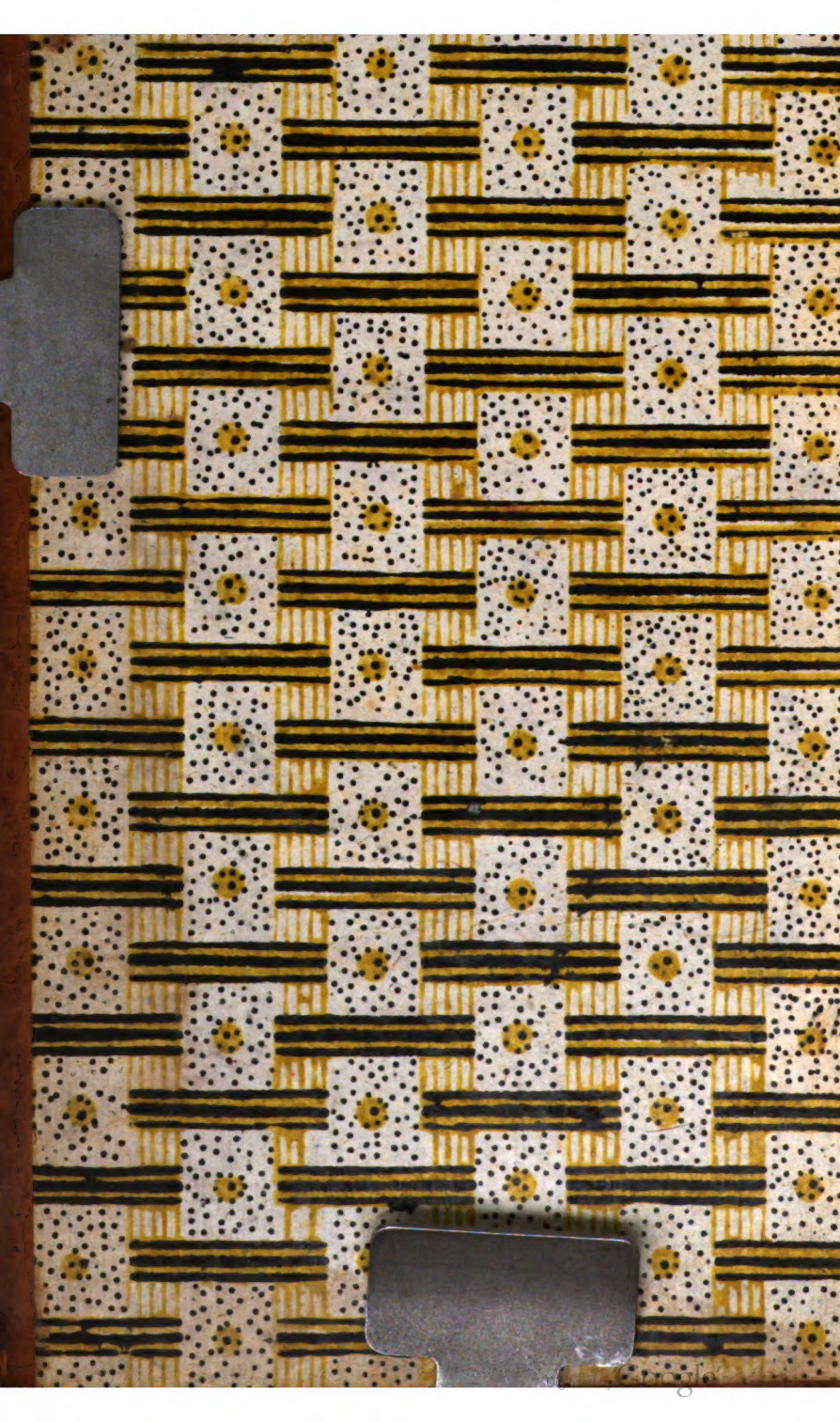
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

<36605942460019

<36605942460019

Bayer. Staatsbibliothek

Ms. G. b. 531/1

Aristoteles

I. 34¹

Auct. Gr. Vet. 80. p. 330.
Arift. Opp.

A R I S T O T E L I S
O P E R A

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ARISTOTELIS
OPERA OMNIA
GRAECE

AD OPTIMORUM EXEMPLARIUM FIDEM RECENSUIT,
ANNOTATIONEM CRITICAM, LIBRORUM ARGUMENTA,
ET NOVAM VERSIONEM LATINAM

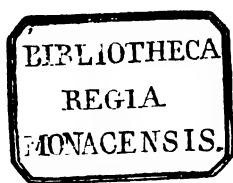
ADIECIT
IO. THEOPHILUS BUHLE
PROF. PHILOS. IN ACAD. GEORG. AUGUSTA
SOC. REG. SCIENT. GOTTING. SOD. E. O.

Ex Officina Christ. à Mechel Basil: Fiorillo inv.

VOLUMEN PRIMUM

ΒΙΠΟΝΤΙ
EX TYPOGRAPHIA SOCIETATIS
CΙΔΙΔCCXCI

DUUMVIRIS

INGENIO DOCTRINA VIRTUTE MERITIS

INTER GERMANOS EXIMIIS

VIRO ILLUSTRİ

CHRISTIANO GOTTLOB HEYNE

PRAESTANTISSIMO ANTIQUITATIS

INTERPRETI

NEC NON

VIRO ILLUSTRİ

IO. GEORG. HENR. FEDER

PHILOSOPHO

ERUDITISSIMO , SAGACISSIMO

HONESTISSIMO

HANC
NOVAM LIBRORUM ARISTOTELIS
EDITIONEM
IN
PIETATIS OBSERVANTIAE OFFICII
MEMORIAM
D. D. D:
E D I T O R.

P R A E F A T I O.

EXSPECTARI poterat iam ab eo inde tempore, quo Graecae literae inter nos denuo reviviscere laetiusque efflorescere coeperunt, ut Aristoteles, quippe omnium Graecorum scriptorum iure meritoque princeps vulgo habitus, haud minus, quam alii, obtineret sospitatore suum. Etenim fuit is, quem vere dicas cognita & perspecta habuisse literisque consignata ad posteritatem transmississe fere omnia, quae ea aetate scitu digna & erant & videbantur; quod certe temere pronuntiatum putabit nemo, qui divinum eius ingenium, immensam doctrinae copiam, & vel eorum modo librorum, quos ab eo relictos fortuna nobis haud invidit, numerum indolemque consideraverit. Vixit praeterea iis temporibus, quibus non solum Graecorum bellica virtus ad summum fastigium erat evecta, ita ut Graeci nominis fama omnem terrarum orbem pervagaretur, sed quibus etiam

Aristot. Vol. I.

a 2

in artibus literisque excolendis & maxime in philosophia & naturae scientia tanta studiorum aemulatione illi elaboraverant, ut suboriri iam necesse esset desiderium, congestos habendi & uni quasi obtutui subiectos Graecae sapientiae fructus, quandoquidem nec, quousque adhuc progressa esset mens humana, sine tali adiumento perspicere licebat, nec perperam tradita corrigi, nec obscuris lux affundi, nec denique maiorum copiae augeri & in usum converti poterant. Cui quidem desiderio ab omni parte satisfecit Aristoteles, qui antiquiorum philosophorum scripta diligenter enucleando, atque insuper perscrutando ipsam rerum naturam proprio Marte & maxima animi intentione, multo longius, quam eum qui aetate antecesserunt, progressus, opes maiorum industria partas non solum in unum ambitum collegit, sed mirifice adeo locupletavit. Contigit enim ei, quod raro aliis, ut Philippi & Alexandri, Macedoniae regum, munificentia liberaliter adiutus otio frui, bibliothecam condere, & omnia, quibus ad literas ornandas & amplificandas indigeret, sibi parare posset. Non mirum igitur, libros eius, uti ab aequalibus & posteris ditissimi doctrinae fontes semper illi existimati sunt, ita etiamnum dignissimos haberi, qui omnium usibus accommodatiores editi exstarent.

Enimvero, libros de poëtica & arte dicendi inter fervescentia elegantiorum artium studia saepius recensitos & expositos, paucosque alios mi-

noris momenti * si excipias, parum ceteroquin nostri homines de Aristotele illustrando solliciti fuerunt. Conversa potius nonnunquam vidimus eorum studia ad inanes Sophistarum, Rhetorum & Grammaticorum paleas, quas utinam ventis dedisset bona aliqua fortuna, dum contemptui habebant iidem negligebantque varia & multiplici doctrina refertas summi viri reliquias, quae tamen ut illustrarentur, tam philosophorum, omniumque disciplinis addictorum, quae in eruendis naturae legibus explicandisque rerum naturalium virtutibus versantur, quam Graecis omnino literis operam navantium magis interesse debebat. Quid? quod contendere ausim, Aristotelem ex omnibus Graecis scriptoribus non solum minime Criticorum curam expertum, sed minime adeo a viris doctis nostrae aetatis lectum fuisse; non enim toties hallucinati essent illi in describendis Stagiritae placitis & in philosophiae antiquioris historia, nisi loca singula ab aliis laudata inspicere tantum, quam libros integros ex ordine perlegere & excutere maluissent. Subiit haud raro animum meum miratio,

* Sic nuperrime librum *de mirabilibus auscultationibus* Aristotelis adscriptum docto commentario dilucidavit *Beckmannus*, Collega mihi coniunctissimus. Alii novas nonnullorum librorum Aristotelis editiones polliciti sunt, ex quibus nominasse sufficiat *Schneiderum*, Virum eruditissimum, novam *historiae animalium* editionem

parantem, quam avide exspectamus; (v. Epist. ad Camperum editioni Aeliani de histor. anim. praefixam) & *Beckium*, Professore Lipfienfem, auscultationum physicarum editorem futurum. Praef. ad Harlesium in edit. Plutarchi de phys. philos. decret. p. 35.

qui hoc factum fit, & reperire mihi visus sum causam in eo potissimum, quod medio aevo, ubi doctrina Aristotelis philosophica si non ipsa regnabat, saltem regnanti substrata erat, in legendo & interpretando Aristotele perverso more occupati fuerunt viri docti, quare ab eorum diligentia, critica subtilitate & subacta interpretandi facultate destituta, parum lucis ei affulsit; qua tamen doctrina post recentioris philosophiae auctores & scholis exsulante, & in contemptum adducta, nostri homines non modo ipsius nunc obliti sunt, sed etiam librorum, unde eam maiores nostri hauserant. Quot enim quaeso erunt vel ex eorum numero, qui hodie philosophiam profitentur, a quibus serio interrogatis responsum feras, se in Aristotelis Organum aut Metaphysica diligenter incubuisse? Non ego is sum, cui Aristotelem in pristinum regnum reducere animus sit; maneat ille in loco suo, nec in rempublicam philosophorum imperium exerceat; verum ab altera parte exsulem, honore debito prorsus exutum, situ fordibusque squalentem negligi nolim; nam insunt in eo multae dotes praeclarae & egregiae, quas forte in uno vel altero eum alto supercilio despicientium desideres; insunt in eius scriptis, quae legentis animum, etsi ab eius philosophandi ratione alienissimum, alliciunt tamen, teneant, & enutrient.

Critici autem nostrae aetatis cur libros Aristotelis tam diu neglexerint, causa in difficultatibus quaerenda est, quibuscum conflictandum est

ei, qui aut textus corruptelas sanare, aut verborum sensum aliis explanare studet. Commentatorum & interpretum Aristotelis antiquiorum immanis quidem seges est, sed primum ad veram lectionem restituendam parum in iis praesidii reperitur; tum quod maxima eorum pars de lectione emendanda ne cogitavit quidem, unice id sectati, ut singula verba prolixo commentario diluerent, in quo aut verbosa & inani loquacitate taedium faciunt, aut clara obscura reddunt, obscuris maiorem adhuc caliginem inducunt; tum quod novam qui textus recensionem a se institutam iactant, raro quibus codicibus aut editionibus usi, aut qua ratione adducti hanc vel illam lectionem mutaverint, declarare solent. Omnino Aristotelica lectio, praeterquam quod Organon Iulius Pacius a Beriga diligentius recensuit, nondum constituta est; nam Sylburgii & Isaaci Casauboni, quem, cum pressio pede secutus eum sit Duvallius, iure novissimum editorem dicas, opera fuit tumultuaria. * Adspersere illi varias lectio-

* Casaubonus in praef. sub finem: Ad Aristotelis, inquit, expolitionem, cum ab amicis viris, qui eam curarunt, etiam atque etiam rogatus essem, velut symbolam confexi; etsi etiam iis adminiculis parum suffultus, quae ad tantum opus desiderantur, feci tamen non invitus, ut operam aliquam in recensendis ipsius scriptis ponerem, & cum variantis scripturae diversitates, quas vel editionum collatio peperisset,

vel aliquos veterum codicum, qui mihi ad manum erant, tum meas etiam locorum aliquam multorum emendationes, ad oram libri annotarem. Quo in negotio, haud sane ita facili, ac nasutulis quibusdam scip videri, qui cum sint ipsum ignavum fuci pecus, nihil aliud, quam alienae industriae monumenta dente Theoninaque rodere & livoris atramento norunt perfundere, *etsi non plus temporis est impensum, quam quan-*

VIII • P R A E F A T I O.

nes partim ex veteribus Graecis interpretibus, qui tamen multo plures exhibent, quam illi enotarunt, partim ex libris scriptis, quorum nec numerum, nec aetatem & virtutem definierunt, partim ex prioribus editionibus saepius ne quidem indicatis; partim denique ex coniectura, aut sua, aut aliorum; in textu ipso pauca tantum mutarunt. Nec farragine variarum lectionum Casauboniana nunc recte uti licet, quoniam illae plerumque nude appositae sunt, nec annotatum est, codicibusne an editis debeantur an coniecturae. Maior itaque labor suscipiendus erat, quam quem vulgo nunc suscipere amant viri docti; inquirendum erat imprimis in lectionis Aristotelicae, qualis ea nunc se habet, originem & fontes, quae quidem disquisitio maxima cum molestia coniuncta est; comparandi denuo erant interpretes Graeci & codices vetustiores, consulendae editiones primariae, quae reliquarum familiam duxere, uti & versiones Latinae antiquiores ex codicibus factae, evolvendi denique scriptores, qui ex Aristotelis fonte uberrimo prata sua irrigarunt. Novam porro difficultatem obijcit & Critico & interpreti sermonis Aristotelici obscuritas, ipsiusque librorum argumenti tum varietas, tum in philosophicis spinosa subtilitas. Magna librorum Aristotelicorum pars ut recte intelligatur, non modo requiritur,

sum partim operae vis aliquando inveniuntur, partim aliae occupationes nobis concedebant, spero tamen non defuturos gratos homines, qui nostrum hoc labore se ad-

iutum iri fateantur. -- Vide quoque Sylburgii praef. qui tamen omnium aliorum editorum vicit diligentiam.

qui in intimam cum sermone Graeco familiaritatem se insinuaverit, sed etiam, quoniam multo altius Aristoteles ratiocinandi artem rimatus est, quam recentiores eam rimari solent, ita ut non nisi ex Aristotele ipso discas demum Aristotelem intelligere, desideratur qui philosophiae & ratiocinandi maxime artis sit peritissimus; id quod peculiare sibi studium poscit. Alii porro Aristotelis libri nonnisi ab homine disciplinis mathematicis & naturae scientia imbuto, omnino intelligi & explicari possunt, cum adeo contineant, quae vel his instructus interpres a se enodari posse desperet; raro autem contingit, ut qui bonus sit mathematicus, aut in rebus naturalibus cognoscendis diligentem operam locaverit, idem etiam sit Graecis literis doctrinaque illa critica & grammatica satis institutus, ut ad crisin & interpretationem Aristotelis seu cuiuscunque alius scriptoris antiqui cum fructu se accingat. Ipso denique sermone Aristotelico, purissimo quidem per se & perfectissimo, at eodem tamen difficillimo, cum multa ille habeat sibi propria, nec nisi saepius iterata lectione & meditatione recte percipi queat, quia plurimis vocibus a philosopho usurpatis & diverso a vulgari sensu acceptis singularis quaedam vis subesse solet, & quia eius elocutio tam brevis, concisa & haud raro tam contorta est, ut in sexcentis locis ipse potius optes ad interpretem confugere, quam aliis verum sensum declarare ausis, difficillima & crisis & interpretatio redditur. Quae quidem omnia quisquis apud animum reputaverit, is mi-

rari definet, nostrae aetatis viri docti cur ab Aristotele critica face illustrando abstinuerint. Plura poscimus nunc ab Aristotelis critico & interprete, quam quae maiores nostri poposcisse videntur, quibus satisfecisse arbitrabantur editores Aristotelis, si textum, qualis esset, recudi curassent, adiecta forte variantium lectionum silva hinc illinc temere collecta, aut addito commentario qualicunque; cum nos contra, ut integritati, quantum licet, restituat scriptorem, ut quovis alio modo lectorum studia adiuvet, ab editore flagitamus.

Diu equidem dubius haesi, iisdemne causis, quae doctissimos viros ab recensendo Aristotele adhuc deterruisse videntur, me quoque deterreri paterer. Arduum bene quidem ab initio statim sentiebam esse opus, quod perficiendum aggrederer, nec sane illud aggressus essem, si tum, cum primum edendi Aristotelis consilium inirem, vel minimam, quae mihi superandae forent, difficultatum partem praevidissem; nunquam enim vanam cogitationem in animum induxi, me esse illum, qui ferre valeat, quod aliorum humeri recusaverint. Verum incideram iuvenis forte fortuna in Aristotelem, cuius legendi mihi *Heynius* propterea auctor suaforque fuerat, quod discrimen inter exotericos & acroamaticos Aristotelis libros a me accuratius declaratum dari vellet; vidi tum, cum paulo altius in eius studium descendissem, quam immerito hic scriptor neglectus esset, &, ut fert iuvenilis aetas, haud magno labore eo

me perventurum esse, spem cepi, ut, si non omnia Aristotelis opera, saltem nonnullos eius libros multo castigatiores aliquando edere, quam illi vulgo leguntur, atque sic praestare possem, quo Graecarum literarum studia haud leve incrementum caperent. Contigit postea praeter expectationem meam, ut *Heynius*, cui disquisitione de *distributione librorum Aristotelis in exotericos & acroamaticos eiusque rationibus & causis*, studium meum Aristotelis approbaveram, dignum me haberet, quem *Extero*, doctissimo & de literis meritissimo viro, tum de editione Aristotelis, impensis Societatis Bipontinae evulganda, cogitanti, curae huic haud imparem designaret. Noluit enim vir summus, pro suo in bonas literas amore & indefesso eas provehendi studio, tam praeclaram bene de Aristotele merendi occasionem, quam alio tempore frustra forsitan aliquis quaesivisset, sine ullo ad hunc scriptorem fructu dimitti, & facile persuasit Societati, cum, nisi inter bibliothecae opipare instructae copias, quibus quidem ego uti possem, consilium edendi Aristotelis exsequi posset nemo, ut dilata editione in aliquot annos, otium mihi praeberet, quod Aristoteli, quo ornatior ille prodiret, impenderem. Debetur itaque *Heynio* consilium editionis a me curandae, non meae cuidam temeritati; neque etiam, nisi tanto auctore, ad eam adornandam excitatus fuisset, inprimis cum Aristoteles iam longe a me, aliis curis distracto, sepositus esset; hunc tamen cum in manus iterum resu-

merem, non potui mihi temperare, an satisfacere saltem conarer summi viri votis, quem non solum cum aliis omnis humanitatis exemplum, omnisque liberalioris doctrinae antistitem, sed etiam praeceptorem & fautorem meum veneror. Ab eo inde tempore, quidquid mihi superfuit otii, id religiose in incepto opere absolvendo consumsi, & quamvis mihi ipsi nequaquam satisfecerim, & valde dubitem, quin opera mea eorum, quos mihi iudices sedere velim, suffragia latura sit, habebo tamen hoc solatium, me omnia fecisse, quae meo loco, mea aetate & pro virili facere potui.

Liceat mihi nunc paucis exponere, & quid omnino in hac nova Aristotelis editione propositum habuerim, & quatenus id exsequi mihi licuerit. Et quidem in editione omnium operum Aristotelis, ne nimiam in molem ea excresceret, id tantum me sectari debere arbitratus sum, ut textum exhiberem emendatiorem, addita simul lectionis varietate; singulorum deinde librorum versiones Latinas, quibus in hoc scriptore nemo forte lubens careat, cum illae in prioribus editionibus, (etsi de omnibus, utpote a diversis viris profectis, idem iudicium ferri nequeat,) verbis Graecis saepe obscuriores, barbaro & horrido Latino sermone conscriptae, omninoque non ita fideles & clarae reperiantur, ut locis difficilibus atque dubiis commentario quasi inserviant, aut refingerem aut prorsus novas facerem; porro quo facilius rerum seriem & nexum uno intuitu per-

spicerent lectores, praeclarum *Tiedemanni* V. Cl. exemplum secutus, singulis libris argumenta diligentius elaborata, quam ea vulgo habentur, praemitterem; fragmenta denique librorum Aristotelicorum deperditorum, quorum larga adhuc messis est, sedulo colligerem, indicesque tam verborum quam rerum aegre adhuc desideratos subiicerem. Contineri his circiter autumavi, quae hodie ab Aristotelis editore iure quodam exigantur; si quis enim praeterea commentarium perpetuum, quem vocant, aut locorum saltem obscuriorum interpretationem postulet, eius desiderium mea quidem opinione unus idemque homo, si vel totam vitam Aristoteli dicaverit, explere vix unquam poterit. Verum omnium Aristotelis operum editio correctior si exstiterit, a qua sordes, quibus adhuc ea inquinata fuere, maximam partem deterfae sint, tum esse quoque velim, qui diligentiam suam in libris singulis doctius illustrandis ponant; via per dumeta semel munita, facilius erit eandem ornare; & est Aristoteles is scriptor, qui docta expositione omnium maxime indigeat, in quo etiam dilucidando optime ostendas te doctum interpretem; nec adminicula deerunt, si vel soli interpretes Graeci excutiantur. Equidem imbecillitatis meae probe conscius; ideo accuratiori interpretatione librorum Aristotelis prorsus mihi abstinendum esse ratum habens, uni tantum vel alteri loco, ubi lectio mihi mutanda visa est, aut de cuius sensu in versione Latina expresso lectores dubitare posse praevi-

debam, paululum in notis immoratus sum, ut, cur ita nec aliter locus legendus aut intelligendus esset, rationes afferrem.

Intentiori potius animo, quae ad recensitionem textus pertinerent, circumspexi, & quoniam emendationi textu hanc Aristotelis editionem potissimum commendari velim, monere quaedam de lectionis Aristotelicae praesidiis necesse est. Habentur in praecipuis & nobilissimis subsidiis criticis antiqui codices ad scriptores recensendos nondum adhibiti, & quidem recte, modo isti codices sint satis antiqui, & boni, nec ipsis impressis mendosiores. Nam primariae veterum scriptorum editiones saepe ex libris corruptis aut lacunosis, cum forte meliores non adessent, expressae sunt; in sequioribus autem textus & operarum incuria & ipsorum editorum negligentia, aut indocto & perverso nonnullorum emendandi & mutandi pruritu, ita nonnunquam deformatus est, ut non nisi denuo codices conferendo lectio vera & ab ipso auctore profecta revocari possit. Sic quoque post Aldum Manutium, Ioannis Baptistae Camotii, Morelii, Iulii Pacii, Sylburgii, Casauboni aliorumque industria, qua in editionibus aut omnium operum Aristotelis aut singulorum librorum a se curatis, codicibus usi sunt, Aristotelis lectio nonnihil lucrata esse videri debet, quamvis minime ad pristinam integritatem redacta sit & redigi potuerit. Igitur fuisset etiam mei officii, codices, quos a nemine adhuc inspectos sciebam, conquirere, eosque consulere, aut ab aliis in meum usum con-

fulendos curare; quam tamen officii partem me obire in plurimis Aristotelis libris (nonnullorum enim codices, etsi paucos, eosque partim Latinos *, partim quidem Graecos, sed recentioris aetatis, ad manum habui) tum rationes meae tum aliae causae vetuerunt. Etenim parum eum effecisse puto, qui ex immensa illa codicum Aristotelis copia, si vel ii solum numerentur, qui in meam notitiam venire, unum vel alterum temere, ut fors ferret, arreptum contulerit, dum sexcenti adhuc conferendi remaneant, praesertim cum eorum pretium raro satis notum recteque aestimatum sit, necdum qui, unicuique eorum locus assignandus, qui ceteris anteferendus sit, inter nos constet, plurimi autem in bibliothecis asserventur, ex paucis vetustioribus in pueriles & scholasticos usus confecti. Sunt enim saepenumero una eademque manu exarati & quidem ad unum exemplum, quod forte & ipsum recentius erat, ut exinde patet, quod consentiunt inter se, uti in librorum ordine, divisione & in capita se-

* E Latinis unum nactus sum exhibentem versionem, ex qua Aristotelis *Analytica priora* & *posteriora*, *Topica*, & *Sophistici Elenchi* expressa sunt Venetiis per Philippum Venetum 1481, fol. de qua editione vid. Mittrællii *Bibl. Codd. monast. S. Michaël. Venet. App. libr. impr. sec. XV*, p. 12 & 25. Cf. Morelii *Catal. bibl. Pinellianae Venet. T. I*, p. 218. Asservatur hic codex Göttingae in bibliotheca *Kulen-*

kampii, literatissimi viri, cuius insigni erga me benevolentiae & humanitati multis nominibus mihi significatae innumera debeo. E Graecis accepi inter alios unum ex bibliotheca publica *Erlangensi*, missum ad me ab *Harlesio*, doctissimo viro, cuius, ut & amplissimi Senatus Academici *Erlangensis* bene de Aristotele merendi studium honoris & gratum animum publice testandi causa hic commemoro.

ctione, ita etiam in lacunis, quo unius codicis familiam facile agnoscas; adeo ut, etiamsi quis magnam codicum numerum inspexerit, non plures ille, sed unum tantum codicem inspexisse, iure dici possit, omnibus non nisi librariorum vitiis, nec vera lectionis diversitate, a se invicem discrepantibus. Indignum autem studiis his, ut *Heynii* mea verba faciam, quibus iudicium & sensus acui debebat, stupores barbarorum monachorum religiose enotare, & non tam variantium lectionum, quam sordium monachicarum mole, rem criticam onerare. Praeterea ignoramus, quos codices ex iis, qui supersunt, priores editores iam in usum vocaverint; loquuntur enim isti semper de codicibus omnino, a se comparatis. Aldus Manutius & Camotius plures codices adhibuere; sunt ex his haud dubie nonnulli in bibliotheca Veneta, verum delitescunt alii in aliis literariis copiis; Morelius in recensendis Aristotelis libris physici argumenti duobus codd. Parisiensibus usus est, sed quis eos distinguat a librorum Aristotelis physicorum codd. in bibliotheca regia magna copia asservatis? Quam facile igitur fieri potest, ut omnis labor frustra susceptus sit, si quis in codicem forte inciderit iam excussum, quod certe nemo facile praesentiat, lectionis Aristotelicae varietate nondum in unum congesta, sed hic illic in variis editionibus aut alibi dispersa? Quod si autem omnis Aristotelicae lectionis varietas aliquando collecta fuerit, tum demum de codicum nondum inspectorum bonitate iudicari iisque pretium suum sta-

tui poterit, loca ex iis singula cum varietate lectionis ex aliis libris iam excerpta comparando. Quamobrem contexui elenchum codicum in bibliothecis adhuc latentium, addita accuratiori eorum notitia, qui e pluribus mihi sive propter vetustatem, sive aliis de causis maxime insignes visi sunt: nam omnes ac singulos eadem diligentia persequi taedii multum, utilitatis parum habuisset.

Quod iam supra innui, summo labore & studio etiam si omnes, qui supersunt, codices excusserit editor, tamen quia corruptelae origo iam a primis fatis repetenda est, quae Aristotelis manuscripta post eius mortem experta sunt, Aristotelis textui pristinam integritatem nemo unquam reddet. Aristotele vita defuncto, bibliotheca eius ad Theophrastum Eresium, post huius mortem ad Neleum Scepsium, Corisci filium & Theophrasti discipulum, pervenit. * Neleus libros Aristotelis Scepsin deportatos heredibus suis, hominibus a literarum humanitate alienis, reliquit, qui codices aliquamdiu sub claustris serisque retentos, ** cum regum Pergami, quibus Scepsii parebant, libros ad bibliothecam regiam instruendam conquirendi studium intelligerent, ne sibi eriperentur illi, metuentes, in recessu quodam subterraneo occultarunt; unde aliquando demum luci redditos, corruptos humore blattisque arrosos, magno tamen pretio emtos, Appellico Teius

* Strabo Geogr. XIII, p. 609.
Plutarch. in vita Sullae Opp. T.
I, p. 468 A. ed. Ff. cf. Heynii

Opusc. acad. Vol. I, p. 126. not.
** Salmas. ad Tertullianum de
pallio p. 128.

Aristot. Vol. I.

b

accepit. Is quidem, libris Athenas translatis, ut erat homo magis librorum, quam doctrinae, studiosus, erosas a tineis particulas reparaturus, in nova libros transcribi exempla curavit, suppletis ex suo ingenio, quae deficerent, ita ut eos multis vitiis deformatos emitteret. Apellicone mortuo, Sulla Athenis potitus (Ol. CLXXIII, 4.) bibliothecam eius Romam transtulit; ibique Tyrannio Amisenus, Grammaticus eruditione clarus & Aristotelis amans, bello Mithridatico a Lucullo captus, Murenæ, quem Consulem designatum Cicero defendit, dono datus, & ab hoc, invito Lucullo, servi loco habitus, postea vero manumissus, * a bibliothecae Sullanae praefecto obtinuit, ut librorum Aristotelicorum sibi permetteretur usus; ex quo tempore forte illi in bibliothecam quoque Lucullianam & Ciceronianam illati sunt. ** Per Tyrannionem libri Aristotelis innotuere Andronico Rhodio, *** qui deinde eos in *πραγματείας* distribuit, pluribusque bibliopolis describendos divulgandosque dedit, quorum tamen incuria, cum illi ineptis uterentur librariis, neque conferrent cum antiquo exempla nova,

* Plutarch. in Lucullo, Opp. T. I, p. 504 B. Suidas v. *Τυραννίων*. cf. Patricii discuss. Peripat. T. I, Lib. IV, p. 36. Bayle dict. crit. Art. *Tyrannion*.

** Cic. de fin. III, 3. Epist. ad Atticum IV, 4. 8.

*** Plutarch. in Sulla l. 1. Porphy. in vita Plotini cap. XXIV. Simplic. ad auscultatt. phys. fol. 216 a. Severinus Boëthius in Arist. lib. de interpretat. ed. 2. prooem. Idem in Categor. praef. lib. IV. cf. etiam Bayle Art. *Andronique*.

vitiorum segetem immense auctam esse, veteres conqueſti ſunt. *

* His ex Strabone & Plutarcho a me expoſitis repugnare pluribus viſus eſt locus Athenaei Deipnoſ. I, p. 3. Loquitur Athenaeus de Laurentio quodam : ἢ δὲ ἡ βιβλίῳ κτῆσις αὐτῷ ἀρχαίων ἑλληνικῶν τε (καὶ ῥωμαίων) τοσούτη, ὥς ὑπερβάλλειν πάντας, ὥς ἐπὶ συναγωγῇ τοθαυμασμίους, Πολυκράτη τε τὸν Σάμιον, καὶ Πεισίστρατον τὸν Ἀθηναίων τυραννήσαντα, Εὐκλείδην τε τὸν καὶ αὐτὸν Ἀθηναῖον, καὶ Νικοκράτη τὸν Κύπριον, ἔτι δὲ τοὺς Περγᾶμου βασιλέας, Εὐριπίδην τε τὸν ποιητὴν, Ἀριστοτέλην τε τὸν φιλόσοφον, καὶ τὸν τὰ τούτων (τούτου recte emendavit Casaub.) διατηρήσαντα βιβλία Νηλία, παρ' οὗ ΠΙΑΝΤΑ φησὶ πριάμπος ὁ ἡμετέρος βασιλεὺς Πτολεμαῖος, Φιλάδελφος δὲ ἐπικλὺν, μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἀπὸ Ῥόδου εἰς τὴν καλὴν Ἀλεξάνδρειαν μετέγαγε. Quo loco cum Neleus ille, penes quem libri Aristotelici essent, omnia sua Ptolemaeo Philadelpho vendidisse perhibeatur, dubitari sane potest, an non ipsam quoque Aristotelis bibliothecam una cum ceteris, quas corraserat, eum vendidisse credendum sit, quamvis Strabo & alii eam Neleidemum posteros Apelliconi vendidisse tradiderint. Quid? quod Ammonius Hermiae ad Aristot. Categ. (fol. 3. a. lin. 3 a fine p.) narrari dicit, in bibliotheca magna s. Alexandrina (Philopon. ad Analyt. prior. fol. 4. a. generatim ait ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθή-

καις) fuisse Analyticorum quadraginta volumina, categoriarum duo, e quibus horum quidem unum, illorum quatuor pro germanis habita essent. Verum enimvero his omnibus meo saltem iudicio probari nequit, bibliothecam Aristotelis Ptolemaeo venditam, abductamque Alexandriam esse, neque confugiendum eo esse arbitror, ut duo Neleum apographa habuisse ponatur, quorum unum Ptolemaeo committeret, alterum heredibus relinqueret. Primum enim Athenaeus non diserte testatur, *Aristotelis bibliothecam* cum ceteris venditam esse Philadelpho; quod si intelligi voluisset, sibi ipse contradixisset; nam alio loco Deipn. V, p. 214, Apelliconem Teium eam emisse affirmat, omisso tamen, unde lis pendet, utrum a Neleo ipso, an ab eius heredibus. Deinde alia loci interpretatione omnis difficultas tolli potest, nempe ut ex antecedentibus in πάντα suppleamus τὰ (ἄλλοθεν) *ἐννηγμένα ἐπ' αὐτοῦ*, & verba τὸν τὰ Ἀριστοτέλους διατηρήσαντα βιβλία non addita sint, nisi ad insigniendum Neleum, qui alias eandem ob causam Scepsius dicitur, & sane ab illa etiam re appellari potuit, quod librorum Aristotelis heres vulgo notus esset, praesertim hoc loco, facta modo Aristotelis mentione. Qua interpretatione saltem efficitur, ut Aristotelis bibliothecam ab illis libris, quos

Hinc explicandum est, quod iam Graecorum Aristotelis interpretum temporibus, Alexandri Aphrodisei, Porphyrii, Themistii, Ammonii Hermiae filii, Simplicii, Ioannis Philoponi & aliorum, apographa librorum Aristotelicorum tam erant corrupta & inter se discrepantia, ut illi iam de iis conferendis, & in locis, quibus sanus sensus non inesse videbatur, de lectione mutanda cogitarent. In commentariis maxime Simplicii, doctissimi interpretis, variae lectiones e pluribus codicibus excerptae obviae sunt, quae etiam a nostra lectione vulgata abeunt, uti ipsa textus Aristotelis lectio, cui commentarium ille subiecit. Quo etiam factum est, ut interpretes Graeci haud raro textum Aristotelis pro lubitu mutare, interpolare, eique de suo aliquid addere auderent, quae mutationes postea sine auctoris nomine in libros ad eorum exempla scriptos transierunt. Ita Themistius totum fere caput secundum libri sexti Auscultationum physicarum paulo liberius pro-

Philadelpho vendiderit Neleus, seiunctam fuisse, & apud Neleum remansisse, per ipsa verba statuere liceat. Neque aliter locum intellexisse video Vossium *de seclis philosophorum* cap. XVI, p. 89, qui eum de libris capiendum esse, qui *aliud quam Aristotelem habere auctorem*, pronuntiavit. Ceterum Ammonii locus supra excitatus huc nihil facit; immo contrarium ex eo evinci potest: Philadelphus enim Aristotelis libros germanos & integros ex manibus Nelei si accepit, cur

amplius de libris Aristotelis sollicitus fuit, adeo ut supposititiis sibi imponi pateretur? Denique si locum Athenaei ita interpretari malis, ut si ipsa Aristotelis manu scripta, si apographa Alexandriam deportata esse, inde elicias, mirationem saltem facit, quod Galenus, qui plura studii exempla, quo Ptolemaeus in libros congerendos ferebatur, exposuit, (vid. Heynii opusc. Vol. I, p. 127) eorum Aristotelis librorum a Neleo plane oblitus sit.

pter obfcuritatem mutavit, pro ipsis Aristotelis verbis paraphrafi fua inferta. Ex Themistii codice fluxere alii, ex quorum uno editio Veneta Camotii expreffa eft, ficut ex eadem Codicum stirpe fuit is, quem vetus interpres Latinus ante oculos habuit; nam & Camotius & vetus interpres non ipfa Aristotelis verba, fed Themistii expositiorem in textum receperunt. Conradus Gefnerus autem & Simon Grynaeus in editione Basileensi alium codicem fecuti ipfa Aristotelis verba restituerunt, paraphrafi huius loci Themistiana, cum ea in ipso Themistii commentario in Auscultationes physicas non reperiatur, ad calcem librorum physicorum reiecta; id quod etiam in Moreliana editione observatum est. Textum editionis Basileensis vere Aristotelicum esse, docet Simplicius, qui Themistii fraudem simul aperuit, ut adeo huic rei fides derogari nequeat. * Quis nunc quaeſo in auctoritate codicum noſtrorum, quorum plurimi ſeculis XIV, XV & XVI exarati ſunt, & antiquiſſimi non ultra ſecula X & XI aſſurgunt, tuto acquieſcat, poſtquam codices Ariſtotelis manu ſcriptos, madore & tineis iam corruptos, ab Apellicone Teio ſuppletos & emendatos, alios a librariis Romanis & Graecis deformatos, alios Graecorum denique interpretum induſtria interpolatos eſſe audierit? Quis nobis unquam perſuadere po-

* Simplic. ad Ariſt. auſc. phyſ. fol. 245 a. ed. Ald. Ἰωάννης δὲ, ὅτι Θιμίſτιος, ἐν οἷς ἀνέγναι ἰγὰ βιβλίους, ἀπὸ ταύτης τῆς ῥήσεως, Ἄπαν δὲ τὰ φερόμενα, ἢ αὐτὸ ὑφ'

ἰαυτοῦ κινεῖται, ἢ ὑπ' ἄλλου, ἤρξατο τοῦτο τὰ βιβλίον παραφράζειν, τῷ μὲχρι τοῦδε ῥηθέντων ἐν αὐτῷ καταφρονήſας, καὶ οὐδὲ ἐν τοῖς ἐξῆς τὴν συνέχειαν φυλάττει.

terit, codicum aliquem ex eorum numero, quos nunc habemus, bonitate saltem aliquatenus vel ad Apelliconeum accedere? Igitur fore ut codicum ope & criticis curis ad pristinam integritatem scripta Aristotelica aliquando plane redigantur, desperandum est.

Verumtamen ex iisdem, quae modo diximus, facile apparet, cum Graeci Aristotelis interpretes non modo de lectione Aristotelica emendanda solliciti fuerint, sed etiam ipsi novum textus librorum Aristotelis quasi recensum fecerint, nihil magis ad editionem Aristotelis criticam requiri, quam ut variae lectiones ab illis servatae diligenter enotentur, ipseque textus Aristotelis, qualis apud interpretes est, cum eo, qui in editionibus ipsorum librorum Aristotelicorum exstat, diligenter conferatur. Codices ad manum habuerunt isti interpretes, qui vetustate, quotquot exstant, omnes nostros anteeunt; ergo variae lectiones ab illis commemoratae maiorem auctoritatem prae se ferunt; etsi has quoque non minus suspicari aliquis possit, esse in recentioribus commentariorum codicibus iterum forte depravatas, aut ad lectiones codicum ipsius Aristotelis mutatas; id quod probabilitate non destitutum videri debet, quandoquidem horum commentariorum codices mirum in modum dissentiant, deficientibus in nonnullis, quae in aliis leguntur, omninoque commentario in hoc codice aliter constituto, ac in altero; cuius rei praecipua causa esse videtur, quod commentarii non semper ab ipsis eorum

auctoribus publici iuris facti, sed ex eorum ore a discipulis & familiaribus calamo excepti & ad posteriores transmissi sint, ubi saepius fieri oportuit, ut, interpretatione unius eiusdemque libri Aristotelici ab eodem interprete coram discipulorum coetu iteratis vicibus instituta, ipsoque interprete aut nonnunquam mentem suam aliter explicante, modo fusius, modo brevius, aut de locis quibusdam aliter statuente, aut discipulis diverso modo, quae audirent, scribentibus, statim ab initio magna codicum, commentarios interpretum exhibentium, discrepantia oriretur; ad quod ferioribus temporibus librariorum aliorumque interpolationes accesserunt. Interea tenendum est, varias textus Aristotelici lectiones ab interpretibus laudatas, postea, nisi forte librarii cuiusdam incuria aut stupore, vix mutatas aut corruptas esse; quae quidem ut eadem manerent, omnia suadebant; discrepantiam quoque codicum, uti nonnullorum comparatio docuit, magis commentatoris, quam Aristotelis, verba, quippe quae non tam facile mutari possent, attinere; loca denique textus Aristotelici, in quibus codices interpretum iam olim dissentiebant, vix a ferioribus librariis aut discipulis mutata esse, quos quidem commentator, addita lectionis varietate, magis rationis memores fecerat, qua ipse in talibus locis textum constituerat. Ita, quamvis Graecorum interpretum commentarii valde corrupti & diversissima conditione ad nos pervenire, ex collatione tamen textus Aristotelici in iis

servati, cuius corruptelae propter rationes modo allatas non adeo frequentes sunt, haud levem fructum ad vulgatae lectionis Aristotelicae emendationem capi posse, ipsa experientia edoctus sum; nam interpretum Graecorum ope innumera Aristotelis loca mendosa sanavi, ubi in codicibus adhuc excussis nihil subsidii reperiēbam. Quo puriorem autem interpretum textum haberem, diversas eorum editiones inspexi; codices commentariorum aliis, vestigia mea forte aliquando insistentibus, conferendos relinquens.

Ingenue adhuc exposui, quibus rationibus adductus fuerim, ut de conquirendis codicibus ad recensendos Aristotelis libros minus anxius essem. Enotavi tamen varias lectiones omnes, quas a primis editoribus, aut in virorum doctorum commentariis e libris scriptis excerptas reperi. Omnino autem diligenter inter se comparavi priores editiones, tam omnium operum Aristotelis, quam singulorum librorum, quarum infra elenchus a me concinnatus est, in quo mihi solus fere Sylburgius praeivit, a quo Venetae, Moreliana & Iuntina excussae sunt, etsi non ubique eadem constantia, quare, cum eas ipse quoque ad manus haberem, denuo singula loca non sine novo lucro inspexi; consului porro versiones Latinas vetustissimas, quas e codicibus Graecis factas esse constabat, sed in locis dubiis tantum; nam singula versionum verba appendere, ut forte hinc lectiones quasdam, nec id quidem fatis tuto, expiscarer, taedium immensum, quod praesentie-

bam mihi istum laborem facturum esse, vetuit, & nimis brevis vita est humana, quam ut in tali opera bonas horas perdas. Contulere quoque nonnullas antiquas versiones Latinas cum vulgato Graeco Sylburgius iam & Morelius. Praeterea adii Graecos interpretes fere omnes, quotquot editi exstant, & ad rem criticam facientia sedulo ex iis collegi; ex recentioribus quoque in Aristotelis libros commentariis, quorum copiam satis largam bibliotheca nostra Academica mihi suppeditabat, quae consilio meo infervirent, depromere studui; sicut denique virorum doctorum, inprimis Bata-vorum, in alios veteres scriptores commentarios, num forte locorum Aristotelicorum mendis aliquam medicinam ἐν ταπέρῳ attulissent, & libros, quos vocant, *criticos*, curiose perlustravi. Ne autem ipsius ingenii mei qualiscunque vis, nimia ista variantium lectionum farragine obtunderetur, antequam eam congererem, Aristotelis libros sine interprete, & ne versione quidem Latina in locis obscuris, intricatis aut ulcerosis adhibita, perlegi, maxima diei parte lectioni impensa, eo consilio, ut demum intelligerem, quid assequeretur ipse, quid non, quomodo huius vel alterius loci sensum explicarem, mente aliorum interpretatione nondum praeoccupata, ubi ipse haererem, ubi mendum deprehendere mihi videretur, ubi rerum nexum desiderarem, & quid de philosophi ratiocinandi modo & argumentis ab eo ad hoc vel illud probandum usurpatis sentirem. Habet haec veteres scriptores, quos critica face illustrare conaris, tra-

Etandi ratio, quam equidem secutus sum, tantum utilitatis, ut eam omnibus non satis commendare possim. Observamus tum non modo, quousque nobis ipsis progredi liceat, & quatenus interprete aliisque adminiculis ipsi non indigeamus, sed animadvertimus etiam innumera ab aliis editoribus & interpretibus praetermissa loca dubia & obscura, in quibus forte & alii haereant; subnascuntur quoque nobis in locis ulcerosis medelamque exigentibus coniecturae emendationesque liberiores & meliores, iudicio nostro non turbato, sed sibi ipsi relicto, curarumque nostrarum in scriptorem existunt certi fines limitesque. Maximus itaque fructus e lectione scriptoris ita instituta percipiendus erit, ut rectius totum apparatus criticum in usum convertere discamus, nec priorum editorum interpretumque sententiis, vanis haud raro, nulloque idoneo fundamento superstructis, tam facile nos decipi patiamur; contra ad alios statim confugientem, priusquam ipse solus virium suarum periculum fecerit, in plurimis etiam ab illis pendere, ab illis relicto ipsum quoque desperare, sibi que saepius, quam illis, diffidere videmus.

In ipso autem textus Aristotelici recensu hanc mihi legem praescripsi, ut lectionem vulgatam editionis Duvallianae, quam typis exscribendam operis dedi, non mutarem, nisi summa necessitate urgente; ubi tamen manifestum in loco errorem animadverterem, qui ex codicibus aut certa coniectura tolli posset, aliam lectio-

nem in textum recipere non dubitarem. Noli in his similis esse morosi critici, librariorum stupores, etiam si illi in aprico sint, operarumque errores in vulgatis editionibus, vix ac ne vix quidem corrigere ausi. Nam quid iuvat, magna variarum lectionum copia coacervata, textum tamen ipsum scriptoris exhiberi non multo emendatiorem, quam antea ille habebatur? Mirari soleo equidem in tali opera editoris sedulitatem, ingenium & acumen criticum desidero; quod enim editori faciendum erat, ut textum in meum aliorumque commodum vitiis mendisque purgaret, id nunc, priusquam lectioni me accingam, faciendum mihi restat. Deinde, cur novas veterum scriptorum recensione paramus, si animus nobis non est, eos meliores atque integriores edere, quam illi vulgo legebantur? cur criticus ipse lectionis varietate non utatur ad textum emendandum, cum tamen emendandi licentiam eum lectoribus permittere oporteat? Proponat ille itaque iudicium suum de vulgata lectione, mutet & emendet, si placuerit, modo non sine causa hoc faciat, modo necessitatem mutandi bene ponderet: quod si lector vulgatum praetulerit, aut alia lectio magis ei arriserit, utetur is non minus libere suo quoque iudicio.

Duo potissimum ad crisin textus Aristotelici spectant, quae mihi maxime digna visa sunt, in quibus diligentissime versarer, primum ut & vulgarem librorum Aristotelis in capita & sectiones distinctionem, & singulorum locorum interpun-

ctionem mutarem; alterum, ut, quantum possem, interpolationes, quibus nullus fere scriptor tam obsitus & depravatus est, quam Aristoteles, detegerem, manifestasque uncinis includerem. Quod primum attinet, ne temere id a me factum esse aliquis dicat, monendum est, librorum Aristotelis distributionem & in capita paragraphosque distinctionem non ab Aristotele, nec a proximis eius aetati interpretibus, sed a recentioribus profectam esse. Non solum interpretes Graeci, sed codices quoque Aristotelici hac in re mirum in modum variant; alii ex pluribus libris unum faciunt; alii rursus unum vulgo habitum in plures dispescunt: capita singulorum librorum & sectiones, quemadmodum in nostris editionibus sunt, plane ignorant. Recentiorum autem editorum propriam quisque & peculiarem libros distribuendi & in capita paragraphosque dispescendi rationem amplexus est; ab Aldo Manutio discessere Conradus Gesnerus & Simon Grynaeus; ab his iterum Iulius Pacius; a Iulio Pacio, uti a Gesnero quoque, cui tamen in plerisque adstipulatur, Sylburgius, a Sylburgio denique in postremis Metaphysicorum libris Duvallius. Quidni igitur mihi liceat, paulo aliter librorum capita & sectiones constituere, cum praesertim vulgo in hoc peccatum esse viderem, & divulgata esse, quae nimis cohaerent, nec bene divelli possent, ita ut saepenumero ipsa separatione sensus offuscaretur, qui, cohaerentia si cohaerere iuberet, satis perspicuus esset? Ex qua tamen innovatione ne ad lectores

aliquid incommodi rediret, cum numerus quoque capitum & paragraphorum mutandus esset, in margine semper distinctio capitum editionis Casauboniana, Sylburgiana & Duvalliana, quae in eruditorum manibus versantur, a me adscripta est. Interpunctionis innovatae non est quod causas multis exponam; esse hanc textum emendandi rationem optimam maximeque salutarem, in Aristotelis vero scriptis plane necessariam, unicuique, qui vulgatas Aristotelis editiones vel a limine tantum salutaverit, in oculos incurret. Ceterum iam per se patebit, me ita interpunxisse, quemadmodum loci sensum caperem ipse. Fieri quidem potuit, ut hunc vel illum locum, male a me intellectum, male etiam interpungerem: ab altera tamen parte innumera loca adhuc obscura & minus perspicua sola meliori interpunctione a me explanata esse eo certius persuasum habeo, quo acrius & religiosius in verborum Aristotelicorum sensum inquisiverim; priusquam enim Aristotelis libris criticam faciem admoverem & ad interpunctionem mutandam accederem, eos partim in sermonem vernaculum, partim in Latinum transtuli, ubi mihi loca mala interpunctione laborantia facile apparere debuerunt; si tamen de cuiusdam loci sensu dubitavi, id in notis criticis singulis libris a me subiunctis indicatum est.

Praeterquam vero, quod lectionis emendandae curam suscepi, novas quoque versiones Latinas plurimis libris addidi, aliorum veteres sal-

tem refinxi. Experientia edoctus nemo diffitebitur, quam parum adiumenti, nisi quis Graecorum verborum vim per se assequatur, in locis salebrosis vulgatae versiones afferant; inhaerere solent nimis tenaciter ipsis verbis Graecis, quae translator plerumque totidem Latinis reddidit, nulla saepe totius loci sensus ratione habita; nec inique eum iudicare contendere ausim, qui Latina maximam partem Graecis obscuriora pronuntiet, versio Latina quamvis commentarii perpetui instar esse debeat; alium saltem ad Graece doctos fructum mihi apud animum cogitare non possum. Gratium itaque fore lectoribus speravi, si aut veterum versionum defectus supplerem vitiaque corrigerem, aut, quando id mihi non satisfaceret, novas concinnarem.

In argumentis singulorum librorum elaborandis, ut iam supra dixi, exemplum *Tiedemanni*, eruditissimi & acutissimi viri, ante oculos habui; a quo tamen eatenus mihi discedendum putavi, ut iudicium meum de Aristotelis placitis rarius interponerem, rariusque ea cum recentiorum philosophematibus compararem: quem enim fructum ab istis argumentis ad lectores redundare volui, eum minorem fore ratus sum, saepius a me intertextis, quibus rerum a philosopho tractatarum series interromperetur; verendum quoque erat, ne nimis prolixa tum argumenta evaderent, praesertim cum mihi etiam de librorum sinceritate, & quatenus illi recte Aristoteli adscribantur, disceptandum esset.

Prodit itaque Aristotelis Volumen primum, quod Vitas Aristotelis antiquas a Diogene Laërtio, Dionysio Halicarnasseo in epistola ad Ammaeum, Pseud-Ammonio, Anonymo apud Menagium, Suida, Hesychio Milesio conscriptas, cum varietate lectionis; Vitam Aristotelis a me exemplo Andreae Schotti per annos digestam; commentationem *de discrimine librorum Aristotelis exotericorum & acroamaticorum*; elenchos codicum & editionum; denique Porphyrii introductionem in Categorías ad Chrysaorium & Aristotelis librum Categoriarum s. de praedicamentis comprehendit. Reliqua volumina haud longa mora interposita subsequuntur. Scribebam Gottingae in Academia Regia alma Georgia Augusta. Cal. Sept. c1515ccxc1.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΒΙΟΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΒΙΟΣ

ΚΑΤΑ ΔΙΟΓΕΝΗ ΤΟΝ ΛΑΕΡΤΙΟΝ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Νικομάχου καὶ Φαιστίδος, Σταγειρίτης. ὁ δὲ Νικόμαχος ἦν ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καθά φησιν Ἑρμιππος ἐν τῷ περὶ Ἀριστοτέλους καὶ συνεβίω Ἀμύντα τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ, ἱατροῦ καὶ Φίλου χρεῖα. οὗτος γνησιώτατος τῶν Πλάτωνος μαθητῶν τραυλὸς τὴν Φωνήν, ὥς φησι Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ Βίων· ἀλλὰ καὶ ἰσχυροσκελὴς, φασιν, ἦν καὶ μικρόμματος, ἑσθῆτι τε ἐπισήμῳ χρώμενος, καὶ δακτυλίοις, καὶ κουρᾷ. ἑσχε

ARISTOTELIS

VITA

AUCTORE DIOGENE LAERTIO.

ARISTOTELES, Nicomachi & Phaeftidis filius, Stagiris oriundus. Nicomachus autem patrem habuit Nicomachum, Machaonis filium & Aesculapii nepotem, ut Hermippus in libro de Aristotele refert, vixitque apud Amyntam, Macédonum regem, medici & familiaris loco. Fuit is praestantissimus discipulorum Platonis; lingua balbus, ut tradit Timotheus Atheniensis in libro de Vitis; cruribus etiam, aiunt, gracilibus, parvisque oculis, usus simul veste insigni, & annulis, & tonsura, Sustulit autem filium

Aristot. Vol. I.

A 2

δὲ [καὶ] υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἑρπυλλίδος τῆς παλλα-
κῆς, ὡς Φησι Τιμόθεος. ἀπέστη δὲ Πλάτωνος ἔτι περι-
όντος ὥστε Φασὶν ἐκεῖνον εἰπεῖν, Ἀριστοτέλης ἡμᾶς
ἀπελάκτισε, καθάπερ εἰ τὰ πωλάρια γεννηθέντα τὴν
μητέρα. Φησὶ δ' Ἑρμιππος ἐν τοῖς Βίοις, ὅτι πρεσβεύ-
οντος αὐτοῦ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀθηναίων, σχολάρ-
χης ἐγένετο τῆς ἐν Ἀκαδημίᾳ σχολῆς Ξενοκράτης· ἐλ-
θόντα δὲ αὐτὸν, καὶ θεασάμενον ὑπ' ἄλλῃ τὴν scho-
λῇν, ἐλθεῖν περίπατον τὸν ἐν Λυκείῳ καὶ μέχρι μὲν
αἰλείμματος ἀνακάμπτοντα, τοῖς μαθηταῖς συμφιλο-
σοφεῖν· ὅθεν Περιπατητικὸν προσαγορευθῆναι· οἱ δ' ὅτι
ἐκ νόσου περιπατοῦντι Ἀλεξάνδρῳ συμπάρων, διελέ-
γετο ἅττα. ἐπειδὴ δὲ πλείους ἐγίνοντο, ἦδη καὶ ἐκάθι-
σεν, εἰπὼν,

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ἰσοκράτη δ' εἶαν λέγειν,
καὶ πρὸς Θέσιν συνεγύμναζε τοὺς μαθητὰς, ἅμα καὶ

Nicomachum ex Herpyllide pellice, ut ait Timotheus. De-
fecit a Platone adhuc superstite: quare hunc dixisse fe-
runt, *Aristoteles nos calce petiit, ut pulli modo geniti matrem.*
Tradit Hermippus in Vitis, dum Aristoteles Atheniensium
causa legatione fungeretur apud Philippum, scholae in
Academia interea praefectum fuisse Xenocratem: illum
igitur reducem, & scholam sub alio videntem, delecto si-
bi peripato in Lyceo, usque ad unctionis horam deam-
bulando cum discipulis philosophatum esse, atque inde
Peripateticum dictum; alii tamen [*hoc nomen ei adhaesisse vo-
lunt*], quod cum Alexandro ex morbo reconvalescente &
deambulante variis de rebus confabulari soleret. Ubi iam
plures eum frequentarent, etiam consedit, dicens,

Turpe est silare, dum Isocrates loquitur,
docuitque discipulos disputare de thesi proposita, simul

ῥητορικῶς ἐπασκῶν. ἔπειτα μέντοι ἀπῆρε πρὸς Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον Ἀταρνέως ὄντα τύραννον· ὃν οἱ μὲν Φασὶ παιδικὰ γενέσθαι αὐτοῦ, οἱ δὲ καὶ κηδεῦσαι αὐτῷ, δόντα τὴν θυγατέρα ἢ ἀδελφιδὴν, ὥς Φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς Περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων· ὃς καὶ δοῦλον Εὐβούλου Φησὶ γενέσθαι τὸν Ἑρμείαν, γένει Βιθυνὸν ὄντα, καὶ τὸν δεσπότην ἀνελόντα. Ἀρίστιππος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς Φησιν, ἐρασθῆναι τὸν Ἀριστοτέλην παλλακίδος τοῦ Ἑρμείου. τοῦ δὲ συγχωρήσαντος, ἔγημέ τε αὐτὴν, καὶ ἔδυσεν ὑπερχαίρων τῷ γυναικί, ὥς Ἀθηναῖοι τῇ Ἑλευσινιάδι Δήμητρι· τῷ τε Ἑρμείᾳ παιανῖα ἔγραφεν, ὃς ἔνδον γέγραπται. ἐντεῦθεν τε γενέσθαι ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ Φιλίππῳ, καὶ λαβεῖν μαθητὴν παρ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον, καὶ αἰτῆσαι ἀναστῆσαι αὐτοῦ τὴν πατρίδα, κατασκαφεῖσαν ὑπὸ Φιλίππου, καὶ τυχεῖν· οἷς καὶ νόμους θεῖναι. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ σχολῇ

more rhetorum eos exercens. Postea autem ad Hermiam eunuchum, Atarnae tyrannum, se contulit, quem alii amasium eius fuisse, alii cum eo affinitatem iunxisse volunt, data in matrimonium filia aut nepte, ut auctor est Deme- trius Magnes in libris de aequivocis poetis & scriptoribus; qui etiam Hermiam, genere Bithynum, & Eubuli servum fuisse, dominumque suum occidisse ait. Aristippus autem in libro primo de luxu veterum deperiisse tradit Aristotle- lem Hermiae pellicem. Quo etiam concedente, duxit eam uxorem, & laetitia exultans sacra fecit mulierculae, velut Cereri Eleusinae Athenienses, composuitque in Hermiam pae- anem, qui infra adscriptus est. Deinde in Macedonia apud Philip- pum fuisse, ab eoque filium Alexandrum in disciplinam accepisse dicitur: a quo cum petiisset, ut patriam urbem, a Philippo ever- sam, restauraret, voto da-

νομοθετεῖν, μιμούμενον Ξενοκράτην, ὥστε κατὰ δέκα ἡμέρας ἄρχοντα ποιεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἐδόκει ἐπιεικῶς αὐτῷ συγγεγενῆσθαι Ἀλεξάνδρῳ, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ τὸν συγγενὴ Καλλισθένη τὸν Ὀλύνθιον· ὃν καὶ παρρησιαστικώτερον λαλοῦντα τῷ βασιλεῖ, καὶ μὴ πειθόμενον αὐτῷ, Φασὶν ἐπιπλήξαντα εἰπεῖν·

᾽Ωκύμορος δὴ μοι τέκος ἔσσεαι, οἳ ἀγορεύεις.

καὶ δὴ καὶ ἐγένετο. δόξας γὰρ Ἑρμολάῳ συμμετεσχηκέναι τῆς εἰς Ἀλέξανδρον ἐπιβουλῆς, ἐν σιδηρᾷ περιήγετο γαλεάγρα, φθειριῶν καὶ ἀκόμιστος· καὶ τέλος λέοντι παραβληθεὶς, οὕτω κατέστρεψεν. ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης ἐλθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ τρία πρὸς τοῖς δέκα τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔτη, ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτὸν τοῦ ἱεροφάντου δίκην ἀσιθείας γραψάμενου, ἢ Δημοφίλου, ὡς φησι Φα-

mnatus est, novaeque civitati leges scripsit. Sed eum in schola quoque leges tulisse volunt, imitatione Xenocratis, ita ut singulis denis diebus scholae aliquem praeficeret. Postquam vero visus est sibi satis cum Alexandro fuisse, Athenas rediit, suffecto in locum suum Callisthene Olynthio, cognato suo; quem etiam paulo liberius cum rege loquentem, nec ei obtemperantem, increpasse dicitur his verbis:

Mors te, gnate, manet cisa, qualia loqueris.

Atque ita etiam evenit. Creditus enim insidiarum ab Hermolao Alexandro structarum conscius fuisse, in cavea ferrea circumductus, pediculis ac squalore obsitus, leoni denique obiectus periit. Aristoteles quidem Athenas reversus, postquam ibi per tredecim annos scholae praefuerat, clam Chalcidem concessit, impietatis accusatus ab Eurymedonte hierophanta, aut Demophilo, ut ait Phavorinus

βαρῆος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ· ἐπειδὴ περ τὸν ὕμνον
ἐποίησεν εἰς τὸν προειρημένον Ἑρμείαν· ἀλλὰ καὶ ἐπί-
γραμμα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀνδριάντος, τοιοῦτον·

Τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως παραβάς μακάρων θέμν
ἀγνήν,

Ἐκτείνειν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς·

Οὐ φανερῶς λόγχῃ Φονίοις ἐν ἀγῶσι κρατήσας.

Ἄλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίου.

ἐνταῦθα δὴ πῶν ἀκόνιτον ἐτελεύτησεν, ὥς Φησιν Εὐ-
μηλος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν, βιοὺς ἔτη ἐβδομή-
κοντα. ὁ δ' αὐτὸς Φησιν αὐτὸν καὶ Πλάτωνι τριακον-
ταίτην συστήναι· διαπίπτων. βεβίωκε χάρ τρία μὲν
πρὸς τοῖς ἐξήκοντα· Πλάτωνι δέ, ἐπτακαίδεκάτης συν-
έστη. ὁ δὲ ὕμνος ἔχει ταῦτον τὸν τρόπον·

Ἀρετὰ πολύμοχθ'.

Γένει βροτείῳ,

in Variis historiis, quod hymnum fecisset in Hermiam su-
pra memoratum; sed exstat etiam epigramma in statuam
Delphis positam huiuscemodi:

Hunc olim infanda caede violata sancta fide Deorum

Peremit Persarum rex sagittiferum:

Non in aprico armis cruenso certamine victor,

Sed hominis usus ope dolosi.

Ibi ergo aconitum bibens vitam finiit, ut tradit Eumelus
libro quinto historiarum, annos natus septuaginta. Idem
etiam tradit, eum ad Platonem accessisse, cum triginta an-
norum esset; in quo errat. Vixit enim annos sexaginta tres;
Platoni autem se adiunxit anno aetatis decimo septimo.
Hymnus vero ita se habet:

VIRTUS, multo laboris.

Generi mortalium,

Θήραμα κάλλιστον βίω,
 Σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς
 Καὶ θανεῖν, ζαλωτὸς Ἑλλάδι πότμος,
 Καὶ πόνους τλῆναι μαλεροῦς
 Ἀκάμαντας τοῖον
 Ἐπὶ φρένα βάλλεις
 Καρπὸν τ' ἀθάνατον,
 Χρυσοῦ τε κρέσσω καὶ γονέων,
 Μαλακαυχητοῖό θ' ὕπνου.
 Σεῦ δ' ἐνεχ' οὐκ Διὸς Ἡρακλῆς,
 Λήδας τε καῦροι πόλλ' ἀνέτλασαν,
 Ἔργοις σὰν ἀγρεύοντες δύναμιν.
 Σοῖς δὲ πόθοις Ἀχιλλεὺς
 Αἴας τ' Αἰῖδα δόμους ἦλθον.
 Σᾶς δ' ἐνέκα Φιλίου μορφᾶς
 Καὶ Ἀταρνέως ἐντροφός

*Venatio pulcherrima vitae,
 Tuam propter, Virgo, speciem
 Vel mori, beata Graeciae fors,
 Et labores perferre duros
 Indefessum; talem
 In pectora iacis
 Fructum immortalem;
 Auro meliorem atque parentibus
 Mollique somno.
 Tui gratia Iove natus Hercules
 Ledaëque pueri multa tulerunt,
 Fastis tuum venantes decus.
 Desiderio tui Achilles
 Aïaxque Orci domus ingressi.
 Tuam propter amabilem speciem
 Et Atarnae proles*

Ἄελίου χήρωσεν αὐγὰς.
 Τοῖγαρ αἰοῖδος ἔργοις,
 Ἀθάνατόν τε μιν αὔξουσι Μοῦσαι,
 Μναμοσύνας θύγατρες,
 Διὸς Ξενίου σέβας αὔξουσai
 Φιλίας τε γέρας βεβαίου.

Ἔστι δ' οὖν καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν, οὕτως ἔχον·
 Εὐρυμέδων ποτ' ἔμελλεν Ἀριστοτέλην ἀσεβείας
 Γράψασθαι, Δηοῦς μύστιδος ὦν πρόπολος.
 Ἀλλὰ πῶν ἀκόνιτον, ὑπέκφυγε· τοῦτ' ἀκονιτὶ
 Ἦν ἄρα νικῆσαι συκοφάσεις ἀδίκους.

τοῦτον πρῶτον Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, λό-
 γον φησὶ δικανικὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ συγγράψαι, ἐπ' αὐ-
 τῇ ταύτῃ τῇ δίκῃ, καὶ λέγειν, ὡς Ἀθήνησιν
 Ὅχη ἐπ' ὅχη γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.

*Solis viduavit lumen.
 Quare inclitus factis,
 Immortalemque cum ornabunt Musae
 Mnemosynes filiae,
 Iovis Xenii laudem celebrantes
 Et firmæ decus amicitiae.*

Exstat quoque in Aristotelem epigramma nostrum hu-
 iusmodi:

*Sacra Deae temerata querens morti cupiebat
 Eurymedon mystes tradere Aristotelem:
 Ille aconita bibens litam fugit: hoc ἀκονιτὶ
 Nempe erat iniustos vincere scire dolos.*

Hunc primum Phavorinus in Variis Historiis scripsisse
 ait pro se libellum defensorium in hac ipsa causa, & di-
 xisse, Athenis

Pirum super piro senescere, & ficum super fico.

Φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν Χρονικοῖς, γεννηθῆναι μὲν αὐτὸν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἐνάτης καὶ ἐννεηκαστῆς Ὀλυμπιάδος· παραβαλεῖν δὲ Πλάτωνι, καὶ διατρίψαι παρ' αὐτῷ εἴκοσιν ἔτη, ἑπτακαίδεκέτη συστάντα, καὶ εἰς τὴ Μιτυλήνην ἐλθεῖν ἐπὶ ἄρχοντος Εὐβούλου, τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ὀγδῆς καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. Πλάτωνος δὲ τελευτήσαντος τῷ πρώτῳ ἔτει ἐπὶ Θεοφίλου, πρὸς Ἑρμείαν ἀπᾶραι, καὶ μέναι ἔτη τρία. ἐπὶ Πυθοδότου δ' ἐλθεῖν πρὸς Φίλιππον, τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἐνάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, Ἀλεξάνδρου πεντεκαίδεκα ἔτη ἤδη γεγονότος. εἰς δ' Ἀθήνας ἀφικέσθαι τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἐνδεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ ἐν Λυκείῳ σχολάσαι ἔτη τρία πρὸς τοῖς δέκα. εἴτα ἀπᾶραι εἰς Χαλκίδα τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τετάρτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ τελευτῆσαι. ἐτῶν τριῶν που καὶ ἐξήκοντα νόσῳ, ὅτε καὶ Δημοσθένην καταστρέψαι ἐν Καλαυρίᾳ ἐπὶ Φιλοκλέους.

Tradit autem Apollodorus in Chronicis, natum esse eum anno primo Olympiadis nonagesimae nonae; adiunxisse se Platoni anno aetatis decimo septimo, & versatum esse cum illo viginti annos; Mitylenen vero venisse Eubulo archonte, anno quarto Olympiadis centesimae octavae. Platone autem mortuo primo anno Theophilo archonte, secessisse ad Hermiam, ibique annos egisse tres. Pythodoro autem archonte venisse ad Philippum, anno secundo Olympiadis centesimae nonae, Alexandro iam quindecim annos nato. Athenas porro adiisse anno secundo Olympiadis centesimae undecimae, & scholae in Lyceo vacasse annos tredecim. Inde profectum esse Chalcidem anno tertio Olympiadis centesimae decimae quartae, & obiisse morbo anno aetatis circiter sexagesimo tertio, quo tempore etiam Demosthenem in Calauria .

λέγεται δὲ διὰ τὴν Καλλισθένους πρὸς Ἀλέξανδρον σύστασιν, προσκρούσαι τῷ βασιλεῖ καί κεινὸν ἐπὶ τῷ τοῦτον λυπῆσαι, Ἀναξάρχον μὲν αὐξῆσαι, πέμψαι δὲ καὶ Ξενοκράτει δῶρα. ἀπέσκηψε δ' εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα καὶ Θεόκριτος ὁ Χῖος, οὕτως ποιήσας, ὥς φησιν Ἀμβρύων ἐν τῷ περὶ Θεοκρίτου·

Ἑρμείου εὐνούχου, ἡδ' Εὐβούλου ἄμα δούλου,

Σῆμα κενὸν κενόφρων τεύξεν Ἀριστοτέλης.

[Ὅς διὰ τὴν ἀκρατῇ γαστρὶ φύσιν, εἴλετο ναίειν,

Ἄντ' Ἀκαδημίας Βορβόρου ἐν προχοαῖς.]

ἀλλὰ καὶ Τίμων αὐτοῦ καθήψατο, εἰπὼν,

Οὐδ' ἄρ' Ἀριστοτέλους εἰκαισιούτης ἀλεγεινῆς.

καὶ οὗτος μὲν ὁ βίος τοῦ φιλοσόφου. Ἡμεῖς δὲ καὶ διαθήκαις αὐτοῦ ἐνετύχομεν, αὐτῷ πως ἐχούσαις·

Ἔσται μὲν εὖ. εἰάν τις συμβαίῃ, τάδε διέθετο Ἀριστοτέλης· ἐπίτροπον μὲν εἶναι πάντων καὶ διαπαν-

Philocle archonte extinctum esse aiunt. Fertur autem propter Callisthenis in Alexandrum coniurationem in offensionem regis incidisse, qui, ut eum dolore afficeret, Anaxarchum auxerit, & Xenocrati dona miserit. Irrisit autem eum & Theocritus Chius, facto hocce epigrammate, ut ait Ambryo in libro de Theocrito :

Hermiae eunucho simul & Eubuli servo

Monumentum inane inanis posuit Aristoteles.

[*Qui propter ventrem immodicum habitare maluit*

Pro Academia in gurgite luti.]

Verum etiam Timon eum momordit, dicens,

Neque Aristotelis temeritatem perniciosam.

Atque haec quidem fuit vita philosophi. Nos vero in eius quoque testamentum incidimus, quod ita se habet :

Erit quidem bene. Si quid tamen humanitus accadat, haec testamento mandavit Aristoteles : Administratorem omnium &

τὸς Ἀντίπατρον ἕως δ' ἂν Νικάνωρ καταλάβῃ, ἐπιμελεῖσθαι Ἀριστομένη, Τίμαρχον, Ἴππαρχον, Διοτέλη, Θεόφραστον, ἐὰν βούληται καὶ ἐνδέχῃται αὐτῷ, τῶν τε παιδίων καὶ Ἑρπυλίδος, καὶ τῶν καταλελειμμένων. καὶ ὅταν ὥρα ᾗ τῇ παιδί, ἐκδεδῶσθαι αὐτὴν Νικάνори. ἐὰν δὲ τῇ παιδί συμβῇ τι, (ὃ μὴ γένοιτο, οὐδὲ ἔσται) πρὸ τοῦ γήμασθαι, ἢ ἐπειδὴν γήμηται, μήπω παιδίων ὄντων, Νικάνωρ κύριος ἔστω καὶ περὶ τοῦ παιδίου καὶ περὶ τῶν ἄλλων διοικεῖν ἀξίως καὶ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν. ἐπιμελεῖσθω δὲ Νικάνωρ καὶ τῆς παιδὸς καὶ τοῦ παιδὸς Νικομάχου, ὅπως ἂν ἀξιοῖ τὰ περὶ αὐτῶν, ὡς καὶ πατὴρ ὢν καὶ ἀδελφός. ἐὰν δὲ τι πρότερον συμβαίῃ Νικάνори, (ὃ μὴ γένοιτο), ἢ πρὸ τοῦ λαβεῖν τὴν παῖδα, ἢ ἐπειδὴν λάβῃ, μήπω παιδίων ὄντων, ἐὰν μὲν τι ἐκείνος τάξῃ, ταῦτα κύρια ἔστω ἐὰν δὲ βούληται Θεόφραστος εἶναι μετὰ τῆς παιδὸς, καθάπερ πρὸς Νικάνωρα· εἰ δὲ μὴ, τοὺς ἐπιτρόπους βου-

omnino esse Antipatrum; usque dum autem Nicanor hereditatem adierit, curam habere Aristomenem, Timarchum, Hipparchum, Dioctelem, Theophrastum, si voluerit, aut ipsi licuerit, & liberorum, & Herpyllidis, & reliquorum. Et ubi aetas matura fuerit filiae, dari illam uxorem Nicanori. Sin autem quid filiae humanitus acciderit, (quod nec fiat, nec erit) antequam illa nupserit, aut postquam nupserit, liberis tamen nondum natis, penes Nicanorem esto, & filium meum & reliqua omnia pro ipsis & mea dignitate administrare. Curam igitur habeat Nicanor & filiae & filii Nicomachi, ut postulant eorum res, velut patris & fratris loco. Quod si autem quid prius Nicanori humanitus acciderit, (quod absit) vel nondum ducta in uxorem filia, vel iam ducta, necdum liberis tamen natis, si quidem ille aliquid mandaverit, ita ius esto; sin autem Theophrastus cum illa esse voluerit, esto ei ius idem ac Nicanori. Sin minus, curatores cum An-

λευομένους μετὰ Ἀντιπάτρου, καὶ περὶ τῆς παιδός,
καὶ περὶ τοῦ παιδός, διοικεῖν ὅπως ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄρι-
στα εἶναι. ἐπιμελεῖσθαι δὲ τοὺς ἐπιτρόπους καὶ Νι-
κάνορα, μνησθέντας ἐμοῦ καὶ Ἑρπυλλίδος (ὅτι σπου-
δαία περὶ ἐμὲ ἐγένετο) τῶν τε ἄλλων· καὶ εἰαν βούλη-
ται ἄνδρα λαμβάνειν, ὅπως μὴ ἀναξίως ἡμῶν δοθῇ.
δοῦναι δ' αὐτῇ πρὸς τοῖς πρότερον δεδομένοις, καὶ ἀρ-
γυρίου τάλαντον ἐκ τῶν καταλελειμμένων, καὶ θера-
παίνας τρεῖς, εἰαν βούληται, καὶ τὴν παιδίσκην, ἣν
ἔχει, καὶ παῖδα τὸν Πυρραῖον· καὶ εἰαν μὲν ἐν Χαλκί-
δι βούληται οἰκεῖν, τὸν ξενῶνα τὸν πρὸς τῷ κήπῳ· εἰαν
δὲ ἐν Σταγείροις, τὴν πατρώαν οἰκίαν. ὁποτέραν δ'
ἂν τούτων βούληται, κατασκευάσαι τοὺς ἐπιτρόπους
σκεύεσιν, οἷς ἂν δοκῇ καὶ κείνοις καλῶς ἔχειν, καὶ Ἑρ-
πυλλίδι ἱκανῶς. ἐπιμελεῖσθω δὲ Νικάνωρ καὶ Μυρ-
μηκος τοῦ παιδίου, ὅπως ἂν ἀξίως ἡμῶν τοῖς ἰδίοις ἐπι-
κεμισθῇ σὺν τοῖς ὑπάρχουσιν, ἀ εὐλόφωμεν αὐτοῦ. εἶ-
ναι δὲ καὶ Ἀμβρακίδα ἐλευθέραν, καὶ δοῦναι αὐτῇ,

*epatro res cum puellae tum pueri administranto, prout optimum
factu ipsis visum fuerit. Curanto quoque & curatores & Nica-
nor, mei & Herpyllidis memores, (quandoquidem illa proba erga
nos fuit) tum reliqua, tum etiam, ut si nubendi voluntas fue-
rit, maritus ei detur nobis non indignus. Danto autem illi e bo-
nis relictis, praeter iam prius data, argenti talentum, & famu-
las tres, si ita illi placuerit, & ancillulam, quam habet, & pue-
rum Pyrrhaeum; & sin Chalcide illa habitare voluerit, hospi-
tium prope hortum; sin autem Stagiris, aedes paternas. Utram
vero domum ex his elegerit, instruant eo curatores supellesti-
le, prout & ipsis honestum & Herpyllidi commodum esse videbi-
tur. Curiam quoque habeat Nicanor Myrmecis pueri, ut, sicut nos
deceat, suis restituatur, cum omnibus bonis, quae ab eo accipi-
mus. Esto etiam Ambracis libera, & dantis illi post filiae nu-*

ὅταν ἡ παῖς ἐκδοθῇ, πεντακοσίας δραχμὰς, καὶ τὴν παιδίσκην, ἣν ἔχει. δοῦναι δὲ καὶ Θαλῇ πρὸς τῇ παιδίσκῃ, ἣν ἔχει, τῇ ὠνηθείσῃ, χιλίας δραχμὰς καὶ παιδίσκην καὶ Σίμωνι, χωρὶς τοῦ πρότερον ἀργυρίου αὐτῷ δοθέντος εἰς παῖδα, ἄλλον ἢ παῖδα πρίασθαι, ἢ ἀργύριον δοῦναι. Τύχωνα δὲ ἐλεύθερον εἶναι, ὅταν ἡ παῖς ἐκδοθῇ, καὶ Φίλωνα, καὶ Ὀλύμπιον, καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ. μὴ πωλεῖν δὲ τῶν παιδίων μηδένα τῶν ἐμὲ θεραπευόντων, ἀλλὰ χρῆσθαι αὐτοῖς ὅταν δ' ἐν ἡλικίᾳ γένωνται, ἐλεύθερα ἀφεῖναι κατ' ἀξίαν. ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ τῶν ἐκδοσμένων εἰκόνων παρὰ Γρυλλίωνος, ὅπως ἐπιτελεσθεῖσαι ἀνατεθῶσιν, ἢ τε Νικάνορος καὶ ἡ Προξένου, ἣν διενούμην ἐκδοῦναι, καὶ ἡ τῆς μητρὸς τῆς Νικάνορος καὶ τὴν Ἀριμνήστου τὴν πεποιημένην ἀναθεῖναι, ὅπως μνημεῖον αὐτοῦ ἢ, ἐπεὶ δὴ ἄπαις ἐτελεύτησε. καὶ τὴν τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας τῇ Δήμητρι ἀναθεῖναι εἰς Νεμέαν, ἢ ὅπου ἂν δοκῇ. ὅπου δ' ἂν ποιῶνται τὴν

ptias, drachmae quingentae, & ancillula, quam habet. Dari etiam Thaleti volo, praeter ancillam, quam habet, aere emtam, drachmas mille & ancillam. Item Simoni praeter id pecuniae, quod iam accepit ad servum comparandum, aut alius servus ematur, aut pecunia detur. Postquam autem filia nupserit, Tycho, Philo, Olympius eiusque natus liberi sunt. Puerorum, qui mihi ministrarunt, nemo venio, sed eorum ministerio heredes utuntur, atque ubi adoleverint, pro meritis manumittuntur. Curam etiam habeant, ut statuæ, quas a Gryllione faciendas conduxī, cum perfectæ fuerint, dedificentur, & Nicanoris, & Proxeni, quam locaturus eram, & matris Nicanoris: dedificentur etiam statua perfectæ Arimnesti, ut exstet eius monumentum, quandoquidem sine liberis decessit. Matris quoque meae statuam Cereri consecrari volo Nemeae, aut ubi placuerit. Ubicunque

ταφὴν, ἐνταῦθα καὶ τὰ Πυθιάδος ὁστᾶ ἀνελόντας θεί-
ναι, ὥσπερ αὐτὴ προσέταξεν ἀναθεῖναι δὲ καὶ Νικά-
νορα σωθέντα, ἣν εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἠξάμεν, ζῶα λί-
θινα τετραπῆχῃ Διὶ σωτῆρι, καὶ Ἀθηναίᾳ σωτείρῃ, ἐν
Σταγείρῃ.

Τοῦτον ἴσχουσιν αὐτῷ αἱ διαθῆκαι τὸν τρόπον. λέ-
γεται δὲ καὶ λοπάδας αὐτοῦ πλείστας εὐρῆσθαι, καὶ
Λύκωνα λέγειν, ὡς ἐν πυέλῳ θερμοῦ ἐλαίου λούοιτο,
καὶ τοῦλαιον διαπωλοῖτο. ἔνιοι δὲ καὶ ἀσκίον θερμοῦ
ἐλαίου ἐπιτιθέναι αὐτὸν τῷ στομάχῳ Φασί· καὶ ὅποτε
κοιμᾶτο, σφαῖραν χαλκῇν βάλλεσθαι αὐτῷ εἰς τὴν
χεῖρα λεκάνῃς ὑποκειμένης, ἥν' ἐκπεσούσης τῆς σφαί-
ρας εἰς τὴν λεκάνην, ὑπὸ τοῦ ψόφου ἐξέγροιτο.

Ἀποφέρεται δ' εἰς αὐτὸν καὶ ἀποφθέγματα κάλ-
ιστα ταυτί. Ἐρωτηθεὶς, τί περιγίνεται κέρδος τοῖς
ψευδομένοις; Ὅταν, ἔφη, λέγωσιν ἀλήθειαν, μὴ πι-
στεύεσθαι. ὀνειδίζομενος ποτὲ, ὅτι πονηρῷ ἀνδράπῳ

*autem corpus meum conditum fuerit, eodem etiam Pythiadis
ossa transferunto, ut ipsa mandavit. Dedicet etiam Stagirae
Nicanor, ubi saluus fuerit, quod votum pro eo suscepi, ani-
malia lapidea quatuor cubitorum, Iovi Servatori & Miner-
vae Sospiui.*

Ita se habet Aristotelis testamentum. Tradunt autem;
plurima eius vasa fuisse reperta, & Lyconem dicere,
eum in folio calidi olei pleno corpus lavasse, idque
oleum postea divendidisse: alii etiam olei calidi utricu-
lum stomacho imposuisse aiunt, & quando dormiret, in
manus cepisse pilam aeneam pelvi subiecta, ut deci-
dentis pilae in pelvim tinnitu e somno excitaretur.

Referuntur autem ad eum apophthegmata pulcherri-
ma haecce: Interrogatus, quid lucri mendacibus esset?
Ut, inquit, cum vera dicant, nemo illis fidem habeat,

ἐλεημοσύνην ἔδωκεν, Οὐ τὸν τρόπον, εἶπεν, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπον ἡλέησα. συνεχῆς εἰώθει λέγειν πρὸς τε τοὺς Φίλους καὶ τοὺς Φοιτῶντας αὐτῷ, ἔβα ἂν καὶ ὅπου διατρίβων ἔτυχεν, ὡς ἡ μὲν ὄρασις, ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος λαμβάνει τὸ Φῶς· ἡ δὲ ψυχὴ, ἀπὸ τῶν μαθημάτων. πολλάκις δὲ καὶ ἀποτεινόμενος, τοὺς Ἀθηναίους ἔφασκεν εὐρηκέναι πυροὺς καὶ νόμους· ἀλλὰ πυροῖς μὲν χρῆσθαι, νόμοις δὲ μή. τῆς παιδείας, ἔφη, τὰς μὲν ρίζας εἶναι πικρὰς, γλυκὺν δὲ τὸν καρπὸν. ἐρωτηθεὶς, τί γηράσκει ταχύ; Χάρις, ἔφη. ἐρωτηθεὶς, τί ἐστὶν ἐλπίς; Ἐγρηγορότος, εἶπεν, ἐνύπνιον. Διογένηους ἰσχάδα αὐτῷ διδόντος, νοήσας, ὅτι εἰ μὴ λάβοι, χρειάν εἴη μεμελετηκώς, λαβὼν, ἔφη, Διογένη μετὰ τῆς χρειᾶς καὶ τὴν ἰσχάδα ἀπολωλεκέναι. πάλιν δὲ διδόντος, λαβὼν καὶ μετεωρίσας ὡς τὰ παιδία, εἰπὼν τε, Μέγας Διογένης, ἀπέδωκεν αὐτῷ. τριῶν ἔφη

Obiurgatus aliquando, quod homini improbo stipem dedisset, Non indolem, ait, sed hominem miseratus sum. Semper & inter amicos & inter discipulos suos, & ubicunque versabatur, in ore ferebat illud: oculum quidem lumen a circumfuso aëre accipere, mentem vero a disciplinis. Saepe etiam in Athenienses invehens, eos, aiebat, & triticum & leges invenisse; sed tritico quidem uti, legibus non item. Institutionis, dicebat, radices esse amaras, fructum vero dulcem. Interrogatus, quid cito senescat? Beneficium, ait. Interrogatus, quid sit spes? Vigilantis, inquit, somnium. Diogene caricam ei offerente, cum intelligeret Aristoteles, illum, si caricam non acciperet, dictum acutum in se paratum habere, accipiens, ait, Diogenes una cum dicto etiam caricam amisit. Illo autem iterum offerente, accepit, tollensque puerorum more in altum, Magnum, ait, Diogenem, eique

δὲν παιδεία, φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως. ἀκού-
σας ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, Ἀπόντα με, ἔφη, καὶ
μαστιγούτω. τὸ κάλλος πάντος ἔλεγεν ἐπιστολίου συ-
στατικώτερον· οἱ δὲ τοῦτο μὲν Διογένη Φασὶν ὀρίσα-
σθαι, αὐτὸν δὲ δῶρον εἰπεῖν εὐμορφίαν· Σωκράτη δὲ,
ὀλιγοχρόνιον τυραννίδα· Πλάτωνα, προτέρημα φύσεως·
Θεόφραστον, σιωπᾶσαν ἀπάτην· Θεόκριτον, ἐλεφαν-
τίνην ζηρίαν· Καρνεάδην, ἀδоруφόρητον βασιλείαν· ἐρω-
τηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδευ-
των· Ὅσω, εἶπεν, οἱ ζῶντες τῶν τεθνηκότων. τὴν παι-
δείαν ἔλεγεν ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις εἶναι κόσμον, ἐν δὲ
ταῖς ἀτυχίαις καταφυγὴν. τῶν γονέων τοὺς παιδεύ-
σαντας ἐντιμωτέρους εἶναι τῶν μένον γεννησάντων· τοὺς
μὲν γὰρ, τὸ ζῆν, τοὺς δὲ, τὸ καλῶς ζῆν παρασχέ-
σθαι. πρὸς τὸν καυχώμενον, ὡς ἀπὸ μεγάλης πόλεως

reddidit. Tria opus esse ad eruditionem dicebat, indo-
lem, institutionem, exercitationem. Audiens, se a quo-
dam convitiis proscindi, Absentem me, inquit, vel flagris
ille caedat. Pulchritudinem omni epistola magis commen-
dare dicebat: alii tamen hoc Diogenem dixisse volunt,
illum autem formam venustam declarasse donum [*naturae*];
Socratem, brevem tyrannidem; Platonem, naturae
praerogativam; Theophrastum, fraudem tacentem; Theo-
critum, eburneum damnum; Carneadem, regnum absque
satellitibus. Interrogatus, quid esset inter doctos & in-
doctos discriminis? Quantum, inquit, inter vivos & mor-
tuos. Eruditionem in rebus secundis dicebat ornamento
esse, in adversis vero perfugium & solatium praebere.
Parentes, qui de instituendis liberis solliciti fuissent, ma-
ioribus honoribus esse dignos, iis, qui genuissent tan-
tum: his enim vitam solum, illis vitae bene & honeste de-
gendae rationes deberi. Glorianti cuidam, quod magna

Aristot. Vol. I.

B

εἶη, Οὐ τοῦτο ἔφη σκοπεῖν, ἀλλ' ὅς τις μεγάλης πα-
τρίδος ἄξιος ἐστίν. ἐρωτηθεὶς, τί ἐστι φίλος; ἔφη, Μία
ψυχὴ δύο σώμασιν ἐνοικοῦσα. τῶν ἀνθρώπων ἔλεγε
τοὺς μὲν οὕτω φεῖδεσθαι, ὡς αἰεὶ ζητομένους· τοὺς δὲ
οὕτως ἀναλίσκειν, ὡς αὐτίκα τεθνηξομένους. πρὸς τὸν
πυθόμενον, Διὰ τί τοῖς καλοῖς πολὺν χρόνον ὁμιλοῦ-
μεν; Τυφλοῦ, ἔφη, τὸ ἐρώτημα. ἐρωτηθεὶς, τί ποτ'
αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας; ἔφη, Τὸ ἀνεπιτά-
κτως ποιεῖν, ἃ τινες διὰ τὸν ἀπὸ τῶν νόμων φόβον
ποιοῦσιν. ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν προκόπτοιεν εἰ μαθηταί;
ἔφη, Ἐὰν τοὺς προέχοντας διώκοντες, τοὺς ὑστεροῦντας
μὴ ἀναμένωσι. πρὸς τὸν εἰπόντα ἀδολέσχην, ἐπειδὴ
πολλὰ αὐτοῦ κατήντησε, Μῆτι σου κατεφλυάρησα;
Μὰ Δί', εἶπεν· οὐ γάρ σοι προσεῖχον. πρὸς τὸν αἰτια-
σάμενον, ὡς εἶη μὴ ἀγαθῷ ἔρανον δεδωκώς, (φέρεται

fit urbe oriundus, Non istud, inquit, spectandum est;
sed quis magna & illustri patria fit dignus. Interrogatus,
quid sit amicus? respondit, Animus unus duobus inhabi-
tans corporibus. Homines, dicebat, alios ita parce vive-
re, quasi semper essent victuri; alios ita prodige, quasi
statim essent morituri. Sciscitanti cuidam, cur grata esset
cum pulchris vel longi temporis consuetudo? Caeci ho-
minis, inquit, quaeestio est. Interrogatus, quid ex philo-
sophia esset consecutus? Ut sponte mea faciam, inquit,
quae alii legum metu faciunt. Rogatus, qua ratione plu-
rimum proficerent discipuli? respondit, Si praecedentes
persequantur, nec, qui sunt a tergo, exspectent. Loqua-
ci cuidam, qui multum verborum apud eum effuderat,
quaerenti, numquid taedium tibi loquacitas mea attulit?
Non hercle, inquit: non enim ad dicta tua animum ad-
vertebam. Cum eum reprehenderet quidam, quod tur-
pi homini stipem erogasset, (nam ita quoque hoc narra-

γὰρ καὶ οὕτω) Οὐ τῷ ἀνθρώπῳ, φησὶν, ἔδωκα, ἀλλὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ. ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν τοῖς φίλοις προσ-
Φεροίμεθα; ἔφη, Ὡς ἂν εὐξαίμεθα αὐτοὺς ἡμῖν προσ-
Φέρεσθαι. τὴν δικαιοσύνην ἔφη ἀρετὴν ψυχῆς, διανε-
μητικὴν τοῦ κατ' ἀξίαν. Κάλλιστον ἐφόδιον τῷ γῆρα
τὴν παιδείαν ἔλεγε. φησὶ δὲ Φαβωρίνος ἐν τῷ δευτέρῳ
τῶν ἀπομνημονευμάτων, ὡς ἐκάστοτε λέγοι, ὦ φίλοι,
οὐδεὶς φίλος. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐβδόμῳ τῶν Ἡθικῶν
ἐστί. καὶ ταῦτα μὲν εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται.

Συνέγραψε δὲ πάμπλουτα βιβλία· ἃ ἀκόλουθον
ἡγησάμεν ἀπογράψαι, διὰ τὴν περὶ πάντας λόγους
τὰνδρὸς ἀρετὴν. Περὶ δικαιοσύνης, α' β' γ' δ'. Περὶ ποιη-
τῶν, α' β' γ'. Περὶ φιλοσοφίας, α' β' γ'. Πολιτικοῦ, α'
β'. Περὶ ῥητορικῆς, ἡ Γρύλλος, α'. Νήρινθος, α'. Σοφι-
στῆς, α'. Μενέξενος, α'. Ἐρωτικὸς, α'. Συμπόσιον, α'.
Περὶ πλούτου, α'. Προτρεπτικὸς, α'. Περὶ ψυχῆς, α'.

tur) Non homini, inquit, dedi, sed humanitati. Interro-
gatus, quomodo debeamus cum amicis agere: Ita, inquit,
ut eos nobiscum agere ipsi optaverimus. Iustitiam dice-
bat esse virtutem animi, quae suum cuique pro digni-
tate tribuit. Eruditionem dicebat esse pulcherrimum via-
ticum senectutis. Refert autem Phavorinus libro secundo
memorabilem, solitum eum identidem dicere: cui sunt
amici, ei nullus amicus. Id etiam legitur in libro septimo
eius de moribus. Et haec quidem ad eum referuntur,

Scripsit vero libros quam plurimos, quos recensere
consentaneum fore ratus sum, propter viri praestan-
tiam omni laude maiorem. De iustitia, IV. De poëtis,
III. De philosophia, III. Politici, II. De Rhetorica,
five Gryllus, I. Nerinthus, I. Sophista, I. Menexenus,
I. Amatorius, I. Convivium, I. De divitiis, I. Protre-
pticus [*liber exhortationum*], I. De anima, I. De voris

Περὶ εὐχῆς, α'. Περὶ εὐγενείας, α'. Περὶ ἡδονῆς, α'.
 Ἀλέξανδρος, ἢ ὑπὲρ ἀποίκων, α'. Περὶ βασιλείας, α'.
 Περὶ παιδείας, α'. Περὶ τὰγαθοῦ, α' β' γ'. Τὰ ἐκ
 τῶν νόμων Πλάτωνος, α' β' γ'. Τὰ ἐκ τῆς πολιτείας,
 α' β'. Οἰκονομικὸς, α'. Περὶ Φιλίας, α'. Περὶ τοῦ πά-
 σχειν ἢ πεπονθέναι, α'. Περὶ ἐπιστημῶν, α'. Περὶ ἐρι-
 στικῶν, α' β'. Λύσεις ἐριστικάι, δ'. Διαίρέσεις σοφι-
 στικάι, δ'. Περὶ ἐναντίων, α'. Περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν,
 α'. Περὶ ιδίων, α'. Ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικά, γ'.
 Προτάσεις περὶ ἀρετῆς, α' β' γ'. Ἐνστάσεις, α'. Περὶ
 τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ἢ κατὰ πρόθεσιν, α'. Περὶ
 παθῶν ἔργῆς, α'. Ἠθικῶν, α' β' γ' δ' ε'. Περὶ στοι-
 χείων, α' β' γ'. Ὑπὲρ ἐπιστήμης, α'. Περὶ ἀρχῆς, α'.
 Διαίρέσεις ἑπτακαίδεκα. Διαιρητικῶν, α'. Ἐρωτήσεως
 καὶ ἀποκρίσεως, α' β'. Περὶ κινήσεως, α' β'. Προτά-
 σεις, α'. Προτάσεις ἐριστικάι, δ'. Συλλογισμοὶ, α'.

vel precibus, I. De generis nobilitate, I. De volupta-
 to, I. Alexander, sive de colonis, I. De regno, I. De
 institutione, I. De bono, III. Excerpta ex Platonis legi-
 bus, III. Excerpta ex eiusdem republica, II. Oeconomicus,
 I. De amicitia, I. De passione aut affectione, I. De
 scientiis, I. De eristicis, sive contentiosis, II. Solutio-
 nes eristicae, IV. Distinctiones sophisticae, IV. De con-
 trariis, I. De formis & generibus, I. De propriis, I. Com-
 mentarii epichirematici, III. Propositiones de virtute, III.
 Enstases [*Instantiae*], I. De iis, quae variis modis dicun-
 tur, aut secundum propositionem, I. De perturbationi-
 bus irae, I. De moribus, V. De elementis, III. De scien-
 tia, I. De principio, I. Distinctiones, XVII. Diaeretica,
 I. De interrogatione & responsione, II. De motu, II. Pro-
 positiones, I. Propositiones eristicae, IV. Syllogismi, I.

Προτέρων ἀναλυτικῶν, α' β' γ' δ' ε' στ' ζ' η'. Ἀναλυ-
 τικῶν ὑστέρων μεγάλων, α' β'. Περὶ προβλημάτων,
 α'. Μεθοδικὰ, α' β' γ' δ' ε' στ' ζ' η'. Περὶ τοῦ βελ-
 τίονος, α'. Περὶ τῆς ἰδέας, α'. Ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν,
 α' β' γ' δ' ε' στ' ζ'. Συλλογισμῶν, α' β'. Συλλογι-
 στικόν, καὶ ὅροι, α'. Περὶ τοῦ αἰρετοῦ καὶ τοῦ-συμβε-
 βηκότος. Τὰ πρὸ τῶν τόπων, α'. Τοπικόν πρὸς τοὺς
 ὅρους, α' β'. Πάθη, α'. Διαιρητικόν, α'. Μαθηματι-
 κόν, α'. Ὅρισμοί τρισκαίδεκα. Ἐπιχειρημάτων, α' β'.
 Περὶ ἡδονῆς, α'. Προτάσεις, α'. Περὶ ἐκουσίου, α'. Περὶ
 καλοῦ, α'. Θέσεις ἐπιχειρηματικαὶ, πέντε καὶ ἑκ-
 κασι. [Θέσεις ἐρωτικαὶ τέτταρες. Θέσεις φιλικαὶ, β'.
 Θέσεις περὶ ψυχῆς, α'.] Πολιτικά, β'. Πολιτικῆς
 ἀπροάσεως, ὡς ἡ Θεοφράστου, α' β' γ' δ' ε' στ' ζ' η'.
 Περὶ δικαίων, α' β'. Τεχνῶν συναγωγὴ, α' β'. Τέχ-
 νης ῥητορικῆς, α' β'. Τέχνη, α'. Ἄλλη τέχνη, α' β'.
 Μεθοδικόν, α'. Τέχνης τῆς Θεοδέκτου εἰσαγωγῆς, α'.
 Πραγματεία τέχνης ποιητικῆς, α' β'. Ἐνθυμήματα

Analyticorum priorum, VIII. Analyticorum posteriorum magnorum, II. De problematibus, I. Methodica, VIII. De meliori, I. De idea, I. Definitiones ante Topica, VII. Syllogismorum, II. Syllogisticum & definitiones, I. De optabili & accidenti. Ante Topica, I. Topicum ad definitiones, II. Affectiones, I. Diaereticum, I. Mathematicum, I. Definitiones, XIII. Epichiremata, II. De voluptate, I. Propositiones, I. De spontaneo, I. De pulchro, I. Theses epichirematicae, XXV. [Theses amatoriae quatuor. Theses familiaribus propositae, II. Theses de anima, I.] Politica, II. Politica acroasis, qualis est Theophrasti, VIII. De iustis, II. Artium compendium, II. Artis Rhetoricae, II. Ars, I. Alia Ars, II. Methodicum, I. Artis Theodectae introductio, I. De ar-

ρητορικά. Περὶ μεγέθους, α'. Ἐνθυμημάτων αἵρέσεις, α'. Περὶ λέξεως, α' β'. Περὶ συμβουλίας, α'. Συναγωγῆς, α' β' [γ'.] Περὶ φύσεως, α' β' γ'. Φυσικὸν, α'. Περὶ τῆς Ἀρχύτου Φιλοσοφίας, α' β' γ'. Περὶ τῆς Σπευσίππου καὶ Ξενοκράτους, α'. Τὰ ἐκ τοῦ Τιμαίου καὶ τῶν Ἀρχυτείων, α'. Πρὸς τὰ Μελίσσου, α'. Πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος, α'. Πρὸς τοὺς Πυθαγορείους, α'. Πρὸς τὰ Γοργίου, α'. Πρὸς τὰ Ξενοφάνους, α'. Πρὸς τὰ Ζήνωνος, α'. Περὶ τῶν Πυθαγορείων, α'. Περὶ ζώων, α' β' γ' δ' ε' στ' ζ' η' θ'. Ἀνατομῶν, α' β' γ' δ' ε' στ' ζ' η'. Ἐκλογὴ ἀνατομῶν, α'. Ὑπὲρ τῶν συνθέτων ζώων, α'. Ὑπὲρ τῶν μυθολογουμένων ζώων, α'. Ὑπὲρ τοῦ μὴ γενᾶν, α'. Περὶ Φυτῶν, α' β'. Φυσιογνωμονικὸν, α'. Ἰατρικὰ, β'. Περὶ μονάδος, α'. Σημεῖα χειμῶνων, α'. Ἀστρονομικὸν, α'. Ὀπτικὸν, α'. [Περὶ κινήσεως, α'.] Περὶ μουσικῆς, α'. Μνημονικὸν, α'. Ἀπορημάτων Ὀμηρικῶν, α' β' γ' δ' ε' στ'. Ποιη-

te poetica tractatio, II. Enthymemata rhetorica, De magnitudine, I. De enthymematum delectu, I. De dictione, II. De consultatione, I. Collectanea, I. II. [III]. De natura, III. Physicum, I. De Archytæ philosophia, III. De Speusippi & Xenocratis philosophia, I. Excerpta ex Timæi & Archytæ libris, I. Adversus Melissum, I. Adversus Alcmaeonem, I. Adversus Pythagoreos, I. Adversus Gorgiam, I. Adversus Xenophanem, I. Adversus Zenonem, I. De Pythagoreis, I. De animalibus, IX. Anatomica, VIII. Ecloga anatomicorum, I. De animalibus compositis, I. De animalibus fabulosis, I. De generationis impedimentis, I. De plantis, II. Physiognomonicum, I. Medicinalia, II. De unitate, I. Signa tempestatum, I. Astronomicum, I. Opticum, I. [De motu, I.] De musica, I. Mnemonicum, I. Dubitationes Homericae, VI. Poë-

τικὰ, α'. Φυσικῶν κατὰ στοιχείον, ὁκτὼ πρὸς τοῖς τριά-
κοντα. Ἐπιτεθεαμένων προβλημάτων, α' β'. Ἐγκυ-
κλίων, α' β'. Μηχανικόν, α'. Προβλήματα ἐκ τῶν
Δημοκρίτου, α' β'. Περὶ τῆς λίθου, α'. Παραβολαί,
α'. Ἀτακτα, δεκαδύο. Ἐξηγημένα κατὰ γένος, τέτ-
ταρα καὶ δέκα. Δικαιώματα, α'. Ὀλυμπιονίκαι, α'.
Πυθιονίκαι μουσικῆς, α'. Πυθικός, α'. Πυθιονικῶν
ἑλεγχος, α'. Νίκαι Διονυσιακαί, α'. Περὶ τραγω-
διῶν, α'. Διδασκαλῖαι, α'. Παραομιαί, α'. Νόμος
συστατικός, α'. Νόμων, α' β' γ' δ'. Κατηγοριῶν, α'.
Περὶ ἑρμηνείας, α'. Πολιτεῖαι πάσεων δυοῖν δεούσαι
ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ ἰδίαι δημοκρατικαί, ὀλιγαρ-
χικαί, ἀριστοκρατικαί, καὶ τυραννικαί. Ἐπιστολαί
πρὸς Φίλιππον. Σηλυμβρίων ἐπιστολαί. Πρὸς Ἀλέξ-
ανδρον τέτταρες ἐπιστολαί. Πρὸς Ἀντίπατρον, ἑνέα.
Πρὸς Μέντορα, α'. Πρὸς Ἀρίστωνα, α'. Πρὸς Ὀλυμ-
πιάδα, α'. Πρὸς Ἡφαιστίωνα, α'. Πρὸς Θεμισταγό-

tica, I. Physica, secundum literarum ordinem XXXVIII.
Problemata proposita, II. Encyclia, II. Mechanicum, I.
Problemata ex Democriti libris, II. De lapide, I. Para-
bolae, I. Miscellanea, XII. Generatim exposita, XIV.
Iura civitatum, I. Olympionicae, I. Pythionicae musici
certaminis, I. Pythicus, I. Pythionicarum recensio, I.
Victoriae Dionysiacae, I. De tragoediis, I. Didascaliae,
I. Proverbia, I. Lex convivalis, I. De legibus, IV. Ca-
tegoriae, I. De interpretatione, I. Mores atque institu-
ta civitatum, CLVIII, & singulatim democraticarum,
oligarchicarum, aristocraticarum & tyrannicarum. Epi-
stolae ad Philippum. Selymbriorum epistolae. Ad Alex-
andrum epistolae quatuor. Ad Antipatrum, novem. Ad
Mentorem, I. Ad Aristonem, I. Ad Olympiadem, I. Ad
Hephaestionem, I. Ad Themistagoran una. Ad Philoxe-

ραν μία. Πρὸς Φιλόξενον, α'. Πρὸς Δημόκριτον, α'.
 Ἔπη, ὧν ἀρχή, Ἄγν' ἑωὶ πρέσβυσθ' ἐκατηβόλε.
 Ἐλεγεία, ὧν ἀρχή, Καλλιτέκνου μητρὸς θυγάτερ.
 Γίνονται αἱ πᾶσαι, μυριάδες στίχων τέτταρες καὶ τετ-
 ταρακόντα πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις καὶ διακοσίοις
 ἑβδομήκοντα. καὶ τσαῦτα μὲν αὐτοῦ πεπραγμάτευ-
 ται βιβλία.

Βούλεται δὲ ἐν αὐτοῖς τάδε· διττὸν εἶναι τὸν κατὰ
 Φιλοσοφίαν λόγον, τὸν μὲν, πρακτικόν, τὸν δὲ, θεω-
 ρητικόν· καὶ τοῦ πρακτικοῦ, τὸν τε ἡθικόν, καὶ πολι-
 τικόν· οὗ τὰ τε περὶ πόλιν, καὶ τὰ περὶ οἶκον ὑπογε-
 γράφθαι. τοῦ δὲ θεωρητικοῦ, τὸν τε Φυσικόν, καὶ λο-
 γικόν· οὗ τὸ λογικόν, οὐχ ὀλομερῶς, ἀλλ' ὡς ὄργανον
 προσηκριβωμένον. καὶ τούτου διττοῦς ὑποθέμενος σκο-
 πούς, τό τε πιθανόν, καὶ τὸ ἀληθές, διεσάφησε. δύο
 δὲ πρὸς ἑκάτερον δυνάμεσιν ἐχρήσατο, διαλεκτικῇ μὲν
 καὶ ῥητορικῇ, πρὸς τὸ πιθανόν· ἀναλυτικῇ δὲ καὶ Φι-

num, I. Adversus Democritum, I. Carmina, quorum in-
 tium, *Sancte Deorum, venerande, longe iaculans*. Elegia, quae
 ineipiunt, *Pulchrae sobolis matris filia*. Omnes Aristotelis li-
 bri efficiunt myriades versuum quadraginta quatuor supra
 MMMMMCCLXX. Et tot quidem ab eo libri scripti sunt.

Docet autem in illis haec. Duplicem esse philosophiae
 scientiam, unam practicam, alteram theoreticam: ad pra-
 cticam pertinere ethicam & politicam, qua quidem be-
 ne instituendae cum civitatis tum domus rationes conti-
 neantur; ad theoreticam vero physicam & logicam, e
 quibus logica non summatim, sed velut omnium disci-
 plinarum instrumentum diligentissime exposita est. Cu-
 ius etiam duplicem propositum finem, verisimile & ve-
 rum, explicavit. Duabus autem disciplinis ad utrumque
 usus est, dialectica & rhetorica ad verosimile, analy-

λοσοφία, πρὸς τὸ ἀληθές· οὐδὲν ὑπολειπόμενος, οὔτε τῶν πρὸς εὐρεσιν, οὔτε τῶν πρὸς κρίσιν, οὔτε μὴν τῶν πρὸς χρῆσιν. πρὸς μὲν οὖν τὴν εὐρεσιν, τὰ τε Τοπικὰ καὶ Μεθοδικὰ παρέδωκε, προτάσεων πλήθος· ἐξ ὧν τὰ προβλήματα πιθανῶν ἐπιχειρημάτων οἷόν τε εὐπορεῖν· πρὸς δὲ τὴν κρίσιν, τὰ Ἀναλυτικὰ πρότερα καὶ ὕστερα. διὰ μὲν οὖν τῶν προτέρων, τὰ λήμματα κρίνεται· διὰ δὲ τῶν ὑστέρων, ἡ συναγωγὴ ἐξετάζεται· πρὸς δὲ τὴν χρῆσιν, τὰ τε ἀγωνιστικά, καὶ τὰ περὶ ἐρωτήσεως, ἐριστικά τε, καὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων τε καὶ συλλογισμῶν, καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις. κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας, τῶν μὲν κατὰ Φαντασίαν ἐνεργημάτων, τὴν αἴσθησιν ἀπεφῆνατο· τῶν δὲ ἠθικῶν, τῶν περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νόμους, τὸν νοῦν. τέλος δὲ ἐν ἐξέθετο, χρῆσιν ἀρετῆς ἐν βίῳ τελείῳ. ἔφη δὲ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν συμ-

tica autem & philosophia ad verum, nec quidquam omisit, quod aut ad inventionem, aut ad iudicium, aut ad usum faceret. Ad inventionem nempe Topica & Methodica tradidit, propositionum copiam; ex quibus ad problemata defendenda oppugnandave, argumenta probabilia depromere licet. Ad iudicium vero spectant Analytica priora & posteriora. In prioribus propositiones assumtae diiudicantur; in posterioribus in eorum compositionem inquiritur. Ad usum pertinent libri, de ratione disputandi, de interrogatione, eristici, nec non qui de sophisticis elenchis ac syllogismis & id genus argumentis sunt conscripti. Normam autem veritatis, in iis, quae phantasiae ope apprehendimus, *sensum* declaravit; in iis vero, quae ad mores, ad rem publicam & domesticam, & ad leges spectant, *mentem*. Finem bonorum unum constituit, virtutis usum in vita perfecta. Vitam autem beatam censuit triplici bonorum genere effici: ani-

πλήρωμα ἐκ τριῶν ἀγαθῶν εἶναι τῶν περὶ ψυχὴν, ἃ δὴ καὶ πρῶτα τῇ δυνάμει καλεῖ ἐκ δευτέρων δέ, τῶν περὶ σῶμα, ὑγιείας, καὶ ἰσχύος, καὶ κάλλους, καὶ τῶν παρὰ πλησίον τῶν δὲ ἐκτὸς, πλούτου, καὶ εὐγενείας, καὶ δόξης, καὶ τῶν ὁμοίων. τὴν τε ἀρετὴν μὴ εἶναι αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν. προσδεῖσθαι γὰρ τῶν τε περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, ὡς κακοδαιμονήσοτος τοῦ σοφοῦ, καὶ ἐν πόνοις ἢ, καὶ ἐν πενίᾳ καὶ τοῖς ὁμοίοις. τὴν μὲν τοι κακίαν, αὐτάρκη πρὸς κακοδαιμονίαν, καὶ ὅτι μάλιστα παρῇ αὐτῇ τὰ ἐκτὸς ἀγαθὰ, καὶ τὰ περὶ σῶμα. τὰς τε ἀρετάς ἔφη μὴ ἀντακολουθεῖν. ἐνδεχεσθαι γὰρ φρόνιμόν τινα, καὶ ὁμοίως δίκαιον ὄντα, ἀκόλαστον καὶ ἀκρατῆ εἶναι. ἔφη δὲ τὸν σοφὸν, μὴ εἶναι μὲν ἀπαθῆ, μετριοπαθῆ δέ. τὴν τε Φιλίαν ὠρίζετο ἰσότητά εὐνοίας ἀντιστρόφου. ταύτης δὲ τὴν μὲν, εἶναι συγγενικὴν τὴν δὲ, ἐρωτικὴν τὴν δὲ, ξενικὴν. εἶναι δὲ

mi videlicet bonis, quae etiam, quod ceteris praestent, prima vocavit; deinde corporis, ut sanitate, robore, pulchritudine, & similibus; externis denique, ut opibus, generis nobilitate, gloria, & aliis. Virtutem autem non sufficere existimavit ad felicitatem. Desiderari enim infuper bona & corporis & externa, quandoquidem miser futurus sit sapiens aerumnis vel paupertate vel aliis id genus oppressus. Vitium vero solum sufficere, ut aliquis infelix sit, etiamsi huic vel maxime externa corporisque bona suppetant. Virtutes autem dixit sese mutuo non sequi. Fieri enim posse, ut sapiens aliquis & iustus, idem tamen sit intemperans atque incontinens. Sapientem non omnino quidem affectuum animi perturbationibus liberum, mediocriter tamen iis obnoxium esse. Amicitiam definiit mutuae benevolentiae aequalitatem. Esse autem eam aliam inter cognatos, aliam inter amantes, aliam in-

καὶ τὸν ἔρωτα μὴ μόνον συνουσίας, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίας· καὶ ἐρασθῆσθαι δὲ τὸν σοφόν, καὶ πολυτεύσεσθαι· γαμήσειν τε μὴν καὶ βασιλεῖ συμβιώσειν. βίων τε τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ, πρακτικοῦ, ἡδονικοῦ, τὸν θεωρητικὸν προέκρινεν. εὐχρηστα δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν. ἐν τε τοῖς φυσικοῖς αἰτιολογικώτατος πάντων ἐγένετο· ὥστε καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι. διόπερ καὶ οὐκ ὀλίγα βιβλία συνέγραψε Φυσικῶν ἀπομονημονευμάτων. τὸν δὲ θεὸν ἀσώματον ἀπέφαινε, καθὰ καὶ ὁ Πλάτων. διατείνειν δὲ αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν μέχρι τῶν οὐρανίων· καὶ εἶναι ἀκίνητον αὐτόν. τὰ δὲ ἐπίγεια κατὰ τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν οἰκονομεῖσθαι· εἶναι δὲ παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ ἄλλο πέμπτον, ἐξ οὗ τὰ αἰθέρια συνεστάναι. ἄλλοιαν δ' αὐτοῦ

ter hospites. Amorem porro non solum a consuetudine, sed a philosophia quoque proficisci: fieri enim posse, ut sapiens amet, ad rempublicam accedat, quin etiam uxorem ducat, unaque cum rege vivat. Ex triplici autem vitae genere, quippe quae aut in contemplando, aut in agendo, aut fruendo voluptatibus occupatur, principem locum ei tribuit, quae in contemplando versatur. Magno usui etiam esse censuit disciplinas encyclias ad virtutem parandam. In physicis autem fuit sollertissimus causarum indagator, adeo quidem, ut etiam minimarum rerum causas redderet. Quare etiam haud paucos libros conscripsit memorabilium physicorum. Deum incorporeum pronuntiavit, sicut & Plato; eiusque providentiam usque ad coelestia extendi, & carere eum omni motu; terrestria autem administrari consensu eorum cum coelestibus. Esse autem praeter quatuor elementa & aliud quintum, ex quo corpora coelestia composita sint. Diversum vero

τὴν κίνησιν εἶναι κυκλοφορητικὸν γάρ. καὶ τὴν ψυχὴν ἀσώματον, ἐντελέχειαν οὖσαν τὴν πρώτην σώματος γὰρ Φυσικοῦ, καὶ ὀργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. διττὴ δ' αὕτη ἐστὶ κατ' αὐτόν. λέγει δ' ἐντελέχειαν, ἧς ἐστὶν εἶδος τι ἀσώματον· ἡ μὲν κατὰ δύναμιν, ὡς ἐν τῷ κηρῷ ὁ Ἑρμῆς ἐπιτηδεύοντα ἔχοντι ἐπιδέξασθαι τοὺς χαρακτῆρας· καὶ ὁ ἐν τῷ χαλκῷ ἀνδρίας. καθ' ἕξιν δὲ λέγεται ἐντελέχεια, ἡ τοῦ συντελεσμένου Ἑρμοῦ ἢ ἀνδριάντος· σώματος δὲ Φυσικοῦ· ἐπεὶ τῶν σωματικῶν τὰ μὲν ἐστὶ χειρόκμητα, ὡς τὰ ὑπὸ τεχνιτῶν γινόμενα, οἷον πύργος, πλοῖον· τὰ δὲ, ὑπὸ Φύσεως, ὡς φυτὰ, καὶ τὰ τῶν ζώων. ὀργανικοῦ δὲ εἶπε, τοῦτο ἐστὶ πρὸς τι κατεσκευασμένου, ὡς ἡ ὄρασις πρὸς τὸ ὁρᾶν, καὶ ἡ ἀκοὴ πρὸς τὸ ἀκούειν. δυνάμει δὲ ζωὴν ἔχοντος, οἷον ἐν ἑαυτῷ. τὸ δυνάμει δὲ διττὸν, ἢ καθ' ἕξιν ἢ κατ' ἐνέργειαν. κατ' ἐνέργειαν μὲν, ὡς ὁ ἐγρηγο-

eius motum esse, quippe orbicularem. Animam quoque dixit incorpoream, utpote entelechiam primam corporis naturalis & organici, potentia vitam habentis. Duplex autem secundum illum entelechia est. Dicit enim *entelechiam*, cuius est species quaedam corporis expers, unam *quoad potentiam*, velut Mercurius in cera, quae natura apta est ad varias formas excipiendas, & statua in aere; altera dicitur entelechia, *quoad habitum*, nempe perfecti Mercurii aut statuae; ait autem *corporis naturalis*, quia corporum alia sunt manu facta, ut artificum opera, e. g. turris, navigium; alia a natura edita, ut plantae & animalium genera. *Corporis organici* autem ait, hoc est ad aliquid comparati, sicut visus ad videndum, auditus ad audiendum. *Potentia autem vitam habentis*, i. e. quasi in se ipso. *Potentia autem duplici sensu*, aut secundum habitum, aut secundum actum. *Secundum actum* nempe, ut vi-

ρὰς λέγεται ψυχὴν ἔχειν καθ' ἑξιν δ', ὡς ὁ καθεύδων·
ὃν οὖν καὶ οὗτος ὑποπίπτῃ, τὸ δυνάμει προσέθηκε. πολ-
λὰ δὲ καὶ ἄλλα περὶ πολλῶν ἀπεφώνητο, ἅπερ μα-
κρὸν ἂν εἴη καταριθμεῖσθαι. τοῖς γὰρ ἄλοις φιλοπο-
νώτατος ἐγένετο καὶ εὐρετικώτατος· ὡς δῆλον ἐκ τῶν
προγεγραμμένων συγγραμμάτων, ἃ τὸν ἀριθμὸν ἐγ-
γύς ἤκει τετρακοσίων, τὰ ὅσα γε ἀναντίλεκτα. πολ-
λὰ γὰρ καὶ ἄλλα εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται συγγράμ-
ματα αὐτοῦ, καὶ ἀποφθέγματα, ἀγράφου Φωνῆς
εὐστοχήματα. Γεγόνασι δὲ Ἀριστοτέλεις ὀκτώ· πρῶ-
τος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, ὁ πολιτευσάμενος Ἀθηνή-
σιν, οὗ καὶ δικανικοὶ φέρονται λόγοι χαρίεντες· τρί-
τος, περὶ Ἰλιάδος πεπραγματευμένος· τέταρτος, Σι-
κελιώτης ῥήτωρ, πρὸς τὸν Ἰσοκράτους πανηγυρικὸν ἀν-
τιγεγραφώς· πέμπτος, ὁ ἐπικληθεὶς Μῦθος, Αἰσχί-
νου τοῦ Σωκρατικοῦ γνώριμος· ἕκτος, Κυρηναῖος, γε-

gilans dicitur animam habere, secundum habitum autem, ut
dormiens. Igitur ut hic quoque sub definitionem caderet,
vocem *potentia* adiecit. Multa quoque alia de multis pro-
nuntiavit, quae recensere longum foret. Omnino enim
fuit laboris amantissimus & ad inveniendum sagacissimus,
ut patet ex libris supra laudatis, qui fere quadringenti
numero sunt, de quibus quidem non dubitatur. Nam mul-
ti quoque alii libri ad eum referuntur, ut & apophtheg-
mata scite & acute dicta, nec tamen chartae mandata. Fue-
re autem octo, qui Aristotelis nomen gererent: primus,
hic noster; secundus, qui Athenis rempublicam gessit, cu-
ius etiam feruntur orationes iudiciales haud inenustae;
tertius, qui super Iliade est commentatus; quartus, rhe-
tor Siculus, qui adversus Isocratis panegyricum scrip-
psit; quintus, cognomine Mythus appellatus, Aeschinis
Socratici familiaris; sextus, Cyrenaicus, qui de poetica

γραφῶς περὶ ποιητικῆς ἑβδομος, παιδοτρίβης, οὗ μέ-
νηται Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ ὁγδοος,
γραμματικὸς ἄσημος, οὗ φέρεται τέχνη περὶ πλεο-
νάσμου. τοῦ δὲ Σταγειρίτου γυγόνασι μὲν πολλοὶ γνώ-
ριμοι, διαφέρων δὲ μάλιστα Θεόφραστος.

scripsit; septimus, ludimagister, cuius meminit Aristoxe-
nus in vita Platonis; octavus, grammaticus ignobilis, cu-
ius fertur liber de pleonafmo. Stagiritae fuere cum alii
multi familiares, tum in primis excellens Theophrastus.

NOTAE

IN DIOGENIS LAERTII

VITAM ARISTOTELIS.

Pag. 3. l. 4. Φαιστίδης) Ita nomen scribitur a Dionysio Halicarnas-
seo in epistola ad Ammaeum, nec non in Vita Aristotelis sub Am-
monii nomine circumferri solita. Lectionem veram esse docet epi-
gramma in eadem Vita obvium:

Φαιστίδης ἦν μητὴρ καὶ Νικαμάχου γυνεὴτος,
τῶν Ἀσκληπιάδων, δῖος Ἀριστοτέλους.

nisi forte dixeris, nomen metri causa decurtatum esse, quod tamen,
iudicio etiam Sylburgii, minus verisimile videtur. Φαιστιάδης habent
Diogenis Laërtii Cod. Paris. ed. Froben. Stephan. uti & Suidas
cum Anonymo in Vita Aristotelis a Menagio primum edita & a no-
bis infra subiuncta. Φεστίδης, uti impressum est in observatt. Menagii
p. 186, quantum equidem scio, nemo agnoscit.

Pag. 4. l. 1. Ἐρπυλίδης) Per duplex λ'; sic utique legendum.
Athen. Dipnos. XIII, p. 589 C. Casaub. Ἀριστοτέλης ὁ Σταγειρίτης
[οὗκ] ἔξ Ἐρπυλίδος τῆς ἑταίρας ἐκπαιδοποιήσε Νικαμάχου. Conf. Sui-
das v. Ἀριστοτέλης, & Ammonius. De vulgata lectione Ἐρπυλίδος,
quam etiam alibi in hac vita correxi, & de alia Ἐρπυλίδῃ apud
Proclum ad Hesiodi Ἔργ. II, 403, vide Menagium.

ead. l. 12. Συμπαρὼν) Συμπεριπατῶν eleganter coniecit If. Casaub.

ead. l. 13. Ἦδῃ καὶ ἰκάβισσιν) Interpunctionem mutavi praeceunte
iam Sylburgio. Vulgo ἦδῃ, καὶ ἰκάβισσιν.

ead. l. 15. Ἰσοκράτη) Vulgo Ἐπιτοκράτη. Vide, quae infra in Vita
Aristotelis de hoc versu disputata sunt.

Pag. 5. l. 1. Ἑρμίας) Retinui vulgatam lectionem; nomen enim
semper cum diphthongo ei scriptum reperitur. V. Aristot. Oeconom.
II, p. 692 B. Opp. T. III, ed. du Vall. Strabo XIII, p. 908 Alme-
lov. Diodor. XVI, p. 122 ed. Wesseling. Athen. XV, pag. 696 E.
Aristocles apud Eusebium de Praep. Evang. XV, 2, ubi etiam lau-
dantur Apelliconis Teii liber περὶ Ἑρμίου καὶ τῆς Ἀριστοτέλους πρὸς
αὐτὸν φιλίας, & Theocriti Chii epigramma, quod Diogenes quoque
attulit, cuius initium: Ἑρμίου εὐνούχου. Versu iambico Hipponacteο,
Εὐνούχος ὦν καὶ δοῦλος ἦρχεν Ἑρμίας

Suidas & Harpocration induci se passi sunt, ut Atarnensium tyranni
nomen per i scribendum esse contenderent: verum etiam in hoc ver-
su Ἑρμίας reponendum est; alias enim ille non evadit Choliambi-
cus, seu vere Hipponacteus; nec aliter legitur in excerptis ex Chre-
stomathia Helladii apud Photium Cod. CCLXXIX, pag. 1596. Cete-
rum frustra Menagius defudavit in eo, ut versum ad alium Hermiam
spectare, nec ad nostrum, qui longe post Hipponactem (fl. Ol. LX.
Plin. H. N. XXXVII, 5) vixerit, ex temporum ratione offenderet.
Rectius cepit Suidae locum Ignatius Rossius V. Cl. in Commentatt.
Laërtianis (Romae 1789) p. 87. Is enim verba Suidae, ἐν δὲ (non

ἐν γὰρ, ut Kufterus ex ingenio emendavit) τοῖς τοῦ Ἰππώνακτος ἐπὶ-
χοῖς ἰαμβικαῖς εὐρηται στίχος, ita vertit: *inter iambicos Hipponactidis*,
i. e. metro ab Hipponacte usurpato scriptos, *fertur hic*; adeo ut ver-
sus auctorem poetam aliquem serioreta habere, & ad Hermiam
Atarnensem utique referri possit.

ead. l. 4. Ἀδελφεὶδῶν) Ἀδελφῶν emendare voluit Nunnescius ad h.
l. ex Aristocle Messenio apud Euseb. de Praep. Evang. XV, 1: δύο
δὲ ταῦτα δοκεῖ πιστεύεσθαι, δι' ἃ λέγουσιν τινες αὐτόν· ὅτι τὸν
Ἑρμείου γήμει, φύσει μὲν ἀδελφόν· θῆτην δὲ θυγατέρα Πυθιάδα, κα-
λῶκεύων αὐτόν. Locum iam adduxit Menagius.

ead. l. 12. Ἐλευσινιάδῃ) Aliae edd. nec non Cod. Paris. Ἐλευσι-
νία & Ἐλευσινίδι, vitiose.

Pag. 6. l. 9. Ἐπιβουλῆς) If. ed. ἐπιβολῆς, notante Sylburgio. Male.

ead. l. 10. Καὶ ἀκρίμωτος) Desiderius Heraldus ad oram libri an-
notaverat, καὶ ἀκρίμωτος; sed nihil mutandum est. Ἀκρίμωτος est
neglectus, squalidus, cuius cura nulla habetur.

Pag. 7. l. 8. Ἄλλ' ἀνδρὲς — δολίου) Sic satis recte apud Menag.
Aliae edd. minus bene ἀνδρῶν & δολίων. Interpres autem Lat. quicun-
que is fuerit, qui versus interpretatus est apud Diogenem, legisse
videtur ἀνδρὲς & δολίως, quod equidem vulgatae lectioni adhuc prae-
ferrem, nisi tribuerem aliquid H. Stephani suspitioni, ab eo scriptum
fuisse *insidiosum*, quod postea in *insidiosae* depravatum occasione praebuit
mutandi itidem δολίου in δολίως. Improbandum autem, quod,
teste eodem Stephano, in ed. quadam reperitur, ἀνδρῶν & δολίου.

ead. l. 9. Εὐμηλος) Ed. Steph. Εὐμολος. Male. Εὐμηλος, ut emen-
davit Casaubonus, agnoscunt etiam Cod. Paris. & ed. Basil.

ead. l. 13. Πλάτωνι δὲ ἑπτακαιδεκίτης συνίστην) Ex emendatione Ca-
sauboni, quam in textum iam recepit Menagius. Male ceterae
edd. ἐπὶ καὶ δέκα ἔτη, nisi dicas subaudiendum esse γεγονῶς, quod
tamen paulo durius. Cf. quae in Vita Aristotelis per annos digesta
ad Ol. CIII, 1, monemus.

ead. l. 14. Ὁ δὲ ὕμνος ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον) Servarunt praeter Laër-
tium hoc carmen Athenaeus Dipnos. XV, 16, p. 696, & Stobaeus
in Florileg. p. 2 ed. Gefner. Diogenes illud vocat ὕμνον & παιᾶ-
να; sed Athenaeus neque ὕμνον, neque παιᾶνα, dici oportere affir-
mat, quod paeonica acclamatione careat; esse itaque tantum τὴ
τῶν σχολίων εἶδος. Recte. Non enim assentior Iul. Caes. Scaligero in
Poetic. I, 44, duo paeanon genera statuenti, alterum, quo in
victoriis gratulabantur poëtae cum acclamatione; alterum, quo
laudes celebrabant sine acclamatione, cuiusmodi sint Ariphronis
paeon in bonae valetudinis honorem, & hic Aristotelis in Her-
miam. Nam utrumque hoc carmen ad genus paeanicum revocari
omnino nequit, a quo tota eorum ratio omnique dictionis color
abhorrent. Occurrit Scolion nostrum non solum in editionibus
Laërtii, Athenaci & Stobaei, sed etiam in edd. Lyricorum Ste-
phan. & Commelin., apud Scaligerum l. l., in commentario *Hurdii*
ad Horatii epistolam ad Pisones, ab *Eschenburgio*, Viro elegantissi-
mo in vernaculam linguam translato, ubi Anonymus illud paulo
aliter constituit & emendavit, in *Maisarii* carminibus Miscellaneis
p. 34, & in *Brunckii* Analect. T. I, p. 177. Germanicam eius ver-
sionem dedit nuper *Cludius*, vir doctus Hildesienfis, in libro in-

Scripto, *Bibliothek der alten Literatur und Kunst* P. III, p. 32, cum notis sat prolixis. Exstant praeter hanc aliae versiones Germanicae variis libris mensuris insertae. Singularem etiam libello programmatibus loco edito illustravit illud Koeppen V. Cl. Gymnasii, quod Hildesiae floret, Director.

ead. l. 15. Ἀρετὰ πολύμοχθε τίςτις βροτεῖω) Vulgo hi duo versus iunguntur, ita ut unum efficiant: recte eos distinxit Brunckius, quem praestantissimum virum omnino in constitutione carminis quoad metrum secutus sum. In versu statim subsequenti pro vulgato βίω in textum recepi praecellam Sylburgii emendationem βίω, Dorice scilicet pro βίω.

Pag. 8. l. 3. Ζαλωτὸς Ἑλλάδι) Sic bene iam Athenaeus. Vulgo ἡ Ἑλλάδι, quam lectionem praeter edd. Lyricor. Stephan. Scaligerum, & Brunckium omnes habent. In voce Ζαλωτὸς Doricam dialectum servare malui cum Anonymo apud Hurdium.

ead. l. 4. Καὶ πίνοῦς — ἀθάνατον) Ita recte versus constituit Brunckius, assentiente etiam Scaligero. Athenaeus:

Καὶ πίνοῦς τλήναι μαλερὸς [καὶ] ἀκάμαντας τοῖον

Ἐπὶ φρίνα —

Male inseruit Casaubonus τὸ καὶ, quo versus languidus fit. Menagius ita:

Καὶ πίνοῦς τλήναι μαλερὸς ἀκάμαντας

Τοῖον ἐπὶ φρίνα βάλλεις καρπὸν εἰς ἀθάνατον.

Alteri versus cum (sanus sensus non inesset, Anonymus apud Hurdium nimis audacter emendavit:

Τοῖον ἐπὶ φρίν' ἔρωτα βάλλεις,

Καρπὸν φέρεται τ' ἀθάνατον.

ead. l. 8. Κρίσσω) Athenaeus, edd. Lyricorum, Brunckius & Anonymus apud Hurdium. Stobaeus & aliae edd. κρίσσωτα, minus bene. Menagius & ed. Laërtii Basil. 1533 habent κρίσσω in vocativo, ita ut referatur ad ἄρετά.

ibid. Γονίω) Nimis argute huic voci mendum subesse, saltem tropice eam accipiendam esse pro subsidiis, quae a parentibus quotidie nobis praesto sunt, suspicabatur Sylburgius.

ead. l. 9. Μαλακαυγῆ τοῖο) Secutus sum lectionem Brunckianam. Vulgo μαλακαυγῆ τοῖο sed vox μαλακαυγῆς, quantum equidem scio, nullibi alias occurrit. In Athenaei ed. Aldina & in edd. Lyricorum legitur μαλακαυγῆ. τοῖο. Scaliger habet μαλακαυγῆ. τοῦ. In edd. Lyricorum Steph. 1560 & 1566 verba μαλακαυγῆ. τοῖο ὅ' ὕψους asterisco notata & in versione Latina plane omissa sunt. Edd. 1600, 1612, 1626, in versione Latina habent tantum & somno, epitheto prorsus neglecto. Quare iam Maittarius carm. misc. p. 163 coniecit μαλακαυγῆ τοῖο felicius tamen lectionem restituit Brunckius.

ead. l. 10. Σὺ δ' ἔνυχ' οὐκ Διὸς) Anon. apud Hurd. & Brunck. In edd. Laërtii & apud Menagium vulgo legebatur σὺ δ' ἔνυχ' ἐκ Διὸς. Athenaeus: σὺ δ' ἔνυχ' ὁ δὲ Διὸς Ἡρακλῆς.

ead. l. 12. Ἔργοις σὺν ἀγρεύοντες δύναμιν) Sic recte iam Athenaeus: ἀγρεύοντες melius convenit cum voce θήρμα, qua antea Aristoteles usus est. Male vulgo: ἔργοις ἀναγορεύοντες δύναμιν. Anonymus apud Hurd. ἀγορεύοντες omisso σὺν, quo, si praecedentia spectes, sensus aegre caret.

Aristor. Vol. I.

C

ead. l. 13. Σοῖς δὲ πόθοις) Ex Athenaeo & Stobaeo restituit Brunckius. Vulgo σοῖς τε. In versu proximo apud Stobaeum in ed. Grotii ex huius emendatione pro δόμους legitur πύλας. Cur Grotius ita mutaverit, nullam causam video. Homerus voce utraque utitur. Odyss. Ω, 203, αἰδᾶς δόμοις. Il. E, 646, αἰδᾶς πύλας.

ead. l. 16. Καὶ Ἀταρτίως ἑντροφος) Sic Athenaeus, quem sequitur Brunckius. Aliae edd. & Menagius habent Ἀταρτίως ἑντροφον. Anonymus ap. Hurdium Ἀ. ἑντροφος omisso καὶ, quae tamen copula hic abesse nequit. In Cod. Paris. Menagius invenit ἑντροπος.

Pag. 9. l. 1. Ἀελίου) Dorice. Sic vulgo melius. Brunckius ἡλίου. ibid. Χήρῳσεν αὐγὰς) Sensus est: Solis viduavit lumen (Hermias), destituit sui conspectu, i. e. mortem appetiit. Male operarum vitio apud Menagium legitur αὐγᾶς. Coniecit Maittarius in notis p. 164, χήρῳσεν αὐγὰς. Χήρῳσεν est orbor, privor, careo, & iungitur genitivo. Homer. Odyss. I, 124. Verum altera lectio magis arridet: solis viduare lumen, est exquisitius dictum & magis poëticum, quam solis privari lumine.

ead. l. 2. Τοίγαρ) Ex emendatione Casauboni. Vulgo τοὶ γάρ. Cod. Paris. ποῖ γάρ.

ead. l. 3. Αὐξήσουσι) Ita dedi praecunte Brunckio. Vulgo αὐξήσουσα. In eodem versu aliae edd. habent ἀθάνατοι pro ἀθάνατον.

ead. l. 4. Θύγατρες) Apud Athenaeum, θυγατέρες. Male.

ead. l. 6. Γίρας βεβαίου) Athenaeus: φιλίας τε γῆρας βεβαίας, senectutem amicitiae, i. e. longaevam amicitiam. Minus bene, & repugnat metrum.

In edd. Laërtii Veneta 1497 fol. & Parisiensi carmen hocce Aristotelis lyrica ode, quae binis Asclepiadeis, tertio Pherecratio, quarto Glyconico constat, quales multae Horatii sunt, Latine redditur:

Virtus difficilis, maximus & labor

Humano generi, nobilis, optima

Tu venatio vitae

Es mortalibus omnibus.

Nam propter speciem, Virgo, tuam mori

Nimirum celebris casus & incluta

Est in Graecia, & altis

Se praestare laboribus.

Talem tu iacis in peñora nobilem

Fructum, perpetuo tempore qui manet.

Auro tu melior, tu

Es somno & genitoribus.

Ledae cum pueris Amphitryonides

Causa, virgo, tui tristia duraque

Passi, multa tulerunt,

Gestis dum tribuunt opus.

Et desiderii Aeacides tui

Ajaxque in Stygias incolumis domus

Descendere tyranni

Exorabilis haud quidem.

Formae causa tuae, Virgoque Asarnei

Phoebeo miserum lumine filium

*Privat. Carmine certe,
Quo semper celebrabitur,
Ipsam Mnemosyne progenitam canent
Sacrae Pierides; laudibus & Iovem
Augent quae Xenion quoque,
Cordi firmaque praemia.*

ead. l. 10. τοῦτ' ἀνοιγί (Ἦν) Nescio, quid sibi voluerit Casaubonus, interpunctionem ita mutando: τοῦτ' ἀνοιγί. Ἦν &c.

Pag. 10. l. 3. Παρ' αὐτῶν) Recte sic emendavit Scaligerus ad oram libri. Vulgo, παρ' αὐτόν.

ead. l. 7. Πρὸς Ἑρμείαν) Ita dedi ex ed. Steph. Vulgo εἰς.

ead. l. 8. Πυθόδοτου) Pythodorus vocatur a Diodoro XVI, p. 479 A. ed. Rhodom. Sed Πυθόδοτον agnoscit cum Diogene & Dionysius Halicarnassens tum in epistola ad Ammaeum, tum alibi. v. Opp. T. II, p. 185, 190, ed. Hudson. Mox legendum esse Καλαυρία seu Καλαυρία pro vulgato Καλαβρία manifestum est ex Strabone VIII, pag. 567 C. 574 A. cf. Pausan. p. 7 & 75.

ead. l. 9. Πρὸς Φίλιππον) Sic ed. Steph. & Lips. ex ed. Longol. expressa. Vulgo εἰς.

Pag. 11. l. 3. Ἀναξάρχον) Reposui Anaxarchi nomen pro vulgato Anaximenis, qui Olymp. LXVI natus vix videtur cum Alexandro conferri posse. Anaxarchus autem, philosophus Abderites una cum Callisthene Olynthio & aliis apud Alexandrum bellum in Asia gerentem commoratus est, teste Plutarcho.

ead. l. 9. Ὅς — προχοαῖς) Hoc posterius distichon ex Eusebio & Plutarcho adiectum est.

ead. l. 14. Ἐπιτύχομεν) Ex vetustioribus editionibus revocavit Menagius. In aliis perperam legebatur περιτύχομεν.

Pag. 12. l. 2. Ἰππαρχον) Praeterquam in Menagiana, deest hoc nomen in ceteris Laërtii editionibus; sed habent illud & Codex regius & vetus interpres. Expunctum fuisse verosimile est a librario quodam, qui hanc vocem a praecedenti Τιμαρχον diversam non esse existimaverat.

ead. l. 4. Ἑρπυλίδος) Vulgo, ut supra, Ἑρπυλίδος per simplex λ.

ead. l. 5. Ἐκιδέσθαι) Ex ed. Basil. recepit Menagius pro ἰδεῖσθαι, quod in ed. Aldobrandin. legitur. Codd. Palatin. & Florentin. nec non ed. Stephan. habent ἰκιδέσθαι.

ead. l. 10. Ἐπιμελίσθω δὲ) Ita melius Casaubonus. Vulgo ἐπιμελίσθω δέ. Mox ed. If. habet περὶ αὐτὸν male pro περὶ αὐτόν.

ead. l. 15. Ἐὰν δὲ βούληται) Ἐὰν δὲ καὶ βούληται frustra emendavit Casaubonus.

Pag. 13. l. 2. Περὶ τοῦ παιδὸς) Ed. Lips. παιδίου.

ead. l. 4. Ἑρπυλίδος) Ἑρπυλίδος vulgo.

ead. l. 6. Ἀναξίως ἡμῶν) Ita recte in ed. Lips. Vulgo ἀνάξιος.

ead. l. 18. Ἀμβρακίδα) Ἀβρακίδα legere maluit Casaubonus, nescio qua de causa.

Pag. 14. l. 4. Αὐτῷ δοθῆντος εἰς παῖδα) Bene inseruit Casaubonus vocem δοθῆντος in aliis edd. omisam.

ead. l. 6. Τύχωνα) Melius pro Τάχωνα, quod Menagius retinuit. Suidas: Τύχων, Τύχωνος, ὄνομα κύριον.

ead. l. 11. Γρυλλίωνος) Forte melius Γρυλλίωνι. Aliæ edd. Γρυλλίωνη.

ead. l. 13. Καὶ ἡ τῆς μητρὸς) Ex ed. Steph. Vulgo καὶ τῆς μητρὸς.

ead. l. 16. Καὶ τὴν τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας τῇ Δημητρὶ ἀναθίσκειται) In textum recepi Casauboni emendationem lectionis vulgatae καὶ τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας τὴν Δημήτρα, quæ mea saltem opinione defendi nequit. Loquitur Aristoteles de variis imaginibus Nicanoris, Proxeni, matris Nicanoris & Arimnesti, unde eum & hoc loco non Ceteris, sed matris suæ imaginem innuere, maxime probabile fit. Existit imago matris Aristotelis a Protogene picta, cuius meminit Plinius H. N. XXXV, 20. Ceterum similiter Theophrastus in suo testamento mandat, τὴν Ἀριστοτέλους εἰκόνα τεθεῖναι εἰς τὸ ἱερόν.

Pag. 16. l. 7. Πυρρὸς) Verius fortasse legi πόρους autumavit Sylburgius. Certe tritici cultura in Attica non inventa est; v. Heynii Opuscul. acad. Vol. I, p. 355.

ead. l. 9. Τλυκὺν δὲ τὸν καρπὸν) Ed. Steph. pluraliter γλυκῆς δὲ τοῦ καρποῦ. Idem vero apophthegma alii Socrati tribuunt, alii Democrito.

ead. l. 12. Λάβοι) Alii λάβη sed melius est optativum.

Pag. 17. l. 1. Παιδεία) Ed. Isingr. παιδία. Male.

ead. l. 4. Ὅρισσας) Isingr. margo habet ἰσότησσας, minus apte. Ὅρισσας pro ἀποθίγγεσσας.

ead. l. 5. Εὐμορφίαν) Vulgo εὐμορφίας. Male.

Pag. 18. l. 2. Ἐκκεκῆς τί ἐστι φίλος; ἴσῃ, μία ψυχῇ) In ed. Basil. seu Is. legébatur φιλόσοφος pro φίλος; quod recte postea viri docti mutarunt. Confirmat Aristoteles sententiam in Eth. ad Nicom. VIII, 2, IX, 8 sq. Magn. Moral. II, 11.

ead. l. 13. Κατήντησαι) Perperam quidam pro κατήντησαι reposuit κατήντησαι. H. Steph.

Pag. 19. l. 7. Ὡ φίλοι, οὐδέεις φίλος) Sic vulgatam lectionem ὦ φίλοι, quæ sensum inaptum præbet, praeclare emendavit Casaubonus. In verbis ὦ φίλοι subintelligendum est πλείους. Aristoteles Ethic. ad Nicom. IX, 10: οἱ δὲ πολὺφίλοι, οὐδὲν δισκοῦσιν εἶναι φίλοι, πλὴν πολιτικῶς. Cf. Ethic. ad Eudem. VII, 12.

ead. l. 8. Ἐν τῷ ἰβδόμῳ τῶν Ἠθικῶν) Ex Cod. Palat. restituit Menagius. Legébatur in plerisque edd. vetustioribus ἐν τῷ ἡθικῷ τῶν ἰβδόμων. Mirandus sane editorum stupor, quod hanc lectionem, a librarii alicuius oscitantia profectam, corrigere vix ac ne vix quidem ausi sunt. In ed. Froben. ἐν τῷ ἡθικῷ ἰβδόμῳ. Melius iam Stephanus: ἐν τῷ ζ' τῶν Ἠθικῶν.

ead. l. 11. Ἀπογράφαι) Ed. Stephan. ὑπογράφαι.

ead. l. 13. Περὶ φιλοσοφίας α', β', γ') α', β', γ', δ', scriptum est in Codice regio Paris. & in Vita ἀνεκδότῳ apud Menagium. Verum, ut hoc semel moneam, a vulgata lectione in numero singulorum Aristotelis librorum non recedere, ratum habui, etiam si mutationem Codicis alicuius auctoritate tueri possem: cuius consilii causas in commentatione de Aristotelis libris deperditis accuratius exponam.

ibid. Πολιτικῶν α', β') Cod. Paris. Πολιτικῶν α'. In Vita ἀνεκδ. apud Menag. Πολιτικῶν α'. Rectius fortasse legi Πολιτικὸν, seu Πολιτικῶς, iam suspicatus erat Sylburgius.

ead. l. 14. Περὶ Ῥητορικῆς, ἢ Γρύλλος, α') Vulgo: Περὶ Ῥητορικῆς, Γρύλλος, α'. In Cod. Paris. Περὶ Πολιτικῆς ἢ Γρύλλος. In Vita ἀνεκδ.

ap. Menag. Περὶ Πολιτικῆς, ἡ Γρύλλος, γ'. Verum legendum est, uti nos dedimus: nam libri Aristotelis, *Gryllus* inscripti, & ad oratoriam artem pertinentis, meminit etiam Quintil. Institutt. II, 17, p. 132, T. I ed. Bip. *Aristoteles, ut solet, quaerendi gratia, quaedam subtilitatis suae argumenta excogitavit in Gryllo: sed idem & de arte rhetorica tres libros scripsit.*

ead. l. 15. Ἑρωτικὸς, α') Ita quoque Cod. Paris. & auctor Vitae ἀνδρῶτον apud Menagium. Ἐν δευτέρῳ Ἑρωτικῶν citatur Aristoteles ab Athenaco Dipnol. XV, p. 674 B. quare hic Ἑρωτικῶν, α', β', legendum esse videbatur Casaubono.

ead. l. 16. Περὶ ψυχῆς, α') Sive *Eudemus*. Plutarchus in lib. de consolat. ad Apollon. Opp. T. II, p. 115 B. ed. Crf. φησὶ δὲ (Aristoteles) ἐν τῷ Εὐδήμῳ ἐπιγραφομένῳ ἢ περὶ ψυχῆς. Aristotelis hodie libros tres de anima habemus, qui tamen diversi sunt ab hoc de anima, quem Laërtius & Plutarchus innuunt, de quo of. Cic. de divin. F, 25. Plutarch. in Vita Dionis F. I, p. 967 C. Simplicius ad libb. Aristot. de anima. fol. 14 a. 62 a. Idem ad Aristot. auscultat. phys. fol. 3 a. ibid. fol. 217 b. Philoponus ad Aristot. lib. I de anima com. 138, & Scholiasta in Platonis Phaedonem.

Pag. 20. l. 1. Περὶ οὐρανίας) Hanc lectionem etiam secutus est vetus interpres Latinus. Ed. Isingr. περὶ οὐρανίας, errore ambiguo.

ead. l. 2. Ἀλιεῦντες, ἢ ὑπὲρ ἀποίκων, α') In Vita ἀνικῶ. ap. Menag. pro ἀποίκων legitur ἀποικίων.

ead. l. 3. Περὶ παιδείας, α') In Cod. Paris. Περὶ παιδείας, ἢ παιδευτικῶν, & ita quoque in Vita ἀνικῶ. apud Menag.

ibid. Περὶ ταγαθού, α', β', γ') In Cod. Paris. & in Vita ἀνικῶ. apud Menag. Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, α'.

ead. l. 5. Περὶ φιλίας, α') Cod. Palat. περὶ φιλοσοφίας. Minus recte, praecessit enim περὶ φιλοσοφίας, α', β', γ'.

ead. l. 6. Περὶ ἱρωτικῶν) Alii male, teste H. Stephano, ἱρωτικῶν, quorum tamen librorum iam antea mentio facta est.

ead. l. 9. Ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικὰ) Locus est corruptus, nec fortasse a me satis recte sanatus. Menagius habet ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικοῦ, γ'. nullo sensu. Codd. auctore Stephano ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικὰ, πέντε καὶ εἴκοσι διόσις ἱρωτικὰ, τέσσαρες φιλικὰ, δύο. Lectio vera haud dubie est: Ὑπομνήματα, διόσις ἐπιχειρηματικὰ reliqua propositionum indolem accuratius insigniendi causa adiecta esse videntur. Noli tamen equidem coniecturae meae tantum indulgere, ut textum ad eam refingerem. Ed. Steph. cum Menagiana consentit. Ed. Froben. ὑπομν. ἐπιχειρηματικῶν, quam lectionem Casaubonus quoque, nescio qua ratione adductus, amplexus est; legendum saltem erat cum Cod. Paris. & auctore Vitae ἀνικῶ. ap. Men. ὑπομνήματων ἐπιχειρηματικῶν. Lectionem nostram probat etiam Sylburgius.

ead. l. 10. Ἐνοτάσις) Ita dedi secutus auctorem Vitae ἀνικῶ. ap. Menag. & veterem interpretem Latinum, qui assentit Sylburgius. Vulgo ἵστοσις.

ibid. Περὶ τῶν ποσῶν λεγομένων, ἢ κατὰ πρόθεσιν, α'. Sic Cod. Palat. & reliquae edd. omnes praeter Menagianam, quae habet κατὰ πρόθεσιν. Vetus etiam interpres Lat. πρόθεσιν ob oculos habuisse videtur, vertit enim secundum *propositum*. In Vita ἀνικῶ. ap. Men. Ms. iungitur ἱστοσίσις cum sequentibus, omīssa litera numerica. Ceterum

librorum *de iis, quae quot modis dicuntur*, non unus, ut apud Menagium, sed quinque numerantur in Cod. Palat. & in vetustioribus edd.

ead. l. 12. Περὶ στοιχειῶν, α', β', γ') Cod. Flor. α', β'. *περὶ στοιχειῶν*, numero librorum transposito & tantum binario.

ead. l. 15. Περὶ χιρίσσεως α') Ita Vita *ἀνεκδ.* ap. M. & vetus interpres. Ed. Steph. α', β'. quod mavult Casaubonus.

Pag. 21. l. 1. Προτίμων ἀναλυτικῶν, α', β', γ', δ', ε', στ', ζ', η') In ed. Steph. numerantur libri decem; in aliis novem, at octo solum in emendatioribus Codicibus. V. Samuelis Petiti observatt. IV, 2.

ead. l. 4. Ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν) Πράτων legendum esse existimabat Samuel Petitus observatt. l. 1. qui omnino consulendus.

ead. l. 5. Συλλογιστικὴν καὶ ὅροι, α') Συλλογιστικῶν malebat Casaubonus.

ead. l. 8. Διαιρητικὴν, α') Διαιρητικῶν. Idem.

ead. l. 10. Περὶ ὁσιῶς, α') Casaub. α', β'. Sed β' non agnoscit interpretis versio: *De voluntate, ὁσιῶς*. Supra initio indicis iam meminert Laërtius libri Aristotelis *περὶ ὁσιῶς, α'*. Verum idem argumentum saepius tractasse Aristotelem constat.

ead. l. 12. Θέσις — ψυχῆς, α') Uncinis haec verba inclusi: nam videntur librarii cuiusdam errore huc apposita esse. Pertinent ad titulum libri *ὑπομνημάτων ἐπιχειρηματικῶν*, de quo supra locuti sumus; leguntur etiam ibi in aliis Codd. Vide notam ad p. 20, l. 9. *Ἐπιχειρηματικὰ*, quod vulgo legitur, mutavi in *ἐπιχειρηματικά*.

ead. l. 13. Πολιτικά, β') Reperiuntur haec verba primum in ed. Stephan. in reliquis vetustioribus desiderantur. Legit tamen ea in Codice suo interpres Latinus, quare uncinas, quibus ea inclusit Casaubonus, sustuli.

ead. l. 17. Τέχνης τῆς Θεοδίκτου εἰσαγωγῆς, α') Habet Vitae Aristotelis ap. Menag. auctor, *Τέχνης τῆς Θεοδίκτου Συναγωγῇ, ἐν γ'*. Locus vix sanus; sed de hoc alibi. Ed. Steph. habet *συναγωγῆς* in margine.

ead. l. 18. Πραγματεία) Ed. Steph. pluraliter *πραγματεῖαι*.

Pag. 22. l. 1. Περὶ μεγέθους, α') Περὶ μέθης verosimili coniectura reponebat Meursius in commentario in Apollonium Dyscolum cap. 25, & in notis ad Hefychium Milesium. Citatur Athenaeo non semel Aristoteles *ἐν τῷ περὶ μέθης*. Περὶ μεγέθους tamen legitur etiam in vita inedita, apud Macrobi. Saturn. VII, 7, Plutarch. Sympos. III, 3, & ipsum Apollonium Mirab. cap. 25, 26.

ibid. Ἐνθυμημάτων διαιρέσεις) Sic edd. vetustiores omnes. Ed. Stephan. & Menag. *αἰρέσεις*, i. e. *delectus*.

ead. l. 2. Περὶ συμβουλίας) In textum iam recepit Menagius pro vulgato *συμβουλαίας*.

ibid. Συναγωγῆς, α', β', γ') Ed. Stephan. α', β'. omisso numero tertio; interpres quoque vertit *Collectionis duo*.

ead. l. 4. Ἀρχύτου) Dedit iam Menagius, ut in versu sequenti τῆς Σπυσιόππου. Ἀρχύτου etiam in Vita *ἀνεκδ.* ap. M. Vulgo *Ἀρχυτίου*.

ead. l. 8. Γοργίου) Vulgo praeterquam in Menagiana *Γοργίου*; sed nomen *Ἀλφειογγῆς* scribitur apud ipsum Aristotelem, Suidam, alios.

ibid. Πρὸς τὰ Ἐπισφάντους) Bene habet Menagius, & ita legitur etiam in Codd. Florent. Asiae edd. male *Ἐποκράτους*.

ead. l. 14. Ἱατρικὰ, β') In Vita *ἀνεκδ.* ap. M. *περὶ ἱατρικῆς, β'*, & postea *περὶ ἱατρικῆς, ζ'*. Ed. Froben. & Stephan. *Τακτικὰ*, quam

lectionem secutus est Sylburgius, & tuetur quoque Casaubonus in nota ad oram huius Vitae, quam Aristotelis Operibus, uti Sylburgius, praefixit. Fieri potuisse, censet Sylburgius, ut in tanta scriptiois foecunditate utriusque argumenti librum Aristoteles confecerit, & *ιατρικὸν* & *τακτικόν*. Utique fieri potuit, sed vix probabile est, factum esse. Saltem Aelianus, qui *Τακτικῶν* scriptores in Tacticorum prooemio recenset, hos inter Aristotelis nullam mentionem iniicit. Contra Aelianus alter Var. H. IX, 22, in numerum philosophorum, qui medicinae operam navarunt, Aristotelem retulit. Accedit testimonium Plutarchi a nobis infra in Vita Aristotelis adductum, quo Nostro liber de sanitate & morbo diferte tribuitur. Quare equidem lectionem *Ἰατρικὰ* non mutavi. Vetus quoque interpres Latinus habet: *Medicinalia, duos*.

ead. l. 16. *Περὶ κινήσεως, α')* Haec, cum supra iam legantur pag. 20, uncis ut suspecta seclufi.

ead. l. 17. *Ἀπορρήτων Ὀμηρικῶν, α', β', γ', δ', ε', στ')* In Vita *ἀνεκδ.* ap. Menag. *Ἀπορ.* Ὀμηρ. ζ'.

Pag. 23. l. 1. *Φυσικῶν κατὰ στοιχεῖον ὁπὲρ πρὸς τοῖς τριάκοντα)* In vita apud M. *φυσικῶν λ', κατὰ στοιχεῖον*. Casaubonus, quamquam nihil mutat, suspicatur tamen Laërtium scripsisse *κατὰ στοιχεῖον κ'*. Cf. Sam. Petiti Miscell. IV, 8.

ead. l. 5. *Ἀτακτα)* Sic etiam vetus interpres: *Inordinata*. Casaubonus ex ed. Stephan. & aliis restituere volebat *πρακτὰ*, quod adeo in textum migrare iussit Sylburgius. Equidem lectionem interpretis praefero. *Ἀτακτα* sunt *Miscellaneorum* libri. *Ister* laudatur ἐν *Ἀτάκτῃ* ab Harpocrate v. *Παιανισίς: ἐν πρώτῃ Ἀτάκτῃ* a Schol. in Sophoclis Oedipum Colon. p. 306, & ἐν τρίτῃ *Ἀτάκτῃ*, a Suida v. *ταυροπόλον*. Eodem Suida teste scripserat *Ἀτακτα* Euphorion Chalcidensis, quae continebant *συμμιγυῖς ἱστορίας*. v. *Εὐφορίων*. cf. Valesium ad Harpocrat. l. 1. In seq. pro *ἐξηγημένα* plerique Codices, auctore Stephano, habent *ἐξηγμένα*.

ead. l. 6. *Δικαιώματα, α')* Harpocrate v. *Δρυμὶς: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς Δικαιώμασι φησιν οὕτως*. Conf. Suidas v. *Δικαιώματα*. Legendum est hoc loco: *Δικαιώματα πόλεων*, ut Anonymus habet ap. Menagium, qui unum tantum librum numerat, & Eustathius ad Iliad. H, p. 559: *Ἀριστοτέλης δέ, φασιν, ἱστορεῖ ἐν Δικαιώμασι πόλεων οὕτως*. Laudatur Aristoteles ἐν *Δικαιώμασι τῶν πόλεων* apud Ammonium Grammaticum v. *νῆς*, quam lectionem magno conatu, frustra tamen, defendit Valesius ad Harpocrat. pag. 273; nam ibi quoque reponendum est *πόλεων*. Ammonii loco iuductus esse videtur Hugo Grotius, ut in praef. ad lib. *de iure belli & pacis* Aristotelem *iustificaciones bellorum* scripsisse traderet. Ceterum ordinem verborum paululum mutavi, exemplo interpretis Latini & editionum Stephaniana verustiorum. Interpres habet: *Exposita generatim XIV. Iura, unum*. Ed. Stephani autem & aliae, itidem Menag. verba *Δικαιώματα, α', β'*, (nam duos libros numerant) ante *παραβολὰς* inferunt. Discessere iam a Menagio Casaubonus & Sylburgius.

ead. l. 7. *Πυθιονικῶν ἔλεγχος)* Male Ambrosius vertit vulgatam lectionem *ἔλεγχος, Pythionicarum argumenta*. *Ἐλεγχος* hic est nihil aliud, quam *ἀναγραφή*. Plutarch. Solon. Opp. T. I, p. 83 F. *ὡς ἄλλου το μαρτυροῦσι, καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶι Πυθιονικῶν ἀναγραφῇ*. Quare

Casaubonus coniecit ἰλογχος singulariter, quam lectionem, ut sine dubio veram, in textum recepi.

ead. l. 9. Νόμος συστατικός, α') Scripserat Aristoteles νόμους συμποτικών. Athenacus Dipnol. V, p. 186 B. Ἀριστοτέλους συμποτικοί τινες ἦσαν νόμοι. Quare hic rescribendum esse νόμος συνουσιαστικός, quod idem fuerit ac συμποτικός, coniciebat Casaubonus ad Athenaeum p. 209. Aristophanes Vesp. v. 643: προσμάνθανε συμποτικὸς εἶναι καὶ συνουσιαστικός. Ita Latiniis una esse, ut notum illud apud Terentium, una hodie finis volo. Attamen vulgata lectio bene se habet. Συστατικός est, quod Latini dicunt, convivalis; vid. Suidam v. σύστασις. Fortasse autem legendum est pluraliter νόμων συστατικῶν, α', ut Anonymus habet apud Menagium.

ead. l. 13. Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον) Lectio vetusti Codicis a Casaubono notata: καὶ τυραννικαὶ ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. Manifestum vitium librarii est, qui oscitans verba ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον male repetiit. Vetus tamen interpres Latinus etiam legit τυραννικαὶ ἐπιστολαὶ sine distinctione. Vertit enim: *scorsumque ad Philipprum de populari paucorumque & optimatum & tyrannorum republ. epistolae*. Minus bene. Post τυραννικαὶ interpungendum est, ita ut referatur vox ad πολιτείας. Idem interpres Latinus sequentia quoque aliter distinxit, in quo quidem ei adstipulor. Legisse videtur: Σηλυμβρίου (rectius Σηλυμβριανῶν) ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀλέξανδρον τέτταρις· ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀντίπατρον, ἐννέα. *Selymbriorum epistolae ad Alexandrum quatuor; ad Antipatrum, novem*. Haec eius verba.

Pag. 24. l. 1. Πρὸς Δημόκριτον, α'. Ἐπν) Ita dedi cum Menagio. Vulgo πρὸς Δημόκριτον ἔπν. Male. Nam quomodo fieri potuit, ut Aristoteles Democrito carmen inscriberet? Laudantur etiam versus Aristotelici ab Anonymo apud Menagium, omisiss omnino verbis πρὸς Δημόκριτον. Deest quidem τὰ α' in ceteris Laërtii edd. sed agnoscunt illud Codd. omnes Paris. Palat. Flor. Ab altera tamen parte, qui fieri potuit, inquit Menagius ad h. l. ut ad Democritum Aristoteles epistolas daret? nam Aristotelis epistolas h. l. Laërtius recenset. Mutari igitur iubet Δημόκριτον in Θεμιστοκλή, cum ad Themisonem, Cypriorum regem, προτριπτικῶν scripsisse Aristotelem ex Telete ap. Stobacum Serm. XCIII satis constet. Verum difficultas, quam expedire voluit Menagius, hic est nulla. Cur enim statuamus, in verbis πρὸς Δημόκριτον, α' supplendum esse ἐπιστολαὶ ex antecedentibus? Videtur potius liber insigniri, quales plures supra memorati sunt, πρὸς τὰ Γοργίου, πρὸς τὰ Ζήνωνος; quapropter etiam eundem legendum puto πρὸς τὰ Δημοκρίτου, α'.

ead. l. 2. Πρίσβευθ' ἑκατηβόλα) Recepi emendationem H. Stephani ex Codd. a Casaubono iam & Menagio probatam. Vulgo: Πρίσβευς θ' ἑκατηβόλα, aut πρίσβευθ' ἑκατηβόλα.

ead. l. 3. Καλλιτέχνου) Ed. Steph. καλλιτέχων. Melius fortasse, sed nihil muto.

ead. l. 15. Δύο δυάμασιν ἐχρήσατο) Nota δύο pro δυοί. Syll.

Pag. 25. l. 3. Πρὸς μὲν οὖν τὰν εὐρίσιν, τάτε Τοπικὰ καὶ Μεθοδικὰ) Male ed. Bas. τάτε Ὀπτικὰ, quam lectionem etiam habent Hesychii Dielsii Codd. & vett. interpp. v. Io. Meursii not. ad Hesych. p. 125.

ead. l. 9 Χρῆσιν) Κρίσιν frustra emendavit H. Stephanus.

ead. l. 13. Τῶν δὲ Ἡθ. τῶν περὶ πόλιν) Ap. Hesychium: τὰ περὶ πόλιν

ead. l. 14. Χρῆσι ἀρετῆς ἐν βίῳ τελείῳ) Verba sunt Aristotelis Ethic. ad Nicom. I, 12.

ead. l. 15. Συμπλήρωμα ἐκ τριῶν ἀγαθῶν εἶναι) Aristot. Ethic. ad Nicom. I, 13.

Pag. 26. l. 3. Ὑγιῆς) Steph. ὑγιῆς, contraſte, forſitan operum peccato.

ibid. Παραπλήσιον) Poſt hanc vocem legitur in Codd. quibuſdam ἐκ τριῶν δι, τῶν ἐκτὸς &c. Bene. Sequitur etiam hanc leſionem vetus interpres Latinus.

ead. l. 7. Κακοδαίμονιſτος τοῦ ſοφοῦ) Aristot. Eth. ad Nicom. I, 9.

ead. l. 11. Ἀτακολουθεῖν) Vulgo ἀκολουθεῖν, perperam.

ibid. Ἐπίχορται) Ita ed. Steph. Vulgo ἐνδύχεται.

ead. l. 15. Ἰſότητα εὐνοίας ἀντιſτράφου) Sic recte emendavit Caſaubonus. In aliis edd. ἀντιſτροφον.

Pag. 27. l. 3. Συμβιάſειν) Ex emendatione Stephani, cui etiam aſſentit Sylburgius. Vulgo συμβιάſσαι. Codd. vett. habent συμβιάſται, quod Menagius recepit. Sed ſenſus neceſſario requirit συμβιάſειν.

ead. l. 5. Προέκρινον) Codd. teſte Stephano, ἐνέκρινον.

ead. l. 7. Αἰτιολογικώτατος πάντων) Male apud Heſychium Mileſium, qui hunc Laërtii locum exſcripſit, αἰτιώτατος legitur. Edit. Inſingr. αἰτιολογώτατος, quod aliqua ex parte ferri poteſt. Pro πάντων Codd. παρὰ πάντας eodem ſenſu.

ead. l. 9. Φυſικῶν ἀπομνημονευμάτων) Ἀπορρημάτων fruſtra coniecit Caſaubonus.

ead. l. 11. Διαταίνειν) Ed. Stephan. διαταίνει, & Lipſ. διατίνειαι. Melior tamen eſt vulgata leſtio.

ead. l. 15. Τὰ αἰθέρια) Cod. Palat. θηρία. Perperam.

Pag. 28. l. 1. Κυκλοφορητικὸν) Sic dedi ex Cod. Palatino, cuius leſionem H. Stephanus annotavit. Vulgo κυκλοφορικὴν. Melius iam apud Heſychium Mileſium κυκλοφορητικὴν.

ead. l. 6. Ἐπιτηδείτητα ἔχοντι) Perperam ceterae edd. ἔχων· quam leſionem etiam Menagius retinuit, etſi eam improbaret.

ead. l. 15. Τὸ δυνάμει οὐ διττὸν, ἢ καθ' ἑξίν, ἢ κατ' ἐνέργειαν) Sic recte Menagius. Aliae edd. τὸ δυνάμει οὐ πῶτον, ἢ κατ' ἐνέργειαν.

Pag. 29. l. 7. Ἀναντιλεχτα) Reſtitui ex ed. Baſil. Vulgo ἀναμφίλεχτα.

Subiicere hic liceat librorum Ariſtotelicorum recenſionem ex Arabica philoſophorum bibliotheca, quae Mſta exſtat in Bibl. Eſcorialenſi, editam & cum recenſione Laërtiana collatam a Caſirio Bibl. Arab. Hiſpan. T. I, p. 306: Munimenta philoſophica, libri III. Liber Sophiſtes puncupatus. De iuſtitia, libri IV. De pietatis exercitationibus ac de moribus viro cuique accommodatis, libri IV. De generis nobilitate, libri V. (Laërtio I.) De bono, libri V. (Laërtio III.) De Archytae philoſophia, libri III. De lineis infeſcabilibus, libri III. De iuſtis, libri IV. (Laërtio II.) De demonſtrationibus ac propoſitionibus contentioſis, libri IV. De amore, libri III. De ideis, an exiſtant necne, libri III. (Laërtio I.) De regimine ſanitatſis libri II, qui ſunt Platonici operis compendium. De voluptate, liber I. De motu, libri VIII. (Laërtio II.) Quaefita Epichirematica, libri II. De arte poetica ſecundum Pythagoram eiſque ſeclatores, libri II. De ſpiritu animali, libri III. Epiſtolae, libri III. De Aegyptiaco Nilo, libri III. De aucupio, piſcatu & venatu, ubi de animalium locis & cubilibus, liber I. Collectio artium, liber

I. (Laërtio II.) *De rebus amatoriis*, libri III. (Laërtio, Quæst. amat. libri IV.) *De interpretatione*, sive (ut Arabes vocant) *liber perihermynias*, qui *Dialecticæ* est secundus. *Analyticorum priorum*, libri II. *Analyticorum posteriorum*, libri II. *De sophisticis elenchis*, libri I. *Ethicorum quæstiones maiores*, libri II. *Ethicorum quæstiones minores*, Eudemo inscriptæ, libri VIII. *De republica*, libri VIII. *De Rhetorica*, libri III. (Laërtio I.) *Physicæ auscultationis*, libri VIII. *De coelo & mundo*, libri X. *De generat. & corrupt.* libri II. *De meteoris*, libri IV. *De anima*, libri III. *De sensu & sensibili*, libri I. *De memoria & somno*, libri I. *De animalium motu atque eorum anatome*, libri VII. (Laërtio *Anatomicorum* VIII, & *Electa Anatomica* I.) *De animalium natura*, libri XV. (Laërtio IX.) *De partibus vitalibus*, libri IV. (iidem, quos vocant alias libb. de partibus animalium.) *De generatione animalium*, libri V. *De animalium incesu*, libri I. *De longitudine & brevitate vitæ animalium*, libri I. *De vita & morte*, lib. I. *De plantis*, libri II. *Metaphysicorum*, libri XIII. *De materia quæstiones*, libri I. *Quæstia physica*, libri IV. *Divisiones XXVI.* (Laërtio XVII.) Ibi Aristoteles differit de temporis & animæ divisionibus, ut & de voluptate, de agente, patiente & actu; de amore ac de bonorum sive felicitatum genere, ubi de bono cognito, de bono quod in anima inest, de bono quod est extra animam; denique de bonitate & malitia, ubi de variis disciplinis & artibus. *De Platonis testamento*, libri VI. *De divisione & conditionibus in dicendo*, libri III. *De contradictoriis*, ubi docet contradictorii antecedentia ex ipso adversarii argumento esse petenda, sive in ipsum retorquenda, libri XXXIX. *Obiecta amatoria seu tractatus de rebus amatoriis*, libri I. *Argumenta physica de musica*, Theses dicta, libri I. *De locis*, unde argumenta petenda sunt, libri I. *Definitiones*, libri XVI. *De rebus divisibilibus*, libri IV. *Topicorum ad definitiones*, libri I. *Descriptio definitionum Topicarum*, libri III. *De differentiis Topicis*, libri II. *Terminorum descriptio*, libri II. *Problemata s. Quæstiones*, libri XXVIII. *Quæstiones orbiculares seu problemata encyclica ad praeceptorum usum*. *De testamentis periglomata* (ita legitur), libri IV. *Memoriale*, libri II. (Laërtio I.) *Problemata iatrica s. medica*, libri V. (Laërtio II.) *De alimentorum regimine*, libri I. *De agricultura*, libri XV. *Georgicon* inscripti. *De humoribus* libri I. *De siccitate*, libri I. *De accidentibus universalibus*, libri I. *De meteoris*, libri III. *De generatione animalium*, libri II. *De propositionum sensu*, libri II. *De thesibus*, libri XXIII, item libri alter de eodem argumento. *De reipublicæ regimine*, libri I, *Politia* dictus, ubi complures nominantur urbes ac nationes regendae, numero videlicet CLXXI. (Laërtio CLVII.) *Commentationes titulo Hypomnemata*, libri XVI. *De contrariis*, libri I. (i. e. *Ratiocinationes epicheirematicæ*.) *Epitaphia Heroum*, quæ pepli nomine censentur, libri VI. *De tempore*, libri I. *Aristotelis epistolæ*, quas in VIII libros contulit vir quidam nomine Aretas. *De urbium moribus*, libri II. *Aliae epistolæ*, libri XX, recensuit Andronicus, præter illas, quæ in libro V Andronici memorantur: ubi & Aristotelis librorum index occurrit. *Quæstiones de Homeri versibus maxime reconditis*, libri X. *De universa Medicinâ*, libri I, latrice inscriptus.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΟΣ

ΚΑΤ' ΑΜΜΩΝΙΟΝ.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, τῷ μὲν γένει, ἣν Μακεδῶν πό-
 λεως δὲ, Σταγείρων υἱὸς Νικομάχου, ἱατροῦ Ἀμύν-
 του, τοῦ Μακεδόνων βασιλέως ὄθεν καὶ τὸν ἴδιον υἱόν,
 Νικόμαχον προσηγόρευσε, μνήμης ἕνεκεν τοῦ οἰκείου
 πατρός· πρὸς ὃν καὶ τὰ Νικομάχεια ἐγγράψε· μητρός
 δὲ ἦν Φαιστίδος. ἀμφότεροι δὲ οὗτοι [ὁ, τε Νικόμα-
 χος καὶ ἡ Φαιστὶς,] τὸ γένος εἶχον ἀπὸ Ἀσκληπιοῦ.
 μαρτυρεῖ δὲ τούτοις, τὸ εἰς τὸν Ἀριστοτέλην εἰρημένον
 ἐπίγραμμα, τούτων ἔχον τὸν τρόπον·

Φαιστίδος ἦν μητρός, καὶ Νικομάχου γενετῆρος

Τῶν Ἀσκληπιαδῶν, διὸς Ἀριστοτέλης.

Μετὰ δὲ τὴν τελευταίην τοῦ Νικομάχου καὶ τῆς Φαι-

ARISTOTELIS VITA

AUCTORE AMMONIO.

ARISTOTELES fuit genere Macedo, urbe Stagiris oriun-
 dus, filius Nicomachi, medici Amyntae, Macedonum re-
 gis; (quapropter etiam filium suum in memoriam patris
 Nicomachum appellavit, ad quem & Nicomachea scrip-
 sit;) mater autem fuit Phaeftis. Uterque autem parens
 [tam Nicomachus, quam Phaeftis,] genus duxerunt ab
 Aesculapio. Quod testatur epigramma in Aristotelem fa-
 ctum in hunc modum:

Phaeftide natus matre, & Nicomacho genitore

Ex stirpe Asclepiadarum, dius Aristoteles.

Post mortem Nicomachi & Phaeftidis deductus est Ari-

στίδος, ἀνάγεται ὁ Ἀριστοτέλης παρά τινι Προξένῳ Ἀταρνεῖ οὗ καὶ τῆς τροφῆς διαμεμνημένος ὁ Ἀριστοτέλης, οὐ μόνον τὸν τούτου υἱὸν Νικάνορα ἀνέθρεψε, καὶ πᾶσαν παιδείαν ἐπαιδύευσεν, ἀλλὰ καὶ υἱὸν αὐτὸν ὠκείσποισατο καὶ τελευτῶν, ἐν ταῖς οἰκείαις διαθήκαις ἐπέτρεψε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Πυθιάδα δοῦναι γαμὲν τῷ Νικάνори. Ὁ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης, ἔτι νέος ὢν, τὴν τῶν ἐλευθέρων παιδείαν ἐπαιδεύετο, ὡς δηλοῖ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ περὶ Ποιητικῶν καὶ πρὸς ποιητάς· ἔτι μὲν τοι τὰ Ὀμήρου προβλήματα, καὶ αἱ Ῥητορικαὶ τέχναι. Ἑπτακαίδεκα δὲ ἐτῶν γενόμενος, καὶ τῆς Πυθίας κελευσύσης αὐτῷ Φιλοσοφεῖν, στέλλεται ἐν Ἀθήναις· ἐνθα Φοιτᾷ Σωκράτει; καὶ σύνεστι τούτῳ ἔτη τρία. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Σωκράτους, Φοιτᾷ Πλάτῳνι καὶ τούτῳ σύνεστιν ἔτη εἴκοσι καὶ τοσαύτην ἥσκησεν ἐπιμέλειαν, ὥστε τὸν Πλάτῳνα τὸν οἶκον τοῦ Ἀριστοτέλους, οἶκον ἀναγνωστοῦ καλεῖν. οὐ γὰρ

stoteles ad Proxenum quendam Atarneum, cuius educationis memor Aristoteles, non solum eius filium Nicanorem enutrivit, omnibusque honestis artibus instruxit, sed etiam in filium sibi adoptavit; ac cum morti propinquus testamentum faceret, mandavit, ut Nicanori filia sua nuptum daretur. Aristoteles igitur iuvenis artibus liberalibus imbutus est, ut patet ex eius scriptis *de re poetica* & *ad poetas*, itemque ex *quaestionibus Homericis* & libris *de arte rhetorica*. Anno aurem aetatis decimo septimo, Pythia iubente, ut philosophiae studiis se dederet, Athenas venit; ubi Socratis fuit discipulus, tresque cum illo annos egit. Mortuo deinde Socrate, Platonem adiit, quocum vixit annos viginti; tantaque in studiis diligentia fuit, ut domum eius vocitaret Plato *domum anagnostiae*. Non enim,

ἔτι ζῶντος τοῦ Πλάτωνος ἀνταποδόμησεν αὐτῷ τὸ Λύκειον ὁ Ἀριστοτέλης, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι. πῶς γὰρ ἠδύνατο, μέγα τότε δυναμένων Χαβρίου τε καὶ Τιμοθέου, τῶν Ἀθήνησι στρατηγῶν, καὶ τῷ γένει προσηκόντων τῷ Πλάτῳ; πειρῶνται γὰρ τινες λέγειν, ὅτι ἔτι ζῶντος Πλάτωνος, ἀνταποδόμησεν αὐτῷ τὸ Λύκειον ὁ Ἀριστοτέλης, ἐκ τοῦ ἐν πολλοῖς ἀντιλέγειν τῷ Πλάτῳ. πρὸς οὓς ῥητέον, ὅτι οὐχ ἀπλῶς ἀντιλέγει τῷ Πλάτῳ, ἀλλὰ τοῖς μὴ νοήσασι τὰ τοῦ Πλάτωνος. εἰ δὲ καὶ αὐτῷ τῷ Πλάτῳ ἀντιλέγει, οὐδὲν ἄτοπον. καὶ ἐν τούτοις γὰρ τὰ τοῦ Πλάτωνος Φρονεῖ αὐτοῦ γὰρ ἐστὶ λόγος, ὅτι μᾶλλον δεῖ τῆς ἀληθείας Φροντίζειν, ἢ περ ἄλλου τινός. ἀμέλει καὶ ἐπὶ λέξεως Φησὶ ταυτί· Φίλος μὲν Σωκράτης, ἀλλὰ Φιλτάτη ἡ ἀλήθεια. καὶ ἀλλαχοῦ Σωκράτους μὲν ἐπ' ὀλίγον Φροντιστέον, τῆς δὲ ἀληθείας ἐπὶ πολὺ.

superfite adhuc Platone, contrariam in Lyceo scholam instituit Aristoteles, ut nonnulli existimant. Quí enim fieri potuit, cum eo tempore gratia & auctoritate multum valerent Chabrias & Timotheus, duces Atheniensium & Platonis cognati? Conantur tamen nonnulli affirmare, Aristotelem, Platone adhuc vivo, contrariam in Lyceo scholam aperuisse, eo freti, quod in multis ille huic contradixerit. Quibus respondendum, Aristotelem non simpliciter Platoni contradicere, sed iis, qui eius dicta male intellexerunt. Quod si & Platoni ipsi aliquando contradicit, quid mirum? Nam in hoc quoque cum Platone sentit: ipsius enim est sententia, maiorem veritatis curam habendam esse, quam ullius alius rei. Quam sententiam certe expressit his verbis: *Amicus Socrates, sed veritas amicissima*; & alibi: *De Socrate parum solliciti esse debemus, de ve-*

τούτο οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης πεποίηκεν, εἰ καὶ πῃ ἀνέτρεψε τὰ ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημένα. καὶ νταῦθα γὰρ σύμφωνα αὐτῷ διεπράξατο, μὴ βουλόμενος περιιδεῖν τὴν ἀλήθειαν. ἀμέλει γὰρ, ὅτι πολλὴν εὐνοίαν ἔσχε πρὸς τὸν Πλάτωνα ὁ Ἀριστοτέλης, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ βωμὸν ἀνιερώσαι τῷ Πλάτῳ, ἐν ᾧ ἐπέγραψεν οὕτω

Βωμὸν Ἀριστοτέλης ἐνιδρύσατο τόνδε Πλάτωνος,

Ἄνδρὸς, ὃν οὐδ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θέμις.

Συνῆν δὲ τῷ Πλάτῳ ὁ Ἀριστοτέλης ἔτη εἴκοσι. μετὰ δὲ τὴν τοῦ Πλάτωνος τελευτὴν, διαδέχεται τὴν τούτου σχολὴν Σπεύσιππος ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ υἱὸς γὰρ ἦν οὗτος Ποτῶνης, τῆς τούτου ἀδελφῆς. ὁ δὲ γε Ἀριστοτέλης ἔρχεται ἐν τῇ τῶν Μακεδόνων πόλει, ἐνθα παιδεύει Ἀλέξανδρον τὸν Κτίστην, καὶ μέγα μέρος γέγονε τῆς τούτου βασιλείας· πολλὰ γὰρ ἐδυνήθη παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ τῇ δυνάμει δέοντως ἐχρήσατο, εὖ ποίων καὶ ἐκάστῳ ἰδίᾳ, καὶ πᾶσι κοινῇ. καὶ ὅτι

ritate vero multum. Iam vero idem Aristoteles fecit, etiam sicubi evertit a Platone dicta, quippe in eo ipso illi obtemperans, quod veritatem posthaberi nolle. Amorem quidem suum in Platonem abunde restatus est Aristoteles, quando etiam aram ei dedicavit, cum hac inscriptione:

Gratus Aristoteles struit hocce altare Platoni,

Quem turbæ iniustae vel celebrare nefas.

Versatus est Aristoteles cum Platone annos viginti. Platoni autem mortuo successit in schola Speusippus, ex sorore nepos: filius enim erat Potonae, sororis eius. Aristoteles vero in Macedonum urbem profectus, Alexandrum Cisten instituit, magnaue pars regni eius fuit: nam plurimum valuit apud regem, potentiaque sua, ut decebat, usus, omnium ac singulorum commoda tam privatim, quam publice, promovit. Et quidem, quod priva-

μὲν πολλοὺς ἰδία εὖ ἐποίησε, δηλώσουσιν αἱ Φερόμε-
 ναὶ αὐτοῦ συστατικαὶ ἐπιστολαὶ περὶ τινων πρὸς τὸν
 βασιλέα. ὅτι δὲ καὶ κοινῇ πολλοὺς εὖ ἐποίησε, δηλοῖ
 τὸ καὶ τὴν τῶν Σταγειρέων πόλιν κατασκαφθεῖσαν
 πείθειν τὸν Ἀλεξάνδρον αὐτὴς κτίζειν· ὅθεν καὶ οἱ Στα-
 γειρίται ἐορτὴν ἐπιτελοῦσι τῷ Ἀριστοτέλει, Ἀριστοτέ-
 λειαν αὐτὴν προσαγορεύοντες· καὶ τὸν μῆνα δὲ, ἐν ᾧ ἡ
 ἐορτὴ ἐπιτελεῖται, Σταγειρίτην προσαγορεύουσι. καὶ
 τὴν Ἐρεσσὸν δὲ, τὴν τοῦ Θεοφράστου πόλιν, μέλλου-
 σαν ἀδικηθῆναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, ἐλύ-
 τρωσε τῆς ἀδικίας. Μετὰ δὲ ταῦτα, τελευτήσαντος
 τοῦ Σπευσίππου, στέλλονται οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀριστο-
 τέλην· καὶ ἀμφοτέροι οὗτοι, ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Ξε-
 νοκράτης, διεδέξαντο τὴν τοῦ Πλάτωνος σχολήν. καὶ ὁ
 μὲν Ξενοκράτης, ἐπαίδευσεν ἐν Ἀκαδημίᾳ· ὁ δ' Ἀρι-
 στοτέλης, ἐν Λυκείῳ. Μετέπειτα δὲ ἀνταρσίας γενο-
 μένης ἐν τοῖς Ἀθηναίοις, ἦλθεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Χαλ-

tim multorum utilitati consuluit, declarabunt, quae fe-
 runtur, epistolae eius familiares super nonnullis ad re-
 gem. Quod autem & publice multis profuerit, indicio
 est urbs Stagirae solo aequata, & hortatu suafuque suo
 ab Alexandro in integrum restituta: quare etiam Stagi-
 ritae sollemnia celebrant Aristoteli, dicta *Aristotelea*, &
 mensem, in quem sollemnia incidunt, *Stagirien* appellant.
 Ereffum quoque, Theophrasti patriam, cum cogitaret
 Alexander rex gravi mulctare infortunio, periculo Ari-
 stoteles exemit. Postea autem, Speusippo vita functo,
 Athenienses legatos mittunt ad se arcessitum Aristote-
 lem; atque ita duo hi, Aristoteles & Xenocrates in Pla-
 tonis schola succefferunt; Xenocrate quidem in Acade-
 mia docente, Aristotele vero in Lyceo. Post haec au-
 tem, facta ab Atheniensibus quibusdam in eum conspi-

κίδι, εἰρηκῶς τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτι Οὐκ ἐάσω ὑμᾶς διῆ-
 εῖς Φιλοσοφίαν ἀμαρτεῖν. καὶ γὰρ ἤδη ἦσαν τὸν Σω-
 κράτην Φονεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι. ἐδήλωσε δὲ καὶ Ἀντι-
 πάτρῳ τῷ βασιλεῖ, ὅτι τὸ [ἐν] Ἀθήνησιν ἐνδιατρίβειν,
 ἐργῶδες. εἶπε δὲ καὶ τὸ Ὀμηρικὸν ἐκεῖνο ἔπος·

Ὅ γγχη ἐπ' ὄγγχη γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.
 ὡς ἐκ τούτων ἐλέγχων τὰς τῶν Ἀθηναίων συκοφαντίας.
 ἐπανέρχεται δ' αὖθις ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Μακεδονίᾳ,
 καὶ πολλὰ ἐδυνήθη παρὰ τοῖς τότε βασιλεῦσι, παρὰ
 τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ παρὰ τῇ Ὀλυμπιάδι τῇ τούτου
 μητρὶ, καὶ παρ' Ἀντιπάτρῳ τε καὶ Φιλίππῳ. τῷ δὲ
 Ἀλεξάνδρῳ καὶ περὶ βασιλείας ἔγραψεν ἐν ἐνὶ μονο-
 βίβλῳ, παιδεύων αὐτὸν, ὅπως δεῖ βασιλεύειν. ἀμέλει
 καὶ συνώδευσε αὐτῷ μέχρι καὶ ἔσω τῶν Βραχμά-
 νων, ἐνθ' ἔστησε τὰς διακοσίας πεντηκονταπέντε πολι-
 τείας. συνώδευσε δ' αὐτῷ καὶ ἐν τῇ Περσίδι· ἐνθα πο-

ratione, Aristoteles Chalcidem se recepit, dixitque Athe-
 nienfibus: *ego vero vos non finam bis in philosophiam pecca-*
re. Socratem enim iam interfecerant Athenienses. Signi-
 ficavit quoque Antipatro regi, periculosum esse Athenis
 vitam degere. Usurpavit etiam versum illum Homericum:

Pyrus supra pyrum senescit, & ficus supra ficum,
 arguens ita Atheniensium calumniandi prurimum. Igitur
 rediit Aristoteles in Macedoniam, magnaue fuit aucto-
 ritate apud tum temporis reges, Alexandrum, matrem-
 que eius Olympiadem, nec non Antipatrum & Philip-
 pum. In Alexandri usum composuit librum *de regno sin-*
gularem, quo eum edocuit, quomodo regnare oporteat.
 Certe eum comitatus est usque ad Brachmanas, in quo
 itinere opus de legibus & institutis civitatum CCLV con-
 struxit. Peragravit quoque cum eo Persidem: bello au-

λέμου γενομένου, καὶ τελευτήσαντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπέστρεψεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι. Μέτριος δὲ γέγονεν ὁ ἀνὴρ οὗτος τοῖς ἡβῶσι εἰς ὑπερβολήν· ἐν Φιλοσοφίᾳ δ' ὑπερβέβηκε τὰ ἀνθρώπινα μέτρα, μηδὲν ἑλλοπές περὶ αὐτῆς πραγματευσάμενος· ἀλλὰ καὶ πολλὰ αὐτῇ προσθεῖς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀγχινοίας, τὴν ὅλην κατώρθωσε Φιλοσοφίαν. τῇ μὲν γὰρ λογικῇ προσέθηκε, διακρίνας τοὺς κανόνας ἀπὸ τῶν πραγμάτων, καὶ ποιήσας τὴν ἀποδεικτικὴν μέθοδον. οἱ γὰρ πάλαι ἀποδείξαι μὲν ᾔδεσαν, ἀποδείξεις δὲ ποιεῖν οὐκ ᾔπίσταντο· ταυτὸ πάσχοιτες τοῖς σκοτοτομεῖν μὲν μὴ δυναμένοις, ὑποδήμασι δὲ χρῆσθαι δυναμένοις, τῇ δὲ γε Φυσικῇ προσέθηκε τὴν πέμπτην οὐσίαν. τῇ δὲ Θεολογίᾳ εἰ καὶ μηδὲν προσέθηκεν, ἀλλ' οὖν οὐδὲν περὶ αὐτῆς ἑλλοπές ἐπραγματεύσατο. οὐ γὰρ τὰ ἐγκόσμια μόνον ᾔδει, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ

rem ibi exorto, & Alexandro mortuo, reversus est Aristoteles in patriam. Mira fuit vir iste morum lenitate & comitate; in philosophia autem modum ingenii humani excessit, nil imperfecti de ea scriptum relinquens, multis potius illi proprio ingenii acumine additis, universam stabilivit philosophiam. Logicen quidem auxit, disputandi praecepta separando a rebus, de quibus disputatur, docendoque demonstrandi rationem. Veteres enim demonstrare quidem noverant, demonstrationes tamen facere nesciebant; fere ut ii, qui calceos quidem conficere nesciunt, calceis tamen uti norunt. Physicae autem addidit quintam essentiam. In Theologia, etsi nihil novi invenerit, nihil tamen imperfecti de ea composuit. Nam non ea solum, quae ad hunc mundum pertinent, novit, ut nonnulli existimant, sed illa quoque,

Aristot. Vol. I.

D

ὑπερκόσμια· ὡς δηλοῖ καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ λόγῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως, λέγων, ὅτι τὸ πρῶτον αἷτιον οὐδὲ καὶ ἑαυτὸ κινητὸν ἐστίν, οὐδὲ κατὰ συμβεβηκός· ἐκ τούτου ἐνδεικνύμενος, ὅτι οὐδὲ σῶμά ἐστι τὸ θεῖον, οὐδὲ παθητόν. ἔζησε δὲ τὸν σύμπαντα χρόνον ὁ Ἀριστοτέλης ἔτη ἑξηκοντατρία. ἑπτακαιδέκατον γὰρ ἔτος ἄγων, Φοῖτᾶ Σωκράτει, καὶ τούτῳ σύνεστιν ἔτη τρία· συνῆν δὲ καὶ τῷ Πλάτῳ ἔτη εἰκοσι· μετὰ δὲ γε τὴν τοῦ Πλάτωνος τελευτὴν, ἔζησεν ἔτη εἰκοσιτρία. Ταῦτα λέγειν ἔχομεν περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀριστοτέλους.

quae supra hunc mundum sunt; ut declarat in libro octavo auscultationum physicarum, ubi air, primam causam neque per se, neque per accidens mobilem esse, ostendens inde, ens divinum nec esse corpus, nec ullo modo patibile. Vixit omnino Aristoteles annos sexaginta tres. Nam annum agens decimum septimum ad Socratem accessit, quocum vixit annos tres: versabatur autem cum Platone annos viginti: post Platonis vero obitum vixit annos viginti tres. Haec sunt, quae de vita Aristotelis dicenda habuimus.

NOTAE IN AMMONII VITAM ARISTOTELIS.

Pag. 43. l. 2. KAT' AMMONION) Tribuitur haec Vita Aristotelis, operibus eius vulgo praemissa, Ammonio Alexandrino, Hermiae filio, quandoquidem commentario in Categorias, quem ad eundem Ammonium plerumque referunt, in nonnullis huius Codd. praefixa est. Occurrunt autem in ea cum minus Graece dicta, tum quae a doctissimo Aristotelis interprete profecta esse, vix tibi persuadeas. Quis enim Ammonium credat tam absurdum, ut Aristotelem per tres annos Socratis, qui diu ante mortuus esset, discipulum, eundemque Alexandri in itinere per Asiam usque ad Indos comitem fuisse, nec nisi post regis demum mortem in patriam rediisse, temere asseruerit? Quare existere etiam, qui hanc Vitam Aristotelis Ammonio abiudicandam, & euidam potius librario imperito assignandam esse censerent, in quorum numero fuit Fr. Patricius Disc. Peripat. T. I, lib. I, p. 7. Nos quidem, quamvis Patricii rationes ex ipsa vitae indole petitis satis validas existimamus, aliis tamen, iisque magis adhuc idoneis rationibus adducti, sententiae eius adstipulamur. Primum enim ipsius commentarii in Categorias non Ammonius, sed Io. Philoponus Grammaticus auctor dicendus est. Sunt utique Codices, in quibus ille sub Ammonii nomine exhibetur, ut in duobus Mediceis Cod. XXXV, Plut. LXXI, & Cod. XII, Plut. LXXII, (Bandinii Catal. bibl. Laurent. T. III, p. 26, 33) & in uno Coisliniano (Montfaucon Catal. Codd. bibl. Coisl. p. 220); ab altera tamen parte sunt quoque, in quibus, aut omisso plane auctoris nomine, ut in alio Mediceo Cod. III, Plut. LXXI, (Bandin. T. III, p. 5) reperitur, aut Ioanni Philopono diserte adscribitur, quemadmodum in Mediceo memorato a Bandinio T. III, p. 6, & in Veneto ex bibliotheca ad D. Marci in elencho Codd. a nobis pluribus notato. Difficultas autem, quae nunc quidem exoritur, quod in hac Codicum discrepantia, cuiusnam auctoritatem sequaris, vix tuto pronuntiare ausis, tollitur prorsus inscriptione commentarii in praestantissimo Codice Vindobonensi: 'Ἰωάννου Γραμματικοῦ Ἀλεξανδρίου τοῦ Φιλοπόνου ἐκ τῶν συνουσιῶν Ἀμμονίου τοῦ Ἑρμείου σχολικῆς ἀποσημειώσεως εἰς τὰς Ἀριστοτέλους δέκα κατηγορίας' quam inscriptionem verissimam esse, exinde elucet, quod ab Ammonii ἀποσημειώσεις Philoponi ἰδίαι ἱπιστάσεις, quae in edd. commentarii confusae cum illis sub uno Ammonii nomine leguntur, in hoc Codice accurate distinctae sunt. Lambec. Comment. de bibl. Vindobon. T. VII, p. 143. Hinc autem manifestum fit, eorum Codicum auctoritatem praefereendam esse, quos postremo loco nominavimus. Igitur commentarius in Categorias, quem Ammonio tribuunt, a Philopono conchnatus & editus est, etsi quoad argumentum partim huic, partim Ammonio debeat. Iam vero, quod de commentario valet, id fortasse etiam de Vita Aristotelis ei praemitti solita valebit, saltem eatenus, quod ea

non magis, quam commentarius, ad Ammonium auctorem referri possit. Enimvero Ioannem Philoponum Vitam Aristotelis conscripisse etiam si statuamus, redit tamen eo disputatio, unde exorsa est; manet semper hoc, tradi in ea, quae hominem tam eruditum, qualem Philoponum quoque fuisse scimus, tradidisse vix probabile sit. Verum hanc quoque litem iterum ex Codicibus disimili posse arbitramur. Exstant Codices, in quibus Vita Aristotelis reperitur sine ullo auctoris nomine, nec cum commentario in Categorias coniuncta. Inter Codices Matritenses ab Iriarte recensitos unus est, praeter Organi Aristotelis libros quosdam Vitam quoque philosophi, sed ἀδίστατον, continens, uti & alius Codex Diogenis Laërtii, in quo post Vitam Aristotelis a Laërtio conscriptam nostra Vita legitur, cui tamen ipse Constantinus Lascaris, a quo Codex exaratus est, inscripsit, Βίος Ἀριστοτέλους ἄλλος σίμμιος, nullo addito auctoris nomine. (Iriarte Cat. Codd. Graec. bibl. Matrit. Vol. I, p. 53, 26.) Igitur veteres librarii auctorem Vitae ignorarunt. Quod si autem Philoponus eam commentario in Categorias ipse praemisisset, ita ut librarios eam ex Codicibus commentarii exscribere oporteret, qui quaeso factum est, ut illi Philoponi nomen, quem auctorem vitae tum ignorare minime possent, non apponerent? Superfunt porro Codices commentarii in Categorias, in quibus Vita Aristotelis omnino omissa est. Huc pertinent Codices Medicei XXXV, Plut. LXXI, & XII, Plut. LXXII, supra iam laudati, & Codex Parisiensis MDCCCXLIX, qui omnes statim a prooemio in universam philosophiam, non a Vita Aristotelis, incipiunt. Cur autem librarii hanc vitam non exscriberent, si ea vere a Philopono contexta & quasi cum ipso commentario coniuncta fuisset, nullam causam videmus. Recte itaque ponere posse cum Patricio nobis videtur, Vitam hanc Aristotelis a librario quodam imperito, aut a Graeculo seniori compilatam, commentario Philoponi in Categorias deinde praefixam, & recentioribus temporibus, cum veri auctoris nomen sive non adiectum, sive oblitteratum esset, sub Ammonii nomine, quippe cui soli commentarius in Categorias tribueretur, vulgatam esse. Monendum adhuc est, textum Graecum nos non integrum habere. Patet hoc ex veteri versione Latina a P. Nunneseio edita, & a nobis, etsi ea horrido sermone expressa sit, adiuncta, in qua insunt, quae in Graeco desideramus, rursus omittuntur, aut aliter dicuntur, quae in illo legimus: quare nos quidem suspicamur, Vitam, quam nunc habemus, alius antiquioris tantum epitomen esse, a librariis passim denuo interpolatam. Ceterum prodit haec Vita Aristotelis separatim Graece & Lat. una cum veteri translatione & Petri Ioannis Nunneseii erudito commentario Lugd. Batav. 1631, 8, (cura Lucae Holstenii, ut ipse innuit in libello *de vita & scriptis Porphyrii* cap. I) & Helmstadii 1666, 4, cum eiusdem Nunneseii *institutione philosophiae Peripateticae & oratione de causis obscuritatis Aristotelis, earumque remediis*. Subiuncta quoque est Sebastiani Foxii Morzilli *de ratione studii philosophici* libello, & quidem cum notis Nunneseii, Lugd. Batav. 1621, 12.

ead. l. 8. Ὁ πρὶς Νικημῆχος καὶ ἡ Φαστικὴ Abundant haec, nec expressa sunt ab interprete Latino: quare e glossa in textum irrepsisse ea putat Nunneseius in notis ad hanc Vitam p. 28.

Pag. 44. l. 6. Πυθαῖδα) Vulgo Πυθαῖδα. Verum apud Sextum Emp. adx. Mathematicos I, 12, p. 271, ubi de viris agitur, quibus nuprit Aristotelis filia, vocatur illa Πυθαῖς, ut adeo hoc loco utique legendum sit Πυθαῖδα, approbante etiam Menagio, qui in Ohfl. ad Laërt. T. II, p. 191, hunc locum exscripsit.

ead. l. 9. Περὶ Ποιητικῶν καὶ πρὸς ποιητὰς) Rectius forsitan legi πρὸς ποιητικῶν καὶ περὶ ποιητῶν, ut apud Diogenem Laërtium, bene coniecit Sylburgius.

Pag. 45. l. 15. Φιλτάτη) Φιλτέρα idem legere maluit. In versu abhinc secundo praeparata coniecit Casaubonus πῶ pro vulgato μὴ.

Pag. 46. l. 7. Ἐπιόρυσσας) Subintelligendum est, τοῦτο τῷ τόπῳ. Sylb. emendare voluit ἀνιόρυσσας, quod tamen non necesse est ut substituas. In versu proximo reposui οὐδὲ pro vulgato οὔτι. Prius legitur in ipso fragmento elegiarum ad Eudemum, in commentario Olympiodori ad Gorgiam Platonis obvio, quod integrum afferam, cum distinctione ex duobus eius versibus conflatum sit:

Ἐλθὼν δ' ἐς κλεινὴν Κοροπίαν δάπνην,
Εὐσεβίῳς σιμῶς φίλιν ἰδρύσασθαι βρωμὴν
Ἀνδρὸς, ὃν οὐδ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θίμιν
Ὅς μῖνος, ἢ πρῶτος θνητῶν κατέδειξεν ἡμεγῶς
Οἰκίῳ τε βίῳ καὶ μεθόφρῳσι λόγων,
Ὅτι ἀγαθὸς τε καὶ εὐδαίμων ἅμα γίνεσθαι ἀνὴρ.
Οὐ γὰρ δ' ἴσθι λαβεῖν οὐδὲν ταῦτά ποτε.

Quin istud fragmentum ad Aristotelem pertineat, valde equidem dubito, etsi carminum elegiacorum eius passim apud alios quoque mentio sit. Quod si enim hi versus Aristotelem ipsum auctorem haberent, intelligi nequit, cur ille in tertia persona de se locutus fuerit; qui mos apud seriores demum poetas & scriptores obtinuit; neque philosophum ipsum gratum suum erga Platonem animum carmine celebrasse, probabile est. Mihi potius hoc fragmentum carminis esse videtur, quod ab alio in laudem Aristotelis confectum, atque Eudemo, huius discipulo & familiari, inscriptum, postea in numerum elegiarum Aristotelis ad Eudemum transit.

Pag. 47. l. 4. Καταμαρτύσαν) Mollius καταμαρτύσαν, ut apud Laërtium. Sylb.

ead. l. 6. Ἀριστοτέλειαν) Sic recte ed. Ald. & edd. recentiores. Aliae Ἀριστοτέλεια. Male.

ead. l. 9. Μίλλουσαν ἀδικηθῆναι — ἐλύτρωσε τῆς ἀδικίας) Pro ἀδικηθῆναι & ἀδικίας coniecit Munnefius, ἀδικηθῆναι & ἀδικίας. Sed nihil est mutandum.

Pag. 48. l. 4. Ἐπ' Ἀθήναι) Praepositio ἐν rectius expungetur; vel adverbio in nomen verso legendum ἐν Ἀθήναις. Sylb. Versus, qui sequitur, ex duobus Homericis concinnatus est, Odyss. H, 120:

Ὅγχη ἐπ' ὄγχη γυράσκει, μῆλον δ' ἐπὶ μῆλον.
Αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλῇ, σῦκα δ' ἐπὶ σῦκα.

ARISTOTELIS VITA

EX VETERE TRANSLATIONE.

ARISTOTELES philosophus, de gente quidem fuit Macedo, patria vero Stagirita. Stagira autem civitas est Thraciae, vicina Olyntho & Methonae. Filius autem fuit Nicomachi & Phaestidis, ambobus a Machaone Asclepiade descendentibus. Sic designat Epigramma, quod fuit in ipsum, sic dicens:

Phaestide fuit matre, & Nicomacho genitore,

Qui descenderunt ab Aesculapio, insignis Aristoteles.

Genitus autem est eis non solum Aristoteles, sed Arimnestus & Arimneste. Nicomachus autem medicus fuit Amyntae, regis Macedonum, patris Philippi, & ad memoriam proprii patris Aristoteles suum filium Nicomachum appellavit: cui & Nicomachia Ethica scripsit. Itaque habitus fuit quidem eius circa Philosophiam & Medicinam a patre, & propria prima generatione. Post mortem Nicomachi & Phaestidis parentum, ducitur ad quendam Proxenum Atarnensem: cuius etiam educationis recordatus Aristoteles non solum eius filium Nicanorem educavit, & omni doctrina erudit, verum etiam eum sibi filium adoptavit, & moriens in suo testamento iussit suam filiam nomine Pythiada, genitam a Pythiade, tradi illi Nicanori in uxorem. Aristoteles autem iuvenis adhuc existens doctrinam eloquentiae docebatur, ut declarant Homerica commenta scripta ab eo, & Iliadis dictamen, quod dedit Alexandro, & dialogus de Poëtis, & tractatus de Poëtica, & Rhetorica. Factus autem XVII annorum, & Pythia praecipiente, ipsum philosophari, mittitur Athenas: ubi adhaesit Socrati, & moratus est cum eo tribus annis usque ad finem vitae ipsius. Mortuo autem Socrate, Platonem adit, cum eoque annos viginti versatus est,

sicut ipse declarat mittens Philippo, [*in epistola ad Philippum,*] & tantam adeptus est dilectionem Platonis & diligentiam circa studium philosophiae, ut Plato domum Aristotelis domum lectoris vocaret, & saepe dicebat, eamus ad domum lectoris, &, ipso absente a lectione, clamabat, intellectus abest, surdum est auditorium. Vixit autem post mortem Platonis annis XXIII, partim quidem docens Alexandrum, filium Philippi, partim autem peragrans cum ipso multam terram, partim autem componens libros, partim munere doctoris eminens. Non enim verum, quod aedificavit Aristoteles Lyceum contra Platonem vivum existentem, sicut Aristoxenus accusavit, & Aristocles postea. Adhaesit autem Platoni usque ad finem suum. Plato autem natus fuit Diotimo dominante Atheniensibus, & vivens annis LXXXI finivit vitam suam sub Theophilo. Aristoteles autem natus sub Diotrephe, & vivens annis LXIII, moritur in tempore Philoclis. Adhaesit autem Aristoteles Platoni tempore Nausigenis: & fuerunt a Theophilo, sub quo moritur Plato, usque ad Philoclem, anni XXIII, quibus Aristoteles supervixit Platoni. Non igitur sic quidem mentiuntur, quod XL annis immoratus est Aristoteles sub Platone tempore Eudoxi? Aristotele enim vivente LXIII annis, tres anni tantum restarent a morte Platonis, ablatis XVII annis, quibus studuit in trivio, tribus, quibus studuit cum Socrate, & ablatis XL, quibus studuit cum Platone (ut ipsi aiunt), in tribus annis non solum non fuit possibile tanta componere, sed etiam nec facile legendo transcurrere, sicut Philochorus historizavit: & etiam non fuit conveniens, Aristotele extraneo existente, posse facere contra Platonem, qui erat civis, & valde potens propter Chabriam & Timotheum, principantes Atheniensibus, & genere sibi cognatos. Post mortem autem Platonis Speusippus recepit scholas Platonis. Fuerat enim hic filius Potones, sororis Platonis. Aristoteles autem nutritus est in Macedonia, ubi docet Alexandrum, filium Philippi, (& in tantum fuit honora-

rus a Philippo, & Olympiade matre Alexandri, quod illi construxerunt vel constituerunt cum suis statuam) & in magna parte fuit concors regni ipsius, & multum laboravit pro rege: &, cum esset magna pars potentiae ad benefaciendum, potentia oportune usus est bene faciens, & singulis proprie, & omnibus communiter. Ex quod multis proprie benefecerit, declarant missae ab eo epistolae de quibusdam ad regem. Quod autem & communiter benefecit multis, & demonstrat illud, quod scilicet civitatem suam Stagiram, dirutam prius a Philippo, induxit Alexandrum regem iterum reaedificare, & regionem aliam ipsi tradi. Propter quod & Stagiritani festivitatem celebrabant Aristotelis, Aristoteliam ipsam vocantes, & mensem, in quo festivitas celebratur, Stagiritem nominabant, & etiam Eressum, urbem Theophrasti & Phaniae, suorum discipulorum, debentem destrui, liberavit destructione. Stagiritani autem duxerunt corpus Aristotelis, mortui in Chalcide, in Stagiram, & altare construxerunt in monumento, locum illum Aristoteleum appellantes, & illuc ad concilium congregabantur. In multis autem & Atheniensibus benefecit, ut declarant tractatus, qui sunt ad Philipppum. Itaque Athenienses in acropoli statuam illi construxerunt. Ut autem & omnibus hominibus universaliter benefaceret, scripsit Alexandro librum unum de Regno, docens ipsum, qualiter oporteat regnare, & in tantum movit animam Alexandri ad faciendum, quod dicebat: quod non benefeci aliquibus hodie, non regnavi. Quod aequale, aegrotans modice morbo ephemero, illa die operationes sanorum non facit. Iuvene autem existente Alexandro, & militante contra Persas, eundo cum eo, nec tunc abstinuit philosophari. Tunc enim composuit historiam ducentarum & quinquaginta politiarum, & associavit ipsum usque ad Persiam, & bello facto rediit ad suam patriam, [& ultro anticipatur.] Suscipiens autem Alexander regnum, in honore habuit Aristotelem, in quantum Alexander vixit. Speusippo autem, nepote Platonis, mortuo, suos discipulos

suscipiunt Xenocrates & Aristoteles sapientissimi. Et Aristoteles quidem legebat in Lyceo, Xenocrates in Academia, ubi & Plato studebat. Non enim, sicut Aristoxenus & Aristocles posterius dicunt, Platone vivente, & in Academia docente, Aristoteles contra aedificavit Lyceum: & hoc tentant quidam dicere, propter id, quod in pluribus contradicit Platoni: ad quos dicendum, quod non simpliciter contradicit Platoni, sed non intelligentibus ea, quae sunt Platonis cogitata. Si autem contradicit Platoni, non est inconveniens. Et in his enim ea, quae sunt Platonis, cogitat. Platonis enim est sermo, Quod magis oportet de veritate curare, quam de aliquo alio; & alibi dicit, Amicus quidem Socrates, sed magis amica veritas; & in alio loco, De Socrate parum est curandum, de veritate vero multum. Hoc igitur & Aristoteles fecit, etsi non destruxit dicta Platonis: quamvis in his consona ipsi fecit, nolens despicere veritatem. Habuit autem multam dilectionem erga Platonem Aristoteles, & quod sit verum, patet ex eo, quod aram consecravisset ei, in qua scripsit ita:

Aram Aristoteles fundavit hanc Platonis,

Viri, quem non est conveniens malis laudare.

Forte autem non ad ea, quae videntur, oppugnavit Platonem, sed ad eos, qui ipsa male intelligunt. Sicut & genitum esse coelum, in libro, qui est de Coelo. Quidam enim secundum tempus ipsum intellexerunt, sed non secundum causam esse. Ideas etiam in Metaphysica. Quidam enim extra intellectum ipsas posuerunt, & alii propria sensibilia arbitrati sunt ipsas, ut hominem immortalem, & equum. Quod enim non vult ipsa omnino non esse, demonstrat in Metaphysicis, dicens: duplicem esse ordinem, hunc quidem in duce esse exercitus, hunc autem in exercitu, & alterum esse causam alterius. Et in libro de Anima: Intellectum, qui est secundum animam, esse res. Multum namque Aristoteles moderatus fuit moribus: unde in praedicamentis ait, Non oportet promte definire, sed quidem multoties considerare, & dubita-

re de singulis, non esse inutile; & in iis, quae de Bono; oportet reminisci hominem existentem non solum bene fortunatum, sed demonstrantem. Et in Ethicis Nicomachiis: Amicus quidem vir, amica autem veritas. Ambo- bus vero entibus amicis, sanctum est praehonorare ve- ritatem. Et in Meteoris: Horum quidem quaedam du- bitamus, quaedam attingimus secundum aliquem mo- dum, & in eisdem non semel, nec bis, sed infinite eas- dem opiniones fieri hominibus: quod non multum sa- pientia superbiamus, in quibus invenire videamur. Et talis quidem secundum vitam fuit philosophus. Addidit autem philosophiae plura, quae ipse invenit. Ethicae quidem addidit, felicitatem nec in bonis exterioribus constare, sicut Polyaeus ait, nec in anima solum, sicut Plato dicebat, sed habere quidem formam in anima, coinquinari autem, & constrikti solum ipsam ab exte- rioribus non bene se habentibus, proprie dictionibus utens. Etenim quae coinquantur, interius ipsam pul- chritudinem habent; occultantur autem secundum so- lam superficiem, & constrikti eandem magnitudinem ha- bent secundum veritatem. Philosophiae autem addidit quintam essentiam. Mathematicae vero hexagonium ef- se conum visivum, propter id, quod in plus incedit vi- sus, cuius inspicit magnitudinem, & secundum hoc nihil eorum, quae videntur, simul totum videtur, & sic ma- iorem fieri axem base, quae est ex hoc, & hexagonum conum perficere. Theologiae vero etiam quamvis nihil addidit, tamen de ea nihil diminute determinavit. Non enim solum mundana vidit, sicut quidam putant, sed & ea, quae sunt supra mundum, sicut declarat in octavo de physico auditu, dicens: quod prima causa nec per se mobilis, nec secundum accidens, ex hoc demonstrans, quod divinum nec corpus est, neque passibile. Compo- suit autem & medicinalia problemata, & physica pro- blemata in LXX libris existentia, & Aspektiva proble- mata, & Mechanica, & scriptas ab eo Iustificationes Graecarum civitatum, cum quibus lites Graecorum de-

terminabat. Scripta autem est ab eo posterius historia politiarum. In Philosophia vero transcendit humanam mensuram, nihil diminute de ea tractans, sed & multa ei adiiciens, ex sui sollertia totam direxit philosophiam. Logicae enim apponit, distinguens regulas a rebus, & faciens demonstrativam methodum. Antiqui enim demonstrare quidem sciebant, idem patientes scindere corium non potentibus, calceis autem uti potentibus. Insurgentibus autem ipsi Atheniensibus, ivit Chalciden, hoc dicens: Non concedam Atheniensibus bis peccare in philosophiam: & mittens Antipatro scribit, Athenis commorari periculosum: & dixit illud Homericum:

Pyrus autem supra pyrum senescit, ficus autem supra ficum; successionem accusatorum aenigmatice loquens. Vixit autem Aristoteles annos LXIII. Etenim XVII annos habens adhaesit Socrati, & cum eo stetit tribus annis. Adhaesit autem Platoni XX annis: post mortem autem Platonis vixit annis XXIII; totum utique tempus vitae suae numeratum fuerunt anni LXIII. Et mortuus est in Chalcide, demittens testamentum scriptum, quod fertur ab Andronico & Ptolemaeo cum voluminibus suorum tractatum. Dimisit autem filium Nicomachum, & filiam Pythiada, proprios autem discipulos Theophrastum, Phanium, [Plama], Eudemum, Clitum, Aristoxenum, Dicaearchum; tractatus autem numero mille. Multa autem potuit cum regibus, qui fuerunt tempore suo, Philippo, Olympiade, Alexandro, & Antipatro. Plurimum autem usus est organo philosophiae. Proprium autem fuit philosophiae Aristotelis, non discedere ab evidentia. Composuit autem Aristoteles librum de Oratione. Unde Simplicius: Quod enim intelligat & super intellectum, & super substantiam Aristoteles, manifestum est apud finem libri de Oratione, plane dicens: quod Deus aut intellectus est, aut aliquid ultra intellectum.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΟΣ
ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, υἱὸς Νικομάχου καὶ Φαιστιάδος (ὁ δὲ Νικόμαχος ἰατρὸς ἦν τοῦ τῶν Ἀσκληπιάδων γένους, ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος) ἐκ Σταγείρων πόλεως τῆς Θράκης, Φιλόσοφος, μαθητὴς Πλάτωνος, τραυλὸς τὴν Φωνήν. καὶ ἀδελφοὺς μὲν ἔσχεν Ἀρίμνηστον καὶ Ἀριμνήστην. θυγατέρα δὲ ἀπὸ Πυθιάδος τῆς θυγατρὸς Ἑρμείου τοῦ εὐνούχου ὃς καὶ Θλιβίας ὢν, αὐτὴν ἔσπειρεν γημαμένη δὲ τρισὶν ἢ Ἀριστοτέλους θυγατρὶ, τεκνώσασα προετελεύτησεν Ἀριστοτέλους τοῦ πατρὸς. εἶχε δὲ καὶ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἑρπυλλίδος παλλακῆς, ἣν μετὰ Πυθιάδα παρὰ Ἑρμείου τοῦ εὐνούχου (ὅστις ἦν ἄρχων Ἀταρνέως χώρα δὲ αὕτη

ARISTOTELIS VITA
ET SCRIPTA.

ARISTOTELES filius fuit Nicomachi & Phaestiadis; (Nicomachus autem fuit medicus, ex genere Asclepiadarum, ortus a Nicomacho, Machaonis filio;) natus Stagiris, Thraciae urbe, philosophus, Platonis discipulus, lingua balbus. Habuit quoque fratres Arimnestum & Arimnesten; filiam vero ex Pythiade, Hermiae eunuchi filia, qui, licet spado esset, eam genuit; nupta autem tribus viris Aristotelis filia, proleque suscepta, ante Aristotelem patrem vita excessit. Habuit quoque filium Nicomachum ex Herpyllide pellice, quam post Pythiadem ab Hermia eunucho (qui fuit tyrannus Atarnae, regionis Troadis,

Τρωάδης, Εὐβούλου δὲ τοῦ Βιθυνοῦ δούλος γεγενῆσιν)
 ἔλαβεν· καὶ αὐτοῦ Ἑρμείου παιδικὰ γενομένου Ἀρι-
 στοτέλους. Ἦρξε δὲ ἔτη ιγ' τῆς Περιπατητικῆς κλη-
 ρείσης Φιλοσοφίας, διὰ τὸ ἐν περιπάτῳ, ἥτοι κήπῳ,
 διδάξαι ἀναχωρήσαντα τῆς Ἀκαδημίας, ἐν ᾗ Πλά-
 των ἐδίδασκεν. ἐγεννήθη δὲ ἐν τῇ στή' Ὀλυμπιάδι, καὶ
 ἀπέθανεν ἀκόνιτον πικρὸν ἐν Χαλκίδι, διότι ἐκαλεῖτο πρὸς
 εὐθύνας, ἐπεὶ δὴ ἔγραψε παιᾶνας εἰς Ἑρμείαν τὸν εὐ-
 νοῦχον. οἱ δὲ φασὶ νόσω αὐτὸν τελευτῆσαι, βιώσαντα
 ἔτη ο', ὡς δὲ τινες ξγ'. Συνέγραψεν βιβλία ἐγγύς υ'.
 Διάδοχοι δὲ αὐτοῦ τῆς σχολῆς κατὰ τάξιν ἐγένοντο
 οἷδε· Θεόφραστος, Στράτων, Πραξιτέλης, Λύκων,
 Ἀρίστων, Λύκιςκος, Πραξιφάνης, Ἱερώνυμος, Πρύ-
 τανις, Φορμίων, Κριτόλαος. Τὰ δὲ συγγράμματα αὐ-
 τοῦ, ταῦτα· Περὶ δικαιοσύνης, δ'. Περὶ ποιητῶν, γ'.
 Περὶ Φιλοσοφίας, δ'. Πολιτικὸν, α'. Περὶ πολιτικῆς,

natus Eubuli Bithyni servus) accepit, qui quidem Her-
 mias ipse amasius Aristotelis fuerat. Docuit autem per
 tredecim annos philosophiam Peripateticam dictam, quo-
 niam in peripato, loco arboribus confito, familiares in-
 stituit, relicta Academia, in qua Plato docebat. Natus
 est Olympiade nonagesima nona, & mortuus est sumto
 veneno Chalcide, cum in iudicium vocatus esset, quod
 in Hermian eunuchum paeonem scripsisset. Alii autem
 morbo eum obiisse tradunt, natum annos septuaginta,
 sive, ut alii volunt, annos sexaginta tres. Scripsit libros
 prope CCCC. Successores autem eius in schola ex ordi-
 ne fuerunt hi: Theophrastus, Strato, Praxiteles, Lyco,
 Aristo, Lyciscus, Praxiphanes, Hieronymus, Prytanis,
 Phormio, Critolaus. Scripta eius haec: De iustitia, libri
 IV; de poetis, III; de philosophia, IV; Politicum, I; de

ἡ Γρύλλος, γ'. Νήρινθος, α'. Περὶ πλούτου, α'. Σοφιστικῆς, α'. Περὶ εὐχῆς. Μενέξενος, α'. Περὶ εὐγενείας, α'. Ἐρωτικός, α'. Περὶ ψυχῆς, α'. Προτρεπτικόν, α'. Περὶ ἡδονῆς, α'. Περὶ βασιλείας, α'. Οἰκονομικόν, α'. Περὶ παιδείας, ἡ Παιδευτικόν, α'. Συλλογισμῶν, α'. Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, α'. Περὶ ἀρχῶν, ἡ φύσεως, α'. Ἀλέξανδρος, ἡ ὑπὲρ ἀποικιῶν, α'. Τὰ ἐκ τῶν Νόμων Πλάτωνος, β'. Περὶ Φιλίας, γ'. Περὶ ἐπιστημῶν, α'. Περὶ εἰδῶν, α'. Λύσεις ἐριστικαὶ, δ'. Περὶ πάθους ὀργῆς, α'. Διαρέσεις Σοφιστικαὶ, α'. Περὶ ἐναντίων, α'. Ὑπομνημάτων ἐπιχειρητικῶν, γ'. Προτάσεις περὶ ἀρετῆς, β'. Περὶ στοιχείων, γ'. Ἐνστάσεις, α'. Περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ἡ τῶν κατὰ πρόθεσιν, α'. Προτάσεων, α'. Ἠθικῶν, κ'. Περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως, α'. Προτάσεων ἐριστικῶν, α'. Περὶ ιδέας, α'. [Ἀναλυτικῶν προτέρων, θ'.] Ἀναλυτι-

Politica, five Gryllus, III; Nerinthus, I; de Divitiis, I; de Sophistica, I; de Precatione; Menexenus, I; de Generis nobilitate, I; Eroticus, I; de Anima, I; Protrepiticum, I; de Voluptate, I; de Regno, I; Oeconomium, I; de Institutione, I; Syllogismorum, I; de Bono, I; de Principiis & de natura, I; Alexander, five de coloniis, I; Ex Platonis libris de legibus, II; de Amicitia, III; de Scientiis, I; de Speciebus, I; Solutiones eristicae, IV; de Ira, I; Diaereses sophisticae, I; de Contrariis, I; Hypomnemata epichiretica, III; Propositiones de virtute, II; de Elementis, III; Instantiae, I; de his, quae quot modis dicuntur, five secundum propositum, I; Propositionum, I; Ethicorum, XX; de Interrogatione & responfione, I; Propositionum eristicarum, I; de Idea, I; [Analyticorum priorum, IX;] Analyticorum posterio-

κῶν ὑστέρων, β'. Προβλημάτων. Μεθοδικά. Περί τοῦ
 βελτίονος, α'. Συλλογισμῶν, β'. Συλλογιστικῶν ὅρων,
 α'. Περί αἰρετοῦ καὶ συμβαίνοντος, α'. Τὰ πρὸ τῶν τό-
 πων, α'. Περί ἐκουσίων, α'. Τοπικῶν πρὸς τοὺς ὅρους
 καὶ πάθη, α'. Ὅρισμῶν βιβλία γ'. Ἐπιχειρημά-
 των, β'. Περί κάλλους, α'. Περί δικαίων, β'. Θέσεις
 ἐπιχειρηματικαὶ ἐν βιβλίῳ κ'. Θέσεις ἐρωτικαὶ ἐν
 βιβλίῳ δ'. Θέσεις φιλικαὶ ἐν βιβλίῳ β'. Θέσεις
 περὶ ψυχῆς ἐν βιβλίῳ α'. Θέσεις πολιτικά, β'. Πο-
 λιτικῆς ἀκροάσεως, κ'. Τεχνῶν συναγωγή, α'. Τέχνης
 ῥητορικῆς, γ'. Τέχνης, α'. Τέχνης τῆς Θεοδέκτου συν-
 αγωγή ἐν γ'. Τέχνης ποιητικῆς, β'. Ἐνθυμημάτων ῥη-
 τορικῶν, α'. Περί μεγέθους. Ἐνθυμημάτων καὶ αἰρέσεων.
 Περί λέξεως καθαρᾶς, α'. Περί συμβουλῆς, α'. Περί
 φύσεως, α'. Περί φυσικῶν, α'. Περί τῆς Ἀρχύτου φι-
 λосоφίας, γ'. Περί τῆς Σπενσίππου καὶ Ξενοκρά-
 τος, α'. Ἐκ τῶν Τιμαίου καὶ Ἀρχύτου, α'. Πρὸς τὰ

rum, II; Problemata; Methodica; de Meliori, I; Syl-
 logismorum, II; Syllogisticarum definitionum, I; de Eli-
 gibili & accidenti, I; Ante Topica, I; de Voluntario,
 I; Topica ad definitiones & perturbationes, I; Defini-
 tionum libri XIII; Epichirematum, II; de Pulchritu-
 dine, I; de Iustis, II; Theses epichirematicae in libris
 XXV; Theses eroticae in libris IV; Theses de amicitia
 in libris II; Theses de anima, liber I; Theses politicae,
 II; Auscultationis politicae, XX; Artium collectio, I;
 Ars rhetorica, III; Ars, I; Artis Theodectae collectio,
 III; Ars poetica, II; Enthymematum rhetoricorum, I;
 de Magnitudine; Enthymemata & electiones; de Di-
 ctione pura, I; de Consilio, I; de Natura, I; de Physi-
 cis, I; de Archytae philosophia, III; de philosophia Speu-
 sippi & Xenocratis, I; Ex libris Timaei & Archytae, I;

Μελίσσου, α'. Πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος, α'. Περὶ τῶν
 Πυθαγορείων, α'. Πρὸς τὰ Γοργίου. Περὶ τοῦ μὴ γεν-
 νᾶν. Περὶ ζώων, θ'. Περὶ τῶν συνθέτων ζώων, α'. Περὶ
 ἀνατομῶν, στ'. Ἐκλογή τούτων, α'. Περὶ τῶν μυθολο-
 γουμένων ζώων, α'. Περὶ Φυτῶν, β'. Φυσιογνωμονικὰ,
 β'. Περὶ ἰατρικῆς, β'. Σημασίας χειμώνων, α'. Περὶ μο-
 νάδος, α'. Ἀστρονομικόν, α'. Περὶ κινήσεως, α'. Ὀπτι-
 κόν, α'. Περὶ Μουσικῆς, α'. Πέπλον. Ἀπορημάτων Ὀμη-
 ρικῶν, ζ'. Ἀπορημάτων Θείων, α'. Ποιητικόν, α'. Μνη-
 μονικόν, α'. Φυσικῶν, λη' κατὰ στοιχεῖον. Μεταφυ-
 σικὰ, κ'. Προβλημάτων ἐπιτεθεαμένων. Ἐγκύκλιον,
 β'. Μηχανικόν, α'. Κύκλον περὶ ποιητῶν, γ'. Προ-
 βλημάτων Δημοκριτείων, β'. Περὶ τῆς λίθου, α'. Πα-
 ραβολῶν, α'. Διατάκτων, ιβ'. Δικαιωμάτων πόλεων,
 α'. Ἐξητασμένων κατὰ γένος, ιδ'. Ὀλυμπιονίκας, βι-
 βλίον α', ἐν ᾧ Μέναιχμον νίκησεν. Περὶ Μουσικῆς,

Adversus Melissum, I; Adversus Alcmaeonem, I; de
 Pythagoreis, I; Adversus Gorgiam; de Non gignendo;
 de Animalibus, IX; de Animalibus compositis, I; de Dis-
 sectionibus, VI; Ecloga horum, I; de Animalibus my-
 thicis, I; de Plantis, II; Physiognomonica, II; de Arte
 medica, II; Signa tempestatum, I; de Unitate, I; Astro-
 nomicum, I; de Motu, I; Opticum, I; de Musica, I;
 Peplus; Quaestiones Homericae, VII; Quaestiones de
 rebus divinis, I; Poëtica, I; Memoriale, I; Physica
 XXXVIII secundum elementa; Metaphysica, XX; Pro-
 blemata proposita; Encyclium, II; Mechanicum, I; Cy-
 clius de poëtis, III; Problemata Democritea, II; de La-
 pide, I; Parabolae, I; Ordinata, XII; Iustificationes ci-
 vitatum, I; Disquisitiones generales, XIV; Olympioni-
 carum, liber I, in quo Menaechmum vicit; de Musica,

α'. Ἐλέγχων σοφιστικῶν, ἡ περὶ ἐριστικῶν νικῶν. Διονυσιακῶν ἀστικῶν καὶ ληναίων, α'. Νόμων συστατικῶν, α'. Νομίμων, δ'. Κατηγοριῶν, α'. Περὶ ἐρμηνείας. Προτέρων Ἀναλυτικῶν, β'. Πολιτείας πόλεων ιδιωτικῶν, καὶ δημοκρατικῶν καὶ ὀλιγαρχικῶν ρηή. Συσσιτικῶν προβλημάτων, γ'. Ἐπιστολάς, κ'. Ἐπη. ὦν ἀρχή, Ἀγνὲ θεῶν πρέσβυσθ' ἑκατηβόλε. Ἐλεγεῖα, ὦν ἀρχή, Καλλιτέχνου μητρὸς θυγάτερ. Περὶ τῶν Σόλωνος ἀξόνων, ε'. Περὶ μακροβιότητος. Εἰ δέ ποτε Ὅμηρος ἐποίησεν τὰς ἡλίου βοῦς; Ἀπορήματα Ἡσιόδου ἐν α'. Ἀπορήματα Ἀρχιλόχου, Εὐριπίδους, Χοϊρίλου, ἐν βιβλίῳ γ'. Ἀπορημάτων ποιητικῶν, α'. Αἰτίας ποιητικῆς. Προβλημάτων Ὀμηρικῶν, ι'. Φυσικῆς ἀκροάσεως, ιη'. Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, β'. Περὶ μετεώρων, δ', ἡ Μετεωροσκοπία. [Περὶ πλούτου, α'.] Περὶ τύχης, γ'. Περὶ ῥητορικῆς τῆς μετὰ Φυσι-

I; Elenchi sophistici, five de victoriis eristicis; Dionysiaci urbana & lenaea, I; Legum convivalium, I; de Iustis, IV; Categoriae, I; de Interpretatione; Priorum Analyticorum, II; Instituta civitatum suo iure utentium, & democraticarum & oligarchicarum, centum quinquaginta octo; Problemata convivalia, libri III; Epistolae, XX; Carmina, quorum initium, *Sanctæ Deorum, venerande, longe iaculans*; Elegiae, quarum initium, *Formosae matris filia*; de Solonis axibus, V; de Vitae longitudine; Num unquam Homerus folis boves finxerit? Quaestiones Hesiodaeae, I; Quaestiones de Archilocho, Euripide, Choerilo, libb. III; Quaestiones poëticae, I; Causae poëticae; Problemata Homerica, X; Auscultationis physicae, XVIII; de Generatione & corruptione, II; de Meteoris, IV, five Meteoroscopia; [de Divitiis, I;] de Fortuna, III; *Aristot. Vol. I.* E

κα, ι'. Περὶ ζώων ἱστορίας, ι'. Περὶ ζώων κινήσεως, γ'. Περὶ ζώων μορίων, γ'. Περὶ ζώων γενέσεως, γ'. Περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως. Περὶ τῆς ἐν τοῖς μαθήμασιν οὐσίας. Περὶ συσσιτίων, ἢ συμποσίων. Περὶ δόξης. Περὶ ἀρετῆς. Περὶ Φωνῆς. Περὶ συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Νόμους ἀνδρὸς καὶ γαμετῆς. Περὶ ἱατρικῆς, ζ'. Συμμίκτων ζητημάτων, οβ', ὡς Φησιν Εὐκαίρος, ὁ ἀκουστής αὐτοῦ. Πέπλον περιέχει δὲ ἱστορίαν σύμμικτον. Περὶ χρόνου. Περὶ βασιλείας. [Περὶ παιδείας.] Περὶ ὄψεως, β'. Περὶ ἡβῶν Νικομαχείων ὑποθήκας. Περὶ Ἀλεξάνδρου, ἢ περὶ ῥήτορος, ἢ πολιτικοῦ. Τέχνην ἐγκωμιαστικὴν. Θαυμασίων ἀκουσμάτων. Ἐγκώμια, ἢ ὕμνους· διάφορα. Ἐρωτικῶν, στ'. [Περὶ εὐγενείας, α'.] Περὶ ἀνθρώπου φύσεως. Περὶ κόσμου γενέσεως. Νόμιμα Ῥωμαίων. Νομίμων βαρβαρικῶν συναγωγή. Ψευδεπίγραφα δὲ, Ἀνατομὴ

de Rhetorica post Physica, X; de Animalium historia, X; de Animalium motu, III; de Partibus animalium, III; de Generatione animalium, III; de Nili adscensu; de Disciplinarum essentia; de Conviviis aut symposiis; de Gloria; de Virtute; de Voce; de Consuetudine viri & feminae; Leges mariti & uxoris; de Arte medica, VII; Quaestiones mixtae, LXXII, ut ait Eucaerus, eius discipulus; Peplus, varias historias continens; de Tempore; de Regno; [de Institutione;] de Visu, II; de moribus ad Nicomachum praecepta; de Alexandro, sive de Rhetore aut Politico; Ars encomiorum; Auscultationes mirabiles; Encomia sive hymni, varia; Erotica, VI; [de Nobilitate generis, I;] de Hominis natura; de Mundi ortu; Instituta & mores Romanorum; Institutorum apud barbaros collectio. Supposititia autem scripta Ari-

ἀνθρώπου. Ἀπολογία ὠσεβείας πρὸς Εὐρυμέδοντα.
 Γεωργικά. Ἐγκώμιον λόγου. Μαγικόν. Περὶ σωφρο-
 σύνης. Ἀλεξάνδρου ἐγκλησία. Ἐγκώμιον πλούτου.
 Πρὸς Ἀλέξανδρον. Περὶ μεθόδου.

Σμικρὸς, Φαλακρὸς, τραυλὸς ὁ Σταγειρίτης,
 Λαγνὸς, προγαστῶρ, παλλακαῖς συνημμένος,
 Ἀναλφάβητος οὕτως ἐστιχογράφος,
 Ἄνους, ἄφρων, ἄγροικος, αὐθάδης, λάλος.

stotelis sunt: Anatome hominis; Apologia pietatis ad-
 versus Eurymedontem; Georgica; Encomium rationis;
 Magicum; de Modestia; Criminatio Alexandri; Enco-
 mium divitiarum; ad Alexandrum; de Methodo.

*Puillus, calvus, balbus fuit Stagiritæ,
 Libidinosus, vorax, inter scorta degens,
 Prævus idem poëta,
 Insanus, stultus, rudis, superbus, loquax.*

NOTAE IN ANONYMI

VITAM ARISTOTELIS.

Pag. 60. l. 1. Edidit primum hanc Vitam Aristotelis incerti auctoris in animadvv. ad Diog. Laërt. lib. V, S. 35, T. II, p. 201, Menagius, quocum eam communicaverat Philippus Loialtaeus. Innotuerat ea MSta iam Octaviano Ferrario, v. lib. de Sermon. exoter. p. 16; optaveratque Nunnesius quoque (ad Vit. Aristot. p. 18), uti ea quondam publici iuris fieret: ceteris enim copiosior est, ad successores Aristotelis librosque eius quod attinet. E notis Menagianis textui Graeco adiunctis nos quidem excerpsimus, quae ad lectionis varietatem spectant.

ead. l. 3. 'Αριστοτέλης, υἱὸς Νικομάχου &c.) Haec & sequentia usque ad verba, ὡς δὲ τινες ἔγ'. leguntur αὐτολεξίαι apud Suidam v. 'Αριστοτέλης. Pro Φαιστιάδος legendum Φαισιόδος.

Pag. 61. l. 16. Περὶ πολιτικῆς, ἢ Γρύλλος) Num forte & hic legendum, περὶ ῥητορικῆς, ut apud Diogenem Laërtium?

Pag. 62. l. 12. 'Ευστάσις α'. Περὶ τῶν ποσαχῶς λογορεύων, ἢ τῶν κατὰ πρόθεσιν, α'.) Ita legendum ex Laërtio. Vulgo, 'Ευστάσις περὶ τῶν ποσαχῶς λογομύων, ἢ κατὰ πρόθεσιν, α'.

Pag. 64. l. 6. Σημασίας χειμῶνων) Sic recte emendavit Menagius. Apud Laërtium legitur, Σημεῖα χειμῶνων. Male in textu apud Men. Συμμαχίας χειμῶνων.

ead. l. 12. Κύκλον περὶ ποιητῶν, γ') Bene Menagius coniicit Κύκλον, ἢ περὶ ποιητῶν, γ'.

ead. l. 15. 'Ολυμπιονίκας, βίβλιον α') Ex emendatione Menagii. Legebatur sine sensu, 'Ολυμπιονίκας βίβλους, α'.

Pag. 66. l. 10. Περὶ ἡθῶν Νικομαχείων ὑποθήκας) An legendum potius? περὶ ἡθῶν Νικομαχείων. Ὑποθήκας. Sunt vero ὑποθήκαι, praecepta, qualia sunt Pythagorica illa, quae aurea carmina Pythagorae vulgo appellantur. Vid. Menag. ad Laërt. I, 61, T. II, p. 37. In verbis etiam ἡθῶν Νικομαχείων mendum latet.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΟΣ

ΚΑΤΑ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΤΟΝ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΑ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, υἱὸς μὲν ἦν Νικομάχου, τὸ γένος καὶ τὴν τέχνην ἀναφέροντος εἰς Μαχάονα τὸν Ἀσκληπιοῦ μητρὸς δὲ, Φαιστίδος, ἀποχόναυ τινὸς τῶν ἐκ Χαλκίδος τὴν ἀποικίαν ἀναγαγόντων εἰς Στάγειρα. ἐγενήθη δὲ κατὰ τὴν ἐννεηκροτὴν καὶ ἐνάτην Ὀλυμπιάδα, Διοτρεφoῦς Ἀθήνησιν ἄρχοντας, γ' ἔτεσι Δημοσθένους πρεσβύτερος. ἐπὶ δὲ Πολυζήλου ἄρχοντας, τελευτήσας τοῦ πατρὸς, ὀκτωκαιδέκατον ἔτος ἔχων, εἰς Ἀθήνας ἦλθε καὶ συσταθεὶς Πλάτῳ, χρόνον εἰκοσαετῇ διέτριψε σὺν αὐτῷ. ἀποθανόντος δὲ Πλάτωνος, ἐπὶ Θεοφίλου ἄρχοντας ἀπῆρε πρὸς Ἑρμείαν τὸν Ἀταρνεὺς τύραννον, καὶ τριετῇ χρόνον παρ' αὐτῷ τρίψας,

ARISTOTELIS VITA

EX DIONYSIO HALICARNASSEO.

ARISTOTELES filius fuit Nicomachi, qui genus & artem referebat ad Machaonem, Aesculapii filium; matre natus Phaestide, a Chalcidensi quodam oriunda, ex eorum numero, qui Stagira coloniam deduxerunt. Natus autem est Olympiade XCIX, triennio Demosthene maior, praetore Athenis Diotrephe. Polyzelo autem praetore, patre mortuo, decimum octavum annum agens, Athenas venit, & Platoni commendatus, viginti annos cum eo exegit. Platone autem, Theophilo praetore, mortuo, abiit ad Hermiam Atarnae tyrannum: ac triennium apud eum

ἐπ' Εὐβούλου ἄρχοντος εἰς Μιτυλήνην ἐχωρίσθη· ἐκεῖ-
θεν δὲ πρὸς Φίλιππον ἤρχετο, κατὰ Πυθόδοτον ἄρχον-
τα, καὶ διέτριψε χρόνον ὀκταετῇ παρ' αὐτῷ, καθηγού-
μενος Ἀλεξάνδρου. μετὰ δὲ τὴν Φιλίππου τελευτὴν
ἐπ' Εὐαινέτου ἄρχοντος ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας, ἐσχό-
λαζεν ἐν Λυκείῳ χρόνον ἐτῶν δώδεκα. τῷ δὲ τρισκαιδε-
κάτῳ μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν, ἐπὶ Κηφισοδώ-
ρου ἄρχοντος, ἀπάρας εἰς Χαλκίδα, νόσῳ τελευτᾷ,
τρία πρὸς τοῖς ἐξήκοντα βιώσας ἔτη.

commoratus, Eubulo praetore Mitylenas secessit: inde ad
Philippum venit, Pythodoto praetore: apud quem Alex-
andrum instituens, octo annos exegit. Post Philippi obi-
tum, Euaeneto praetore, profectus Athenas, duodecim
annos in Lyceo scholas habuit. Decimo tertio autem,
Alexandro mortuo, praetore Cephisodoro, Chalcidem mi-
gravit, ibique ex morbo decessit, cum tres & sexaginta
vixisset annos.

ΗΣΥΧΙΟΥ ΜΙΛΗΣΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ τὸν Σταγειρίτην Φασὶ παῖδ' ἀνα εἰς τὸν Θλαδίαν Ἑρμείαν ποιήσαντα, ὃς ἦν αὐτοῦ πενθερὸς, κατακριθῆναι πιεῖν ἀκόνιτον, καὶ ἀποθανεῖν. Οὗτος βούλεται διττὸν εἶναι τὸν κατὰ Φιλοσοφίαν λόγον· τὸν μὲν, πρακτικόν· τὸν δέ, θεωρητικόν. καὶ τοῦ πρακτικοῦ τό, τε ἠθικὸν καὶ πολιτικόν, οὗ τάτε περὶ πόλιν καὶ τὰ περὶ οἶκον γεγράφθαι. τοῦ δέ θεωρητικοῦ, τὸν τε φυσικὸν καὶ λογικόν· οὗ τὸ λογικὸν οὐχ ὀλομερῶς, ἀλλ' ὡς ὄργανον προσηκριβωμένον. καὶ τούτου διττοὺς ὑποθέμενος σκοποὺς, τό τε πιθανὸν καὶ τὸ ἀληθές διεσάφησε. δύο δέ πρὸς ἐκάτερον δυνάμεσιν

HESYCHII MILESII

DE ARISTOTELE LOCUS.

ARISTOTELES Stagirites memoratur paeana fecisse in Hermiam eunuchum, focerum suum, eaque de causa iudicum sententiis condemnatus cicutae poculum hausisse, atque ita occubuisse mortem. Hic duplicem vult philosophiae esse doctrinam, unam *practicam*, alteram *theoreticam*: & ad practicam quidem pertinere ethicam & politicam, ubi, quidquid ad rem & publicam & familiarem attinet, tractatum sit; ad theoreticam vero physicam & logicam, e quibus logica non leviter adumbrata, sed tanquam instrumentum diligenter elaborata sit. Cuius etiam duplicem statuens finem, declaravit hunc esse verisimile & verum ipsum. Duabus autem ad utrum-

ἐχρήσατο, διαλεκτικῇ μὲν καὶ ῥητορικῇ πρὸς τὸ πιθανόν, ἀναλυτικῇ δὲ καὶ Φιλοσοφίᾳ πρὸς τὸ ἀληθές, οὐδὲν ὑπολειπόμενος οὔτε τῶν πρὸς εὔρεσιν, οὔτε τῶν πρὸς κρίσιν, οὔτε μὲν τῶν πρὸς χρήσιν. πρὸς μὲν οὖν τὴν εὔρεσιν, τὰ τε Τοπικὰ καὶ Μεθοδικὰ, παρέδωκε προτάσεων πλῆθος, ἐξ ὧν πρὸς τὰ προβλήματα πιθανῶν ἐπιχειρημάτων οἶοντε εὐπορεῖν πρὸς δὲ τὴν κρίσιν τὰ Ἀναλυτικὰ πρότερα καὶ ὕστερα διὰ μὲν οὖν τῶν προτέρων τὰ λήμματα κρίνεται, διὰ δὲ τῶν ὑστέρων ἡ συναγωγή ἐξετάζεται. πρὸς δὲ τὴν χρήσιν, τὰ τε ἀγωνιστικὰ καὶ τὰ περὶ ἐρωτήσεως ἐριστικὰ τε καὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων τε καὶ συλλογισμῶν, καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις. κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας τῶν μὲν κατὰ Φαντασίαν ἐνεργημάτων, τὴν αἴσθησιν ἀπεφάνητο τῶν δὲ ἡθικῶν, τὰ περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νό-

que utitur facultatibus, dialectica & rhetorica ad ea, quae probabilia sunt, analytica & philosophia ad verum; nihil praetermittens, quod vel ad inventionem, vel ad iudicium, vel ad usum requiritur. Ad inventionem autem, & Topica & Methodica, tradidit propositionum multitudinem, e quibus affluens copia verisimilium argumentationum suppeditari ad instituendas quaestiones possit. Ad iudicium Analytica priora & posteriora scripsit: per priora quidem assumptiones iudicat, per posteriora coniunctio exploratur. Ad usum denique tradidit exercitatoria, & quae de interrogatione agunt, & quidquid ad disceptationes spectat, ut & Sophisticos elenchos & fyllogismos, atque id genus alia. Sensum definit esse arbitrum ac iudicem veritatis effectuum e phantasia nascentium; mentem vero, rerum moralium iudicem, quatenus rem publicam domesticamque & leges respiciunt.

μοὺς, τὸν νοῦν. τέλος δὲ ἐν ἐξέθετο, χρήσιν ἀρετῆς ἐν βίῳ τελείῳ· ἔφη δὲ τὴν εὐδαιμονίαν συμπλήρωμα ἐκ τριῶν ἀγαθῶν εἶναι· τῶν περὶ ψυχὴν, ἃ δὴ καὶ πρῶτα τῇ δυνάμει καλεῖ· ἐκ δευτέρων δὲ, τῶν περὶ σῶμα, ὑγιείας καὶ ἰσχύος, καὶ κάλλους, καὶ τῶν παραπλησίῳ τῶν δὲ ἐκτὸς, πλούτου καὶ εὐγενείας καὶ δόξης καὶ τῶν ὁμοίων. τὴν δὲ ἀρετὴν μὴ εἶναι αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν· προσδεῖσθαι γὰρ τῶν τε περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, κακοδαιμονήσαντος τοῦ σοφοῦ, καὶ ἐν πόνοις ἢ, καὶ ἐν πενίᾳ καὶ τοῖς ὁμοίοις. τὴν μέντοι κακίαν αὐτάρκη πρὸς κακοδαιμονίαν, καὶ ὅτι μάλιστα παρῇ αὐτῇ τὰ ἐκτὸς ἀγαθὰ, καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα. τὰς τε ἀρετὰς ἔφη μὴ ἀντακολουθεῖν. ἐνδέχεται γὰρ φρόνιμον τινὰ καὶ δίκαιον ὄντα, ἀκόλαστον καὶ ἀκρατῆ εἶναι ἔφη· τὸν σοφὸν μὴ εἶναι μὲν

Finem vero unum declaravit esse, usum virtutis in vita sancta: felicitatem dixit enim esse complementum e tribus bonorum generibus constans, tum animi, cuiusmodi bona facultate prima nuncupat, tum corporis, qualia sunt firma valetudo, robur, pulchritudo, & his consimilia; tum externis rebus, ut opulencia, nobilitate, gloria, & similibus. Virtutem autem negavit sufficere ad consequendam felicitatem: opus namque habere adminiculis a corpore proficiscentibus & bonis externis, quippe cum sapiens infelix futurus sit, sive laboribus conficiatur, sive egestate prematur, aut aliis similibus incommodis. Contra malitiam sufficere ad infelicitatem, etiam si maxime abundet externis copiis & corporis bonis. Virtutes haud sequi mutuo comitatu dixit. Fieri enim posse, ut prudens aliquis & iustus, idem libidinosus sit & intemperans, nec sapientem esse a perturbationibus vacuum,

ἀπαθῆ, μετριοπαθῆ δέ. τήν τε Φιλίαν ὠρίσατο ἰσότη-
 τα εὐνοίας ἀντίστροφον ταύτης δὲ τὴν μὲν εἶναι συγ-
 γενικήν, τὴν δὲ ξενικήν. εἶναι δὲ καὶ τὸν ἔρωτα μὴ μό-
 τον συνουσίας, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίας, καὶ ἐρασθῆσε-
 σθαι τὸν σοφὸν καὶ πολιτεύσεσθαι, γαμήσειν τε καὶ
 βασιλεῖ συμβιώσειν. βίωειν τε τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ,
 ἡδονικοῦ, πρακτικοῦ, τὸν θεωρητικὸν προέκρινεν εὐχρη-
 στα δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα πρὸς ἀρετῆς ἀνά-
 ληψιν. ἐν τε τοῖς φυσικοῖς αἰτιολογώτατος παρὰ πάν-
 τας ἐγένετο, ὥστε καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων αἰτίας ἀπο-
 δίδοναι. τὸν θεὸν ἀσώματον ἀπέφαινε, ὡς ὁ Πλά-
 των· διατείνειν δὲ αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν μέχρι τῶν οὐρα-
 νίων, καὶ εἶναι ἀκίνητον αὐτόν· τὰ δὲ ἐπίγεια κατὰ
 τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν κινεῖσθαι. εἶναι δὲ παρὰ
 τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ ἄλλο πέμπτον, ἐξ οὗ τὰ

licet mediocres tantum animi motus sentiat. Amicitiam
 definivit esse aequabilitatem benevolentiae vicissim re-
 spondentem: proficisci vero eam partim a cognatione,
 partim ab hospitii consuetudine. Amorem etiam non mo-
 do consuetudini, sed & philosophiae tribuendum esse;
 quin sapientem quoque amaturum, ad reipublicae gu-
 bernacula accessurum, matrimonio se obstricturum, &
 cum rege viaturum esse. Cum triplex sit vitae genus,
 contemplativum, voluptarium, & actuosum, contempla-
 tivo primas detulit. Encyclias quoque disciplinas magno
 esse usui ad consequendam virtutem iudicavit. Causa-
 rum naturalium acerrimus ventilator prae omnibus aliis
 fuit, ita ut vel minimis rebus causas suas assignaret.
 Deum incorporeum cum Platone asseruit, cuius provi-
 dentiam ad coelestia usque extendi, ipsum non moveri
 dixit; terrestria vero consensu suo cum coelestibus agi-
 tari. Ad quatuor elementa & quintum adiecit, ex quo

αἰθέρια συνστάναι. ἀλλοίαν δὲ αὐτοῦ τὴν κίνησιν εἶναι, κυκλοφορητικὴν γάρ. καὶ τὴν ψυχὴν, ἀσώματον, ἐντελέχειαν οὔσαν τὴν πρώτην· σώματος γὰρ Φυσικοῦ καὶ ὀργανικοῦ δυνάμει ζῶν ἔχοντος. διττὴ δ' ἐστὶν αὕτη κατ' αὐτόν. λέγει δὲ τὴν ἐντελέχειαν, ἥς ἐστὶν εἰδός τι ἀσώματον ἢ μὲν κατὰ δύναμιν, ὡς ἐν τῷ κηρῷ Ἑρμῆς ἐπιτηδεύοντα ἔχων ἐπιδέξασθαι τοὺς χαρακτῆρας, καὶ ὁ ἐν τῷ χαλκῷ ἀνδρίας· καθ' ἕξιν δὲ λέγεται ἐντελέχεια, ἢ τοῦ συντετελεσμένου Ἑρμοῦ, ἢ ἀνδριάντος. σώματος δὲ Φυσικοῦ, ἐπεὶ τῶν σώμάτων τὰ μὲν ἐστὶ χειρόκμητα, ὡς τὰ ὑπὸ τεχνιτῶν γινόμενα, οἷον πύργος, πλοῖον· τὰ δὲ, ὑπὸ φύσεως, ὡς φυτὰ, καὶ τὰ τῶν ζώων. ὀργανικοῦ δὲ εἶπε, ταυτέστι πρὸς τι κατεσκευασμένου, ὡς ἡ ὄρασις πρὸς τὸ ὁρᾶν, καὶ ἀκοὴ πρὸς τὸ ἀκούειν. δυνάμει δὲ ζῶν ἔχοντος, οἷον ἐν αὐτῷ. τὸ δυνάμει δὲ ἦττον ἢ κατὰ ἐνέργειαν· κατὰ ἐνέρ-

aetherea corpora conflata sint. Diverfum autem eius motum esse, quippe orbicularem. Animam esse incorpoream dixit, & primam *entelechiam* corporis nempe naturalis & organici, potentia vitam obtinentis. Duplex vero haec est secundum eum. Nominat enim *entelechiam*, cuius forma quaedam sit incorporea: altera secundum potentiam, quemadmodum in cera Mercurius idoneus ad recipiendam effigiem expressam, & in aere simulacrum; secundum habitum vero dicitur *entelechia* absoluti Mercurii aut simulacri. Dixit autem diserte *corporis naturalis*, quod corporum alia sint manu artifice facta, ut turris, navigium; alia natura producta, ut plantae & animalium corpora. *Organici* dixit, hoc est, ad usum aliquem destinati, quomodo oculus ad cernendum, & auris ad audiendum. Addidit, *potentia vitam obtinentis*, nimirum in se. Potentia autem minus est, quam actu: se-

γυιαν μὲν, ὡς ὁ ἐγρηγόρως λέγεται ψυχὴν ἔχειν· καθ' ἑξῆς δὲ, ὡς ὁ καθεύδων· ἢ οὖν καὶ αὐτὸς ὑποπίπτῃ, τὸ δυνάμει προσέθηκεν.

cundum actum enim vigil animam habere dicitur, secundum habitum vero dormiens: ut igitur etiam hic comprehenderetur, adiecit, *potentia*.

NOTAE IN HESYCHII MILESH

VITAM ARISTOTELIS.

Pag. 72. l. 5. Τά τι Τοπικά) Vulgo: τάτι Ὀπτικά. Male.

Pag. 73. l. 3. Ἀγαθῶν) Sic recte iam in notis ad Hesychium p. 73 pro vulgato ἀνθῶν reposuit Hadr. Iunius.

Pag. 74. l. 2. Τὴν μὲν εἶναι συγγενικὴν, τὴν δὲ ξενικὴν) Restituit hanc lectionem ex veteribus quibusdam libris Henr. Stephanus, cuius vide notam ad h. l. p. 96. Vulgo mutato verborum ordine: τὴν μὲν εἶναι ξενικὴν, τὴν δὲ συγγενικὴν, quibus addi iubebat Hadr. Iunius τὴν δὲ ἰρωτικὴν, quod tamen non necesse est, cum in sequentibus statim de amicitia amoris vi conciliata sigillatim sermo sit.

ead. l. 5. Πολιτεύσασθαι, γαμήσιν τε κ. β. συμβιώσιν) Vulgo: πολιτεύσασθαι, γ. τ. κ. β. συμβιῶσαι. Minus bene; nam praecessit ἰρασθήσασθαι.

ead. l. 7. Προίηρην) Sic melius apud Diog. Laërt. Vulgo ἐνέκρινεν.

ead. l. 9. Αἰτιολογώτατος) Sic dedimus ex Diog. Laërt. pro vulgato αἰτιάτατος.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΟΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΣΟΥΙΔΑ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, υἱὸς Νικομάχου καὶ Φαιστιάδης (ὁ δὲ Νικόμαχος ἰατρὸς ἦν τοῦ τῶν Ἀσκληπιαδῶν γένους, ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος) ἐκ Σταγείρων, πόλεως τῆς Θράκης, φιλόσοφος, μαθητὴς Πλάτωνος, τραυλὸς τὴν φωνήν. καὶ ἀδελφοὺς μὲν ἔσχεν Ἀρίμνηστον καὶ Ἀριμνήστην· θυγατέρα δὲ ἀπὸ Πυθιάδος, τῆς θυγατρὸς Ἑρμείου τοῦ εὐνούχου· ὃς καὶ θλαδίας ὦν αὐτὴν ἔσπειρε. γαμουμένη δὲ τρισὶν ἢ Ἀριστοτέλους θυγάτηρ, τεκνώσασα προετελεύτησεν Ἀριστοτέλους τοῦ πατρὸς. ἔσχε δὲ καὶ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἑρπυλίδος παλλακῆς, ἣν ἡγάγετο μετὰ Πυθιάδα παρ' Ἑρμείου τοῦ εὐνούχου, ὅστις ἦν ἄρχων

ARISTOTELIS VITA

EX SUIDA.

ARISTOTELES, Nicomachi & Phaestiadis filius, (Nicomachus autem medicus fuit ex Asclepiadarum genere, a Nicomacho Machaonis filio oriundus) natus Stagiris, urbe Thraciae, philosophus, discipulus Platonis, balba voce. Fratres habuit Arimnestum & Arimnestem: filiaque ipsi nata fuit ex Pythiade, quam Hermias, licet eunuchus (quippe cuius testiculi elisi erant) genuerat. Tribus autem filia Aristotelis maritis nupta, cum liberos aliquot peperisset, ante patrem decessit. Habuit & filium Nicomachum ex Herpyllide pellice, quam post Pythiadem ab Hermia eunuchō, qui princeps erat Atar-

Ἀταρνέως, (χώρα δὲ αὕτη Τρωάδος) Εὐβούλου δὲ τοῦ Βιθυνοῦ δοῦλος γεγωνὺς, ἔλαβε καὶ αὐτοῦ Ἑρμείου παιδικὰ γενομένου Ἀριστοτέλους. ἤρξε δὲ ἔτη ἑγ' τῆς Περιπατητικῆς κληθείσης Φιλοσοφίας, διὰ τὸ ἐν περιπάτῳ ἥτοι κήπῳ διδάξαι ἀναχωρήσαντα τῆς Ἀκαδημίας, ἐν ᾗ Πλάτων ἐδίδαξεν. ἐγεννήθη δὲ ἐν τῇ ἐννεηκοστῇ ἐννάτῃ Ὀλυμπιάδι, καὶ ἀπεθάνεν ἀκόνιτον πικρὸν ἐν Χαλκίδι, διότι ἐκαλεῖτο πρὸς εὐθύνας, ἐπειδὴ ἔγραψε παιᾶνα εἰς Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον. οἱ δὲ Φασὶ νόσῳ αὐτὸν τελευτῆσαι βιώσαντα ἔτη θ'.

Τίμαιός φησι κατὰ Ἀριστοτέλους, εἶναι αὐτὸν εὐχερῇ, θρασὺν, προπετῇ ἀλλ' οὐ σοφιστὴν ὀψιμαθῇ καὶ μισητὸν ὑπάρχοντα, καὶ τὸ πολυτίμητον ἰατροῖον ἀποκεκλεικότα, καὶ πρὸς πᾶσαν αὐλὴν καὶ σκηνὴν ἐμπεπηδηκότα. πρὸς δὲ γαστρίμαργον, ὀψαρτυτὴν,

nae, (est autem regio Troadis) & Eubuli Bithyni servus fuerat, accepit; quem ipsum Hermiam Aristoteles adamaverat. Aristoteles autem per XIII annos philosophiae Peripateticae praefuit, ita appellatae, quod cum Academiam, in qua Plato docuerat, liquisset, inambulans [in peripato] philosophiam auditoribus traderet. Natus est Olympiade XCIX, & Chalcide hausto aconito obiit, quod magistratus paeanis in Hermiam eunuchum scripti rationes ab eo exigeret. Alii vero eum morbo decessisse tradunt, postquam LXX annos vixisset.

Timaeus de Aristotele dicit, esse eum hominem levem, audacem, & temerarium; Sophistamque sero literis eruditum, & odiosum, & qui praeclaram pharmacopoeiae officinam clausisset, nec non aulas atque aedes omnes impudenter intrare solitus fuerit; praetereaque helluonem, & cupedinarium, ac gulae ubique servien-

ἐπὶ στόμα φερόμενον ἐν πᾶσι. δοκεῖ δὴ μοι τὰ τοιαῦτα μόνις ἄνθρωπος ἀγύρτης καὶ προπετῆς ἐπὶ δικαστηρίου ῥιψολογῶν ἀνεκτὸς φανῆναι. Ὅτι Ἀριστοτέλης τῆς φύσεως γραμματεὺς ἦν, τὸν κάλαμον ἀποβρέχων εἰς νοῦν· ὃν οὐδὲν ἴσως ἐχρῆν τῶν χρησίμων, εἰ καὶ τεχνικώτερόν ἐστι καὶ περιττότερον ἐξεργασμένον, παραιτεῖσθαι.

tem. Quod si quis ex illa circumforanea ac scurrili turba huiusmodi verba in iudicio effutiret, ne ferendus quidem mihi videretur. Aristoteles naturae scriba fuit, calamum in mentem intingens, quem fortasse nihil rerum utilium, quamvis artificiosius & accuratius elaboratum esset, repudiare oportebat.

ARISTOTELIS VITA

PER ANNOS DIGESTA.

ARISTOTELIS vitam multi iam ex veteribus conscripsere; quorum tamen libri maximam partem praeter pauca fragmenta temporis iniuria perierunt. Laudantur *Apelliconis Teii* & *Hermippi* libri de Aristotele apud Euseb. de Praep. Evang. XV, 2, Athenaeum Dipnos. XIII, p. 589 C. Casaubon. & Diogenem Laërtium V, 1, & alibi. Referendus huc porro est *Apollodorus* Atheniensis, cuius *Chronica* Laërtius in vita Aristotelis exscripsit. *Aristoxeni* fuere βίος ἀνδρῶν, in quibus vitae Pythagorae, Archytæ, Socratis, Platonis, Aristotelis aliorumque expositae erant. Suidas v. Ἀριστοτέλους, Plutarch. in libro, quod non suaviter vivi possit secundum Epicurum Opp. T. II, p. 1093. Euseb. l. l. Cf. Ionsius de scriptt. hist. philos. I, 14, & Fabricii B. G. lib. III, cap. X, p. 257. *Timotheus* Atheniensis inter auctores vitae Aristotelis numeratur a Menagio ad Diog. L. III, 5, IV, 4. *Aristocles* Messenius in libris de philosophia, uti ex fragmentis ab Eusebio servatis apparet, Stagiritae inprimis vitam & placita persecutus erat. Num *Porphyrus* Vitis philosophorum, quarum ab eo contextarum Tzetzes meminit Chil. XI, 534, Aristotelis vitam adiecerit, dubitari potest; negante id Eunapio in prooemio operis de vitis philosophorum & sophistarum. Certius est, vitam Aristotelis exhibuisse *Sotionem*, ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν φιλοσόφων, magni ambitus opere, postea ab *Heraclide Lembo* in epitomen redactō. Probabile quoque est, Damascium, Isidori & Simplicii discipulum, Aristotelis vitam concinnasse. Memoratur eius φιλόσοφος ἱστορία apud Suidam v. v. Ἰφικρατίδης & Γρηγόριος; sed vide Photium in excerptis ex Damascio p. 1044 ed. Hoefchel. Plures vitae Graecae Aristotelis, partim a

librariis confectae, in bibliothecis adhuc latent. Legitur etiam vita Aristotelis in *Arabica philosophorum bibliotheca*, praeclaro opere, quod MStum exstat in bibliotheca Scorialensi, cuiusque excerpta dedit *Casiri* in bibl. Arab. Hispan. T. I, p. 306.

Recentiores vitae Aristotelis enarratores laudatos vide apud *Bruckerum* hist. crit. philos. Vol. I, p. 777. Memoratu inprimis digni sunt ex his *Franciscus Patricius* & *Andreas Schottus*: quorum alter, praefractus Aristotelis adversarius, initio *Discussionum Peripateticarum*, (Basil. 1581, fol.) quibus eius laudibus obtestaret, diligenter conquisivit; alter philosophi vitam una cum vita *Demosthenis* per Olympiades digessit, interiuñctis etiam, quae ex historia Graecorum ad vitam Demosthenis illustrandam faciunt. Prodiit liber Andr. Schotti Aug. Vin- del. 1603, 4. Schottum secuti sunt *Rapinus* (*Comparaison de Platon & d'Aristote*. Paris 1671, 12; qui libellus insertus est postea Rap. Opp. T. I, p. 280), *Baylius* *Distion. crit. Art. Aristote*, & *Camusius* (*Camus*) in introductione ad versionem Gallic. librorum Aristotelis *de historia animalium*.

Vitae Aristotelis antiquae, quotquot ad nostram aetatem pervenere, *Dionysii Halicarnassei*, *Diogenis Laërtii*, *Pseud-Ammonii*, Anonymi apud *Menagium*, *Suidae* & *Hesychii*, supra quidem exhibentur: in quibus tamen cum multa inter se repugnantia, alia absque omni fide tradita, reperiantur, recentiorum autem vitae Aristotelis scriptorum nemo rem omnino ad liquidum perduxerit, novam vitam, in qua tum vera a falsis secernerem, tum nonnulla ab aliis praetermissa & neglecta adderem, concinnare, & antiquis subiungere, necessarium mihi visum est.

* * *

OL. XCIX, 1. ante C. n. 384.

ARISTOTELES natus est Stagiris, urbe Macedoniae in sinu Strymoniaci litore sita, hodie, si Sophianum au-
Aristot. Vol. I. F

dias, *Libanovia*, si Nicetum & Franciscum Patricium, qui circa ea loca navigarunt, *Macre*, si alios, *Nicalida*, a barbaris regionis incolis nuncupata, Diotrephe Athenis archonte, anno a Platone nato XLIV, a Socratis vero natali LXXXV. Pater fuit *Nicomachus*, Machaonis filius, Amyntae, regis Macedoniae, medicus & familiaris, ex stirpe Asclepiadarum; mater *Phaeſtis*, oriunda ab Chalcidensibus, qui Stagira coloniam deduxerant. Diogen. Laërt. V, 1, ex Apollodori Chronicis. Dionys. Halic. in epist. ad Ammaeum cap. V, Opp. T. II, p. 193 ed. Hudson. Athen. Dipnos. V, pag. 217 A. Cf. Patricii discuss. Peripat. T. I, lib. 1, p. 7, & Nunnesium ad Ammonii Vit. Aristot. p. 26.

De Platonis anno natali dubitatur: quare Ammonius, seu quisquis auctor vitae Aristotelis sub Ammonii nomine circumferri solitae fuerit, & Suidas v. Ἀριστοτέλης, philosophum Stagiritam XLII annos tantum post Platonem natum esse volunt. Vid. Menag. Obsf. ad Diog. Vol. II, p. 134.

Nomen patriae urbis Aristotelis apud veteres diverse scribitur. Herodotus VII, 115, Thucydides IV, 88, & Strabo in epit. lib. VII, p. 510 ed. Almelov. eam Στάγειρον vocant. *Stagira* numero singulari apud Diogenem Laërtium & Eusebium de Praep. Evang. XV, 2, p. 792 A. ed. Viger. & alios occurrit. *Stagira* numero plurali appellatur illa a Dionysio Halicarnasseo l. l. Pausania in Eliac. p. 462 ed. Kuhn. Tzetza in Chil. VII, 441, Stephano Byzantino, & Suida v. Στάγαιρα. Magna quoque coorta est lis, rectiusne referatur Stagira ad Macedoniam, an ad Thraciam. V. Voss. de sect. philos. XVII, p. 81. Cf. Stanleii hist. phil. P. V, p. 412. Herodotus & Thucydides videntur hanc urbem Thraciae assignare; verum fines Macedoniae postea immutati sunt: quod si enim inde a Philippi & Alexandri regno aut Strymonem fluvium, aut Nessum Macedoniae terminum constituas, illa ad Macedoniam pertinebit, & ita Ptolemaeus quoque eam in Macedoniae regione Ampha-

xitide collocat. Non erat barbaris habitata, sed secundum Thucydidem a colonia Andriorum condita, quare Herodotus ἱλάν πόντον Ἑλλάδα diferte vocat. Successit deinde colonia Chalcidensium. Conf. Iustin. VIII, 3. Bello Peloponnesiaco Stagiritae fuerunt focii Atheniensium, a quibus tamen saepius defecere. Male cepit interpretem Thucydidis Graecum Nunnescius, quem originem Stagirorum ad Atheniensium coloniam retulisse opinatur.

Quod genus Aristotelis attinet, assentior equidem Tzetzae, qui in Chil. X, 727, cf. XII, 638, Aristotelem tropice Asclepiadem dictum arbitratur, quod medicinam, quam pater & avus professi essent, ipse quoque profiteretur. Versu illo, τῶν Ἀσκληπιαδῶν δῖος Ἀριστοτέλης, vix philosophi stirps divina probatur: nam medicos omnino Asclepiadarum nomine insigniri tritissimum. Diog. Laërtius autem & Suidas opinionem de Aesculapio, stirpis Aristotelicae conditore, ex Hermippi libris de Aristotele reperierunt, qui deperditi sunt una cum libro Polyanthis cuiusdam Cyrenaei περὶ τῶν Ἀσκληπιαδῶν γενέσεως. Phaestidem etiam Aesculapium gentis suae auctorem habuisse solus testatur Ammonius, cuius loco mendum subesse puto; nam in Epigrammate in Aristotelem statim ibi subsequenti, Nicomacho tantum ab Asclepiadeis origo tribuitur, si comma post v. γενετῆρος sustuleris. Rectius eius genus ab Chalcidensibus duxit Dionysius Halicarnasseus.

Ol. CII, 2. ante C. n. 371.

PROBABILE est, Aristotelem puerili iam aetate liberalibus artibus egregie instructum, & rei medicae inprimis scientia a patre Nicomacho, quem ipsum sex libros ἱατρικῶν & unum φυσικῶν scriptos reliquisse Suidas tradit, imbutum fuisse. Plura de prima eius educatione in paterna domo cum fide dici nequeunt, cum ne constet quidem, quo aetatis anno parentibus ille fuerit orbatus:

nam trimulum eum tum fuisse Andreas Schottus (Vit. compar. Aristotelis ac Demosth. pag. 7,) temere posuit, sicut idem vir doctus Ammonii locum male intellexit, dum Aristotelem inde colligeret adolescentulum adhuc novam fecisse Iliadis recensionem vulgo τὴν ἐκ γάρβηκος dictam, & praeterea composuisse quaestiones Homericas, libros de re poetica & de poetis, quorum operum vel fragmenta virum subactae iam eruditionis & maturioris aetatis produnt.

Post parentum obitum ad *Proxenum* quendam Atarnensem, (diversum a Proxeno Boeoto, qui Xenophontem Cyro iuniori commendavit. Diog. Laërt. II, 49.) ut is consummandae educationis curam susciperet, Aristoteles deductus est, cuius memoriam tam pio & grato animo semper coluit, ut, testamento apud Laërtium si fidem habeas, non modo ipsi & uxori statuas poni, sed eorum quoque filium Nicanorem a se enutritum & adoptatum heredem scribi, eique filiam suam Pythiada in matrimonium collocari iuberet.

OL. CII, 4. ante C. n. 369.

Quo anno Athenas profectus fuerit Aristoteles, & ad philosophiam animum converterit, non liquet. Tradunt Aelianus V. H. V, 9, Athenaeus Dipnos. VIII, p. 354, & Aristocles Messenius apud Eusebium de Praep. Evang. XV, 2, eum, Proxeno mortuo, bonis ex hereditate paterna acceptis vitae lascivia & intemperantia abliguritis, ad castra se contulisse, militiam autem cum infaustis avibus exerceret, taedio eius victum Athenas reversum esse eo consilio, ut philosophiae se daret. Cuius tamen rei nullum alium testem afferunt praeter Epicurum in epistola supposititia περὶ ἐπιτηδευμάτων, cuius auctor, Graeculus nescio quis, insectandi forte Aristotelem libidine, inanes vulgi rumores captasse videtur, & Timaeum Tauromenitanum, scriptorem invidum, calumniatorem, & maledicentissimum, quem ob nimium reprehendendi

studium *ἐπιτήδειον* vocavit antiquitas. (vid. Diodor. V, 1, p. 330, T. I, ibique Wesseling.) Quod iidem narrant, Aristotelem per aliquod tempus pharmacopolam & medicum egisse Athenis, de eo fortasse dubitari minus potest, cum pater eius idem vitae genus secutus esset, & Aristoteles non haberet, quo aliunde victum sibi quaereret: accedit, quod librum de sanitate & morbo scripserit, & apud Plutarchum Vit. Alex. p. 668 C. Opp. T. II ed. Frcf. Alexandro M. amoris, quo artem medicam hic postea amplexus est, auctor fuisse dicatur.

Ol. CIII, 1. ante C. n. 368.

TESTE Ammonio, Aristoteles oraculi Delphici effatus ad philosophiae studium excitatus, anno aetatis XVII, Athenis Socratem de rebus ad philosophiam pertinentibus differentem audire coepit; idemque affirmat Olympiodorus in Gorgiam Platonis prax. 42, qui inter Socratis discipulos Ceбетem, Platonem & Aristotelem refert. Verum uterque egregie fallitur, nisi forte verbis mendum surrepserit. Vid. Leon. Aretini Epist. VI, 13; Octaviani Ferrarii lib. de sermonibus exotericis sub fin. Nam Socrates Ol. XCV, 1, Lachete archonte, quindecim annos ante Aristotelem natum, mortuus erat; & responsum oraculi Delphici non minus, quam quo Pythagoras ad philosophiae studium adductus fertur, serioris cuiusdam Grammatici commentum redolet.

Secundum Apollodorum apud Diogenem, Aristoteles anno aetatis XVII statim ad Platonem accessit, eiusque institutione per viginti annos usus est. Refellit Diogenes, Apollodorum secutus, discedentem ab huius supputatione Eumelum, qui in libro quinto historiarum Aristotelem trigenarium Platoni se in disciplinam tradidisse contenderat, forte, ut Nunnesius Not. ad Ammon. pag. 41 acute coniicit, quod, dialecticam ante trigessimum aetatis annum non esse discendam, apud Platonem legisset. Minus ab Apollodoro differunt Ammonius & Diony-

fius Halicarnasseus cum Eusebio in Chronicis, quorum ille Aristotelem adiisse Platonem arbitratur vigesimo aetatis anno, hi, cum decimum octavum aetatis annum ageret. Prioris dissensus tollitur sublato etiam errore, quo idem Socratis discipulum Aristotelem facit; Dionysii & Eusebii sententiam cum Laërtiana ita conciliare licet, ut Aristotelem, cum ille Platoni se traderet erudiendum, annum XVIII aetatis nondum explevisse, sed ineunte eo Platonem frequentare coepisse, statuamus.

OL. CVII, 4. ante C. n. 349.

Hoc anno obortum putat notum illud diffidium inter Platonem & Aristotelem Andreas Schottus, (Vit. Arist. ac Demosth. compar. p. 75) de quo tamen difficile est certi quid pronuntiare, quandoquidem non ab aequalium, sed feriorum scriptorum testimoniis, iisque inter se parum congruis, omnis res pendet. Vid. Aelian. Var. Hist. IV, 9, III, 13. Diog. Laërt. l. l. Helladius Bessantinus apud Photium bibl. Cod. CCLXXIX, p. 871 ed. Hoefschel. Augustin. de Civ. VIII, 12. Aristocles ex Aristoxeno apud Euseb. l. l. Theodoret. de Graecarum affect. curat. lib. V, Opp. T. IV, p. 412 ed. Sirmond. Ingenium Aristotelis summum, mentisque acies, qua primo statim intuitu rerum omnium naturam & vim perspicere solebat, Platonem haud fugit; moxque in tantam eius admirationem hic abreptus est, ut eum *philosophum veritatis*, & τὴν νοῦν τῆς διατριβῆς, quo absente surdum esset auditorium, appellaret, (Philopon. de aeternitate mundi adv. Proclum VI, 27 ed. Ven. 1535 fol.) sicut etiam idem, cum inexplebili cupiditate antiquiorum philosophorum scripta legendi omnes aequales superaret Aristoteles, hunc ἀγαγνώστου nomine ornasse fertur, quo dignissimum fuisse testantur etiamnum eius libri optimi historiae philosophiae fontes recte vulgo habiti. Enimvero quamvis Plato ingenii dotes & virtutes Aristotelis maxime extolleret, videtur tamen haud ma-

gnopere eum dilexisse, sed potius, siue metu, ne ille gloriam a se partam everteret aut offuscaret, siue odio, quod assertis suis saepius repugnans in alia abiret, siue denique iniuria, quaecunque tandem illa fuerit, ab eo irritatus, ceteris familiaribus posthabuisse. Plato saltem in scriptis suis, quotquot ad nos pervenere, si bene memini, nunquam eius mentionem iniecit, neque eum, licet ex discipulis utique eruditissimum, sed Speusippum sibi in Academia successorem constituit: quod tamen fortasse non tam irae dedit, qua eum in Aristotelem incensum fuisse volunt, quam necessitudini, inter ipsum & Speusippum, ex Potona sorore filium, intercedenti. Primam dissidii causam Aelianus memorat, quod Plato vituperaret Aristotelis vitam, ut viro gravi & philosopho indignam, inprimis nimium eius fastum in corporis habitu & ornatu; nam usus esse dicitur Aristoteles magnificis vestibus & calceamentis, digitos annulis ornaſſe, crines anxie abrasisse, ceteris Platonis familiaribus contra barbam comamque alentibus, & praeterea vultu cavillationem & irrisiōnem quandam prae se ferens intempestiva loquacitate in sermone praeceptorem obruisse: quorum si vere Aristoteles a Platone arguebatur, hunc illum, animo in dies magis magisque abalienato, non tam amasse, quam odisse, credi facile potest. Attamen ab Aeliano & ceteris supra laudatis scriptoribus quis talia sibi persuaderi patietur, praesertim cum ex vita Platonis, ab Aristoxeno Musico conscripta, omnem hanc narrationem haustam esse manifeste appareat; (vid. Aristoclem apud Euseb. l. l.) istum autem, qui vivo Aristotele perhonorifice in aliis libris eius meminisset, aegre ferentem, quod philosophus Theophrastum in schola sibi successorem reliquisset, ut convitiis & criminationibus eius memoriam proscinderet, omnem operam dedisse, docuerit Suidas v. *Ἀριστοτέλους*. Ita aliam quoque narrationem apud eundem Aelianum obviam a seriori quodam Aristotelici nominis obtreſcatore inventam esse malim. Auctore enim Aeliano, Aristoteles, profecto aliquando in patriam Xe-

nocrate, & Speusippo morbo laborante, uterque ut praeceptorum adeste non possent, adortus est in Peripato Academiae Platonem, senem tum octogenarium; eumque propositis quaestionibus insidiosis & sophisticis, quas ille deficientibus iam propter aetatem animi viribus redarguere non valeret, coram discipulorum coetu iniquo certamine victum coëgit, ut non amplius in Peripato, sed cum familiaribus domi de rebus philosophicis confabularetur; Xenocrates vero, post tres menses ab itinere redux, denuo Aristotelem aggressus est, eoque ex Peripato eiecto, Platonem in locum suum restituit. Addit idem, hanc rixam causam fuisse, cur Xenocrati postea succensuerit Aristoteles, cur Lyceum condiderit, cur Plato denique de Aristotele dixerit, *hunc in se recalcitrasse, velut muli modo geniti in matrem recalcitrare soleant*. Quae ab Aeliano tradita si quis cum Fr. Patricio & aliis vera dixerit, utatur is suo iudicio; multa tamen sunt, quae mea saltem sententia eorum fidem valde suspectam reddant. Omnino testes satis idoneos dissidii inter Platonem & Aristotelem desideramus. Vestigiis Platonis relictis Aristoteles quidem aliam viam ingressus est, diversoque modo familiares suos philosophiam edocuit; quod tamen, etiamsi & doctrinae & docendi rationis tanta fuerit in utroque discrepantia, quanta ex libris Aristotelis maximam partem post Platonis obitum conscriptis evinci nequit, tam graviter tulisse Platonem, ut non solum inferiorem in amicitia sua locum ei tribueret, sed iracundi & ingrati animi eum publice accusaret, vix equidem crediderim. Nolo hic provocare ad interpretes Aristotelis Graecos, Hieroclem, Porphyrium, Iamblichum, Ammonium Hermeae, Simplicium, Georgium Gemistum Plethonem, eiusque discipulum Bessarionem, & alios, qui Aristotelem a doctrina Platonica tantum non dissentire ostendere conati sunt, cum hi singulare quoddam studium in eo collocaverint, ut vel diversissima philosophorum placita conciliarent, nec negari possit, Aristotelem saepius in libris suis contra magistri opiniones in-

surgere. Verum convitiis Platonem ab Aristotele cumulatam, ab eoque iracundia commoto Peripato eiectum esse, ei rei ipsa Stagiritae scripta, ubi adversus Platonem disputat, quam maxime refragantur. Notum est dictum illud Aristotelis, ab Ammonio aliisque centies repetitum, *Amicus Socrates, amicus Plato, sed magis amica veritas*; quod Stagiritae animo quasi normam & legem disceptandi semper obversatum fuisse, e loco patet in Ethicis ad Nicomachum I, 4, (cf. Magn. Moral. I, 1; Ethic. ad Eudem. I, 8.) ubi de *bono* universe dicto quaestionem instituere arduum & lubricum sibi videri ait, propterea quod *amici homines* doctrinam de *ideis* (speciebus) introduxerint, sed praestare, & adeo necesse esse, veritatem amicis antiquiorem habere, eiusque tuendae causa vel nostra ipsorum decreta evertere. (Τὸ δὲ καθόλου (ἀγαθόν) βέλτιον ἴσως ἐπισκέψασθαι — καίπερ προσόντους τῆς τοιαύτης γινομένης ζητήσεως, διὰ τὸ φίλους ἀνδρας εἰσαγαγεῖν τὰ εἶδη. δόξεις δ' ἂν ἴσως βέλτιον εἶναι καὶ δεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς ἀληθείας, καὶ τὰ οἰκεῖα ἀναρρεῖν, ἄλλως τε καὶ φιλοσόφους ὄντας· ἀμφοῖν γὰρ ὄντοιν φίλοι, ὅσιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν.) In quo adversarium impugnandi modo, quis, non dico humanitatem, sed insignem modestiam, verecundiam, & pietatis erga magistrum & amicum sensum non agnoscit? Studiumne veritatis, quo impulsus a Platonis opinionibus deflexit Aristoteles, crimini huic verti poterat, cum ipse quoque Plato a Socrate discesserit? Quem igitur in libris suis tam modeste de Platone loquentem, & meritorum eius tum temporis adhuc memorem videmus, cum iam in Lyceo doceret; nisi ex ipsa pietate erga Platonem in Ethicis ad Nicomachum expressa aliquis coniiciat, esse illa forte ante Platonis mortem conscripta, etsi res vel sic eodem redit; eundem cum Platone superflite iurgia nexuisse, se & magistro indigna, num probabile videri potest? Monet insuper Ammonius, Aristotelem, quamdiu viveret Plato, vix scholam in Lyceo aperire ausurum fuisse, quia ipsi a Chabria & Timotheo timendum

fuerit, Platonis confanguineis, tum inter Athenienses regnantibus. Ceterum ara illa in Platonis memoriam ab Aristotele dicata, unde Ammonius defensionis praesidium petiit, equidem ita uti nolim: inscriptio saltem non ab Aristotele profecta esse potuit; est enim misere conflata ex duobus versibus fragmenti Elegiarum ad Eudemum ab Olympiodoro Platonico in commentario in Gorgiam servati, quod quidem fragmentum vix Aristotelis est, ut in notis ad Ammonium latius exposui. Etiam si autem vere ab Aristotele ara Platoni dicata fuerit, aut Elegiae ad Eudemum Aristoteli iure tribuantur, vix tamen eo nullam inter utrumque rixam fuisse probaveris: nam obiici semper potest, Aristotelem turpis altercationis cum praeceptore memoriam encomio quodam huius extinguere voluisse. Omnino tota de dissidio inter Platonem & Aristotelem narratio exinde fluxisse videtur, quod Plato forsitan, dum viveret, eiusque familiares, Aristotelis laudi inviderent, quod saepius ab utraque parte nimis acriter & nonnunquam contentiose & litigiose de rebus philosophicis disceptatum sit, quo ipso exacerbatus Plato non Aristotelem, sed alium sibi in Academia successorem elegit. De dissensu autem doctrinae Aristotelicae a Platonica singulari commentatione agere apud animum constitui, in qua etiam Stagiritam ab aliis recentiorum quorundam, maximeque *Plessingii* V. Cl. criminationibus defendere conabor.

OL. CVIII, 1. ante C. n. 348.

PLATO hoc anno vita decessit. Cuius vices cum in Academia suscepisset Speusippus, Aristoteles ad Hermiam eunuchum, Platonis discipulum, Atarnae, Assi, aliarumque vicinarum urbium tyrannum, se contulit, a quo per tres annos una cum Xenocrate honorifice habitus est. De origine Hermiae parum certi constat. Teste Strabone XIII, p. 908 C. & Demetrio Magnete in libris *de poetis ac scriptoribus aequivocis* apud Diogenem laudatis, fuit ille genere Bithynus, & Eubuli mensarii

fervus, deinde domini in Atarnenses & Affios tyrannidem machinantis socius, eoque interfecto ipsi in tyrannide successor; qua tamen felicitate mox excidit: nam Mentor, Memnonis Rhodii, Persarum ducis, frater, (non, ut Strabo vult, quem omnes Vitae Aristotelis auctores secuti sunt, Memnon Rhodius ipse) eum facta spe, fore, ut poenae ab Artaxerxe rege eximeretur, cum ad colloquium pellexisset, fraude circumventum & in vincula coniectum ad regem misit, cuius iussu suspendio periit. Aristot. Oecon. II, p. 692, Opp. T. III ed. du Vall. Diodor. XVI, Opp. T. II, p. 122, ibique Wesseling. Cf. Polyæn. Strategem. VI, 48, & Helladius apud Photium p. 866. Nuptum dedisse volunt Hermiam Aristoteli suam, ut plerique tradunt, ex sorore neptem & filiam adoptativam Pythiadem. Dissentiunt inter se scriptores, fueritne Pythias Hermiae soror germana, an sororis germanae filia, an eius tantum pellex, quod Aristippus contendit, vix tamen credibile est, nisi Hermias eunuchus fuerit, qualis Chaereas apud Terentium. Ferunt quoque, Aristotelem amore in Pythiada adeo flagrasse, ut ei, velut Cereri Eleusinae Athenienses, sacra celebraverit, paeanaque in Hermiam, tanquam Apollinem, scripserit: quae tamen inculatio quam falsa & ridicula sit, patet vel ex paeane in Hermiam ipso ab Athenaeo & Diogene Laërtio servato, qui merum Scolion est in virtutis laudem, qua Hermias excelleret. Quare equidem Aristoclis Peripatetici sententiae adstipulari malim, (Euseb. de Praep. Evang. XIV, 2, p. 793 B. cf. Casaub. ad Diog. L. V, S. 4.) qui ex Apelliconis Teii libris nunc deperditis Aristotelem tradit, benevolentia in Hermiam tum iam enecatam, Pythiadem in matrimonium duxisse, quam post infestum fratris casum summis calamitatibus & vel diris cruciatibus relinqui videret, nisi ipse eius saluti quovis modo consulere. Obstat quidem locus Tertulliani in Apologet. adv. gent. c. XLVI, ubi Aristoteles dicitur Hermiam turpiter Persis prodidisse; verum locus ille nimis corruptus est, auctoritasque

Tertulliani, etiamsi lectio bene se haberet, ad narrationem stabiliendam sola non sufficit.

Ol. CVIII, 4. ante C. n. 345.

ATARNA Mitylenen profugit Aristoteles secundum Strabonem una cum Xenocrate, ex quo fortasse rumorem supra memoratum de illius cum hoc rixa vanum esse oportere iure concludas, quamquam nullus alius scriptor commercii Xenocratis cum Hermia meminerit.

Non satis ad liquidum perducitur potest, utrum philosophus, antequam in Macedoniam proficisceretur, iterum Athenas adierit, necne. Hermippo teste apud Diogenem legatus hoc tempore missus est ab Atheniensibus ad Philippum, qui regem moneret, ne fervili iugo Graeciam opprimeret: in quo negotio cum ipsi felici esse contingeret, obtinuit a populo, ut eius statua in arce collocaretur, quod rempublicam beneficiis affecisset. Mihi tamen multo probabilius videtur, Athenienses eius ope apud Philippum usos esse, cum ille iam in aula regis Macedoniae viveret, statuaeque in arce positae honore eum ornasse, quo magis curam promovendae Atheniensium salutis intenderent. Memoratur Aristotelis statua in arce posita apud Pausaniam Eliac. p. 462.

Ol. CIX, 2. ante C. n. 343.

Hoc anno Aristoteles in Macedoniam abiit, arcessitus Philippi regis epistola, in qua hic beatum filium, quindecimum tum annum agentem, praedicavit, cuius iuvenilis aetas in tanti viri, quo duce & praeceptore uti possit, tempora inciderit. Discessum Philippi in Macedoniam Schottus quoque ad hunc annum retulit, fretus Apollodoro apud Diogenem. Vit. compar. Arist. & Demosth. p. 89. Epistola Philippi exstat apud A. Gellium N. A. IX, 3, & Dionem Chrysost. Orat. XLIX. Aristoteles mox Philippi & Alexandri amorem ita sibi conciliavit, ut hic eum pluris ac patrem faceret, ille iuxta suas statuam eius collocari iuberet. Restauravit

Philippus patriam eius urbem Stagira, bello cum Macedonibus everfam & ruinis collapsam, Stagiritis simul a servitute in libertatem vindicatis. Attribuit ei quoque in hac ipsa urbe locum apud Miezam, ad condendum Gymnasium Nymphaeum dictum, etsi, quando Aristoteles ibi docuerit, non constat. Sedes lapideas umbrosasque deambulationes suo adhuc tempore cerni Plutarchus tradit Vit. Alex. Opp. T. I, p. 668, & adv. Coloten. T. II, p. 1126. Haud dubie Callisthenes in hoc Gymnasio Aristotelis disciplina usus est. Secundum Diogenem & Ammonium Aristoteles quoque, Philippo haud invito, civibus novae urbis leges scripsit, & Stagiritae postea, gratum erga philosophum animum testandi causa, festo die solemnia in eius honorem celebrarunt, quibus *Aristotelia* nomen darent, sicut mensem, quo dies incidit, *Stagiriten* appellarunt.

Nullus autem fuit unquam magni imperii heres praeter Alexandrum, cuius ingenium & mores tantus vir formaverit, uti nullus etiam, qui praeceptore dignior regnum capeffiverit. Aristoteles, praeterquam quod omnem philosophiae & doctrinae naturalis ambitum, qualis tum se habebat, animo emensus erat, acerrimo quoque studio contemplatus erat hominum virtutes & vitia, varias variorum populorum civitatumque leges & consuetudines; vixerat insuper plures annos apud Hermiam, quasi in aula principis: edocere igitur optime poterat Alexandrum non modo, quae ad eruditionem pertinebant, sed etiam qualem illum se gerere & quomodo gentes civitatesque iugo Macedonico nondum assuetas regere oporteret. Scripsit etiam in iuvenis usum librum de regimine populorum, quem Ammonius & Laërtius laudant, *περί βασιλείας ἐν ἐνὶ μονοβίβλῳ*. Ab altera parte regius iuvenis generosa animi indole & summis ingenii viribus praeditus, discendi ardore flagrans, semperque ad altiora spirans, omni labori, quem bonarum literarum studia exigunt, paratum se praebuit, omnesque difficultates subire maluit, quam pati, ut vel levissimus fructus

ex praeceptoris scientia percipiendus sua culpa intercederet. Aristoteles magno poëseos amore Alexandrum incendit, maximeque carminum Homericorum, quorum adeo in eius commodum novam recensionem illam, quam τὴν ἐκ νάρθηκος διόρθωσιν vocant, confecerat; & forsitan ab assidua Homeri lectione ex parte derivandus est animus ille gloriae bellicae cupidus, quo postea Alexander omnem fere terrarum orbem armis subegit, nec tamen eo subacto satisfecisse sibi videbatur. Verum non solas intra liberales artes substituit Alexandri doctrina: edocuit eum Aristoteles praeter Ethicam & Politicam reconditas quoque & abstrusas doctrinas, quas acroamaticas seu epopticas Peripatetici nuncupare solebant, quarum scientia Alexander ita se iactasse dicitur, ut irasceretur philosopho, cum easdem ab illo Athenis cum aliis communicatas esse per rumorem vulgi accepisset. Ostendit postea rex saepius, quanto honore & literas & qui eas profitentur haberet. Thebas funditus diruens, pepercit tamen aedibus Pindari, sicut in bello cum Persis, Ereßum, urbem insulae Lesbi, Theophrasti & Phaniae, Aristotelis discipulorum, patriam, cui ruinam & caedes minatus erat, horum gratia non evertit: notum est praeterea, quanto pere Achilli Homerum vatem inviderit. Quin etiam cum in Asia iam bellum gereret, mandavit Harpalo, ut sibi Philisti libros, Aeschyli, Sophoclis & Euripidis tragoe-dias una cum Telestae & Philoxeni dithyrambis mitteret: ex quo patet, eum inter bellicas turbas armorumque strepitum otii tamen partem Musis tribuisse.

Ol. CXI, 2. ante C. n. 335.

In definiendo tempore, quo Aristoteles apud Alexandrum commoratus fuerit, maximopere variant scriptores. Secundum Dionysium Halicarnasaeum & Apollodorum apud Diogenem, Alexandrum per octo annos erudit usque ad expeditionem eius in Asiam. Iustinus autem (XII, 16.) eum quinque tantum annos, Diodorus sex, alii septem in instituendo rege consumsisse aiunt,

quem annorum numerum Franc. Patricius quoque probavit, qui tamen philosophum unum adhuc annum post Philippi mortem in Macedonia remansisse vult privatum, nec praeceptoris loco. Vid. Andr. Schottus p. 111. Ut-
cunque fuerit, certum est, priusquam rex in Asiam dis-
cederet, Stagiritam Athenas rediisse, relicto apud Alex-
andrum Callisthene Olynthio, discipulo suo, & ex Hero,
confobrina sua, nato. Speusippus, Platonis successor,
tum iam mortuus erat, (Ol. CX, 2.) & docebat in Aca-
demia Xenocrates. Apparet itaque, falsa esse a Dioge-
ne tradita, Aristotelem Lyceum aperuisse, quod a lega-
tione ad Philippum redux factus Xenocratem docentem
vidisset: nam Xenocrates quatuor annos iam docuerat,
cum Aristoteles Athenas reverteretur. Non minus fal-
sus est Ammonius, qui eum statim post Speusippi mor-
tem ab Atheniensibus ex Macedonia evocatum fuisse re-
fert. Aemulatus esse dicitur Aristoteles maxime Isocra-
tem, in ore ferens saepius ex Philoſteta versum:

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ἴσοκράτη δ' ἔαν λέγειν.

Apud Diogenem pro Ἴσοκράτη legitur *Ξενοκράτη*, quam
lectionem praetulere nonnulli, quandoquidem vix vero-
simile sit, Aristotelem Isocratis senis gloria ita commo-
tum fuisse, ut studiorum aemulatione ei detrudere anni-
teretur. Verum reponendum est Ἴσοκράτη. Cicero, Quinti-
lianus & Dionysius versum illum de Isocrate pronun-
tium esse uno ore testantur. Cic. de Orat. III, 35; de
Offic. I, 1; Quaes. Tusc. I, 4. Quintil. Instit. orat.
III, 1. Dionys. Halic. de Isocrate p. 163, Opp. T. II ed.
Hudf. Accedit, quod Cephisodorus, Isocratis discipu-
lus, pro magistro contra Aristotelis nomen eius conspur-
candi libidinem apologiam quatuor libris scripsit, cuius
meminit Athenaeus Dipnos. II, pag. 60 E. ex quo loco
etiam videmus, Aristotelem hoc tempore concinnasse li-
brum *παροιμιῶν*, nunc deperditum, sed a Laërtio memora-
tum: nam obrectaverat philosopho Cephisodorus, quasi
operae pretium ille non fecerit proverbialia colligendo.

Secundum Dionysium scripsit Aristoteles circa idem

tempus libros de rhetorica, qui Graece ῥητορικὰ τέχνηαι dicuntur, & fortasse iidem cum nostris sunt, etsi hoc liquidum non est, cum plura eaque a nostris diversa Aristotelis opera ad rhetoricam spectantia fuerint, quae periere.

Sunt etiam, qui hoc anno Aristotelem libros de animalium historia & natura, regia Alexandri liberalitate, falso ab Aeliano V. H. IV, 19, Philippo tributa, adiutum, scribere coepisse suspicentur. Praeclarus hac de re est Plinii locus H. N. VIII, 17: *Alexandro Magno rege inflammato cupidine animalium naturas noscendi, delegataque commentatione Aristoteli, summo in omni scientia viro; aliquot millia hominum, in totius Asiae Graeciaeque tractu parere iussa, omnium, quos venatus, aucupia, piscatusque alebant, quibusque vivaria, armenta, alvearia, piscinae, aviaria, in cura erant, ne quid usquam gentium ignoraretur ab eo, quos percontando quinquaginta ferme voluminibus illa praecleara de animalibus condidit. Cum Plinio conspirat Athenaeus IX, pag. 398 E. ubi rumorem increbuisse dicit, Aristotelem ab Alexandro octingentis talentis donatum fuisse ad impensam condendis libris de animalium natura necessariam. Ex utroque autem loco satis elucescit, libros de animalibus serius, quam volunt, compositos esse, & quidem tum demum, cum Alexander sibi magnam Asiae partem iam subiecisset. Idem monuisse Bruckerum video.*

OL. CXIII, 1. ante C. n. 328.

ALEXANDER in Asiam profectus amicitiam quidem Aristotelis coluit, eiusque studia sumtibus vere regis sublevavit, sed, ut videtur, prioribus tantum annis; postea animo abalienatus, propter odium erga Callisthenem, philosophi cognatum, quem itineris comitem habebat; cuius post supplicium animus eius erga philosophum nostrum prorsus refrixit. Exstant epistolae plures ab Alexandro, dum in Asia commoraretur, ad Aristotelem datae, de quarum tamen sinceritate dubitari potest. Quod Callisthenem attinet, eius austeritas, gravitas & prompta

libertas assentandi nescia, mox eum reddiderunt Alexandro eo magis invisum, quo libentius ille a Macedonibus veluti vindex publicae libertatis audiebatur. Curtius de reb. gest. Al. M. VIII, 5. Plutarch. Vit. Alex. p. 695 A. B. cf. de Callisthene omnino Meursius ad Chalcidum p. 34. Accedebant Anaxarchus & ceteri Sophistae regi in omnibus assentiendo adulantes, & a Callisthene exasperati, ut quamvis occasionem criminandi eum apud regem arriperent. Aristoteles saepius iam familiarem suum monuerat, (Cic. Quæst. Tusc. III, 10. Orat. pro Rabirio Postumo cap. 9.) ut sibi caveret; rem ipsi esse cum homine summa potentia summaque fortuna, sed ignaro, quemadmodum secundis uti conveniret; revocato adeo in eius memoriam versu Homérico Il. Σ, 95,

Ἄνθρωπος δὴ μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις

verum frustra; nam obliviscebatur omnino praecepti Aristotelis Callisthenes, *ut cum rege aut rarissime, aut quam iucundissime loqueretur*. Valer. Maxim. VII, 2. De causa, cur supplicium tam crudele de Callisthene sumserit Alexander, haud satis certo constat. Arrianus, Curtius & Iustinus philosophum regi in contumaciae suspicionem adductum fuisse tradunt propter salutationis Persicae interpolatum morem, rege postulante, ut Macedones quoque non secus ac Persae venerabundi ipsum salutarent humi se prosternentes, in eiusque ara veluti Deo libarent, Callisthene autem Macedones ad tale obsequium morante. Arrian. IV, 8. Curtius VIII, 5 seq. Iustin. XII, 7; cf. XV, 3. Plutarch. Vit. Al. l. l. Orosius III, 18. Valer. Maxim. IX, 3. Suidas Callisthenem ab Alexandro interfectum ait, quod ei suavisset, ne ab Atheniensibus se dominum vocari pateretur. Ut ut res ab initio sese habuerit, facile Alexander sibi persuasit, philosophum initii ab Hermolao in caput suum consilii participem, saltem insidiarum sibi paratarum conscium fuisse. Hermolaus enim ob aprum telo occupatum, quem rex ferire destina-verat, verberibus affectus, eam ignominiam aegre ferens, occidendi regem consilium ceperat, adscitis in so-

Aristot. Vol. I.

G

Bay
Sta
M

cietatem sceleris Sostrato, Nicostrato, Epimene, aliis. Forte autem consilio ea nocte, qua coniurati simul ante fores aedium excubabant, in quibus rex acquiescebat, irrito facto, Epimenes fratri Eurylocho rem aperit; qui statim, Epimene secum ad regem ducto, omnem coniurationem consciorumque nomina exposuit. Quamvis tum Callisthenes a coniuratis nequaquam sceleris particeps dictus esset, rex tamen eum cum ceteris vinctum affervari, & quaestione deinde instituta, licet constaret tantummodo, eum puerorum sermonibus vituperantium criminantiumque regem faciles aures praebuisse, truncari crudeliter membris, abscissisque auribus, naso labiisque, cum cane, &, ut Suidas v. *Καλλισθένης* habet, una cum Nearcho Tragico in cavea clausum, deforme ac miserandum spectaculum, in terrorem ac metum ceterorum circumferri iussit. De ipso mortis genere scriptores dissentiunt. Plutarchus & Suidas eum morbo, & quidem phthiriasi, in cavea periisse auctores sunt; Diogenes a leone dilaceratum tradit, cui obiectus fuerit; teste autem Iustino, Lyfimachus, misertus viri, a quo saepius virtutis praecepta acceperat, venenum ei suggessit, quo mortem sibi ipse conscivit. Mirum igitur, quod Seneca refert, (de Ira III, 17.) Lyfimachum postea simili crudelitate in Telephorum Rhodium saeviisse; nisi forte narratio de Telephoro fabula est, ad similitudinem fati Callisthenis efficta. Ultus esse dicitur rex Lyfimachi erga Callisthenem misericordiam: obiici enim fortissimum hunc ducem iussit ferocissimo leoni, quem tamen ille manu amiculo involuta atque in os eius immersa exanimavit. Plin. H. N. VIII, 16, 27. Seneca de clement. I, 25. Pausan. Attic. p. 22 ed. Kuhn. Quodcunque mortis genus fuerit, quo Callisthenes periit, certum est, eum ab Alexandro irato crudeliter interemptum esse; facileque hinc intelligitur, quare postea rex Aristotelem oderit, qui Callisthenem ei commendaverat. Secundum Plutarchum scripsit ad Antipatrum, qui Macedoniae praeerat, se non solum de Callisthene, sed etiam de illis, qui eum sibi misissent,

poenas sumpturum esse, Aristotelem haud dubie innuens. Misit praeterea Xenocrati dona, extulitque magnopere Anaxarchum, philosophum Abderitam, quo Aristotelem dolore afficeret. Sunt, qui hunc propter cognati caedem exacerbatum instigasse putent Antipatrum, regnum Macedoniae affectantem, ut veneno a se invento aut parato regem e vita tolleret. Accuratius descripsit venenum Vitruvius de architectura VIII, 3: *Est in Arcadia Nonacris nominata terrae regio, quae habet in montibus e saxo stillantes frigidissimos humores. Haec autem aqua στρυγὶς Ἰδωπ nominatur, quam neque argenteum, neque aureum, neque ferreum vas potest sustinere, sed dissilit & dissipatur. Conservare autem eam & continere nihil aliud potest, nisi mulina ungula; quae etiam memoratur ab Antipatro in provinciam, ubi erat Alexander, per Iollam filium perlata esse, & ab eo aqua ea regem esse necatum.* Cf. Plin. H. N. XI, 104, XXX, 53. Herodot. VI, 74. Strabo VIII, p. 597 A. qui etiam aliam Stygis aquam lacus Averni memorat lib. V, pag. 375 A. Iustin. XII, 14. Curtius X, 10, 25. Pausan. in Arcad. p. 634. Seneca quæst. natur. III, 25. Plutarch. de prim. frig. cap. 25, Opp. T. II, p. 954 C. Aelian. histor. animal. X, 40; (ubi pro Σωπάρτου, quod editio Schneideri adhuc habet, legendum est Ἀρτίπατρου, sicut etiam apud Stobaeum eclog. phys. cap. 40, p. 167, & Porphyry. lib. de Styge ex Apollod. libb. XX de Diis. Vid. Apollodori fragmenta in ed. Apollod. Heyniana P. III, pag. 1053 not.) Damasc. in Isidori vita apud Photium p. 567. Neque tamen res satis clara est, cum narrationes de morte Alexandri valde diversae sint. Alii enim letali veneno extinctum regem memorant, quod Antipater, auctore consilii Aristotele, secundum Arrianum VII, 38, & Vitruvium l. l. per filium Iollam, qui a cyathis erat, secundum Diodorum XVII, p. 253 ed. Wesseling. Curtium X, 10, 14, & Suidam, per filium natu maiorem, Cassandrum, secundum Iustinum XII, 14, denique per omnes tres filios, Cassandrum, Philippum & Iollam, ei dandum curasset, exorsus regem propter

Parmenionis & Philotæ caedem, & controversias cum Olympiade, Alexandri matre. Alii contra Alexandrum nimia intemperantia & prorogata plures in dies crapula febrim sibi & mortem maturasse tradunt, quod mihi etiam multo probabilius videtur. Diodor. l. l. Senec. Epist. LXXXIII. Plutarch. Vit. Alex. p. 706 C. Athenaeus Dipnos. X, p. 434, ex Ehippi libro de Alexandri & Hephæstionis sepultura. Arrian. VII, 38. Oros. III, 20. Ceterum cornu, in quo aquam Stygis in Asiam ad Alexandrum translata fuisse volunt, postea Delphis in templo asservatum esse fertur cum epigrammate, quod Brunckius V. Cl. inseruit Analect. T. III, p. 182, & teste Plutarcho suavit Hyperides orator Atheniensibus, ut Iollæ propter Alexandrum veneno intererunt honores decernerent. Plut. in lib. de vitis Orat. p. 849. E. Opp. T. II. Cf. Phot. bibl. p. 808. Memorabile etiam, quod Caracalla, vanus in omnibus Alexandri imitator, cum Aristotelem causam mortis Alexandri existisse accepisset, omnes philosophos Peripateticos Alexandria eiecit, librosque eorum cremari iussit. Xiphilin. in Caracalla pag. 329.

OL. CXIV, 3. ante C. n. 322.

HOC anno, quo etiam Demosthenes mortuus est; Aristoteles e vita decessit, sexaginta tres annos natus, non ut Eumelus apud Laërtium supputavit, septuagesimum annum agens, quem errorem calculi non animadvertit Georg. Cedrenus compend. histor. p. 132.

Docuerat Athenis annos tredecim in Lyceo, Gymnasio in loco arboribus confito in suburbio, ubi milites ante bellum exerceri solebant. Erat ibi templum Apollinis Lycii, a quo nomen Gymnasio inditum. Vid. Suidas & Harpocraton v. *Λύκειον*, & Schol. Aristophan. ad Pacem p. 646 ed. Kuster. Tradit A. Gellius N. A. XX, 5, philosophum horis matutinis paucos tantum, qui in eius familiaritatem se insinuassent, philosophiam remotiorem subtilioremque docuisse; tempore autem vesper-

rimo coram omnibus, quotquot adesse vellent, iisque *exotericis* vocari solitis, de rebus minus gravibus levioribusque differuisse. Memoranda est hæc disciplinae Aristotelis varietas propterea maxime, quod illum eandem ad libros quoque transtulisse volunt, ita ut alios in vulgi, alios in familiarium usum composuerit, hos *acroamaticos*, illos *exotericos* appellaverit, de quo librorum Aristotelis discrimine infra a nobis accuratius actum est. Inter eius discipulos clarissimi fuerunt Theophrastus, eius in schola successor, Eudemus (non *Menedemus*, ut male adhuc legitur apud A. Gellium XII, 5.) Rhodius, diversus ab Eudemo Cyprio, Phantias, Aristoxenus Tarentinus, Dicaearchus Messenius, Theodectes Phaselita, Clearchus Solensis, Hieronymus Rhodius, Heraclides Ponticus, Meno, Echecratides Methymnaeus, Adrastus Macedo, Eurytheus, Pasicrates Rhodius, Bonaei Rhodii, fratris Eudemi Rh. filius. Pauca de his constant: nam eorum vitae ab Hermippo & Nicandro Alexandrinis conscriptae perierunt. Fit tamen passim eorum mentio tum ap. Ciceronem, Plinium, Strabonem, Athenaeum & alios, tum maxime apud interpretes Aristotelis Graecos. Aliorum Aristotelis discipulorum nomina ex Eanapio, Philostrato, Suida, Harpocrate & Hesychio Illustri diligenter collegit Patricius discuss. Perip. T. I, lib. X, pag. 127 sq. Cf. Fabric. Catalog. Peripateticorum B. G. lib. III, cap. X, Vol. II, p. 271, & Brucker. hist. crit. philof. Vol. I, p. 841 sq. Post Alexandri obitum, cum Sophistarum & Academicorum invidiam Aristoteles excitasset, vehementius eum Athenienses persequi coeperunt. Teste Diogene Laërtio, Ol. CIV, 2, ab Eurymedonte hierophanta impietatis accusatus est, sive, ut Favorinus in *variis historiis* tradidit, a Demophilo, quod in Hermiam veluti Deum hymnum cecinisset, eiusque statum Delphis in templo collocandam curasset cum inscriptione, quae apud Diogenem legitur, inprimis autem, quod de Diis male sensisset. Monumenti in Hermiae honorem positi contumeliose meminit Theocritus

Chius, ut idem Diogenes ex Ambryonis libro de Theocrito refert, nec non Timon Sillographus. Plutarch. de exilio, Opp. T. II, p. 603 C. Euseb. Praep. Evang. XIV, p. 793 A. Videntur similes criminationes saepius iteratae esse; quare philosophus tandem Chalcidem secessit. Scripsisse fertur Antipatro, periculosum & molestum esse Athenis vivere, addito versu ex duobus Homericis conflato Odyss. H, 120:

Ὅρχων ἐπ' ὄρχων γηράσκεσι, σῦνον δ' ἐπὶ σῦκῳ

ad frequentes Atheniensium sycophantias alludens. De morte Aristotelis scriptores in varias partes abeunt. Secundum Phavorinum apud Diogenem & Eumelum defendit se libello adversus sycophantarum calumnias, quem Chalcide compositum ad Areopagum misit; nihilominus tamen in iudicium vocatus, bibit aconitum. Idem narrat Athenaeus XV, pag. 697 A. qui adeo locum ex Aristotelis defensione affert, etsi de libri sinceritate ipse dubitat. Conf. Aelian. V. H. III, 36. Strabo X, p. 448. Quae Ammonius habet, Aristotelem Chalcide in Macedoniam aufugisse, ibique cum Antipatro, Olympiade & Philippo adhuc per aliquod tempus familiariter vixisse, haud dubie ab imperito quodam librario profecta sunt. Apollodorus eum morbo decessisse vult. Alia narratio de morte eius, quae apud Iustinum Martyrem Paraenet. ad gent. p. 34, Gregor. Nazianz. Orat. III, pag. 79, Procopium Hist. pag. 579, & alios occurrit, eum prae dolore, quod causam fluxus & refluxus maris in Euripo assequi non posset, se in Euripum praecipitem dedisse, fabulae speciem prae se fert. Dolendum est, Antipatri de morte Aristotelis epistolam non ad nos pervenisse, Plut. Vit. Coriol. pag. 234 D. & in Vit. Cat. mai. pag. 354 A. Opp. T. I, Nunc enim dubitationi semper erit obnoxium, utrum ipse sibi mortem consciverit, an morbo quodam sit extinctus. Stagiritas corpus Aristotelis mortui Chalcide patriam urbem asportasse, & in loco, quo illud sepelierunt, aram cum monumento extruxisse, cui nomen *Aristoteleum* post-

ea adhaeferit, auctor est vetus Vitae Graecae Aristotelis Ammonio tributae interpres Latinus.

Habuit Aristoteles fratres *Arimnestum*, cuius in testamento apud Diogenem Laërtium mentio fit, & *Arimnesten*, nusquam alibi memoratum, praeterquam ab interprete modo laudato & Suida; filios praeterea duos, unum adoptativum, *Nicanorem*, alterum *Nicomachum* ex Herpyllide, Stagiris oriunda, quam post Pythiadis mortem in matrimonium duxerat; filiam denique *Pythaiden*, seu *Pythiaden*. Occurrunt tres Nicanores apud Suidam & Harpocracionem, e quibus Stagiriten, de quo etiam Hyperides in Demosthenem locutus est, Aristotelis filium fuisse, coniecit Nunnesius. Fortasse etiam hic idem fuit cum Nicanore Calathusio, cuius meminit Stephanus Byz. v. *Μηζα*. Alius Nicanor, Hermiae filius, floruit sub Hadriano. Steph. Byz. v. *Ἀδελφισ*. Nicomachus, secundum Aristoclem apud Eusebium, a Theophrasto educatus, adolescens in bello periit. Suidas eum sex libros Ethicorum, quorum etiam fragmentum exstat apud Diogenem Laërtium in Eudoxo, & commentarium in auscultationes physicas, edidisse tradit, & Cicero adeo Ethicorum ad Nicomachum s. Nicomacheorum, quae sub Aristotelis nomine veniunt, auctorem eum pronuntiat: sed de his alio loco disputabitur. Pythias filia post patris mortem tribus viris nupsit, primo Nicanori, secundo Procli, genus a Demarato, Lacedaemoniorum rege, ducenti, qui ex ea duos suscepit filios, Proclum & Demaratum, claros postea Peripateticos, tertio denique Metrodoro, Chrysippi Cnidii discipulo & Erasistrati praeceptor, cui ex ea natus est filius Aristoteles, laudatus in Theophrasti testamento apud Diogenem Laërtium. Dicitur ibi hic Aristoteles filius *Midiae*, non Metrodori, sed nomen est corruptum, & pro Midiae reponendum *Metrodori*. Menag. ad Diog. V, S. 53. Sext. Empir. adv. Mathem. lib. I, cap. XII, p. 271. Cf. de Pythiade omnino Petrus Alcyonius de exilio lib. II, p. 205.

Quae de moribus Aristotelis & corporis habitu tra-

duntur, valde incertâ fide superstructa sunt. Fuisse eum cruribus tenuibus, parvis oculis, & lingua balbum, Diogenes ex Timothei Atheniensis libro *de Virtutibus* refert. Balbutiem eius attingit quoque Plutarchus in lib. de aud. poet. Opp. T. II, pag. 26 B. In mores philosophi acerbissime inuestus est Timaeus Tauromenitanus, de cuius tamen calumniis iam supra monui, quid statuendum sit. Si Divum Hieronymum audias, fuit etiam ebriosus: quod unde habuerit bonus homo, mihi non liquet, nam Aristotelem *ἰβριος εὐστατικὸς* conscripsisse, ex quo forsitan tale quid colligas, Hieronymus vix fando acceperat. Nec plustribuendum est Lyconi Peripatetico, philosophum avaritiae notanti, propterea quod oleum, quo sese unxisset, postea divendere solitus fuerit. Nam conficta haec esse a Lycone, testatur Aristocles, qui minime, quod Patricius temere afferuit, idem cum illo contendit. Casaub. ad Diog. V, 16. Plures quoque pueros amasios nominat Suidas, qui Aristoteli in deliciis fuerint, praeter Hermiam, de quo iam diximus, Aeschionem & Palaephatum Abydenum, in quorum numerum etiam, sed nullo iure, retulit Patricius servos, quos Stagirita in testamento vetuit vendi, sed adultos potius in libertatem honorifice vindicari iussit. Ceterum Aristotelem gloriae cupiditate maxime flagrasse, equidem non negaverim: neque hoc tamen pro vitio habendum est; alias enim ille vir talis tantusque non evasisset. Ferunt, eum tanta assiduitate literis operam navasse, ut in manus pilam aeneam sumeret, cuius in pelvim suppositam, dum dormiret, elapsae tinnitu, somno excitaretur. Idem tamen alii, ut Ammianus Marcellinus lib. XVI, de Alexandro M. narrant; qui forte praeceptoris morem hac in re imitatus est.

De libris, quos Aristoteles scripsit, uti de tempore, quo illi compositi sint, in Commentatione *de librorum Aristotelis serie & nexu* agam: nonnulla huc spectantia iam supra attigi.

COMMENTATIO
DE
LIBRIS ARISTOTELIS
ACROAMATICIS ET EXOTERICIS.

DE
DISTRIBUTIONE LIBRORUM ARISTOTELIS
IN
EXOTERICOS ET ACROAMATICOS
EIUSQUE RATIONIBUS ET CAUSIS.

QUISQUIS in veterum philosophorum Graecorum historiam ita inquit, ut non modo ad varia eorum de divinis humanisque rebus commenta, asserta, & opinioniones animum convertat; quamvis ea inprimis sectanda esse non negaverim; verum ut &, quibus usi sint, diversos docendi, philosophandi, & de propositis dissendendi, modos cognoscere studeat, eum mox animadvertere necesse est, fuisse iam inter antiquiores, qui paratam sibi vel ex aliorum institutione, vel lectione, vel experientia vitae rerumque usu facta, vel propria animi intentione & meditatione, doctrinam exquisitiorum haud temere in vulgus efferrent, nec cuivis eorum disciplinae se addicenti impertirent, sed in paucorum tantum familiarium sinu deponerent, quorum quidem ingenium, mores, & in perscrutanda veritate assiduitatem, sollicitiam, & studium perspectum iam antea & exploratum haberent. Neque iste diversus instituendi mos, ex quo non aequè vulgo ac familiaribus, quaecunque sibi vera videbantur, aut in quibus a communi opinio-

1 Xenoph. Memorab. Socr. I, 6, 14: καὶ τοὺς Πισσαυροὺς τῶν πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐκείνοι κατέλιπον ἐν βιβλίοις γράψαντες, ἀπο-

λίττων, κοινῇ οὖν τοῖς φίλοις διέσχομαι· καὶ, ὥς τι ὁρῶμεν ἀγαθόν, ἐκλεγόμεθα κ. τ. λ.

ne discedebant, tradiderunt priscae sapientiae auctores, mirationem excitare debet, quippe cuius origo ex aetatis illius genio, hominumque, quibuscum vixerunt, conditione, repetenda est. Exigi enim non poterat, ut omnes, qui philosophiam edoceri vellent, ad eam accederent praediti satis magna ingenii vi & acumine ad argumentationem paulo subtiliorem, qua via ad altiora munitur, capiendam; & tenebant quoque homines tum temporis iam a teneris inde annis superstitionis & religionis fraudes animis ita infixas, ut magno animi robore ei opus esset, quicumque earum vinculis expedire se vellet: quod si autem homini vel ingenio non destituto, superstitione tamen nondum satis liberato, alia, licet veriora magisque rationi consentanea, propinare voluissent viri prudentiores, metuendum illis erat, ne, Deorum & religionis patriae contemtores habiti, criminis rei fierent, quale re vera Socratem subisse constar. Igitur illis causae erant satis graves, cur continerent se, quoties vulgus erudiendum esset, tradendis utilibus & salubribus ad vitam humanam praeceptis, imbuendo illud doctrina cum eius captui accommodata, tum ad eius & reipublicae salutem propius spectante, nec interioribus philosophiae arcanis initiarent, nisi quem sublimioris scientiae capacem, & animi paulo liberioris esse intelligerent.

Prima diversae eiusmodi disciplinae vestigia ante Pythagorae aetatem frustra forte quaeras, nisi ad doctrinam arcanam, & mysteriis Eleusiniis, & Cabirorum vel Samothracicis tradi solitam, aut ad Pherecydis *de divinis rebus* libros, quos, dum viveret, apud se retinuisse, & familiaribus tantum praelegisse dicitur, recurrere velis. ¹ Ex philosophi autem Samii familia, arctissimis illa

¹ Exstant duae epistolae, una Thaletis Milefii ad Pherecydem Syrium (fl. Ol. LIX) ap. Diog. Laërt. I, S. 15; altera Pherecydis ad Thaletem ibid. S. 8; in quibus de libris his edendis agitur: ve-

rum esse eas, uti omnes illas epistolas, quae sub nomine Thaletis, Solonis, Pittaci, Democriti, apud Diogenem leguntur, supposititias, neque ullam iis fidem habendam, ostenderunt Menagius ad

mutui amoris vinculis & contubernii consuetudine inter se iuncta, nequaquam omnes ad intimam cum praeceptore familiaritatem, aut ad perfectam & absolutam doctrinae eius cognitionem admissos fuisse, nemo, nisi omnem de vita Pythagorae scriptoribus, quotquot rem attigerunt, fidem abrogaturus, negare poterit. Et si enim non omnia, quae Iamblichus, Porphyrius, Anonymus apud Photium, Suidas & alii de variis discipulorum Pythagorae generibus magna cum discrepantia commemorarunt, rata habenda sunt; distinxisse tamen Pythagoram familiares suos intimos, *Esotericos* sive *Mathematicos* vulgo dictos, a ceteris auditoribus, quos, metuens forte, ne ea profanarentur, sive etiam, ne male acciperentur, multa celaret, eo minus probabilitatem desiderare arbitramur, quo magis eius placita supra vulgi opiniones elata, acrem diligentiam temperatumque prudentia usum postulabant. ¹ Eandem institutionis varietatem sectatum esse Parmenidem Eleaticum, Xenophanis alumnum, nobis quidem exinde probabile fit, quod eius duo *de rerum primordio* ferebantur carmina, unum *πρὸς ἀλήθειαν* scriptum, alterum *πρὸς δόξαν*, quorum in hoc aliter pronuntiaverat, ac in illo, id quod ex utriusque fragmentis in commentariis Simplicii ad Aristotelis auscultationes physicas servatis apparet. ² In car-

Ll. Obff. T. II, p. 25, 69, Salmaf. ad Solinum p. 842, 43. De Pherecyde Syrio, ut & de alio feriori, scriptisque iis attributis, vide *Heyne* ad Apollodor. Bibl. not. P. III, p. 992.

¹ *Meiners* Geschichte der Wissenschaften in Griechenland und Rom. T. I, p. 461.

² Simplicius ad Aristot. auscultatt. phys. fol. 9 a. ὁμολογῶ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος (Aphrodisiensis) ἐν μὲν τοῖς πρὸς ἀλήθειαν, ἀπὸ τῆς ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΟΗΤΟΥ ΤΟΥ ΟΝΤΟΣ, τὴν Παρμενίδην ἐν τῷ δὲ καὶ ἀκίνητον λέγειν, ΚΑΤΑ Δὲ ΤΗΝ ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ ΔΟΞΑΝ

καὶ τὰ φαινόμενα φυσιολογῶν, οὕτως ἐν λόγοις εἶναι τὸ ὄν, οὕτως ἀκίνητον, ἀρχὴς τῶν γιγνόμενων ὑπὸ θεοῦ πῦρ καὶ γῆν, τὴν μὲν γῆν, ὡς ὕλην, ὑποτιθεῖς, τὸ δὲ πῦρ, ὡς ποιητικὴν αἰτίαν. Ioan. Philopon. ad eand. fol. 9 a. Παρμενίδης ἐν τοῖς πρὸς ἀλήθειαν ἐν ἱερωσὶ εἶναι τὸ πᾶν, καὶ πεπειρασμένον καὶ ἀκίνητον — ἐν δὲ τοῖς πρὸς δόξαν πῦρ καὶ γῆν εἶναι τὰν ἀρχὴν τῶν πάντων. Ipsos Parmenidis versus ad priorem sententiam spectantes exscripsit Simplicius fol. 31 a. ubi etiam addit: ἡδῶς ἀντὶ τὰ περὶ τοῦ ἐνδὲ οὗτος ἔπη (alterius carminis inscriptio forte fuit: περὶ τῶν ὄντων) τοῦ Παρμενί-

mine ad veritatem composito v. c. unum τὸ ἐν & immobile esse contendit; in eo autem, ubi ad vulgi sensum se accommodavit, neque unum dixit esse τὸ ἐν, neque immobile, sed rerum elementa posuit ignem & terram, hanc ut materiam, illum ut causam effectricem. A Pythagorae & Parmenidis more ex posterioribus philosophis Socrates quidem, omnibus discendi cupidis sui copiam faciendo, longe recessit, ut ex innumeris Xenophontis & Platonis locis patet, sed secutos eum morem esse Protagoram sophistam, ipsumque Platonem, & ex huius scriptis manifestum est, & seriores testati sunt. De Protagora recte hoc statuere mihi videor, quoniam Plato in Theaeteto Socratem introduxit irridentem Protagorae sententiam, sibi, homunculo scilicet ex plebe, obscure significatam, discipulis vero ἐν ἀπορήτῳ ad veritatem expositam, qua nempe affirmaverat, rerum omnium mensuram hominem esse, ita ut qualia singula huic *videantur*, talia huic, qualia autem alteri, talia alteri rursus *sint*. Quod ipsum Platonem attinet, fingit ille in eodem dialogo Socratem monentem Theaetetum, ut curiose circumspiciat, an quis sit in vicinia τῶν ἀμυνήτων, cuius aures ne intempestive advertant cavendum sibi sit; idemque in Timaeo, sicut universi conditorem

δου τοῖσδε τοῖς ὑπομήμασι παραγράφαι, διὰ τε τὴν πίστιν τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων, καὶ διὰ τὴν σπάνιν τοῦ Παρμενιδίου συγγράμματος, & nunc sequitur fragmentum notatu dignissimum. Conf. Proclus Lycius in Comment. in Timaeum Platonis lib. I, p. 5 ed. Basil. & omnino Platonis Parmenides, qui dialogus Parmenidis carmine superstructus est. Ad posteriorem de duobus primis rerum elementis opinionem pertinet fragmentum exhibitum a Simplicio quoque. fol. 7 b. μετελθὼν ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ ὁ Παρμενίδης, ἔτοι ἀπὸ ἀληθείας, ὡς αὐτὸς φησιν, ἐπὶ δόξαν (supple ἐν τοῖς), ἐν οἷς λέγει

Ἐν τῷ σοι πάντα πιστὸν λόγον,
ἡδὲ τόμα

Ἀμφὶ ἀληθείας, δέξαι δ' ἀπὸ
τοῦδε βροτείους

Μάρθαι, κόσμον ἑμῶν ἐπίων
ἀπαυτὸν ἀκούων. —

Ex hac carminum Parmenidis veritate maxime duplicem eius doctrinam de rerum primordio explicandam esse puto. Quare a vero paululum deflexisse mihi videtur Vir amicissimus *Meiners* in iis, quae de Parmenidis doctrina monuit: Geschichte der Wissenschaften Tom. I, p. 609. Cf. eiusd. Hist. doctrinae de vero Deo p. 321.

1 Theaet. T. II, p. 96 c. ed. Bipont.

& patrem ratione invenire iam per se opus arduum esse existimabat, ita eius notionem vulgo declarari plane non posse iudicavit. ¹

Quae cur breviter monuerimus, causa est propositum nostrum, quod professi sumus, de simili disciplinae Aristotelicae varietate, inprimisque *de librorum Aristotelis inde enata diversitate*, pauca disputandi. Aristoteles enim non modo superiorum philosophorum vestigiis instituisse, sed ulterius progressus, quoties doceret, istud vulgi & familiarium discrimen magis anxie, quam ceteri omnes, observasse perhibetur. Et quidem, ut iam supra diximus, auctor est A. Gellius, ² eum, Alexandro magno in Asiam profecto, Athenis in Lyceo horis matutinis paucos tantum, qui in eius familiaritatem se insinuassent, philosophiam remotiorem subtilioremque docuisse; tempore autem vespertino, coram omnibus, quotquot adesse vellet, iisque *exotericis* vocari solitis, de rebus minus gravibus, levioribusque differuisse. Quo solo tamen omnis disciplinae Aristotelicae varietas si comprehenderetur, esset hoc quidem aliquid ad omnium Graecorum philosophorum principis historiam satis memorabile, vix tamen dignum, saltem si fructum respicias, qui *ad nos* inde redire possit, cui praeterea longius immoraremur. Verum Aristotelem hanc institutionis diversitatem ad *libros* quoque transtulisse volunt, ita ut alios in vulgi, alios in familiarium usum composuerit, hos *acroamaticos*, illos *exotericos* appellaverit; unde nobis, quibus philosophia Aristotelis ex solis eius libris est haurienda, existit quaestio gravissima, *quinam libri ad unum alterumve genus sint referendi*. Nam unicuique in oculos incurrit, istam librorum in exotericos & acroamaticos distributionem haud parvam movere difficultatem, si quis, qui libri ceteris anteponendi aut posthabendi, quare

¹ Ibid. p. 76 e. in Timaeo p. 477, lin. 11 edit. Basil. Cf. omnino Galenus de substant. facultat. natural. Opp. T. I, p. 80 Basil. Clem. Alexandrin. Strom. I, p.

575 A. Sylburg. quo loco etiam Stoicis & Epicureis occulta quaedam philosophia nec vulgo cognita tribuitur.

² Noët. Attic. XX, 5.

alii obscuriores, alii clariores sint, perspicere velit. Veteres porro scriptores, ubi de Aristotelis philosophia, praeceptis, opinionibus, locuti sunt, tam frequenter eius rei meminere, ut sine accuratiori eius cognitione, nec quid de his vel illis libris cogitaverit antiquitas intelligi, nec ipsa loca recte explicari, nec de philosophiae Peripateticae genio omnino verae informari notiones possint. Accedit, quod ad omnem familiae Peripateticae historiam, post mortem maxime Theophrasti Eresii, Stagiritae familiaris, alumni, & in schola successoris, haud minoris id momenti est. Refert nempe Cicero, posteriores Theophrasto Peripateticos, Stratonem Lampiacum, Lysiam (rectius Lyconem s. Glyconem), Aristonem, Hieronymum Rhodium, Critolaum, Diodorum, meliores quidem, quam reliquarum philosophos disciplinarum fuisse, ita tamen degenerasse, ut ipsi ex se nati esse videantur. ¹ Quam priorum Peripateticorum declinationem etsi miratus sit Cicero, ipsam tamen eius causam non cognitam ei fuisse existimo. Nonnullam quidem res lucem lucratur ex historia factorum, quae subiit Aristotelis manuscripta post mortem Nelei Scepsii, ad quem per Theophrastum, cui sua omnia reliquerat philosophus, hereditatis iure pervenerant, ² quatenus inde discimus, posteriorum Peripateticorum a scholae conditore dissensionem non tam ex stulta aliqua arrogantia, aut dissentendi studio ortam esse, quam ex librorum Aristotelis inprimis acroamaticorum penuria: sed melius utique & verius de tota eorum philosophandi ratione ferri posse iudicium, si declaratum detur, quinam fuerint isti libri acroamatici, quibus carerent, qui-

¹ Cic. de fin. B. & M. V, 5. Emendari & locupletari potest Ciceronis locus ex Anonymi Vita Aristotelis ap. Menag. ad Diog. Laërt. Obss. p. 201. Cf. Simplicius ad Aristot. Auscultatt. phys. VI, fol. 187 a. Aristotelis in schola successoribus si recte a Cicero ne adiungitur *Diodorus*, non vere

numeravit Andronicum Rhodium undecimum ab Aristotele Ammonius Hermeae ad Aristot. de interpretat. fol. 1 b. lin. 3 a fine; nam praeter Diodorum numerantur iam undecim successores ab Anonymo.

² Vide praef.

nam exoterici, unde sua peterent, quis est, qui non videat?

Non autem facile rationem assequaris, ex qua libri Aristotelici in duo haec genera, exotericum & acroamaticum, distribuuntur, cum ipse Aristoteles in iis, quae aetatem tulerunt, scriptis, qua in re exoterici libri diversi sint ab acroamaticis, nusquam diserte tradiderit, seriores vero, qui post eum florere, scriptores mire dissentiant, & recentiorum historiae philosophiae auctorum forte nemo eam rei lucem affuderit, ut, quos libros unum alterumve genus complectatur, argumentatione probabili maximeque idonea ab aliquo eorum demonstratum sit. Igitur rei diligentius pertractandae consilium

Ex recentioribus praeter Fabricii B. Gr. inspexi: Brucker. Hist. crit. philos. T. I, p. 789. Vossium de sectis philosophorum cap. XVII. Horn. hist. philos. VII, 9. Morhof. Polyhist. T. II, lib. I, cap. 8, 11. Piccart. Introduct. in philos. Aristotelis cap. X. Paschium de variis modis tradendi moralia cap. V, 9, 10, p. 488. Salmas. ad Simplic. in Epictetum p. 228 sq. Mureti Epp. I, 40. Eschenbach. de poësi Orphica p. 4. Meibom. ad Hippocratis iusiurandum p. 95. Menag. ad Diog. Laërt. V, S. 27, Obss. T. II, p. 197; qui omnes ad ipsam rei dilucidationem parum attulerunt, cum aut unum vel alterum locum classicum laudaverint, aut rem tantum obiter tetigerint. Baylius Dict. crit. Art. *Aristote* nil habet, quod huc spectet. Evolvi quoque F. Patricii, hominis doctissimi & acutissimi, *discussiones Peripateticas* (Basil. 1581, fol.) T. I, lib. VI, p. 63. De distinctione librorum Aristotelis plura quidem, quam alii, congestit Patricius, a vero tamen prorsus aberravit, dum omnes naturales, theologicos ac logicos libros acroamaticos diceret, ethicos vero, politicos, oe-

Aristot. Vol. I.

conomicos, rhetoricos, poëticos, historicos, dialogos, exotericos esse affirmaret. Insectandi insuper Aristotelem libidine multa in falsum detorsit, atque aliter proposuit, quam ea re vera sunt. In *Zeidlerii tractatu de gemino veterum docendi modo* p. 108, eiusdem *Introductioni in lectionem Aristotelis* praefixo, praeter *Categorias* & *problemata* omnes Aristotelis libri pronuntiantur acroamatici; quod tamen aliter se habere, infra monstrabitur. Ceterum liber *Zeidlerii* mihi imprimis ad sermonis Aristotelici indolem pernotandam utilis fuit. Absoluta fere iam erat haec disputatio, cum *Heynii* cura mihi innotesceret *Octaviani Ferrarii de Sermonibus exotericis liber unus & de disciplina encyclica liber alter*, cura *Goldasti* cum eiusdem *de cryptica veterum philosophorum disciplina* epistola ad Rudolphum Goclenium, recusi Francof. 1606, 8. Princeps librorum Ferrarii editio prodiiit Venet. 1575, 4. Versatur auctor maxime in refutanda Divi Thomae, Genesii Sepulvedae aliorumque opinione, ex qua libros exotericos non certum librorum genus, sed libros qualescunque extra πρᾶ-

H

cepi: quo tamen nomine a me expectari nolim, quod nullam amplius dubitationem admittat. Equidem nihil posui, quod suis rationibus carere, aut fundamento aliquo destitutum visum esset: nihilominus fieri potuit, ut a vero rectoque tramite, cui insistendum erat, in avia deflexus erraverim, aut prorsus caecutierim; in quo sola spes me erigit, fore ut peritissimus quisque harum rerum arbiter, difficultatum, quibus disquisitio a me suscepta premitur, haud ignarus, errores commissos ignoscat. Ceterum viam ingressus sum, quam omnium optimam minimeque impeditam habui. Collectis primum, quotquot constarent, veterum locis, in quibus librorum Aristotelis exotericorum & acroamaticorum mentio iniicitur, variisque scriptorum sententiis inde excussis, iisque inter se comparatis, cum animadverterem, ex solis seriorum locis rem confici nullo modo posse, quoniam ab omnibus curiosus potius dimitteris, quam edoctus id, quod tuto sequi possis; ipsos Aristotelis libros eorumque interpretes Graecos adii, ex iisque ad solvendam quaestionem propositam facere visa depromsi. Monendum denique est, me recentiorum virorum doctorum opiniones, a meis aut omnino, aut aliqua ex parte discedentes, quatenus ad singulos Aristotelis libros spectant, utrum hi vel illi sint acroamatici an exotERICI, non attigisse; non quod omissas in censum referre dedignatus essem, sed quod, cum semel Aristotelis aliorumque ex antiquitate scriptorum loca, unde tota res pendet, mihi fere semper verbotenus afferenda, expendenda, diiudicanda essent, me etiam ea sola adducendo lectorum desiderio satisfacturum esse sperarem; deinde quod intelligerem, si in medium proferre vellem varia virorum doctorum asserta, fore mihi mul-

pariar istam, in qua testes citentur, esse existimant. Ipse in summa Ammonii sententiam sequitur, quam infra latius exposui. Novam nuperrime de Aristotelis disciplina exoterica & acroama-

tica commentationem promissit Eberhardus, nobilissimus philosophus, (*Neue vermischte Schriften*. P. I sub fin.) quae, quantum equidem scio, lucem nondum ydidit.

ta perperam tradita refutanda, saltem in dubitationem vocanda, quibus nimis magnam in molem evasura esset commentatio, quae tamen angustioribus finibus circumscribenda erat.

SECTIO I.

Examinantur iudicia veterum de librorum exotericorum & acroamaticorum Aristotelis diversitate in genere.

AD diversitatem librorum Aristotelicorum, de qua hic sermo est, iam nobili illo loco respexit Cicero, 1 quo postquam de universa primorum Peripateticorum, Aristotelis & Theophrasti, disciplina multa praedicaverat, eorum de summo bono sententiam persecutus est. *De summo bono*, inquit, quia duo genera librorum sunt, unum populariter scriptum, quod ἐξωτερικὸν appellabant, alterum limatius, quod in commentariis reliquerunt, non semper idem dicere videntur. Quo ex loco observandum est primum, Ciceronem, cur apud Aristotelem & Theophrastum opinionum de summo bono inveniatur dissensio, causam afferre, quod omnino duo illis sint librorum genera, quorum in uno de iisdem rebus illi aliter statuunt ac in altero; deinde unum librorum genus esse populariter, 2 i. e. ita scriptum, ut a vulgo capi possit, alterum vero limatius, i. e. doctius, subtilius; denique hoc alterum genus, quod haud dubie idem est cum acroamatico, a Peripateticis in commentariis esse relictum. 3 Quae

1 De fin. B. & M. V, 5. Cf. ad locum ipsum Aristot. de republ. VII, 1.

2 Cic. de fin. II, 6: *Rhetoricam philosophorum necesse est, cum populariter loquatur, esse interdum paulo hebetiorem.* Paradox. in prooem. T. XII, p. 250 Bip. παρὰ τοῦτα sentire volui, possentne ita dici, ut probarentur; an alia quae-

dam esset erudita, alia popularis oratio.

3 Commentarii h. l. non sunt ὑπομνήματα, sed qui ab Aristotele vocantur λόγοι, quod patet ex Cic. de Fin. III, 3: *Commentarios quosdam Aristotelios, quos hic sciebam esse, veni ut auferrem, quos legerem, dum essem otiosus.* Quamquam enim alias commentarius

¶ comparantur cum eo, quod Attico scripsit Cicero, & se in singulis libris uti prooemiis, ut Aristotelem in iis, quos ἐξωτερικούς vocat, (id quod involvit, Aristotelem in acroamaticis non usum esse exordiis aliunde petitis, sed connexis ac cohaerentibus cum rebus, quas explicaturus erat) videtur ille discrimen librorum exotericorum & acroamaticorum posuisse tum in dicendi genere & tractandi modo in utraque librorum classe diverso, tum in opinionum super iisdem rebus varietate, tum in eo, quod libros exotericos in vulgus emisertint Peripatetici, acroamaticos apud se retinuerint. Sunt tamen plura, quae adversus hoc Ciceronis iudicium, quantum de eo ex his duobus locis constat, iure moneri possint. Primum apparet, ductum illud esse ex librorum parte tantum, ut v. c. priori loco ex libris ad doctrinam de summo bono pertinentibus, quorum duplex genus, & exotericum & acroamaticum, forte fuit: vix enim probabile est, Ciceronem, dum libros de finibus Bonorum & Malorum scriberet, omnes iam Aristotelis commentarios perlegisse, neque adeo potest adhiberi ad omnes libros, neque inde probari, eandem semper materiam & exoterice & acroamaticae fuisse agitatum, ita ut utriusque librorum generis differentia non tam in materia subiecta, quam in tractatione atque dictione diversa quaerenda sit. Altero deinde asserto, libros exotericos esse populariter, acroamaticos limatius scriptos, disquisitio nostra, qui libri ad unum alterumve genus sint referendi, parum adiuvatur: est enim illud nimis vagum, lubricum & ambiguum. Si quid ex istis locis peti poterat, quod ad rei dilucidationem faceret, erat hoc observata exordiorum diversitas, quibus Cicero in utroque librorum genere Aristotelem usum esse dicit. Verum & haec observatio nihil nobis prodest: nam ex

dicatur, quidquid solius memoriae causa scribitur, (v. Gesneri Thes.) hic tamen vocis sensus ad nostrum locum non quadrat, quae

niam ad limam exacta haud erant, quae in istiusmodi commentarios referebantur.

1 Epist. ad Atticum IV, 16.

libris Aristotelis, qui supersunt, nulli est prooemium, quod imitatum esse Ciceronem vel expressisse credi possit: videtur ille potius ob oculos habuisse libros *dialogicos*, in quibus, ut alio loco dicit, 1 fermo ab Aristotele ita inducebatur ceterorum, ut penes ipsum esset principatus; qui tamen dialogi temporis iniuria perierunt.

Eandem librorum Aristotelicorum distributionem agnoscit & Strabo, ubi contigisse narrat Peripateticis post Theophrastum, ut, cum paucos dumtaxat, plerosque exotericos, Aristotelis libros in manibus haberent, nulla de re *ex propriis principiis* philosophari, sed theses tantum ventilare possent; 2 unde colligere licet, Aristotelis libros acroamaticos exquisitiorem eius philosophiam complexos esse; exotericos vero probabiliter tantum ab eo de rebus philosophicis disputata, ideoque

1 Epist. ad Atticum XIII, 19.
2 Strabon. Geogr. XIII, p. 608
D. ff. οὐτίβη τῶς ἐκ τῶν περιπάτων τοῖς μὲν πέλαι τοῖς μετὰ Θεόφραστον, ὅλως οὐκ ἔχουσι τὰ βιβλία, πλὴν ὀλίγων, καὶ μάλιστα τῶν ἱστορικῶν, μὲν. ἔχειν ΦΙΛΟΣΟΦΕΙΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΣ (ἀκριβῶς, ἀναλυτικῶς, cui opponitur τὸ φιλοσοφεῖν κατὰ δόξαν, ad communem opinionem, ad vulgi captum) ἀλλὰ ΘΕΣΕΙΣ ΛΗΚΥΘΙΖΕΙΝ. Λήκυθος est proprie ampulla olearia, Suidas v. λήκυθος. Aristoph. Plut. 811. Av. 1588. Ecclesiast. 534. Theophrast. 146; & ibi Schol. ed. Kuster. Metaphorice dicuntur λήκυθοι, ut apud Latinos *ampullae*, ornamenta & pigmenta oratoria & poetica. Cic. ad Atticum I, 14. Plin. Epp. I, 2. Horat. Ep. I, 3, 14. Ep. ad Pison. v. 97. A λήκυθος ductum est λικυθίζειν, proprie, sonum edere, qualis ex ampulla prodit, cum, quod ea continet, effunditur: inde transfertur ad sermonem, & significat, clamare, grandibus ver-

bis uti, μεγαλοφρονεῖν. Sic vocem interpretatus est Biferus in Schol. ad Aristoph. Ran. 1232. Conf. Schol. vet. ad Acharn. 589: λικυθίζειν τὸ μῦθον βοᾶν καὶ λοφεῖν. adeoque θέσεις λικυθίζειν est de thesibus cum iactantia disputare. Praeterea Strabonis locus illustratur ex Cic. Quaeest. Tuscul. II, 3, 9. Orat. ad Brutum cap. 36. Quintil. de instit. Orat. XII, 2, p. 611. Gibbon. Ad dicendam exercitationem promovendam Aristoteles Topica conscripserat, in quibus docebat, quemadmodum problema in utramque partem disputari possit. Cf. Diog. Laërt. V, S. 28; nec minus Theophrastus in oppugnandis vel defendendis quaestionibus propositis, quae θέσεις dicerentur, discipulos exercuit. Athenaeus Dipnos. IV, 2, p. 130 E. Casaub. ubi Hippolochus quidam ad Lynceum: οὐδ' ὁ μόνον ἐν Ἀθήναις μένων εὐδαιμονίζει τις τὰς Θεοφράστου θέσεις ἀκούων. Conf. Plutarch. in Sulla T. I, p. 468 B. Frcf.

contentionibus dialecticis inter eius successores occasionem praebuisset.

Alexandrum Magnum, tradit porro Plutarchus, non ethica modo & politica Aristotelis praecepta percepisse, sed & attigisse occultas illas & graviores disciplinas, a Peripateticis *acroamaticas* & *exotericas* peculiariter nuncupatas, nec in vulgus elatas. Adduntur ab illo testimonii loco duae epistolae, 1 altera ab Alexandro iam in Asiam profecto ad Aristotelem data, qua cum hoc expostulat, quod λόγους ἀκροαματικούς cum aliis quoque communicaverit, altera ab Aristotele ad Alexandrum, qua ille librorum evulgationem excusat. Alio quoque Plutarchi loco 2 libri laudantur *exoterici*. Refutans nempe Plutarchus Colotae opinionem, Platonis sententiam secutum esse Aristotelem, eum potius contendit ubique ideas Platonicas (*species*) dictis incesse, & in moralibus, & in naturalibus commentariis, i. e. iis, qui *exoterici* vocantur, visum esse quibusdam maiori litigandi, quam veritatis, studio id fecisse. Ex sententia itaque Plutarchi librorum *acroamaticorum* argumentum constituerunt disciplinae occultae, graviores, in vulgus haud efferendae; praecepta vero ethica, politica, & disquisitiones physicae, argumentum *exoterico-*

1 Plutarch. Vit. Alex. T. I, p. 668. Gell. Noct. Att. XX, 5. Simplic. ad Arist. aufc. phys. fol. 2 b. Confer, si placet, the Guardian, Num. III.

2 Adv. Colot. T. II, p. 1114: τὰς γε μὴν ἰδέας, περὶ ὧν ἐγκαλεῖ τῷ Πλάτῳ, παταχοῦ κινῶν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ πάσαν ἐπάγων ἀπορίαν αὐταῖς, ἐν τοῖς ἠθικοῖς ὑπομνήμασιν, ἐν τοῖς φυσικοῖς, διὰ τῶν ἐξωτερικῶν διαλέγων, φιλοτιμώτερον ἐνίοις εἶδεν ἢ φιλοσοφώτερον ἐκ τῶν δογμάτων τούτων ὡς προβέβηκεν τὴν Πλάτωνος ὑπεριδεῖν φιλοσοφίαν· οὕτω μακρὰν ἢ τοῦ ἀκολουθεῖν. Videntur mihi verba διὰ τῶν ἐξωτερικῶν διαλέγων τετε-

renda esse ad antecedentia ἐν τοῖς ἠθικοῖς ὑπομνήμασιν, ἐν τοῖς φυσικοῖς, ut Plutarchus Ethica & Physica sub generali nomine τῶν ἐξωτερικῶν iterum comprehenderit; quam interpretationem nisi admittamus, dicendum est, Plutarchum Ethica inter scripta *acroamatica* habuisse, quandoquidem ea ab *exotericis* seiunxerit, id quod tamen alteri loco repugnat. Octav. Ferrar. in libell. de sermon. exoter. p. 90, loco mendum subesse opinatus est, & pro διαλέγων substitui oportere λόγων sive διαλόγων. sed manet vel sic ista repugnantia.

rum; adeoque discrimen in materia, utrique librorum generi diversa, quaerendum est. Cum Plutarcho quodammodo consentit Gellius l. l. *Aristoteles*, inquit, *commentationum suarum artiumque*, quas discipulis tradebat, duas species habuisse dicitur. Alia erant, quae nominabat ἐξωτερικά, alia, quae appellabat ἀκροατικά. Exoterica dicebantur, quae ad rhetoricas meditationes, facultatem argutiarum, civiliumque rerum notitiam conducebant. Acroatica autem vocabantur, in quibus philosophia remotior subtiliorque agitur, quaeque ad naturae contemplationes disceptationesve dialecticas pertinebant. Huic disciplinae acroaticae tempus exercendae dabat in Lyceo matutinum; nec ad eam temere quemquam admittebat, nisi quorum antea ingenium, & eruditionis elementa, atque in dicendo studium laboremque explorasset. Illas vero exotericas audiciones (ἀκροάσεις) exercitiumque dicendi eodem in loco vesperti faciebat, easque vulgo iuvenibus sine delectu praebebat, atque cum δεισιδὴν περίπατον appellabat, illud alterum supra ἑσπερινόν· utroque enim tempore ambulans diserebat: librosque suos, earum rerum omnium commentarios, seorsim divisit, ut alii exoterici dicerentur, partim acroamatici. Satis perspicue mentem suam Gellius, vel quem ille exscripsit, de librorum Aristotelis diversitate exposuit, ut non sit, quod longius in ea univérse declaranda moremur: de singulis infra videbimus.

Advocari etiam huc possunt Clemens Alexandrinus & Themistius, quorum alter Peripateticos omnino testatur dicere, ex suis scriptis alia quidem esse ἐσωτερικά, i. e. interna, alia vero communia & ἐξωτερικά, i. e. externa; alter Aristotelem non eosdem sermones aequè vulgo ac philosophis utiles habuisse docet; idcirco appellasse unam earum partem *extraneam*, i. e. omnium captui accommodatam, alteram vero paucis tantum, quibus tuto posset, tradidisse. 1 Alludit deni-

1 Clem. Alexandr. Stromat. V, p. 575 B. Themistii Orat. XXVI, p. 319 B. ed. Harduin. quibuscum prorsus consonat Galenus init. lib. de facult. nat.

T. I, p. 80 Basil. ὡς περ οὐδ' Ἀριστοτέλους ἡ Θεοφράστου τὰ μὲν τοῖς πολλοῖς γεγραφότων, τὰς δ' ἀκροάσεις τοῖς ἱταίοις.

que ad disciplinae Aristotelicae varietatem lepidissimus scriptor, Lucianus Samofatenfis, in dialogo, qui inscribitur *Βίαν πρᾶσις*,¹ ubi Mercurium Vitam Aristotelis licitanti affirmantem introducit, alium istum *foris* apparere, alium autem *intus* videri, & partim *exotericum*, partim *esotericum* nominandum esse.

Plura, quam hi omnes, afferunt Graeci Aristotelis interpretes, & quidem inprimis *Ammonius Hermeae*, qui omnium luculentissime sententiam suam de distinctione inter libros Aristotelicos facienda declaravit.² Prima eius est distributio scriptorum Aristotelis in *μαρινὰ*, sive scripta brevissimi argumenti, aut scientiae alicuius particulam tantum complectentia, cuiusmodi v. c. sunt epistolae Aristotelicae, quarum virtutes summis laudibus extulit Simplicius; 3 deinde in *τὰ καθόλου*, qualia sunt auscultationes physicae, libri de anima, & aliae *πραγματικαί*, in quibus non pars, sed tota scientia pertrahatur; denique in *τὰ μεταξύ*, quae ad neutrum genus revocari possunt, ut v. c. rerumpublicarum descriptiones (*πολιτικαί*), animalium historia &c. Alia est librorum divisio ab Ammonio proposita in libros *ὑπομνηματικούς* & *συνταγματικούς* ex quibus illos vocat, quos ad memoriae subsidium sibi confecerat philosophus; hos autem, qui dictionem habent compositioni congruam (*φράσιν πρέπουσαν συντάγματι*), capitumque divisionem recte atque ordine digestam. Qui posteriores syntagmatici porro distribuuntur in *αὐτοπροσώπους* sive *ἀκροαματικούς*, & in *διαλογικούς* sive *ἐξωτερικούς*. Acroamaticos appellat, in quibus Aristoteles ex sua persona (*ἐξ αἰκίου προσώπου*) doctrinam tradit; exotericos, ubi Platonis exemplo fictas aliorum personas in utramque partem differentes inducit. Discrimen vero utriusque librorum generis in eo ponit, quod in *acroamaticis* Ari-

¹ Luciani Opp. T. I, p. 566 ed. Reitz.

² Ad Aristot. Categ. fol. 2 b. De loco huc spectante Alexandri Aphrodisi, interpretis Am-

monio antiquioris, infra dispi- ciemus.

³ Ad Arist. Categor. fol. 2 b. lin. 11.

σφοδρῶς ad familiares & discipulos (τοὺς οικίους) sermonem fecerit; in *exotericis*, ad vulgus; in *illis*, quae sibi vera viderentur, docuerit, & rationibus quidem demonstrativis, quarum vim vulgus percipere non possit; in *his* argumentatione simpliciori, faciliiori, & ad vulgi captum accommodatiori usus sit. Quae omnia si ad librorum Aristotelicorum crifin adhibeas, sequitur, ex Ammonii sententia *librorum ad nostra tempora servatorum nullum esse exotericum, sed omnes vel acroamaticos, vel hypomnematicos*: nam dialogi isti, quos solos exotericos pronuntiat interpres, ut iam supra diximus, perierunt.

Cum Ammonio maximam partem conveniunt discipuli eius *Ioannes Philoponus Grammaticus & Simplicius*, qui in universa quidem librorum Stagiritae distributione praeceptorem secuti sunt, in discrimine vero dilucidando, inter libros exotericos & acroamaticos intercedente, paululum ab eo abiere. Philoponus λέγει ἐν κοινῷ, de quibus infra accuratius agemus, interpretatur 1 vel non

1 Ad Aristot. l. I de anima com. 138. e. 2: ἐν τοῖς ΕΝ ΚΟΙΝΩ φασὶ λεγόμενοις λόγοις. λέγει δ' ἐν ᾧ τὰς ἀγράφους αὐτοῦ συγγραφὰς πρὸς τοὺς ἰταίρους, ἢ τὰ ἐξωτερικὰ συγγράμματα, ὧν οἱσι καὶ οἱ διάλογοι, ὧν ὁ Εὐδήμος. Ἀπὲρ διὰ τοῦτο ἐξωτερικὰ κέκληται, ὅτι οὐ πρὸς τοὺς γνησίους ἀκροατὰς γεγραμμένα. Inter Aristotelis dialogos, quos temporis iniuria nobis eripuit, duo inprimis apud veteres memorantur, unus Νέανθος, sive, ut Meurfius nomen apud Laërtium V, 22, emendandum putat, Κορίνθιος inscriptus, alter *Eudemus*, in honorem Eudemi Cyprii (distinguendi ab Eudemo Rhodio) compositus. De priori dialogo, *Nerintho*, nihil constat, praeterquam quod philosophus in eo introduxit Corinthium quendam agricolam, qui cum forte in Platonis Gorgiam incidisset, illi agro deferuit,

seque Platonis disciplinae tradidit. Diog. Laërt. l. I. Cf. Anonymus de vita Aristotelis supra & Themistii Orat. XXIII, p. 295 Harduin. Alterius autem dialogi non modo saepius mentionem fecerunt veteres, (vide not. ad vit. Aristot. secundum Diog. Laërt.) sed inseruerunt etiam ex eo nonnulli scriptis suis loca integra, unde de eius argumento & indole iudicare licet. Sic fragmenta occurrunt eius apud Cic. de divin. I, 25, Opp. T. XI, p. 198 Bip. & Plutarch. de consol. ad Apollon. T. II, p. 115 B. Frel. Egit philosophus in eo de anima, maximeque de eius post mortem conditione & statu; neque vero tanta cum subtilitate & ἀκριβείᾳ, quanta eandem rem in libris de anima acroamaticis pertractavit, id quod vel ex his fragmentis elucet. Ammonius tamen minus recte iudicasse videtur, dum solos

scripta Aristotelis colloquia cum familiaribus, vel exoterica scripta, e quorum numero sint etiam dialogi, & ex his Eudemus s. dialogus de anima, Eudemi Cyprii nomine insignitus. Vocatos autem λόγους ideo esse exotericos putat, quoniam non sint scripti ad dilectos socios, sed ad communem omnium utilitatem. Philoponi itaque iudicio non soli dialogi ad exoterica scripta referendi: dicit enim ὅτι εἰς καὶ οἱ διάλογοι. Ab eadem sententia stat Simplicius, qui librorum Aristotelicorum duo genera agnoscit: eorum nempe unum, qui exoterici nominentur, ut disquisitiones historicae & dialogicae, ad quorum intellectum omnino non intenta & assidua diligentia postuletur; alterum acroamaticorum, in quibus eo consilio obscurus fuerit Aristoteles, ut seniores ab eorum studio repelleret, & dehortaretur. ¹ Denique *Eustratius* scripta acroamatica dicta esse contendit, quoniam ad eos, qui Aristotelem in communi audivissent, directa fuerint; exoterica vero, quoniam unumquodque eorum scriptum sit ad quempiam, qui extra communem acroasin aliquid quaereret; adeoque eatenus diffidet a reliquis interpretibus Graecis, quatenus isti exotericos libros propterea dici arbitrantur, quod ad *multorum* utilitatem editi sint, hic vero, quia ad *aliquem unum*, qui inter discipulos non numeraretur, auctor eos miserit. ²

dialogos ad libros exotericos referret. Cf. Proclus Lycius in Platonis Tim. l. V, p. 338 Basil.

¹ Simplic. ad auscultatt. phys. fol. 2 b. lin. 22: διχῶ δὲ διηρμίνων αὐτοῦ τῶν συγγραμμάτων, εἰς τε τὰ ἑξωτερικὰ, οἷα τὰ ἱστορικὰ καὶ τὰ διαλογικὰ, καὶ ὅπως τὰ μὴ ἀκρας ἀκριβείας φροντίζοντα, καὶ εἰς τὰ ἀκροατικὰ, ὅτι καὶ αὐτὴ ἴσθι ἡ πραγματεία ἐν τοῖς ἀκροατικοῖς ἀσάφειαν ἐκπετάσσει, διὰ ταύτης τοὺς βαθυμότερον ἀποκρουόμενος.

² Eustrat. ad Arist. Ethic. I, 12: ἐκεῖνα μὲν ἀκροατικὰ ὄνο-

μαζόμενά ἴσθι, ἐπεὶ πρὸς τοὺς κοινῶς ἀκροαμένους γέγονται ταῦτα δὲ ἑξωτερικὰ, διότι τούτων ἕκαστον πρὸς τινα ζητήσαντα γέγραπται ἕκω τῆς κοινῆς ἀκροάσεως. Ceterum non semper sibi constat Eustratius: alia enim glossa ad Ethic. VI, 4, λόγους ἑξωτερικοὺς explicat, οὓς ἕκω τῆς λογικῆς παραδείσεως κοινῶς τὰ πλεῖστα φασί. *Paradosis logica* est doctrina scientifica ore tradita. Hefych. παράδεισις, ἄγραφος διδασκαλία. Ergo sermones exoterici essent *sermones vulgi*, ad quos provocaverit philosophus.

Excitavimus seriorum, qui post Aristotelem vivere, scriptorum loca fere omnia, ubi de librorum exotericorum & acroamaticorum diversitate locuti sunt: quae penitus expendenti statim apparebit, ex iis parum certi ad ipsum librorum discrimen declarandum elici posse. Quamvis enim in eo convenient omnes, libros exotericos in usum vulgi, acroamaticos in familiarium commodum fuisse compositos: maxima tamen opinionum est discrepantia, (quatenus hic de librorum varietate in genere loquimur) utrum libri acroamatici ab exotericis distinguendi sint ratione *solius materiae utrisque subiectae* habita, an ratione *solius vel tractationis vel dictionis diversae*, an ratione *horum trium omnium*? Ad solam *materiae* in utroque librorum genere tractatae *differentiam* retulerunt discrimen Plutarchus, Gellius, Themistius, & Simplicius; contra in *tractandi modo*, *argumentorum generibus diversis*, & *dictione diversa* a Cicerone, Strabone & Ammonio positum est. Exoritur itaque nunc gravis & difficilis quaestio, quaenam harum sententiarum vera, certisque rationibus, ex ipsa commentariorum Aristotelicorum indole atque natura petendis, superstructa sit. Quam ut solvamus, nihil nobis videtur relictum, nisi ut ipsos adeamus Aristotelis libros, circumspiciamusque, an non in iis, quod difficultatem expediat, reperiri possit: mirum enim esset, cum de hac librorum distributione tot tantaque a serioribus iactata sint, si nulla eius in ipsis Aristotelis scriptis vestigia exstarent.

SECTION II.

Inquiritur in vestigia librorum Exotericorum & Acroamaticorum ex libris Aristotelis ipsis.

ARISTOTELI solemnem omnino fuisse disciplinae diversitatem, ita ut, dilectioribus discipulis & familiaribus exquisitori & accuratiori doctrina reservata, coram vul-

go non nisi de rebus levioribus intellectuque facilioribus praeciperet, etiamsi tot veterum testimoniis persuaderi tibi nolis, quo minus tamen dubites, ipse diversus librorum finis, quem Aristoteles sibi in hoc vel illo libro propositum esse passim significavit, inprimisque ea vetare videntur loca in eius scriptis obvia, ubi copiose declaravit, quales discipulos ad addiscendam, quam traditurus erat, scientiam, sibi requireret. Quod ut exemplis illustrem, principio Ethicorum ad Nicomachum, respectu ad ipsam disciplinam habito, quales auditores sibi optaret, luculenter exposuit. Quicunque nempe de honesto, de iusto, aliisque huc pertinentibus se disputantem cum fructu audire cuperet, eum voluit esse ita moratum, & a prima inde iuventutē institutum, ut animi affectionibus perturbationibusque nec obtemperaret, nec serviret, sed omnes appetitiones & actiones ad rationem revocaret; contraria enim sequenti homini, & incontinenti, inurilem esse exquisitam ethices cognitionem: ratum deinde habuit, accedere oportere desiderium tantae subtilitatis, ut in omni literarum genere, ita in hac quoque philosophiae parte, quantam rei ipsius natura capiat: nam quae penitus perfecta & explorata teneat aliquis, eorum optimum hunc esse iudicem: quae tamen cum ab omnibus ad ethicam scientiam recte addiscendam sperare non liceat, immo sint, quibus exquisitior doctrina propterea offerri non debeat, quod assequi eam haud valeant; qui insuper aliis impediuntur, quo minus fructum inde percipiant; non omnes qualescunque ad ethicorum acroasin admittendos esse censuit. Alio prorsus consilio docuit philosophus Topica, Dialectica, & Rhetorica, quas disciplinas, utpote viam monstrantes ad perspicendum in singulis verum & falsum, ad dubitandum in utramque partem, ad differendum de iis, quae ex pluribus verosimillima sint, ad acquirendam denique de omni re proposita dicendi facultatem, pariter *omnibus aliis ac sa-*

1 Arist. Ethic. ad Nicom. I, 1, 2.

miliaribus utiles & necessarias esse arbitratus est. Ex his *talem* institutionis Aristotelicae diversitatem, qualem Gellius nobis depinxit, concludi quidem non posse haud diffiteor: hoc tamen meo saltem sensu exinde evinci potest, fuisse Aristotelem de explorandis ingenio & moribus discipulorum, antequam doctrinam acroamaticam iis aperiret, valde sollicitum; adeoque re vera, quae a Gellio aliisque de distinctione inter auditores ab Aristotele facta narrantur, eius mori finique proposito, quatenus ex libris eum novimus, saltem non repugnare.

His universae de diversa Aristotelis disciplina, quatenus ea auditores attinet, praemissis, nunc operam dabimus, ut indagemus vestigia, quibus insistendo, *quales libri* sub exotericis & acroamaticis generatim designati sint, & designati esse debuerint, ostendere possimus. Quae quidem vestigia in eo invenisse nobis videmur, quod Aristoteles praeter libros nomine laudatos, quo etiamnum veniunt, citaverit quoque λόγους ἑξωτερικοὺς, λόγους ἐγκυκλίους, λόγους ἐν κοινῷ, λόγους ἐκδιδόμενους & λόγους κατὰ φιλοσοφίαν, quibus eum diversum quoddam librorum genus designasse, satis clarum est. Nostrium nunc erit, locis, ad quae rei summa redit, allatis, cum ex usu loquendi communi, tum imprimis ex Aristotelico, non modo, quo significatu voces, λόγοι, ἑξωτερικοί, ἐγκύκλιος, a philosopho usurpatae sint, diligenter exponere, sed etiam disquirere, utrum hi ipsi λόγοι inter se diversi, an ad unum idemque genus revocandi sint.

Primum memorat Aristoteles pluribus locis λόγους ἑξωτερικοὺς, in quibus se de rebus philosophicis disseruisse ipse profitetur. Sic in Ethicis ad Nicomachum I, 13, ubi de animi viribus agit, cum nimis operosum ei videretur animi vim penitus inquirere, quam cuiusmodi quid propositum admittat, familiares suos ad dicta in λόγοις ἑξωτερικοῖς relegat, quibus illi utantur. — Τὸ ἐπὶ

1 Rhetor. I, 1. Topic. I, 2, 4; VIII, 14, 3.

πλεῖον ἐξακριβοῦν (τὴν ψυχὴν) ἐργωδέστερον ἴσως ἐστὶ τῶν προκείμενων· λέγεται δὲ περὶ αὐτῆς καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις ἀρκούντως ἓνια· καὶ χρηστέον αὐτοῖς. — Alio quoque in Ethicis loco, quo differentiam inter *asio-nem* & *effellionem* explicare studet, eos adhortatur, ut *exotericis* etiam λόγοις hac in re fidem habeant. Ethic. VI, 4. Cf. Eudem. V, 4, ἕτερον δ' ἐστὶ, ΠΟΙΗΣΙΣ καὶ ΠΡΑΞΙΣ· πιστεύομεν δὲ καὶ περὶ αὐτῶν καὶ τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις. Vide ad utrumque locum Magn. Moral. I, 35. — Quod inter omnes constat, Plato rerum *species* quasdam (ιδέας) a rebus ipsis separatas easque aeternas & divinas mirifice erat amplexatus, ita ut τὸ αὐτάνθρωπον, speciem hominis, τὸ αὐτοῖππον, speciem equi, τὸ αὐτοδίκαιον, speciem iusti, esse persuasum haberet. Eadem sententia finxerat sibi quoque speciem summi boni, τὸ αὐταγαθόν, cuius particeps *bona* demum, quotquot *vere* dicerentur, consequi possit. Adversus quas species maxime insurgit Aristoteles, easque labefactare omnibus viribus contendens pronuntiat, ideas non boni solum, sed cuiuscunque alterius rei, inutiliter contentioseque affirmari; additque, se multis modis quaestionem discussisse & in λόγοις ἐξωτερικοῖς & in λόγοις κατὰ φιλοσοφίαν, qui quales fuerint, posthac demonstrabitur. Eudem. I, 8: ἐπίσκεπται δὲ πολλοῖς περὶ αὐτοῖς (lege, αὐτῆς· subintelligendum enim δόξης) τρόποις, καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις, καὶ ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν. Idem fere Aristoteles repetit Metaphys. XIII, 1: ἀλλ' ὥς περὶ μαθηματικῶν μόνον, εἴτ' εἰσὶν εἴτε μὴ εἰσὶ (num mathematica, ut numeri, lineae, substantiae sint, necne) καὶ εἰ εἰσὶ, πῶς εἰσιν· ἔπειτα μετὰ ταῦτα χωρὶς περὶ τῶν ιδεῶν αὐτῶν ἀπλῶς καὶ ὅσον νόμου χάριν (opinionis ergo semel de iis conceptae, weil es eine Modephilosophie ist; νόμος enim nonnunquam conspirat cum δόξα. Ethic. ad Nicomach. I, 1.) τεθρύλλεται γὰρ τὰ πολλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν λόγων. — Alibi de bonorum animi praestan-

1 Plato in Parmenide, Cratylō I, 9, 33. *Meiners Geschichte der*
& Timaeo. Cf. Cic. quæst. acad. *Wissensch.* T. II, p. 731 sq. p. 801.

etia differens duplex bonorum genus statuit, unum eorum, quae extra nos, alterum, quae in animo nostro posita sint; quod posterius genus alteri praeferens adiicit, se eadem ratione in λόγοις ἐξωτερικοῖς distinguere bona solere. Eudem. II, 1: πάντα δὴ τὰ ἀγαθὰ, ἢ ἐκτὸς, ἢ ἐν ψυχῇ, καὶ τούτων αἰρετώτερα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ, καθάπερ διαιρούμεθα καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις. — Denique in iisdem attigisse se ipse Aristoteles testatur doctrinam de variis imperii modis, & locum de optima vita. De Republ. III, 6: ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς ἀρχῆς τοὺς λεγόμενους τρεῖς ῥάδιον διελθεῖν, καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις διοριζόμεθα περὶ αὐτῶν πολλάκις. Ibid. VII, 1: νομίζοντας οὖν ἱκανῶς πολλὰ λέγεσθαι καὶ τῶν ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις περὶ τῆς ἀρίστης ζωῆς, καὶ νῦν χρηστέον αὐτοῖς. Haec sunt, quantum scimus, loca omnia, ubi Aristoteles λόγων ἐξωτερικῶν mentionem facit. Sequitur, ut significationes vocum ἐξωτερικὸς & λόγος, Aristoteli peculiares, paulo accuratius expendendo, quid sub iis designaverit, declaratum dare studeamus.

I. Ἐξωτερικὸν est omnino *extraneum*, quod ἔξω τοῦ πράγματος, extra rem est, ab ἔξω, ἐξώτερος, sicut ἐσωτερικὸν ab ἔσω, ἐσώτερος. Aliam etymologiam proferri solitam, qua vocem ab ἐκ (pro ἐκτὸς, ut apud Homerum occurrit ἐκ τοῦ κάπνου καταθεῖναι cf. Il. Λ, 163; Σ, 480; Ψ, 853. Odyss. Ω, 491.) & οὖς, ὠτὸς, derivant, ita ut λόγοι ἐξωτερικοὶ sint sermones *extra aures* familiarium habiti, contortam, ne dicam, ridiculam esse, nemo facile negaverit.

II. Est id peculiariter, quod a te aliqua *extrorsum tendit*, ut manus, pedes a corpore, quo sensu opponitur τῷ ἐσωτερικῷ, quod re continetur. Sic apud Aristotelem de generat. animal. V, 6: τὴν δὲ γλώτταν δοῖ ὑπολαβεῖν, ὥσπερ ἐν μύριον τῶν ἐξωτερικῶν εἶναι, μὴ ὅτι ἐν τῷ σώματι (legendum puto cum Philopono ad h. l. στόματι) σκεπάζεται, ἀλλ' οἷον χεῖρα ἢ πόδα. In Metaphys. X, 4, T. II, p. 722 B. τὰ ἐξωτέρω τοῦ γένους ὀpponuntur τοῖς ἔσω. Locus hic est: καὶ γὰρ πλεῖστον διαφέρει ἢ

τέλειος διαφορὰ (*perfectam differentiam*, ut hoc interponamus, appellat Aristoteles eam, quae inter *duas res*, eiusdem generis & speciei obtinet) τῶν τε γὰρ γένει διαφερόντων, οὐκ ἔστιν (in margine melius legitur ex emendatione Bessarionis, εἶναι) ἑξωτέρῳ λαβεῖν καὶ τῶν εἶδει (διαφερόντων) δέδεικται. ὅτι πρὸς τὰ ἕξω τοῦ γένους οὐκ ἔστι διαφορὰ, (quatenus sunt extra genus; etsi enim *diversa* (ἕτερα) sint, *differentia* (διάφορα) tamen non sunt. Cf. c. III de modis, quibus sibi opponuntur *diversum* & *diffimile*.) In Analyt. post. I, 10, 7, differitur de λόγῳ ἕξω & λόγῳ ἔσω, mente *externa* & *interna*, de qua posteriori egit quoque Plato in Sophista.

III. Est *alienum ab aliqua re, non ad rem pertinens*. Aristot. de Rep. I, 5: ὅσα γὰρ ἐκ πλείονων συνέστηκε, καὶ γίνεται ἢν τι κοινὸν, εἴτε ἐκ συνεχῶν, εἴτε ἐκ διαρρημένων, ἐν ἅπασιν ἐμφαίνεται τὸ ἀρχόν καὶ τὸ ἀρχόμενον, (quacunque ex pluribus constant, & unum quiddam commune fiunt, sive ex continuis, sive ex disiunctis, in iis omnibus elucet atque apparet id, quod imperat, & id, quod imperio subiectum est) καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἀπάσης φύσεως ἐνυπάρχει τοῖς ἐμψύχοις, (emendandum utique cum Victorio, ἀψύχοις) καὶ γὰρ ἐν τοῖς μὴ μετέχουσι ζωῆς ἐστὶ τις ἀρχὴ, οἷον ἀρμονίας, (*harmoniam* vocat Aristoteles omnium partium consensum, ortum ex responso *materiae formaeque*, adeoque illa per se considerata imperat utrique cum *materiae tum formae*;) ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἑξωτερικότερας ἐστὶ σκέψεως. Cf. ibid. VII, 1. Hinc dicuntur etiam *exoterici*, qui extra terram vel hominum societatem aliquam vivunt, aut aliud vitae genus, aliud doctrinae institutum sequuntur, respectu scilicet habito ad eos, qui in iisdem terris, in eadem societate versantur, idem vitae genus, eandem doctrinam eligunt. Sic Graecis Romanisque barbari, mystis profani, philosophis vulgus, sunt *exoterici*: quid quod Paulus I Cor. V, 13, gentiles simpliciter τοὺς ἕξω vocat, scilicet alienos ab ecclesiae societate; quam ethnicos appellandi formulam veteris ecclesiae doctores postea occuparunt. Chrysostomus de Sacerdot,

VI, 8, *eloquentiae studium vigere testatur οὐ παρὰ τοῖς ἔξω-
 δον μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς τῆς πίστεως οἰκείοις*. Iustinus Martyr Paraenes. ad Graecos pag. 14 D. ed. congr. St. M. Hag. Com. 1742, appellat gentiles τοὺς ἔξωδον τῆς θεοσεβείας. Conf. eiusd. Quæst. ac Respons. ad Orthodoxos in Respons. ad Quæst. II, p. 442 H. Tertullianus Apologet. cap. VII, p. 7 ed. Rigalt. *tot hostes queritur esse fidei, quot extranei sint, ex natura* (i. e. ex naturae pravitate) *ipso etiam domesticos (οἰκείους)*. Idem ad nat. I, 7, *Oro vos, extraneis unde notitia? cum etiam iusta & licita mysteria omnem arbitrii extraneum caveant?* Cf. Clem. Alexandr. Strom. I, p. 278 C. Sylb. apud quem est quoque τὸ ἐξώτερον σκότος Strom. I, p. 270 D. Alia videtur ap. Zeidlerum de gemino veterum docendi modo p. 10, 24.

IV. Est quod ab aliqua re extrorsum in alia se diffundit. De Republ. VII, 4: *μάλιστα καὶ πράττειν λέγομεν, καὶ κυρίους τῶν ἐξωτερικῶν πράξεων τοὺς ταῖς διανοαῖς ἀρχιτέκτονας* σχολῇ γὰρ ἂν ὁ θεὸς ἔχοι καλῶς, καὶ πᾶς ὁ ἀνθρώπος, οἷς οὐκ εἰσὶν ἐξωτερικαὶ πράξεις παρὰ τὰς οἰκείας τὰς αὐτῶν. (Contendit nempe philosophus, beatitudinem bonis actionibus effici, quae tamen actiones non necesse esse, ut se extra se diffundant; maxime eos agere & dominos esse actionum externarum, (in alia se diffundentium) qui consilio opificibus praesint: quod nisi ita se habeat, pergit, vix bene cum Deo ipsoque mundo agi, utpote quibus praeter intrinsecas desint actiones externae.) Unde & hoc Aristotelem dixisse *exotericum*, quod a se ad extraneos directum, aut eorum usui erat consecratum, probabile fit.

Λόγοι ἐξωτερικοὶ possunt itaque esse vel sermones viva voce ab Aristotele ad vulgus facti, vel libri scripti & in lucem editi. Sunt, qui priorem amplectantur interpretationem, freti ii quidem duobus argumentis, altero, quod eos ita explicuerit Andronicus Rhodius Peripateticus ad Ethic. I, 13: *περὶ ψυχῆς τοίνυν οὐ μόνον ἐν συγγράμμασιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ στόματος πρὸς τοὺς ΕΝΤΥΧΑΝΟΝΤΑΣ, ἀρκούντως εἴπομεν ἔνια, καὶ χρηστότερον αὐτοῖς* Aristot. Vol. I.

altero, quod Aristoteles, quando λόγους ἐξωτερικοὺς citaverit, semper usus sit tempore praesenti, v. c. l. l. λέγεται ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις. Eudem. II, 1, καθάπερ διακρούμεθα καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερ. λογ. διορίζμεθα· contra, quando librum scriptum laudaverit, semper adhibuerit tempus aoristum vel praeteritum, e. c. Ethic. VI, 3: ὥσπερ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς ἐλέγομεν καὶ ὅσα ἄλλα προσδιορίζμεθα (reponendum est ex emendatione Casauboni προσδιορίζμεθα, quoniam antecedit ἐλέγομεν) ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς. De Republ. II, 2: ὥσπερ ἐν τοῖς ἠθικοῖς εἴρηται πρότερον. Analyt. prior. II, 14, 14: ὡς ἐν Τοπικοῖς ἐλέχθη; cuius quidem diversi citandi modi nullam afferri posse causam perhibent, nisi λόγοι ἐξωτερικοὶ accipiantur pro sermonibus viva voce habitis. Verum enimvero his probari nequit, λόγους ἐξωτερικοὺς semper significare sermones ore traditos, nec in scripta redactos; nam Andronici Rhodii auctoritas hac in re nihil valet, quippe cui opponi possint tot aliae, eaeque forte graviores: alterum porro argumentum, ex diverso citandi modo petitum, ex parte tantum verum est; ne urgeam, quam leve omnino id iam per se sit. Occurrunt loca, ubi laudans λόγους Aristoteles, non praesenti, sed praeterito utitur; v. c. Eudem. I, 8: ἐπίσκηπται δὲ πολλοῖς ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις. Ethic. I, 3: ἱκανῶς ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις εἴρηται περὶ αὐτῶν (de λογ. ἐγκ. vide infra). Equidem mihi persuasum habeo, Aristoteli λόγους ἐξωτερικοὺς esse nunc sermones ore traditos, quos tamen postea forsan in scripta redegerit, castigatos emiseric, aut saltem Theophrasto heredi reliquerit; nunc libros iam tum, cum eos laudaret, scriptos: nam si contenderes, sermones exotericos chartae nunquam mandatos fuisse, toti repugnare antiquitati, & contrarium patebit ex sequentibus.

Neque tamen omittendae aut negligendae sunt duae opiniones ab ista sententia digredientes: ex quibus primo loco commemorabimus eam *Zeidleri*, 1 hominis docti

1 De gemino veterum docendi modo p. 6.

& Aristotelica philosophia egregie imbuti, qui λόγους ἐξωτερικούς haberi posse putat pro sermonum genere, quo vulgus aut exoterici omnino inter se invicem usi fuerint, adeo ut Aristoteles ad notiones, quales in communi vita obtineant, aut ad vulgi consensum provocaverit, quamvis illud sine ratione huic vel isti sententiae adhaereat. Petit Zeidlerus opinionis suae praesidium ab interpretatione apposita omnium fere locorum, quae de sermonibus exotericis supra attulimus, ita tamen inflexa, & ad sensum, quem exire volebat, accommodata, ut ei nostro iudicio non assentiendum sit. Non diffitemur quidem, esse inter ista loca unum, nempe qui in Metaphysicis occurrit, & de Platonis ideis agit, quem ita accipere liceat, ut philosophum ibi sub λόγοις ἐξωτερικοῖς sermones inter externos de ideis Platonis frequentatos indigitasse, satis probabile videri possit: quem tamen ita interpretari nos vetat alter, ubi de iisdem ad sermones exotericos ita discipulos remittit Aristoteles, ut eum suos ipsius sermones innuisse dubitari plane nequeat. Accedit, quod reliqua loca talem sensum prorsus respuunt, & seriores scriptores ad unum omnes libros exotericos ab ipso Aristotele compositos, eosque ab acroamaticis diversos, agnoscunt, ut adeo nullam non probabilitatem prae se ferat, Aristotelem, quoties ad λόγους ἐξωτερικούς respiceret, istos quoque libros, de quibus seriores locuti sunt, intellexisse.

Aliter rem expedierunt Divus Thomas & Genesius Sepulveda, 1 libros exotericos esse arbitrati non certum quoddam librorum genus, sed libros qualescunque extra πραγματείαν illam, in qua testes citantur, constitutos, ita ut libris Ethicis v. c. Analytica, Topica, libri de anima, Metaphysica sint exoterica, & vicissim Ethica sint exoterica illis; nec adeo ullum intercedat discrimen librorum exotericorum & acroamaticorum, sed iidem libri pro diverso respectu nunc appellentur exoterici, nunc acroamatici. Quod igitur Ethic. I, 13, Ari-

1 Octav. Ferrar. de Sermon. exot. p. 35.

stoteles professus est, *in exotericis de anima dici nonnulla, quae satis sint*, ad id de suo addiderunt isti, de anima in libris agi tribus, qui inter physica numerentur; tres vero illos esse *extra* libros de moribus, ergo exotericorum nomine ostendi. At enim si vel ipsum hunc locum expendissent penitius viri docti, se falsam in opinionem aberrasse, profecto vidissent. *In exotericis libris*, ait Aristoteles, *dici nonnulla de anima, quae sufficiant*: num probabile est, eum hoc modo tres libros suos de anima allegasse, utpote in quibus omnia fere, quae de anima tunc temporis experientia & meditatione edoctus erat, diligentissime exposuit? Quid quod ne certum quidem est, eum ad hos libros respexisse, dum λόγους ἐξωτερικούς laudaret; quoniam non tribus tantummodo libris de anima differuit, sed & alibi, in Metaphysicis passim, in Magnis Moralibus, & praecipue in perditio dialogo de anima, in honorem Eudemi Cyprii composito, ab omnibus interpretibus, qui eius meminere, pro exotérico habito; quem adeo aequae ac illos libros significare potuit λόγον ἐξωτερικῶν nomine. Deinde quando extra πραγματείαν, in qua citat, libros laudavit Aristoteles, quidni eos semper appellavit exotericos, sed peculiari nomine insignivit, quo etiamnum veniunt? Provocavit Ethic. VI, 3, ad Analytica, eaque suo nomine vocata; quidni haec quoque nominavit simpliciter λόγους ἐξωτερικούς, cum extra ethicam πραγματείαν essent? Impediunt denique omnia seriorum de libris exotericis & acroamaticis testimonia, quo minus isti opinioni te adiungas.

Præter λόγους ἐξωτερικούς memorantur ab Aristotele etiam λόγοι ἐγκύκλιοι, & quidem primum in Ethicis ad Nicomachum I, 3, ubi, postquam dixerat philosophus, summum bonum nec positum esse in voluptate, nec in honore aliisque, nec in virtute quidem, propterea, quod contingere possit, ut virtute praeditus aut dormiat, aut per totam vitam nihil agat, aut magnis malis & calamitatibus prematur, homo autem ita vivens,

a nemine inter beatos numeretur, nisi quis propositum vel absurdum ingenii acuendi causa defendere velit, orationis filo abrupto se his de rebus abunde in λόγοις encycliis egisse professus est — δοκεῖ γὰρ ἐνδέχασθαι καὶ καθέσθαι ἔχοντα τὴν ἀρετὴν, ἢ ἀπρακτεῖν διὰ βίου, καὶ πρὸς τούτοις κακοπαθεῖν, καὶ ἀτυχεῖν τὰ μέγιστα. τὸν δὲ οὕτω ζῶντα οὐδεὶς ἂν εὐδαιμονίσσειεν, εἰ μὴ ΘΕΣΙΝ ΔΙΑΦΥΛΑΤΤΩΝ. καὶ περὶ μὲν τούτων ἄλλοις ἱκανῶς γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις εἴρηται περὶ αὐτῶν. — Deinde etiam in libro de Coelo I, 3, persaepe proferri, ait Aristoteles, in encycliis philosophematibus circa divina, necessario mutatione vacare divinum omne, utpote primum ipsum ac summum: καθάπερ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις φιλοσοφήμασι περὶ τὰ θεῖα πολλάκις προφαίνεται τοῖς λόγοις, ὅτι τὸ θεῖον ἀμετάβλητον ἀναγκαῖον εἶναι πᾶν πρῶτον καὶ ἀκρότατον. — In eandem igitur disquisitionem nobis nunc descendendum est, ut varios significatus vocis ἐγκύκλιος explorando, quosnam commentarios Aristoteles sub λόγοις ἐγκυκλίοις generatim comprehenderit, dilucidemus.

I. Ἐγκύκλιον universe notat omne rotundum, orbiculatum, quodcumque in orbem redit. Hesychius: ἐγκύκλιον, τὸ πανταχοῦ κυκλοῦν. Suidas: ἐγκύκλιον, τὸ ἀπανταχοῦ καθολικόν. Quo eodem sensu occurrit apud Aristotelem de Coelo II, 3: ἐπεὶ δὲ ὁ οὐρανὸς τοιοῦτος· σῶμα γὰρ τι θεῖον· διὰ τοῦτο ἔχει τὸ ἐγκύκλιον σῶμα, ὃ φύσει κινεῖται κύκλῳ ἀεί. Alexander Aphrodis. ad h. l. ἐγκύκλιον σῶμα κυκλοφορικόν τε καὶ θεῖον σῶμα· & Iustinus Martyr everf. dogmat. Aristot. n. 54 iungit τὴν σφαιρικὴν καὶ ἔγκυκλον κίνησιν. Cf. de Coelo II, 12. Pollux Onomast. VII, 13. Eustath. ad Iliad. p. 976, de cuius loco vide Kuster. ad Aristophan. Thesmophor. 261, & Brunck. not. T. I, p. 97.

II. Quod redit tempore certo, inde omne quotidianum, obvium, commune. Aristot. Meteorol. I, 1: ἔτι δὲ (θεωρήσαιμεν ἂν) περὶ κεραυνῶν πτώσεως, καὶ πρηστήρων, καὶ τυφόνων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων, ὅσα διὰ πῆξιν συμβαίνει πάθῃ τῶν αὐτῶν τούτων σωμάτων. Vocantur

hoc loco meteora *encyclia*, quod circularis sit eorum ex iisdem corporibus generatio, adeoque ea saepe redeant. De Republic. I, 7 : ἐν Συρακούσαις λαμβάνων τις μισθὸν ἐδίδασκε τὰ ἐγκύκλια διακονήματα (usitata & vulgaria ministeria) τοὺς παῖδας. Cf. ibid. II, 5. De cura rei famil. II. Apud Demosthenem Orat. adv. Leptin. sunt ἐγκύκλιοι λειτουργίαι, in Orat. Graec. Reiskii Vol. I, p. 463, 13. Orat. in Aristogit. I, ἐγκύκλια δίκαια, Vol. I, p. 792, 16. Eunapius apud Suidam v. ἐγκύκλιον· ἄλλ' ἢ ἐγκύκλιον αὐτῷ καὶ πρόχειρον τὰ τοιαῦτα ἀμαρτάνειν. Hinc etiam facile apparet, quid sit ἐγκύκλιον, quando de certo quodam institutionis, disciplinae, literarum artiumque genere usurpatur; sicut apud Strabonem (Geogr. I, p. 13 B. Casaub.) habemus τὴν ἐγκύκλιον καὶ συνθετὴν ἀγωγὴν τοῖς ἐλευθέροις καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν, i. e. disciplinam encycliam, (vulgarem, communem) ingenius & philosophis usitatam; qua quidem comprehendebantur Gymnastica, Ars saltandi & pingendi, Musica (stricto sensu), Grammatica (latiori sensu), Geometria, Arithmetica, nonnunquam & Rhetorica. 1

III. Denique ἐγκύκλιον dicitur de eo, quod ἐν κύκλῳ est, fit, agitur, dicitur, docetur; quo sensu sumendum est in locis supra de sermonibus encycliis laudatis: κύκλος enim Graecorum nonnunquam respondet Latini *coronae*, significatque hominum multitudinem quasi in orbem collectam. Apud Plutarch. de Musica T. II, p. 1146 D. Francof. occurrunt λόγοι περὶ μουσικῆς ἐπικύκλιοι, & apud Ammonium proleg. in Categor. dicuntur χόροι ἐγκύκλιοι, qui ἐν τριέδοις καὶ ἐν τοῖς κύκλοις caneantur πρὸς διαστολὴν τῶν θυμελικῶν καὶ σκηνηικῶν.

1 Vide, quae docte disputavit Cl. Beck in libello: Examen causarum, cur studia liberalium artium inprimisque poëseos a philosophis veteribus nonnullis aut neglecta aut impugnata fuerint; p. 5. Adde Plutarch. in Themistocle T. I, p. 112 B. Francof. vel

ex quo loco patet, Rhetoricen pueros quoque inter ceteras artes liberales edoctos esse. Clem. Alexandrin. Strom. I, p. 248 A. Sylb.

Vocis ἐγκύκλιον vi igitur vel sola spectata, nos a veritate haud aberraturos esse speramus, si λόγους ἐγκυκλίους eisdem cum sermonibus exotericis esse contenderimus. Sed stat quoque a partibus nostris Simplicius, ¹ qui *encyclia philosophemata* ea ab Aristotele dicta esse vult, quae secundum aliquem ordinem vulgo tradita alias *exoterica* appellare solitus fuerit. Aristotelem vero sub λόγοις ἐγκυκλίσις non vulgi sermones, sed suos ipsius commentarios intellexisse, exinde probari potest, quod altero loco a nobis allato eisdem *philosophemata encyclia* nominavit: nam φιλοσόφημα apud Aristotelem strictiorem sensum induit, ² quam λόγος, quippe quod est idem cum syllogismo demonstrativo, quo sane vulgus non uti solet; quamvis me non fugiat, latiori sensu vocem adhiberi ab aliis scriptoribus.

Λόγους ἐν κοινῷ (γενομένους), in quibus libro primo de anima ³ Aristoteles dicit improbari nonnullorum opinionem, ex qua animam harmoniam quandam compositionemque contrariorum dicant, non seiungendos esse a sermonibus exotericis, omnes facile concessuros esse confidimus; quandoquidem nihil sit, unde eorum ab his diversitas ostendi queat. Iam supra attulimus explicationem Philoponi, Aristotelis loco appositam, quae quidem cum nostra sententia prorsus convenit. Meminit denique Aristoteles λόγων ἐκδεδομένων, ⁴ qui tamen, quales fuerint, utrum exoterici, an alterius generis, non minus difficile sit definire, ac si quis, quoniam ex libris acroamaticis fuerint, quorum evulgationem aegre ferebat Alexander M. ⁵ demonstrandum in se

¹ Ad Aristot. de coelo I, fol. 67 b, ἐγκύκλια φιλοσόφηματα καλεῖ (Aristoteles) τὰ κατὰ τάξιν ἀπ' ἀρχῆς πολλοῖς προτιθέμενα, ἅτινα καὶ ἐξωτερικὰ καλεῖν εἴωθεν.

² Topic. VII, 11, § 16.

³ De anima I, 4.

⁴ De Poëtica cap. XV: ἄρρηται δὲ περὶ αὐτῶν (κβῶν) ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις λόγοις ἱκανῶς δε.

⁵ Plutarchus quidem (Vita Alex. M. T. I, p. 668) Metaphysica fuisse vult; alii de physicis auscultationibus cogitant: quorum opinionibus reiectis, coniectum esse Alexandrum de edito libro de mundo autumat Patricius discuss. Peripat. pag. 68, quandoquidem eo libro, ipsi Alexandro, ut ferunt, inscripto,

fusciat. Ex ipso loco concludere licet, fuisse eorum argumentum doctrinam de moribus; agit enim philosophus, ubi ad eos provocat, de observanda morum in persona tragica convenientia: adeoque coniecturae locus dari potest, in mente habuisse Aristotelem libros Ethicorum; sed, cum tot libri ad eandem doctrinam spectantes deperditi sint, quis est, qui sub libris editis alios intelligi posse negare auit? Male autem quidam eodem loco usi sunt ad probandum, libros exotericos esse, quos, dum viveret, publici iuris auctor fecerit; acroamaticos, quos *ἐν ἀπορήτῳ* retinuerit. Primum Alexandri epistola de librorum acroamaticorum evulgatione conqueritur: cuius auctoritatem, cum illa dubiae forte fidei videri possit, etiamsi spernamus, elucet tamen ex locis Strabonis & Plutarchi supra adductis, libros acroamaticos post Aristotelis mortem *non omnes* unice ad heredem pervenisse, sed nonnullos iam vivo auctore emissos esse. Praeterea locus in prooemio Simplicii ad librum sextum Physicorum, & plura exemplaria saltem physicarum auscultationum tum in Graecia circumlata esse, arguit. Narrat enim interpretes, scripsisse Eudemum Rhodium ad Theophrastum, se habere Codi-

(vocatur enim ab aliis *ἐπιστολὰ περὶ τοῦ παντός* πρὸς Ἀλέξανδρον,) tota cum divina, tum naturalis philosophia (doctrinae scilicet secretiores & acroamaticae) per compendium regio otio atque ingenio accommodatum ab Aristotele tradita sit, eo nempe consilio, ut facile rex vel memoria repetere, quae olim a praeceptore audiisset, vel etiam sine tædio ea relegere posset. Verum Patricii sententia ex ipsa Alexandri epistola ad Aristotelem data refutari potest; in qua non indignatur Alexander, quod libri acroamatici (non de uno, sed de pluribus in epistola sermo est) *ad se missi*, sed quod *cum aliis*

communicati sint. Equidem neutri sententiae me addicens, rem omnino nescire, quam in ullam partem disputare malim.

1 Simplic. ad phys. Ausc. fol. 216 a. lin. 7. Monet ibi interpretes, priores quinque libros appellari *physicos*, reliquos tres *de motu*; cui subiicit: *οὗτω γὰρ Ἀνδρόνικος ἐν τῇ τρίτῃ βιβλίῳ τῶν Ἀριστοτέλους Περὶ κινήσεως διατάττεται, μαρτυροῦντος περὶ τῶν πρώτων καὶ Θεοφράστου, γράψαντος Εὐδόμου περὶ τίνος αὐτῶ τῶν διημαρτημένων ἀντιγράφων κατὰ τὸ πῶς ποιοῦν βιβλίον. ὑπὲρ ὧν φησὶν ἐπιστολῆς κελεύειν με γράψαι καὶ ἀποστέλλαι ἐκ τῶν φυσικῶν.*

cem libri quinti τῶν φυσικῶν multis erroribus scatentem, & petere, ut sibi scribat mittatque alium.

Erunt nunc fortasse, qui a me expectent, ut, quid ad τῶν λόγων ἀκροαματικῶν significationem declarandam ex ipsis Aristotelis scriptis depromi possit, afferam: eorum tamen desiderio non ab omni parte satisfacere possum, quandoquidem philosophus nusquam, praeter in epistola ad Alexandrum data, unde tamen parum aut nihil proficias, λόγων ἀκροαματικῶν meminerit. Verum memorantur in Eudemiis: λόγοι κατὰ φιλοσοφίαν, quos cum acroamaticis consonare eo probabile fit, quod ipso loco diserte ab exotericis segregantur. Deinde universe tenendum est, Aristotelem demonstrationem *dialecticam* distinguere a *philosophica*, quoniam illa ad *probabilitatem* tantummodo tendat, haec ad *veritatem*.² Igitur λόγοι κατὰ φιλοσοφίαν erunt, in quibus κατ' ἀλήθειαν propositiones persecutus est philosophus, adeoque iidem cum acroamaticis, id quod ex infra disputandis clarius adhuc perspicietur.

Ex ipsis Aristotelis scriptis haecenus ostendimus, eum praeter libros, quos nomine, quo etiamnum veniunt, citavit, provocasse quoque ad λόγους ἑξωτερικούς, ἐγκυκλίους, ἐν κοινῷ γενομένους, ἐκδεδομένους & λόγους κατὰ φιλοσοφίαν declaravimus porro sententiarum seriem, qua ad eorum mentionem philosophus perducitur; probavimus denique ex communi loquendi more, & imprimis ex Aristotelico, cum λόγους ἑξωτερικούς fuisse in usum vulgi compositos, tum ceteros λόγους, praeter τοὺς κατὰ φιλοσοφίαν, ad unum idemque genus τῶν ἑξωτερικῶν esse revocandos. Quod si nunc quaeratur, ista disquisitione quid ad ipsam diversitatem librorum Aristotelis exotericorum & acroamaticorum penitus pernoscendam profecerimus, ingenuè fateamur, nos parum aut nihil lucri fecisse. Eodem

¹ Eudem. I, 8.

² Topic. I, 14, § 7. Disputat Aristoteles de propositionibus:

πρὸς μὲν οὖν φιλοσοφίαν κατ' ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν πραγματευτῶν. δialeκτικῶς δὲ, πρὸς δόξαν.

enim fere loco sumus, quo nos constitutos videhamus; cum, quae ex sententiis seriorum Aristotele scriptorum colligere liceret, uni obtutui subiiceremus. Habemus quidem, unde quadamtenus, quinam ex libris Aristotelis ad nostra tempora servatis in acroamaticis numerandi sint, definire possimus, videlicet, cum duo tantum librorum genera, exotericum & acroamaticum, essent, pro certo si ponamus, libros, in quibus philosophus ad exotericos provocat, esse acroamaticos. Quod optimo iure poni posse, ut exemplo probem, dixit Aristoteles in *Ethicis*, de actionibus loquens: Πιστεύομεν δὲ περὶ αὐτῶν καὶ ἐξωτερικοῖς λόγοις, fides hac de re habenda est sermonibus quoque exotericis. Igitur nisi accipiamus, *Ethica* esse acroamatica, nulla apparet causa, cur Aristoteles discipulos suos ad scripta exoterica relegaverit, cum *ethica* ipsa essent exoterica. Eandem conclusionem si ad ceteros etiam libros, in quibus commentarii exoterici laudantur, adhibere velimus, pro acroamaticis habendi erunt praeter *Ethica ad Nicomachum*, *Eudemia*, libri de *Republica*, libri de *Coelo*, & libri de *Anima*. Enimvero ratio ista libros acroamaticos definiendi ad omnes libros applicari nequit; possunt libri esse acroamatici, quamvis in iis exotericorum Aristoteles mentionem iniecerit nullam; neque hoc modo librorum discrimen declaratur, dum ignoramus, qui & quales libri sint exoterici. Pergendum itaque, &, quibus in rebus librorum exotericorum & acroamaticorum diversitas sita sit, paulo altius nobis inquirendum est.

SECTIO III.

Explicatur ipsa librorum Aristotelis exotericorum & acroamaticorum diversitas.

IAM supra diximus, sintne libri acroamatici ab exotericis diversi ratione vel materiae utriusque librorum generi substratae, vel, quo auctor usus sit, tractandi

& differendi modi, vel denique dictionis aut clarioris aut obscurioris, de eo maxime posse dubitari. Vulgaris quidem est opinio, eaque propter verisimilitudinem, qua se primo intuitu commendat, valde speciosa, peculiarem & maximam librorum diversitatem in argumenti dignitate in uno genere maiori, quam in altero, positam esse, & contineri acroamaticis disciplinas occultas, obscuras, ex interiori philosophia petitas; exotericis vero leviores, intellectu faciliores, atque hominum vel vulgarium ingeniis accommodatas: neque alio ducunt plura, ut vidimus, veterum testimonia, quorum tamen auctores nostro saltem iudicio non magis, quam plerique recentioris aevi scriptores, qui rem attigerunt, verum librorum discrimen affecuti sunt. Etenim quid de materia in utraque librorum classe tractata dicendum sit, dum incerti fluctuamus, quinam libri haberi possint *exotERICI*, non aliunde cum fide erui posse arbitror, quam ex istis locis, ubi Aristoteles auditores suos eo consilio ad libros exotericos relegat, ut in iis videant, aut ex iis sibi in memoriam revocent, quae *de iisdem rebus*, de quibus sermo ipsi esset, fusius ibi exposuerit: nam hinc manifestum fieri necesse est, *qualis materia* librorum exotericorum argumentum constituerit. Quo rectius autem de doctrinarum in libris exotericis traditarum dignitate, respectu ad libros acroamaticos habito, iudicium ferri queat, pauca omnino de earum ordine, philosopho nostro peculiari, nobis praemonenda sunt; in quo instituendo, cum eodem fere redeat, quem ducem seligamus, utemur distributione ab Ammonio Hermiae¹ prolata, ex cuius loco nonnulla iam a nobis adducta sunt. Is interpres duo quidem disciplinarum genera agnoscit, quorum unum omnium principes, *theoreticas* & *practicas*, comprehendit, alterum *organicas*, sive ministras & adiutrices, viam ad priores munientes, complectitur. Ad theoreticas sive contemplativas (*διανοητικὰς*), consentiente ipso Aristo-

¹ Ad Arist. Categorias in prooem.

tele, ¹ refert primum *physiologicas*, in quarum numero sunt, quas explicuit philosophus in auscultationibus physicis, in libris de generatione & corruptione, de anima, de coelo, in parvis naturalibus &c. deinde *mathematicas*, quae ex mente Aristotelis medium inter physica & metaphysica locum tenent; denique *theologicas*, sive *metaphysicas*, propterea theologicas dictas, quoniam spectant ad πάντα τὰ ὑπὲρ φύσιν, ad naturam divinam primasque omnium rerum causas, quantum eas ingenii humani viribus perscrutari atque contemplari licet. Ad *practicas* revocat primum *ethica* ² s. doctrinas de bono & malo, honesto & turpi, de via ad bene beateque vivendum necessario ineunda, de felicitate summa unice ex perpetuo nec unquam interrupto virtutis exercitio consequenda, quales proposuit Aristoteles in Ethicis ad Nicomachum, in Magnis Moraliibus, in libris ad Eudemum, & aliis; deinde *politica*, quibus docetur, quemadmodum morum honestas & pulchritudo, omnisque felicitas inde nascitura, in rempublicam inferri possit; quibus denique subiungit *oeconomica*, sive doctrinam de administranda re familiari, περὶ τοῦ κτήσεσθαι οἶκον καὶ χρῆσασθαι αὐτῷ. ³ Sequuntur *doctrinae organicae*, *ministrae*, *adiutrices*, quae communicando nobiscum rationes inveniendi, disponendi, collocandi & enuntiandi argumenta demonstrativa, dubitationibus de vero & falso tollendis inserviunt. Primum ex hoc genere locum sibi vindicat *Analytica*, quatenus methodi principia attinet, explicita ab Aristotele in Categoriis, libro de Interpretatione, & Analyticis prioribus; altera *Dialectica*, ipsam methodum, adeoque maxime ἀπὸ δειξιῶν, i. e. syllogismum demonstrativum, persequitur, ut

¹ Metaphys. V, 1.

² Nonnunquam Aristoteles Ethica nomine τῶν πολιτικῶν περὶ τὰ ἄλλα insignit, ut Rhet. I, 4, Magn. Moral. I, 1; quatenus Ethica proprie circa mores hominum, quae hominum, versantur,

& Politica proprie circa mores civium & magistratuum, quae τὰ ἄλλα; ita ut, diverso tamen respectu, Ethica possint appellari Politica, & vice versa.

³ De cura rei famil. I, 1. Cf. de Republ. I, 7.

ex Analyticis posterioribus, Topicis, & Elenchis sophisticis patet. Quibus adiiciendae sunt *Rhetorica* & *Poëtica*, quae quidem aliquatenus methodum adiuvant, priorum tamen doctrinarum opem requirunt. Etenim Aristoteles Rhetoricam compositam esse vult ex Analytica & Ethica, similemque esse partim Dialecticae, partim sermonibus sophisticis, ¹ h. e. eam interdum vera rationibus idoneis, interdum probabilia aut falsa rationibus speciosis proferre docere. Quo respectu Poëtica ad singulare quoddam doctrinarum genus referenda est.

Dispositis hoc modo disciplinis, & ad ordinem suum unaquaque revocata, facilius nunc erit ex vestigiis supra monstratis ostendere, utrum in libris exotericis eadem, quae in acroamaticis, an in his alia, ac in illis, tractata fuerint. Etenim ut a genere doctrinarum theoretico initium faciamus, egit Aristoteles in exotericis etiam de Deo, ut omnium entium primo & summo, eiusque natura immutabili; ² de anima porro; ³ de speciebus sive ideis Platonice; ⁴ adeoque de rebus partim ad metaphysica, partim ad physica pertinentibus. Ex genere practico Aristoteles doctrinas de virtute, de actionibus & effectibus, de bonorum animi praestantia, de vita beata, de diversis imperii modis, ⁵ tam in libris exotericis, quam in acroamaticis, persecutus est. Quod restat, num Aristoteles doctrinas organicas quoque, analyticam, dialecticam, rhetoricam, in libris exotericis proposuerit, patet satis superque ex Peripateticorum post Theophrasti decessum historia, & ex locis Plutarchi & Gellii, istam provinciam praecipue libros exotericos occupasse. Ergo a materiae diversitate librorum exotericorum & acroamaticorum discrimen repeti vix potest; & quidem intra probabilis fines subsistit, an ullum materiae discrimen fue-

¹ Rhetor. I, 4.

² De Coelo I, 3. Vide supra

p. 133.

³ Ethic. ad Nicom. I, 13. Vid. p. 125.

⁴ Eudem. I, 8. Metaphys. XIII, 1.

⁵ Ethic. I, 3. Ibid. VI, 4. Eudem. II, 1. De Republ. VII,

1. Ibid. III, 6.

rit, necne; nullum enim omnino fuisse mihi propterea persuadere non possum, quod Aristoteles, quantum constat, mathematica in exotericis non attigit, deinde quod nullibi saepius librorum exotericorum meminit, quam in ethicis & politicis, unde maxime de rebus ad ea spectantibus, rarius de aliis, eum in illis differuisse, manifestum fit. Ex his unicuique in oculos incurrit, minus bene iudicasse, qui librorum exotericorum & acroaticorum differentiam *unice in materia diversa* quaererent, Plutarchum, Gellium, Themistium, Simplicium, nec non recentiores istius opinionis asseclas, tum etiam, si qua in re, in nulla alia latere illud posse, nisi in diverso tractandi modo & dicendi genere; adeoque, ut res ad liquidum perducatur, de his nobis nunc dispiendum esse.

Aristoteles duplicem res, quas explicare consilium ceperat, tractandi & contemplandi modum inire solebat, *aut* ut propriam, veram, & interiorum earum naturam indolemque, non ad communem & vulgarem hominum rationem, sed ex principiis & causis, unde reliqua fluunt, & per quae consistunt, ex singularum partium, quibus res compositae sunt, dissolutione earumque inter se comparatione, erueret, nec, quidquid iis inesset, quantum pro ingenii viribus posset, intactum relinqueret; *aut* ut, accuratiori & severiori subtilitate missa, rerum summam tantum stringeret, ex communibus vulgi opinionibus iisque consentaneis propositionibus concluderet, non tam argumentis demonstrativis uteretur, quam probabilibus atque intellectu facilibus, omninoque rudi Minerva disputaret. *Priorem* illum philosophandi modum appellabat τὸ ἐπισκοπεῖν θεολογικῶς, sive ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, *ex ultimis rei principiis & causis*, φυσικῶς, κατὰ φύσιν, *ratione naturae rei habi-*

1 Duplicem istam res expendendi rationem iam distinxerunt antiquiores philosophi & Sophistae. V. Plat. Theaetet. T. II,

p. 92 c. Bip. in Menone T. IV, p. 339. in Timaeo p. 477, lin. 19 Basil. & alibi.

ια, κατ' ἀλήθειαν, ad veritatem, non ad opinionem (δόξαν), κατὰ ἰ. πρὸς φιλοσοφίαν, more, quo philosophum docet, ἀκριβῶς, exquirite, limate, erudite, ἀναλυτικῶς ἰ. λεπτομερῶς, rei partes dissolvendo, easque inter se comparando, πραγματικῶς, argumenta ex re ipsa, non aliunde petendo; posteriorem vero vocabat τὸ διαλεγέσθαι λογικῶς, διαλεκτικῶς, ἐνδόξως ἰ. κατὰ δόξαν, κατ' ἐννοιαν, κοινῶς, ad communes hominum opiniones, ὡς τύπῳ ἰ. παχυλῶς, ἐπιπολῆς, ἁπλῶς, rem leviter tantum adumbrando, ὁλοσχερῶς, generatim, κατὰ τὸ οἶκός ἰ. πιθανῶς, probabiliter, κατὰ νόμον, more vulgari; 1 quorum nominum nu-

1 Τὸ ἐπισκοπεῖν θεολογικῶς ἰ. ἐκ τῶν ὑπαρχόντων. Vide Metaphys. V, 1. Haeret philosophus, quatenam ex philosophiae contemplativae partibus, mathematica, physica & theologica, princeps habenda sit, sive, quatenam harum disciplinarum circa prima & ultima principia versetur. Si nulla est, inquit, alia substantia, praeter eas, quae natura consistunt, physica principem locum tenet; si vero est, theologia, ut prior, ceteris disciplinis contemplativis praeferrī debet. Hinc exponit Aristoteles, quae & qualis contemplatio theologiae sive metaphysicae peculiaris sit: καὶ περὶ τοῦ ὄντος, ἢ ὄν, αὐτῆς ἀνὲν θεωρῆσαι, καὶ τί ἐστὶ (viz. τὸ ὄν) καὶ τὰ ὑπάρχοντα (τῷ ὄντι), καθόλου, ἢ ὄν. Cf. Ammon. ad Categ. fol. 2 b. Id. ad lib. de interpret. fol. 6 b. — Φυσικῶς rem considerare idem est. Simplic. ad Aristot. de anima I, 1, non longe a principio: φυσικῶς, οὐχὶ λογικῶς καὶ κοινῶς, ἀλλ' ἀποδεικτικῶς μάλλον, καὶ τοῖς προκαταρκτικῶς οἰκείαις. δεικνύσι γὰρ οἷα τὸν τῆς οὐσίας αὐτῶν. Ammon. ad Isag. Porphyr. in Aristot. Categorias: φυσικῶς διαλαβεῖν -- τὸ τὰς οὐσίας ζητεῖν τῶν πραγμάτων. — Differere πρὸς φιλοσοφίαν & κατ' ἀλήθειαν eodem redit. Philosophiam enim definit Aristoteles

scientiam veritatis. Metaphys. II, 1: ὁρθῶς δὲ ἔχει καὶ τὸ καλεῖσθαι τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην τῆς ἀληθείας (hic lacuna est) θεωρητικὴν θεωρητικῆς μὴ γὰρ τέλος ἀλήθεια, πρακτικῆς δ' ἔργον. Cf. Plato in Theaet., Tom. II inde a pag. 7 Bip. Nonnunquam istae loquendae formulae inter se distinguuntur, ita tamen, ut facile appareat, esse eas inter se cognatas. Sic Topic. I, 14, § 7: πρὸς μὲν οὖν φιλοσοφίαν, κατ' ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν (propositionum) πραγματευτίον· διαλεκτικῶς δὲ, πρὸς δόξαν. — Ἀκριβῶς rem persequi, est apud Latinos erudite pertractare, quo sensu vox saepe apud Platonem occurrit. Vid. in Protag. T. III, p. 142 e. in Gorgia Tom. IV, p. 88 c. & alibi. Cum ἀκριβῶς synonyma sunt ἀναλυτικῶς, λεπτομερῶς, πραγματικῶς. Quibus opponitur τὸ ἐπισκοπεῖν λογικῶς, sive secundum Ammonium in Isag. Porphyr. τὸ τὰ συμβεβηκότα ζητεῖν τῶν πραγμάτων. Cf. Topic. I, 1, 7. Analyt. post. I, 6, 1. 19, 4. Cf. Plato in Menone T. IV, p. 339, — κατὰ δόξαν, κατ' ἐννοιαν, ἐνδόξως. Vid. Alex. Aphrodit. ad Topic. I, 14. Ammon. ad Categor. ab init. — ὡς τύπῳ. Topic. I, 1, 10, εἶδη μὲν οὖν τῶν συλλογισμῶν, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν, ἴστω τὰ εἰρημέτα. Ibid. cap. 6,

merum pluribus synonymis, ne lectoribus nauseam faciam, augere nolo. Saepius ambae considerandi rationes sibi invicem opponuntur. Etenim Aristoteles interdum affert, quid de aliqua re statuendum sit, sive hanc, sive illam ad eius contemplationem adhibeas. Neque tamen ideo admodum difficile est invenire, quale eas intersit discrimen. In auscultationibus physicis ¹ v. c. afferit Aristoteles, non esse corpus infinitum, nec si *logice* propositum perpendas, nec si *physice*. *Primam* methodum si sequaris, corpus esse infinitum non posse propterea, ait, quod *infiniti* notio contraria sit notioni *finiti*; corpus vero, sicut superficie terminetur, ita finitum sit, quam probandi rationem, ductam *ex corporis accidentibus quibusdam*, videmus vulgi captui satis esse accommodatam; sed quae protinus hanc excipit demonstratio *κατὰ φύσιν*, ipsam internam corporis naturam indagat: quia nempe corpus partibus consistit, partes numero finiuntur; quivis numerus numerabile quid est; infinitum autem corpus nec compositum esse potest, nec simplex, ergo corpus infinitum non est. Eodem modo se habet disquisitio *θεολογικῶς* seu *ἐκ τῶν ὑπαρχόντων* instituta: quae quidem inde nomen accepit, quod ea maxime usus sit Aristoteles ad contemplandam naturam divinam, utpote ultimum omnium rerum principium & causam; theologiae enim s. metaphysicae peculiare esse oportere contendit philosophus hoc, ut ens, prout ens sit, eiusque naturam, i. e. quae ei insint, sive eius proprietates, & quidem universae, quatenus primum ens sit, perscrutetur, ² si eam cum tractatione

τύπος est proprie vox de artificiiis plastrum, fusorum, pictorum &c. adhiberi solita, significatque primam & rudem futuri operis formam & delineationem; hinc transfertur ad rhetoricen, ita ut *τύπος περιλαβεῖν* sit, accurata expositione missa, rei summam complecti, rem leviter, generatim, universae adumbrare. Eodem significatu occurrunt *παχυ-*

λῶς, *ἱπικαλῶς* ap. Philopon. ad Meteorol. I, 1; *ὀλοσχερῶς* ap. Sext. Empir. Pyrrhon. Hypotyp. I, 13, *ὡς ἂν ὀλοσχερίστερον εἴποι τις* & ap. Diog. Laërt. X, S. 55, *ὀλοσχερίσταται δόξαι*.

¹ Auscultatt. phys. III, 5. Cf. Simplicius ad h. l. fol. 110 a. b. & Philoponus ad eundem.

² Metaphys. V, 1.

ad probabilitatem tantum tendente compares. Nam utriusque considerandi modi, quorum unus & alter, ut vidimus, variis nominibus insignitur, maxima diversitas in eo posita est, ut *physici* vel *theologici* vel quocunque alio nomine eum appelles, finis sit ἡ ἀποδεικτικὴ ἐπιστήμη ἐξ ἀναγκαιῶν ἀρχῶν, *scientia demonstrativa ex necessariis principiis*; *logici* vero & *dialectici*, δόξα, *probabilitas*, *opinio ducta ex maxime probabilibus propositionibus*. Quod ut clarius perspiciatur, paucissima de ratione, qua & ad veritatem & ad probabilitatem perveniri posse arbitrabatur Stagirita, nobis omnino monenda sunt. *Veritatem* & *philosophiam*, quam posteriorem *scientiam veritatis* definivit, a *probabilitate* sive *opinionem* ita distinxit Aristoteles, ut illi nunquam subesse posse falsum diceret, immo potius illam, cum certitudine iunctam, omnem dubitationem, an falsum subsit, necne, excludere affirmaret. Ergo ad mentem Aristotelis, quae aliquis de aliqua re *vera* esse putat, ea aliter, ac ipse statuit, se habere non possunt; eatenus videlicet, quatenus ipsi videretur nihil falsi, i. e. aliter se habentis, subesse, neque fieri posse, ut, si ipse assensum praebeat, eo ipso decipiatur. Contra *haec*, opinio, probabilitas vera esse potest, sed potest etiam esse falsa, & sicut veritas & philosophia omne falsum respuunt, ita opinio, ut ipsis Aristotelis verbis utar, vero & falso dividitur, h. e. modo vera, modo falsa est.¹ Igitur, quoties Aristoteles ad veritatem sive ad philosophiam dirigeret demonstrationem, concludendum ei erat ex necessariis principiis, i. e. iis, quae rebus insunt, & necessario ad earum naturam pertinent; quoties autem probabiliter tantum, logice, dialectice, argumentarentur, ad id solummodo respiciendum erat, ut ex probabilibus quam maxime propositionibus, nec tamen cogentibus, nec cum certitudine iunctis, aliquid colligeret. Porro quidem habituum intelligentiae species quinque statuebat, quibus animus aut verum aut probabile

¹ Ethic. ad Nicom. III, 4.

enuntiaret vel affirmando vel negando, τέχνην, *artem*, ἐπιστήμην, *scientiam*, φρόνησιν, *prudentiam*, σοφίαν, *sapientiam*, νοῦν, *mentem* sive *intelligentiam*. *Arts*, ¹ voce eo sensu sumpta, quo ab Aristotele usurpatur, ut sit habitus quidam cum vera ratione coniunctus ad efficiendum idoneus, proprie ad nostram disputationem non spectat, quoniam omnis in *mollitione* rei occupata est, h. e. id molitur, ut aliquid fiat eorum, quae primum aut sunt, aut non sunt, (ὅπως ἂν γένηται τι τῶν ἐνδεχομένων καὶ εἶναι, καὶ μὴ εἶναι,) deinde aut ita, aut aliter esse possunt. *Scientia* vero res subtiliter exquirat, non accidentia aut similitudines sectando, sed excutiendo & inter se comparando, quae rebus insunt, necessario ad earum naturam pertinent, adeoque aeterna, i. e. neque unquam orta sunt, neque interire possunt. ² Ergo, quod scientia complectitur, necessario ita est, nec aliter esse potest; unde etiam sequitur, eam semper demonstrationem exigere: quorum autem principia aliter se habere possunt, eorum demonstratio esse nequit. Neque scientia vocari potest *prudens*, ut quae sit habitus, cum ratione vera coniunctus, ad agendum idoneus, in iis occupatus, quae homini vel bona vel mala sunt. Cum autem duae animi partes rationis participes sint, prudentia eius est virtus, quae ad opinandum valet, sintne res bonae vel malae, adeoque in iis, quae non necessario bonae aut non necessario malae sunt, sed quae aliter esse possunt, versatur. Quoniam autem scientia est existimatio de rebus universis, iisque necessariis, omnium vero rerum sub demonstrationem cadentium principia aliqua esse necesse est, patet, principiorum istorum nec *scientiam*, nec *artem*, nec *prudentiam* esse, sed *intelligentiam*. *Sapientia* denique istorum habituum omnium est absolutissimus, quatenus sapientem oportet non solum intelligere, quae ex principiis colliguntur, sed etiam in principiis versantem de iis vere loqui vereque sentire, adeo ut sapientiam dice-

¹ Ibid. VI, 4. Cf. *Analyt. post.* I, 1. ² Ibid. VI, 5.

re liceat esse rerum dignissimarum (τῶν τιμιωτάτων) & intelligentiam & scientiam. Ex quibus omnibus iam concludi potest, artem & prudentiam tendere ad δέξαν; vicissim scientiam & sapientiam ad philosophiam sive veritatem demonstratam; ¹ illas requirere argumenta maxime probabilia, has argumenta demonstrativa; illas methodum logicam, dialecticam, has methodum physicam sive theologicam.

Quod si igitur negari nequit, duplici res sub contemplationem philosophicam cadentes explicandi methodo usum esse Aristotelem, altera, qua ipsa rerum principia, causas, interiorumque naturam ad veritatem describeret; altera, qua ex accidentibus, communibus, nec tamen peculiaribus semper rerum virtutibus colligendo earum notionem ad opinionem & probabilitatem finiret: nobis, ut proposito librorum exotericorum & acroamaticorum discrimen ex tractationis varietate eruendi satisfaciamus, superesse nihil videtur, nisi ut, transitu hinc facto, utram methodum philosophus in libris exotericis secutus sit, ostendere annitamur: quo declarato, in proclivi erit de methodo in acroamaticis observata pronuntiare. Iam vero gravissimorum scriptorum testimonia, & alia a nobis monita, omnem dubitationem excludunt, quin libros exotericos in commodum vulgi, τῶν ἑξῶθεν, τῶν πολλῶν, Aristoteles scripserit: quid igitur iam per se maiori probabilitate se commendare potest, quam philosophum, cui inservendum communi utilitati erat, faciliiori etiam argumentandi modo ad vulgi captum se conformasse? Ipse autem Aristoteles maxime sibi persuasum habebat, ² quoties imperitiores edocendi essent, nunquam adhibendam esse orationem a scientia profectam, vel ex interiori

¹ Hinc verba scientia, sapientia, veritas, philosophia ab Aristotele saepe, quodam tamen semper respectu, promiscue usurpantur. Vide *Analyt. prior.* I, 27, 6; II, 16, 8; *post.* I, 19, 4.

Topic. I, 14, 7. Ceterum conferantur omnino *Analyt. post.* I, 6, 1, & imprimis cap. 31. *Phys.* I, 2. *Rhet.* I, 2.

² *Rhet.* I, 1.

doctrina haustam, sed ducendam esse fidem ex communibus eorum opinionibus, a praeceptore in usum suum scite convertendis, habendam unice persuasionis rationem, nec afferendum, nisi quod ad eam iuvandam faciat. Frustra vero aliquem sperare, se vulgè persuasurum esse, existimabat, nisi argumenta proferat, quae illud assequi possit: in talium autem argumentorum numerum maxime relata esse probabilia ab Aristotele, ipsis eius verbis demonstrari potest. Vera, inquit, & prima sunt, quae non ab aliis, sed a se ipsis fidem habent; non enim de scientiae principiis quaerendum est, quamobrem sint, sed omne principium per se ipsum fide dignum esse debet: *probabilia* contra sunt, quae videntur omnibus, vel plerisque, vel sapientibus, & ex his, vel omnibus, vel plurimis, vel quorum nomen & fama maxime percrebuit. ¹ Quod itaque in se non habet, cui refragari valde possis, disputasse Stagiritam in libris exotericis probabiliter tantum & ad vulgi opinionem, id luculentissime interpretes Aristotelis Graeci fide dignissimi testati sunt. Legimus apud Alexandrum Aphrodisiensem ad Aristot. Topic. I, 14, ² in exotericis pleraque tam de rebus ethicis, quam de physicis, *probabiliter* dici. Ammonius Hermiae porro auctor est, ³ Aristotelem in libris dialogicis, sive, ex Ammonii sententia, exotericis, utpote in vulgi utilitatem

¹ Topic. I, 1, 6: ἔστι δὲ ΑΛΗΘΗ μὲν καὶ ΠΡΩΤΑ, τὰ μὴ δὲ ἙΤΕΡΩΝ, ἀλλὰ δὲ ΑΥΤΩΝ ἔχοντα τὴν πίστιν. οὐ δὲ γὰρ ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς ἀρχαῖς ἐπιζητεῖσθαι τὸ διὰ τί· ἀλλ' ἐκάστην τῶν ἀρχῶν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν εἶναι πίστιν. ΕΝΔΟΞΑ δὲ, τὰ δοκοῦντα πᾶσιν, ἢ τοῖς πλείστοις, ἢ τοῖς σοφοῖς· καὶ τούτοις, ἢ τοῖς πᾶσιν, ἢ τοῖς πλείστοις, ἢ τοῖς μέλειστοις γνωρίμοις, καὶ ἐνδόξοις.

² Καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς πλείστα καὶ περὶ τῶν ἠθικῶν καὶ περὶ τῶν φυσικῶν ἐνδόξως λέγεται.

³ Ad Aristot. Categor. fol. 2

b. ἐν μὲν γὰρ τοῖς αὐτοπροσώποις (acroamaticis), ἅτε πρὸς γνησίους ἀκροατὰς τὸν λόγον ποιούμενος, τὰ δοκοῦντά τε αὐτῷ λέγει, καὶ δὲ ἐπιχειρημάτων ἀκριβοστάτων (vid. Analyt. post. I, 2) καὶ οἷς οὐχ οἷοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ παρακολουθεῖν. Ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς (exotericis) ἅτε πρὸς κρινὴν καὶ τὰν τῶν πολλῶν ἀφίλειαν γεγραμμένοις τὰ δοκοῦντα αὐτῷ λέγει, ἀλλ' οὐ δὲ ἀποδεικτικῶν ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ δὲ ἀπλουστέρων, καὶ οἷς οἷοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ παρακολουθεῖν, κ. τ. λ.

compositis, quae sibi essent probabilia tantum, rationibus tamen non demonstrativis, sed simplicioribus apertioribusque, docuisse. Cum Ammonio faciunt & alii interpretes, Simplicius, Ioannes Grammaticus, ¹ & reliqui, quorum loca supra excussimus, ut adeo non amplius sit, quod dubites, Aristotelem in libris exotericis solam methodum logicam s. dialecticam adhibuisse: de hoc autem si dubitari nequit, non minus certum erit, eum in libris *acroamaticis* methodo severiori, *theologica* sive *physica*, usum esse. Quod quidem assertum eorundem interpretum testimoniis nititur, ex quibus unum tantum Ammonii in medium proferre placet, quo Aristoteles dicitur in *acroamaticis* tantummodo, quoniam ad genuinos auditores sermonem fecerit, veram animi sententiam aperuisse, eamque argumentis tam subtilibus & exquisitis demonstrasse, ut propter obscuritatem, & quam requirant, virium animi intentionem, ab imperitorum hominum corona capi non potuerint.

Supereſt, ut & inquiremus, quantum quidem nunc nobis licet, an dictionis quoque in libris exotericis & *acroamaticis* usurpatae aliqua diverſitas obvia ſit. Quam tamen diſputationem ingenuè fateſcitur ita a nobis inſtitui non poſſe, ut ipſa variae dictionis exempla lectoribus ob oculos ponamus: nequit enim eſſe hac in re iudicium ſatis certum & tutum, ſed verſari illud ſemper in lubrico neceſſe eſt. Enimvero generatim pronuntiare ſi licet, ex ipſa commentariorum Ariſtotelicoꝝ indole diverſa, quidni etiam dictionem iis quodammodo diverſam eſſe colligamus, inprimis cum declaratum ſit, libros exotericos *δὲξαν κοινῇ*, *acroamaticos ἐπιſτήμην ἀκριβεſτάτην* ſectari? Quicumque Stagiritae philoſophiam vel primis labris guſtaverit, eum non fugiet, Ariſtotelem omnium primum multarum rerum naturam explicuiſſe, cui proprie designandae ſermo Graecus vulgaris non ſemper habebat, quae ſuppedita-

¹ Vide ſupra.

ret philosopho, verba: quare quo melius exprimeret mentem suam, sive nova rerum nomina illi erant fingenda, notaque praesenti signanda; sive alio sensu usurpari vulgo solitis significatus novi peculiarefque tribuendi; sive verba, quae iam ceciderant, in honorem suum revocanda. *Imponenda*, egregie dicit Cicero, ¹ *nova novis rebus nomina: quod quidem nemo mediocriter doctus mirabitur, cogitans, in omni arte, cuius usus vulgaris communisque non sit, multam novitatem nominum esse, cum constituuntur earum rerum vocabula, quae in quaque arte versantur.* Quid? quod ipse Aristoteles permulta diserte fateretur esse, quae careant nomine; nova ideo sibi procudenda esse nomina, cum perspicuitatis causa, tum ut aptior ac facilior sit orationis series: ² quamquam eo ipso fiebat, ut, quid sibi vellet philosophus, si quis perspicere cuperet, ei singularis quaedam opera esset impendenda sermoni eius probe addiscendo. Quae adhuc diximus, eorum facilis est applicatio ad dictionem in libris Aristotelicis usurpatam, ut appareat, in utro eorum genere, exoterico an acroamatico, dictio inusitatior, quam in altero, quaerenda sit. Cum in libris exotericis ad vulgus maximam partem de rebus ethicis & politicis sermonem faceret, nullam sane utilitatem praebuisset, si multa nova finxisset rerum nomina, praesertim quamdiu intra fines latiores vagaretur disputatio: partim, quod nulla, quae cogeret, adesset necessitas; solent enim esse impossita eiusmodi rebus sua nomina; partim quod vulgus nova nomina non desideret, quippe quod studium ad novam vocum novarum vim explorandam necessarium fastidire solet, oblata inprimis maiori earum copia. Mihi quidem nulla dubitatio relicta est, quin Aristoteles in libris exotericis planiori dictione usus sit, & rarius verba insolita, nec vulgo isto sensu cognita, adhibuerit. ³ Contra in libris acroamaticis ei res erat cum familiaribus, longa exercitatione accuratiori & subtiliori do-

¹ De Fin. B. & M. III, 1. ² Ethic. ad Nicom. II, 7. Cf. omnino Galenus de methodo I, 5; II, 1, 2. ³ Topic. II, 1, 5.

cendi modo assuetis; versabatur porro non in adumbrandis externis & accidentibus rerum virtutibus, sed in peculiari & interna earum natura explicanda; habebat denique, id quod seriores affirmarunt, propositum, singulari verborum proprietate tardos & hebetes a doctrinae acroamaticae adytis repellere, ingenium vero & industriam generosioris spiritus iuvenum vel ea ipsa maiori ardore inflammare; ut non sit, cur mireris, quod in libris acroamaticis aliud, idque obscurius, dicendi genus, quam in exotericis, usurpatum esse opinemur. Omnino autem librorum acroamaticorum genium, ut ita loquar, efficiunt ἡ βραχυλογία, ἡ τῶν ἀνοιῶν πυκνότης, καὶ τὸ τῆς φράσεως συνεστραμμένον, breviloquentia, sententiae spissae, deinceps sese excipientes, distinctio contracta, nonnunquam adeo contorta. Omnium enim maxime Aristoteles recessit ab antiquo more, ex quo veritatem mythia induerent, vel symbolicis aenigmatibus offuscarent, vel ornamentis & pigmentis poeticiis & oratoriis onerarent; sed instar omnium τὴν ἀσάφειαν, verborum obscuritatem, elegit. Sunt enim propria rerum nomina apud Aristotelem eatenus obscura, quatenus propria vis iis subiecta nobis exploranda est, antequam eius mentem assequi possimus. Quod tamen nulla sermonis inopia obscuritas eius scripta invaserit, norunt, qui vel mediocriter eius sermonem intelligere valent. Tantam dicendi facultatem prae se fert Aristotelis elocutio, ut pauca saepe verba plura tradant, quam multae aliorum periodi: neque claritas ei deest, ubi clarius res exprimere ipsi licuit.

Declarato discrimine, quod inter libros exotericos & acroamaticos ratione tractationis & dictionis generatim intercedit, quinam singuli Aristotelis libri ad unum alterumve genus, sive exotericum sive acroamaticum, sint referendi, facilius definiri poterit. Cum ipsius librorum diversitatis rationes & causae supra expositae nobis quoque notarum vel signorum loco esse debeant, quae

1 Simplic. ad Categor. Prooem. Ammon. ad Categ. fol. 3 a.

dum sequimur, istum librorum ordinem instituere possumus; ante omnia eas colligere, unque obtutui subiiicere, necesse erit: in quo quidem ita versabimur, ut quo melius uniuscunq̃ vis & dignitas diiudicari queat, duplex earum genus, unum *externarum*, vel aliunde petitarum, alterum *internarum*, vel ex peculiari librorum conditione & indole ductarum, constituamus. Primo loco itaque ab externis rationibus si de libris iudicium pendere tuum passus fueris:

I. Isti libri erunt *exoterici* vel *acroamatici* habendi, quos auctor ipsa inscriptione tales pronuntiavit; argumentis nisi idoneis probari poterit, esse libri alicuius inscriptionem a seriori manu additam, nec ab ipso philosopho profectam; aut *internae* nisi impederint rationes, *anteponendae semper externis*, quo minus inscriptionis auctoritatem sequaris.

II. Isti libri erunt *acroamatici*, in quibus auctor ad libros exotericos provocavit, quandoquidem nulla adest causa, cur Aristoteles in iis libros exotericos citaverit, si ipsi essent *exoterici*: rursus erunt *exoterici*, ad quos Aristotelem, dum libros exotericos laudaret, respexisse affirmari tuto potest.

III. Ab externis vero adminiculis destituto quando ad internas rationes tibi confugiendum est, ad eas maxime animum te convertere oportebit, quas ex diverso in utroque librorum genere res tractandi modo depromere licuerit. Igitur libri, in quibus Aristoteles interiorem rerum naturam, singulasque earum partes eo consilio persecutus est, ut veras inde eliceret definitiones, sive, ut more Aristotelico loquar, ubi *θεολογικῶς*, *φυσικῶς*, *ἐκ τῶν ὑπαρχόντων*, disputavit, in *acroamaticorum* librorum censum referendi: rursus ii, in quibus philosophus *λογικῶς*, *διαλεκτικῶς*, *ὡς τύπη*, egit, sive, ubi *externae* rerum faciei, accidentibus veram rerum naturam per se non efficientibus immoratus, aut generatim & summam tantum locutus est, *exoterici* vocandi erunt.

IV. Ad disquisitionem de libri cuiusvis indole, quatenus exinde genus determinandum erit, pertinebit quoque, ut diversae dictionis rationem habeas.

E L E N C H U S
CODICUM ET EDITIONUM
LIBRORUM ARISTOTELIS.

QUAMVIS supra in praefatione attigi, quibus adductus fuerim causis, ut diligentio-rem Codicum & editionum librorum Aristotelis enumerationem facerem, cum tamen valde verear, ne sint, qui hanc operam, qua molestiae plenissima ego certe ipse supersedere maluissem, aut omnino minus apte institutam pronuntient, aut saltem quaerant, cur omnes ac singulos Aristotelis Codices & editiones, quantum per me licuit, recensere potius habuerim, quam, quod forte solum desideretur, non nisi eorum adminiculorum, quae mihi praesto fuissent, & e quibus ad textus Aristotelici expolitionem dilucidationemque aliquid haussem, rationem reddere; paulo uberius, quem huius elenchi finem & usum spectaverim, ostendere necesse est. Et quidem paucorum tantum Aristotelis librorum exempla MSta, & ex his unum vel duo recentioris insuper aetatis, in manus meas pervenisse, largamque adeo messem ex comparatione aliorum, necdum a prioribus Aristotelis editoribus, nec a me adhibitorum, futuris in Aristotelem viro- rum doctorum curis superesse, iam a me notatum est. Non igitur ab eo, quod mihi ineundum esse arbitratus sum, consilio, quando rem non possem conficere ipse, aliis saltem viam ad eam conficiendam struendi, alienum fore visum est, si contexto elencho Codicum memoratu digniorum in bibliothecis passim latentium virorum doctorum studia vel excitarem, vel adlevarem, imprimis cum in eo loco degerem, ubi diuissimae bibliothecae copulis affluens multis ad hoc subsidii uti possem, quibus forte alii careant. Praebuit mihi quoque hic elenchus opportunitatem, uti plures Codices indigitandi, in quibus excutiendis neminem desudare vellem, ita alios eosque parum cognitos, quorum ope iis Aristotelis libris, quos in editis aut corruptissimos aut mutilos habemus, pristinam restituere posse integritatem sperandum est. Aliam utilitatem habuit hanc, ut a librariis assuta vel inserta Aristotelis libris animadverterem, quae his quomodo adhuc fuerant iuncta, vere a philosopho ipso, nec a seriori manu, profecta esse cum aliis credideram, quae tamen, cum in hoc vel illo Codice desint, eoque ipso interpolationis suspicionem incurrant, in earum indolem penitus inquirenti alius originis notam satis aperte proditura esse ar-

bitror. Frustum porro aliquem tulit Codicum Aristotelis disquisitio ad ordinem constituendum, quo tum integrae librorum *πρᾶγματῶν*, tum singuli libri, singulaque eorum capita, sese excipere debeant: Codices enim etsi plerumque maxime inter se discrepent, nonnunquam tamen ita consentiunt, ut argumenta ex eo consensu petere liceat, quibus librorum & capitum ordinem, diversum ab eo, quem editiones vulgatae sequuntur, revocandum esse vel Codicum auctoritate probaveris. Non omitam denique, ex sola Codicum descriptione iudicium ferri posse rectius & de Scholiis Graecis in Aristotelis libros, quorum immensa farrago in Codicibus exstat, & de pluribus Graecorum Aristotelis interpretum commentariis, qui manuscripti asservantur, necdum publici iuris facti, aut saltem non nisi frustillatim vel ex versione tantum Latina editi sunt. Brevitati autem quam maxime studui: quamobrem Codices, nec vetustate nec alia quadam dote eximii, aut plane omissi, aut verbo in censum relati sunt. In ipsa vero Codicum enumeratione, cum illi ad singulorum librorum ordinem recenseri non possent, multis quippe plures simul libros, aliis integras *πρᾶγματῶν*, perpaucis unum tantum librum continentibus, huic legi me adstrinxi, ut Codices librorum ad unam eandemque *πρᾶγματῶν* pertinentium deinceps notarem. Quod editiones librorum Aristotelis impressas attinet, eadem fere ratione in instituendo earum elencho versatus sum. Primum locum occupant editiones versionum Latinarum antiquissimarum ante editionem Graecam Aldinam maiorem vulgatae, caeque, cum maximam partem e Codicibus expressae sint, diligentius descriptae: sequuntur editiones omnium operum Aristotelis Graecae, Latinae, & Graecolatinae; tum singulorum librorum ed. iam Graecae, quam Latinae, & quidem ad *πρᾶγματῶν* ordinem digestae: agmen denique claudunt versiones exoticae, quotquot mihi innotuerunt. Opus sane erat accuratiori editionum recensu; nam deerat adhuc, e quo disceres, quinam alii iam in hoc vel illo Aristotelis libro vel castigando vel explanando operam collocaverint. Ceterum haud mirabor ipse, si forte Codices aut editiones non minus memorabiles, quam quae hic notatae sint, me fugisse aliquis monuerit; est enim hoc laboris genus ita comparatum, ut vix unquam omnibus numeris absolvatur.

CODICES MANUSCRIPTI

LIBRORUM

ARISTOTELIS.

CODICES LIBRORUM

AD ORGANON PERTINENTIUM

Porphyrü Isagoges. Categoriarum. libri de Interpretatione, Analyticorum priorum, Analyticorum posteriorum, Topicorum atque Elenchorum Sophisticorum.

*

V E N E T I.

CODEX *Organi*, N. CCI, in bibliotheca Veneta; membranaceus, in folio minori, manu *Ephraemi*, ut ex subscriptione patet, a. C. 955 exaratus. Catal. Codd. bibl. ad D. Marci p. III.

CODICES duo *Organi* recentiores, seculi XIV, N. CCIII, & CCIV. Priori subiectus est Index philosophiae *Pachymerae*.

CODEX *Categoriarum & libri de Interpretatione*, chartaceus, sec. circiter XIV scriptus. Incipit a proluxa quinque Vocum *Porphyrü* expositione, auctoris, ut e nota apparet, Anonymi, in omnibus Ammonium *Hermiae* & *Ioannem Philoponum* secuti. *Categoriis* prae-fixa sunt Scholia sub nomine *Olympiodori Alexandrini* adhuc inedita, quorum principium: καθάπερ ἀρχόμενοι τῶν

σισταγωγικῶν. Libro de Interpretatione praeit *Michaëlis Pselli* iunioris Παραφραστικὴ ἐκτίγνσις in hunc librum, inter inedita eius scripta ab Allatio in diatriba de Psellis pag. 86 relata. Incipiunt: πρὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτίγνσις τῶν προτάσεων &c. In postremis Codicis foliis adiectum est expositionis secundi libri Analyticorum posteriorum *Theodori Prodromi* & *Leonis Magenteni*, metropolitae Mitylenaei, fragmentum, quod tamen ad secundum tantum caput pertingit. Codicem integrum Magenteni commentarium exhibentem infra indicabimus.

CODEX *Organi cum Isagoge Porphyrii*, asservatus in bibliotheca monasterii S. *Michaëlis* Venetiis sub n. 67. V. *Mittarellii* Bibl. Codd. MSS. (Venet. 1779, fol.) p. 73.

V A T I C A N I.

Memorantur Codices Vaticani tres, qui omnia *Aristotelis opera* exhibent, apud *Montfaucon* bibl. bibliothecar. T. I, p. 33.

Aristotelis Categorias, librum περὶ ἐμπνεύσεως, & librum primum *Analyticorum*, in Codd. Vaticanis exstare, idem monet p. 10, 12. Notatu autem dignissimus est Codex, cuius p. 37 ibidem mentio iniicitur: *Categoriae Aristotelis e Graeco in Latinum translatae a S. Augustino cum prologo Alcuini ad Carolum Magnum.*

CODEX *Organi*, in bibliotheca monast. s. *Crucis* in *Ierusalem* Romae. Ibid. p. 193.

M E D I C E I.

CODEX *Organi*, Plut. LXXII, N. V, bibliothecae *Laurentianae*; refertur ad seculum undecimum, sed ex parte tantum; nam *Topica* & *Elenchos* sophisticos recentior librarius seculi XIV adiecit. Abundat Scholiis marginalibus & interlinearibus. Praemissa est *Porphyrii* Introductio una cum *Davidis* prolegomenis philosophiae & commentario in illam ab ore *Heliae* philosophi excepto. (Fabric. Vol. IV, p. 187 B. Gr.) Ante *Categorias* legitur *Aristotelis Vita*, vulgo *Ammonio* tributa, sine auctoris nomine. Finis libri secundi *Analyticorum* poster. in hoc Codice a vulgato diversus est. Desinit liber ita: τέσσαρες εἰς ἀνομοίων μετὰ ὁμοίου, ἢ ἀνομοίου

εὐδαίμων τοῦ συνάγοντος. Claudit Codicem Anonymi εὐ-
συνεπτοῦ σύνταγμα φιλοσοφίας ineditum. Bandinii Catal.
bibl. Laurent. T. III, p. 29.

CODEX *Organi*, Plut. LXXII, N. III, membrana-
ceus, in folio, sec. XII.* Continebat olim opera quae-
dam Chrysostomi, ut ex veteri scripturā passim non sa-
tis erasa apparet.

CODEX *Organi*, Plut. LXXII, N. XII, bombycinus,
in forma 4ta, multis in locis nova manu restauratus &
suppletus. Desunt Categoriae & initium libri de Inter-
pretatione. Sophisticorum elenchorum unus tantum li-
ber numeratur, qui in vulgatis edd. in duos dispecsci-
tur. Bandinii Cat. T. III, p. 33.

CODEX *Organi*, Plut. LXXII, N. IV, papyraceus,
4, male affectus. Habet Scholia marginalia & interlinea-
ria, eaque antiqua.

Inter Codices *Gaddianos* in bibliothecam Laurentia-
nam translatus est quoque Cod. *Organi* totius, sed re-
centissimus, quippe sec. XVI scriptus. Octavo Topi-
corum libro, qui definit, ut in editis, subiicitur caput
inscriptum: περὶ τῶν τοῦ συμβεβηκότος τύπων quod cum
etiam designetur verbis Τοπικῶν θ', ex librarii mente no-
num Topicorum librum constituit. Verum videtur po-
tius commentarii in Topica fragmentum esse textui sub-
iunctum, quod librarius male pro novi libri principio
habuit. Incipit enim: Σκοπεῖν, εἰ τὸ ὅς γένος ὑπάρχει
ὡς συμβεβηκὸς ἀποδείκναι &c. Cod. est chartaceus, in
forma 4ta minori. Bandinii Catal. T. III, p. 414.

Praeter laudatos integri *Organi* Codd. Mediceos, ex-
stant quoque plures singulos tantum libros complectentes:

Codex XXXV, Plut. LXXI. Categoriae & liber de In-
terpretatione cum Scholiis Ammonii & Pselli. Refertur
ad sec. XIII.

Codices X, XV, XVI, XVII, plutei LXXII, *Catego-
rias*, librum de Interpretatione & Analytica priora exhibent,
ceterum sunt parum memorabiles; nam dicuntur pro-
pere admodum & oscitanter exarati esse. Bandini T.
III, pag. 33.

Codex XVIII eiusd. plut. continet *Topica*. Finis li-
bri septimi a textu vulgato discrepat. Post verba, *λα-
νοὺς ἐξερῖθιμνται*, Codex ita pergit: ὥστερ ἐν τῇ πρώτῃ
τεχνολογείται — definit: καὶ τίς ἡ παρασκευὴ, quae Scho-

liaetae potius alicuius, quam Aristotelis verba sunt. Liber octavum claudunt haec: τέλος δὲ ψυχὴ ὑπάρχουσα τοιαύτη οὐσα, οἷα δύνασθαι — ἢ δὲ πᾶσα ὁμοίως ἔχει πρὸς τὸ ἅπαν πρᾶγμα. quae verba ex *Analyt. poster. II, 19*, huc transposita sunt.

Codex XX. *Priorum Analyticorum libri duo*, cum commentariis Io. Philoponi. Iidem insunt in Cod. VIII, ubi libri secundi finis ita se habet: ὡς ἐφ' ἑνὸς αὐτὴν λαμβανόμενος. Ἐν οἷς ἡ πρᾶξις καὶ τὸ δεύτερον τῶν προτέρων Ἀναλυτικῶν σὺν θεῶι πληροῦται. (Esse haec a librariis addita, quis non videt?)

Codex XXII. *Categoriae* cum Porphyrii Isagoge & Ammonii in hanc & in illas commentario. Codex est charthaceus, sec. XIII.

Codex XVI, Plut. LXXXVII. *Categoriae, liber de Interpretatione*, & *Analyticorum priorum* liber I, sed is non integer. Codicis pars sec. XIII scripta est; reliqua a variis manibus profecta sunt. Bandini T. III, p. 394.

CODEX *Mediceus Categoriarum*, descriptus a Bandinio T. III, pag. 5. Est papyraceus, forma 4ta, seculi XIII, madore ac tineis valde corruptus, & memorabilis propterea, quod liber *Categoriarum* in eo incipit a capite quinto in editis: οὐσία δὲ ἐστίν.

Alium adhuc *Categoriarum liberum* in bibliotheca Laurentiana asservatum notavit Montfaucon *Palaeogr. Gr.* pag. 84. Exaravit eum Antonius *Mediolanensis*, e Creta oriundus, cognomine *Damilas*, cuius assiduitati plures librorum Aristotelis Codd. accepti referuntur. Cf. Bandin. T. II, p. 484.

TAURINENSES.

CODEX *Organi*, N. CXXIX, cum commentario in margine & annotationibus interlinearibus. Catal. bibl. Taurin. P. I, p. 229.

Codex CCXXIV. *Categoriae, liber de Interpretatione & Analytica priora*. Ibid. P. I, p. 313.

MATRITENSIS.

Categoriae, liber de Interpretatione cum Scholiis ad oram; & *Analytica priora*, quorum tamen liber secundus mutilus est. Accedunt epitome Graeca Anonymi libri pri-

mi Topicorum, & metaphrasis eiusdem Graeca, utraque inedita; porro commentarius in Porphyrii Isagogen, ab omnibus, qui adhuc innotuere, diversus, Constantini Lascaris manu scriptus, forte ab ipso concinnatus; tum Porphyrii Isagoge cum Anonymi Scholiis marginalibus, Aristotelis Vita, vulgo Ammonii dicta, sine auctoris nomine; denique inedita Anonymi prolegomena in Categorias, Iriarte Catal. Vol. I, p. 53.

P A R I S I E N S E S.

CODEX *Organi*, MCCMXLIII, bombycinus, seculo XII, ut videtur, exaratus. Continet etiam Porphyrii Isagogen, Photii Categoriarum synopsis, Scholia inedita Ioannis Itali, & Michaëlis Pfelli commentarium in librum de Interpretatione. Is est idem, cuius meminit Labbeus Bibl. nov. MSS. p. 114, & ex ea Fabricius B. Gr. III, 6, Vol. II, p. 110.

CODEX *Organi*, MMLXXXVI, bombycinus, sub finem seculi XV scriptus.

Praeterea Codicum singulos libros ad Organon pertinentes ex variorum versione Latina exhibentium in bibliotheca regia Parisiensi magna copia est.

Libri Categoriarum ibi exstant Codd. XVII.

Libri de Interpretatione IX.

Analyticorum priorum XII.

Analyticorum posteriorum XI.

Topicorum VI.

Sophisticorum elenchorum VI.

Omnes isti libri, maximam partem in scholasticos & pueros usus exarari, ad sec. XIV, XV, XVI, referuntur. Adiecta habent in margine & inter lineas Scholia & glossas, modo ab eadem manu, cui textus debetur, modo ab alia & recentiori. Pervenere in bibliothecam regiam ex bibl. Colbertina, Memmiana, Nicolai Laodicensi, aliis. V. Catal. Codd. MSS. bibl. Paris. T. III, pag. 182, 225.

C O I S L I N I A N I.

CODEX *Organi* vetustissimus, CCCXXX; in quo *Aristot. Vol. I.*
L

men Topica & Elenchi sophistici aliam manum, eamque recentiorem, produnt. Reliqua enim sec. XI exarata esse videntur. Montfaucon Catal. bibl. Coislin. P. I, pag. 313.

CODEX *Organi*, CLVII. Deest liber de Interpretatione; verum continentur eo simul *Leonis Magentini* commentarii in *Categorias* nondum editi, & in *Analytica* priora & posteriora. Commentarium in priora typis etiam vulgatum laudat Fabricius l. 1. p. 114; eum in posteriora ignoravit, neque is lucem vidit. Sequitur *Anonymi commentarius in Topica* nondum editus, & prooemium in *elenchos sophisticos*, ab aliis *Michaëli Ephesio*, ab aliis *Michaëli Psello* tributum. Cf. Allatium de Psellis pag. 40. Occurrit idem prooemium in Cod. Mediceo XVII, Plut. LXX. (Bandinii Cat. T. III, p. 10.) & in Cod. Hurtadi Mendozae. V. Fabric. B. Gr. III, 6, Vol. II, p. 116.

CODEX *Organi*, CCCXXVII, Scholiis marginalibus uberrimis insignis.

Exstant denique duo Codd. Coisliniani, unus, CLXVII, *Elenchorum sophisticorum*; alter, CLXX, *Topicorum*; uterque cum Scholiis *Leonis Magentini*. Montfaucon Catal. bibl. Coislin. P. I, p. 223, 227.

H A R L E I A N I.

CODEX *Organi*, MMMMDXXXIV, sub finem sec. XV scriptus.

CODEX MMMMMXXXVI. *Analytica posteriora*. V. Catal. libr. MSS. bibl. Harleianae. Vol. II.

V I N D O B O N E N S E S.

CODEX *Organi*, XXX, notatus a Lambecio Commentar. de bibl. Vindob. T. VII, 148 ed. Kollar. Desunt *Elenchi sophistici*. *Topicorum* sex tantum libri hic leguntur. *Analyticorum posteriorum* liber secundus in duas partes divisus est. Accedunt in librum de Interpretatione Scholia Anonymi inedita. Fuit Cod. olim *Ioannis Sambuci*.

Codices singulorum *Organi* librorum duo praeterea memorantur a Lambecio Comment. T. VII, p. 150 & 228; unus libri de Interpretatione, alter *Analyticorum po-*

CODICIBUS MANUSCRIPTIS. 163

teriorum. Uterque ab *Augerio Busbeckio* Constantinopoli Viennam translatus, ad *Methusalam*, Monachum S. Mont. Sinai, olim pertinuit, cuius quoque annotationes marginales & interlineares prior adiectas habet; alteri accessere Scholia Anonymi.

AUGUSTANUS.

CODEX *Organi*, chartaceus, in folio minori. V. Montfaucon. bibl. bibliothecar. T. I, p. 594, & Catal. bibl. Augustanae (Augustae Vindel. 1633, fol.) p. 761.

VOSSIANUS.

CODEX *Organi*, cum Scholiis. Catal. libr. MSS. Angliae & Hiberniae, p. 10.

PALATINI.

Codices VI, ad quos *Organon* recensuit *Iulius Paenius a Beriga*. Vide eius Praef. Haud dubie in bibliotheca Vaticana adhuc latent, in quam ex Heidelbergensi illati sunt. Ceterum de iis aliunde nihil constat.

* * *

CODEX *Topicorum Camotianus*, cuius variae lectiones Volumini I editionis Venetae minoris 1551, 8, subiunctae sunt.

CODEX *Topicorum Grynati*, ex quo variae lectiones in margine editionis *Organi* Basileensis 1566, 8, excerptae sunt.

CODICES *Casauboniani*; vid. *Casauboni* Praefat.

CODEX *Kulenkampianus*, membranaceus, in folio, charactere Gothico exaratus, literis quidem initialibus vario modo exornatis, cum multis glossis, textum passim undequaque ambeuntibus. E pluribus aliis eum confarcinatum esse, ex scripturae diversitate satis manifestum fit. Continentur eo ex versione Latina: Anonymi sermo de causis, fol. XI. Aristotelis *Analyticorum* priorum libri duo, fol. XLVIII. Post paginam 72 folium excidit, quare a § 6, cap. IV, lib. II, ad cap. V,

L 2

§ 7, hiatus est. — Analyticorum posteriorum libri duo, fol. XXII. Plures hic lacunae sunt post pagg. 6, 8 & 10. Hinc lib. I a cap. IV, § 9, ad cap. VI, § 4; it. cap. VII, § 6, ad cap. XI, § 8, & a cap. XIII, § 9, ad cap. XVI, § 2, omnia desiderantur. Aristotelis de sophisticis elenchis liber, fol. XVIII. Aristotelis Topicorum libri octo, fol. XXXVIII. Deest libri I initium ad § 2, cap. VIII; item finis eiusd. lib. a § 8, cap. XV, & libri secundi principium ad § 3, cap. VII, post pag. 4. In libro VIII quoque aliquot folia exciderunt, Hinc lacuna a § 9, cap. I, ad cap. V, § 6. — Aristotelis Metaphysicorum libri XIV, fol. XLI. Desunt maxima pars cap. V, & reliqua libri primi, tum cap. II, & reliqua libri III, c. IX, ad c. XVII, libri V, & integri libri XI & XII. Ad calcem leguntur haec verba: *Expliciunt libri metaphysice sub anno domini MCCCXXXVII in vigilia bartholomei apostoli.* Ceterum notandum est, Aristotelis Analytica priora & posteriora cum libro de Sophisticis elenchis & Topicis ex versione, quae in hoc Codice exhibetur, impressa esse Venetiis per Philippum Venetum 1481, fol.

* * *

COMMENTARII Graeci, quibus Aristotelis Organon aut singuli libri eo pertinentes illustrantur, cum in bibliothecis adhuc delitescant plures, necdum editi, nec ab aliis Aristotelis editoribus & interpretibus, nec a Fabricio denique, quantum equidem scio, diligenter satis notati & excussi, brevem eorum recensum mihi subiicere liceat. Prae omnibus aliis memoratu dignus est *Codex bibliothecae Laurentianae*, bombycinus, in folio maximo, seculo decimo quinto ineunte, caractere minuto quidem, sed valde distincto & perspicuo exaratus, initio tamen mutilus; nam prima duo folia vetustate ac tineis corrupta sunt. Continet magnum commentariorum in varios Aristotelis libros numerum, quare, uti & ob voluminis molem, *Oceanus* inscriptus est, quo nomine etiam semper inter viros doctos Italiae venit. Auctore *Alcyonio* (in dialogo de exilio p. 27.) hic quoque Codex in bibliothecae Mediceae direptione ab-

latus fuerat; recuperavit autem eum *Ioannes Medicus*, postea *Leo X*, Pont. Max. Multa idem Alcyonius se inde hausisse fatetur, dum Aristotelis libros Latine verteret. V. Ephemer. literar. Ital. Venet. 1710, T. III, p. 32. Praeter commentarios iam editos reperiuntur in eo: 1) *Anonymi* commentarius in *quinque voces Porphyrii*, initio mutilus. 2) *Alius* in *eundem libellum commentarius*, cui in margine adscriptum legitur τοῦ Μαγαντινοῦ, incipiens h. v. Ζητητέον τὰ ἐκτὸς κεφάλαια τὰ εἰσδόντα &c. Huius Magenteni operis nulla mentio apud Fabricium. Verum etiam num a Magentino vere conscriptum sit illud, valde dubitari potest, nam auctorum nomina commentariis in hoc Codice praefixa partim cum scriptura textus eandem manum agnoscunt, partim recentius ab alia apposita sunt, cuius posterioris generis est hoc loco *Magenteni* nomen. 3) *Io. Philoponi* commentar. in *eund. librum*, diversus ab eo, quem in bibl. Vindobon. esse testatur Neffeliuss. Cat. P. IV, p. 79; incipit enim: καὶ τὸ πρὸς ὁφέλειαν μὴ μόνων τῶν οἰκείων μαθητῶν κ. τ. λ. 4) *Davidis* Commentarius in *Porphyrii Isagogen* & in *Aristotelis Categorias*, nondum editus. (v. Fabric. B. Gr. Vol. II, pag. 110 & 294, ubi idem MStus existare dicitur in bibliotheca Sctorum Ioannis & Pauli. Affervatur quoque in Codice Veneto N. CCXXXV, ubi incipit: τῶν Ἀριστοτελικῶν ἀρχόμενοι λόγων. Catalog. bibl. Venet. pag. 117. Et in Mediceo I, Plut. LXXII, cuius in fronte legitur: Προλεγόμενα τῆς Πορφυρίου εἰσαγωγῆς ἀπὸ φωνῆς Δαβὶδ τοῦ Θεοφιλεστάτου καὶ Θεόφρονος. Distributa sunt prolegomena in πράξεις XXXVI. Conspirat omnino is commentarius cum eo, quem supra sub *Eliae* philosophi nomine laudavimus.) 5) *Magenteni* commentarius in *Categorias*. Nulla etiam huius mentio apud Fabricium. Nomen *Magenteni* iterum recentius additum. 6) *Michaëlis Pselli* paraphrasis *libri primi Analyticorum priorum*, cuius non meminit Fabricius, Pselli tantum commentarium in lib. II *Analyt. poster. Latine* editum laudans. Cf. Bandini Catal. bibl. Laurent. T. III, p. 239.

CODEX Vaticanus continet *Theodori Prodromi* Scholia inedita in *Aristotelis Analytica posteriora*. Montfaucon bibl. bibliothecar. T. I, pag. 10. Monuit hoc iam Fabricius ex Gesnero III, 6, p. 114.

CODEX *Mediceus* XVI, Plut. LXX. *Ignatii* philosophi, Metropolitani Selybriae, in scripta *Aristotelis logica* commentarius ineditus. Init: Ὅτι ἀναγκαῖον ἐστὶ τοῖς διδασκομένοις τὴν ἐν λόγοις φιλοσοφίαν γινώσκειν πρότερον &c. Hic est fortasse Ignatius ille, de quo Fabric. B. Gr. Vol. V, pag. 46, haec habet: *Ignatii* nescio cuius commentarios Graecos MSS. in *Aristotelis logica* e *Scipionis Tetti* catalogo memorat Labbeus Bibliothec. nov. MSS. pag. 171.

CODEX *Mediceus* II, Plut. LXXXVI. *Georgii Pachymerae*, *Diaconi Protecdici* * & *Dicaeophylacis* († 1340) compendium philosophiae ex mente *Aristotelis*, libris constans XII, titulis XLVII, capp. CCXXXIX. (non, ut apud Leon. Allatium in diatrib. de *Georgiis* ed. Fabric. B: Gr. Vol. X, p. 708, capp. CCXXXV; nec, ut apud eund. Vol. VI, p. 466, capp. CDXXXV.) Graece exstat quoque in Cod. Medic. XXII, eiusd. plut. in Vindob. XXXIII, (Lambec. T. VII, p. 150) & LXVII, (ibid. pag. 234.) & in Codice Coisliniano CLXIV. V. Montfaucon Cat. bibl. Coislin. P. I, p. 221. *Latinam* eius *versionem* e duobus aliis Codicibus, sed lacunosis & corruptis, edidit Philippus Bechius. Melior itaque editio & versionis & ipsius textus Graeci ex illis Codd. poterit adornari. Bandini l. l. T. III, p. 286, 366.

CODEX *Mediceus* XXXIII, Plut. LXXI, a Pistoriensi monacho e Macedonia allatus, ut docet subscriptio *Angeli Politiani*, continet praeter alia *Dexippi*, philosophi Platonic, (diversi a *Dexippo* Herennio Atheniensi, cuius *χρονικὴν ἱστορίαν* continuavit *Eunapius*) in *Aristotelis Categorías* *dubitationum* & *solutionum* libros tres, qui Latine tantum prodierunt, I. Bernardo Feliciano interprete. Sunt isti libri ad instar dialogi conscripti; nam occurrit *Dexippus* magister *Seleuco* discipulo, repertenti *dubitationes Plotini*, qui *Aristotelis Categorías* *Ennead. lib. VI* examini subiecerat. Liber primus commentarii Graece habetur etiam Codice *Mediceo* XXI, Plut. LXXII.

* *Protecdicus* suscipiebat captivos de clero in causis criminalibus, deque iis iudicabat. V. Io. Meursii Glossar. Graecq barb.

h. v. & *Iacob Goar* in notis ad *Georgii Codini* lib. de officis *Magnae ecclesiae* & *aulae Constantinopolitanae*.

CODEX Vindobonensis XXIX, olim Ioannis Sambuci, magno encomio ornatus a Fabricio B. Gr. Vol. IV, c. 26, p. 164. Infunt *Ioannis Grammatici* Scholia in Categorias ex colloquiis Ammonii; Vita Aristotelis, vulgo *Ammonio Hermiae*, hic *Ioanni Philop.* tributa, & inscripta: Γενεαλογία τοῦ Ἀριστοτέλους. Teste Lambecio vulgaris huius Vitae textus Codicis beneficio emendari ac suppleri potest, *Ioannis Philop.* prooemium in Categorias ineditum; *Ammonii* prolegomena valde ab editis discrepantia; ipsa Categoriarum expositio, auctoribus *Ammonio* & *Io. Philopono*, in capita CXLVII divisa. Sine discrimine Ammonii & Philoponi commentarii in edd. vulgo confunduntur; in Cod. Caesareo autem distincte indicatum est, quatenam sint ἀποσημασιώσεις Ammonii, quatenam ἰδίας ἐπιστάσεις Philoponi. Utriusque tamen commentariis intermixta est Photii Categoriarum synopsis, quae alias separatim legitur. Ammonii Comment. in lib. de Interpr. admixta Magenteni expositione. Lambec. T. VII, p. 143.

Supereft etiam in bibliotheca Vindobonensi *Ioannis Itali* expositio libr. I, II, III, Topicorum inedita. Vid. Lambec. T. IV, p. 322, & VII, p. 257. Conf. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 115. Integer Ioannis Itali commentarius in omnes Topicorum libros exstat in bibliotheca Vaticana. Montfaucon bibl. bibliothecar. T. I, p. 10.

In Codice *Coisliniano* CCCXXIII sunt Scholia in *Analytica priora*, quae dicuntur esse τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων. Montfaucon Catal. bibl. Coislin. P. II, p. 444. Occurrit *summus philosophorum* quoque in Lambecii Comment. de bibl. Vindob. VII, p. 148, qui sub eo intelligi vult eundem *Ioannem Italum*, Michaelis Pselli discipulum. Verum epitheton id pluribus Aristotelis interpretibus commune est. In nostro Codice intelligitur haud dubie *Ioannes Pediafimus*, qui seculo XIV floruit, diu post Ioannem Italum, cuius quidem praeter commentarium supra dictum in Topica, libri de interpretatione succinctam expositionem, & libellos de syllogismorum figuris, & de eo, quod est in nostra potestate secundum Aristotelem, e Cod. Naudaeano XVI allegavit Labbeus biblioth. nov. MSS. pag. 113. Idem quoque Labbeus in Cod. regio CMLXVI Gregorii Nazianzeni synopsis *Organismi* Aristotelis, commentarium porro *Maximi*, Iamblichi

discipuli, a Simplicio saepius laudati, quem Fabricius B. Gr. Vol. II, p. 111, in deperditis habuit, & *Nicomedis* Scholia in *Analytica priora* (haec e Catal. biblioth. Strozianae) MSS. exstare monuit. Bibl. n. MSS. pag. 172. Conf. Fabric. l. l. p. 114.

Neque hic omittendae sunt plures singulorum Organilibrorum paraphrasēs & in eos commentarii, de quorum auctoribus non constat. Superfunt in Cod. *Mediceo* XI, Plut. LXX, Anonymi Scholia in *Categorias* a Christiano homine forsitan profecta, ut ex fine probabile fit: ταῦτα ἔχει ἡ πρᾶξις συγκαταπέπνυται καὶ αὐτῇ σὺν θεῷ καὶ τὰ σχόλια τῶν κατηγοριῶν. Vid. Bandinii Catal. T. III, pag. 9.

In Codice *Mediceo* I, Plut. LXXII, legitur inedita Anonymi ἐξηγήσεις συντομωτάτη καὶ σαφειστάτη εἰς τὸ περὶ ὀρμητικῆς. Praeedit praefatio, cuius initium: Πρὸ τῆς τοῦ ῥήτορος σαφηνείας εἰπάμεν τὰ εἰρηδῶτα προζητεῖσθαι κεφάλαια. Ipsa expositio incipit: Τὸ πρῶτον πολλὰ καὶ ἐν ταῖς κατηγορίαις ἐμάθομεν.

Alius Anonymi paraphrasin *Categoriarum* habet eadem ditissima Bibliotheca Laurentiana Codice XXXII, Plut. LXXI. Incipit cum verbis Aristotelis: Τῶν ὄντων τὰ μὲν ταυτῶνυμα, τὰ δὲ ἑτερόνυμα. Finis: οὔτε τὰ γενήματα οὔτως ἀπέσπασται, ὥσπερ δὴ τὰ ἡμέτερα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ζητητέον ἐπιπλέον, καὶ διαφορητέον.

CODEX *Mediceus* X, Plut. LXX, habet commentarium Anonymi ineditum in *librum I Analyt. prior.* Init: Τῆς συνέσεως τῶν συλλογισμῶν στοχαζόμενοι, καὶ τῆς σαφοῦς αὐτῶν παραδόσεως. Finis desideratur. In *librum I Analyt. post.* sunt Scholia Anonymi in Cod. XII eiusdem plutei. Init: Σκοπὸς ἐστὶν ἐνταῦθα τῷ Ἀριστοτέλει περὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ. Finis: τὰ δὲ ἀπλούστερα ἀεὶ τῶν δυσχερεστέρων προτάττονται. In Cod. XV eiusd. plut. est Anonymi expositio libri secundi *Analyt. post.* Incipit: Διαλαβὼν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς ἀποδεικτικῆς περὶ ἀποδεικτικοῦ συλλογισμοῦ καὶ ἀποδεικτικῆς ἐπιστήμης, καὶ διαταξάμενον κ. τ. λ.

In *Elenchos* quoque *sophisticos* duplex commentarius ἀδέσποτος in bibliotheca *Medicea* asservatur, alter in Codice XXXII, Plut. LXXI, cuius initium: Οὐκ αὐτὸς τοῖς φιλοσοφοῦσι τὸ περὶ τὴν σοφιστικὴν πραγματεύεσθαι

alter in Cod. XIII, Plut. LXX, qui tamen in alio Cod. II, Plut. LXXI, *Alexandro Aphrodisieo* tribuitur.

Versiones Organi aut singulorum eius librorum Hebraicae. Syriacae. Arabicae. Armenicae. quae MStae exstant.

IN bibliotheca regia Parisiensi duplex *Organi* versio *Hebraica* occurrit, una ex Graeco facta ab Anonymo, altera ex Averrhois versione Arabica. V. Catal. bibl. Paris. T. I, p. 30 seq. *Singulorum Organi librorum* ibidem quoque plures sunt versiones *Hebraicae*, quae omnes ex Arabico Averrhois aut Al Farabii fluxere, quorum commentarii simul *Hebraice* translati sunt. In bibliotheca Caroli de Montchal, Archiepiscopi Tolosani, *Hebraicam Organi* versionem fuisse, auctore Abuchamad, cum glossis R. Mosi filii Iosuae filii Mar David, refert Labbeus bibl. nov. MSS. pag. 202. Plures adhuc Lambecius Codd. versionum *Hebraicarum Isagoges Porphyrii, Praedicamentorum Aristotelis, libri de Interpretatione & Analyticorum priorum* memorat, forte omnes apographa unius sub N. XXXIII laudati, (Commentar. de bibl. Vindob. T. I, p. 294.) in quo eosdem libros una cum Averrhois commentariis ex Arabico transfuisse dicitur R. Iacob Antoli a. 1232 (aerae Iudaicae 4992.) sub Friderico II imperatore. In bibl. Harleiana duobus Codd. asservatur *Organon* cum *Porphyrii Isagoge* ex versione *Hebraica* Iacobi filii R. Aba Mori filii R. Antolii. Cat. libr. MSS. bibl. Harlei. Vol. II, N. 5517, 5523. *Categoriae* figillatim *Hebraice* leguntur cum commentario Averrhois ex Arabico in *Hebraicum* sermonem converso, in Cod. XL bibl. Taurinensis, uti & in Cod. Vaticano. V. Bartolocci bibl. Rabbin. P. I, p. 480. *Liber de Interpretatione Hebraice* cum expositione Averrhois & R. Levi Ben Gherson (fl. circa a. 1323) exstat in bibl. Taurinensi, Vaticana, (v. Bartolocci l. c.) & Collegii Mertonensis apud Oxonienses. Cf. Christoph. Wolfii bibl. *Hebraic.* P. I, p. 219. *Topica & Elenchi sophistici* ex interpretatione *Hebraica* R. Calonymi continentur Cod. XL Taurinensi. Memorari denique video R. Ali ver-

sionem *Isagoges Porphyrii*, *Categoriarum* & *libri de Interpretatione*, pluresque Anonymorum in hos libros commentarios Hebraicos ap. Urium Catal. bibl. Bodleianae P. I, p. 76, 77.

Reperitur in bibliotheca Scorialensi Codex Syriace conscriptus, *Aristotelis Organon* & *Porphyrii introductionem* complectens, cuius tamen Syriacae versionis quis fuerit auctor, non compertum est. Ex Abulpharagii historia dynastiarum liquet, omnia Aristotelis & Porphyrii scripta Syriace versa fuisse, versionemque eiusdem Abulpharagii temporibus adhuc existisse. Vid. Casiri bibl. Arab. Hispan. T. I, p. 195.

Versio *Organi Arabica*, quam bibliotheca regia Parisiensis tenet, a diversis auctoribus ex Syriaco confecta est. Categorias convertit *Isa ben Isaac ben Zaara*; librum de Interpretatione *Iahia ben Honain*; Analytica priora *Iahia Adensis filius*; Analytica posteriora *Matthaeus Ali Baschar*; Topicorum libros septem priores *Abi Osman Said ben Iacub*, Damascenus; octavum vero *Abrahamus ben Abdallah*. Elenchorum sophisticorum varii fuere interpretes, *Iahia Abu Zachariae Adensis*, *Isa Ben Zaara*, *Theopylus* & *Naamensis*, quos inter numeratur *Anonymus*, qui eos longo tempore antecessit. Ad idum in nota est, Codicem ab his viris postremo loco nominatis esse emendatum. Itaque cum illi aut seculo Hegirae quarto, aut ineunte quinto, floruerint, Codicis scriptura ad haec ipsa tempora referenda est. Accedunt denique Alhireddini al Abeheri tractatus in *Isagogen Porphyrii* & *Anonymi Scholia*. Conf. Catal. bibl. Paris. T. I, p. 199.

In bibliotheca Vaticana ex versione *Arabica* Gregorii Bar-Hebraei MSus exstat *liber pupillarum*, complectens Porphyrii *Isagogen* cum Aristotelis *Categoriis*, libro de Interpretatione, & Elenchis sophisticis. V. Ios. Sim. Afsemani bibl. Orient. Clement. Vatican. T. II, p. 269.

Commentarium in *Organon Arabicum*, auctore *Abu Isaac*, (fl. a. Hegir. 286) laudat Casiri bibl. Arab. Hispan. T. I, p. 405.

Versio *Armenica* *Isagoges Porphyrii*, *Categoriarum* & *libri de Interpretatione*, auctore Davide, & cum eiusd. Commentariis, exstat in bibl. regia Parisiensis. Catalog. T. I, pag. 94.

CODICES LIBRORUM

AD ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΝ ΦΥΣΙΚΗΝ PERTINENTIUM

De auscultatione physica, de Coelo, de Generatione & corruptione, de Meteoris, de Mundo, de Anima, Parvarum Naturalium, de Animalium historia, de Partibus animalium, de Generatione animalium, de Plantis, de Coloribus, de his, quae sub Auditum cadunt, de Mirabilibus auscultationibus, de Xenophane, Zenone & Gorgia, de Ventorum locis & nominibus, de Physiognomia, Problematum, Metaphysicorum, quaestionum Mechanicarum & de infecabilibus lineis.

*

V E N E T I.

CODEX CC, in folio, membranaceus, seculo decimo quinto exaratus, omnia Aristotelis Opera, praeter logica, complectens. Notatur in fine, absolutum eum esse Romae a. C. 1447, manu Ioannis Rhofi, sacerdotis Cretenfis, iussu ac mandato reverendissimi in Christo patris D. D. Besfarionis Cardinalis, Episcopi Tusculani. Catal. bibl. Venet. ad D. Marci p. 110.

CODEX CCV, chartaceus, 4, sec. XIV: *Auscultationum physicarum* libri octo cum prolegomenis Simplicii & Themistii metaphrasi; *Metaphysicorum* libri XIV.

CODEX CCVI, membranaceus, in folio. *Auscultationum physicae*; libri de coelo; de generat. & corruptione; Meteorologica; libri de animalium incessu; de anima; *Metaphysicorum* libri XIV; lib. de sensu & sensili; de memoria & reminiscencia; de somno & vigilia; de insomniis & divinatione per somnum; de longitudine & brevitate vitae, de iuventute & senectute, vita & morte & respiratione; de animalium motu. Ad calcem le-

gitur, Codicem finitum esse Romae ab homine Lacedaemonienfi furiis agitato a. 1467.

CODICES CCXIX, CCXX, recentioris aetatis. *Auscultatt. physicae*. Posterior praeter commentarium Simplicii adiunctam quoque habet particulam operis Procli Diadochi, inscripti: *στοιχείωσις φυσική*. Catalog. bibl. Vennet. pag. 112, 117.

CODEX CCX, chartaceus, in folio, sec. XIII, continet libros de coelo IV; de generat. & corrupt. libb. II; & Meteorol. libb. IV.

CODEX CCXI, chartaceus, in 8vo, secul. circiter XII. Praeter eosdem libros complectitur quoque Metaphysicorum libb. XIV (in Catal. p. 114 vitiose expressum XIX); Categorias, praemissa Porphyrii Isagoge, librum de Interpretatione, Theophrasti Metaphysicorum fragmentum, & Themistii paraphrasin Analyticorum posteriorum. Apposita habet Scholia marginalia & interlinearia.

CODEX CCVIII, chartaceus, 4, seculi decimi — Aristotelis de historia animalium libri IX; priores diverso ordine a recepto in editionibus.

CODEX CCXIV, membranaceus, in fol. min. sec. XI. Insunt praeter Aristotelis Organon & Ethica ad Nicomachum Metaphysicorum libri XIV; *Auscultatt. phys.* libri VIII; de generat. & corrupt. libri II; de anima, libri III; subsequuntur nonnulla ex libro primo Rhetoricorum; de sensu & sensili; de somno & vigilia; de animalium motu; de longitudine & brevitae vitae; de iuventute & senectute, vita, morte & respiratione; liber de coloribus; liber de infecabilibus lineis; quaestionum mechanicarum lib. I; de spiritu; de coelo libri IV, quorum postremus mutilus.

CODEX CCIX, chartaceus, in 8vo, seculi XII. — De anima libri III; de motu animalium; de sensu & sensibilibus; de memoria & reminiscencia; de somno; de vigilia & divinatione per somnum, quo titulo etiam liber de insomniis comprehensus est.

CODEX CCXII, chartaceus, in 8vo, sec. XIV. — Libri de coelo; de generatione & corruptione; Meteorologica; de historia animalium libri X; de partibus animalium; de eorum incessu; de anima; reliqua parva naturalia; liber de lineis infecabilibus.

CODEX CCVII, membranaceus, 4, sec. XV. — De animalium historia libri X; de partibus animalium; de generatione animalium.

CODEX CCXV, sec. XV. — Rhetorica ad Theodeten & ad Alexandrum; libri de plantis, praefixo Anonymi prooemio, ut in editione DuValliana; Quaestionum mechanicarum lib. I; de mirabilibus auscultationibus; de mundo; de lineis infecabilibus; de coloribus; de spiritu; Physiognomonica; de Xenophane, Zenone & Gorgia; Problemata. Adiectum est opusculum inscriptum, *de signis pluviarum & ventorum*, vulgo Theophrasto Eresio tribui solitum.

CODEX CCXVI, sec. XV. Physiognomonica; de signis aquarum & ventorum; ventorum situs & appellationes ex Aristotelis libro de signis; de mundo; de Xenophane, Zenone & Gorgia; Mechanica; de spiritu; de plantis; Problemata, quae tamen desinunt in sect. XXXIII. Scatet Codex adeo librarii erroribus, ut ipse *Bessarion* Cardinalis, cuius sumtibus a. 1445 scriptus est, de iis in nota conquestus sit.

CODEX asservatus in bibl. monast. S. Michaëlis Vennet. N. LXX. — Aristotelis de naturali auscultatione libri VIII. Post lib. VIII haec leguntur: *Liber hic finem accepit a me valde paupere Ioanne Chinopuli, a. C. 1418, scriptus vero est in insula Creta*. Sequuntur postea de coelo libri III; de generat. & corruptione libri duo, sed secundus in fine mutilus. V. Mitarellii bibl. Codd. p. 72.

M E D I C E I.

CODEX VI, Plut. LXXXVII, antiquissimus, seculo XI scriptus & e Creta a Christophoro de Bondelmontibus Florentiam translatus, continens fragmentum *libri quarti auscultationum physicarum* cum Ioannis Philoponi commentariis. Bandinii Catal. bibl. Laurent. T. III, pag. 380.

CODEX XIX, Plut. LXXXVI, chartaceus, seculo XIV, forma quarta, minutissimis literis exaratus cum titulis rubricatis, sed fere evanidis. — Prolegomena & praemeditationes ex Thomae Aquinatis in Aristotelis Physica commentario, haud dubie a Georgio Scholario ex Latino sermone in Graecum conversa; Anonymi pro-

legomena in eadem & excerpta ex Simplicii commentario; Aristot. ausc. phys. libri VIII; Artis rhetoricae libri III; Rhet. ad Alexandrum; Liber de virtutibus; Magnorum Moralium libri duo; de anima libri III; de mundo liber; Thomae Aq. interpretatio librorum de anima in Graecum sermonem translata a Georgio Scholario, Patriarcha Constantinopolitano. Hanc Thomae expositionem inter eius scripta recenset Fabricius bibl. med. & infimae Graecitatis lib. XIX, pag. 237. Addit vero simul, libri primi paraphrasin scriptorum veterum iudicio esse *Reginaldi de Piperno*.

CODEX XXIV, Plut. LXXXVII, membranaceus, in 8vo minori, sec. XIII. — Aristotelis *auscultationum physicarum* libri tres postremi. In ultima pagina manu multo recentiori & ineleganti a Codicis forte possessore haec annotata sunt: "Ὅτις ἀν ἀφέληται τὸ παρὶν βιβλίον, φυσικὴ ἀκρόασις, ἀπὸ τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖται τὸ ταπεινὸν σῶμα ἐμὸν Θεοδοσίου τοῦ Πρίγκιπος (principis), ἔστω ἀφορισμὸν ἀλύτῳ (sententia indissolubili) καθυποβεβλημένος ἀπὸ πατρὸς, υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ Ἰούδα τοῦ προδότη. Bandin. l. l. T. III, p. 405.

CODEX V, Plut. LXXXVII, chartaceus, in folio, sec. XIV; difficilis & intricatae scripturae, cum subscriptione: *Gorus Prior sancte crucis, Zamerarius Generalis & Dominus Lucensis episcopus*. Est initio mutilus. Continet *Physica* Aristotelis, cum commentario inedito Georgii Pachymerae, a Fabricio non memorato.

CODICES VII, X, XI, Plut. LXXXVII, & COD. IV, Plut. LXXXVI, *Auscultationum physicarum*, quos bibliotheca Medicea habet, recentiores sunt & vix notatu digni. N. VII, sec. XIV *Ioannicii* manu scriptus est; N. XI, sec. XV a *Ioanne Rhoso* exaratus, uterque cum Scholiis in margine. Bandinii Catal. T. III, p. 380.

CODEX I, Plut. LXXXI, scriptus *Ioannis Panareti* manu, qui sec. XIII floruit. — Nonnulla sub finem aetatem antiquiorem prae se ferunt, ita ut ex alio Codice in hunc locum transposita videantur. Bandini T. III, p. 221. — Meteorologica; libri de coelo; de partt. animal. libri IV; de animal. incessu liber; de anima libri III; de sensu & sensili; de memoria & reminiscencia; de somno & vigilia, de insomniis, de divinatione per somnum; (nam opus in hoc Cod. in tres diversos libros di-

stinctum est) de animal. motu liber; de generatione animal. libri; de brevitatem & longitudinem vitae; de senectute & iuventute, vita & morte, & de respiratione; Metaphysicorum libri XIII. Libri duo priores hic in unum coaeruerunt, etsi in Cod. in α' maius & minus distincti quoque sint. Secundae libri parti a librario praefixa est nota: Τοῦτο τὸ βιβλίον οἱ πλείους φασὶν εἶναι Πασικλέους (leg. Πασικράτους) τοῦ Ῥοδίου, ὃς ἦν καὶ ὑπῆρχεν ἀπροαγῆς α*** (Ἀριστοτέλους), ὡς δὲ Βοηθητοῦ (leg. Βοναίου), Εὐδήμου ἀδελφοῦ, Ἀλέξανδρος φησὶν εἶναι αὐτὸ Ἀριστοτέλους. Ad calcem indiculus Latinus operum Codice contentorum legitur manu Georgii Antonii *Vespucii*, Ordin. Praedic. scriptus, ut ex prima pagina apparet. Cod. papyraceus, fec. partim XII, partim XIII.

CODEX XXVI, Plut. LXXXVII. — *Meteorologicorum* libri IV, cum Scholiis partim Graecis, partim Latinis, quae videntur esse Francisci Philelphi; *Metaphysicorum* libri XIV.

Libri de mundo Aristoteli adscripti asservantur in bibliotheca Medicea Codices IV, nempe N. XIII, XIV, XVI, XVII, Plut. LXXXVII. Codd. XIV & XVI sunt perantiqui & bonae notae; referuntur ad seculum XIII; priorem tractavit Lucas Holstenius, dum Florentiae commoraretur. Cod. XVII complectitur quoque libros *de coelo*, *de generatione & corruptione*, *de anima* libros III, & *de animalium incessu* librum. Additus est Thomae Aquinatis in libros de anima commentarius, e Latino in Graecum sermonem a Georgio Scholario conversus, qui tamen Thomam sua a Ioanne Philopono furatum esse contendit (ἦν ἐξηγήσιν ὁ Θωμᾶς προήρπαξε παρὰ Ἰωάννου φιλοσόφου τοῦ Φιλοπόνου, καὶ ὡς ἰδίαν ἐποίησατο).

CODEX XXVII, Plut. LXXXVII, membranaceus, forma quarta, sec. XV, nitidissime scriptus, cum notulis aliquot marginalibus in principio, exhibet Aristotelis *de animalium historia* libros X. Libri decimi paragra-phus ultima, quae in editis Latine tantum legitur, in hoc Codice Graeca habetur. Praeterea libri in editionibus VII, VIII, IX, in Codice sunt IX, VII, VIII, & libri octavi in Codice (in edd. IX.) caput ultimum desideratur. Bandinii Catalog. bibliothec. Laurent. T. III, pag. 410.

CODEX I, Plut. LXXXVII, chartaceus, in folio,

sec. XV, nitidissimus, continens *de historia animal.* libros X, & *de generat. animal.* libros V.

CODEX IV eiusd. plutei, papyraceus in 4 maiori, Ioannicii manu maximam partem exaratus sec. XIV. — Aristotelis *de generat. animal.* libri V. — *de historia animalium* libri IX. Discrimen hic quoque deprehenditur in librorum divisione & dispositione. Ex secundo enim libro duo fiunt in Codice, quorum prior definit in verbis *σαρκὸς τὰν φύσιν* (lib. II, cap. XII, in fine), alter incipit a verbis: *τῶν δ' ἐνύδρων ζώων* — quae sunt prima capituli XIII; septimus vero liber est ultimus in Codice. — Aristotelis *problemata physica κατ' εἶδος συναγωγῆς*. Definit collectio in sectione problematum XXVI. — *De animal. incessu* lib. cum Scholiis marginalibus. — lib. *de sensu & sensili*. — *de animalium motione*. — *de longitudine & brevitate vitae*. — *de senectute & iuventute*. —

CODEX III eiusdem plut. membranaceus in 4, sec. XIII, continet fragmentum libri primi *de generatione animalium* cum Scholiis marginalibus, quae forsitan a Marsilio Ficino profecta sunt; nam in prima pagina *αὐτοχρηπ* annotavit Lucas Holstenius: *Hoc exemplari usus est Marsilius Ficinus, uti ex eius correctionibus notisque marginalibus apparet*. Cf. Bandini l. I. T. III, p. 380.

CODEX XX, Plut. LXXXVII, in 4 mai. nonnullis in locis vetustate ac madore corruptus, & in fine alia manu suppletus, continet praeter *libros de Coelo* Aristotelis, *de anima* libros III cum Scholiis marginalibus & interlinearibus, & Themistii paraphrasin librorum de anima, quae in Cod. in VII libros distribuitur, cum in edd. tripartita sit. Codex facit ex primo libro duos, totidem ex secundo, ex tertio tres. Eandem librorum divisionem agnoscit Suidas, ubi Themistii commentarium laudat, v. *Θεμιστίος, τοῦ περὶ ψυχῆς ἐν βιβλίῳ ζ'*. Nulla igitur causa, cur cum Fabricio B. Gr. Vol. VIII, p. 29 not. errorem in librorum numero apud Suidam suspicantes pro ζ' reponamus γ'. Ceterum haec paraphrasis Latine tantum edita extat. Graece asservatur etiam in Cod. Med. XVI & XVII, Plut. LXXXV; cf. Bandini T. III, p. 278; & in bibl. Vindob. vid. Nessel. Cat. bibl. Caes. P. IV, p. 66. Praeterea Cod. continentur *Parva Naturalia. Problematum physicorum* pars, sed diverso prorsus ordine, quo ea in edd. exhibentur. Bandini T. III, p. 405.

CODEX XXI, membranaceus, in 8vo, seculi XV, cuius erasa antiquiori scriptura nova superinducta est. Insunt Aristotelis de sensu & sensili liber — de memoria & reminiscencia lib. — de somno & vigilia — de insomniis — de divinatione per somnum — de animalium morione — de lineis infecabilibus. —

CODEX XXII, chartaceus, in folio, sec. XV, nitidissimus. Insunt Aristotelis de anima libri III.

CODEX XXIII, continet libros III de anima — Anonymi in eos Prolegomena, quae incipiunt: Τῶν περὶ ψυχῆς πραγματευσαμένων, οἱ μὲν μαθηματικώτερον — de generatione & corruptione libri duo. In fine annotatur, descriptum esse hunc Codicem ab exemplari valde mendoso.

CODEX XXV, Plut. LXXXVII, membranaceus, sec. XIII, optime servatus. Aristotelis de anima libri tres; Scholion Anonymi seu potius breve summarium librorum de anima, quod incipit, Ἰστίον, ὅτι Ἀριστοτέλης ἐν τρισὶ λόγοις τὸν περὶ ψυχῆς ἐξέθετο λόγον. Themistii paraphrasis librorum de anima cum tetrasticho Elegiaco in fine, cui inscriptum: Τοῦ αὐτοῦ Θημιστίου στίχοι εἰς αὐτὸν, ὅτε ὑπαρχοι αὐτὸν ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανός.

CODEX XII, Plut. LXXXVII, membranaceus, in folio, sec. XIII, optime servatus — Aristotelis *Metaphysicorum* libri XIV, cum Alexandri Aphrodisieii commentario, qui totum Codicis marginem undiquaque ambit. Textus grandioribus literis exaratus est & vetusta manu. Quatuor postremi libri eodem ordine dispositi sunt, quo in editionibus DuValliana antiquioribus. Commentarius a recentiori quodam suppletus. Vide de Cod. Ant. Possevin. bibl. select. lib. XII, cap. 25, & Bandin. Catal. T. III, p. 394.

Ex eodem pluteo huc pertinent *Metaphysicorum* Codd. N. XVIII papyraceus, forma quarta, sec. XIV, tineis ac vetustate valde arrosus; N. XIX, chartaceus, quem Bandinius ad sec. XV refert; & ex pluteo LXX, Cod. XVI, chartaceus, sec. XV, duodecim tantum libros continens. Bandin. T. III, p. 10.

CODEX XV, Plut. LXXXVII, chartaceus in 4to min. sec. XV, optime scriptus. Continet *problematum naturalium* sectiones XXXVIII. Tituli desiderantur, spatio vacuo iis relicto. Bandin. T. III, p. 394.

CODEX XX, eiusd. plut. continet *problematum physica* Aristot. Vol. I.

M

corum partem, diverso ordine a recepto in editt. Ibid. T. III, pag. 405.

CODEX III, Plut. LXXXV, (Bandini T. III, pag. 246.) membranaceus, sec. XIV, optime servatus. — Liber; primus de *plantis*.

CODEX III, Plut. LXXXVI, papyraceus, sec. XIV exaratus a quodam *Nicolao Perdicca*. — Liber de *mirabilibus auscultationibus*. Bandini T. III, p. 290.

Libri de Xenophane, Zenone & Gorgia duo memorantur Codd. Florentini in praefat. ed. huius libri (Lugdun. 1557, 4.) p. 7.

CODEX XLV, Plut. XXVIII, chartaceus, in 8vo mai. sec. XV, cum mathematicis figuris in margine minio expressis. — *Quaestiones mechanicae*. Bandinii Catalog. T. II, pag. 68.

In pluribus Codicibus *Vaticanis* exstare Aristotelis *Physica*, *Metaphysica*, de mundo librum, de historia animalium libros, de infecabilibus lineis, & de coloribus libellos, auctor est Montfaucon *biblioth. bibliothecar.* P. I, p. 8, 10, 11.

Idem memorat *Codices Cassinenses* *Metaphysicorum*, librorum de physico auditu, de coelo, de anima, & de *plantis*. T. I, p. 220.

T A U R I N E N S I S.

CODEX XXVIII. Aristotelis *Metaphysicorum* libri XIII. Catal. bibl. Taurin. p. 107.

M A T R I T E N S I S.

In *Codice Matritensi* (Iriarte Catal. Codd. MSS. bibl. Matrit. p. 321) occurrit fragmentum libri Aristoteli adscripti de *animalium proprietate*, *Ἀριστοτέλους περὶ ζῴων ἰδιότητος προοίμιον*. Liber Aristotelis de animalium proprietate nec in editis exstat, nec inter deperditos laudatur. Constantinus Lascaris, auctor Codicis, addidit annotationiunculam: *ἔοικεν γὰρ Ἀριστοτέλει*. Ut ineditum publici iuris itaque fecit hoc prooemium Iriarte pag. 322. Verum eius argumentum non ad animalium proprietatem, sed omnino ad rem medicam spectat. Mihi quidem initium commentarii sive in Hippocratis aphorismos, sive in alium Hippocratis aut Galeni librum esse videtur.

CODICES PARISENSIS.

CODEX MDCCCLIII, olim Mediceus, maximam partem sec. X ineunte exaratus: folia ultima manu recentiori scripta sunt, ut viderur, sec. XIV. Margini adiecta sunt Scholia antiqua & recentiora, in nonnullos libros perpetua, in alios rariora. Continet praeter auscultationes physicas libri secundi de anima principium foliis duobus; de coelo libros IV; de generatione & corruptione libros II; Meteorologicorum libros IV; de anima libros III, tertii folium unum sub finem desideratur; de sensu & sensilibus librum; de memoria & reminiscencia; de somno & divinatione per somnum; de animalium motione; Metaphysicorum libros XIII; Theophrasti Metaphysica, ad quorum calcem annotatum legitur, nullam illorum ab Andronico & Hermippo in operum Theophrasti recensu mentionem fieri, ipsi tamen a Nicolao Damasceno tribui; de coloribus librum; de partibus animal. libros IV; de generat. animal. libros V; libri de incessu animalium initium; Ethicorum ad Nicomachum libros X, (octavus sub finem mutilus, nonus ferme totus desideratur;) & Magnorum Moralium libros II. Apparet, Codicem ex pluribus aliis confarcinatum esse.

Asservantur praeterea in bibliotheca Parisiensi auscultationum physicarum Codd. VIII; libri de coelo, VII; libri de generatione & corruptione & de meteoris totidem; libri de mundo, VIII, e quibus Cod. MCII seculo undecimo exaratus esse dicitur; librorum de historia animalium Cod. I (MMCCXXVII); libri de partibus animalium, VI; de generatione animalium, III; de anima, XV; de sensu & sensilibus, IX; de memoria & reminiscencia, VII; de somno & vigilia, IV; de insomniis, III; de divinatione per somnum, IV; de animalium motu, V; de longitudine & brevitate vitae, V; de iuventute & senectute, vita & morte, V; de respiratione, I; de incessu animalium, IV; libri de Xenophane, Zenone & Gorgia, I. Omnes isti Codd. recentioris aetatis sunt, nec de iis amplius quid memoratum vidi, quare etiam nescio, fuerintne ex his, quos Morelius in recensendis Aristotelis Physicis adhibuit.

Metaphysicorum ibidem exstant Codd. VI. In Cod.

M 2

MDCCCXLIX duo tantum priores libri leguntur, iique sub finem mutili, uti in Cod. MMXXVII libri tantum quatuor priores, sed integri. Reliqui omnes tredecim Metaphysicorum libros continent, duobus prioribus pro uno in censum relatis. Cat. bibl. MSS. Paris. T. II, p. 475.

Problemata Aristotelis exhibentur Graece in sex Codd. bibl. Parisiensis. Quanam problemata & quot contineant isti libri, non constat. Cod. MCCMLXV, manu Michaelis Apostolii sec. XV scriptus, habet problematum sectiones XXXVIII, praemissis, & etiam ad calcem subiectis, Anonymi Miscellanæis tum Graecis, tum Latinis. Notandus etiam est Cod. MMXXXVI membranaceus, sub finem sec. X exaratus, cum Aristotelis problematibus physicis Dionysii Longini de sublimi librum completens. Accuratus eum descripsit Zacharias Pearca in praef. ad Longinum: nam omnia MSta Longini exempla ex hoc fluxisse videntur, ut patet ex lacunis, quarum originem ille prodir.

In Cod. MMMMMCCCXXVIII, olim Baluziano, insunt Aristotelis problemata, a Georgio Trapezuntio Latine versa. In fine legitur: *Non erant in exemplari Graeco plura, unde traduxi; in veteri autem interpretatione pauca quaedam adduntur, quae si cui placet huc transferat; nos enim non putavimus officii nostri esse id facere.*

Mechanicorum & libri de inscabilibus lineis ibidem duo existant Codices Graeci, sicut etiam alii duo libri de physionomia: sunt autem recentiores, quippe sec. XIV & XV exarati. V. Catal. T. III, p. 475.

CODEX MMMCCMIXC olim Colbertinus, seculi XIV, habet inter alia Aristotelis tractatum de signis aquarum & tempestatum. Memorantur quoque huius libelli duo Codd. Graeci, qui tamen non nisi nomina ventorum excerpta habent.

CODEX MMMMMMD, sec. XIV, membranaceus. — Liber de pomo.

CODEX MCCVIII, membranaceus, olim Bigotianus, sec. XIV scriptus. — Liber de astrologia Aristoteli tributus & ex Arabica lingua in Latinam translatus.

CODICES COISLINIANI.

CODEX CLXVI. — Auscultationes physicae, cum commentario Ioannis Philoponi integro usque ad librum

sextum (in quatuor tantum priores libros ille lucem vidit); inde a septimo incipit Simplicii expositio. — Libri de coelo I & II cum commentario amplissimo, libri autem III & IV cum commentario duplici, sine interpretum nomine. — Libri de generat. & corrupt. cum comment. Ioan. Philoponi. — Meteorologica cum comment. eiusdem, Alexandri Aphrodisieii hypomnemate, eiusdem Scholiis in librum quartum, & Olympiodori Alexandrini in omnes libros. — Liber de mundo ad Alexandrum; de senectute & iuventute, vita & morte, & de respiratione, omnes itidem cum Scholiis. Montfauçon Catal. bibl. Coislin. P. I, p. 223.

Notandus quoque est Cod. CCCXXIII. — Aristotelis liber de coloribus, Ibid. P. II, p. 444.

CODICES VINDOBONENSES.

CODEX XXXIV, membranaceus, pervetustus & optima notae, in folio, ab Augerio Busbeckio Constantinopoli comparatus. — Auscultationes physicae — Libri de coelo — de generatione & corruptione — Meteorologica — Metaphysicorum libri XIV ordine ante Duvallium recepto — Fragmentum Metaphysicorum Theophrasti.

CODEX XXXV, membranaceus, elegantissimus, olim Andreae Matthaei Aquavivae, Ducis Adriae, postea Ioannis Sambuci. — Auscultatt. phys. — de generatione & interitu — de coelo libri III priores — de anima libri III. Scriptus est Aprutiae (*Abruzzo*) a. 1496 manu peccatoris Romberti Maiorani, Papae i. e. Sacerdotis; v. Dominici Magri notit. voc. eccles. h. v.

CODEX XXXVI, bonae notae, olim Ioan. Sambuci, non nisi auscultationes physicas continens.

CODEX XXXVII, chartaceus, literis aureis passim exornatus, olim Guarini Veronensis, post Sambuci, exaratus a Demetrio Lycandyla a. 1446. Insunt auscultationes physicae cum Anonymi διαρίσει τῶν φυσικῶν πραγμάτων praemissa, & praefatione de variis philosophorum veterum opinionibus physicis sub titulo, δόξαι παλαιῶν; de anima libri III; de coelo, IV; Meteorologicorum, IV; de memoria & reminiscencia, & de longitudine & brevitate vitae libelli. Margo habet antiqua

Scholia Graeca, & Guarini annotationes propria ipsius manu scriptas, partim Graecas, partim Latinas.

CODEX XXXVIII, praestantissimus, scriptus a. 1457 a Ioanne Presbytero Cretenfi. — Auscultationes physicae — libri de coelo — de generat. & corrupt. — Parva Naturalia — Metaphysicorum libri XIV. — In folio secundo depicta est Aristotelis scribentis imago, quam Lambecius aeri incidi curavit Commentar. de bibl. Vindob. T. VII, p. 166. Pertinuit Cod. olim ad Esaiam, Hieromonachum & Pneumaticum * Cyprium; postea fuit Ioannis Sambuci, qui eum emit Venetiis a. 1555.

Tenet bibliotheca Caesarea alios Codd. VI auscultationum physicarum, librorum de coelo & de generatione & corruptione, qui omnes ex Ioannis Sambuci & Augerii Busbeckii supellectile eo translati sunt. Codici XLII, Parva quoque Naturalia continenti, adspersa sunt Scholia Mathusala Machiris, monachi S. Montis Sinai, sicut Codd. XLIII & XLIV annexos habent commentarios Simplicii, Georgii Pachymerae & Themistii.

CODEX XLVII. — Liber de mundo ad Alexandrum. Lambec. T. VII, p. 186.

CODICES XLVIII, XLIX, L, LIV. Duo priores continent Parva Naturalia; tertius, de anima libros III & librum de lineis insecabilibus cum paraphrasi Graeca Georgii Pachymerae, inserta editionibus operum Aristotelis, ut & Sylburgianae T. IV, p. 26; in quarto denique insunt libri de animalium incessu cum Michaelis Ephesii Scholiis typis iam vulgatis, & libri de animal. generat. Lambec. T. VII, p. 200, 209, 214.

Laudantur etiam Codices duo Metaphysicorum, de quibus tamen nihil amplius constat, apud Lambec. T. VII, pag. 215.

CODEX LVI. — Liber de mirabilibus auscultationibus. Textus & ordo capitum in hoc Codice ab eo, qui in editis est, valde discrepat. Incipit liber: λέγεται περί τὰ τέσσαρα ὅσα εἶναι Ὀρκίου Διός καλοῦσι (verbum καλοῦσι in edd. Sylburg. Casaub. Duvall. Beckmann. deest) δὲ αὐτὸ Ἀσβαμαίων· οὗ (in edd. perperam οὖν) πηγὴ ἀναδίδεται πάντῃ ψυχρά. παφλάζει δὲ &c. — Desinit

* Πνευματικὸς πατήρ, pater spiritus. V. Meurfii glossar. Graecobarbarum h. v.

CODICIBUS MANUSCRIPTIS. 183

autem: αὐτὸν εὐθὺς γίνεσθαι αὐτὸν. In edd. λύσιν εὐθὺς γίνεσθαι αὐτοῦ. Invenit idem principium, quod in hoc Codice legitur, etiam Henr. Stephanus in plerisque veteribus libris MStis. Ceterum complectitur Cod. Vindob. quoque Aristotelis *Mechanica* & librum de *insecabilibus lineis*. Lambec. l. l. Codex est chartaceus & pertinuit olim ad Ioannem Iovianum Pontanum.

CODEX LVII. — Liber de Xenophane, Zenone & Gorgia. Textus vulgaris, teste eodem Lambecio, ex hoc Codice emendari poterit. Sunt etiam variae lectiones & coniecturae a Politiano adscriptae.

V O S S I A N U S.

Liber de Xenophane, Zenone & Gorgia.

L I P S I E N S I S.

Liber de Xenophane, Zenone & Gorgia. Lectionis varietatem ab Oleario inde excerptam Fabricius inseruit B. Gr. lib. III, cap. 6, p. 139.

E R L A N G E N S I S.

Chartaceus, forma octava maiori, seculo circiter XV exaratus. In margine glossas adpersas habet, quae tamen, etsi literis minoribus scriptae, eandem manum produnt, cui textum debemus. Continet praeter alia etiam Aristotelis auscultationes physicas cum fragmento ex Simplicii in eas commentario. Dono acceperat hunc Codicem Ludovicus Camerarius a Cyrillo Lucari, Patriarcha Constantinopolitano, e cuius bibliotheca postea ad Reinhardum, Professorem Erlangensem, & post huius mortem iure emtionis in bibliothecam publicam Erlangensem transiit. Concessit eum meis usibus, ut iam in praefatione monui, *Harlesius*, vir doctissimus.

G O T T I N G E N S I S.

Chartaceus, forma octava minori, antiquissimus; videtur enim seculo circiter XII exaratus esse. Scriptura huius Codicis est maxime intricata & lectu difficilima, passim etiam ob vetustatem evanida. Exhibet librorum Aristotelis de anima versionem Latinam: qua-

re eum non nisi in locis dubiis & salebrosis consului. Acceptum refert Codicem bibliotheca nostra Academica viro ornatissimo, *Matthiae*, Gymnasii Grunstadiensis Professori.

OXONIENSIS.

Aristotelis liber de mirabilibus auscultationibus. Memoravit Codicem ex Catalogo MSS. Angliae & Hiberniae in praefatione editionis huius libri iam Beckmanus, vir eruditissimus.

HARLEIANUS.

Qui olim ad S. Nicolai prope Cusam pertinuit, continens Aristotelis auscultationes physicas, libros de coelo & mundo, de generatione & corruptione, de meteoris, de anima, de memoria & reminiscencia, de morte & vita, de spiritu, de somno & vigilia, de sensu & sensato, & de plantis librum primum. Vid. Catal. libb. MSS. bibl. Harlei. Vol. II, N. 3487.

In alio Codice Harleiano, N. 3020, insunt Aristotelis libri de animalibus.

* * *

Praeter commentarios Graecos in Aristotelis libros physici argumenti, quos in bibliothecis passim latentes atque adhuc ineditos iam supra attigi, supersunt etiam alii, quorum brevem notitiam dare lubet.

In bibliotheca *Matritensi* exstat epitome dictorum ab Aristotele in physicis auscultationibus, octo capitibus constans, diligentius ab Iriarte descripta Cat. bibl. Matrit. Vol. I, p. 52. Epitomen excipit Anonymi metaphrasibus librorum physicorum inedita, a Themistii, Simplicii & Georgii Pachymerae commentariis prorsus diversa, sed duo tantum libri primi capita complectens. Divisit etiam auctor Physica in duas partes, quarum primae priores quinque libros tribuit, in hoc nonnullos ex veteribus interpretibus secutus. Accedunt denique Georgii Gemisti Plethonis excerpta ex Aristotelis animalium historia. Init: Τὸν ζῶον τὰ μὲν χειρσαία ἐστὶ, τὰ δὲ ἄνδρα. Fin. ἀμβλύτης δὲ μαλακίας σημαίνει.

In Codice *Mediceo* IV, Plut. LXXXV, (Bandinii Catal. bibl. Laurent. T. III, pag. 250.) occurrit Theodori Metochitae paraphrasis auscultationum physicarum, librorum de coelo, de generatione & corruptione, de meteoris, de anima, & parvorum Naturalium, quae quidem Latine tantum prodiit ex versione Herveti. Paraphrasis librorum de animalium partibus & libri de sensu & sensibili ne Latine quidem adhuc edita est. Alia continetur hoc Codice auscultationum physicarum expositio Graeca inedita, auctore Georgio Metochita, Theodoro illo paulo antiquiori. Theodori Metochitae commentarii supersunt etiam in Cod. Veneto. (Catal. bibl. D. Marci Venet. pag. 121.) Commentarius in libros de generat. animal. in hoc Cod. Theod. Metochitae adscriptus, a Fabricio B. Gr. Vol. IX, p. 365, tribuitur Michaëli Ephesio, in alio autem Cod. bibliothecae Venetae, (N. CCXXXVII, Catal. p. 117.) & quidem in nota a librario adiecta, Ioanni Philopono. Rectius tamen videretur ad Michaëlem Ephesium (diversum a Michaële Psello, qui sec. XI inclauit; nam Ephesium Alaius coniicit fuisse Ducam Parapinaceum, Pselli discipulum. Vid. Allat. diatrib. de Psellis edit. Fabric. ad calc. Vol. V, p. 21.) referri, adscriptantibus huic sententiae duobus Codd. Mediceis. Nam exstat primum in Cod. Mediceo, *Oceanus* inscripto, Plut. LXXXV, ubi ita insit: 'Η παρούσα πραγματεία, ὡς καὶ αὐτὸς φησι, συνεχὴς ἐστὶ τῇ περὶ ζῴων μορίων ἐν ᾗ ζητῶν διὰ τί ἕκαστος τῶν μορίων οὕτως ἔχει' deinde in Cod. Medic. IX, Plut. LXXXVI; in utroque sub Michaëlis Ephesii nomine.

CODICE Veneto CCXIX continetur Anonymi Commentarius in Aristotelis auscultationes physicas, cuius initium: 'Ο μὲν οὖν Πλάτων ὕλην καὶ εἶδος ἔλεγεν ὡς —. Alius Anonymi Scholia in quatuor primores Physicorum libros occurrunt in Cod. Ven. CXXIV. Incipiunt: Πρὸ τοῦ εἰς τὴν κατὰ μέρος τῶν κεφαλαίων διόρθωσιν. Catal. bibl. Venet. p. 109, 117.

In Codice Veneto CCXVIII exhibetur Anonymi in Metaphysica commentarius ineditus, cuius initium: Μετὰ τὴν τῶν φυσικῶν διδασκαλίαν ἀπαντᾷ παρενθὺς τὰ μετὰ τὰ φυσικά.

Alium Codicem *Asclepii Tralliani*, in sex primores Metaphysicorum libros Scholia ex ore Ammonii Her-

meae excepta continentem, & scriptum Venetiis ab Antonio Eparcho a. 1574, memorat Labbeus bibl. nov. MSS. p. 113, & Fabricius B. Gr. lib. III, cap. 6, pag. 148. Fortasse idem hic est cum eo, quem nunc bibliotheca Medicea tenet, Cod. X, Plut. LXXXVI, (Bandin. Cat. bibl. Laurent. T. III, p. 290) aut cum Cod. Taurinenfi CXIV. (Catalog. Codd. biblioth. Taurin. T. I, pag. 217.)

In Cod. XLV bibliothecae *Taurinensis* (Cat. p. 152) legitur etiam Ἡρηνίου φιλοσόφου ἐξήγησις εἰς τὰ μετὰ τὰ φυσικά. Hic est Herennius Philo Byblius Grammaticus, sub Domitiano Imperatore multis egregie scriptis clarus. Commentarium eius in Metaphysica allegari ab H. Dodwello in dissert. de Sanchuniathone pag. 16, & existisse MStum in bibliotheca Isaaci Vossii, monet Fabricius l. l.

In Cod. *Taurin.* CX (Catalog. P. I, pag. 52) exstant *Alexandri Aphrodisie* commentarii in Metaphysicorum libros VI — XII, Graece; in Cod. CXXXIV eiusd. bibliothecae iidem in libros VI — XIV, Graece; in Cod. denique Mediceo II, Plut. LXXXV, in libros I, II, III, IV, V, X, XIII, XIV, ita ut comment. in libros VI — IX incl. desint. Poterit igitur ex his tribus Codicibus integri commentarii Graeci editio adornari. Nam adhuc Latine tantum Alexandri commentarius in duodecim priores Metaphysicorum libros ex Io. Sepulvedae versione cura Fr. Patricii prodiit; Graece nondum lucem vidit. Scholia in libros XIII & XIV nec Graece, nec Latine edita sunt. V. Fabric. B. Gr. T. VII, p. 148. Fuisse haec etiam MSta in bibliotheca Ioannis Vincentii Pinelli, teste Schotto in *Vita Aristotelis* p. 160. Cf. Possevin. bibl. select. XII, 25, 29, & Bandin. Cat. bibl. Laurent. T. III, p. 246.

CODEX *Coislin.* CLIX (Montfaucon P. I, p. 220.) continet Anonymi & Michaëlis Pselli Scholia Graeca in octo libros auscultationum physicarum, e quibus Pselli Scholia Latine edita sunt.

Anonymi Synopsis librorum de physico auditu e Cod. Naudaeano, & ex alio *Damascii* philosophi parecholas in libros Aristot. de coelo, laudat Labbeus bibl. nov. MSS. pag. 116, 112.

Syrianus, Philoxeni filius, Alexandrinus, scripsit com-

mentarium in omnes quatuordecim Metaphysicorum libros, cuius fragmentum (in libros III, XIII & XIV), sed Latine tantum ex versione Hieronymi Bagolini prodiit Venet. 1558, 4. Graece supersunt Syriani Scholia in pluribus bibliothecis. Integra exhibentur in Codd. Parisiensibus MCMXII & MCCMXCIII. In Cod. Paris. MCCMXCIV leguntur in libros I, XII & XIII, cum fragmento libri *de providentia*. Cod. MCCMXCV continet commentarium in librum secundum; Cod. MCCMXCVII autem in libros III, XIII, XIV, & hunc Bagolinus fortasse ante oculos habuit. Vix enim credo, expressisse eum Cod. Mediceum XXV, Plut. LXXXV, aut Holstenianum, qui nunc in bibliotheca Hamburgensi est, etsi uterque ad libros Metaphysicorum III, XIII, XIV, spectat, quoniam in Bagolini versione desiderantur, quae in tribus postremis horum Codd. paginis occurrunt de providentia sub hoc titulo, *Εἰς τὰ περὶ προνοίας τινὰ συντελούμενα*, uti monet Fabricius B. Gr. Vol. VIII, p. 451, de Holsteniano Codice loquens. Notandus hic quoque est eximius Cod. Coislinianus CLXI, bombycinus, sec. XIV, qui olim fuit Laurae S. Athanasii in monte Atho & Catechumenorum, descriptus a Montefalconio Cat. bibl. Coislin. P. I, p. 220. Is praeter alia completitur Anonymi prooemium & Scholia in libros I & II Metaphysicorum. In librum tertium duplex est commentarius, alter eiusdem Anonymi, cuius nomen in Cod. deletum est, alter Syriani. Sequuntur commentarius Anonymi in librum IV; Michaëlis Ephesii Scholia in lib. V; Anonymi Scholia in libb. VI, X, & XII; denique Syriani commentarius in librum II, eiusdemque liber de Aristotelis dubiis circa mathemata & numeros in Metaphys. libb. X & XI.

CODEX *Vindobonensis* LIII (Lambec. Comment. T. VII, pag. 209) continet *Sophoniae* paraphrasin librorum Aristotelis de anima, in tres quoque libros divisam, necdum editam. Nulla *Sophoniae* fit mentio in Labbei Catalogo interpretum Aristotelis, nec in Iacobi Ioannis Frisii bibliotheca universali; cf. Fabric. B. Gr. Vol. X, p. 545. Exstat tamen idem *Sophoniae* opus in bibliotheca Laurentiana Cod. XXXII, Plut. LXXI. (Bandin. T. III, p. 21.) Forte hic idem est *Sophonias* cum illo, cuius in *Categorias* commentarium memorat Labbeus bibl.

nov. MSS. p. 115. Ceterum hanc Sophoniae librorum de anima paraphrasin innuere videtur Fabricius Vol. II, p. 129, ubi ait: *Sophronius MS. in bibl. Medicea*. Sed pro *Sophronius* legendum *Sophonias*. In eodem Cod. Mediceo, qui Sophoniae commentarium exhibet, legitur etiam fragmentum commentarii Anonymi in parva Naturalia, quod quidem ad librum de memoria & reminiscencia spectat, & cuius initium: *Περὶ μνήμης καὶ τοῦ μνημονεύειν λεκτέον, τί ἐστὶ, καὶ διὰ τίνα αἰτίαν γίνεται*. In alio Cod. Mediceo est quoque commentarius in librum Aristotelis de sensu & sensibili, qui incipit: *Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον δεῖ νοῦσαι καὶ περὶ τὰς ὁσμὰς. ὅπερ γὰρ ποιεῖ ἐν τῷ ξυρῶ τὸ ὑγρὸν, τοῦτε ποιεῖ ἐν ἄλλῳ γένει τὸ ἐχυμὸν ὑγρὸν*.

Versiones librorum Aristotelis argumenti physici Hebraicae, Arabicae, Syriacae, Armenicae.

VERSIO *Hebraica auscultationum physicarum* exstat MSt in bibliotheca *Parisiensi*, ex Arabico facta ab Anonymo, una cum Averrhois commentariis. V. Catal. bibl. Paris. T. I, p. 30. Ibidem MSt affervatur versio *Hebraica librorum de coelo, de generatione & corruptione, de meteoris & de mundo*, ex Arabico facta per R. Aben Tybbon, qui Averrhois commentarium Arabicum simul in sermonem Hebraicum transtulit. Plures etiam librorum *de anima* in eadem bibliotheca reperiuntur versiones *Hebraicae* ex Arabico factae, una quidem per R. Schem Tob filium Isaac, reliquae per Anonymos. In alio Codice Paris. legitur versio *Hebraica opusculi de sensu & sensibili*. Memoratur denique versio *Hebraica Metaphysicorum* ex Arabico sermone ab Anonymo facta, uti & libelli *de mirabilibus auscultationibus* e Graeco facta ab Anonymo. Singulis capitibus adiuncti sunt Averrhois commentarii ex Arabico in sermonem Hebraicum conversi.

In bibliotheca *Taurinensi* supersunt MStae versiones *Hebraicae* plures *auscultationum physicarum*, librorum *de coelo, de generatione & corruptione, de anima, de animalibus, de mundo, de plantis*. Cf. Catal. bibl. Taurin. pag. 12 sq. Ibidem in Cod. CXLI exstat commentarius Abu Ahmed in auscultationes physicas Arabice scriptus, sed

a R. Mose Ben Tybbon Hebraeus factus (p. 52), qui in bibliotheca quoque Laurentiana asservatur.

In bibliotheca *Scorialensi* est Codex (DCCCLXXXIII) praeter alia sistens *Abdallae Abilpharagii* vulgo *Ebn Al-thaiebi* tractatum de plantis, ex Aristotelis libris excerptum, in quo de arboribus, floribus, fructibus, & seminibus secundum medicorum & philosophorum placita fuse differitur. V. Casiri bibl. Arab. Hispan. T. I, pag. 300. In eadem bibliotheca libri duo de sensu & sensibili Arabice exstant. Casiri l. c. pag. 306. Ibidem asservantur libri XIX de hist. animalium, ex Arabico in Latinum translati a *Michaële Scoto*.

Historiae animalium libri XIX (quo numero comprehenduntur etiam nonnulli libri Parvis Naturalibus accenseri soliti) olim exstiterunt *Syriace*, conversi ab *Ebn Al-batricks*. Superesse quoque antiqua horum librorum compendia tradit *Iahia Ben Adi*. Compendium Nicolai e Graeco in Arabicum sermonem transtulit & emendavit *Ali Ben Zaara*, cuius versionis exemplum fuit penes Casirium.

In bibliotheca *Parisiensi* occurrit versio librorum de generatione & corruptione Arabica, sed Hebraico character scripta; alia quoque Armenica libri de mundo ad Alexandrum una cum Davidis commentariis. V. Catal. bibl. Paris. T. I, p. 31.

Codex *Bodleianus* CCCXCII sistit Anonymi commentarium in Aristotelis libros de anima; quem *R. Mosche Bar Schemuel Bar Iehuda Ben Tibbon* a. 1261 in sermonem Hebraicum transtulit, sicut Cod. CCCXCIII inter alia continet Averrhois commentarium in libros de animalibus inde a sect. XI usque ad sect. XIX Hebraice conversum a *R. Iacob Bar Machir* circa a. 1200. Uri Catal. bibl. Bodlei. P. I, p. 74.

Occurrit etiam inter Codices Bodleianos continens commentarium in libros de coelo & mundo Hebraicum, auctore *R. Schelomo Harophe Ben Iiob*, Hispano, qui circa annum 1360 floruit; & alius, in quo leguntur Averrhois commentarii in Aristotelis libros de coelo & mundo, de generat. & corrupt. & de meteoris, Hebraici facti. Uri p. 86.

Digna denique est, quae hic notetur, versio Turcica libri de physiognomonia, in Cod. Bodlei. Turc. XIV asservata. Uri pag. 305.

In Codice Vindobonensi VI continentur libri *de animalibus*, Hebraice, una cum Averrhois commentariis in libros *de generatione & corruptione* & in *Parva Naturalia*, quos ex Arabico in Hebraicum sermonem convertit *R. Mosche Tabon*. In alio Codice, descripto a Lambecio Comment. T. I, p. 288, exstat versio Hebraica libri *de physioognomoniam*. Codices VIII & LXXII eiusdem bibliothecae (Lambec. T. I, p. 285, 394) exhibent Averrhois commentarios in libros Aristotelis *de anima*, Hebraice. Uterque Codex scriptus est vetusto charactere Africano.

Ex libris Aristotelis *de animalibus*, quorum XIX plerumque ab Arabibus numerantur, libri XII, XIII, XIV & XV, exstant Arabice inter Codd. Golianos in bibl. Leidenf. Vid. Labbei bibl. nov. MSS. p. 268.

Inter Codices Levini Warneri bibliothecae Leidenfis memorantur Aristotelis *auscultationes physicae* ex *Honaini* versione Arabica; tum etiam *Metaphysica*, cum commentario *Ibn Roschd* (Averrhois), ex lingua Arabica in Hebraicam translata. Catal. bibl. Leid. (Lugd. ap. Bat. 1716, fol.) p. 446, 405.

Laudantur Aristotelis *auscultationes physicae* a scriptore Sinensi in libro Yven — Kim — Xue, (i. e. de specillis longe prospicientibus) unde Sinicam illarum versionem superesse nonnulli concluderunt; verum auctorem libri Europaeum, forte e Societ. Ies. fuisse, multo probabilius est.

CODICES LIBRORUM

ETHICORUM, POLITICORUM, OECONOMICORUM.

*

V E N E T I.

CODEX *Venetus* CCXII, supra iam laudatus, continet etiam *Ethica* ad Nicomachum, cum Georgii Pachymerae paraphrasi marginali nondum edita, cuius initium: τῆς φιλοσοφίας εἰς δύο διαιρουμένης. Refertur ad sec. XV.

CODEX *Venetus* CCXIII. — Aristotelis Magnorum *Moralium* libri duo. — *Ethicorum* ad Nicomachum libri X. — ad Eudemum libri VII. — De cura rei familiaris libri duo. — De Republica libri VIII, sec. circiter XV.

CODEX *Venetus* CCXIV, seculi circiter XI, supra etiam descriptus, continet praeter alia *Ethica* ad Nicomachum. Catal. bibl. D. Marci p. 114 sq.

PARISIENSES.

In bibliotheca *Parisiensi* *Ethicorum* ad Nicomachum Codices exstant *undecim*. Unus ex his MCCMLIV ad seculum XII refertur; adscripta sunt Scholia varia manu eaque recentiori, quae Mich. Pselli esse verosimile est. Codicem MMXXIII exaravit Demetrius Chalcondylas. *Magnorum Moralium* ibidem asservantur Codices VII. *Politicorum* Codices V, ex quibus Cod. MCCMLVIII a capite sexto libri quinti incipit. Priora desiderantur. *Oeconomicorum* Codices IV.

Libri de virtutibus & vitiis Codices V.

Excerpta ex variis Aristotelis libris, ex *Ethicis* & *Politicis* maxime, in pluribus Codicibus latent, quos tamen enumerare piget.

MATRITENSES.

In bibliotheca *Matritensi* duo asservantur Codices *Ethicorum* ad Nicomachum sub titulo *Ethica magna*, quibus adiecta sunt *Ethica parva*: Ἀριστοτέλους ἠθικά τὰ μικρά. Est tamen hic liber idem cum vulgato de virtutibus & vitiis; vid. Iriarte Cat. Codd. bibl. Matrit. p. 141 & 180.

CODEX *Matritensis* LXV continet Aristotelis *Ethicorum* Eudemiorum libros *octo*. In fine libri primi omissa sunt verba, μετὰ ταῦτα ἄλλην λαβοῦσιν ἀρχὴν, id quidem bene, cum libri secundi caput primum ab his ipsis verbis inchoetur. In excusis exemplaribus septem tantum numerantur libri, quod liber VII MStus in ultima verba desinat capitis duodecimi eiusdem excusi; octavus autem MStus exordiat a prioribus verbis capitis XIII eiusdem septimi libri excusi. Quamobrem liber unus in duos abiit, quod in aliis MStis usu saepe venit. Ceterum Lascaris, Codicis auctor, ipse asserit, esse oportere *octo* libros, cum in Codice, quem excraserat, spatium vacuum inscriptioni libri octavi relictum esset. Notavit Lascaris praeterea, inventu perdifficilem fuisse Codicem Eudemiorum. Iriarte p. 228.

Politicorum quoque & *Oeconomicorum* Codex in bibliotheca *Matritensi* reperitur, descriptus ab Iriarte p. 149.

M E D I C E I.

CODEX *Mediceus* VIII, Plut. LXXXI. — Ethicorum ad Nicomachum libri X, cum Scholiis ex Eufratii Nicaeni commentario excerptis. Sequitur ibidem *Menandri* rhetoris liber de divisione causarum in genere demonstrativo, & potest ex hoc Codice ultimum caput *περὶ προοιμίου*, quod imperfectum in Aldina Rhetorum Graecorum collectione (Venet. 1508, fol.) pag. 641 legitur, suppleri.

CODEX *Mediceus* VII, Plut. LXXXI, chartaceus — Ethica ad Nicomachum libri X, cum uberrimis notis marginalibus & glossis interlinearibus, scriptus a *Ioanne Rhoso* a. 1475; emendatus a Fr. Zenobio Acciajolo, ordinis Praedicatorum in conventu S. Marci Florentiae. Additur etiam elenchus Graecus argumentorum singulorum librorum manu eiusdem Zenobii Acciajoli.

Memoratur praeterea Codex *Mediceus* papyraceus in folio, seculi partim XII, partim XIII, notatis hinc inde in margine adspersis, qui inter alia etiam Ethica ad Nic. continet. Bandini T. III, p. 221.

CODICES *Medicei* IX, X, eiusdem plutei, chartacei, forma quarta, sec. XV. — Ethica ad Nicomachum.

CODEX *Mediceus* XI, eiusdem plutei, antiquissimus omnium; est membranaceus in folio minori, seculo decimo scriptus, cum titulis singulorum librorum. Exhibet praeter Ethica ad Nicomachum etiam Magna Moralia.

CODEX *Mediceus* XII, eiusd. plutei, membranaceus, in quarto minori, optimaе notae, manu Ioannis Rhosi exaratus, & initialibus literis egregie pictis instructus. Continet Ethica ad Nicomachum & Eudemia. In fine libri quinti Eudemiorum adscriptum est: *Ἀριστοτέλους Ἠθικῶν Εὐδημίων τέλος*. Sequuntur autem duo alii libri Eudemiorum, *sextus* nempe & *septimus*, titulis destituti, spatio tamen illis apponendis relicto. Septimus iterum in alios duos dividitur, quemadmodum in Codice Matritensi supra notato, & etiam in Codice Mediceo (IV, eiusd. plut.) Eudemiorum, & in Codice XV & XX nitidissimo, qui olim ad domum Philelphianam pertinuit, ut ex emblemate in fronte apparet.

CODEX *Mediceus* XVI, membranaceus, sec. XV, olim Georgii Antonii Vespuccii. Ethica ad Nicomachum.

CODEX *Mediceus* XVII. — Eth. ad Nicom. olim Sozomeni Pistoriensis, annalium scriptoris.

CODEX *Mediceus* XVIII, papyraceus, in 4 maiori, sec. XIV, initio alia manu suppletus, variis praeterea affectus vulneribus & male restauratus. — Ethica ad Nicomachum. — Magna Moralia. — De partibus Animalium libri IV.

CODEX *Mediceus* XIII, continens Magnorum Moraliū libros II. Scriptus est Mediolani a. 1444. Conf. Montfaucon Palaeogr. Graec. lib. I, p. 79. Fuit is olim Francisci Philelphi, quod tum subscriptio, tum gentis insignia in fronte Codicis affabre delineata atque depicta satis probant.

CODEX *Mediceus* V, Plut. LXXXI, membran. sec. XV, continet de republica libros VIII, & Oeconomorum libros II. Prior horum liber principio caret.

CODEX *Mediceus* VI, sec. XV, olim Angeli Politiani, scriptus Florentiae manu Ioannis Thessali Scutario-tae, memoratus etiam a Montefalconio Palaeogr. Graeca lib. I, pag. 85. Continet Aristotelis Politica libb. VIII. Videatur omnino Bandinius Catal. bibl. Medic. T. III, p. 225 sq.

Codex XXI, Politicorum & Oeconomicorum, optime servatus, membran. in 4 maiori sec. XV.

VINDOBONENSES.

CODEX *Vindobonensis* LXI, (Lambec. T. VII, pag. 222) Ethica continens, elegantissimus, a Ioanne Sambuco Maximiliano II, regi tum Bohemiae, postea Imperatori, dono datus, cum pulcherrimis figuris inauratis, quibus singulorum librorum frontispicia mirifice exornata sunt.

CODEX *Vindobonensis* LXII. — Ethica ad Nicomachum cum Scholiis Graecis, quae sub Andronici Rhodii nomine circumferuntur.

CODEX *Vindobonensis* LXIII. — Ethica cum Scholiis Anonymi. — Magna Moralia.

CODEX *Vindobonensis* LXV, chartaceus, olim in bibliotheca Fuggeriana asservatus, quae 1656 Augusta Vindelicorum in Caesaream translata est. (vid. Lambec. *Aristot. Vol. I.* N

bec. Comment. lib. I, pag. 140 sq.) Continet Ethicā cum Anonymi Scholiis Graecis.

CODEX *Vindobonensis* LXVI. — Inest Aristotelis liber de virtutibus & vitiis — Aristotelis definitiones virtutum & vitiorum ex Ethicis & Politicis excerptae. Cf. Fabric. Vol. II, p. 162. — Georgii Gemisti Plethonis liber de virtutibus, editus Graece & Latine ab Adolpho Occo, Medico Augustano una cum Aristot. libello de virtutibus & vitiis, Basileae, 1552, 8. — Gemisti liber exhibet ordinem virtutum, sive earum stemma vel arborem, cuius ultimus ramus κοσμιότης. Alexandri Aphrodisieii liber de virtutibus ineditus. Vid. Fabr. Vol. VII, pag. 77. Non paginas XXII in hoc Codice implet, ut Fabricius voluit, Nesselium securus Catal. P. IV, Cod. CCCXI; sed folia tria & viginti. Lambec. T. VII, p. 230.

Liber Aristotelis de virtutibus & vitiis exstat quoque in Cod. CIX bibliothecae *Matriensis*. In eodem legitur: "Ἄλλου τινὸς σοφοῦ περὶ ἀρετῶν" cuius initium: 'Ὁ περὶ ἀρετῶν λόγος πολὺς καὶ πολυειδὴς τοῖς πάλαι σοφοῖς καταβέβληται. Finis: Καὶ τὰ μὲν περὶ πασῶν τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν τέλος ἔχεται ἡμῖν δὲ δοίη κύριος διὰ τε πράξεως καὶ θεωρίας πρὸς αὐτὸν ἀναβῆναι καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀξιωθῆναι· εὐχαῖς τῶν ὁλοκλήρως αὐτῷ εὐαρεστησάντων ἑγίων. ἀμήν. — De auctore nil compertum est; hoc unum liquet, fuisse eum Christianum hominem, id quod tum ex verbis modo adductis elucet, tum ex his: Θεριότης δὲ σπάνιος μὲν, ὡς εἴρηται ἑνώτερον, ἐν Ἑλλησι, μᾶλλον δὲ τοῖς ἐξ Ἑλλήνων Χριστιανοῖς ἅπασι. Iriarte Vol. I, p. 429.

* * *

Bibliotheca *Parisiensis* habet Hebraicam versionem *Ethicorum* e Graeco factam, auctore R. Meir Alvarez; item *Oeconomicorum*, interprete R. Abraham filio Tibbon. Ibidem sunt etiam R. Schem Tob commentarius in Ethica, uti plurium Anonymorum commentarii. Averrhois commentarios in Ethica ex Arabico Hebraice convertit R. Moses filius Iosuae Narbonensis. Catal. bibl. Paris. T. I, pag. 32.

CODEX *Taurinensis* continet Ethica & libros de re publica, Hebraice. Catalog. biblioth. Taurinensis P. I, pag. 12 sq.

CODEX *Bodleianus* CCCXCVII (Uri Catal. P. I, p. 75.) continet Ethica ad Nicomachum ex Graeco in Hebraicum sermonem conversa, & Scholiis illustrata a R. Don Meir Alguadeshi, qui se alias Meir Ben Shelomo dicit; praeterea Iosephi Ben Caspi commentarium in Aristotelis de moribus libros in decem tractatus distinctum.

Alius in Ethica commentarius exstat in Codice 394, auctore R. Ioseph Aben Shem Tob.

Sic etiam in bibliotheca *Vindobonensi* reperitur Epitome Ethicorum Nicomacheorum ex Arabica in Hebraicam linguam translata a R. Iosepho Ben Caspi a. 1330. Eodem Codice continetur Aristotelis *epistola ethica* versa ex Graeco in Arabicum ab *Ali* Medico, & porro ex Arabico in Hebraicum sermonem translata a Iehudah Ben R. Schelomo, Ben Charizi, Medico. Lambec. Comment. T. I, pag. 292.

In eadem bibliotheca Arabice exstat liber de regimine ad Alexandrum, alias inscriptus de Secretis secretorum. Dicitur conversus esse ex Graeca lingua in Arabicam ab Iahia Ben Batrik. Catal. bibl. Paris. p. 200, T. I. De versionibus Arabicis Ethicorum ad Nicomachum, quae olim exstiterent, consulatur Casirii biblioth. Arab. Hispan. T. I, p. 306.

Graece affervatur hic liber in Codice *Harleiano* VMCCCLV, inscriptus: Aristotelis de Secretis secretorum ad Alexandrum epistola.

Latine exstat idem liber in bibliotheca *Parisiensi* Cod. VMCCXCVIII, sub titulo, Secretum secretorum Aristotelis, & interprete Philippo Clerico Tripolitano.

CODEX *Leidensis* continet Politica Aristotelis ex Graeca lingua in Arabicam versa a Iahia filio Patriarchae Script. Maurit. Catal. bibl. Leid. p. 451.

In bibliotheca *Parisiensi* exstat versio Armenica libri Aristoteli adscripti de virtute ad Alexandrum, fortasse eiusdem, cui de virtutibus & vitiis inscripsit, aut qui alias liber de Secretis secretorum dicitur. Catal. bibl. Paris. T. I, p. 94.

CODICES LIBRORUM

DE ARTE DICENDI, ET LIBRI DE ARTE POETICA.

VATICANUS.

ARISTOTELIS Rhetoricorum libri III. Montf. bibl. biblioth. T. I, p. 8.

VENETI.

CODEX *Venetus*. Infunt Aristotelis ars rhetorica & Topicorum libri. In tabulis Codicem obtegentibus annotatur: *Ista Rhetorica Aristotelis est Francisci Barbari Patritii Venetiarum & amicorum suorum*. Hodie asservatur in bibliotheca monasterii S. Michaëlis Venet. V. Mittarellii Catal. pag. 72.

CODEX *Venetus* bibliothecae D. Marci, membranaeus, CCXV, 4, sec. circiter XV. Praeter alia etiam libros de arte dicendi, Rhetorica ad Alexandrum, & librum de Poëtica continet. Vid. Catal. biblioth. D. Marci pag. 115.

NEAPOLITANUS.

Aristotelis Rhetorica. Asservatur in bibliotheca S. Ioannis de Carbonara Augustinianorum. Montfaucon bibl. T. I, p. 376.

FLORENTINUS.

Aristotelis Rhetorica. Exstat in bibliotheca Benedictinorum beatae Mariae. Montf. b. b. T. I, pag. 415.

MEDICEI.

CODEX *Mediceus* XIV, Plut. XXXI, chartaceus, in 4 maiori, seculi XV, optime servatus. Infunt: Aristotelis liber de Poëtica. — De arte rhetorica libri IV. Pri-

mus liber in Cod. in duos dividitur. — Rhetorica ad Alexandrum. Bandinii Catal. bibl. Medic. T. II, p. 88.

CODEX *Mediceus* X, Plut. LX, papyraceus, in folio minori, seculi XV, multis lacunis repletus. Continet Aristotelis Rhetoricorum libros III, & Rhetorica ad Alexandrum. Ibid. p. 600.

CODEX *Mediceus* XIV, eiusdem plutei, chartaceus, in 4 minori, seculi XV, cum annotationibus in ora libri, manu Angelii Politiani, ad quem Codex olim pertinuit, ut ex epigrapha in primo folio apposita elucet. Continet librum de Poëtica. Ibidem p. 603.

Poëtices etiam exstant duo alii Codices *Medicei*, N. XVI, & N. XXI, chartacei, in 4 min. sec. XV.

T A U R I N E N S E S.

CODEX *Taurinensis* Rhetoricorum, CIII, completens etiam Scholia, deest tamen integer liber I, & pars secundi, quo fit, ut Scholiorum auctor dignosci nequeat. Idem Codex continet Scholia Domini Stephani in Rhetorica, memorata a Sylburgio in Cat. MSS. bibliothecae Palatinae, nec non a Labbeo e Cod. II bibl. Regiae, fortasse eodem cum eo, quem supra laudavimus. Cat. Codd. bibl. Taurin. P. I, p. 213.

In bibliotheca *Taurinensi* exstant etiam Aristotelis Rhetorica ex interpretatione Todros Todrosi cum commentario Ben Raschid. Nec non liber de Poëtica ex interpretatione Todros Todrosi facta a. 1337.

M A T R I T E N S E S.

CODICES *Marritenses* Rhetoricorum & Rhetoricae ad Alexandrum memorantur duo. In altero etiam inest Anonymi commentarius in Rhetorica, quem Iriarte eundem esse suspicatur, cuius fragmenta Aldus Manutius vulgavit in Veneta rhetorum Graecorum editione 1509, p. 190, 192. Vide Iriarte Catal. Codd. bibl. Matrit. p. 196. Cod. Rhetoric. ad Alexandrum continet quoque epistolam ad Alexandrum huic libro vulgo praefigi solitam.

Memorabilis est Codex Poëtices *Marritensis* XCII, descriptus ab Iriarte p. 367, seculo XV, ut videtur, exaratus, olim in bibliotheca Ioannis Fernandez de Vela-

sco asservatus. In hoc Cod. libellus non in capita, velt in impressis exemplaribus, sed in sectiones LX distributus est. Neque tamen eum tenet ordinem rerum Codex, quem Daniel Heinsius in editione sua, capitibus a VII ad XVII aliter atque aliter dispositis, revocandum esse contendit, sed consuetum ac pervulgatum. Initia quidem sectionum adduxit Iriarte; dolendum tamen est, eum varias lectiones, uti illi primum consilium erat, propter festinationem non addidisse.

Praeter hunc alius existat Codex *Matriensis* libri de Poëtica, Cod. LXXX. Iriarte p. 294.

P A R I S I E N S E S.

In bibliotheca *Parisiensi* *Rhetoricorum* asservantur Codd: V. Ex antiquioribus est Cod. MDCCXLI, ineunte seculo undecimo scriptus, cum Scholiis adpersis. Codex MCCMXVIII non nisi *Rhetoricae* compendium exhibet. Cod. MCCMLXIX, Constantinopoli non multis abhinc annis in bibliothecam regiam illatus, habet Scholia Anonymi, sed eadem omnino, quae Conradus Neobarius 1539 edidit. Reperiuntur tamen hoc in Codice sub finem nonnulla, quae in editione Neobariana desiderantur. Cod. *Rhetoricorum* MMCXVI elegantissima manu Angeli Vergetii exaratus est.

Rhetoricae ad Alexandrum ibidem duo exstant Codices,

Poëticae bibliotheca *Parisiensi* tenet Codices VI, e quibus Cod. MDCCXLI ad seculum undecimum refertur, Catal. MSS. bibl. Paris. T. III.

V O S S I A N U S.

Aristotelis liber de arte poëtica. Memoratur in Cat. MSS. Angliae & Hib. T. II, p. 60.

G U E L P H E R B Y T A N U S.

Aristotelis artem poëticam exhibens, cuius varias lectiones excerptit *Curtius* in commentario versionis suae Germanicae libri de poëtica subiecto.

* * *

In bibliotheca *Vindobonensi* asservatur Averrhois commentarius in Aristotelis *Rhetoricam* & *Poëticam* ex Ara-

bico in sermonem Hebraicum translatus a R. *Todros* a. 1337. Scripsit Averrhoës hunc commentarium Avenione, anno Hegirae 570. Lambec. Comment. T. I, p. 292.

Aristotelis Rhetoricorum libri duo ex Syriaca lingua in Arabicam ab Anonymo conversi reperiuntur in bibliotheca *Parisiensi*. Catal. T. I, p. 455.

Leguntur etiam Hebraice cum Poëtica in duobus Codicibus: in uno interprete Anonymo, in altero, cum Averrhois commentariis Hebraice a Theodoro sive Theodorida conversis. Quis ille Theodorus fuerit, quove tempore vixerit, non est exploratum. Ibidem T. I, pag. 32.

Praeterea plures Codices Latini librorum de arte dicendi & Rhetoricorum ad Alexandrum exstant in bibl. *Parisiensi*, & quidem variis interpretibus, Guilhelmo, Philelpho, & aliis. Codici VIIIMDCXCIV additus est commentarius *Aegidii de Roma*, ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini.

CODICES LIBRORUM ARISTOTELIS

QUI SUPPOSITITII HABENTUR.

CODEX Vossianus. Aristotelis libri de Physico auditu, de missione sanguinis, mulierum morbis, & aliquaedam. Catalog. MSS. Angl. & Hibern. T. II, pag. 59, N. 93.

Aristotelis liber de summo Bono & Causa prima exstat Hebraice MS. inter Codd. Levini Warneri in bibliotheca Leidenf. Catal. bibl. Leid. p. 447.

CODEX Golianus bibliothecae Leidenfis. Aristotelis opusculum de causae primae influxu in secundas, Arabice. V. Labbei bibl. nov. MSS. p. 268.

De literarum significationibus, liber Aristoteli adscriptus. Asservatur iridem Arabice inter Codices *Golianos*, teste Labbeo l. I. pag. 266.

CODEX Gemmeticensis. Aristotelis liber de pomo, seu de morte, paulo ante obitum ab ipso editus, quem de Arabica in Hebraicam linguam translatum habens Manfredus, Friderici Imp. filius, ut Christianis communem

faceret, in Latinam ipse transtulit. Meminit Codicis Gesnerus in bibliotheca. Cf. Montfauc. bibl. bibl. T. II, p. 1209. In bibliotheca *Vaticana* idem liber occurrit MSus ex versione Hebraica, teste Bartoloccio biblioth. Rabbin. I, pag. 482. Hebraice adeo excusus est Rivae Tridenti, una cum libro virtutum animae. Fabric. Bibl. Gr. Vol. II, pag. 166.

Liber Aristotelis de ducentis LV Indorum voluminibus, universalium quaestionum tam generalium, quam circularium, summam continens, sive Aristotelis commentatio in Astrologiam & summa iudicialis de accensibus mundi per Ioannem de Eschenden. Occurrit hic liber MS. inter Codd. Kenelmi Digbaei. Catal. MSS. Angl. & Hib. T. I, pag. 84. Forte idem est cum Aristotelis libro quaestionum Babyloniarum, memorato a Guevarra in Horologio Principum II, 17. Fabric. Bibl. Gr. Vol. II, pag. 168.

Aristotelis liber ad Alexandrum regem de secretis naturae, exstat MSus in bibliotheca monast. S. Michaelis Veneriis, (vid. Mittarell. pag. 894.) & in Medicea, teste Montefalconio bibl. bibl. p. 399. Transtulit hunc librum Ioannes quidam e Graeco in Chaldaicum sermonem; e Chaldaico idem ab Anonymo conversus est in Arabicum, & ex Arabico se illum in Latinam linguam transtulisse asserit Philippus Clericus, dum Antiochiae commoraretur cum episcopo Guidone de Valentia. Latine olim impressum esse in Italia librum, testatur Mich. Neander in erotematis linguae Hebr. p. 558. Laudatur vero saepius Italica eius versio, auctore Ioanne Manente, quae prodiit Venet. 1538. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. II, pag. 167.

Fuerunt & in bibliotheca Renati Moreau, teste Labbeo p. 215, Aristotelis *secreta secretorum*, & Epistola *de conservatione humani corporis*, versa per Nicolaum quendam; deinde Platonis & Aristotelis *epistolae de anima hominis & quatuor temporibus*. In catalogo MSS. bibl. Augustan. p. 51 memoratur *Aristotelis liber de arte vivendi*, qui etiam dicitur *secretum & regimen principum*. Est autem liber *de servanda sanitate per medicinam & dietam*. Exstat & Hebraice ex Arabico translatus; v. Hottinger. Biblioth. Orient. p. 57, & Bartoloccii bibl. Rabbin. I, pag. 482. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 167.

CODEX Bedlianus. Aristoteles de conversione corporum. Catal. MSS. Angliae & Hiberniae T. I, p. 107.

Exstant in bibliotheca *Parisiensi* Codices VI, qui praeter alia etiam Aristotelis ad Alexandrum, Philippum & Theophrastum epistolas continent. Cod. MMDLI habet etiam epistolas ad Olympiadem. Cod. MMDCCCXXXII continet Menandri, Glyceræ, Aeschinis, Bruti, Aristotelis & Philippi epistolas. Cod. MMMII habet solam Aristotelis epistolam ad Olympiadem. Cod. MMMLIV habet Isocratis, Socratis, Xenophontis, Antisthenis, Aristippi, Platonis, Phaedri, Aristotelis, Aeschinis oratoris, Menandri, Glyceræ, Chionis, & Theanus Pythagoricae epistolas.

In alio Codice *Parisiensi* (Catal. p. 203.) occurrit epistola Aristotelis ad Alexandrum M. de sagittis alcaterius, quibus victoria aut imminens clades significantur, ex Hebraico in Arabicum sermonem translata.

Ita in Codice quoque bibliothecae *Matritensis* exhibetur collectio epistolarum a pluribus veteribus philosophis conscriptarum, e quibus huc referendae sunt epistola Philippi ad Aristotelem, qua rex philosophum certiore facit de filio sibi nato, alia Alexandri M. ad Aristotelem de vulgatis libris acroamaticis cum huius responsione, epistola denique Aristotelis ad Olympiadem. In Aldina collectione epistola Philippi deest: tribuitur autem Philippo ea, quam in Cod. Matrit. Aristoteles Olympiadi scripsisse fertur. Vid. Iriarte p. 80.

Alexandri Magni Macedonis ad Aristotelem magistrum epistola, exscripta e tabula marmorea, apud S. Felicem ad Emam reperta, exstat in Codice *Mediceo* VIII, Plut. XXIX, teste Montfaucon Bibl. bibl. T. I, p. 298.

E D I T I O N E S

LIBRORUM ARISTOTELIS.

EDITIONES SINGULORUM LIBRORUM

EX VERSIONE LATINA

Partim facta ex Arabico Averrhois, partim e Graeco, cura inprimis Theodori Gazae Theſſalonicenſis, Ioannis Argyropyli. & Leonardi Aretini, uſque ad a. 1495.

- 1473 *Aristotelis Ethicorum decem libri, Latine, Leonardo Aretino interprete: per Conr. Sweynheim & Arnold. Pannartz, die lunae, undecima Ianuar. fol. Romae, 1473. — Maittair. Annal. Typogr. T. I, P. I, pag. 329.*
- 1474 *Libri Metaphysicorum Aristotelis fuere primi, qui ex Arabica versione Averrhois in Latinum sermonem ab homine utriusque linguae imperito translati, typis exſcriberentur: Librorum Metaphysicarum Aristotelis ab Averroi Cordubensi commentatae translatio: per Laurentium Canozium, Lenenariensem, (di Lendenara) Nobilis Vincentii Ioannis Philippi Aureliani, & fratrum impensa. Impr. M. CCCC. IIII & LXX. III Kalendas Febr. Tribus Tomis in folio maiori. Patavii. — Memorarunt hanc editionem, a Fabricio ignoratam, Orlandi origine e progressi della stampa p. 152, & Maittaire Annal. typogr. T. I, P. I, p. 334. Nitidum eius exemplar asservari in bibliotheca monasterii S. Michaelis Venetiis, testatur Mirtarellius Bibl. Codd. monast. S. Michaelis Venet. Append. libr. impress. sec. XV, p. 216.*

- *Traductio nova problematum Aristotelis ad Nicolaum V, Pont. M. per Theodorum Gazes Grecum per particularum divisionem. In fine leguntur: Mantuae hoc summi philosophorum principis: Aristotelis problemata novam ad Nicolaum V, P. M. secundum traductionem per Theodorum Gazes Grecum, Lodovico de Gonzagha Marchione ibidem tunc regnante, per Ioannem Vurster de Campidona & Ioannem Baumeister socios, volumen impressum finit foeliciter. fol. sine anno. — Laudatur editio ap. Maittar. Ann. T. I, P. II, p. 756. Ioannes Vurster artem typographicam exercebat a. 1475. Vid. eundem Maittar. T. I, P. I, pag. 113. Ludovicus de Gonzagha vero obiit a. 1478 d. XII Iun. Referenda igitur haec editio saltem ad annum 1474; nam anno sequenti lucem vidit altera problem. editio Sixto IV P. M. inscripta.*
- 1475 *Aristoteles de moribus ad Eudemum, Latine, Leonardo Aretino interprete, per Ioannem de Westphalia in florentissima universitate Lovaniensi residentem, non fluviali calamo, sed arte quadam caracterizandi modernissima feliciter consummatum a. dmni 1475, d. X Iun. Lovanii. Orlandi pag. 155. Maittaire T. I, P. I, p. 347.*
- *Problemata Aristotelis, ad Sixtum IV, Pont. Max. cum praefatione Gupalatini, Veneti Physici, editio facta ab Antonio Stratta, Cremonensi, Venet. a. 1475. — Gupalatinus in praefatione: Problemata Aristotelis emendatissima, ut nunc sunt, Latina lingua non habuit; nam Theodorus Gazes, quam interpretationem Nicolao quinto iam diu dedicaverat, emendavit nuper sub Sixto presente IIII P. M. Testis ego sum, qui eo distante scribebam, quantum laboris insumserit senex doctissimus annum continuum in emendandis plurimis librorum erroribus. Depravati erant certe Codices Graeci omnes, ipse tamen — id in problematis fecit, quod in aliis quoque rebus fieri solet, ut ex multis corruptis ac perversis quoddam integrum atque optimum factum sit. — Hanc autem novissimam problematum recognitionem & emendationem, cum per impressam artem, in cuius laudem multa in prohemio Ioannis Damasceni (Ioannis Mesue) Veneti (1471) impressi diximus, divulgandam curaremus, tibi, Sixte*

- IV, P. M. merito dicavimus. Vide de hac editione, cuius nulla mentio fit apud Orland. Maittar. & Fabricium, Mittarellii Bibl. monast. S. Michaël. Venet. App. p. 189. Aliam problematum editionem laudat Maittaire Annal. T. I, P. I, pag. 353: *Aristotelis Problemata: Romae impressa per Ioannem Reynhard de Eningen*, quae Theodorus Gazes Theſſalonicenſis olim e Graeco in Latinum convertit, eaque nuper ultima emendatione emendavit; sub Sixto III, Pont. M. absoluta sunt feliciter a. 1475, XIV Cal. Iunii. Cf. Orlandi pag. 77. Exemplum huius editionis fuit in bibliotheca nuper divendita Maphaei Pinellii, Veneti quondam literatissimi; vid. Morellii Catal. bibl. Pinell. T. I, p. 218. Ceterum iam ante Theodorum Gazam problemata Aristotelis in Latinum sermonem converterant Georgius Trapezuntius & Nicolaus Perottus, quos tamen Theodorus in praefatione acerbè perstringit. Allatii diatrib. de Georgiis pag. 381.
- 1476 *Aristotelis de animalibus libri, Latine, Theodoro Gaza interprete*: quos Ludovicus Podocatharus Cyprius ex archetypo ipsius Theodori fideliter & diligenter aufcultavit, & formulis imprimi curavit per Ioannem de Colonia, sociumque eius Ioannem Manthen de Gherretzen. Venet. 1476, fol. — Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 134. Orlandi p. 24. Maittaire Annal. T. I, P. I, p. 353. Exstat editionis exemplum in bibliotheca Laurentiana. V. Montfaucon bibl. bibliothecar. P. I, p. 402. +
- f. a. (circa a. 1478) *Aristotelis Ethica ad Nicomachum; Latine, interprete Ioanne Argyropylo Byzantio*. Finit per me Nicolaum (de Lorenzo, ut opinatur Maittarius) fol. Florentiae. Sine anno. — Annal. Typ. T. I, P. II, p. 756. Exstiter huius editionis exemplum in bibliotheca Crevennae, qui eam per Nicolaum Alemannum, & quidem circa a. 1478 impressam putat. V. Catalogue raisonné de M. Crevenna Vol. II, p. 27, 28, & Catalogue de la bibliothèque de Crevenna Vol. II, p. 73.
- 1478 *Aristotelis opera quaedam logica, Latine; per Udalricum Geringh. Paris. 1478, fol.* — Orlandi p.

86. Maittaire Annal. Tom. I, Part. I, pag. 566.
- 1479 *Aristotelis Ethica ad Nicomachum, Latine*, Augustae Vindelicorum, 1479, fol. — Maittaire Annal. T. I, P. II, p. 775.
- 1481 *Rhetorica & Poëtica cum compendiosa declaratione Alpharabii, ad formam clariorem reducta per Lanzellottum de Zerlis, artium & medicinae doctorem, & physicum Veronensem*. Venetiis, impressum per magistrum Philippum Venerum a. fal. MCCCCLXXXI d. XXII mens. Iunii. In folio, caractere quidem quadrato, sed cum multis scripturae compendiis. Notatur editio a Mittarellio App. libr. impr. sec. XV, p. 12, 25. Ibidem eodem anno & per eundem Philippum Venerum prodierunt: *Porphirii Isagoge, Aristotelis praedicamenta, Gilbertii Porretani liber sex principiorum, Aristoteles de Interpretatione, Topica, Elenchi Sophistici, Analytica priora, Analytica posteriora*, d. XXV mens. Octobr. Exstat haec quidem Organi editio in regia bibliotheca Gottingensi & in Kulenkampiana, eamque ipse una cum Codice manuscripto versionis Latinae, quae in ea impressa exhibetur, ad manus habui. Laudatur quoque a Maittario Annal. T. I, P. II, pag. 421. Rhetoricen in editione priori loco commemorata Lanzellottus e Graeco transfudit; Poëticen vero Hermannus quidam Alemannus (quem ego Hermannum, monachum Augiensem, Contractum dictum a contractione membrorum, virum Graece, Latine, & Arabice doctissimum, fuisse suspicor) ex Arabica versione Averrhois. Ipse enim fol. 41 ait: *Assumsi ergo editionem averrois determinativam poëtriae Aristotelis secundum quod ipse aliquid intelligibile eligere potuit ab ipso, & modo, quo potui, in eloquium redegi Latinum. Suscipiant igitur, si placet, & huius editionis poëtriae translationem viri studiosi, & gaudeant, se cum hoc adeptos loici negotii aristotelis complementum. Ex quibus verbis apparet, Alemannum editionem poëtices & rhetorices supplemento esse voluisse editioni Organi. Verum exoritur hic aliqua difficultas. Editio Organi, quae penes me est, absoluta fuit mense Octobri anni 1481; contra editio*

poëtices & rhetorices mense iam Iunio eiusdem anni. Quare hanc, praeter illam, alia anteire debuit Organi editio, quam Philippus Venetus tantum repetiit, cuius tamen accuratorem notitiam desidero.

- *Aristotelis libri de anima, cum commentariis praeclarissimi philosophi Gaëtani de Tiennis Vicentini, Antonii de Strata de Cremona impensa. fol. Venetiis II Cal. Octobr. 1481, caract. Gothico. Orlandi p. 39. Maittaire. T. I, P. II, p. 425.*
- 1482 *Aristotelis Problemata, cum expositione praeclarissimi atque eximii artium ac medicinae doctoris Petri de Ebano (ab Abano, Apono), Patavini. In fine: Explicit expositio problematum Aristotelis, quam Petrus edidit Paduanus, ea nullo prius interpretante: incepta quidem Parisiis, & laudabiliter Paduae terminata. Arte hac (ac) impensa Ioannis Herbert Alemanni, qui non solum summam curam adhibet, ut sint hec sua suave quoque sine vitio, verum ut laute sint etiam elaborata. Anno 1482 d. XXV Febr. fol. Liber rarissimus exstat in bibliotheca Academica Göttingensi, impressus caractere Gothico, literis initialibus minio pictis. In fronte edit. cernitur pictura Petrum exhibens discipulorum corona cinctum. Conf. Fabricii bibl. Latin. ed. Hamburg. 1736, Vol. V, p. 768. Cat. bibl. Firmian. Vol. III, pag. 12. Orlandi pag. 153. Maittarii Index in Ann. typ. P. I, p. 2.*
- *Aristotelis Physica & Metaphysica, Latine; per Philippum Venerum, fol. Prid. Non. April. 1482. Venetiis. Orlandi p. 29. Maittaire T. I, P. II, p. 430. †*
- 1483 *Aristoteles de physico auditu, Latine. Venet. 1383, fol. Labbei bibl. nov. MSS. p. 351.*
- *Aristotelis tractatus varii, scilicet, de anima, libri III; de sensu & sensato, de memoria & reminiscencia, de somno & vigilia, de longitudine & brevitate vitae, de structura orbis (Averrhois), Meteorologicorum libri IV; Metaphysicorum libri XII; de Praedicabilibus (Porphyrii); de praedicamentis, Perihierminias; Analyticorum priorum libri II; Analyticorum posteriorum libri II; Topicorum libri VIII; Politicorum libri VIII; Oeconomicorum libri II; Physicorum libri VIII; de*

coelo & mundo libri VI; *de generatione & corruptione* libri II; omnia Latine, *Averrhoë* interprete. Venetiis per *Andream de Asula*, 1483. Tomi III, fol. Huius editionis Latinae principis omnium fere operum *Aristotelis*, quae *Orlandium*, *Fabricium* & *Maittarium* latuit, exemplum eleganter impressum in membranis, cum literis initialibus depictis atque auro exornatis, fuit in bibliotheca *Pinelliana*. *Morellii* Catal. T. I, p. 218. Vide quoque *Cat. bibl. Augustanae* (Aug. Vind. 1633, fol.) p. 581. *Catal. bibl. Casanat.* T. I, p. 266. +

1484 *Aristotelis liber*, qui dicitur, *secretum secretorum*, s. de regimine principum. *Lovanii*, 1484, 4. Catal. libr. impr. *Musei Brit. Art. Aristoteles*.

1488 *Aristotelis problematum particule viginti*, *Gaza* interprete, per ultimam emendationem. Venetiis per *Antonium Cremonensem* de *Strata* a. 1488, XV Cal. Ian. fol. *Mittarellii* App. libr. impr. sec. XV, p. 169. Hanc quidem problematum editionem, quae mera repetitio est ed. 1475, eodem adhuc anno excepit alia:

— *Alexandri Aphrodisii problemata*, *Georgio Valla Placentino* interprete; *Aristotelis problemata*, *Theodoro interprete*, & *Plutarchi problemata*, *Ioanne Petro Lucensi* interprete, a *Calphurnio* emendata: per *Antonium* de *Strata* *Cremonensem*, fol. III Non. Ianuar. Venet. 1488. *Orlandi* pag. 40. *Maittaire* T. I, P. II, pag. 494.

1489 *Aristotelis Opera omnia cum commentariis Averrois*: Comprehenduntur hac editione: *Physicorum* libri VIII, absoluti d. XV Cal. Martii; *de generatione & corruptione*, pridie Cal. Februarii; *de anima*, VI. Id. Martii; *de sensu & sensato*; *de memoria & reminiscencia*; *de somno & vigilia*; *de longitudine & brevitate vitae*; *Meteororum* libri, Id. Aprilis; *Metaphysicorum* libri, Id. Maii; *Ethicorum* cum prooemio *Leonardi Arretini*, IX Cal. Iunii; *Politicorum* libri cum prooemio eiusdem *Leonardi*; *Economicorum* libri & *Physiognomica*, Non. Septembris; *Praedicamentorum* quinque *Porphirii*; *Perihermenias*, ultimo Maii; *Gilberti Porretani Aristotelici* liber sex principiorum cum

- Alberti (Magni) commento; priorum Analyticorum libri IV, Cal. Augusti; posteriorum Analyticorum libri, Id. Iulii; Averroës de substantia orbis; in Praedicabilia Porphyrii. Omnia simul comprehensa & edita Venetiis 1489, studio & impensa Bernardini de Tridino, (eiusdem, qui in aliis libris, quos impressit, *Stagninum de Monteferrato* se appellat.) Tomi II, in fol. maximo. Character litterarum semi Gothicus in textu; Gothicus & cum scripturae compendiis in commentariis. Exstat editionis exemplum in bibl. monast. S. Michaelis Venetiis. V. Mittarellii App. libr. impr. f. XV, pag. 27. Memoratur ea quoque a Maittaire *Annal. T. I*, p. 513.
- 1491 *Meteororum libri cum commentariis Caietani de Tienis* (Vicentini, Canonici Patavini). Accessit tractatus de reactione, tractatus de intensiōe & remissione formarum. Omnia autem emendata per S. Theologiae bachelarios, fratrem *Franciscum de Macerata* & fratrem *Angelum de Monte-ulmi*, Ord. Min. Venetiis, cura Ioannis de Forolivio & Gregorii fratrum, 1491, fol. Typis Gothicis. Asservatur editio in bibl. monast. S. Michael. Venetiis. Mittarelli l. l. p. 25; cf. p. 104. Maittaire *Annal. Typogr. T. I*, P. II, p. 540.
- 1492 *Versio librorum IX Aristotelis de animalibus, sive de natura animalium* (per Theodorum Gazam), ad *Sextum IV*, P. M. de partibus animalium, librorum quatuor; de generatione animalium, librorum quinque. Ioannes & Gregorius de Gregoriis fratres eorum opera & impensa Venetiis imprefferunt. Sebastianus Marilius Romanus recognovit, & per capita disposuit, XIV Cal. Decembr. incarnat. dmncae a. 1492; Augustino Barbadico, Serenissimo Venetiarum principe, rempublicam tenente. In folio, caractere semigothico valde nitido. Egregium huius editionis exemplum est in bibliotheca Gottingensi; aliud in bibl. monast. S. Michael. Venet. Mittarellii App. libr. impr. pag. 168. Conf. Maittaire. *Annal. T. I*, P. II, pag. 545. Repetita ea est per Bartholomeum de Zanis de Portesio expensis Octaviani Scoti, fol. Venet. 1498. †

- *Aristotelis Politica, Latine, ex translatione Leonardi Aretini cum commentario D. Thomae*, fol. caractere nitido, per Magistrum Eucharium Silber, alias Franck, absolutum d. Iovis XIV Cal. Aug. Romae, 1492. Orlandi pag. 78. Maittair. T. I, P. II, pag. 548.
- *Aristotelis Ethica, Latine, Ioanne Argyropylo interprete*, fol. In fine: *Laus deo optimo maximoque. Impressum Romae per Eucharium Silber, alias Franck: a. salut. 1492. Cal. Septembr. Alexandro VI Pont. Max. Bibl. Gotting.* Orland. l. I. Maittair. T. I, P. II, pag. 554. +
- 1493 *Aristotelis problemata; Alexandri Aphrodisiensis problemata; Mechanica Aristotelis; eiusdem Metaphysicorum libri XIV; Theophrasti Metaphysicorum liber unus.* Venet. ap. Aldum 1493, fol.
- Aristotelis historia animalium & Parva Naturalia; Theophrasti opuscula.* Venet. apud Ald. 1493, fol. Memorantur harum editionum exempla in membranis vitulinis a Labbeo bibl. nov. MSS. p. 342.
- *Aristotelis Ethica, Latine, interprete Aegidio Delfo.* Per Georgium Wolf. Parisiis 1493, 4. Maittair. T. I, P. II, p. 569.
- 1494 *Aristotelis Opera, Latine: per Gregorium de Gregoriis, expensis Benedicti Fontanae*, fol. Venet. 1494. — Laudatur editio a Maittario T. I, P. II, pag. 587; quocum tamen & ego dubito, an ea vere exstiterit. +
- *Aristotelis Ethica cum expositione Verforis*, fol. Colon. 1494. Maittaire T. I, P. II, pag. 583. (Bibl. Gotting.)
- f. a. *Porphyrii Isagoge & Aristotelis Organon, Latine; exaratum per magistrum Udalricum Geringh.* Paris. fol. sine anno. Maittair. Annal. T. I, P. II, p. 756.
- f. l. & a. *Aristotelis Ethica ad Nicomachum, Politica & Oeconomica, Latine, ex versione Leonardi Aretini*, fol. sine loco & anno. In praefatione Leonardus, *Aristotelis Ethicorum libros, ait, Latinos facere nuper institui, non quia prius traducti non essent; sed quia sic traducti erant, ut barbari magis quam Latini esset viderentur. Constat enim, illius translationis auctorem, quicumque tandem is fuerit, quem tamen ordinis Aristot.* Vol. I. O

praedicatorum fuisse manifestum est, neque Graecas, neque Latinas literas satis scivisse. Nam & Graeca multis in locis male accepit, & Latina sic pueriliter & indoste reddit, ut vehementer pudendum sit tam supinae & crassae ruditatis. Quin etiam frequenter verborum, quae optima & probatissima Latinitas habet, ignarus, atque in opulentia nostra mendicans, cum Graeco verbo Latinum reddere nesciat, quasi desperans & consilii inops, ita ut iacent, Graeca dimittit. Ita semigraecus & semilatinus fit, in utraque deficiens lingua, in neutra integer. Quid dicam de transformatione orationis, qua nihil est turbatius, nihil puerilius. Haec quidem ad veterem illum interpretem Latinum spectant, cuius versione, non tamen e Graeco, sed ex Arabico aut Hebraico facta, plerique ante Leonardi Aretini & Ioannis Argyropyli operam usi fuerant. Libros de republica & de re familiari, Leonardus in Latinum sermonem transtulit per otium post vacationem apostolicae sedis in concilio Constantiensi subsecutum, cum ipse quoque ab officio vacaret, quod in curia praestare consueverat. Excitavit quoque me, ait in praefatione, utilitas maxima, quam ex interpretatione Ethicorum provenisse conspexeram. Homines enim ingenue eruditi, quos primo veteris interpretationis ineptitudo atque barbaries a legendo repellebat, ita postmodum eos libros complexi sunt, ut in maximam lucem illarum rerum cognitio sit perducta. Exstant duo huius editionis exempla in bibl. Gottingensi. Praecedere ea debuit ed. Venet. a. 1496, in qua Leonardi Politicorum & Oeconomicorum versio iam reperitur. Character literarum Gothicus, cum multis scripturae compendiis; charta nitida; paginae numeris carent; nulla nec librorum nec capitum distinctio. †

EDITIONES OMNIUM OPERUM

Graecae. Latinae, & Graeco-Latinae ab a.
1495 — 1668.

†1495. 1497. 1498. Editio Aldina princeps. *Aristotelis Opera Graece* primum prodierunt *Veneriis* apud *Al-*

idum Pium Manutium Romanum, quinque voluminibus, in folio minori. Est haec editio pro eo tempore satis eleganter impressa, etsi multis literarum compendiis, in Codicis fere speciem, in nonnullis exemplaribus etiam textu in quavis pagina lineis rubris incluso. In primo volumine, quod a. 1495 prelo exiit, paginarum numeri non appositi sunt, quibus tamen reliqua volumina non carent. Adiuvit in hac editione curanda Aldum inprimis *Alexander Bondinus* (Agathemerus), artium & medicinae Doctor, cuius quoque epistola Graeca ad philosophiae studiosos in Aristotelis laudem primo Tomo praefixa est cum alia Scipionis Carteromachi, eiusdem argumenti, duobusque tetraastichis unoque hexasticho, quae quidem in fronte leguntur. Dicavit eam Aldus Alberto Pio, principi Carpenfi, literarum Graecarum Latinarumque humanitate valde perpolito. Primo volumine continentur Organon & Porphyrii Introductio; secundo, quod a. 1497 typis exscriptum est, Vitae Aristotelis & Theophrasti ex Diogene Laërtio, Vita Aristotelis sub nomine Ioannis Philoponi, Pseudo Galeni liber *περὶ φυσικῶν ἰσχυρίων*, Aristotelis auscultationum physicarum libri octo, de coelo libri quatuor, de generatione & corruptione, duo, Meteorologicorum quatuor; de mundo ad Alexandrum unus, Philonis Iudaei de mundo liber unus, Theophrasti de igne liber unus, eiusdem de ventis liber unus; de signis aquarum & ventorum, liber incerti auctoris, vulgo Aristoteli tributus, & Theophrasti de lapidibus liber unus. Vitas Aristotelis cum in principio posuerit Aldus, hoc volumen omnium operum Aristotelis primum haberi forte voluit; minus recte tamen, quandoquidem librorum Aristotelicorum collectionem ab Organo incipere oportet. Erat Aldi consilium, scripta Theophrasti simul cum Aristotelicis in publicam lucem edendi, ut ex epistola nuncupatoria ad Albertum Pium elucet, in qua acerbe conqueritur, exempla manuscripta operum Theophrasti tam rara esse, ut librorum eius volumine hoc com-

prehenforum unum tantum in tota Italia reperiri potuerit. De industria sua in castigandis Aristotelis libris physici argumenti collocata ita praefatur: *Aristotelis vero & quae nunc legenda damus, & quae mox daturi sumus, multum certe elaboravi, ut tum quaerendis optimis & antiquis libris, atque eadem in re multiplicibus, tum conferendis castigandisque exemplaribus, quae dilaceranda impressoribus traderentur, in manus hominum venirent emendatissima. Id ita sit necne, sunt mihi gravissimi testes in tota fere Italia, & praecipue Venetiis Thomas Anglicus, homo & Graece & Latine peritissimus, praecellensque in doctrinarum omnium disciplinis, & Gabriel meus, Braccellae natus, vir impense doctus ac rei literariae censor acerrimus, alterque Quintilius, Iustinus etiam Corcyraeus, miro ingenio adolescens, Graecae sanequam eruditus; Ferrariae vero Nicolaus Laonicenus & Laurentius Maiolus Genuensis, quorum alter librorum Aristotelis, quos ipse haberet, mihi copiam humanissime fecit, alter omnes prope Aristotelis libros summa cura summoque studio contulit cum libris Laoniceni nostri meo rogatu. Idem & ipse Venetiis accuratissime feci non sine adiumento virorum doctorum, qui & Venetiis sunt & Patavii. Volumen tertium, eodem anno 1497 excusum, complectitur Aristotelis libros ad animalium historiam & naturam spectantes una cum Parvis Naturalibus, & Theophrasti libros quosdam similis argumenti. In nonnullis exemplaribus defunt folia octo, fragmenta librorum Aristotelis de historia animalium exhibentia, quae Theodorus Gaza in versionis Latinae horum librorum prooemio in Codd. nonnullis Graecis & Latinis inveniri ait, & quae in edd. recentioribus librum decimum historiae animalium constituunt; nam Theodorus novem tantum libros interpretatus est. Locum illa suum proprie habent post pag. 145 Vol. III. Venere in manus Aldi post emissum iam volumen; idcirco in nonnullis huius exemplis desiderantur, in aliis initio voluminis, in aliis vero ad finem posita sunt. Non defuturos auguratur Aldus in praefatione, ordinem, quo in hoc volumine libri sin-*

guli se excipiant, improbant; provocat tamen ad librum *Francisci Caballi*, medici Veneti & aequalis sui, *de ordine librorum in philosophia Aristotelis*, quem mox ipse excusum formis publicaturus esset. Mihi quidem librum, saepius ab huius seculi scriptoribus laudatum, & a Conrado Gesnero quoque lectum, videre non contigit. Volumen *quartum*, quod eodem a. 1497 prodiit, comprehendit Theophrasti de historia plantarum libros IX; *decimi perpaucam quaedam*, inquit Aldus, *ut erant in exemplaribus, imprimenda iussimus, reliqua vel non exstant, vel in nono confusa & immista sunt*; porro eiusd. de causis plantarum libros VI; Aristotelis & Alexandri Aphrodisiensis problemata, Aristotelis *Mechanica*, *Metaphysicorum* libros XIV, & *Metaphysicorum* Theophrasti opusculum, sive potius fragmentum. Absoluta denique est editio volumine *quinto*, impresso a. 1498, in quo insunt: *Ethicorum* ad Nicomachum libri X, *Politicorum* libri VIII, *Oeconomicorum* libri II, *Magnorum Moraliū* libri II, *Moralia* ad Eudemum libri VIII. Norandum est, in locum posterioris libri *Oeconomicorum*, qui tum Graece non reperiebatur, etsi a Leonardo Aretino e Graeco in Latinum sermonem antea conversus esset, Aldum supposuisse fragmenta strategematum, ad rem domesticam nihil facientia. In epistola ad Albertum Pium, huic volumini praemissa, Aldus ait: *Moralia ad Eudemum, quia unum dumtaxat exemplar habere potuimus, offendunt nonnunquam & tuas & aliorum doctissimas aures. Item Oeconomica potius fragmenta quaedam, quam liber integer & absolutus videbuntur. Atque utinam id omne, quod est a Leonardo Aretino in Latinum traductum, dare potuissem; quod ut haberemus, Romam, Florentiam, Mediolanum, in Graeciam, ad ipsos quoque divisos toto orbe Britannos, & quo non? misimus, nec nisi, quod etiam Venetiis habebatur, accepimus.* — Haec quidem editio Aldina, notante Fabricio B. Gr. lib. III, cap. 6, p. 168, iam Erasmi aetate perrara fuit. In auctione Gudiana quinquaginta marcis Lubecensibus veniit. Sunt eius integerrima

exempla Gottingae, unum in bibliotheca Academica cum paucis glossulis in margine adscriptis, alterum in bibliotheca ven. Kulenkamp. Fuit ea quoque in bibliotheca olim Askewiana, unde emta in bibliothecam Pinellianam pervenerat. Praeterea eam vidi in bibliotheca Augustissimi M. Britanniae Regis, quae Hannoverae asservatur, in bibliotheca Guelpherbytana, & apud Beireisium, Professore medicinae Helmstadiensem. Ceterum cf. Bandinii Cat. bibl. Laurent. T. III, p. 380. Orlandi Origin. e progr. della stampa p. 57. Maittaire. Annal. typogr. T. I, P. I, p. 79. Catalogue de la bibliotheque da Crevenna T. II, p. 48. Oudin in comment. de scriptt. eccl. T. III, col. 2610, citat editionem: *Aristotlis Ethicorum libri decem, Graece, cum versione Latina Ioannis Argropyli Byzantini, Leonardi Aretini & aliorum; Venet. 1498, fol.* Nulla autem anno 1498 Ethicorum Aristotelis editio Graece prodiit praeter Aldinam modo descriptam, eaque Graeca tantum, sine ulla Latina versione, exhibet.

- 1496 Circa idem tempus impressa sunt *Aristotelis Opera omnia, Latine, impensis Benedicti Fontanae, per Gregorium de Gregorius, Venetiis a. 1496*, (non, ut ap. Orlandium pag. 37, a. 1494.) fol. duobus Voluminibus, typis sat elegantibus & charta nitida & pura. Scaret tamen ista editio operarum vitiis. Ex Democriti epistola ad Benedictum Fontanam, quae in fronte legitur, apparet, fuisse tum magnam in scholis librorum Aristotelis penuriam, usosque esse plerosque non textu Graeco, sed antiqua illa versione Latina ex Arabico aut Hebraico facta, incerti auctoris, valde barbara & incompta. Cum ipsum bonum, scribit Democritus, quanto communius universalisque efficitur, tanto laudabilius diviniusque esse constat; uti igitur omnes Latinorum scholae & tenebris ignorantiae in lucem veritatis erumpant, tu fons verus & archa plenissima bibliopolarum omnium nostri temporis hoc praestantissimum castigatissimumque opus omnibus commune effecisti, tam pauperibus, quam divitibus, & non solum Italiam ipsam, sed & totum Occidentem Septentrionemque & Meridiem locaque omnia, ad

quae Latinae linguae notitia pervenire potuit, his voluminibus replevisi. Insunt vero in hac editione: Epistola Aristotelis ad Alexandrum, in qua de libris ad methodum civilium sermonum spectantibus differitur, Ioanne Argyropylo Byzantio interprete; Vita Aristotelis, ex veteri translatione Latina, ut in Nunnesii editione Vitae Aristotelis Ammonio adscriptae; Physicorum libri VIII, ex versione Argyropyli & cum eius prooemio ad Petrum Mediceum. Libri in tractatus divisi sunt, & tractatus iterum in paragraphos. — Metaphysicorum libri XII, ab Argyropylo in Latinum sermonem conversi in usum Cosmae Medicei; de coelo & mundo libri IV, ab eodem Latine conversi iussu Ioannis Panoni, archiepiscopi Strigoniensis; accessit etiam praefatio Argyropyli; De anima libri III, Cosmae Medicei causa ab Argyropylo translati; Ethicorum ad Nicomachum libri X, interprete Argyropylo, praemissa epistola Petri Marfi ad Virginium Ursinum principem; Liber de moribus ex versione Leonardi Aretini, cum eius epistola ad Galeoram. Hic liber a libro Aristoteli tributo *de virtutibus & vitiis* diversus, non Aristotelem auctorem habet, sed a Leonardo Aretino ipso ex Ethicis ad Eudemum excerptus est. V. Fabric. B. Gr. lib. III, cap. 6, p. 156. — Porphyrius de quinque vocibus, interprete Argyropylo, ad Petrum Mediceum; Aristotelis praedicamenta, eodem interprete, ad eundem; de interpretatione libri II; Gilberti Porretani liber sex principiorum, interprete Hermolao Barbaro; Analyticorum priorum liber; Analyticorum posteriorum libri duo, interprete Argyropylo ad Cosmam Mediceum. Qui nunc sequuntur libri, ex antiqua translatione, cuius supra meminimus, expressi sunt. Topicorum libri VIII; elenchorum libri II; de sensu & sensato; de memoria & reminiscencia, de somno & vigilia; de moribus animalium; de longirudine & brevitate vitae; de iuventute & senectute; de respiratione & inspiratione; de vita & morte; de physionomia; de bona fortuna; (hic

quoque liber ex Eudemiis II, 2, & VIII, 14 sq. decerptus est) de plantis; de vegetabilibus; de lineis indivisibilibus; de Nilo; de proprietatibus elementorum; de pomo; de intelligentia; de mundo; de causa; Politicorum libri VIII ex versione Leonardi Aretini; Oeconomicorum liber, eodem interprete; Magnorum Moraliū liber, Georgio Valla Placentino interprete. Defunt igitur in hac editione plures Aristotelis libri, qui in serioribus demum accessere, rursus locum habent libri philosopho adscripti in his omissi. Fabr. B. Gr. lib. III, 6, p. 171. Orlandi l. c. Maittair. Ann. T. I, P. II, p. 608. (Bibl. Gotting.)

1500 — 1502 *Aristotelis Opera, Latine, cum commentariis Averrhois, per Io. Baptistam Bagolinum.* Tomis X. Venet. apud Iuntas 1500 — 1502, fol. Laudatur editio in Catal. libr. impr. Musei Britannici Vol. I, pag. 175.

1507 *Aristotelis Opera, quae a Ioanne Argyropylo, Hermolao Barbaro, Leonardo Aretino & Georgio Valla e Graeco traducta sunt. Cum nova errorum castigazione, ut studentī patebit. Veneriis.* Impressa sumtibus heredum Octaviani Scoti, civis Moderiensis. Maxima diligentia Bartholomei de Zanis de Portesio. Ann. incarn. dmncae 1507, d. III mens. April. fol. Editio a Fabricio, Orlandio, Maittario non memorata exstat in bibliotheca Gottingensi. Continentur ea ex interpretatione Argyropyli: Porphyrii Isagoge, Aristotelis Praedicamenta, Gilberti Porretani liber sex principiorum, (is quidem ex versione Hermolai Barbari) liber de Interpretatione, Analytica priora & posteriora, libri de Auscultatione physica, libri de coelo, Metaphysicorum libri XII, libri de anima, & Ethica ad Nicomachum. Ex versione Leonardi: Politica, Oeconomica, & liber de moribus ad Galeotam. Magna denique Moralia, interprete Georgio Valla Placentino.

1531 *Ἀριστοτέλους ἄπαντα. Aristotelis, summi semper viri, in quem unum vim suam universam contulisse videtur natura rerum, Opera, quaecunque impressa hactenus exstiterunt, omnia, Graece, summa cum vigilantia*

excusa. Per Desiderium Erasmus Roterodamum. Bafileae apud Io. Bebelium 1531, Vol. I, II, fol. (Bibl. Gotting.) Socium habuit Erasmus in editione hac curanda Simonem Grynaeum, qui in dialecticis emendatissimum Codicem adhibuit, in quo vix ulla fuit pagina, quae non aliquod operae pretium attulerit. In physicis auscultationibus consulta sunt Simplicii commentaria, sicut etiam in libris de animalibus non pauca praesidio versionis Theodori Gazae repurgata sunt. Vide Erasmi praef. Praemissa est Vita Aristotelis auctore Guarino Veronensi. Vol. I: Porphyrii introductio & Aristotelis Organon; de auscult. nat. libb. VIII; de coelo libb. IV; de generat. & corrupt. libb. II; de his, quae in sublimi fiunt, libb. IV; de mundo lib. I; de anima libb. III; de sensu & sensibili lib. I; de memoria & meminisse lib. I; de somno & vigilia lib. I; de insomniis lib. I; de divinatione per somnum lib. I; de motu animalium lib. I; de longitudine & brevitate vitae lib. I; de iuventute, senectâ, vita & morte, lib. I, de respiratione lib. I; de ingressu animalium lib. I; de flatu lib. I; de generatione animalium libri V; de partibus animalium libb. IV; de historia animalium libb. X; de coloribus lib. I; de physiognomicis lib. I; de mirab. auscultatt. lib. I; de Xenophane, Zenone & Gorgia, lib. I; de inscabilibus lineis lib. I; Mechanica, lib. I. — Vol. II: Ethicorum ad Nicom. libb. X; Magn. Moral. libb. II; Moralia ad Eudemum libb. VII; de rebus publicis libb. VIII; de rebus domesticis libb. II; de arte dicendi libb. III; de arte dicendi ad Alexandrum lib. I; de poetica lib. I; Problematum sectiones XXXVIII; Metaphysicorum libri XIV. Textus Graecus solus impressus est, sine Latina versione. Nulla in capita librorum distinctio. Folia paginis instructa. Fabric. B. Gr. lib. III, 6, p. 168. Maittair. Annal. T. I, P. I, pag. 71. Catal. bibl. Augustan. p. 753. +

1538 *Aristotelis Opera. Cum commentariis Averrhois. Curante Othaviano Scoto secundo.* Venet. 1538, 8. (non,

ut apud Fabricium, 1540, 8.) Catal. bibl. Firmian. Vol. III, p. 10.

— *Aristotelis Stagiritae Opera omnia, Latine*. Voll. II, fol. Basileae 1538, Vol. I: Ioannis Ludov. Vivis de Aristotelis operibus censura. Porphyrii Isagoge; Aristotelis Categoriae; de Interpret. libb. II; Analyticorum posteriorum libb. III; Physicae acroases libb. VIII; de coelo libb. IV; de anima libb. III, Ioanne Argyropylo interprete, cum argumentis & Scholiis Angeli Politiani, Raphaëlis Volaterrani, Nicephori; Georgii Porretani de sex principiis liber, Hermolao Barb. interprete; Analyticorum priorum libb. II, Severino Boëtio interprete; Topicorum libb. VIII, Antonio Demochare interprete; Elenchorum libb. II, Simone Grynaeo interprete, cum Isagoge Raphaëlis Volaterrani, argumentis librorum Angeli Politiani, & distributione locorum sophisticorum Georgii Vallae; de generat. & corrupt. libb. II; Meteorologicorum libb. IV; de sensu & sensibili lib. I; de memoria & reminiscencia lib. I; de somno & vigilia liber I; de insomniis lib. I; de divinatione per somnum lib. I; de longitudine & brevitate vitae lib. I; de iuventute & senectute lib. I; de respiratione lib. I, Francisco Vatablo interprete; de historia animalium libri novem; de partibus animalium & earum causis libb. IV; de generat. animal. libb. V, Theodoro Gaza interprete; de animal. motione lib. I; quaestionum mechanicarum lib. I, Nicolao Leonicensio interprete; de communi animalium gressu lib. I, Petro Alcyonio interprete; de mundo ad Alexandrum lib. I, Guilielmo Budaeo interprete; de coloribus lib. I, Coelio Calcagnino interpr. Vol. II: Ethicorum ad Nicom. libb. X, Io. Argyropylo interprete; Magn. Moral. libb. II, Georgio Valla partim, partim Gyraldo Rufo interprete; Politicorum libri VIII; Oeconomicorum libb. II, Leonardo Aretino interprete; Rhetoricorum ad Theodecten libb. III, Georgio Trapezuntio interprete; Rhetor. ad Alexandrum lib. I, Francisco Philadelpho interprete; Problematum sectio-

- nes XXXVIII, Theodoro Gaza interpr. De poëtica lib. I, Alexandro Paccio Veneto interprete; Metaphysicorum libri XIV; Theophrasti metaphys. lib. I, Bessarione, episcopo Tusculano, interprete; Ethicorum ad Eudemum libb. VII; de mirabilibus auscultatt. Anonymo interprete; Physiognomicon lib. I, incerto interprete; de Vita Aristotelis, deque genere philosophiae ac scriptis eius per Philippum Melancthonem. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 172. Cat. bibl. Augustan. p. 588.
- 1539 Ἀριστοτέλους ἅπαντα. *Aristotelis &c. Opera omnia*, Graece, cum praefat. Erasmi, emendante Simone Grynaeo. Basil. 1539, Voll. II, fol. Editio ex prima Basileensi a. 1531 expressa. Fabric. B. Gr. III, 6, pag. 168. †
- 1542 *Aristotelis Opera, Latine, ex interpretatione variorum, curante Hieronymo Gemusaco.* Basileae, 1542, fol. Catal. bibl. Firmian. Vol. III, p. 10. Recusa est haec editio, si Fabricio B. Gr. lib. III, 6, pag. 172, fides habenda, ibidem 1545, & 1548.
- *Aristotelis Opera omnia, Latine, ex variorum interpretatione*, apud Iacobum Iuntam. Lugduni, 1542, 8. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 172.
- 1549 *Aristotelis Opera omnia, Latine, ex variorum interpretatione, cum Indice locupletissimo*, Lugduni, ex officina Ioan. Frelonii 1549, fol. Fabric. B. Gr. III, 6, pag. 172.
- 1550 Ἀριστοτέλους ἅπαντα. *Aristotelis Opera omnia, Graece, cum praef. Erasmi.* Basileae, per Io. Bebelium & Mich. Isingrinium, 1550, fol. Voll. II. Habet haec tertia editio Basileensis plures dotes, quibus a prioribus se distinguit. Usus est Isingrinus castigationibus plurium virorum doctorum, qui partim diversorum exemplarium collatione & fide, partim sumta ex veteri translatione coniectura, partim ducto ex orationis & rei tenore iudicio, innumeros paene locos correxerunt. In Organo recensendo ad manus habuit Iusti Velsii annotationes. Praeterea inspexit Matthiae Flaccii Illyrici observationes in libros de arte dicendi, Conradi Gesneri annotationes, quas hic exemplari suo alleverat, in Moralia, & in libros de mundo & de virtutibus; denique com-

mentaria a *Petro Vistorio* in tres libros de rhetorica edita. Variae lectiones in margine passim appositae sunt. Libri quoque Aristotelis singula in capita divisi secundum distinctionem in editionibus Latinis receptam, in qua opera adiutus est *Isingrinus Gesneriano* exemplari, in quo haec distinctio maximam partem notata erat. Praemissa est Vita Aristotelis ex *Diogene Laërtio*. (Biblioth. Gotting.) 4

— *Aristoteles Stagiritæ. Omnia, quae exstant, Opera, Latine, cum Averrhois commentariis. Labore Ioannis Baptistae Bagolini.* Voll. XI, in fol. Venetiis apud Iuntas, 1550. (non, ut ap. Fabric. 1551.) Videtur editio expressa esse ex priori Bagoliniana a. 1500. Catal. bibl. Firmian. Vol. III, p. 10, ubi Voll. I, VII, VIII, recensentur. Voll. II & III exstant in bibliotheca Casanatensi. V. Catal. bibl. Casanat. (Romae 1761, fol.) Tom. I, p. 266.

1551 *Aristotelis Opera omnia, Latine, ex variorum interpretatione.* Voll. X. Lugduni, 1551, 12. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 172.

1551 & 1552. Editio Aldina minor. *Aristotelis Opera, Graece*, quinque voluminibus, forma octava minori, impensis Federici Turrifani, & studio *Ioannis Baptistae Camotii* edita. Venetiis, apud Aldi filios, 1551, 1552. Vol. I: Organon, Rhetorica ad Theodecten & ad Alexandrum, & Poëtica. Monet Turrifanus in praef. Camotium, collatis prioribus editionibus, lectionibusque Graecorum interpretum examinatis, nonnullis etiam libris MStis adhibitis, probatissimam quamque lectionem se restituisse, nonnullosque revocasse claudicantes locos ad optimum sensum. Volumine hoc iam absoluto vetustissimus Topicorum Codex in manus Turrifani pervenit, cuius diversae lectiones in fine adiectae sunt. Vol. II: Libri de physica ascultatione, de coelo, de mundo ad Alexandrum, de generatione & corruptione, & Meteorologica. Duo haec volumina priora a. 1551 prelo exiere. Vol. III: De historia animalium libri X; de partibus animalium libri IV; de gresu animalium lib. I; de anima libb. III; de sen-

ſu & ſenſibili lib. I; de memoria & reminſcencia lib. I; de ſomno & vigilia lib. I; de ſomniis lib. I; de divinatione per ſomnum lib. I; de motu animalium lib. I; de generatione animalium libri V; de longitudine & brevitate vitae lib. I; de iuventute & ſenectute, de vita, morte & reſpiratione, lib. I; de ſpiritu lib. I; de coloribus lib. I; de phyſiognomica diſciplina liber I; de mirabilibus auditu, liber I; de Xenophane, Zenone & Gorgia, lib. I; Commentariorum Georgii Pachymerae, ut quibuſdam placeat, in textum Ariſtotelis de lineis individuis, lib. I; de plantis libb. II. Vol. IV: Ariſtotelis problemata; Alexandri Aphrodiſ. problemata; Mechanica, lib. I; Metaphyſica, libri XIV. Vol. V: De moralibus magnis, lib. I; de moral. Eudem. libb. VIII; de moral. Nicomach. libb. X; de re familiari libb. II; de rerum civilium adminiſtratione libb. VIII; de virtutibus liber I. Textus eſt elegantiffime impreſſus, in charta nitida, literis miniſculis, multis tamen earum compendiis. Varietatem lectionis ex hac editione iam excerptſit Sylburgius, paulo negligentius tamen in hoc verſatus, ita ut nobis denuo conferentibus meſſem haud exiguam relinqueret. Memoratur editio apud Fabric. l. c. Maittair. Annal. T. III, P. II, p. 624. Exemplum eius ipſe poſſideo: alia aſſervantur in bibliotheca Acad. Gottingenſi, nec non in Kulenkampiana. Cf. Cat. bibl. Auguſtan. p. 876. In praefatione Vol. II editionis Sylburgianae Opp. Ariſtot. laudatur editio Camotii a. 1561; unde colligere poſſit aliquis, fuiſſe ed. Camot. hoc anno repetitam; verum eſt error typographicus: reponendus a. 1551.

1560 & 1562. *Ariſtotelis Opera, Latine, cum commentariis Averrhois Cordubenſis*, Voll. XI, apud Cominum de Tridino, Venet. 1560, 8. Vol. I: Porphyrii introductio; Categoriarum libri duo (nam Poſt praedicamenta vulgo dicta librum ſingularem hic conſtituunt); de interpretatione; Topicorum libri VIII, & elenchorum libb. II, cum Averrhois in univerſam hanc Logicae partem epito-

me, eiusque & aliorum quorundam veterum Arabum quaestionibus. Vol. II: Aristotelis Analytica posteriora cum duplici textu, veteri nempe & Averrhois, cum utraque ibidem Averrhois expositione, media & magna, singulo cuique textui accommodata, Io. Francisco Burano interprete. Accedunt praeterea Averrhois epitome, eiusdem quaesita posterioristica, & epistolae Analyticae clarissimorum quorundam Arabum, Abualkasim, Mahmud Benkasim, Alpharabii, Abuhabad Adhadrahman Ben Iohar, Abrahamo de Balmis interprete; denique nonnullae locorum Aristotelis, & Averrhois contradictionum solutiones ex Marci Antonii Zimarae & aliorum lectionibus & scriptis collectae. Vol. III: Rhetoricorum libb. III, Georgio Trapezuntio interprete, cum Averrhois paraphrasi, Abrah. de Balmis interprete; Rhetorica ad Alex. Francisco Philelpho interprete; Poëtica, Alexandro Pacio Florentino interprete; Moralia ad Nicom. libb. X, Ioan. Bernardo Feliciano interprete; Magn. Moral. libb. II, Georgio Valla Placentino interprete; Moralia Eudemia, libb. IV, nempe libb. I, II, III, VII; nam libb. IV, V, VI, in V, VI, VII Ethicorum Nicomacheorum reperiuntur; libellus de virtutibus, Alexandro Chamailardo interprete; Politicorum libri VIII, Leonardo Aretino interprete; Oeconomicorum libb. II, (sed primus tantum in duas divisus partes) Leonardo Aretino interprete; eorundem Oeconomicorum libri II, Bernardino Donato Veronensi interprete. (Primi quidem dimidium e Graeco ab ipso conversum, reliquum vero, cum Graecum Codicem non haberet Donatus, paraphrasi expressum; secundus autem liber, qui in aliis Latinis Codd. non nisi paucis legebatur, a Donato e Graeco translatus est.) Averrhois in libb. X Moraliū Nicomacheorum expositio; eiusdem paraphrasis in libb. Platonis de republica, Iacobo Mantino interprete; Leonardi Aretini in libb. Oeconomicorum explanatio. Vol. IV: Aristotelis auscultatt. phys. libb. VIII, cum commentariis Aver-

rhois & Marci Antonii Zimarae quaestione de primo cognito. Vol. V: de coelo & mundo libri IV; de generat. & corrupt. libri II, cum utraque Av. expositione, paraphrasi & commentario. Vol. VI: Meteorologica, libb. IV; de plantis, libb. II; de histor. animal. libb. IX, Theodoro Gaza interprete; decimum Natalis de Comitibus latinitate donavit; de partibus animalium libb. IV, Theod. Gaza interprete, cum Av. paraphrasi; de animalium incessu, Nicolao Leonicensi interprete; de causis proprietatum elementorum; de causis liber I. Vol. VII: De anima, libb. III; Parva Naturalia, Theod. Gaza interprete; (quibus hic demum accessit de sanitate & morbo libri initium) Physiognomicorum liber I; de spiritibus; de coloribus, Simone Portio interprete; Commentarii Averrhois in libb. III de anima; commentum quintum libri tertii de anima ultra antiquam translationem, Mantino interprete; Paraphrasis Av. Parv. Naturalium; Augustini Suesfani quaesitum de agente. Vol. VIII: Metaphysica, libb. XIV; Averrhois in VII libb. media expositio ab Elia Cretensi in Latinum conversa; eiusd. in XII libb. antiqua commentaria cum duplici textu; eiusd. prooemium in lib. XII, quem Paulus Israëlita primum, postea Iacobus Mantinus in Romanam converterunt linguam; Av. epitome in Metaphys. libros, Mantino interprete; Theophrasti Metaphysic. liber. Vol. IX: Varia Averrhois scripta; Aristot. Problematum Sect. XXXVIII, Theodoro Gaza interprete; Alex. Aphrodis. probl. libb. II, eod. interprete. Vol. X: Varia Averrhois scripta. Vol. XI: Aristotelis de rebus auditu admirabilibus liber, Natali de Comitibus Veneto interprete; de Xenophane, Zenone & Gorgia liber, eod. interprete; liber de mundo, Budaeo interprete; quaestiones mechanicae, Nicolao Thomaeo interprete; de lineis infecabilibus, nec non Georgii Pachymerae ea de re compendium, Iulio Marciano Rota interprete; solutiones contradictionum in dictis Aristotelis, Averrhois, Zimarae, aliorum. — Vid. Catal.

bibl. Augustan. p. 579. Repetita est haec editio ibid. a. 1562. Voll. X, 8, apud Iuntas, teste Fabricio B. Gr. III, 6, p. 172. Catal. bibl. Casanat. T. I, pag. 267.

- 1563 *Aristotelis Stagiritae tripartitae philosophiae Opera omnia, Latine, cum praefatione C. Prosperi Cyriaci, de dignitate, utilitate, partibus atque ordine philosophiae.* Voll. IV, fol. Basil. 1563. Vol. I: Aristotelis Vita ex Diogene Laërtio, Guarino Veronenfi & Ioanne Philopono; Ioachimi Perionii de optimo genere interpretandi iudicium; institutiones Porphyrii; Aristotelis Categoriae; liber de interpretatione; Analyticorum priorum libri II, Ioachimo Perionio interprete, cum eiusdem argumentis; Analyticorum posteriorum libri II, Nicolao Gruchio interprete; Topicorum libb. VIII, Ioachimo Perionio interprete; elenchorum libri II, Nicolao Gruchio interprete; Rhetoricorum libb. III, M. Antonio Maioragio interprete; Rhetoricorum ad Alexandrum lib. Francisco Philelpho interprete; de poetica liber, Petro Victorio interprete. Vol. II: Ethicor. ad Nicom. libb. X, cum analysi in eosdem; de republica libb. VIII, cum argumentis singulorum librorum & capitum, Ioachimo Perionio interprete; Oeconomicorum, sive de rebus domesticis, libri II, Leonardo Aretino interprete, cum argum. libb. & capp. Magnorum Moralium libri II, Vito Amerpachio interprete; Ethicorum ad Eudemum libb. IV, Leonardo Aretino interprete, cum introductione eiusdem in hos libros; Oeconomicorum publicorum liber, Iacobo Fabro Stapulense interprete; de virtutibus liber I, Alex. Chamailardo interprete. Vol. III: De natura libb. VIII, Ioach. Perionio interprete, cum praefatione Simplicii de argumento philosophiae naturalis, & iudicio Perionii de ordine librorum Aristotelis, qui sunt de ratione naturae; de coelo libb. IV; de ortu & interitu libb. II; Meteorologicorum libb. IV; de anima libb. III, Perionio interprete; in Parva Naturalia Leonicensi argumentum; parva Naturalia & de animalibus libri, Perionio, Petro Alcyonio, Theo-

thorō Gaza, Simone Portio Neapolitano interpretibus. Accesserunt Aristotelis vel potius incerti auctoris de generatione animalium liber unus, & vocabula Latina & Graeca ex libris de animalibus collecta, secundum ordinem alphabeti, Theodoro Gaza interprete; Metaphysicorum libb. XIII seu XIV, Perionio interprete; M. Antonii Flaminii paraphrasis in XI lib. Metaphys.; de mundo ad Alexandrum, Petro Alcyonio interprete. Vol. IV: Problematum sectiones XXXVIII, Theodoro Gaza interprete; mechanicae quaestiones, Nicolao Leoniceno interprete; Physiognomicorum liber, incerto, sed veteri, interprete; de mirabilibus narrationibus liber, incerto sed vet. interprete; de inundatione Nili lib. incerto interprete; de lineis indivisibilibus, incerto interprete; contra Xenophanis, Zenonis & Gorgiae placita liber, docto quodam interprete. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 172. Catal. bibl. Augustan. pag. 587.

1570 *Aristotelis Opera philosophica fere omnia, ex duplici interpretatione, altera antiqua, a Thoma Cantipratano, ut fertur, adornata, altera recentiore Variorum, exstant cum commentariis S. Thomae Aquinatis, inter Opera omnia eiusdem Thomae, quae prodierunt Romae 1570, fol. T. I, II, III, IV & V, & Antverpiae 1612, fol. (per Cosmam Morelles ord. praedicat.) Tom. I — V; & aucta commentariis Caietani & aliorum Tom. I — VI, Paris. 1660, fol.*

1572 *Aristotelis Opera omnia, Latine. Venetiis, apud signum seminantis, 1572, 12. Fabricius Bibl. Gr. III, 6, pag. 172.*

1575 *Aristotelis Opera omnia, Latine, cum Averrhois commentariis, Venetiis, Voll. XI, 1575, 8. Fabric. B. Gr. I. c.*

1578 — 1581 *Aristotelis Stagiritae Opera. Post omnes, quae in hunc usque diem prodierunt, editiones, summo studio emaculata, & ad Graecum exemplar diligenter recognita. Ab A. Iacobo Martino, Doctore Medico ac Philosopho. Quibus accessit Index locupletissimus, recens collectus. Lugduni, apud Stephan. Michaelis, Aristot. Vol. I.*

P

1578. Vol. I, II, fol. (Bibl. Gotting.) Vol. I: Praemissa est Hieronymi Gemusaei de Vita Aristotelis ex Ioanne Philopono, deque illius scriptis omnibus & librorum ordine commentatio; quam excipiunt Simonis Grynaci de Aristotele elogium & Io. Ludov. Vivis de Aristot. opp. censura cum Martini praefatione. Sequuntur: Porphyrii Isagoge cum argumento Angeli Politiani; Aristotelis Categoriae, Argyropylo interprete, cum introductionibus Angeli Politiani & Raphaelis Volaterrani; accessit praedicamentorum typus ex Nicephoro, cum sua cuiusque proprietate ex Archytae Categoriis; Gilberti Porretani de sex principiis liber, Hermolao Barbaro interprete; de interpretatione, libb. II, & Analyt. prior. libb. II, Severino Boëtio interprete, cum argumentis Volaterrani & Politiani; Analytica posteriora, I, Argyropylo interprete, cum eorundem argumentis; Topica, libb. VIII, Antonio Demochare interprete; Elenchorum libb. II, Simone Grynaco interprete, cum eorundem argumentis & sophistici argumenti inventionem ac distributionem per Georgium Vallam; de naturali auscultat. libb. VIII, cum argumentis librorum ex Simplicii commentariis; de generat. & corrupt. libb. II, cum Petri Alcyonii epistola ad Leonem X P. M. & argumento librorum ex Philoponi commentario; Meteoror. libb. IV, cum Petri praefatione ad Antonium a Prato; Parva Naturalia, interprete Petro Alcyonio, cum huius praefatione ad Octavianum Fregosium, & argumentis librorum per Nicolaum Leonicensem. Vol. II: Theodori Gazae praefatio in libros de animalibus; Aristotelis de historia animalium libri IX; de partibus animalium & earum causis; de generatione animalium; Problematum sectiones XXXVIII; omnia Theodoro interprete; Ethicorum ad Nicom. libr. X, Io. Argyropylo interprete. Praefixa est Hieronymi Gemusaei oratio de Vita Aristotelis, deque scriptis eius; Politicorum libri VIII; Oeconomicorum libri II, Leonardo Aretino interprete; Magnorum Moralium libri II, Georgio Valla

interprete; in *Ethica ad Eudemum* Leonardi Aretini introductio; *Ethicorum ad Eudemum* libb. VII, incerto interprete; *Oeconomicorum publicorum* lib. I, Iacobo Stapulense interprete; de virtutibus, liber unus, Simone Grynaeo & Alex. Chamailardo interpretibus. Praemissa est virtutum exactior divisio per Simonem Grynaeum; *Rhetoricorum ad Theodecten* libri III, Georgio Trapezuntio interprete; *Rhetoricorum ad Alexandrum* lib. I, Francisco Philolpho interprete; de poetica, lib. I, Alexandro Paccio, patricio Florentino, interprete; *Metaphysicorum* libb. XIV; *Metaphysica* Theophrasti, Bessarione, Cardinale Nicaeno, interprete, cum Raphaëlis Volaterrani Isagoge; de mundo ad Alexandrum, liber I, interprete Petro Alcyonio, cum huius epistola ad Foedericum Gonzagam, principem Mantuanum, in qua de L. Apuleii libro de mundo agitur; quaestiones mechanicae, Nicolao Leonicensio interprete; de lineis infecabilibus, Iacobo Schegkio interprete; de coloribus, lib. I, Ludov. Coelio Calcagnino interprete; de physiognomicis lib. I; de mirabilibus auscultationibus; de plantis, libb. II, incerto interprete. Recusa est haec editio Lugdun. 1581, fol. Fabric. B. Gr. 1. l.

- 1580 *Aristotelis Opera, Latine, ex variorum interpretatione. Cum Indice absolutissimo omnium, quae in Aristotelis operibus continentur.* Tomi VII, 12. Lugduni, ap. Iacobum Berion. 1580. Catal. bibl. Casanat. T. I, pag. 266.

- 1587 *ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ. Aristotelis Opera, quae exstant, Graece. Opera & studio Friderici Sylburgii Veterensis.* Francofurti, apud Andreae Wecheli heredes, Claudium Marnium & Ioannem Aubrium. 1587. Voll. V, 4. Recte de hac editione iudicavit Fabricius, esse eam emendatissimam omnium & locupletissimam. Quid Sylburgius, Aristotelis ille hospitor, praestiterit, ipsum in praefatione Voluminis primi candide profitentem audiamus. *Cum Andreae Wecheli heredes, inquit, soceri exemplo, inter ceteros utriusque linguae auctores, Aristotelem quoque ex officina sua*

emittere animum induxissent, eamque ad rem mea uti opera statuissem, officii mei fore duxi, ut quo maiores illi sumtus in laudatissimum hoc negotiationis genus facerent, eo maiore diligentia opus curae meae commissum ego tractare niterer. Quod ut cumulate praestarem, cupivi quidem veteres libros calamo exaratos ad hoc negotium hinc inde comparare. Sed cum ii propter temporum ac locorum difficultatem tam cito impetrari non possent, ac nobis inceptum nihilominus persequendum esset, coactus sum amplecti, non quae vellem, sed quae possem, adiumenta. Itaque desperatis manuscriptorum librorum suppetiis, ad impressos me converteri, conquisitisque optimis quibusque editionibus Italicis, Gallicis, Germanicis, operi me accinxi. Inter eas duae fuerunt praecipuae, altera Veneta, quae a. 1551 ex Aldina officina prodiit, Ioannis Baptistae Camotii studio adornata; altera Basileensis, quam Michaël Isingrinus uno ante anno in lucem emiserrat, tum aliorum praeclarorum hominum, tum inprimis Conradi Gesneri & Simonis Grynaei opera emendatam. Florentina & Gallica editio, etsi paucorum dumtaxat tomorum sunt, sunt tamen & ipsae a me suis locis pervolutatae. Tum si exemplarium istorum fides suspecta esset, interpretum versiones, quantum per temporis angustiam licuit, consului. In qua collatione veriore ubique lectionem sequi studui; ita tamen, ut ab exemplarium consensu non discederem, nisi ubi evidentes essent mendae. Si qua vero Codicum aut versionis occurreret discrepantia, eam seorsum in tomi cuiusque fine annotavi. Ad haec quidquid emendationum in doctorum virorum commentariis, variis lectionibus, aliisque eiusdem argumenti libris, vel e manuscriptis exemplaribus vel ex ingenio annotatum repêri, diligenter in easdem Notationes retuli. In quibus etsi scribam tantum agere constitueram, ausus sum tamen interdum etiam Senatoris personam sumere, ac meam quoque nonnusquam proferre sententiam. Praeterea — triplicem cuique Tomo Indicem apposui, quorum primus summa cuiusque tractatus capita, uti a Gesnero sunt descripta, brevi synopsi exhibet; alteri duo, alphabetica serie res & verba exponunt: Graecus, verba, quae a philosopho explicantur, aut alioqui notatu

digna sunt; Latinus, res, quae prae ceteris visae sunt memorabiles. Denique, quantum tempus, locus, reiue difficultas & virium mearum imbecillitas tulit, sedulo a me data est opera, ut quam emendatissima prodiret haec editio. — Insunt in editione Sylburgiana prae-ter scripta Aristotelis Graece usquam edita (ex-cepto Peplo) *Theophrasti* Metaphysica, caracte-res ethici, & ἐκλογαὶ περὶ κόπων, περὶ ἰδρώτων, περὶ παραλύσεως, περὶ λειποψυχίας, περὶ ἰσχυγῶν, & quem sub incerti auctoris titulo publicaverat Al-dus περὶ σημείων ὑδάτων καὶ ἀνέμων; tum *Alexan-dri Aphrodisi* problemata, & libellus, quod vir-tus non sufficiat ad beatitudinem; *Cassii Iatroso-phistae* problemata LXXXIV; Excerpta e *Sotione* περὶ ποταμῶν καὶ κρηνῶν καὶ λίμνῶν παραδοξολογου-μένων, & ex *Athenaci* libro II similia excerpta de aquis quibusdam & fontibus mirificis; *Pole-monis* & *Adamantii* Physiognomica, & *Melampodis* περὶ παλμῶν μαντικὴ & περὶ ἐλαίων τοῦ σώματος. Cf. Fabric. B. Gr. III, 6; p. 169. Exstat editionis exemplum, W. Casauboni manu notatum, in bibl. Acad. Lugd. Bat. Catal. p. 153. (Bibl. Gotting.)

1590. 1596. 1597. 1605. 1646. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΣΤΑ-ΓΗΡΙΤΟΥ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ. *Operum Aristotelis Stagi-giriae*, philosophorum omnium longe principis, nova editio. Graece & Latine. Graecus contextus quam emen-datissime praeter omnes omnium editiones est editus: ad-scriptis ad oram libri & interpretum veterum recentio-rumque & aliorum doctorum virorum emendationibus; in quibus plurimae nunc primum in lucem prodeunt, ex bibliotheca Isaaci Casauboni. Latinae interpreta-tiones adiectae sunt, quae Graeco contextui melius re-sponderent, partim recentiorum, partim veterum inter-pretum; in quibus & ipsis multa nunc emendatius, quam antehac, eduntur. Accesserunt ex libris Aristotelis, qui hodie desiderantur, fragmenta quaedam. Adiecti sunt etiam Indices duo perutiles, quorum alter nomina aucto-rum, qui in Aristotelem scripserunt, continet; alter, quid sit a quoque in singulas librorum eius partes scriptum, indicat; nec non alius Index rerum omnium locupletissi-mus. Lugduni, ap. Guilielm. Laemaruim, 1590. Voll. II, fol. Vide, quae de hac edit. in praefat.

tione supra monuimus. Recusa ea est iteratis vicibus Genevae 1596; Lugduni 1597; Aureliae Allobrogum Voll. II, fol. ap. Petrum de la Roviére, 1605. Catal. bibl. Casanat. T. I, p. 266. Memoratur etiam exemplum eius, quod a. 1646 prae se fert apud Labbeum, teste Fabric. B. Gr. III, 6, p. 172. Accefferunt in editione Casauboniana etiam Kyriazi Strozae Politicorum libri II, & de secretiori parte divinae sapientiae secundum Aegyptios libri XIV. +

1596 *Aristotelis Opera omnia, Latine, sine Averrhois commentariis, paginis editioni Sylburgianae respondentibus.* Voll. V, 4. Francofurti, typis Wecheliani, 1596.

1597. 1607. *Aristotelis Opera omnia, Graece & Latine, ex variorum interpretatione, per Iulium Pacium.* Voll. II, 8. Genevae (non, ut ap. Fabric. Lugduni) 1597, apud Guil. Laemarium. Asservatur edit. exemplum cum notis a Grotio adscriptis in bibl. Leidensi. Catal. p. 153. Repetita est ea ibidem duobus Voll. 8, apud Samuel. Crispinum 1607.

1600 *Collegii Conimbricensis in universam Logicam, Physicam, libros de generatione & corruptione & Parva Naturalia Aristotelis commentarii cum textu Graeco-Latino.* Voll. III. Coloniae & Moguntiae, 1600, 4.

1608 *Aristotelis Opera omnia, Latine, ex variorum interpretatione.* Genevae, 1608. Fabric. Bibl. Gr. III, 6, pag. 172.

1619. 1629. 1639. 1654. *Aristotelis Opera omnia, quae exstant, Graece & Latine, veterum ac recentiorum interpretum, ut Adriani Turnebi, Isaaci Casauboni, Iulii Pacii, studio emendatissima, cum Kyriazi Strozae, patris Florentini libris duobus Graecolatinitis de republica in supplementum Politicorum Aristotelis. Novissimae huic editioni, omnium, quae hactenus prodierunt, ornatissimae, accessit brevis ac perpetuus in omnes Aristotelis libros commentarius, sive synopsis analytica doctrinae Peripateticae, non antehac visa. — Auctore Guilielmo du Val, Pontesiano, Philos. Gr. & Lat. in Acad. Paris. Prof. & Doct. med. qui & praeter operosam illam synopsis, adiecit Anthologiam Anatomicam ex scriptis Hippocratis & Galeni, ad libros*

EDITIONIBUS.

231

- Aristotelis de historia, generatione, & partibus animalium, & praeterea libb. XIV Metaphysicorum notis & argumentis auxit ac illustravit, quatuorque eorum postremos hactenus male collocatos in legitimum ordinem restituit. Adiecti sunt Indices tres ex edir. Casauboniana. Lutetiae Paris. 1619. Voll. II, fol. Ibid. 1629 Voll. II; & cum nova propaedia ad philosophiam, aliisque nonnullis ab eodem Duvallio additis ibidem maioribus typis 1639 & 1654, Voll. IV, fol. Editio inscripta est Ludovico XIII, Galliarum regi. †*
- 1668 *Aristotelis Opera, Latine, ex variorum interpretatione, perbrevis paraphrasi ac literae perpetuo inhaerente explanatione illustrata a P. Sylvestro Mauro, Soc. Ies. cum Indice copioso. Romae, apud Angelum Bernabum, 1668, 4. Voll. VI. Catal. bibl. Casanat. T. I, p. 267. Fabric. l. c.*

EDITIONES LIBRORUM

AD ORGANON PERTINENTIIUM.

Porphyrii Isagoges. Categoriarum, libri de Interpretatione. Analyticorum priorum & posteriorum. Topicorum & Elenchorum sophisticorum. Graecae. Latinae, & Graeco-Latinae.

1510. 1520. 1530. 1531. 1537. *Aristotelis Logicarum libri recogniti, Boëtio Severino interprete, & paraphrases in eosdem, cum adiectis annotationibus; ordinatore Iacobo Fabro Stapulensi. Parisiis, ex officina Henrici Stephani, a. Chr. salu. omn. 1510, d. IV April. fol. (Bibl. Gotting.) Maitair. Annal. typogr. T. II, P. I, p. 208. Editio recusa ibid. a. 1520 ap. Simon. Colinaeum 8; a. 1530, apud eund. fol. a. 1531, & a. 1537. Venetiis denique 1588, 12. Exstant quoque Boëtii versiones inter eius opera omnia, Basileae, 1546, fol. & in aliis horum edd.*
- 1511 *Aristotelis Organon, Latine, cum commentariis Themistii, Ammonii & Boëtii. Paris. 1511, fol.*
- 1521 *Porphyrii Introductio. Aristotelis praedicamenta, Peri-*

P 4

- herminias, Priora resolutoria, Posteriora resolutoria, Elenchi.* Graece. Florentiae, in forma 8va maiori, per haeredes Philippi Iuntae, a. dmni 1521, mense Februario. Curarunt hanc editionem *Antonius Francinus Varchiensis*, cuius etiam epistola ad *Ignatium Squarcialupum*, Casinensis ordinis Abbatem, praemissa est, & *Marcellus Virgilius*, Secretarius Florentinus. Secuti sunt textum editionis Aldinae maioris. (Bibl. Gotting.)
- 1523 *Aristotelis Organon & Porphyrii Isagoge, Graece*; Lovanii, apud Theodoricum Martinum Alostensem, 1523, mense Decembri, 4. Maitair. Annal. Ind. P. I, pag. 72. Conf. Pacii praef. ad ed. Organi.
- 1535 *Aristotelis Topica, Latine, cum Antonii Democharis Rossionci hypomnemate*, ex offic. Sim. Colinaei. Paris. 1535, 4.
- 1536 *Aristotelis Organum, Graece*, 8. Venetiis, per Bartholomaeum Zannettum, 1536. Catal. bibl. Casanat. T. I, p. 267.
1537. 1538. *Porphyrii Isagoge, Graece, cum Petri Ioan. Olivarii Valentini castigationibus, ex Graecis vetustis tum Codicibus, tum interpretibus Aristotelicis.* Ex officina Christiani Wecheli. Paris. 1537, 4. — Olivarius in praefatione: *Cum libri Aristotelis antiquaestorum seculorum infelicitate ac multis incommodis vel mutili vel perversi essent, & nostrorum temporum successu, tum Arabum corruptissimis translationibus, tum Holchoti & Bricoti foedissima barbarie squalidè circumferrentur — primus, quod sciam, Hermolaus Barbarus publica professione nonnihil lucis excellentissimo philosopho attulit, sed non citra invidiam eruditissimorum virorum. Non minore aemulatione, immo maiori sui nominis periculo idem fecit Iacobus Faber Stapulensis, vir tum probus, tum eruditus, quod tum, cum haec e politioribus auctoribus colligeret, in castris inimicorum versaretur; hinc est, ut tepidius ac remissius, quam pro hominis existimatione, negotium philosophicum tractaverit. Accuratori diligentia rem ipsam aggressus est Augustinus Niphus, Sueffanus, conquissus variis exemplaribus Graecis, adhibuitque Graecis Aristotelis interpretibus. Iuvit utcunque Nicolaus Leoniceus, vir, ut audio, summa eruditione, Praestitit mul-*

tum Petrus Danesius, utraque lingua ac omni disciplinarum genere eruditissimus, & posthac praestiturus est, absolutis commentariis, quos in Aristotelem parturit. Ut interea dicam, quantis sudoribus hoc idem confecerit Soario, Medico Hispano, litterarum omnium & inprimis Iani Lascaris & Theocreni iudicio, in litteris Graecis exercitatissimo, versis nonnullis dialecticae libris. Egregium symbolum dedit quoque Genesius Sepulveda, Hispanus Bethicus, doctis translationibus, quae passim Lutetiae visuntur. Ceterum cum istis tam feliciter in hac interpretatione laboratum esset, adeo ut nihil in huiusmodi editt. desideraretur, tantum deprehendimus, non convenire inter eos in hoc genere. Id effecerat varietas Graecorum Codd. Nam Hermolaus usus fuerat exemplari Bessarionis Cardinalis; Leonicens eodem; Faber Aldino mendosissimo; Augustinus Niphus vetustissimo, qui fuerat Pontani; Danesius natus erat Codicem, qui olim fuit Divi Hilarii, episcopi Pictaviensis; Soarius alium quendam bibliothecae Vaticanae, quem Leo X miserat Cardinali Toletano. Cum statuissemus dare Aristotelem integrum & omnibus mendis purgatum, initium coepimus ab Organo. — Ceterum specimen praebuimus primum in Isagoge Porphyrii, quae tanquam praeludium Organo praefigitur, ut ex eo coniectaretis, nos in reliquis vel nullam perdituros operam. — Anno proximo 1538 prodiiit:

Aristotelis Praedicamentorum liber, Graece, per multis nitori pristino restitutus, cum ex vetustis Codicibus, tum ex interpretibus Graecis, per P. Ioan. Olivarium Valentinum; ex officina Christian. Wecheli, 4. Memorantur hae editiones a Maitt. Annal. T. III, P. I, p. 286, Recusae sunt ibidem 2. 1547.

1540 Aristotelis Analytica posteriora, Latine, ad Graecam veritatem diligenter restituta. Paris, ap. Ioan. Lod. Tiletanum, 1540, 4. Praemissa in eadem Raphaelis Volaterrani Isagoge, & Angeli Politiani argumentum.

— Aristotelis Elenchi sophistici, Latine, cum expositione Aug. Niphi, fol. 1540, Ibid. apud eund.

— Aristotelis Topica inventio in octo secta libros, Latine, ab August. Nipho interpretata atque exposita, 1540, fol. Ibid. apud eund.

- 1542 *Aristotelis Praedicamenta cum commentariis Ammonii Hermeneae, a Barthol. Sylvanio Salonensi nuper Latine conversis, & a Gastone Sala nuperrime recognitis*, Imprimebat Simon Colinaeus pro se & Ioanne Roigny. Paris. 1542, fol.
- *Aristotelis lib. de Interpretatione, Latine, cum Ioannis Arborei Laudunensis Commentariis*, ap. Simon. Colin. Paris. 1542, 8.
- *Aristotelis Topicorum libri VIII, Latine, cum Alex. Aphrodis. commentario, Guilielmo Dorotheo interprete*, ap. Ioan. Roigny; excudebat Ioannes Lodoicus Tiletanus. Paris. 1542, fol.
- *Aristotelis Topicorum libri VIII, Graece & Latine, cum magni Augustini Niphi Medici, philosophi Suesjani, commentariis*; apud Iacobum Kerver. Paris. 1542, fol.
- *Aristotelis Elenchorum libri II, cum annotat. Alex. Aphrodis. Latine, Guilielmo Dorotheo interprete*; ap. Sim. Colin. Paris. 1542, fol. V. Maittaire. Annal. T. III, P. I, p. 336.
- 1543 *Aristotelis Analytica posteriora, Latine, cum Io. Grammatici Philoponi commentariis, e Graeco sermone in Latinum iam ante annos aliquot conversis, sed nuper cum Graeco exemplari collatis*; ap. Ioan. Roigny; excud. Io. Lod. Tiletanus. Paris. 1543, fol.
- 1544 *Aristotelis $\tau\epsilon\pi\iota$ $\acute{\alpha}\nu\alpha\lambda\upsilon\sigma\epsilon\iota\varsigma$ libri duo, Latine*; apud Simon. Colin. Paris. 1544, 8. Praecesserat iam editio ibid. apud eund. 1542.
- *Porphirii Praedicabilium liber, & Aristotelis Categoriae, Latine, Boëtio Severino interprete*, apud Simon. Colin. Paris. 1544, 8.
- 1545 *Aristotelis Topicorum libri octo, cum duobus elenchorum, Boëtio Severino interprete*; ap. Sim. Colin. 1545, 8. Maittaire, Annal. T. III, P. I, p. 363.
- *Aristotelis Analyticorum priorum & posteriorum libri, Latine, seorsim excusi*. Per Simon. Colinaeum. Paris. 1545, 8.
- 1547 *Aristotelis Dialectica, Anitio Manlio Severino Boëtio interprete, per Martianum Rotam restituta*. Venetiis, apud Iuntas, 1547, fol. Catalog. bibl. Firmian. Vol. III, p. 10.
- 1551 *Porphirii Institutio* (1550); *Aristotelis Categoriae; libri*

de Interpretatione; libri Analyticorum priorum & posteriorum, Latine, Iacob. Ludov. Strebæo interprete; ap. Vascofanum. Lutet. 1551, 4.

— *Aristotelis Categoriae, Graece, cum Graecis Simplicii in easdem commentariis & Latinis Iusti Velfi Hagani Scholiis; ap. Michaël Ifingrinium. Basileae, 1551, fol. In epistola praefixa ad Viglium Zuichemum, secreti apud Bruxellam consilii praesidem, notat Velfius, Simplicii commentaria, quae Venetiis 1499 in lucem prodire, esse depravatissima. Ad calcem leguntur haec: reliqua Simplicii scripta, ut commentarii in Aristotelis auscultationes physicas, in libros de coelo, in enchiridion & epistolas Epicteti, & in Iamblichum de Pythagorica secta, haec omnia, candide lector, multo, quam antea fuerint, castigatiora daturi sumus &c. Accepimus enim nuper ex Italia partim, partim a Conrado Gesnero, exemplaria suo plane nitore & integritati, innumeris etiam lacunis expletis, restituta. Maittair. Annal. T. III, P. II, pag. 600.*

1552 *Aristotelis Analyticorum posteriorum liber primus, Graece, apud Guil. Morelium. Paris. 1552, 4. Maittair. T. III, p. 612.*

1554 *Aristotelis Topicorum libri octo, cum Alex. Aphrodis. explicatione, Latine; septimum Muretus nunc primum Latine & eleganter interpretatus est; in ceteris libris usitatam interpretationem secuti sumus, sed multis partibus, quam antea, emendatiorum; Ioan. Gryphius excudebat. Venet. 1554, fol. Maittair. T. III, P. II, p. 638.*

— *Organum Aristotelis universum, una cum Porphyrii Eisagoge, sive Institutione ad Chrysaorium: Ioachimo Perionio Benedictino Cormoeriaceno interprete. Adiectae sunt eiusdem quoque in eosdem libros Observationes. Basileae, 8, per Ioannem Oporinum, anno salutis humanae 1554, mense Martio.*

1555 *Aristotelis de Interpretatione liber, Latine, Ioach. Perionio interprete, per Nicolaum Gruchium correctus & emendatus; ap. Vascofanum, Lutetiae, 1555, 4.*

1556. 1557. *Aristotelis Logica, Latine ab eruditissimis hominibus conversa, ex officina Michaelis Vascofani. Hoc volumine omnes libri argumenti logici continentur, seorsum tamen, nec eodem anno, sed a Vasco-*

- fano omnes, excusi. I. Institutiones Porphyrii, Aristot. Categoriae, de Interpret. lib. Ioachimo Perionio interprete & Nicolao Gruchio emendante; de resolutione prima libri II, Firmino Durio interprete, a Nic. Gruchio correcti, Lutetiae, 1556, 4. De demonstratione, libri II, Nic. Gruchio interprete; Topicorum libb. VIII, Ioach. Perionio interprete, Gruchio emendante, ibid. 1557, 4. De reprehensionibus Sophistarum liber I, Nic. Gruchio interpr. ibid. 1556, 4. Praefatus est Guil. Guarentaeus. Maittair. Annal. T. III, P. II, pag. 694.
- 1559 *Aristotelis liber de Interpretatione*, Boëtio interprete, cum Mich. Pselli paraphrasi nunc primum latinitate donata: apud Ioannem Lodoicum Tiletanum. Paris. 1559, 4.
1562. 1577. *Organum Aristotelis, Graece; Porphyrii Isagoge, Aristotelis Categoriae; de Interpretatione; Analyticorum priorum libb. II; Posteriorum totidem; Topicorum libb. VIII; Elench. sophist. libb. II.* Paris. apud Guil. Morel. 1562, 4. Praemissa est Aristotelis Vita, Graece, ex Diogenis Laërtii Vita & Suidae loco concinnata. (Bibl. Gotting.) Laudatur apud Maittar. T. III, P. II, p. 727. Editio repetita est Francofurti apud Andream Wechelium, 1577, 4. (Bibl. Gotting.)
- 1563 *Aristotelis Organum sive Logica*, Ioachimo Perionio, Nicolao Gruchio, Firmino Durio, interpretibus. Basileae, 1563.
- 1565 *Aristotelis universa Logica, partim interprete Ioachimo Perionio, partim Nicolao Gruchio Rhotomagensi, cum annotationibus Gerardi Matthysii Geldriensis.* Col. lon. 1565. Catal. bibl. Augustan. p. 690.
- 1566 Ἀριστοτέλους Ἀσκληπιάδου τοῦ Σταγειρίτου ὄργανον, ἢ ἡ τῆς φιλοσοφίας χεὶρ, τοῦτ' ἐστὶ Λογικῆς πραγματείας Ἀπαντα εἰς τὸ ἀκριβέστατον ἐπανορθωμένα, καὶ εἰς κεφάλαια ζὺν περιοχαῖς διηρημένα. *Aristotelis Asclepiadae Stagiritae Organum sive Instrumentum instrumentorum, aut philosophiae manus, hoc est: Logicae translationis omnia quam diligentissime correctis, & in capita additis argumentis distincta.* Basileae, apud Thomam Guarinum, 1566, 8. cum

praef. *Simonis Grynaci*. In margine exempli, quod in bibliotheca Göttingensi asservatur, adscriptae sunt variae lectiones, maxime in *Categorias*, librum de interpretatione & *Analytica priora*. Ad *Topica* & *elenchos sophisticos* ipse Grynacus varias lectiones in margine annotavit, quas unde acceperit nescio; non conspirant enim cum varietate lectionis *Topicorum* a Ioanne Bapt. Camotio e Codd. ed. Ald. min. adiecta. Ceterum scater haec editio operarum vitiis.

1584. 1592. 1597. 1598. 1606. 1623. 1682. Optime de *Organo* meruit *Iulius Pacius a Beriga*, vir doctissimus & acutissimus, If. Casauboni praeceptor, *Peripatetica philosophia* & *Graecis Romanisque literis omnino praeclare imbutus*. De editionibus igitur ab eo curatis paulo accuratius dispiciamus.

Ἀριστοτέλους Ὀργανον. *Aristotelis Stagiritae, Peripateticorum principis, Organum*, h. e. libri omnes ad logicam pertinentes, *Graece & Latine*, Iulio Pacio interprete, cum argumentis, notis & tabulis synopticis. Morgiis, ex officina Laimariana, 1584, 4. Recusa est haec editio *Francofurti* typis *Wecheliani*, 1592, 4. In ea textum cum uno tantum MS. Codice contulit Pacius, quapropter sequiores statim memorandae huic praeferendae sunt. Prodiit enim *Organon* denuo novis curis a Pacio castigatum, *Francofurti* 1597, 4, apud haeredes A. Wecheli; cui eodem anno comes accessit *Commentarius Analyticus in Isagogen Porphyrii & Organon Aristotelis*, de quo v. Casauboni *Exercitatt.* pag. 81. Ab hac quidem editione variae lectiones in *Morgiana* & prima *Francofurtensi* ad oram libri adscriptae absunt; contra lectiones, quae post ulteriorem vet. edd. & quinque Codd. *Palatinorum* factam collationem omnium optimae visae essent, in textum statim immigrarunt. Deinde capitum variat distinctio, quae in secunda *Francofurtensi* commodior in edd. subsecutis retenta est. Denique *Morgiana* & prima *Francofurt.* tribus illis Indicibus tractatum & capitum, *Graecorum verborum*, *regum memorabilium*, qui secundae *Francof.* accesserunt, destituuntur. Hanc autem

secundam ed. Francof. tertia deinceps excepit in forma octava, & quoad notas margini adscriptas & quoad capitum argumenta iterum a prioribus diversa, cui ultimam curam Pacius impendisse videtur. Francof. 1598. Haec quidem saepius repetita est tum eodem illo loco, tum Hanoviae (a. 1606, 1611, 1623), tum Helmstadii cura *Andreae Frolingii*, 1682, 4, cuius vid. praef. sub fin. Exempla edd. a. 1598, 1606, 1682, sunt in bibliotheca Göttingensi.

1585 *Quaestionum & commentariorum in Organon Aristotelis partes quinque; textus Graecus integer quaestionibus accommodatus, & tum verborum tum sententiae habitus ratione in Latinam linguam conversus est; industria & studio Guilielmi Hildenii. Berolini, sumptibus ac typis auctoris. Vol. I, II, III, 1585, 4. Exhibetur hic praeter textum Graecum, eumque simul eleganter Latine translatum, praeclarus etiam commentarius, in quo multa bonae frugis insunt. In Topicis retinuit Hildenius Ioachimi Perionii versicnem, cuius peculiare quoque dialectici commentarii exstant, quibus, Topicis Aristotelicis & Ciceronianis ad Trebatium inter se comparatis, quatenus ea convenient aut diffideant, diligentissime expositum ab illo est. (Bibl. Götting.)*

1620 *R. Balfourei Scoti Commentarii in libros Aristotelis de philosophia. Vol. I, II. Quibus illustrantur quaecunque sunt difficultates in Organo & libris Logicae. Editio secunda auctior & correctior. Burdigalae, 1620, 4. Priorem editionem non vidi. Textui Graeco, vitiolissime tamen impresso, commentarius subiectus est prolixus, & unde parum fructus capias. In Latina interpretatione & distinctione capitum secutus est Balfoureus maxime Ioachimum Perionium & Nicolaum Gruchium, ad oram vero addidit numerum capitum & particularum, in quas capita dissecuit Iulius Pacius. (Bibl. Götting.)*

f. a. *Aristotelis Organon cum explanatione Magistri Ioannis de Lapide, praemissa Isagoge Porphyrii, fol. sine loco, anno, & nomine typographi. Catal. bibl. Casanat. T. I, p. 267.*

E D I T I O N E S

Auscultationum physicarum . Metaphysicorum . librorum de animalibus . Parvorum Naturalium . Problematum . Quaestionum Mechanicarum &c. Graecae . Latinae . & Graeco-Latinae.

f. l. & a. *Problemata Aristotelis determinantia multas quaestiones de variis corporum humanorum dispositionibus &c. Cum eiusdem Aristotelis vita & morte metricè descripta. f. l. & a. (Bibl. Gotting.)*

1498 *Aristotelis Parvorum Naturalium textus, Latine, cum commentario ex Alberti Magni doctrina collecto per Iohannem de Mechlinia; apud Henric. Quentel Coloniae 1498, fol.*

1499 *Duodecim libri Metaphysice ab Aristotele summo philosophorum principe pro consummatione totius philosophiae editi: Per tractatus & capitula distincti summa denique diligentia emendati. In fine haec leguntur: Hoc praeclarum opus ac divinum summo studio magistri Ioannis Peylick de Czeytz, ubi mendosum visum est, eliminatum. Impressum Lyptzick per baccalarium Martinum Landsperegk de Herbipoli a. sal. 1499, d. XIV Martii, fol. Exstat huius editionis exemplum in ornatissima bibliotheca Venerabilis Senis, Illustr. Kaestneri.*

— *Libri Meteororum Aristotelis philosophorum omnium principis atque monarche in Latinum translatis quatuor. Sine loco & anno, in fol. Insigni typographico ad calcem editionis adiecto apparet, prodidiisse eam ex officina Martini Landsperegk de Herbipoli, circa idem forte tempus, quo Metaphysica prodierunt. (Bibl. Ill. Kaestneri.)*

— *Theophrastus de historia plantarum. Problemata Aristotelis. Alex. Aphrodis. problemata. Aristotelis Mechanica. Metaphysica. Theophrasti Metaphysica. Venet. 1499, fol. Catal. bibl. Augustan. p. 875.*

1500 *Summi philosophorum principis Aristotelis libri octo de*

- phifico auditu phisicorum appellati Noviter correcti & bene emendati Quibus universaliter & in genere totum negotium phisicum & universalia philosophie principia continentur. f. l. & a. Absolutam esse editionem a. 1500 serior manus adscripsit. (Bibl. Ill. Kæstneri.)
- 1501 *Aristotelis Problemata, Latine, cum duplici translatione, Theodori Gazae, & expositione Petri ab Apono.* Venet. 1501, fol. Recus. Paris. 1520, fol. Catal. libr. impr. Mus. Brit. Vol. I. +
- 1502 *Aristotelis Metaphysica, cum commentariis Thomae Aquinatis.* Venet. 1502, fol.
- 1504 *Problematum Aristotelis sectiones duodequadragesima, Theodoro Gaza interprete; Problematum Alexandri Aphrodisiei libri duo, eodem interprete; Aristotelis de natura animalium libb. IX; de partibus animalium libb. IV; de generat. animal. libb. V; Theophrasti de historia plantarum libb. IX, & decimi principium dumtaxat; eiusd. de causis plantarum libb. VI. Quatuordecim quaestiones, quae in problematis circa finem deerant, in quarumque locum totidem ex iis, quae alibi in eo ipso volumine habentur, falso suppositae fuerant, in suum locum restituendas curavimus; qui error est in omnibus problematum libris, qui ante Venetiis excusi sunt. Accedunt Indices tres a Theodoro Gaza confecti, quorum primus vocabula Latina & Graeca ex libris de animalibus; alter ex Theophrasti libb. de plantis; tertius vocabula Graeca & Latina ex his secundum literarum ordinem exhibet.* Venetiis, ap. Ald. 1504, fol. (Bibl. Gotting.) +
- *Aristotelis Physica & Metaphysica, cum commentario & dialogo Iacobi Fabri; per Henricum Stephanum.* Paris. 1504, 4. Maittair. Annal. T. II, P. I, pag. 167.
- 1507 *Aristotelis Meteorologica, Latine, cum commentariis Gaietani de Thienis &c.* Venet. 1507, fol.
- 1508 *Aristotelis Problemata, Latine.* Coloniae, ex officina liberorum Henrici Quentell, 1508, 4. (Biblioth. Gotting.)
- 1512 *Meteorologica Aristotelis, cum Iacobi Fabri Stapulertis paraphrasi, & commentario Ioannis Coclaei Norici; in officina Frederici Peyrusi.* Norimbergae, 1512, 4.
1515. 1542. *Metaphysica Aristotelis, Bessarione Cardinale*

- interprete, cum commentariis Argyropyli Byzantii; item Theophrasti Metaphysicorum liber unus; item metaphysica introductio, quatuor dialogorum libris elucidata, auctore Iac. Fabro Stapulensi; ap. Henr. Stephanum. Paris. 1515, fol. Maittaire Annal. Typogr. Ind. P. I, p. 77. Editio recusa ap. Ioan. Roigny per Tiletanum, 1542, 4.*
- 1516 *Bessarionis, Card. Niceni, in calumniatorem Platonis libb. IV. Eiusdem correctio librorum Platonis de legibus, Georgio Trapezuntio interprete. Eiusdem de natura & arte adversus Trapezuntium. Eiusdem Metaphysicorum Aristotelis XIV libb. tralatio. Theophrasti Metaphysicorum lib. I. Venetiis, in aedibus Aldi & And. Soceri, mense Septembri, 1516, in fol. Catalogue de la bibliotheque de Crevenna. Vol. II, p. 47. Versio Latina Metaphysicorum Aristotelis exstat quoque inter Bessarionis Opera, Venet. apud Ald. 1516.*
- 1518 *Aristotelis Physicorum libri VIII, & aliorum opusculorum Physicæ libri viginti, interpretibus Ioanne Argyropylo & Francisco Vatablo; accessit e regione tralatio vetus recognita ab eodem Vatablo; ap. Henr. Stephanum. Paris. 1518, fol. Maittair. T. II, P. I, pag. 314.*
- 1520 *Textus Aristotelis de generatione & corruptione, cum expositione Aegidii Romani; Quaestiones Marsilii super his libris; Nicoleti Verniatis questio de subiecto philosophiæ naturalis; Alberti de Saxonia questiones de generatione & corruptione. Deo graf. Amen. 1385, d. 13 Aprilis. Impressum Venetiis ere ac follerti cura heredum domini Octaviani Scoti civis ac patricii Modoetienfis, ac sociorum. Anno a dmnca incarnat. 1520, d. XIX Iun. fol. Maittair. Annal. Ind. P. I, p. 74.*
- 1522 *Aristotelis de animalibus libri XX, Latine, partim Gaza, partim Alcyonio interprete; ex officina Simonis Colinaei. Paris. 1522, fol. Repetita est haec editio ibid. apud eund. 1524, fol. (Bibl. Gotting.) & a. 1533, fol.*
- 1524 *Aristotelis & Alexandri Aphrodisiei problemata, Latine, Gaza interprete; ex officina Simonis Colinaei. Paris. 1524, fol.*
- Aristot. Vol. I.*

Q

- 1526 *Aristotelis libri quinque de animalium generatione, cum Philoponi commentariis, Graece. Venetiis, 1526, fol. Repet. Lugdun. 1560, 12, & 1579, 12. Catal. libr. impr. Musei Britannici.*
- 1527 *Aristotelis de animalibus libri; parva Naturalia; cum Theophrasti opusculis quibusdam; Graece. Omnia ex exemplaribus N. Leonici Thomaei diligenter emendata. Florentiae, per heredes Philippi Iuntae, 1527, 4. (Bibl. Gotting.) Exemplum edit. cum multis emendationibus adscriptis est in bibl. Lugd. Bat. Catal. pag. 146.*
- 1530 *Aristotelis parva, quae vocant, Naturalia, Latine, interprete Nicolao Leonico Thomaeo, cum eiusdem commentariis; ex chalcographia Ludovici Cyanei Gandavi, impensis Simonis Colinaei. Par. 1530, fol. Catal. bibl. Leidensis p. 156.*
- 1531 *Aristotelis Problemata & Metaphysica, Graece. Basileae, 1531, fol.*
- *Aristotelis tota naturalis philosophia cum paraphrasi & annotationibus Francisci Vatabli, ap. Sim. Col. lin. Paris. 1531, fol.*
- 1532 *Aristoteles de naturali auscultatione, cum paraphrasi Themistii, Graece; excudebat Christianus Wechelus. Paris. 1532, 4.*
- 1533 *Aristotelis problemata, quae ad stirpium genus & oleracea pertinent, cum aliis varii argumenti libellis, apud Sim. Colin. Paris. 1533, 8.*
- *Aristoteles de mundo, Graece, cum Guilielmi Budaei versione Latina & Simonis Grynaei Scholiis; acceperunt Philonis & Cleomedis libri, Graece & Latine, Georgio Valla interprete. Basileae ap. Ioannem Walderum, 1533, 8. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 129. Maittair. T. II, P. II, p. 785.*
- 1534 *Aristoteles & Theophrastus. Historia animalium & plantarum; Theodoro Gaza & Petro Alcyonio interpretibus. Basileae, per Andream Cratandrum, 1534, fol.*
- 1535 *Aristotelis Physiognomica, Latine, Andrea Lacuna interprete. Paris. 1535, 8. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 144. Maittair. T. II, P. II, p. 822.*
- 1536 *Aristoteles de longitudine & brevitate vitae, & divinatione per somnum, Graece & Latine, Christ. Hegendor-*

- philo interprete, cum Scholiis; ap. Westhemerum. Basil. 1536, 8. Repet. a. proximo ibid.
- 1538 *Aristotelis de anima libri III, Graece, cum introductione Latina* Jac. Fabri Stapulensis. Basil. 1538, 8. Catal. libr. impr. Mus. Brit.
- *Aristotelis Physiognomonica, Latine, per Iodocum Willichium.* Vitebergae, 1538, 8.
- 1539 *Aristoteles de longa & brevi vita & de divinatione &c.* per Simonem Grynaeum, Latine. Basil. 1539, 8.
1539. 1571. 1579. 1601. 1643. *Aristotelis Problemata, Latine,* Theodoro Gaza interprete. Paris. 1539, 8. Ed. repetita Coloniae, 1571, 12. Lugdun. 1579, 12. Colon. 1601, 12. Amstelod. 1643, 12.
- 1540 *Aristotelis & Philonis de mundo libri, Graece, per Conradum Neobarium, regium typographum.* Paris. 1540, 12.
- 1541 *Aristotelis de coelo libri IV; de generatione & corruptione libri II; Meteorologicorum libb. IV, Latine, ex versione veteri recognita, cum argumentis Raph. Volaterrani, & digressionibus Averrois.* Venet. apud Hieronymum Scotum, 1541, 8.
- 1542 *Aristotelis Meteorologica, Latine, Vatablo interprete;* ap. Ioan. Roigny. Paris. 1542, 4.
- *Aristotelis & Philonis libri de mundo; Ocellus Lucanus de universi natura, Latine; illi Budaeo, hic Christiano Aurelio interprete, & Simonis Grynaei annotatiunculae in Aristot. de mundo.* Paris. ap. Iacob. Bogardum, 1542, 12.
- 1543 *Aristoteles de natura stirpium, Latine, Andrea a Lacuna interprete.* Colon. 1543, 8.
- 1544 *Aristotelis de coelo liber primus, Graece, apud Christ. Wechel.* Paris. 1544, 4.
- 1546 *Aristotelis libri de generatione & corruptione; Meteorologica; de anima; Parva Naturalia, Latine, Fr. Vatablo interprete.* Lugd. 1546, 8.
1546. 1558. *Aristotelis Physica, de coelo, & de anima libri; Latine, Io. Argyropylo interprete.* Lugduni, 1546, 8. Ibid. 1558, 8.
- 1547 *Aristotelis Meteorologicorum libri quatuor, Graece.* Parisiis ap. Christian. Wechelum, 1547, 4.
1548. 1549. *Aristotelis de coloribus libellus, Graece, cum Latina versione & commentariis Simonis Portii, ex offi-*

- cina Laurentii Torrentini. Florentiae, 1548, 4.
Ed. recusa Parisiis ap. Vascofan. 1549, 8.
- 1550 *Aristotelis Parva Naturalia*, Latine, per Ioach. Perionium. Paris. 1550, 4.
- *Aristotelis de naturali auscultatione libri VIII*, Graece, cum Latina versione & commentariis Francisci Vicomercati Mediolanensis. Paris. ap. Vascofan. 1550, fol. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 125.
- 1551 *Aristotelis de mundo liber*; item *Theophrastus de ventis*; Graece, ap. Vascofan. Lutet. 1551, 4. Maittair. T. III, P. II, p. 600.
- 1552 *Aristotelis de natura libri VIII*, Latine, Ioach. Perionio interprete, Basileae, 1552, 8. Accesserunt Perionii in eosdem libros observationes, Orationis, qua Iacobi Ludovici Strebacii calumniis idem respondit, compendium, naturalis scientiae compendium ex Aristotele & aliis philosophis, Hermolao Barbaro auctore, innumeris mendis Conradi Gesneri opera ac studio purgatum, praefatio denique de ordine librorum Aristotelis, qui sunt de ratione naturae.
- *Aristotelis problemata*. Marci Antonii Zimarae problemata. Alexandri Aphrodisieii solutionum physicarum liber, Latine, per Angelum Politianum. Paris. 1552, 12.
- 1553 *Aristotelis libri de ortu & interitu*, Latine, Ioach. Perionio interprete. Basileae, 1553, 8.
- *Aristotelis libri de anima*, & *Parva Naturalia*, Latine, eodem Perionio interprete. Basil. 1553, 8.
- 1554 *Aristotelis libri de coelo, de ortu & interitu, Meteorologica & de anima*; Graece & Latine, per Ioachim. Perionium & per Nicol. Gruchium correcta. Voll. I, II. Lutet. Paris. 1554, 4.
- *Libri IV physicorum Aristotelis cum commentariis Philoponi*, e Graeco in Latinum translatis per Guilielmum Dorotheum, Theologum Venetum. Venetiis, 1554.
- *M. Antonii Maioragii commentarii in duos libros Aristotelis de generatione & interitu. Eiusdem paraphrasis in quatuor Aristotelis libros de coelo*. Basil. 1554, fol.
- 1555 *Aristotelis liber de mundo*, Latine, Guilielmo Budaeo interprete; apud Michael. Vascofan. Lutet. 1555, 4. Exstat quoque in Guil. Budaei operibus, Basileae, 1557, a pag. 445.

- 1556 *Aristotelis Physica, sive de natura commentatio, Graece.* Paris. ap. Georg. Morel. 1556, 4.
- *Aristotelis liber de mundo, Latine, Petro Alcyonio interprete.* Paris. ap. Vascofan. 1556, 4.
- *Aristotelis de natura aut de rerum principiis libri VIII; Latine, Ioachimo Perionio interprete, & per Nicol. Gruchium correcti & emendati; ex officina Mich. Vascofani.* Lutet. 1556, 4.
- 1557 *Aristotelis & Theophrasti scripta quaedam, quae vel nunquam antea, vel minus emendata, quam nunc, edita fuerunt, Graece, cum Henrici Stephani ad calcem annotationibus; ex officina Henrici Stephani Parisiensis typographi.* Paris. 1557, 8. Praemissa est epistola Henrici Stephani ad Petrum Victorium: *Inter cetera Graeca, quae ad te misit, volumina, invenies Theophrasti opusculum περὶ αἰσθήσεως, (quod & Diogenes Laërtius inter eius scripta enumerat) aliquot in locis non satis emendatum, & ἀτελεῖ τέλει, ut mihi videtur, finitum. Florentiae agens, saepe Franciscum Iambularium, Mediceae bibliothecae praefectum, rogavi, ut ibi illius exemplar inspicerem. — Quo bono primum eius morbus, deinde mors me privavit, id per te, fac obsecro, ut quam primum recuperem. — Equidem si veterum exemplarium, quanta tibi est, tanta mihi commendatus fuisset, Aristotelis & Theophrasti quaecunque vel nunquam edita essent, vel castigatiora multo, quam antea edi possent, hoc volumine complexus essem opuscula. Mirum est, ullos homines tam παχυῖς existisse, ut cum Παχυμερίου paraphrasin in librum Aristotelis περὶ αἰσθήσεων γραμμῶν haberent, ipsum se Aristotelis librum habere omnino sibi persuaderent. — Libellus περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων non novus, sed plane veterum exemplarium opera renovatus in hac editione nunc prodit &c. — In annotationum initio H. Stephanus, quia in opusculo Theophrasti περὶ αἰσθήσεως nihil annotavit, remittit lectorem ad Πρωσκιανοῦ φιλοσόφου Λυδοῦ librum (qualiscunque ille sit) in Germania excusum. Praeter tria opuscula modo memorata, in hoc volumine sequentia haec continentur: Ἐκ τοῦ περὶ τῶν μεταβαλλόντων τὰς χροάς, Θεοφράστου. Ἐκ τοῦ περὶ παραλύσεως. Ἐκ τοῦ περὶ ἀειποσύχιας. Ἐκ τοῦ περὶ ἰλίγγων. Ἐκ τοῦ περὶ κέ-*

πων. Ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἀνθρώπων φαινομένων ζώων. Ἐκ τοῦ περὶ τῶν λεγομένων ζώων φθερεῖν. Ἐκ τοῦ περὶ ἰδρώτων. Ἐκ τοῦ περὶ μελιττῶν. Θεοφράστου ἠθικοῦ χαρακτῆρες. Ἐκ τοῦ περὶ ἀκουστῶν, Ἀριστοτέλους. Ἐκ τοῦ περὶ μαθηματικῆς Ἀρχύτα τοῦ Πυθαγορείου. Ἐκ τῶν Σωτίωνος τῶν σποράδην περὶ ποταμῶν καὶ κρηνῶν καὶ λιμνῶν παραδοξολογουμένων. Περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναπληρώσεως διάφοροι δόξαι, ἀνωνύμου. Ἐκ τοῦ β' τῶν τοῦ Ἀθηναίου δειπνοσοφιστῶν βιβλίου, περὶ ὑδάτων τινῶν καὶ κρηνῶν. Vid. Maittair. *Annal.* T. III, P. II, p. 695.

-
- Aristotelis liber adversus Xenophanem, Zenonem & Gorgiam, interprete Arnoldo Ferrono; Bessarionis Nicæni disputatio de infinito pro Xenophane adversus Aristotelem; Arnoldi Ferroni pro Aristotele adversus Bessarionem libellus.* Lugduni, apud Ioh. Tornaesium, 1557, 4.
- 1559 *Aristotelis liber primus de partibus animalium, Latine, cum explanatione Leonici Thomæi, & Michaëlis Ephesii Scholii in IV libb. de part. animal.* Basilæe, 1559.
- 1561 *Aristotelis commentationum de natura libri VIII; de coelo IV; de ortu & interitu, II; Meteorologicarum, IV; de anima, III; & Parva Naturalia; Graece, cum variis lectionibus, apud Guil. Morel. Paris. 1561, 4. Fabric. B. Gr. III, 6, p. 125, Editio saepius deinde repetita.*
- 1562 *Aristotelis libellus de his, quæ auditu percipiuntur, Antonio Gogavino interprete. Exstat cum Aristoxeni Harmonicis, Venetiis, 1562, 4, a p. 151.*
- 1564 *Aristotelis de anima libri III, Graece, cum praefatione Wolfgangi Meureri. Themistii locus de praestantia librorum Aristotelis de anima. Iacobi Stapulensis brevis in libros de anima introductio. Lipsiae, 1564.*
- 1567 *Aristotelis libri de generatione & interitu, Latine, per Flaminium Nobilem. Lucae, 1567, fol. Cat. bibl. Leidensis p. 156; ubi male impressum, Nobilium. Erat Flaminus Nobilis Lucensis, philosophiae in gymnasio Pisano doctor, cuius opera omnia prodire Marpurgi, 1596.*
- 1568 *Aristotelis naturalis philosophia, Latine, a variis interpretibus. Colon. 1568, 4.*

- 1573 *Aristoteles de atomis; de auditu; & miraculosis auditi-
onibus*, Graece, ap. Henr. Stephanum, 1573, 8.
- 1574 *Aristotelis de anima libri tres, cum Averrois commenta-
riis ex antiqua translatione suae integritati restituta. His
accessit eorundem librorum nova tractatio, ad Graeci
exemplaris veritatem, & scholarum usum accommodata,
Michaële Sophiano interprete. Adieciimus etiam Mar-
ci Antonii Passeri Ianuae disputationem ex eius le-
ctionibus excerptam, in qua cum de horum de Anima li-
brorum ordine, tum reliquorum naturalium serie pertra-
ctatur*. Venetiis apud Iuntas, 1574, 4.
- 1575 *Aristotelis de coloribus libellus, Latine, per Emanuelem
Margunium. Accessit Michaëlis Ephesii explicatio, in
eundem*. Patavii, 1575, 8.
- 1584 *Aristotelis liber, qui decimus historiarum inscribitur, La-
tinus factus a Iulio Caesare Scaligero & commentariis
illustratus*. Lugduni, 1584. Catalog. bibl. Augu-
stan. pag. 636.
- 1590 *Ioachimus Curaeus de sensu & sensibilibus. Libelli Aristo-
telis de sensu & sensibilibus castigata versio & analysis
logica*. Francof. 1590, 8. Cat. bibl. Leid. p. 144.
- 1591 *Aristoteles de mundo, Graece. Cum duplici interpretatione
Latina, priore quidem L. Apuleii, altera vero Guil.
Budaëi. Cum Scholiis & castigationibus Bonaventur-
rae Vulcanii, tam in Aristotelem, quam in utrumque
eius interpretem. Accesserunt seorsim Gregorii Cyprii
encomium maris, Graece, nunquam antea excusum, &
Pauli Silentarii Iambica. (quae tamen desunt in
exemplari meo). Lugd. Bat. ex offic. Plantin. ap.
Fr. Rapheleng. 1591, 8. Exemplum editionis cum
annotationibus Isaaci Vossii tenet bibl. Leiden-
sis. Catal. p. 156.*
- 1596 *Aristoteles de sensu & sensibilibus, ex versione, & cum ana-
lysi ac quaestionibus Rodolphi Goclenii*. Francofur-
ti, 1596, 8.
- 1596. 1611. 1621. *Aristotelis de anima libri III, Graece & La-
tine, cum commentario Iulii Pacii*. Francof. 1596, 8.
Recusi Hanoviae 1611, 8, & Francof. 1621, 8.
- 1596. 1608. *Aristotelis de naturali auscultatione libri VIII,
Graece & Latine, Iulio Pacio interprete*. Francofur-
ti 1596, 8, & Hanoviae 1608, 8.
- 1599. 1600. *Aristotelis Mechanica, Graece, emendata, Latina*

- facta & commentariis illustrata ab Henrico Monantholio. Parisiis, 1599, 4, & Lugduni, ex bibliopolio Commeliniano, 1600, 4. Eadem ex versione Latina Nicolai Leonicensi inserta sunt Michaelis Pjelli compendio mathematico &c. Lugdun. Bat. 1647, pag. 99.*
- 1600 *Aristotelis libellus de his, quae auditu percipiuntur, Adr. Turnebo interprete. Exstat inter opera omnia Turnebi. Argentorati, 1600, T. II.*
- 1601 *Aristotelis libri de coelo; ortu & interitu; Meteorologica; de mundo; parva Naturalia; Graece & Latine, per Iulium Pacium. Francofurti, 1601, 8.*
- 1604 *Aristotelis Physicorum libri VIII, Graece & Latine, cum comment. Io. Ludovici Havenreuteri, Francofurti, e collegio Musarum Paltheniano, 1604, 8.*
- 1611 *Aristotelis Physiognomonica, Latine, per Iacobum Fontanum. Paris. 1611, 8.*
- 1619 *Aristotelis historia animalium, Graece & Latine, cum versione & commentariis Iulii Caesaris Scaligeri, atque animadvv. Philippi Iacobi Maussaci. Tolosae, 1619, fol.*
- 1632 *Aristotelis problemata, Graece & Latine, ex versione Ludovici Septalii, cum commentariis eiusdem. Lugduni, ap. Claudium Landrium, 1632, fol.*
- 1745 *Aristoteles de mundo, Graece & Latine. Glasg. ap. Foulis. 1745, 12.*
- 1786 *Aristotelis liber de mirabilibus auscultationibus explicatus a I. Beckmann, Prof. Gotting. cum animadvv. Steph. Sylb. If. Casaub. Niclasii & Heynii. Gottingae, 1786, 4.*
- f. a. *Aristotelis Problemata, Latine, 4. sine loco & anno.*
 — *Aristotelis tractatus de pomo; de morte; de bona fortuna; de differentia spiritus & animae; de physiognomia; de inundatione Nili. 4. f. l. & a.*

E D I T I O N E S

Ethicorum. Politicorum. Oeconomicorum. Graecae, Latinae, & Graeco-Latinae.

f. a. *Aristotelis Ethica ad Nicomachum, Graece. Vetustissima editio in folio, cuius exemplum asservatur*

In bibliotheca regia Parisiensi. In margine adscripta sunt Scholia manu Constantini Paleocapae, cum Epistola ad Henricum II regem. Vid. Catalogue des livres imprimés de la bibliothèque du Roi. T. I, *Droit de la nature & des gens*.

- 1484 *Aristotelis liber, qui dicitur Secreta secretorum*. Lovanii, 1484, 4.
- 1500 *Aristotelis Ethicorum libri iuxta antiquam translationem Henrici Kosbein, cum commentario ad mentem Martini Magistri & Io. Buridani*. Paris. 1500, fol.
- *Sententia & Expositio cum questionibus Heraclidi Odonis super libros Ethicorum Aristotelis cum textu eiusdem Latino*. Venetiis, per Simonem de Lucre. Impensis dni. Andree Torrefani de Asula. d. XIV mens. Iulii 1500, fol. (Bibl. Gotting.)
- 1502 *Ethica Aristotelis cum commentariis*; ex offic. H. Stephani. Paris. 1502. Maitt. T. II, P. I, p. 87.
- 1504 *Aristotelis Ethica, interprete Leonardo Aretino*; ap. H. Stephan. Paris. 1504, fol.
- *Aristotelis Poëtica, interprete Georgio Valla Placentino; Rhetorica, interprete Francisco Philelpho; Ethica Nicomachea, interprete Ioanne Argyropylo, Byzantino; Oeconomica & Politica, interprete Leonardo Aretino; Moral. Magna, interprete Georgio Vala; Introductorius de moribus, auctore Leon. Aretino; Hermogenis Rhetorices compendium, interprete Hilarione, Veronensi monacho; per Bernardinum Venerum de Vitalibus*. Venet. 1504, fol. Maittair. T. II, P. I, p. 167.
- 1506 *Politica Aristotelis, Leon. Aret. interprete; Economica & Hecatonomiarum libri VII, Iac. Fabro Stapul. interprete; Econom. publicorum lib. I, Leon. interprete, cum illius Scholiis*. Apud Petrum Portam & Beatum Rhepanum, 1506, fol. Catalogue des livres impr. de la bibl. du Roi. T. I, *Droit de la nature & des gens* p. 3.
1506. 1511. 1516. *Aristotelis Politica & Oeconomica, Leonardo Aretino interprete, recognitore & explanatore Iacobo Fabro; & libri Hecatonomiarum, & Oeconomiarum publicarum cum Aretini explanationibus*. Haec primaria superiorum operum editio typis absoluta prodiit ex officina Henrici Stephani. Paris.

- 1506, fol. Maittair. T. II, P. I, pag. 178. Recusa est ibid. a. 1511, 1516, & apud Sim. Colinaeum 1526.
- 1508 *Aristotelis Oeconomicorum libri duo*, Leonardo Aretino interprete, cum eiusdem commentariis. Senis Symeonis Nic. Nardi, 1508, 4.
1510. 1516. 1542. *Decem librorum moralium Aristotelis tres conversiones*, impensis, sumptibus, & diligentia H. Stephani. Paris. 1510, fol. Continentur hac editione: Libb. X Ethic. ad Nicom. ex translatione Argyropyli Byz. cum Iac. Stapul. commentariis; Magna Moralia, interpr. Georgio Valla Placentino; dialogus Aretini ad Galeotam, artificialis introductio per modum epitomes in X libb. Ethicorum; libb. Ethicorum ex versione Leonardi Aretini, & iidem ex antiqua translatione. Maittair. T. II, P. I, p. 209. Rep. ed. ibid. a. 1516, & apud Sim. Colin. 1542, fol. Maittair. T. III, P. I, pag. 336.
- 1513 *Aristotelis Ethica Nicomachea. Graece*. Lovanii, apud Theodor. Martinum Aloftensem, 1513, mens. Octobr. Lovanii, 4. Maittair. Annal. Ind. T. I, pag. 77.
1514. 1530. *Decem libri Ethicorum Aristotelis ex translatione Argyropyli, cum comment.* Fabri. Ap. H. Stephan. Paris. 1514, 8. Rep. apud Simon. Colin. Paris. 1530, fol.
- 1517 *Aristotelis Politicorum libb. VIII, Latine, interprete Leonardo, ex emend. Iac. Fabri Stapul. cum comment. ac annotatt. Variorum*; apud Henr. Stephanum. Paris. 1517, fol.
- 1520 *Aristotelis liber, qui dicitur Secretum secretorum, s. de regim. princip.* Paris. 1520, 12.
- 1522 *Aristot. Moralia Magna, interpretibus Girardo Russo, Vaccariensi, & Georgio Valla Placentino. Ex offic. Sim. Colinaei.* Paris. 1522, fol. Maittair. T. II, pag. 627.
- 1529 *Aristotelis de virtutibus & vitiis libellus. Graece. Cura Cheradami.* Lutet. 1529, 4. Maitt. Ind. T. I, p. 77.
- 1530 *Ethica Aristotelis, Latine, cum Ioannis Maioris, Theologi Parisiensis, commentariis.* Ap. Iodocum Badium & Io. Parvum, 1530, fol.

- ~~————~~ *Decem libri Ethicorum Aristot. ad Nicomachum, ex translatione Ioannis Argyropyli Byzantii, communi familiarique Iacobi Fabri Stapulensis commentario elucidati; adiectus Leonardi Aretini de moribus dialogus.* Parisiis, ap. Sim. Colinaeum, 1530, 8.
- 1536 *Aristotelis Ethica Nicomachea, Graece, cum Eustratii & aliorum insignium Peripateticorum commentariis.* Venet. ap. Aldi f. 1536, fol. Cat. bibl. Casan. T. I, p. 268.
- 1538 *Aristotelis Ethica ad Nicomachum, libri X, Graece; ex- cudebat Ioannes Lodoicus Tiletanus.* Paris. 1538, 4. Ed. repet. ibid. a. 1540. Maittair. T. III, P. I, pag. 286.
1. 1. & 2. *Aristotelis liber de virtutibus, Graece & Latine, per Adolphum Occonem.* 8. f. 1. & 2. Exstat quo- que hic libellus Graece in opusculo inscripto: *Compendium Vitae & mortis*, Basileae 1586, p. 31, & cum admonitionibus S. Nili, Franeckerae 1608, in fine.
- 1540 *Aristotelis Ethica ad Nicomachum, Graece, Argento- rati,* 1540, 8.
- ~~————~~ *Aristotelis Politica, Graece, apud Io. Lod. Tiletanum.* Paris. 1540, 4. Insunt tantum in hac edi- tione liber primus, secundus, & tertii pars, cum emendationibus & notulis marginalibus.
- ~~————~~ *Aristotelis & Xenophontis Ethica, Politica, Oecono- mica, Graece.* Basileae, 1540, 8.
- ~~————~~ *Aristotelis de moribus, quae Ethica nominantur, ad Nicomachum filium libri decem, a Ioachimo Perionio latinitate donati, cum eiusd. commentariis.* Parisiis, ap. Tiletanum, 1540, 4. Cat. bibl. Augustan. p. 578.
- 1541 *Aristotelis Oeconomicorum libri duo, Graece.* Paris. 1541, 8. (ap. Neobarium) v. Maittair. T. III, P. II, pag. 325.
- ~~————~~ *Aristotelis Oeconomicorum libri II, Latine, Bernar- dino Donato Veronensi interprete,* ap. Iac. Bogar- dum. Paris. 1541, 8.
1541. 1542. 1543. *Aristotelis Ethica, cum Eustratii, Aspasii, Michaelis Ephesii aliorumque explanationibus, Latine, per Ioannem Bernardum Felicianum.* Venetiis ap. h. Lucae Antonii Iuntae, 1541, fol. & Basileae 1542, fol. Editio recusa Parisiis ap. Io. Roigny, 1543, fol.

- 1542 *Aristotelis Ethicorum libri X, Latine*, Io. Bern. Feliciano interprete, cum *Raph. Volaterrani argumentis*. Veneriis per Hieronymum Scotum, 1542, 8.
- 1543 *Aristotelis de republica, qui Politicorum dicuntur, libri octo*, Ioachimo Perionio, Benëdictino Cormoeriaceno, interprete; accesserunt eius in eisdem libros observationes, & argumentum. Paris. apud Tiletanum, 1543, 4.
- *Aristotelis Stagirisae Politicorum liber primus*, Leon. interprete, cum *Raphaëlis Volaterrani argumentis*. Venet. ap. Hier. Scotum, 1543, 8.
- 1545 *Aristotelis de virtutibus libellus plane aureus*, nuper quidam Graece inventus, iam vero primum per Simonem Grynaeum latinitate donatus; cum exactiore quadam virtutum divisione per eundem. Veneriis, 1545, 8.
- 1547 *Aristotelis de moribus ad Nicomachum libri X; Graece & Latine*, a Petro Victorio editi. Florentiae, apud Iuntas, 1547, 4.
- 1548 *Aristotelis Politica, Graece*, apud Vascofan. Paris. 1548, 4.
- *Aristotelis de republica libri octo, Latine*, a Cornelio Valerio ab Auuater, Ultraiectino; ap. Vascofan. Paris. 1548, 8. Maittair. T. III, P. I, p. 406.
- *Aristot. de rep. libri VIII, interprete & enarratore Io. Genesio Sepulveda*, Cordubensi. Paris. ap. Vascofan. 1548, 4. Repetita editio Coloniae in officina Birkmanica 1601, cui adiecti sunt Cyriaci Strozae de republica libri duo, Latine.
- 1549 *Aristotelis Politica ab Iac. Lod. Strebæo e Graeco conversa*; ap. Io. Roigny; excud. Matth. David. Paris. 1549, 4. Ed. repet. ibid. 1550, 1554.
- 1551 *Aristotelis Oeconomica, Latine*, Gilberto Cognato Nozereno interprete; apud Guil. Morelium. Paris. 1551, 4.
- 1552 *Aristot. Ethica ad Nicomachum, Latine*, Ioach. Perionio interprete, corrigente & emendante Nicol. Gruchio, Apud Michaël. Vascofan. Lutetiae, 1552, 4.
- 1554 *Magnarum ethicarum disputationum libri duo, ex interpretatione Viti Amerbachii, cum enarrationis additae ab eodem liberioris totidem libris, & uno brevioris explanationis quinq; libri Ethicorum, ac disputatione de usuris*. Basileae, ap. Io. Oporinum, 1554, 8.

1554. 1555. *Aristotelis de moribus ad Nicomachum libri decem*; Graece, cum variantibus lectionibus Codd. tum Victorianorum, tum aliorum; apud Adr. Turnebum. Paris. 1554, 4. Anno proximo prodierunt:
Aristot. de moribus ad Nicom. libri X; ita Graecis interpretatione recenti cum Latinis coniunctis, ut ferme singula singulis respondeant, in eorum gratiam, qui Graeca cum Latinis comparare volunt. Apud Adr. Turnebum. Paris. 1555, fol. Ad calcem: *excudebat & cum Graecis Latina coniungebat Guil. Morelius.*
- 1555 *Aristot. Ethic. ad Nicom. libri X, Latine*, Agyropylo interprete; *ad Graecum exemplar recogniti, & cum Donati Acciajoli commentariis editi ab Antonio Francino.* Paris. ap. I. de Roigny, 1555, fol.
- f. a. *Aristotelis Politicorum liber primus, Gr. & Lat. cum commentario a Michaële Toxite confecto ex scholis Io. Sturmii matutinis.* Tiguri, apud Christ. Froschoverum, 8. f. a.
- 1556 *Aristotelis Ethicorum ad Nicom. libri X, Graece*, cura Ioannis Sturmii, *cum variis lectionibus in fine adiectis*; excudebant Wendelini Rihelii heredes. Argentorati, 1556, 8.
- *Aristotelis Politicorum libri VIII, Graece*, ex Petri Victorii recognitione; apud Guil. Morelium. Paris. 1556, 4. Accedunt Strozæ Kyriaci de republica libri duo, octo Aristotelis eadem de re additi. Gr. & Lat. Florentiae, ap. Iunt. 1562 & 1563, 4.
- 1558 *Aristotelis Politica*, Leonardo interprete, cum D. Thomae Aquinatis explanatione; nec non *Oeconomica*, ex antiqua interpretatione. Venetiis, ap. Iuntas, 1558.
1560. 1573. *Aristotelis de moribus ad Nicomachum libri decem*, Graece & Latine, cum praefat. Adr. Turnebi. Heidelbergae, 1560, 8. Ed. repet. Basileae apud Oporin. 1573, 8. 1592, 8.
- 1560 *Aristotelis de moribus ad Nicomachum libri decem*, Graece, cum Petri Victorii & Guil. Morelii variantibus lectionibus; ap. Guil. Morel. Paris. 1560, 4.
- *Aristotelis Oeconomica, Graece*; apud Guil. Morelium. Paris. 1560, 4.
- 1565 *Aristotelis de moribus ad Nicom. libri X, Latine*; Dionysio Lambino interprete; nunc de integro ab eodem

- recogniti ac correcti, cum eiusdem annotationibus; apud*
vid. Guil. Morelii. Lutet. 1565, 4.
- 1566 *Aristotelis de moribus ad Nicomachum libri decem, Graece, cum interpretatione & annotationibus Dionysii Lambini, nec non novis Zuingeri Scholiis; opera Theodori Zuingeri. Adiecta sunt fragmenta quaedam Pythagoreorum vetustissima, ex emendatione & versione Gul. Canteri. Basileae, ap. Io. Oporinum 1566, 4. Versio Ethicorum Lambini eodem anno edita est Lutetiae apud vid. Guil. Morel. 1566, 4. Zwingeri editio recusa ibid. ap. Euseb. Episcopium, 1582.*
- 1567 *Aristotelis de Politicis libri VIII, Latine, Dion. Lambino interprete, ap. Io. Benenatum. Lutet. 1567, 4.*
- 1571 *Aristotelis Ethicorum liber quintus, M. Ant. Mureto interprete. Venet. ap. Marc. Amadorum, 1571, 8.*
- 1574 *Aristotelis Politicorum libri octo, Graece, apud Io. Benenatum. Paris. 1574, 4. Conf. Maittair. T. III, P. II, pag. 760.*
- 1576 *Petri Victorii Commentarii in octo libros Aristotelis de optimo statu civitatis. Positis ante singulas declarationes Graecis verbis auctoris, iisdemque ad verbum Latine expressis. Accessit rerum & verborum memorabilium Index plenissimus. Florent. apud Iunt. 1576, fol. (Bibl. Gotting.)*
- f. a. *Oeconomica scripta, quae exstant titulo Aristotelis, in sermonem Latinum conversa & explicata; adiunctaque eis interpretatio oeconomici libri Xenophontis; studio & opera Ioach. Camerarii, Papebergenfis. Lips. ap. Ern. Voegelín. 8.*
- 1581 *Aristotelis Ethica ad Nicomachum, Latine, per Samuel. Heilandum. Londin. 1581, 8.*
- *Politicorum & Oeconomicorum Aristotelis interpretationes & explicationes accuratae, nunc primum a filiis in lucem editae; auctore Ioach. Camerario, Papebergenfi. Francof. ap. Andr. Wechelum, 1581, 4.*
- 1582 *Aristotelis Polit. cum commentariis Dionysii Lambini & Petri Victorii Gr. Lat. Basileae, apud Episcopium, 1582, fol.*
- 1583 *Aristot. Ethica Nicomachea, cum comment. P. Victorii, positis ante singulas declarationes Graecis verbis auctoris, iisdemque ad verbum Latine expressis. Florentiae, ap. Iuntas, 1583, fol. (Bibl. Gotting.)*

- 1584 *Aristot. Ethic. s. de mor. ad Nicom. libri X, Graece, emendati & Scholius illustrati a Petro Victorio. Francof. apud Andr. Wechel. 1584, 4.*
- 1596 *Aristotelis Ethicorum s. de moribus ad Nicom. libri X, adiecta ad contextum Graecum interpretatione Latina Dion. Lambini: studio & opera Matthiae Bergii; editio altera emendatior & notis auctior, ex ipsius Bergii recognitione. Francof. ap. hered. Andr. Wecheli, 1596, 8. Priorem Bergii editionem equidem non vidi.*
- *Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum libri X, Graece & Latine, ab Antonio Riccobono conversi, & commentariis illustrati. Francof. ap. hered. Andr. Wecheli, 1596, 8.*
- 1597 *Aristotelis Politica, ab Antonio Montecatino Latine versa & commentariis illustrata. Ferrariae, 1597, fol.*
- 1598 *Aristotelis Ethicorum Nicomachiorum libri duo, cum explicatione Petri Martyris Vermilii; & eiusd. librorum Ethic. Nicom. libri X, cum Scholiis Andreae Hyperii Flandri, & Rodolphi Goclenii notis & lemmatibus logicis. Lichae, 1598.*
- 1601 *Aristotelis Politica, a Petro Ramo Latina facta, & dialecticis rerum summis breviter exposta & illustrata. Francof. ap. Claud. Marnium & hered. Io. Aubrii, 1601, 8.*
- 1611 *Aristotelis Ethica Gr. & Lat. interprete Dion. Lambino. Hanov. 1611, 12.*
- 1621 *Aristotelis Politicorum libri VIII, Graece, cum perpetua Dan. Heinsii in omnes libros paraphrasi. Lugd. Bat. ap. Elzevir. 1621, 8.*
- 1632 *Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum libri quinque priores, Graece, cum nova interpretatione, comment. & quaestionibus Tarquini Gallutii, Soc. les. Paris. apud Sebast. Cramoisy, 1632, fol.*
1637. 1656. *Aristotelis Politicorum libri VIII, Graece, Ober-to Gifanio, Isto, interprete, cum prooemio Herman-ni Conringii, & in politica Aristot. introductione. Helmstadii, apud Iac. Lucium, 1637, 12. Recusa est editio ibid. ap. Henning. Mullerum 1656, 4, sed cum Petri Victorii versione Latina. Adiecit etiam Conringius emendationum libellum, in quo bonae frugis multa occurrunt.*

- 1660 ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΗΘΙΚΩΝ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΩΝ βιβλία δέκα, *Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum libri decem. Cum Dionysii Lambini versione Latina a Matthia Bergio interpolata. Accesserunt huic editioni loca parallela, singulorum capitum summaria & in paragraphos sectio. Cura Samuelis Rachelii (Prof. quondam Helmstad.), cuius etiam praemissa est in universam Aristotelis philosophiam moralem introductio. Helmaestadii, typis Henning. Mulleri, 1660, 4. (Textus emendatus est secundum ed. Flor. Victorii & Sylburgianam.)*
- *Aristotelis Politica, cum notis & paraphrasi perpetua Dan. Heinsii & Severi Christ. Olpii, Gr. & Lat. Ienae, 1660, 4.*
- 1698 *Aristotelis Ethica ad Nicomachum, Io. Argyropylo interprete, cum comment. Io. de Aguirre. Romae, ap. Anton. de Rubeis, 1698, fol.*
- 1716 *Aristotelis Ethicorum Nicomacheorum libri decem, Graece, cum Latina versione Dionysii Lambini, curante cum notis Guiljelmo Wilkinson. Oxonii, e theatro Sheldoniano, 1716, 4. Editio nitidissima.*
- 1776 *Εκ τῶν Αριστοτέλους Πολιτικῶν περὶ τῆς πόλεως μακαρίας. Cum annotatione critica. (Cura Fr. Wolfg. Reitzii, Professoris quondam Lipsiensis Graece doctissimi) Lipsiae, 1776, 8.*

E D I T I O N E S

Librorum de Arte dicendi. & libri de Arte poëtica.

- 1498 *Aristoteles de Mundo, Magna Ethica, Poëtica; Latine, cum multis aliis variorum opusculis, Georgio Valla interprete. Venetiis, per Simonem Papiensem dictum Bevilaquam, ultim. Septembr. 1498, fol. Maittair. Annal. T. I, P. II, p. 661.*
- 1504 *Aristotelis Poëtica, interprete Georgio Valla Placentino; Rhetorica, interprete Francisco Philelpho; Ethica Nicomachea, interprete Ioan. Argyropylo Byzantino; Oeconomica & Politica, interprete Leonardo Aretino; Moral. Magna interprete Georgio Valla; Introductorius de moribus, auctore Leon. Aretino;*

- Hermogenis rhetorices compendium, interprete Hilario-ne, Veronenſi monacho: per Bernardinum Venerum de Vitalibus. Venet. 1504, fol. Maittair. Ann. T. II, P. I, p. 167.*
- 1508 *Aristotelis Rhetorica & Poëtica, Graece, in Rhetoribus antiquis Graecis (Vol. I.) ap. Aldum. 1508, 1509, Voll. II.*
- 1515 *Aristotelis Rhetorica, Latine, cum Aegidii Romani commentariis. Venet. 1515, fol. Catalog. libr. impr. Mus. Brit. Vol. I, p. 94.*
- *Aristotelis ars poëtica, Latine, Georgio Valla interprete, cum Averrhois summa. Venet. 1515, fol. Catal. bibl. Bodlei. Vol. I, p. 71.*
- 1520 *Aristotelis de arte rhetorica libri tres, Graece, ex officina Frobeniana per Hieronym. Frobenium & Ioannem Hervagium. Basileae, 1520, 4.*
- 1523 *Aristotelis Rhetorica ad Theodestem, interprete Georg. Trapezuntio; adiuncta quoque Rhetorica ad Alexandrum, ex interpretatione Fr. Philelphi. Exstant cum eiusdem Georg. Trapezuntii Rhetoricorum libris V &c. Venetiis ap. Ald. 1523.*
- *Aristotelis Rhetoricorum ad Theodestem, Georg. Trapezuntio interprete, libb. III. Eiusdem rhetorices ad Alexandrum, a Franc. Philelpho in Latinum versae liber. In Collezione Rhetorum Latinorum apud Ald. & Andr. Asulan. Socerum. Venet. 1523, fol.*
- 1529 *Aristotelis de arte rhetorica libri III, Graece. Basileae, typ. Froben. 1529, 4.*
- 1530 *Aristotelis de arte rhetorica libri tres, Graece. Ex officina Gerardi Morrhii Campensis ap. Collegium Sorbonae. Paris. 1530, 8.*
1530. 1534. 1540. *Aristotelis Rhetoricorum ad Theodestem libb. III, Latine, Georgio Trapezuntio interprete; & Rhetorices ad Alexandrum lib. I, a Francisco Philelpho in Latinum versus, impensis Sim. Colinaei. Paris. 1530, fol. Edit. repet. ibid. apud eundem 1540, & Basil. 1534, 8.*
- 1536 *Aristotelis de Rhetorica libri tres; de eadem ad Alex. lib. I; de Poëtica; Graece; in aedibus Bartholomaei Zanetti; aere & diligentia Io. Franc. Trincaveli. Venet. 1536, 8. Maittair. Annal. T. II, P. II, pag. 842.*

Aristot. Vol. I.

R

1536. 1537. 1538. 1600. *Aristotelis Poëtica, Graece, & Latine seorsim*, Alexandro Paccio, Patricio Florentino, interprete, in offic. Christiani Wecheli. Paris. 1538, 8. Latinae versioni binae praeceunt epistolae, prior Guilielmi Paccii, Alexandri filii, ad Franciscum Campanum, Patavii V Cal. Martii 1536 data, qua hic indicat, versionem patris post ipsius mortem, Vincentii Magii, aliorumque doctissimorum virorum suafu, foras missam; posterior Alexandri Paccii, ad Nicolaum Leonicum Venet. V Id. Octobr. 1532 data, ex qua notandum; Alexandrum tribus vetustis admodum exemplaribus MStris, uno praefertim bibliothecae Vaticanae, adiutum fuisse, & consuluisse eum quoque Gasparum Contarenum, qui pluribus in locis versionem emendavit. Ceterum versio haec primum impressa est Venetiis apud Ald. 1536, 8; deinde etiam Basileae ap. Robert. Winter. 1537, 8, & Venetiis, 1600, 8, cum Averrhois Cordubensis paraphrasi. Conf. Catalog. bibl. Bodlei. I, pag. 71.
- 1539 *Aristotelis de arte rhetorica libri III, Graece, cum commentariis Anonymi*. Paris. apud Conr. Neobarium, 1539, fol.
- 1541 *Aristotelis de arte poëtica liber, Graece*, apud vid. Conradi Neobarium. Paris. 1541, 12.
- 1542 *Aristotelis de Poëtica liber, Graece & Latine*, Alexandro Paccio interprete. Paris. ap. Iacob. Bogardum, 1542, 12. Cat. bibl. Askew. p. 40.
- 1544 *Aristot. Rhet. libb. III, interpr. Hermolao Barbaro. Cum comment.* Dan. Barbari & Hermolai Nepotis. Lugduni, ap. Sebast. Gryph. 1544, 8.
- *Aristotelis Rhetorica, Latine, cum comment.* D. Barbari. Venet. 1544, 4.
- 1545 *Aristotelis Rhetorica, ex versione Hermolai Barbari & cum Dan. Barbari commentario.* Basil. 1545, 8.
- 1546 *Aristotelis de arte poëtica liber, Graece.* Venet. 1546, 12. Catal. bibl. Askew. p. 40.
- *Aristotelis de arte rhetorica libri III, Graece.* Basileae, ap. Isingrin. 1546, 8.
- 1547 *Aristotelis de arte rhetorica libri III, Graece*, apud Windel. Rihel. Argent. 1547, 8.

1548. 1549. *Aristotelis de arte rhetorica libri III ex versione Latina & cum commentario Petri Victorii*. Venet. 1548, fol. Reper. Basil. 1549, fol. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 120.
- 1548 *Aristotelis de arte poetica liber, Graece & Latine, cum Francisci Robortelli Utinensis explicationibus; accessere eiusdem in Horatii artem poeticam paraphrasis & explicationes de Satura, Epigrammate, Comoedia, satibus, & Elegia*. Excud. Laur. Torrentinus. Florentiae, 1548, fol. Commentarius Robortelli Basileae postmodum apud Hervag. 1555 denuo impressus est. Vid. Morhof. Polyhist. T. I, p. 1004. Usus est Robortellus tribus libb. MSris, duobus quidem Mediceis, altero Politiani manu exarato, cui plurimum tribuendum, altero minoris pretii, licet multo vetustiori; praeter hos duos perantiquo Cod. in membranis descripto. Accessit his liber quartus, impressus (in Rhet. vet. Graec. apud Aldum), multis in locis emendatus ex vetustorum librorum fide. Appositae in eo fuerunt quoque lectionis varietates ab accurato doctoque homine his notis V. C. F. L. quibus vetustum Codicem & Florentinam lectionem significari putat Robortellus; maximam enim partem cum lect. Codd. Medic. conspirant.
- 1549 *Aristotelis Rhetorica, Graece, & seorsim Latine, Hermolao Barbaro interprete; apud Vascosan. Paris. 1549, 8.*
- 1550 *Aristotelis Rhetoricorum libb. III, ex versione Consulti Chirii Fortunatiani, castigatiores iam redditae opera Petri Nannii Alemariani*. Lovanii, 1550, 8.
- *Aristotelis de Poetica liber, cum Latina versione Alex. Paccii, Vincentii Madii Brixiani, & Bartholomaei Lombardi communibus explanationibus, ac propriis eiusdem Madii annotationibus*. Venetiis, apud Vincent. Valgrisi, 1550, fol.
- 1551 *Aristotelis libri de arte dicendi, Graece, cum versione Latina Hermolai Barbari & comment. Mart. Borsphaei*. Basil. 1551, fol. Rep. 1555, fol. ibid. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 120.
- 1555 *Aristotelis de arte poetica liber, Graece, apud Guil. Morelium*. Paris. 1555, 8. In fine haec: Cum ve-

rus exemplar manuscriptum, quod potissimum hoc edendo libello secuti sumus, multum diffideret ab excusis Codd. utque cuique sumendi, quod melius censeret, varietatibus cognitis potestas esset, visum est, non tantum eas lectiones iam typis vulgatas hic adnotare, verum etiam si quid noster antiquus liber habeat, quod non expresserimus, non praeterire.

- 1559 *Aristotelis de arte dicendi libri tres*, Graece, cum variis lectionibus, partim e Petri Victorii commentariis, partim aliunde conquisitis; apud Guil. Morelium. Paris. 1559, 4.

—— *Aristotelis de arte dicendi libri tres*, Latine, Hermolao Barbaro interprete; apud Thomam Brumenium; describebat Guil. Morelius. Paris. 1559, 4.

1560. 1573. *Aristotelis de Poëtica liber*, cum Latina versione ad verbum, & copiosis commentariis P. Victorii. Florentiae, in officina Iuntarum Bernardi filiorum, 1560, fol. In praefatione Victorius de Codice, quem tractavit, ita loquitur: *Videram ipse olim ac diligenter inspexeram volumen quoddam antiquissimum, in quo cum una cum aliis nonnullis bonis auctoribus fideliter scriptis hic etiam liber esset, nihilo melior illic ille multis locis, quam pervulgatus quilibet typisque excusus, erat; quare desperavi aliquid boni inde posse expectari. Totum igitur me contuli ad lectionem communem diligenter spectandam, quam tamen arbitror me multis locis emendasse. Repetita est editio ibidem a. 1573. Sunt etiam exempla, quae a. 1563 prae se ferunt.*

1565. 1566. 1577. 1634. *Aristotelis libri III de arte rhetorica*, Latine, interprete Carolo Sigonio. Bononiae, apud Alexandrum Benatium, 1565, 4. Ed. rep. Rostoch. 1577, 8; Io. Caselio curante Helmstad. 1634, 8; & Venet. apud Iordan. Zilettum 1566, 8. Catalogue des livres imprimés de la bibliothèque du Roi. Vol. I, *Belles Lettres* p. 99.

1567. 1572. 1578. *Aristotelis libri de arte dicendi*, Latine; per Iac. Carpentarium. Paris. 1567, 4. Ibid. 1572, & 1578, 4.

- 1570 *Aristotelis Rhetoricorum libri III, in Latinum sermonem conversi & Scholiis brevioribus explicati a Ioanne*

- Sturmio. Argentinae, apud Theodosium Rihelium, 1570, 8.
- *Aristotelis Poëtica, Graece & Italice*, cum expositionibus per Lud. Castelvtrum. Basil. 1570, 4.
1572. 1591. *Aristotelis rhetorica, Graece & Latine*, cum M. Ant. Maioragii commentariis. Venet. 1572. Repet. ibid. 1591, fol.
- 1575 *Aristotelis de arte Rhetorica libri III, Graece*, Parisiis, apud Io. Benenatum, 1575, 4.
- *Rhetoricae Aristotelis ad Theodecten libri III, quos M. Ant. Maioragius vertebat; eiusd. Aristot. lib. ad Alex. de rhetorica*, Fr. Philelpho interprete, cum expositione Ioannis Marinelli. Venetiis, ap. Io. Valgrisium, 1575, 8.
- 1579 *Aristotelis Poëtica Latine conversa ab Antonio Riccobono*. Venetiis, ap. Paul. Mejetum, 1579, 8.
- *Aristotelis Rhetorica, interprete Antonio Riccobono. Cum eiusdem explanationibus*. Venet. ap. Paul. Mejetum, 1579, 8.
1579. 1588. 1606. *Aristotelis ars rhetorica, Graece, ab Ant. Riccobono Rhodigino Latine conversa; eiusd. Riccoboni explicationum liber, quo Aristotelis loca obscuriora declarantur. — Aristotelis ars poëtica ab eodem in Latinam linguam versa, cum eiusd. de re comica disputatione*. Venetiis, ap. Paulum Mejetum, 1579, 8. Editio rhetorices repetita, sed collata multis in locis Riccoboni versione cum Maioragii, Sigonii, Victorii & Mureti versionibus, Hanoviae apud Claud. Marn. 1606, 8, & Francof. 1588, 8, apud A. Wechelum.
- 1579 *Aristotelis Rhetorica ad Theodectem, cum commentariis P. Victorii, positis ante singulas declarationes Graecis verbis auctoris, iisque fideliter Latine expressis*. Florentiae, ap. Iuntas, 1579, fol.
- 1584 *Aristotelis liber de Poëtica, Graece, ab Ant. Riccobono Latine conversa & partitionibus ac notationibus illustrata*. Venetiis, ap. Fel. Valgrisium, 1584, 4.
- *Aristotelis libri III de arte rhetorica*. Brixiae, apud Petr. Mariam Marchettum, 1584, 16.
- *Aristotelis artis rhetoricae libri III; Rhetorices ad Alexandrum lib. I; de arte poëtica lib. I. Addita in fine varia locorum lectio, partim e probatoribus editione*.

nibus, partim e Petri Victorii commentariis & aliorum virorum doctorum observationibus. Francof. ap. her. Andr. Wecheli, 1584, 4.

1585 *Aristotelis artis rhetoricae libri III. Duos priores libros vertit M. Antonius Muretus. Romae, 1585, 8.*

1585. 1591. *Poëtica Antonii Riccoboni, Poëticam Aristotelis explicans, & nonnullas Ludovici Castelvetrii captiones refellens; eiusdem ex Aristotele ars Comica. Viceriae 1585, 4. Editio repetita Patavii 1591, 4.*

1598 *Aristotelis artis rhetoricae s. de arte dicendi libri III, Graece, a M. Aemilio Porto nova interpretatione illustrati; item Franc. Porti in eosdem libros perpetui Latini commentarii. Spira, ap. Bernardum Albinum 1598, 8. Londini 1619, 4.*

1610. 1611. *Aristotelis de Poëtica liber, Graece & Latine, ex versione & cum notis Dan. Heinsii. Lugduni Baravorum, apud Io. Balduinum, 1610, 8. Repetita ed. ibid. ap. Elsevir. 1611, 8.*

1613 *Aristoteles de arte poëtica, Graece & Latine, cum commentariis Pauli Benii, in quibus ad obscura quaeque decreta planius dilucidanda, centum poëticae controversiae explicantur. Patavii, per Franciscum Bolzertum, 1613, fol. Benius etiam Platonis poëticam ex eius dialogis collegit. Editio repetita Venet. 1623. Catal. bibl. Bodlei. p. 71.*

1619. 1696. *Aristotelis de Rhetorica s. de arte dicendi libri III, Graece & Latine, contextu Graeco ad exemplaria selectiora emendato, paraphrasi, ubi opus, intertextio; Graecis Latinisque etiam in particulas distinctis, margini interiori appositis locis auctoris ex ipso citatis vel ἐν παραλλήλῳ similibus; exteriori apposita analytica methodo; editore Theod. Goulston. Lond. 1619, 4. ap. Griffin. Editio recusa ibid. 1696, 4.*

1623 *Aristotelis Poëtica, Graece & Latine ex versione Goulstoni. Londini 1623, 4.*

1624 *Aristotelis de Rhetorica libri III, interpretibus Riccobono & Maioragio, cum Graeco textu, & commentariis P. Benii Eugubini. Venetiis, ap. Io. Guerillum, 1624. Tomi II, fol. Catal. bibl. Casanat. T. I, pag. 269.*

———— *Aristotelis de Poëtica liber, cum versionibus Paccii &*

- Riccoboni, ac commentariis P. Benii. Venet. ap. Io. Guerillum, 1624, fol.
- 1629 *Aristotelis libri de Rhetorica tres, de Poëtica unus; Graece & Latine; Dan. Heinsio huius, Antonio Riccobono illorum interprete, collatis inter se excusis aliquot exemplaribus recensiti & summa cura pristino nitore restituti; ap. Io. Libert. Paris. 1629, 8.*
- 1643 *Danielis Heinsii liber de Tragoediae constitutione. Editio altera. Accessit Aristotelis liber de poëtica, Graece & Latine, cum notis. Lugdun. Batav. ap. Elzevir. 1643, 12. Vide Harles. praef. ad ed. Poëtices pag. 24.*
- 1648 *Aristotelis Rhetorica, Graece & Latine, Antonio Riccobono interprete; editio postrema, a mendis, quibus scatebat, expurgata; ap. Sebast. & Gabr. Cramoisy. Paris. 1648, 8.*
1648. 1661. *Aristotelis de arte rhetorica libri tres, Graece & Latine editi, cura Christophori Schraderi. Versio Latina duorum quidem priorum librorum est Antonii Mureti, tertii vero libri Antonii Maioragii. Helmaestadi, ap. Henning. Mullerum 1648, 4. Repet. ibid. 1661, 4; 1672, 4; & cum commentario inscripto, de Rhetoricorum Aristotelis sententia & usu, ibid. 1674, 4.*
- 1689 *Aristotelis de arte dicendi libri III, Graece & Latine ex versione & cum explanationibus M. Antonii Maioragii. Patavii, 1689, 4.*
- f. a. *Aristotelis de Rhetorica libri III, interprete M. Anton. Maioragio, cum eiusdem explanationibus. Venet. ap. Franciscum Franciscum, fol. f. a.*
- 1696 *Aristotelis de Poëtica liber; Graece, cum versione Theodori Goulstoni, notis Analyticis illustrata. Accedunt notae Frid. Sylburgii, Dan. Heinsii & aliorum, quibus suas etiam tam impress. quam Mss. immiscuit Iac. Uptonus, editor. Cantabr. 1696, 8.*
- 1728 *Aristotelis de Rhetorica seu arte dicendi libri tres, Graece & Latine. Contextu Graeco ad exemplaria selectiora emendato; Latino paraphrasi, ubi opus, intermixto; utroque in sectiones distincto; appositis locis auctoris, ex ipso citatis vel ex παρὰλλήλων similibus, cum methodo analytica. Huic editioni accessere notae quaedam e. Victorii, Maioragii, ac Fabii Paulini commenta-*

- riis selectae; variae lectiones (ex ed. Morel. & Bas.) Indexque rerum memorabilium. Cantabrigiae, 1728, 8.*
- 1731 *Aristotelis Poëtica, Gr. & Lat. Edinburgi 1731, 12.*
- 1745 *Aristoteles de Poëtica. Graece, cum versione Theod. Goulstoni, & variantibus lectionibus. Glasgae 1745, 8. Editio nitidissima.*
- 1759 *ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΕΧΝΗΣ ΠΗΤΟΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΑ ΤΡΙΑ. ΕΚ ΘΕΑΤΡΟΥ ΕΝ ΟΞΟΝΙΑ ΕΤΕΙ α.δ. (1759), 8. Cum notis & variis lectionibus ex edd. Camot. Basil. & P. Victorii. Editio nitidissima.*
- 1760 *Aristotelis de Poëtica liber, Graece & Latine, cum notis. Oxoniae, e typogr. Clarendon. 1760, 8. Textus Graecus sine accentibus impressus est.*
- 1772 *Aristotelis artis rhetoricae libri tres. Graece. Ex aliquot editionum collatione. Lipsiae, sumtu Suikerti, 1772, 8. Curavit hanc editionem b. Reitzius, qui etiam Aristotelis Poëticam ibidem typis exprimi iussit.*
- Legitur quoque *Aristotelis liber de Poëtica* in Schüzii, Viri Celeberrimi, Chrestomathia Graeca, quae prodit Halae 1772, 8, additis quibusdam variis lectionibus.
- 1780 *Aristotelis de Poëtica liber, ex vers. Theod. Goulstoni. Lectionis varietatem e Codd. IV bibliothecae Mediceae, verborum Indicem & observationes suas adiunxit T. Winstanley. Oxoniae, ex offic. Clarend. 1780, 8.*
- *Aristotelis de Poëtica liber, Graece & Latine, ex recensione & cum animadversionibus Theoph. Christoph. Harles. Accedunt notae Fried. Sylburgii. Lipsiae, imp. Crusii, 1780, 8.*
- 1785 *Aristotelis de Poëtica liber &c. cum Praelectione, versione & notis editoris G. Cooke. Cantabr. 1785, 8.*

E D I T I O N E S

Librorum Aristotelis, qui supposititii habentur.

- 1519 *Aristotelis Theologia, sive mystica philosophia secundum Aegyptios, noviter reperta (Damasci a Francisco Rolleo Ravennate), & in Latinum castigatissime redita a Nicolao ex Castellanis libris XIV. Romae, ap. Iac. Mazocchium, 1519, 4. Subiit animus,*

inquit Castellanus, *Romanae ecphrascos toga donare, ne diutius tam praetiosus liber, tanquam a pyrratis Graeco pallio exutus, sagoque barbaro indutus, ob verecundiam publicum fugeret.* Versione Castellani, in verbis & in orationis compositione, nihil est insulsius.

- 1571 *Aristotelis Theologia, sive mystica philosophia secundum Aegyptios, noviter reperta, libri XIV.* Interprete (seu potius paraphrasste) Iacobo Carpentario, Scholiisque ab eodem illustrati. Paris. apud Iacob. du Puy 1571, 4.

*

- 1539 *Aristotelis de Plantis libri duo, Graece.* Exstant in Geoponicis. Basileae, 1539, pag. 494, & in ed. Opp. Theophrasti. Ibid. 1541, fol.

*

- 1562 *Aristotelis liber de Pomo, (Commentum Christiani vel Iudaei scriptoris, a Manfredo Tarentinorum principe, aliisque Aristoteli tributum), quem ex lingua Arabica primum Hebraice vertit Abraham Bar Chasdai, Levita, Archirabbinus Barcinonensis, D. Kimchii aequalis (fl. sec. XII). Prodiit liber Hebraice sub titulo, Sepher Hattapuach, i. e. liber pomi, cum Tiqqun Middorh Hannephesch R. Schelomonis ben Gavirol. Rivae Tridenti, 1562.*

*

Aristoteles de perfecto Magisterio & de practica lapidis philosophici ad Alexandrum. Exstat in Theatro Chémico, Argentorati, 1659, T. III, p. 76; T. V, pag. 787; inter Scriptores de Alchymia Guil. Grataroli (Basileae, 1561.) T. I, pag. 188; in Arte Aurifera (Basileae, 1610.) T. I, pag. 232; & in bibliotheca Chemica Mangeti (Genevae, 1702.) Tom. I, p. 638.

*

Aristotelis epistolae sex, tres ad Philippum, binae ad Alexandrum, & una ad Theophrastum. Exstant inter epistolas Graecas, collectas ab Aldo Ma-

- nutio, Venetiis, 1499; & *Gr. Lat.* inter easdem collectas a Iac. Cuiaccio, Aurel. Allobrog. 1606, pag. 314; *Latine* denique, cum Apophthegmatis ex variis auctoribus decerptis, & testamento ex Diog. Laërt. lib. V, in Hist. philos. Th. Stanleii, Lipsiae, 1711, pagg. 421, 424, 425, 440. Tres epistolae Aristotelis Graece leguntur in Encyclopaed. Io. Patusae Venet. 1710, Tom. I, p. 186. Insertae sunt quoque cum ceteris, recentioribus omnium Operum Aristotelis editionibus Graeco-Latinis, ut Casaubonianae & Duvallianae.
- 1615 *Aristotelis epistolae, quae exstant. Cum duabus Philippī Macedonis, & una Alexandri Magni, Phil. fil. Lubeae ex offic. typogr. Io. Albini, 1615, 4.*
- 1675 *Aristotelis epistola ad Alexandrum M. qua universam suam philosophiam retrahat, (a nugacibus Rabbiniis conficta) Hebraice & Latine, exstat in Bibliotheca Rabbinica Iulii Bartholoccii, Romae, 1675. T. I, pag. 476.*

*

Aristotelis liber de Gemmis, & liber de Alchymia, Arabice impressi, per Congregationem de propaganda fide, laudantur apud Labbeum bibl. nov. MSS. p. 255. Cf. Io. Dominici Verusii elenchum libr. impr. typis Congr. de f. p. pag. 238.

*

Alexander Achillinus, Medicus ac philosophus, Bononiae a. 1516, fol. in lucem emisit opus septisegmentatum, in quo reperiuntur: 1) *Aristotelis Secretum secretorum ad Alexandrum M. de regum regimine, de sanitatis conservatione, de physiognomia &c. cum prologo Ioannis, (qui transtulit librum) filii Patricii.* 2) *Aristotelis (Theophrasti potius) de signis aquarum, ventorum, tempestatum.* 3) *Eiusd. de mineralibus.* 4) *Alexander Aphrodisiensis de intellectu.* 5) *Averrhoës de beatitudine animae.* 6) *Alexander Achillinus Bononiensis de universaliibus.* 7) *Alexander Macedo in Septemtrionem Monarcha de mirabilibus Indiae ad Aristotelem.* Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 168.

*

1566. 1571. *Pepli fragmentum*, five heroum Homericorum epitaphia, Graece, cum Latina versione & notis Guil. Canteri. Adiecta sunt propter argumenti similitudinem Ausonii epitaphia heroum, qui bello Troiano interfuerunt. Basileae per Th. Guarinum, 1566, 4; & Antwerpiae apud Christ. Plantin. 1571, 8. Exstat in eiusdem Canteri Novis lectionibus pag. 18. Cf. Brunckii Analect. T. I, p. 183, & T. III, p. 34.

*

Aristotelis Scolion in Hermiam, Atarnensium tyrannum. Vide supra pag. 7 sqq. Exstat etiam in collectione Poëtarum Graecorum vet. Colon. Allobrog. 1606, p. 135.

*

1536. 1537. *Dicta notabilia ex libris Aristotelis excerpta*. Veneriis ap. Io. Patavinum 1537, 8. Ibid. in offic. D. Bernardini, 1536.

VERSIONES

LIBRORUM QUORUNDAM ARISTOTELIS

Hispanicae. Italicae. Gallicae, Anglicae. Germanicae.

HISPANICAE.

- 1626 — 1630. Aristotelis Opera omnia e Graeco in sermonem Hispanicum transtulit Vincentius Marinerius Valentinus, regis Hispaniae bibliothecarius & interpres. Sed ista versio, quantum constat, lucem non vidit. Asservatur ea manuscripta & typis parata in bibliotheca Madritensi, accuratiusque descripta est ab Iriarte in Catal. Vol. I, p. 515. Divisit eam auctor in tres sectiones. 1) *La Logica de Aristoteles Stagirita Principe de los philosophos traducida del texto Griego en lenguaje Castellano* (adeoque non in sermonem Baeticum, ut voluit Nicolaus Antonius in Indice operum Marinerii) *por el Maestro Vicente Marinerio*. Haec sectio totum Organon complectitur. 2) *La philosophia de Aristoteles* — Hac sectione continentur libri argumenti physici, Parva Naturalia & Metaphysica. 3) *Los libros de la historia de los animales, y los de las partes de los animales, y de las causas dellas, y los de la generacion de los animales*. 4) *La arte de Rhetorica de Aristoteles; La Rhetorica, que Aristoteles dedicó a Alexandro Magno; El libro de la Poética de Aristoteles*. Consumsit Marinerius in hac versione conficienda annos quinque inde ab a. 1626 — 1630.
- 1621 Aristotelis libri de historia animalium in sermo-

- nem Hispanicum translati sunt a *Diego de Funes*. Valent. 1621, 4.
1626. 1633. *La Poëtica de Aristoteles, dada a nuestra lengua Castellana. Por Don Alonso Ordonnez das Seyjas y Tobar, Sennor de San Payo. a. 1626. En Madrit. 8. — Falso tribuit Fabricius B. Gr. Vol. II, p. 124, versionem Poëtices Aristorelicae Hispanicam Iosepho Antonio Gonzalezio de Salas. Is quidem eam non vertit, sed commentarium tantum in illam edidit, qui inscribitur: Nueva Idea de la Tragedia antiqua o Illustracion ultima al libro singular de Poëtica de Aristoteles Stagiritia. Por Don Iusepe Antonio Gonzalez de Salas. En Madrit. 1633, 4. Laudatur commentarius ab Iriarte p. 367, & in Catal. des liv. imprim. de la bibliotheque du Roi de France, T. I, Belles Lettres pag. 249. Recusus est nuper duobus Voll. Madrit. 1779, 8.*
- 1778 *La Poëtica de Aristoteles dada a nuestra lengua Castellana por Don Alonso Ordonnez — Annadese nuevamente el texto Griego, la Version Latina, y notas de Daniel Heinsio, y las del Abbad Bateux, traducidas del Frances: y se ha suplido y corregido la traduccion Castellana por el Lic. Don Casimiro Florez Canseco. Madrit. 1778, 8. Additae sunt huic versioni variae lectiones e Codd. bibliothecae Scorialensis.*

G A L L I C A E.

- Organi interpretationem Gallicam, auctore *Phil. Canajo de Fraxinis* memorat Fabric. B. Gr. Vol. II, pag. 117.
- 1570 *Les Problemes d'Aristote, traduits en François, à Lyon, 1570, 8.*
- *
- 1488 *Les Ethiques d'Aristote, en François (par N. Oresme). Paris. 1488, fol. Labbé bibl. nov. MSS. p. 349.*
- 1553 *Les Ethiques d'Aristote, traduits du Grec en François, par P. L. Paris. 1553, 4.*
- 1578 *Les Ethiques d'Aristote, par P. de Tyard. Paris. 1578, 4.*

1644 *La Morale d'Aristote, traduction nouvelle, par Cotel.*
Tolose. à Paris. 1644, 4.

✱

1489 *Le livre des Politiques d'Aristote* (traduit par Nicolas Oresme, Doyen de l'église de Rouen.) Paris. 1489, fol.

1568 *Les Politiques d'Aristote, esquelles est montrée la science de gouverner le genre humain en toutes especes d'estats publiques; traduites du Grec en François par Loys le Roy, dit Regius.* Paris. 1568, 4. Ed. alt. 1576, fol. In tertia a. 1600 accessit versio libri noni & decimi Politicorum, quos Graece compositos a Cyriaco Strossa in Gallicum sermonem transtulit Fridericus Morelius.

✱

1497 *Trois traités, le Gouvernement des princes composé par Aristote pour Alexandre, traduit du Grec par Philippe; le tresor de noblesse, présenté au Roi Charles VIII; & les fleurs de Valere le Grand, qui parlent des faits des Romains, trad. par Simon de Hedin.* Paris. chez Ant. Verard. 1497, fol.
f. 1. & a. *Le gouvernement des princes, traduit du Grec d'Aristote en François, par le docteur Philippe.* f. 1. & a.

✱

1544 *Les Oeconomiques d'Aristote traduites par Gabriel Bou-
nin.* Paris. 1544. Maittaire. Annal. T. III, P. II, pag. 588.

1600 *La Mesnagerie d'Aristote & de Xenophon, trad. du Grec par Estienne de la Boetie.* à Paris. 1600, 8.

✱

1768 *Lettre d'Aristote en Grec sur le système du monde, avec la traduction Française & des remarques par Mr. l'Abbé Batteux.* Paris. 1768, 8.

✱

1608 *La Rhetorique d'Aristote, en François, par I. du Sin.* Paris. 1608, 8.

1624 *La Rhetorique d'Aristote, en François par Rob. Estienne,* à Paris. 1624, 8.

- 1630 *La Rhetorique d'Aristote ; les deux premiers livres traduits du Grec en François par le feu Sieur Robert Estienne poëte & interprete du Roy es langues Grecques & Latines ; & le troisieme par Robert Estienne son neveu Advocat en Parlement. à Paris. 1630, 8. De auctore huius versionis vid. Maittair. T. III, P. II, pag. 895.*
- 1675 *La Rhetorique d'Aristote en François, traduction nouvelle, par F. Cassandre. Paris. 1675, 12. Ed. repet. Amstelodam. 1698, 8.*

*

- 1671 *La Poëtique d'Aristote, traduite du Grec par le Sieur de Norville. Paris. 1671, 12.*
- 1692 *La Poëtique d'Aristote, traduite en François avec des remarques, par André Dacier. Paris. 1692, 4. Amsterdam. 1733, 8.*
- 1771 *Les quatre poëtiques d'Aristote, d'Horace, de Vida & de Boileau, par l'Abbé Batteux. Paris. 1771, 8.*

*

- 1647 *Reflexions sur la Poëtique d'Aristote & sur les ouvrages des poëtes anciens & modernes : par le P. Rapin. à Paris. 1647, 12.*
- 1675 *Remarques sur les nouvelles reflexions touchant la Poëtique : par le P. Vavasseur. Paris. 1675, 12. Cf. Bayle Dict. T. II, p. 934.*

I T A L I C A E.

- 1786 *Curiosi Problemati filosofici, scelti da quelli, che Aristotele intitolo, delle cose naturali, da Tommaso Vincenzo Fallenti. 1786, 8.*

*

1551. 1558. *La Phisica di Aristotile, per Antonio Brucioli. Venez. 1551, 8. Ed. alt. 1558, 8.*

*

1550. 1551. *L'Ethica d'Aristotile tradotta in lingua Fiorentina & comentata per Bernardo Segni. Firenze, 1550, 4. Vinegia, 1551, 8.*
- 1568 *L'Ethica d'Aristotile ridotta in compendio da Ser. Brunetto Latini. Et altre tradurtioni, & scritti di quei*

- tempi. Con alcuni dotti auuertimenti intorna alla lingua. Lione, 1568, 4.
- 1734 *L'Ethica d'Aristotile, e la Rettorica di M. Tullio aggiuntovi il Libro de' Costumi di Catone, Volgarezzamento antico Toscano.* Firenze, 1734, 4.
- *
- 1547 *Gli otto libri della Republica, che chiamono Politica di Aristotile, tradotti di Greco in volgare Italiano per Antonio Brucioli.* Venetia, 1547, 8.
- 1549 *Trattato dei governi di Aristotile tradotto di Greco in lingua volgare Fiorentina da Bernardo Segni.* Firenze, 1549, 4.
- 1578 *La Politica di Aristotile ridotta in modo di Parafrasi da M. Antonio Scaino da Salo.* Roma, 1578, 4.
- 1591 *Dello stato delle repubbliche secondo la mente di Aristotele con effempi moderni Giornate otto, e CCXXII auertimenti civili di M. Nicolò Vito di Gozzi.* Venetia. Ald. 1591, 4.
- *
- 1548 *Tradottione antica de la Rettorica d'Aristotile, nuuamente trovata.* Padova, 1548, 8.
- 1549 *Rettorica e Poëtica d'Aristotile tradotte di Greco in lingua volgare Fiorentina da Bernardo Segni.* Firenze, 1549, 4.
- 1565 *Copiosissima parafrase di M. Alessandro Piccolomini nel primo libro della Rettorica d'Aristotile.* Venet. 1565, 4.
1570. 1732. *Rettorica d'Aristotile fatta in lingua Toscana dal Commend. Annibal Caro.* Venetia, 1570, 4. Accresciuta d'una prefazione da Biagio Schiavo. Venezia, 1732, 8.
1570. 1576. 1582. *Poëtica d'Aristotile vulgarizzata, & sposta per Lodovico Castelvetro.* Vienna d'Austria, 1570, 4. Recusa Basil. 1576, 4, & 1582. Versionem post mortem auctoris editam esse, e Morhofii Polyhistore refert Harlesius V. Cl. praeft. ed. Poëtic. Aristot. p. 32; minus recte: nam obiit Castelvetrius demum a. 1571. Ceterum cf. de eius versione & commentario Menagian. T. I, p. 211, Gaddius de Scriptt. non ecclesiasticis T. I, pag. 122, & Bentleii prolegom. ad apolog. dissertat. de epist. Phalar. p. 102.

- 1575 *Annotazioni di M. Alessandro Piccolomini nella Poëtica d'Aristotele, con la Traduzione in lingua volgare.* Vinegia, 1575, 4. Praeierat iam alia editio a. 1572, 4.
- 1588 *Poëtica di Iason Denores, nella qual si tratta secondo l'opinion d'Aristotele della tragedia, del poëma heroico & della comedla.* In Padova, 1588, 4.
- 1642 *Poëtica d'Aristotele tradotta dal Greco nell' Italiano da Ottaviano Castelli.* Roma, 1642, 12.
- 1732 *La Poëtica d'Aristotile, tradotta da Annibale Caro.* Vened. 1732, 8.

A N G L I C A E.

- 1745 *Aristotelis Meteorologica Anglice translata sunt ab Edmund Pargier.* Lond. 1745, 4.

*

1607. 1680. *The problems of Aristotle and other philosophers and Physicians.* London. 1607, 12. 1680, 12.

*

- 1674 *Rimeri versionem Anglicam libri Aristotelis de Arte poëtica cum Rapini observationibus* Londin. 1674, laudant Harlesius in praef. & Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 124.

- 1686 *Rhetoricorum versionem Anglicam, editam* Londini 1686, 8, memorat Fabricius B. Gr. II, p. 121.

- 1775 *Aristotle's Poëtic. Or Discourses concerning Tragic and Epic imitation. Translated from the Grec into English.* London. 1775, 8.

- 1788 *The Poëtic of Aristotle, translated from the Greek with notes.* By Henry James Pye. London. 1788, 8.

- 1789 *Aristotle's treatise on Poetry, translated; with notes on the translation, and on the original; and two dissertations on poetical and musical Imitation.* By Thomas Twining. London. 1789, 4.

*

- 1702 *Libri Aristotelis, Secreta secretorum, versio quoque Anglica prodit* Londini 1702, 8.

G E R M A N I C A E.

- 1512 *Ein büchlin, das durch die natürlichen maister Aristotilem. Avicennam. Galienum. Albertum und andern Aristot.* Vol. I.

S

274 *DE ARISTOTELIS EDITIONIBUS.*

- von mancherley seltsamen wunderlichen fragen beschrie-
ben. und der menschlichen natur gar nützlich zu wissen
ist. und hayst *Propleumata Aristotilis*. Getruckt zu
Augsburg von Froschauer a. 1512, 8. (Bibl.
Gotting.)
- 1666 *Aristotelis Problemata*. Das ist: Gründliche Erörterungen
und Auflösungen mancherley zweyffelhafftiger Fragen
des Hochberühmten Aristotelis, und vieler anderen be-
rühmten Naturerkundigern. Basel, bey Emanuel Koe-
nig, 1666, 8.
- 1675 *Germanice versa & explanata occurrunt Aristoteli Problemata in M. Gottfried Voigts neuvermehrten physikalischen Zeitvertreiben, darinn 300 auserlesene lustige anmuthige Fragen aus dem Buche der Natur beantwortet werden.* Rostock, 1675.

*

- 1774 *Libri secundi Oeconomicorum Aristotelis versio Germanica reperitur in libro inscripto: Abhandlungen aus dem Finanzwesen von C. F. Hugo.* Berlin, 1774, 8.

*

- 1753 *Aristoteles Dichtkunst, ins deutsche übersetzt, mit Anmerkungen und besondern Abhandlungen versehen von Michael Conrad Curtius.* Hannover, 1753, 8.

DE
LIBRORUM ARISTOTELIS
INTERPRETIBUS.

D E

LIBRORUM ARISTOTELIS INTERPRETIBUS.

DEDIMUS recensum amplissimum tam Codicum librorum Aristotelis, qui notatu digni in bibliothecis delitescunt, quam editionum typis impressarum: quae tamen opera officio nostro, eorum enarrationem instituendi, quae ad illustranda Aristotelis scripta ab eo inde tempore, quo in lucem illa demum protracta fuerunt, varia & multiplex virorum doctorum cura adhuc contulit, nondum satisfactum est. Utiq̃ue necesse erat, ut ab elencho Codicum & editionum rem exordiremur, quo magis constaret, cum quid recentiores potissimum librorum Aristotelis critici & editores praestiterint, & quibus laboribus hodiernus eorum sospitator, utpote per alios iam exhaustis, haud immerito forte supersedeat, tum quatenus adminicula qualiacunque ad textus emendationem & explanationem aut in editionibus in promptu sint, aut hic illic in libris manu exaratis dispersa, data opportunitate, in usum converti possint. Iam vero exstant etiam innumeri & veterum & recentiorum in Aristotelis scripta commentarii, quorum paucissimi ipsis horum editionibus adiuncti, plurimi sigillatim emissi sunt. Qui quamvis maximam partem, praesertim ad nostri seculi indolem & conditionem si respicias, levissimi pretii & ita comparati sint, ut a nostris hominibus nullus fere fructus inde sperari possit; supersunt tamen inter illos praeclaris dotibus eximii, adeoque minime negligendi. Etenim iam supra monui, textum Aristotelicum,

S 3

qualem habemus constitutum, non soli editorum industriae omnino, sed pluribus commentariorum quoque auctoribus, eorumque in philosophiam & doctrinam Aristotelicam studiis aliquatenus deberi; quorum igitur simul rationem habendam esse patet, si cui textus fata, & quas ille subinde expertus est, mutationes, recte cognoscere & diiudicare animus fuerit; & quod ipsam librorum Aristotelis explicationem attinet, varias eorum editiones adeunti statim in oculos incurret, Scholia in illis Aristotelis verbis adpersa, aut textui subiecta vel annexa, ex uberioribus virorum doctorum, praecipue interpretum Graecorum, commentis haud raro deprompta esse, & editores plerumque in omni, quem secuti sunt, commentandi modo, ad celeberrimorum interpretum, sive aequalium, sive etiam antiquiorum, exemplum se composuisse: quamobrem, ut optimorum & felicissimorum interpretum Stagiritae notitia instructus sis, eo magis requiritur, quo certius illorum scripta diligenter evolvendo & excutiendo librorum summi philosophi lectio adiuvari potest, & quo saepius ad eadem superiores horum editores provocarunt, hodiernumque adeo provocare necesse est. Praeterea omnis utilitas, quam accuratior cognitio optimorum & veterum & recentiorum commentariorum in Aristotelis libros affert, ne eo quidem solo continetur. Cum enim per plura secula nullo alio viri docti magis essent occupati, quam explicandi placita Aristotelica, & cum aliorum, maxime Platonis, opinionibus aut conciliandi, aut adversus has, omniumque adversariorum tela stabiliendi studio; quod etiam commentariorum in ea molem tantopere auxit, totque librorum Stagiritae interpretationes variis consiliis varie adaptatas peperit; ex interpretum Aristotelis & commentariorum ab illis concinnatorum elencho ipsa totius philosophiae historia lucis haud parum lucratur. Respectu denique ad *interpretandi artis* initia, perfectionem & diversitatem habito, commentariorum in Aristotelis libros diligentior enumeratio fructum praebet minime contemnendum. Vix ullum est interpretationis genus, vix ullus paraphraseos, definitionis, explicationis modus, quem ad libri alicuius Aristotelici dilucidationem a quopiam non usurpatum reperiās. Apparent simul causae, cur in varia illa inter-

pretationis genera paulatim inciderint librorum, quos antiquitas tulit, enarratores; ipsaeque rationes veteres scriptores illustrandi inter nos passim vigentes non omnino sint laudabiles, & vitiis adhuc laborent pluribus, saepissime eo, ut in commentariis coacerventur aut supervacanea, licet nonnunquam erudite proposita, aut a consilio editori proxime ineundo prorsus abhorrentia, contra in iisdem praetermittantur, quibus lectores aegerrime careant.

Cur ex antiquitatis monumentis Aristotelis libri plurimos exercuerint interpretes, huius quidem rei rationes partim ab illorum librorum habitu, partim aliunde repetendae sunt. Primus fuit Aristoteles, qui de rebus divinis humanisque a prioribus philosophis tradita & praecepta congereret, & quae in iis severo iudicio subactis inesse putaret vera, ea adaucta multis proprio ingenii acumine repertis & inventis ad capita quaedam certis limitibus circumscripta revocaret. Seriores igitur Peripatetici, praesertim qui publice vel Athenis vel Alexandriae vel alibi philosophiam docuerunt, tum in ipso studiorum suorum cursu, tum maxime in familiarium institutione ad Aristotelis libros semper redire & in doctrinas in his propinatas curiosius inquirere coacti erant: praesertim cum pleraque Aristotelis scripta non vivo eo, nec statim post eius obitum publici iuris facta essent, & discipuli, quos ipse philosophus erudierat, priores Peripatetici vulgo dicti, magnopere a praeceptore dissensissent; ipsis tandem libris Aristotelicis e squalore & tenebris, quibus diu oppressi latuerant, erutis & foras emissis, vera demum & unica philosophiae Peripateticae quasi norma & lex in medium prolata esset. Et facile quidem nunc intelligitur, simulac Aristotelis libros penitus excutere & diligentius interpretari coepissent viri docti, cur tanta in eos commentariorum feget paulatim succresceret. Aristoteles maximam placitorum partem summa cum orationis parsimonia adumbravit magis, quam exposuit, missis omnino aut leviter tantum tactis, quae illis amplius illustrandis finiendisque inseruiissent; solet enim brevissima via procedere absque ulla in adhaerescences agellos digressionem; quem differendi modum propterea secutus esse videtur, quod libros in familiarium usum scripsit, iam antea philosophiae scienti-

tia ita a se instructorum, ut fusiori enarratione illis non opus esset. Accefferunt multarum rerum a philosopho in scriptis suis tractatarum novitas, ipsius sermonis Aristotelici obscuritas, obviae etiam innumerae voces aut ambiguae, aut plane novae, aut insolita & peculiari significatione adhibitae: quamobrem plurima Stagiritae asserta, quibusque nituntur rationes, variam interpretationem admittunt; possunt vel in hunc vel in alium sensum inflecti, per interpretis adeo studium aut ignorantiam in falsum, cum aliqua tamen veri specie, detorqueri. Antiquiorum vero Graecorum philosophemata a Stagirita examini subiecta, cum iure suo hic ratum haberet, se, licet non nisi verbo ea perstringentem, a discipulis & aequalibus, perlegendis memoriaeque infigendis vetustissimorum Graeciae sapientum carminibus & libris haud mediocrem operam tribuere solitis, facile intellectum iri, ea quoque tam frustillatim, tam parum diserte & luculenter scriptis suis intertexuit, ut serioribus temporibus, quibus antiquissimae eruditionis Graecae monumenta aut iam deleta erant, aut rarius nec sine magno pretio comparari poterant, uberior eorum dilucidatio omnium philosophiae studiis addictorum votis efflagitari deberet. Igitur pater, quomodo vel ipsa librorum Aristotelicorum indole effici potuerit, ut seriores Peripatetici commentariis eos explicare instituerent: quod autem cum semel tentassent, experientia instituti utilitatem approbante, unum commentarium mox alter excepit. Reliquerant enim primi interpretes ulterius desideranda: quare lacunas explere, &, quae deficerent, addere, alii conati sunt; donec eo perventum est, ut ex ipsa commentariorum multitudine nova multitudo oriretur; id quod ab eo potissimum tempore fieri coepit, quo philosophia Aristotelica ubique regnabat.

Sunt praeter ipsam librorum Aristotelis indolem & alia, quae in eos commentandi consilium vel potius pruritum excitarent. Posteriores Aristotele philosophi, non propria ingenii vi suoque ausu naturae adyta intrantes, sed aliorum auspiciis ducti, aut amplexi sunt, quae uni vel alteri priorum philosophorum placuerunt, aut disceptando super illis otium consumsere, aut apud matinae more modoque e variis antiquiorum de rerum

natura commentis, inter se, mira nonnunquam arte, coniunctis, mixtam aliquam philosophiam effinxerunt. Ne tamen philosophiae expolitioni, & suae ipsorum gloriolae omnino deessent, praesertim si doctrinas philosophicas ex munere ipsis mandato publice profiterentur, librorum argumenti philosophici ab antiquioribus scriptorum expositiones & paraphrases concinnarunt. Invaluit etiam mos, ex quo philosophiae doctores non tam suas opiniones cum auditoribus communicarent, quam veterum potius scripta, & ex his praecipue Platonis & Aristotelis libros, in discipulorum corona interpretarentur. In commentariis, quos Alexandri Aphrodisiei, Porphyrii, Ammonii Hermeae, Simplicii, Syriani, aliorum, in Aristotelis libros habemus, diserte allocutio fit ad auditores, ita ut manifesto appareat, istos commentarios non nisi praelectiones fuisse, libros Aristotelis publice interpretandi causa institutas. Proprietas adeo seculi Ptolemaeorum, &, quae illud subsecuta sunt, temporum omnino, ad commentariorum in veteres scriptores atque etiam in Aristotelem copiam multum contulit. Nam instructis regum munificentia magnis illis bibliothecis Alexandriae & Pergami, conditis etiam aliis Rhodo & Athenis, privatorum quidem opibus, cum liceret viris doctis adire illas, accidit, quod etiam nostra aetate in locis, ubi magnae asservantur bibliothecae adituque faciles, accidere videmus, ut homines minus meditando, quam varios & multos legendo libros ingenium formare, eruditionemque sibi comparare anniterentur, utque docti viri dignitas & laus a literarum studiis captanda non ex eo penderet, quam experienter & subacte, quam acute, quam ingeniose aliquis scripsisset, sed quot libros se evolvisse aut excerptis prodidisset. Vix autem meliorem opportunitatem nancisci poterant viri docti variam lectionis copiam prae se ferendi, quam qualem commentandi in veteres scriptores, praesertim in Aristotelem, consilium subnatum illis offerret.

Ut commentarios omnes ac singulos tam veterum, quam recentiorum, in Aristotelis libros persequar, quemadmodum & quam bene & recte illi instituti contextique fuerint, a me nemo postulabit. Minimam eorum partem mihi inspicere contigit, & superat quoque unius

eiusdemque hominis vires & aetatem, omnes ac singulos ita excutere, ut iudicium ferre certum ille valeat. Neque hoc laboris & studiorum genus satis magno fructu commendatur, cum permultis commentariis, ut iam dixi, nos quidem uti plane nequeamus, quoniam stolidi illi, inepti, nugisque tantum grammaticis & scholasticis referti sunt. Igitur variarum interpretandi rationum, quotquot in celeberrimis maximeque usu tritis Graecorum, Arabicorum, & Latinorum interpretum commentariis observari possint, brevi descriptione praemissa, non nisi praecipuos interpretes, eorumque scripta huc pertinentia laudare satis habui. Cum tamen iidem saepenumero plures simul Aristotelis libros explanaverint, ne eadem repetere necesse esset, nullo nec ad librorum Aristotelis ordinem seriemque, nec ad interpretum aetatem respectu habito, singulos interpretes ordine alphabetico, & primo quidem loco Graecos, altero Arabicos, postremo Latinos recensere placuit. Lectoribus autem ut fieret potestas uno obtutu perspicendi tum diversam interpretum aetatem, qua quisque vixerit, tum quinam eorum hunc vel illum Aristotelis librum commentariis illustraverint, duas adieci tabulas, quarum una interpretum nomina ordine chronologico exhibet, altera singulorum librorum Aristotelis interpretes enumerat.

Praeter poetarum carmina omnis interpretandi artis inter Graecos inventioni Aristotelis potissimum scripta ansam suppeditarunt. Et prima quidem interpretandi Aristotelem studii initia ea fuisse arbitror, ut totum aliquem librum Aristotelicum, non commentario nec paraphrasi, sed *integra, continua, & veluti aemula quadam eiusdem argumenti*, de quo in libro illo agebatur, pertractatione philosophi seniores dilucidare studerent. Huic consilio haud dubie plures Theophrasti libri ortum debent, quibus mera placita Aristotelica, aut de rebus naturalibus a praeceptore observata fufius declarantur & amplificantur; nec aliud forte assequi voluit Nicomachus, Aristotelis filius, in illis, quae, auctore Suida, de patris sui auscultatione physica scripta reliquit. Sic Eudemo Rhodio, Stagiritae alumno & familiari, in libris de

1 V. Νικόμαχος Σταγειρίτης.

natura, non suas evulgare sententias, sed potius illius auscultationibus physicis lucem impertire maiorem animus fuit. Retinuit enim hic, quod Simplicius tradit, eundem capitum doctrinae naturalis ordinem, quem Aristoteles constituerat, praetermissis omnibus, quae ab hoc iam satis clare & liquide essent pronuntiata, aut sibi ipsi viderentur superflua. ¹ In eundem finem quoque contexuerunt, ut Ammonius Hermiae refert, Eudemus, Phanas & Theophrastus libros de Categoriis, de Interpretatione & Analytica. ²

Intererea priores Peripateticos meros librorum Aristotelis interpretes fuisse, & in scriptis instar commentariorum in illos habendis a magistri sententia totos pependisse, lectoribus persuadere nolim. Equidem tantum mihi assumserim, fuisse eos primos commentandi in Aristotelis libros studii auctores. Nam ceterum addiderunt illi multa ab Aristotele neglecta; correxerunt ab eodem minus recte proposita; passim adeo senserunt opinionibus eius prorsus contraria. In doctrina logica quatuor syllogismorum primae figurae modis adinvenisse quinque alios dicitur sive Theophrastus sive Eudemus, ³ & loci de Syllogismis hypotheticis, quem Stagira non tetigerat, accuratius constituti laudem utrique antiquitas vindicavit. In doctrina physica Parmenidem Eleaticum adversus Aristotelem Eudemus tutatus est. ⁴ Materiam

¹ Dicitur Eudemus apud Simplicium (ad phys. auscultat. fol. 201 a.) ἐν τοῖς ἑαυτοῦ φυσικοῖς παραφράζειν τὰ Ἀριστοτέλους. fol. 27 b. τῷ Ἀριστοτέλει πάντα κατακολουθεῖν. fol. 279 a. παραφράζειν σχεδὸν καὶ αὐτὸς τὰ Ἀριστοτέλους.

² Ammon. ad Categ. fol. 3 a. lin. 50: οἱ γὰρ μαθητὰὶ αὐτοῦ (Aristotelis) Εὐδήμης, καὶ Φανίας, καὶ Θεόφραστος, κατὰ ζῆλον τοῦ ψήδασκάλου, γεγραφήκασι κατηγορίας, καὶ περὶ ἰμμνίας, καὶ ἀναλυτικὰν.

³ Boëthii Opp. p. 594 ed. Basil. 1570, fol. Ceteros vero quinque modos Theophrastus vel Eudemus addiderunt, quibus Porphyrius

gravissimae vir auctoritatis visus est consensisse.

⁴ Ibid. lib. de Syllog. p. 606; De hypotheticis syllogismis saepe quaerebas, de quibus ab Aristotele nihil est conscriptum; Theophrastus vero, vir omnis doctrinae capax, rerum tantum summam exsequitur. Eudemus latiore dicendi ingreditur viam. Io. Philopon, ad Anal. pr. fol. 60 a. πολυστήχους πραγματείας περὶ συλλογισμῶν ὑποθετικῶν κατεβάλλοντο οἱ τε μαθητὰὶ τοῦ Ἀριστοτέλους οἱ περὶ Θεόφραστοι καὶ Εὐδήμην.

⁵ Simplic. ad Aristot. auscult. phys. lib. I in comment. 22, fol. 25 b. ed. Latin. Paris. 1544, fol.

idem non cum Aristotele incorpoream, sed corpoream esse asseruit, ¹ uti etiam invito magistro statuit, coelum moveri motu vitali & animali, quoniam a se ipso, non ab alio, moveatur. ² Maiorem forte eius a Stagiritae placitis dissensum adhuc animadverteremus, si eius *de rerum natura* libri integri exstarent. Theophrastus autem non solum multa exposuit ad animalium historiam & rerum naturalium scientiam pertinentia, quae Aristoteles aut ignoravit aut praetermisit, sed saepissime quoque ab hoc discessit. Egit ille de stipticitate salium & nitri; de petrificatis; de carnum succis & coloribus; de congelatione & liquefactione; de varietate vocis eiusdem generis animalium; de animalibus prudentibus; de habitantibus in sicco; de colorem mutantibus; de latitantibus hieme; de animalibus sponte nascentibus; de vertigine & obtenebratione; de sudore; de animi defectu; de melancholia; quae omnia cum pluribus aliis Aristotelis industriam fugerunt. ³ Sic, ut exempla dissensus afferam, Theophrastus contra Aristotelem pro Xenophane stetit, & prorsus alia docuit de loco & motu, quem quidem posteriorem ad omnia praedicamenta retulit, cum Aristoteles motum tantum substantiae, quantitati, qualitati & loco convenire opinaretur. ⁴ Teste Olympodoro Peripatetico idem maris falsedinem, quam a solaribus radiis mare excoquentibus Stagirita derivavit, ex terrae mari subiectae natura oriri contendit. ⁵ Cur venti oblique ferantur, Aristoteles causam prodidit coeli circularem motum; Theophrastus vero obliquitatem motus ventorum inde nasci putavit, quod exhalationes illae, quae venti naturam constituent, partim terrenae & graves, partim leves sint, itaque partim sursum, partim deorsum nitantur. ⁶

Post Aristotelis discipulos, nonnulli alio quidem modo eius libros explicare conati sunt, ita nempe, ut singula verba singulasque sententias perpetuo commentario illustrarent. Horum vero exemplum plurimos deinde excitavit, qui illud imitarentur. Primi hanc Aristotelem in-

¹ Ibid. in comment. 46.

² Ibid. ad ausc. phys. lib. VIII in comment. 33.

³ Diog. Laërt. V, c. 47.

⁴ Simplic. ad auscultatt. phys.

lib. III in comment. 5.

⁵ Olympiodor. ad Aristot. Meteorol. lib. II, prax. 23.

⁶ Ibid. prax. 26.

interpretandi rationem ineuntes breviter tantum singula expedierunt, de nulla re ulterius, nisi de ipsius contextus Aristotelici explanatione, solliciti: in quorum numerum referendi sunt interpretes antiquiores omnes, ut Andronicus Rhodius, Aristo, Boëthius Sidonius, Eudorus, Aspasius, Herminus, alii; patet enim & ex locis apud Simplicium aliosque, ubi commentariorum, quos illi scripsere, mentio fit, & ex ipsa in duos libros Ethicorum ad Nicomachum expositione Aspasio tributa, eos non nisi de verbis & sententiis ipsius Aristotelis egisse. Neque diverso ab hoc consilio concinnati sunt commentarii Alexandri Aegaei in Meteorologica, Ioannis Philoponi in libros de animalium generatione, Eustratii & Michaelis Ephesii in Ethica ad Nicomachum, & ex recentioribus Averrhois, quas vocant, *mediae expositiones*, Nicolai Leonici Scholia in Parva Naturalia &c. Seniores autem interpretes in explicandis solis verbis sententiisque Aristotelis subsistere noluerunt; sed ostenderunt quoque in singulorum membrorum compositione artem, argumentandi rationem, argumentationum formas, suppletis propositionibus, quae deesse viderentur. Nonnunquam totius alicuius capitis argumentum in unum colligunt, deinde partes eius singillatim expendunt, cuiusmodi expositiones Olympiodoro Peripatetico dicuntur *πράξεις*, Philopono *ὑπομνήματα*. Divus Thomas adeo contextum in minutissimas particulas dispescuit, quas primo loco unam post alteram collocat, deinde singulas exponit. Pertinent huc etiam *excursus* commentariis intermixti passim, aut annexi, in quibus argumentum ab Aristotele tractatum uberius declaratur, *παρεκβάσεις*, *παρεχολαί*, vulgo appellati, quales sunt v. c. Simplicii *de loco & de tempore* in commentario ad Physica. Interpretis praeterea esse rati sunt plures, omnes dubitationes de Aristotelis locis a superioribus interpretibus prolatas excutere & ad liquidum perducere. Sic Io. Philoponus in commentariis omnino, praesertim vero ad Aristotelis libros de anima, Plotini, Porphyrii, Plutarchi, Nestorii, Procli, Marini, Ammonii Hermeae, multorumque aliorum sententias examini subiecit, easque vel improbavit, vel defendit. Neque minus videtur Simplicii commentarios suos in Categorias, in Auscultationem physicam, in libros de Coelo & de Anima vel

propterea instituisse, ut Iamblichum extolleret, Alexandri vero Aphrodisieii, Porphyrii, & Ioannis Philoponi explanationes reprehenderet. Quare etiam horum interpretum commentarii multa continent, quae ibi nemo forte quaesiverit, ut innumeras altercationes inprimis cum aequalibus, defensiones aliorum philosophorum adversus Aristotelem & huius ab illis, permultas denique disquisitiones, placita philosophorum diversa inter se conciliandi causa factas. Recentiores Aristotelis interpretes plerique eandem viam ingressi sunt: non tam contextus verborumque sensus, qualem ipsi forte perspicerent, iis cordi fuerunt, quam potius superiorum interpretum disceptationes, quibus diligentius immorantur. Hinc etiam de Aristotelis librorum optima interpretatione inter eos lis orta est, cum ex superioribus interpretibus alii alium sibi potissimum ducem eligerent, ceterisque omnibus praeferrent.

Frequentissimum expositionis genus Aristotelis interpretibus fuit insuper hoc, ut non singula perpetua ferie enarrarent, sed praecipua quaedam loca aut capita. Etenim postquam exstiterunt magnae molis commentarii, ea tantum, quae minus adhuc essent perspicua, conquirere, & maiori luce collustrare coeperunt viri docti, nec ex uno eodemque libro Aristotelico, sed ex variis; unde accepimus infinita illa *problemata*, *quaesita*, *quaestiones*, *responsiones*, varii argumenti, quibus maxime secula XIV, XV, & XVI abundant.

DE

LIBRORUM ARISTOTELIS

INTERPRETIBUS GRAECIS

EORUMQUE COMMENTARIIS.

ADRASTUS *Aphrodisiensis*, qui sec. II ineunte post C. n. floruit. Dicitur ἀνὴρ τῶν γνησίων Περιπατητικῶν γεγενηὶς apud Simplicium ad Aristot. *Categorias* fol. 4.

a. l. 44 & b. l. 50 ed. Gr. Basil. Dolendum maxime est, intercidisse libros eius *περὶ τῆς τάξεως τῶν Ἀριστοτέλους βιβλίων καὶ τῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας*, ad quos Simplicius alii-que veteres Aristotelis interpretes saepius provocant. Scripserat quoque *Commentarios in Aristotelis Categorias* (Galen. de libb. propr. Opp. T. IV, pag. 367 ed. Basil.) & *Auscultationes physicas*, qui non minus deperditi sunt. Cf. Patric. discuss. Perip. T. I, lib. X, pag. 137. *Libros tres Harmonicōn* MSS. asservatos in bibliotheca Cardinalis a Sancto Angelo, quae postea Cardinalis Farnesii fratris fuit, notavit Labbeus bibl. nov. MSS. p. 167. Eosdem in bibliotheca Vaticana occurrere memorat Fabricius B. Gr. Vol. II, p. 272.

ALEXANDER *Aegaeus*, Sofigenis mathematici discipulus, & praeceptor una cum Chaeremone Claudii Neronis Imperatoris, quem *πῆλιν αἵματι πεφυρμένον* ab eo vocitatum fuisse auctor est Suidas v. Ἀλέξανδρος Αἰγαῖος. Videtur commentarium in *Categorias* Aristotelis scripsisse; laudat enim eius de praedicamentorum natura sententiam Simplicius ad Aristot. Categ. fol. 3, l. 19 ed. Bas. *τῆς δὲ αὐτῆς ἐγένετο δόξης καὶ ὁ Αἰγαῖος Ἀλέξανδρος*. Occurrit etiam saepius in eorum numero, qui de textu libri *Categoriarum* constituendo solliciti fuerunt. Utrum idem fuerit auctor commentariorum in Aristotelis *Meteteorologica* & *Metaphysica*, qui vulgo ad Alexandrum Aphrodisiensem referuntur, infra disputabitur.

ALEXANDER, *Aphrodisiensis* dictus ab urbe patria Aphrodisiade in Caria, floruit sub finem sec. II post C. n. & ineunte tertio, Septimio Severo & Antonino Caracalla Imperatoribus, quorum iussu philosophiam Aristotelicam, ut maxime probabile est, Athenis, sive, quod etiam suspicari licet, Alexandriae publice docuit. (Lib. de fato ab init.) Fuit discipulus Hermeni & Aristoclis Messenii, quos tamen ingenii vigore & acumine, eruditionis copia, librorumque, quos conscripsit, multitudine longe superavit. (Simplic. ad Aristot. de coelo I, comm. 35 & 23.) In commentariis, quos in plurimos Aristotelis libros edidit, eum rectius aliis, qui prius idem tentaverunt, verborum philosophi sensum explanasse, tum aperte testatur Simplicius, (in libb. de coelo pag. 91 b. ed. Ald.) tum exinde concludi potest, quod posteriores Aristotelis interpretes diligentissime ab

eo scripta excufferint, eumque adeo simpliciter τὸν ἐξου-
 γνητὴν appellaverint. Ipse quoque, quando ad eum con-
 fugerem, haud raro meliora ab eo edoctus sum; etsi
 commune hoc illi cum ceteris interpretibus vitium esse
 non diffiteor, quod multa Aristotelis loca nimia inter-
 pretationis prolixitate, & perverso illo de argumento ipso
 ab Aristotele exposito disceptandi, sententias eius de-
 fendendi, aliorum opiniones aut refellendi aut cum il-
 lis quocunque modo conciliandi pruritu offuscata magis,
 quam dilucidata sint. De scriptis eius omnino copiose
 egerunt Labbeus in conspectu Graecorum interpretum
 Aristotelis & Platonis pag. 3 sq. & Fabric. B. Gr. lib.
 IV, cap. 25. Ex editis huc referenda sunt: 1) *Commen-
 tarius in lib. I Analyticorum priorum Aristotelis, Graece*, Ve-
 netiis apud Ald. 1489, fol. 1520, fol. & 1536, fol. una
 cum commentariis Philoponi & Magenteni in Analyti-
 ca priora, & Anonymi tractatu de syllogismo; tum Flo-
 rentiae ap. Iunt. 1521, 4, cum Alexandri commentariis
 in elenchos sophisticos Aristotelis. *Latine* prodiit Com-
 mentarius ex versione Io. Bernardi Feliciani Venet. 1542,
 1546, 1549 (huius quidem anni editionem, a Fabricio
 omissam, memoratam vidi in Catal. bibl. Musei Brit.
 Vol. I.) & 1560, fol. Laudat Alexander etiam commen-
 tarium suum in librum *secundum* Analyticorum priorum
 (in Aristot. elench. soph. pag. 16 b. 20 a.); verum hic
 deperditus est; nam qui circumfertur MStus, ut in bi-
 bliotheca regia Parisiensi Cod. MMXLIX, non ad Alex-
 andrum Aphrodis. pertinet, iudice Schotto in Vita Ari-
 stot. pag. 155. 2) *Commentarius in VIII libros Topicorum
 Aristotelis*. Diserte tribuit hunc Alexandro Aphrodisiensi
 Suidas v. διεξοδικός; neque audiendum esse Fr. Patri-
 cium, qui eum (Discuss. Peripat. p. 32) longe iuniori
 auctori assignandum esse vult, docte ostendit Fabricius
 l. c. Prodiit *Graece* a Marco Musuro recognitus ap. Ald.
 Venet. 1514 & 1526, fol. Monet Aldus, se Francisci
 Victorii Bergomatis commentarios Graecos in Aristote-
 lis Topica addere voluisse, ni subito incendio Victorii
 scripta in Aristotelem, Platonem, Galenum, alios, con-
 flagrassent. *Latine* commentarius Aphrodisieus editus est,
 interprete Guillelmo Dorotheo Venet. 1524, 1541, 1542,
 1547, (Catal. Mus. Brit. Vol. I.) 1554, fol. & ex me-
 liori versione Ioan. Bapt. Rasarii, Novariensis, Medici,

Venet. 1563, fol. apud Hieron. Scorum, & 1573, fol. Librum tertium vertit quoque *Petrus Gevardius*, Burgenfis, Florent. 1569, fol. & septimum *Muretus*, cuius versio post eius fata lucem vidit Ingolstadtii 1602, 8, cum auctoris notis in Ethica & Oeconomica Aristotelis, in Platonis libr. I & II de Rep. &c. &c. *Arabice* conversi fuerunt Alexandri in Topica commentarii ab *Isaaco Ben Honain*; v. Casirii bibl. Arab. Hispan. T. I, p. 305. Cf. Herbelot. bibl. orient. T. II, pag. 255, (Art. *Honain*) qui etiam p. 966 librum I & VI *Arabice* adhuc exstare memorat. 3) *Commentarii sive ἀποσχηματώσεις in elenchos Sophisticos Aristotelis*. Divisionem operis Aristotelici in duos libros, quam plures Codd. non agnoscunt, Alexandri quoque Commentarius non sequitur. *Graece* prodit cura *Herculis Gyrlandi* Venet. ap. Aldum 1520, fol. recus. Florentiae apud hered. Philip. Iuntae, 1521, 4. (cf. supra. Num. 1.) Ad calcem editionis affirmat editor, se multa, eaque antiqua & fide digna exemplaria ante oculos habuisse, magnamque lectionis varietatem offendisse, unde textus Codicis, quem typis expresserit, partim emendari, partim locupletari possit. Adiecit etiam varias lectiones e quatuor Codicibus, sed plagulis paginisque tantum notatis, quas illae attinent, nec textu tamen recepto iuxta posito, ut adeo illis nemo facile uti possit. En exemplum: plag. A. ἐν τῇ τετάρτῃ σελίδι γράφον καὶ οὕτως τὸ, ὡς μεθόδου παραδιδυμένης ἔτι τὸ, ἐλέγχειν δυναίμεθα· ἔτι τὸ, τὸ εἶδος τρίτον εἶναι· ἔτι, ὡς γὰρ οἱ ἱατροὶ κ. τ. λ. Latine lucem vidit hic Alexandri commentarius Parisiis iam a. 1442 (*Maittair. Annal. typogr. T. I, P. I, pag. 2*); deinde ex versione *Guilelmi Dorothei* Venet. 1541, fol. recognita a *Ioanne Nabasenenfi* Paris. ap. Sim. Colinaeum 1542, fol. ex versione *Rasarii* Venet. apud Avancin. 1557, fol. & ex versione *Gaspardi Marcelli* ibid. 1559, fol. *Arabice* eum verterunt duumviri *Ebn Naama* & *Iahia Ben Adi*; Syriace etiam *Abu Baschar Matthaeus*. Casir. bibl. Arab. Hispan. T. I, pag. 243. 4) *Φυσικῶν σχολίων, ἀποριῶν καὶ λύσεων, βιβλία δ'*, *Physicorum Scholiorum, dubitationum & solutionum, libri quatuor*. Haec sunt Scholia physica, quae Iriarte ad problematum physicorum collectionem, Alexandro vulgo tributam, male retulit, & cum in problematis Alexandri a Sylburgio editis ea non reperiret, ut

Aristot. Vol. I.

T

adhuc inedita typis vulgavit Catal. Codd. bibl. Matrit, pag. 327. *Graece* edita sunt, sed valde mendosa, a Vi-
ctore Trincavelo Venet. 1536, fol. una cum Alexandri
libro *de fato*; *Latine*, Hieronymo & filio Ioanne Baptista
Bagolino interpretibus, Venet. 1541, 1549, 1555, 1559,
1563. Haec versio diligentissime consulenda erit illi,
qui textum Graecum aliquando denuo editurus fuerit;
multa enim emendarunt Bagolinus uterque, adhibitis
etiam manuscr. exemplaribus Graecis. Alia exstat ver-
sio *Gentiani Herveti*, Basil. 1548, 8, apud Io. Oporinum.
5) ἰατρικῶν καὶ φυσικῶν προβλημάτων βιβλία β, *Problema-
tum medicinalium & naturalium libri duo*; qui tamen iu-
dicio Theodori Gazae (in praef. ad versionem eorum
Latinam) & aliorum, non Alexandrum Aphrodisiensem,
sed alium seriore scriptorem, fortasse, ut plu-
ribus visum est, Alexandrum Trallianum, Medicum,
Iustiniani Imp. aetate clarum, auctorem habent. *Graece*
inserta sunt pluribus Operum Aristotelis editionibus,
ut Aldinae maiori, Camotianae, Basileensi. Sigillatim
prodierunt Graece & Latine, Ioannis Davioni studio
illustrata, apud Conr. Neobarium 1540, 12, & eius vi-
duam 1541, 16. Edidit ea quoque Sylburgius una cum
Aristotelis & Cassii Problematibus in ed. Opp. Aristot.
Vol. IV, & quidem novis curis recensita, adiectis in-
super variis lectionibus, tum ex prioribus editionibus
& Gazae versione excerptis, tum e libro ab amico quo-
dam ipsi suppeditato, in cuius margine multas adscri-
ptae erant emendationes & supplementa ex vetusto Co-
dice bibliothecae cuiusdam Italicae. *Latine* conversa sunt
iussu Nicolai V, P. M. a Theodoro Gaza, qui in primo
libro multa problemata alio ordine exhibuit, plura etiam
omisit, in secundo autem LIV addidit, quae in Graeco
desiderantur. Prodiit Gazae versio saepius in edd.
Opp. Aristot. Graecolatinis, & in edd. problematum
Aristotelis, ut Venet. 1501, 1504, 1524, 1537, 1552,
fol. Paris. 1539, 8. Alia versio *Georgii Vallae*, Placenti-
ni, impressa est Venet. 1488 & 1519, fol. Tertia est
Georgii Merulae, qui problematum sectiones quinque con-
stituit, plura etiam numero exhibuit, quam priores in-
terpretes. Editae sunt Paris. 1520, fol. cum Petri ab Apo-
no commentariis in Aristotelis Problemata. Librum pri-
mum problematum Alexandri Latine denique vertit An-

gelus Politianus. In hac versione problemata iterum alio ordine se excipiunt. Occurrit in Politiani Opp. Florent. 1497, fol. recus. Venet. 1498, fol. & Lugduni, 1537, 8, & in ed. Opp. Paris. T. II. Memorantur etiam editiones versionis Basil. 1520, 4, & Francof. 1609, 8. 6) Ἐπὶ μνημα εἰς τὰ Μετεωρολογικὰ, in quatuor libros Aristotelis de Meteoris Commentarius. Tribuitur is vulgo Alexandro Aphrodisieo: equidem tamen sententiae eorum adstipulor, qui eum alii iuniori auctori adscribendum esse censuerunt. Fuit certe Alexandri Aphrodisiensis in Meteorologica commentarius; verum hic deperditus, nec idem cum eo est, qui sub eius nomine vulgo venit. Primum enim, quae Olympiodorus (Comment. in Aristot. Meteorol. lib. I, prax. 3, 4; lib. III, prax. 1, 34,) & Io. Philoponus (in Meteorol. com. 17 & 39, Quaest. de aetern. mundi adv. Proclum lib. III, cap. 10, 14) ut ex Aphrodisiensis libro excerpserunt, ea in hoc nostro commentario non reperiuntur. Deinde meminuit auctor Sofigenis, ut praeceptoris sui (in Meteorol. lib. III, p. 116 ed. Ald. cf. lib. II ad Aristot. lib. I Analyt. prior. pag. 33 b.). Fuit autem Sofigenes C. Caesaris aequalis, cuius iussu solarem annum correxit, atque ideo non potuit instituere Alexandrum Aphrodisieum, qui sub Antonino floruit, unde etiam magna accedit probabilitas opinioni, quae Alexandrum Aegaeum, notum Sofigenis discipulum, huius commentarii auctorem facit. Ceterum Alexandro Aphrodis. plures iam hunc commentarium abiudicaverunt, quos vide ap. Fabric. l. I. Graece illum edidit Franc. Asulanus cum libro de mixtione & Io. Philoponi commentariis ad libb. Aristot. de generatione & corruptione, Venet. apud Ald. 1527, fol. Latine prodiit conversus ab Alexandro Piccolominto Venet. 1540, 1548, 1561, 1573, fol. & a Camotio Venet. 1556, fol. 7) Περὶ Ψυχῆς, libri duo de anima. Sunt duo diversi libri eiusdem argumenti, nec ad unum idemque opus, neque ad commentarium in Aristotelis libros de anima pertinent, laudatum ab ipso Alexandro Quaest. natur. I, 11, nobisque temporis iniuria ereptum. Vide Fabricium l. I. Adiuncta sunt libro posteriori varia Aphrodisiei opuscula in Arabica philosophorum bibliotheca apud Casirium sigillatim memorata T. I, pag. 243. Libri prioris de anima a Donato Latine versi

4
 editiones, a Fabricio omiffae, mihi innotuerunt una Oxoniae 1481, fol. altera Brix. 1495, 4. 8) *Τῶν περὶ αἰσθητικῶν καὶ αἰσθητῶν*, *Commentarius in librum Aristotelis de sensu & iis, quae sub sensum cadunt*. Vulgarus est Graece ad calcem Simplicii in libb. de anima Aristotelis, Venet. apud Ald. 1527, fol. Latine ex versione Lucilli Philalthei una cum Scholiis Michaëlis Ephefii in Aristotelis Parva Naturalia Venet. ap. Hieron. Scotum 1544, 1549, 1559, 1573, fol. 9) *Commentarii in libros XII Metaphysicorum Aristotelis*. An vere Alexandrum Aphrodisiensem auctorem agnoscant, dubitari potest. Praefixit illis huius nomen Io. Genesius Sepulveda, nullo tamen alio argumento fretus, quam quod dictio sit fere eadem, quae in ceteris Aphrodisieci libris observatur, & quod illi saepius a Syriano & Averrhoë sub Alexandri Aphrodisieci nomine citentur. Monuit adversus hoc Fr. Patricius, Genesium confudisse Alexandrum Aphrodisiensem cum Alexandro Aegaeo, & huic potius commentarium in Metaphysica deberi; in quatuor illis Codicibus enim, quos Genesius in versione sua Latina secutus fuerit, non Alexandrum Aphrodisiensem diserte auctorem dici, sed simpliciter Alexandrum quendam sine agnomine aliquo, atque sic etiam a Syriano & Averrhoë laudari Alexandrum non appposito agnomine; Aphrodisiensis autem propterea commentarium esse non posse, quod auctor iterum provocaverit ad Sosigenem, praeceptorem, (in Metaphys. pag. 239, 362, 393) & Aspasium, (ibid. p. 19, 26, ed. Paris. fol.) aequalem suum, cuius quidem utriusque aetas cum aetate Alexandri Aegaei conveniat, minime vero Alexandri Aphrodisiensis. Quod Patricii tamen assertum attinet, a Syriano semper Alexandrum sine agnomine laudari, in hoc fallitur vir doctus; nam diserte ab illo Aphrodisiensis laudatur in Metaphys. lib. VII, com. 42. Addit Patricius praeterea, quae a Syriano (ad Met. lib. III, com. 30, 43, 62) & Averrhoë (in praefat. ad lib. XII Metaphys.) ex Aphrodisiensis commentario excitata sint, ea in nostro non reperiri, & si quando excerpta ab utroque in nostro reperiantur, nihil eo probari, cum Alexander Aegaeus & Aphrodisiensis eadem dicere poterint, dum eadem loca interpretarentur. Omnino haec argumenta mihi levissima videntur: non enim habemus

commentarium integrum, sed mutilum, & potuisse Aegaeum & Aphrodisiensem eadem dicere, mera coniectura est. Exstat commentarius Graece MStus etiam in libb. XIII & XIV Metaphys. in pluribus bibliothecis (vid. Fabric. l. l.) Latine editus est ex versione *Genesii Sepulveda* Cordubensis, Romae 1527; Paris. 1536; Venet. 1544 & 1561, fol. Ceterum opinionem Fabricii, Theologiam Alexandri Aphrodisieii, Arabice exstantem, esse hos in Metaphysica commentarios, vix firmari posse putato. Memoratur enim in *Arabica philosophorum bibliotheca* apud Casirum l. l. singularis operis loco Alexandri Aphrod. de Theologia seu Metaphysica liber I cum commentario *Abu Othman*, Damasceni. Conf. *Abulpharag.* hist. dynast. p. 78. Hottinger. Analect. p. 253 sq. Herbelot. bibl. orient. Art. *Efcandre al Efcrodisi*. Perierunt, aut in bibliothecis adhuc inediti delitescent, Alexandri commentarii in Aristotelis Categorias, in librum de interpretatione, & in librum secundum Analyticorum priorum. Commentarium in libros Analyticorum posteriorum superesse Graece in bibliotheca Vaticana, testatur Gesnerus; Arabice eum exstare, Hottingerus in Anal. p. 253. Idem etiam commentarium in Aristotelis auscultationes physicas Graece MStum Venetiis asservari volunt. In bibliotheca Escorialensi duplex exstat Alexandri Aphrodisieii commentarius in auscultatt. physicarum lib. I, Arabice: utrumque e Graeco convertit *Abu Ruh Alfabacus*, cuius versionem postea castigavit *Iahia Ben Adi*; prior tantum integer adhuc est, posterior vero mutilus. In lib. II auscultatt. exstat commentarii liber I, ab *Honaino* e Graeco in sermonem Syriacum, & ex hoc ab *Iahia Ben Adi* in Arabicum conversus. Commentarius in lib. III auscultatt. desideratur; verum in librum IV Alexander edidit commentaria in libb. III digesta. Ea Arabice verterat olim *Costha Ben Luca*, sed versio nunc superstes auctorem habet *Abu Othman*, Damascenum. In librum V exstat commentarius ex Arabica versione *Costhae Ben Luca*. Commentarii in lib. VI dimidia tantum pars superest. Commentarius in lib. VII, interprete *Costha*, integer habetur; commentarii in lib. VIII, in modum dialogi compositi, pauca tantum folia servata sunt. Vide Casiri bibl. Arab. Hispan. T. I, pag. 244. Fuerunt quoque Aphrodisieii commentarii in

Aristotelis libros *de generatione & corruptione*, quos quidem Syriace reddidit *Honainus*, Arabice *Isaacus* atque *Abu Othman*, Damascenus; denique etiam in Aristotelis *libros de coelo*.

AMMONIUS, Hermeae filius, Procli discipulus, floruit sub finem sec. V, & Alexandriae philosophiam docuit. Fuit hic etiam in eorum numero, qui Aristotelis & Platonis placita inter se conciliare annitebantur. Commentarii eius in Platonem perierunt, sicut etiam commentarii in Aristotelis *Ethica*, quorum meminit Zacharias Scholasticus initio dialogi super Ammonii placito de aeternitate mundi. (Cf. *ibid.* pag. 107, 208, ed. C. Barth.) Ad nostra usque tempora pervenerunt 1) *Commentarius in Porphyrii Isagogen in Aristotelis Categorias*; Graece, apud Ald. Venet. 1500, fol. & per Io. Bern. Felicianum *ibid.* 1545, 8. Latine prodiit ex versione *Pomponii Gaurici*, Venet. 1494, fol. ex versione *Bartholomaei Sylvanii*, Paris. 1542 & 1556, fol. *Io. Bapt. Rasarii*, Medici Novariensis, Venet. 1547, 1555, 1558, 1569, fol. denique *Petri Rosetini*, Venet. 1553, 1559, 1581, fol. Ceterum Ammonii Scholiis etiam permixta sunt Scholia Ioannis Philoponi; v. Holsten. in *Vita Porphyrii*. c. VII. 2) *Commentarius in Aristotelis Categorias*. V. Elench. Codd. p. 167. Graece editus est ap. Aldum una cum Ammonii, Magentini & Mich. Pselli commentariis in Aristotelis lib. de interpretatione, Venet. 1503, fol. Separatim a Feliciano cum commentario in Porphyrii *Isagogen* *ibid.* 1545, 8. Latinae eius versiones lucem viderunt opera *Rasarii*, *Rosetini*, & *Bartholomaei Sylvanii*. Quae in bibliotheca regia Parisiensi manu exarata asservantur *Ammonii prolegomena in universam philosophiam*, haud dubie eadem sunt cum prooemio huic commentario in *Categorias* praefixo. De *Vita Aristotelis* eidem plerumque praemissa vide supra, p. 51. 3) *Commentarius in Aristotelis librum de interpretatione*. Graece separatim prodiit cura Feliciani, Venet. 1545, 8. Latinae versiones exstant *Rasarii*, *Rosetini*, & *Bartholomaei Sylvanii*. In bibliotheca Parisiensi superest MStus *Commentarius Ammonii in Aristotelis Analytica priora & posteriora* nondum editus, sicut etiam alius in sex priores *Metaphysicorum* libros Cod. MCCMIL Fontehlandensi, exarato Romae a. 1544, manu eleganti Auveri, Germani. Forte hic alter idem est cum inedi-

tis commentariis in sex Metaphysicorum libros sub Asclepii Tralliani nomine circumferri solitis. In variis quoque Io. Philoponi commentariis editis ex Ammonii ore excepta leguntur. *Arabice* converterunt Ammonii commentarios *Isaacus*, & postea *Iahia Ben Adi*. Casiri bibl. Arab. Hispan. T. I, p. 305. Cf. omnino Fabric. B. Gr. lib. IV, cap. XXVI; & Patricii discuss. Peripar. p. 139.

ANDRANTUS, interpretes Aristotelis vulgo parum cognitus, vixit circa a. 204 p. C. n. De eo constat ex loco Athenaei Dipnosoph. p. 673 E. τοιοῦτος δὲ τις καὶ ὁ Ἡκιστίων συγγραφεὺς καὶ περὶ τὸν καλὸν ἡμῶν Ἄνδραν-
τον ἐγένετο. ἐκδόντος γὰρ τούτου πέντε μὲν βιβλία περὶ τῶν
παρὰ Θεοφράστῳ ἐν τοῖς περὶ ἡθῶν καθ' ἱστορίαν καὶ λέξιν
ζητουμένων, ΕΚΤΟΝ ΔΕ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΘΟΙΚΟΙΣ ΝΙ-
ΚΟΜΑΧΕΙΟΙΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΑΜΦΙΛΑΦΩΣ ΠΑ-
ΡΑΘΕΜΕΝΟΥ; καὶ περὶ τοῦ παρὰ Ἀντιφῶντι τῷ τραγῳδο-
ποιῷ Πληξίππου, καὶ πλεῖστα ὅσα, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ
Ἀντιφῶντος εἰπόντος, σφετερισάμενος καὶ ταῦτα, κ. τ. λ.

ANDRONICUS *Rhodium*, inter cives Rhodi insulae doctrinae laude insignes a Strabone (lib. XIV, pag. 451) relatus, Boëthii Sidonii praeceptor, (Ammon. in Aristor. Categor. fol. 5 a.) maximam aetatis partem, ut probabile est, Romae degit, usus ibi familiaritate Tyrannionis, Grammatici Amiseni. Inclaruit tum editis commentariis in Aristotelis Categorias (Simplic. ad Categ. fol. 6 b. 15 b.) & auscultationes physicas (Simpl. ad ausc. phys. fol. 103 b. 216 a.); tum maxime opera digerendis distribuendisque secundum argumenti affinitatem in *πραγματείας* Aristotelis libris impensa. Vid. praef. nostram. Paraphrasis Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum, a Daniele Heinio temere Andronico Rhodio adscripta, non magis hunc auctorem agnoscit, quam liber περὶ παθῶν eidem a nonnullis tributus. Cf. Salmas. ad Simplic. in Epiet. p. 228, 241. Ceterum vulgavit Heinio paraphrasin illam Graece & Latine primum sine auctoris nomine Lugd. Bat. 1607, 4; deinde autem sub Andronici nomine 1617, 8. (ed. recus. Cantabrig. 1679, 8.) Librum Andronici *de divisione* ab ipso separatim editum, & a Porphyrio in commentario ad Platonis Sophistam repetitum, memorat Boëthius prooem. lib. de divis. Opp. p. 133 ed. Venet. 1499, fol. Existisse illum cum aliis de *discendi cupiditate* & *virtute* in bibliotheca Scorialensi, te-

stem affert Alexandrum Barvoetium Fabricius B. Gr. Vol. II, pag. 277.

APOLLINARIS. Exstat Venetiis MStus eius commentarius Graece in Aristotelis lib. I Analyt. poster. Fabric. B. Gr. III, 6.

ARISTO IULIETES *Ceus*, praeceptor Aristonis Coi, cuius Cicero de fin. B. & M. V, 5, & Diogenes Laërtius passim, mentionem fecerunt. Laudatur etiam inter τούς παλαιούς τῶν κατηγοριῶν ἐξηγητὰς a Simplicio ad Aristot. Categ. fol. 41 a.

ARISTOTÉLES *iunior*. Memoratur ut interpret librorum Stagiritae a Syriano ad Metaphys. XII, p. 55 ed. Lat. Venet. Ex eius scriptis nihil ad nostram aetatem pervenit.

ASCLEPIUS, Trallianus episcopus, fl. ineunte seculo VI. Exstat sub eius nomine in bibl. reg. Paris. Codd. MCMI & MCMIV commentarius Graecus ineditus in VI priores Metaphysicorum libros, ex Ammonii Hermiae ore excerptus. Confer Labbei biblioth. nov. MSS. pag. 111, & quae supra de Ammonii Hermiae scriptis attulimus.

ASPASIUS, vixit sub finem sec. I p. C. n. nam Galenus, qui sub Antonino Pio floruit, audiisse se testatur discipulum eius (de cognosc. & curand. animi morbis, Opp. T. VI, p. 532 ed. Paris.). Edidit commentarios in plurimos Aristotelis libros, qui tamen omnes interciderunt; nisi, commentarium in libb. II & IVrum Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum, vulgo Eustratio tributum, Aspasium auctorem habere, cum Conringio (Ep. ad Rachelium p. 423. Cf. Fabric. B. Gr. lib. III, cap. 6.) statuere velis, quae quidem opinio ad liquidum forte perducipossit, si quis contulerit Cod. bibliothecae regiae Parisiensis Scholia in Aristotelis Ethica ad Nicomachum sub Aspasii nomine exhibentem. A serioribus Aristotelis interpretibus laudantur: Aspasii *Comment. in Categorias*. Galen. de libb. propr. Opp. T. IV, p. 366. *In lib. de interpretatione*. Boëth. ad eund. lib. ed. sec. p. 291 & alibi. *In auscultationes physicas*. Simplic. ad eand. fol. 28 b. 239 a. *In Metaphysica*. Alex. Aphrodis. in ead. pag. 19, 26, ed. Lat. Paris. 1536, fol. *In librum de sensu & sensili*. Alexand. Aphrodis. in eund. p. 94 ed. Ald. Gr.

ATHENODORUS, Tarsensis, (dictus etiam Alexandrinus & Cananites) philosophus Stoicus, Augusti & Tiberii praeceptor. Excerptis nonnulla ex eius libro adversus Aristotelis *Categorias* Simplicius ad eand. fol. 15 b. Apud Diog. Laërt. III, 4, & V, 36, citatur etiam τῶν περιπάτων Athenodori liber octavus. V. Menag. obff. p. 136. Diverfus a nostro fuit Athenodorus Eretrienfis.

BOETHIUS *Sidonius*, Andronici Rhodii discipulus. V. Strabo XVI, pag. 757, & Ammon. ad Aristot. Categ. fol. 5 a. Commentarius, in Aristotelis *Categorias* conscriptus, aetatem non tulit.

CAMOTIUS (*Ioannes Baptista*). Eius Scholia Graeca inedita in lib. XIII Metaphysicorum Aristotelis e Cod. Moraei laudavit Labbeus bibl. nov. MSS. p. 213.

CORNUTUS (*Annaeus*), *Leptius*, philosophiae Stolicae addictus, Persii & Annaei Lucani poetarum praeceptor, a Nerone Imp. ob nimis severum de huius versibus iudicium in exilium missus, auctore Dione Cassio lib. LXII, pag. 715. Laudarunt eius πρὸς Ἀθηνόδωρον καὶ Ἀριστοτέλην γραφαὶ Porphyrius ad Aristot. Categ. pag. 2, (ed. Lat. Venet. 1546, fol.) & Simplicius ad eand. fol. 15 b.

DAMASCIUS, teste Suida v. Δαμάσκιος, philosophus Stoicus, patria Syrus, Simplicii & Eulamii praeceptor & familiaris, floruit sub Iustiniano Imperatore. De eius vita, ingenio, moribus, magistris ac studiis plura attulit Photius in bibl. Cod. CLXXXI, ubi de Isidori philosophi Vita a Damascio conscripta egit. Conf. Simplicius ad Aristot. Phys. fol. 188 b. In arte rhetorica praeceptorem Damascius habuit Theonem; in Arithmetica, Geometria, ceterisque mathematicis doctrinis Marinum, Athenis Procli successorem; in philosophia Zenodotum ibidem, qui & ipse post Marinum Proclo successit; Platonicae philosophiae & Ptolemaei Astronomicorum explanatorem nactus est Alexandriae Ammonium Hermeae; in Dialecticis denique Isidorum, cuius vitam enarravit. Fabricius tribuit illi (B. Gr. Vol. II, pag. 294) epitomen librorum IV priorum & libri octavi auscultationum physicarum Aristotelis, nullius tamen scriptoris testimonio allegato. Apud Simplicium ad auct. phys. fol. 189 b. laudantur Damascii libri περὶ μινῆσεως fol. 153 a. περὶ τόπων & fol. 183 b. περὶ χρέ-

του. In pluribus bibliothecis adhuc exstat Damascii opus, cuius quoque Suidas meminit, inscriptum: Ἀπορίαι καὶ λύσεις περὶ ἀρχῶν. Huius fragmentum e Cod. Hamburgensi publici iuris fecit Io. Christoph. Wolfius in Anecdoris Graecis sacris & prof. Vol. III, p. 195. (Hamb. 1723.) Aliud eius fragmentum e Cod. Matritensi Catalogo suo inseruit Iriarte pag. 330. Commentarium sive παραβολὰς Damascii in Aristotelis librum primum de Coelo MStas superesse, auctor est Labbeus Bibl. nov. MSS. p. 112, 169.

DAVIDES. Quisnam ille fuerit & quando vixerit, incertum est. Vulgo ad sec. V refertur. Exstant MSti eius commentarii Graeci in Porphyrii Isagogen, & Aristotelis Categorias, in pluribus bibliothecis. Cf. elench. Codd. passim; Maffei Verona illustrata P. III, p. 273, & Mittarellii bibl. Codd. mon. S. Mich. Venet. p. 313, 967. Translati fuere in linguam Arabicam, Hebraicam & Armenicam, quarum versionum quoque exempla passim supersunt. V. Catal. bibl. Paris. T. I, p. 94.

DEXIPPUS, philosophus Platonicus, Iamblichi discipulus. Exstant in Cod. Matritensi (Iriarte p. 135) Δεξιππου φιλοσόφου Πλατωνικοῦ τῶν εἰς τὰς Ἀριστοτελεῖους κατηγορίας ἀποριῶν τε καὶ λύσεων κεφάλαια μ'. Sunt dialogi tres, quibus auctor Seleuco cuidam Categorias explicat, simulque Plotini obiectionibus (Ennead. VI, 1, 2, 3.) respondet. Cf. Simplic. ad Arist. Categ. fol. 1 a. Io. Tzetzes Chil. IX, hist. 274. Graece nondum lucem viderunt. Latine editi sunt *Dexippi quaestionum in Categorias* libri III e versione Io. Bernardi Feliciani Venet. 1546, & 1566, fol. una cum Porphyrii in Categorias commentario. Alia editio est Parisi 1549, 8, ap. Vascon. De Dexippo cf. Fabric. B. Gr. III, 6.

EUDEMUS Rhodius, Aristotelis familiaris & discipulus. Vitam eius accuratius enarraverat Damas quidam, laudatus Simplicio ad Aristot. auscultatt. phys. fol. 216 a. Distinguendus est, ut iam monuimus, ab Eudemo Cyprio, in cuius defuncti honorem Aristoteles dialogum *de anima* composuit (v. supra p. 121), & ab alio *Eudemo Peripatetico*, Galeni aequali, cuius fuit liber περὶ τοῦ προγενέσκειν. Galen. Opp. T. III, p. 452. Scripserat libros *de Categoris*, *de Interpretatione* & *Analytica*. Ammon. ad Categ. fol. 13 a. Analyticis quidem se ipsum ad-

huc usum esse, memorat Boëthius de Syllogismo Categorico lib. II, Opp. p. 606. Cf. Alex. Aphrod. ad Aristot. Topica pag. 70. Laudantur quoque eius *φυσικά* a Simplicio ad Aristot. Phys. fol. 11 a. 21 a. b. 29 a. ubi prolixa eorum fragmenta occurrunt. De *Ethicis ad Eudemum*, Aristoteli tribui solitis, quos tamen alii ab ipso Eudemo compositos esse putant, alio loco disputabitur. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 301.

EUDORUS Peripateticus. Videtur commentatus esse in Aristotelis Metaphysica; nam mutasse eum loca quaedam in Codicibus, tradit Alexander Aphrodisiensis ad Metaph. p. 26 ed. Lat. Paris. 1536, fol.

EUSTRATIUS, Metropoli Nicaenus, floruit ineunte seculo XII, sub Alexio Comneno Imperatore. Scripsit commentarium in *Aristotelis librum secundum Analyticorum posteriorum*, Graece editum Venet. 1534, fol. Latine ex versione Andreae Grataroli ibid. 1542, 1568, fol. Vulgatus etiam est sub eius nomine commentarius in *libb. X Ethicorum ad Nicomachum*, Graece per Paulum Manutium Venet. 1536, fol. Latine ex interpretatione Io. Bernardi Feliciani Venet. 1541, 1589, fol. Paris. 1543, & Helmstadii cura Sam. Rachelii 1662, 4. Videtur tamen hoc opus non a solo Eustratio profectum, sed e pluribus aliorum interpretum in singulos Ethicorum libros commentariis confarcinatum esse. Sic commentarius in librum V Michaëlem Ephesium auctorem agnoscit, commentarius in lib. VII & VIII Aspasium; commentarius in lib. IX & X rectius utique ad Mich. Ephesium refertur; (vid. Montfaucon Cat. bibl. Coislin. P. I, p. 220 sq.) quin etiam in auctorum denotatione, ad quos commentarii in libros quatuor priores pertineant, inter se dissident Manutius & Felicianus, quorum hic omnia Eustratio tribuit, (cui etiam ea in Cod. Paris. MMLX adscribuntur) ille, solo commentario in librum primum Eustratio assignato, reliqua, ut auctoris Anonymi, exhibuit. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 151.

GALENUS (Claudius), Medicus & philosophus eruditissimus, Pergamenus, natus circa a. 131 p. C. n. sub Hadriano Imper. De eius vita & scriptis v. Fabric. B. Gr. Vol. III, p. 510 sq. Libros ad illustrandam Aristotelis philosophiam a se compositos ipse commemoravit de libb. propr. Opp. T. IV, pag. 368 ed. Charter. Fue-

runt eius commentarii 1) in Aristotelis Categorias, libb. IV; 2) in librum de Interpretatione, libb. III; in Analytica priora, libb. VIII; in Analytica posteriora, libb. XI. Commentarii in Aristotelis elenchos sophisticos instar haberi potest Galeni libellus *περὶ τῶν παρὰ τὴν λέξιν σοφισμάτων*, infertus Opp. T. II, pag. 73 ed. laud. Ceterum apud Themistium, sicubi in commentario ad Aristotelis libros de coelo τὸν Ἀριστοτέλους ἐξεταστὴν commemorat, Galenus intelligendus est.

GEORGIUS (Gregorius) *Aneponymus*. Compendium philosophiae f. Organi Aristotelis, Graece & Latine, ex versione Io. Voegelini, Aug. Vindel. 1600, 8.

GEORGIUS, cognomine *Gemistus* f. *Pletho*, plurimum temporis vixit Byzantii sub Manuele Palaeologo Imperatore, dein versatus est in Italia sub Eugenio IV, P. M. circa a. 1438, habuitque aequales & familiares Bessarionem, Theodorum Gazam, alios. Allat. de Georg. p. 740. Memoratur eius *explicatio Analyticorum Aristotelis* e Codice Diegi Hurradi Mendozae apud Labbeum bibb. nov. MSS. pag. 124. In bibliothecae Bavaricae Cod. CLXXXV & in Cod. Veneto bibl. S. Marci inter alia Plethonis ex variis scriptoribus excerpta leguntur eius *παρεμβολαὶ ἐκ τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ ζῶων ἱστορίας*. Allat. l. I. p. 744. Aliud Plethonis opus, a Georgio Trapezuntio & Georgio Scholario vehementer impugnatum, editum est Graece, sub titulo: *Περὶ ὧν Ἀριστοτέλης πρὸς Πλάτωνα διαφέρεται*, & cum dialogo, paraphraseos instar, Bernardini Donati Veronensis, Venet. apud Scot. 1540, 8. Paris. 1541, 8. Latine e versione Georgii Chariandri Basil. 1574, 4. Idem videtur esse opus cum Georgii Gemisti *comparatione Platonis & Aristotelis*, quam MStam e Cod. bibl. Bodleianae (in MSS. Baroccianis Cod. CXIV) laudavit Oudinus Comment. de scriptt. eccles. antiq. Vol. III, col. 2359; & cum alio Gemisti libro, quem MStum in bibliotheca Matritensi asseruari auctor est Iriarte p. 346, inscripto: *Γεμιστοῦ ὑπὲρ Πλάτωνος κατὰ Ἀριστοτέλους*. In eadem bibliotheca Matritensi exstant MStae: *Τοῦ Σοφοῦ Γεωργίου τοῦ Γεμιστοῦ πρὸς τὰς Σχολαρίου ὑπὲρ Ἀριστοτέλους ἀντίληψεις*. Iriarte Cat. p. 136. Exhibentur quoque in Cod. Vindobonensi, teste Nesselio Cat. P. IV, Cod. LXXIV, N. I; & in Parisiensi. V. Labbeum pag. 112. Cf. Allat. pag.

747. Loca quaedam ex hoc Gemisti libro adhuc inedito excerpſit Eugubinus de perenni philoſophia lib. I, c. 25.

GEORGIUS *Pachymeres*, Conſtantinopoli oriundus, Nicaeae enutritus atque educatus, in numerum Sacerdotum Hieromnemonis cooptatus, & Conſtantinopoli protecdici & dicaeophylacis munere functus ſub Mi-chaële & Andronicis Palaeologis Impp. V. Allatium de Georgiis in Fabric. B. Gr. Vol. X, p. 704 ſq. Exſtant eius 1) *Epitome in Ariſtotelis philoſophiam*, quae Graece MSta in pluribus bibliothecis aſſervatur. Conf. elench. Codd. p. 166. Latine converſa & edita eſt a Philippo Bechio, Medico, Baſ. 1569, ap. Froben. fol. cum Syneſii orationibus. Particulae ſunt huius compendii: 2) *Georgii Diaconi & Dicaeophylacis Pachymerae de ſex philoſophiae definitionibus, & de quinque vocibus & de decem praedicamentis compendium*, quod Graece, tranſlatum a Iacobo Foſcareno, & Latine prodiit cum Pſelli & Nicephori Blemmydae compendiis in Logicam Ariſtotelis Venet. 1532, & Pariſ. 1548, 8; Graece quidem auctius & una cum Pachymerae compendio in reliquos Organi Ariſtotelici libros, ibidem anno priori 1547 ex verſione Io. Bapt. Raſarii edito. Editio Pariſienſis a. 1548 recuſa eſt cura Eduardi Bernhardi Oxoniae, 1666, 8. b) *Georgii Pachymerae compendium* &c. cum Porphyrii quinque vocibus & Ariſtotelis Categoriis ex verſione Ioachimi Perionii Baſil. ap. Oporin. 1572. c) *Epitome compendii Pachymeriani de ſex definitionibus & diſiſione philoſophiae*, cura Gefneri, Graece, cum Archytrae Categoriis, Anonymi in Pachymerae opus commentario, & Nicephori Blemmydae de quinque vocibus libello, Lipſiae edita a Ioachimo Camerario ſine anni nota. 2) *Paraphraſis libri Ariſtotelis de lineis infeccabilibus*. Legitur in antiquioribus edd. omnium Opp. Ariſtotelis loco ipſius libri Ariſtotelis, quem primum Graece edidit H. Stephanus 1557, 8. Camotius in editione ſua illam Georgio Pachymerae adſcripſit, cuius ſub nomine etiam in recentioribus edd. Opp. Ariſtotelis Graece, & Latine ex verſione Iac. Schegkii repetita eſt.

GEORGIUS *Scholarius*, cognomine *Gennadius*, Patriarcha Conſtantinopolitanus fuit ſub Ioanne Palaeologo, Imperatore; capta vero a Turcis Conſtantinopoli, cum aliis Graecis in Italiam transfugit. Allat. de Georg.

p. 760. Exstant eius prolegomena in Logicam una cum expositionibus *quinque vocum Porphyrii, Aristotelis Categoriarum & libri de Interpretatione*, in Cod. Parisiensi, teste Labbeo p. 114, 316. Eiusdem *ἐξήγησις Analyticorum priorum & librorum de anima* MStam habuit ipse Allatius, & asservari eam Venetiis tradit Gesnerus in *Scholario*. Adversus Georgium Plethonem Scholarius scripsit *ἀντι-ἀρτι-ἀρτις* pro Aristotele. Vertit quoque e Latino in Graecum sermonem Porretani *de sex principiis* librum, & Thomae Aquinatis commentarios in Aristotelis *Physica & libros de anima*.

GEORGIUS *Trapezuntius*, in Creta insula natus a. 1396, cognomen adscivit, quia ad Trapezuntem, Capadociae urbem, genus paternum referebat. Uberius de eius vita & scriptis egit Allat. de Georg. pag. 722, a quo etiam plura de simultatibus commemorantur, quas cum Bessarione Cardinali & Georgio Plethone, acerrimis Platonis defensoribus, Georgius, Aristoteli nimium favens, contraxerat. Obiit Neapoli a. 1486, nonagesimo aetatis anno. Multa Graece scripta Latine reddidit, in his etiam Aristotelis auscultationes physicas, libros de generatione & corruptione, de anima, & Problemata; quae tamen versiones lucem nondum viderunt. Latina versio, qua idem libros Rhetoricorum Aristotelis donavit, saepius typis expressa est. V. elench. edd.

GREGORIUS *Naxianzenus*. Laudatur eius Synopsis Organi Aristotelis MSta e Codice Parisiensi a Labbeo bibl. nov. MSS. p. 113.

HERMINUS, philosophiae Stoicae addictus (Porphyr. Vit. Plotin. cap. XX), Alexandri Aphrodisie praceptor, (Simplic. ad Aristot. de coelo fol. 105 a. ed. Gr.) ad quem Demonax apud Lucianum (T. I, pag. 870): *ἐλκὼς ἔξιος εἰ δέκα κατηγορίων*. Commentarii eius in Aristotelis librum de Interpretatione (Ammon. ad h. lib. fol. 10 a.), in Analytica priora (Alex. Aphrodis. ad ead. p. 41, 50), & in Topica (Alex. Aphrod. ad ead. pag. 271) interciderunt. Cf. Patric. discuss. Peripat. p. 137.

IAMBLICHUS, Chalcideus, Anatolii & Porphyrii discipulus, floruit sub Constantino M. Imp. circa annum 320. V. Fabric. B. Gr. Vol. IV, p. 282. Commentarius eius in Aristotelis *Categorias πολυστιχος*, saepissime laudatus a Simplicio, Boethio, aliis, uti etiam pa-

raphraſis *Analyticorum* Ariſtotelis, cuius meminit Io. Philoponus (ad *Analyt.* fol. 8 b.), non ad nos pervenerunt. Ceterum in plurimis a Porphyrio pependiſſe Iamblichus dicitur καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς λέξεως. V. *Simplic.* ad *Categ.* fol. 1 a. 20 b.

IOANNES *Alexandrinus Grammaticus Philoponus*, Ammonii Hermeae diſcipulus, medio floruit ſeculo ſeptimo, maximamque aetatis partem Alexandriae degit. Cum Chriſtianorum ſacris addiſtus eſſet, acerbiffimas lites connexuit cum philoſophis gentilibus, inprimis cum *Simplicio*, qui rurfus in commentariis ſuis illum ubicunque oppugnavit & laceſſivit. Quin etiam animos ipſorum Chriſtianorum, pluribus placitis a doctrina Catholica abhorrentibus, adeo exaſperavit Philoponus, ut in concilio Conſtantinopolitano a. 681 cum aliis haereticis condemnaretur. Ex commentariis eius in Ariſtotelis libros non omnes ad noſtra uſque tempora ſervati ſunt; nonnulli etiam, quos adhuc habemus, ex Ammonii enarrationibus aut ſcriptis aut ore factis compilati eſſe videntur. Exſtant quidem 1) *Vita Ariſtotelis*, Ammonii commentario in *Categorias* praefigi ſolita, in aliis autem Codd. ut in noto illo Vindobonenſi, Philopono tributa; ſed vide, quae ſupra diſputavimus p. 52. In eodem Cod. Vindob. ſeparatim exhibentur Philoponi ἐπιſτάσεις in *Ariſtotelis Categorias*, quae vulgo in Ammonii commentario in *Categorias* cum Ammonii Scholiis permixtae reperiuntur. 2) Scholia in *librum de Interpretatione* Ariſtotelis inedita in Cod. Vindob. v. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 112. 3) In *Analytica* priora ſχολικὰ ἀποſημειώσεις ἐκ τῶν ſυνουſιῶν Ἀμμονίου τοῦ Ἑρμείου, μετὰ τινῶν ἰδίων ἐπιſτάσεων. Graece prodierunt cum Leonis Magenteni commentariis in eadem & Anonymi libello de Syllogiſmis, Venet. 1536, fol. Latine ex verſionibus, altera Guil. Dorothei Venet. 1541, fol. altera Lucilli Philalthei ibid. 1544, 1548, 1553, 1555; & tertia Alexandri Iuſtiniani, Chii, 1560, fol. 4) In *Analytica poſteriora* Scholia Ammonii ore excepta, Graece edita cum Anonymi & Euſtratii commentariis in eorundem *Analyticorum* librum poſtერიωτατον Venet. 1534, fol. 1554, fol. Latine, interprete Andrea Gratiolo, Venet. 1542, 1559, 1568, fol. & Pariſ. 1543, fol. 5) Commentarius in *Ariſtotelis auſcultationum phyſicarum* libros quatuor priores. Graece lu-

cem vidit ap. Ald. Venet. 1504; & ibid. ap. Barthol. Zanettum 1535, fol. *Latine* ex versione Io. Bapt. Rafarii Venet. 1558, 1569, 1581, fol. Esse, qui etiam commentarium in quatuor posteriores auscultationum libros MStum delitescere testentur, memorat Fabricius B. Gr. Vol. IX, p. 364. 6) Commentarius in *Aristotelis Meteorologicorum librum primum*. Graece editus est ad calcem commentarii Olympiodori in Meteorologica Venet. ap. Aldi fil. 1551, fol. & *Latine* interprete Camotio Venet. 1551, 1567, fol. 7) Commentarius in *Aristotelis libros III de anima*. Graece ap. Zanettum Venet. 1553, fol. *Latine* ex versione Gentiani Herveti Lugd. 1544, 1558, & Venet. 1554, 1568, fol. alia Matthaei a Bove, Veronensis, Venet. 1544, 1581, fol. 8) Commentarius in *Aristotelis libb. II de generatione & interitu*, Graece, Venet. 1527, fol. cum Alexandri Aphrodisieii commentario in Meteorologica, & libro de mixtione; *Latine*, interprete Hieronymo Bagolino, Venet. 1540, 1543, 1548, 1559, fol. 9) Scholia in *Aristotelis libros quinque de generatione animalium*, quae tamen ab aliis, ut a Gesnero (Bibl. p. 424) Michaëli Ephesio tribuuntur; v. supra p. 185. Graece evulgata sunt Venet. 1526, fol. *Latine* ibidem anno eodem ex interpretatione Nicolai Petri Corcyraei, & cum Aristotelis textu Latino ex versione Theodori Gaza. 10) Scholia in *Aristotelis Metaphysicorum libb. XIV*. Graece supersunt MSta in bibliotheca Vindobonensi; v. Fabric. l. I. *Latine* prodierunt, interprete Francisco Patricio, Ferrariae 1583, fol. 11) Praeterea asservatur in bibliotheca Matritensi (Iriarte Cat. p. 137) Codex inter alia continens Ioannis Philoponi in Porphyrii quinque voces commentarium: 'Ιωάννου Φιλοπόνου τοῦ Γραμματικοῦ εἰς τὰς ἑ φωνάς. Incipit hic: καὶ τὸ πρὸς ὠφέλειαν οὐ μόνον τῶν οἰκείων μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν περὶ λόγους ἐσπουδαζόντων — Liber plane ab illo discrepat, qui apud Nesselium Cat. bibl. Caesar. P. IV, Cod. CXXXIX, N. 1, inscribitur: 'Ι. Γ. τ. Φ. προλεγόμενα εἰς τὴν Πορφυρίου εἰσαγωγὴν ἀπὸ φωνῆς Ἀμμορίου τοῦ Ἑρμείου, & cuius initium: Μέλλοντας ἡμᾶς ἀρχεσθαι φιλοσόφων λόγων, ἀναγκαῖον κ. τ. λ. Alium hunc esse Iriartae quoque compertum est ex collatione facta cum huius interpretatione Latina a Rafario Venetiis edita. (V. supra in *Ammonio*.) Enimvero Codex Matritensis mihi Scholia so-

lius Philoponi in quinque voces, nec ea, ut in Codice Vindobonensi sunt, cum Ammonii Scholiis confusa continere videtur; & hinc haud dubie diversitas Codicum, Scholia Philoponi in eundem librum sistentium, explicanda est.

IOANNES *Damascenus*, Presbyter & monachus, vixit seculo octavo circa a. 743. Exstant Scholia eius MSta in Categoriis Aristotelis in Cod. Paris. teste Labbeo bibl. nov. MSS. p. 281. Scripsit quoque κεφάλαια φιλοσοφικὰ, *capita philosophica* s. *dialectica*, in quibus Porphyrii Isagogen & Aristotelis praecepta logica exposuit. Graece demum edita sunt in editione Opp. Io. Damasceni Parisiensis (1712, fol.) Vol. I. In edd. prioribus Latine tantum legebantur ex versione incerti, forte, ut Fabricius opinatus est, *Burgundionis* Pisani. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. VIII, p. 772.

IOANNES *Italus*, Michaëlis Pselli discipulus. Afferuntur eius commentarii MSti in librum Aristotelis *de Interpretatione* in bibliotheca Parisiensis (Labbei bibl. pag. 113), & in *Topicorum* libb. II, III & IV, in bibliotheca Vindobonensi. Lambec. Comment. lib. IV, pag. 322, lib. VII, pag. 257.

LEO *Magentenus*, Metropoli Mytilenaeus, floruit circa a. 1340. Habemus eius ἐξηγήσειν in Aristotelis librum *de Interpretatione*, maximam partem ex Ammonii Hermeneae commentario excerptam. Prodiit ea Graece una cum Ammonii commentario, Michaëlis Pselli paraphrasi, & Ammonii commentario in Categorias apud Ald. Venet. 1503, fol. min. Latine ex versione Io. Baptistae Rafarii cum Ammonii commentario Latine translato Paris. 1544, Venet. 1547, Lugd. 1547, fol. & ex versione Hieronymi Leustrii, Veronensis, itidem cum Latino Ammonii commentario Paris. ap. Barthol. Sylvan. 1554, fol. Alius Leonis commentarius in Aristotelis *Analytica priora* Graece editus est ad calcem commentarii Io. Philoponi in eisdem libros ap. Barthol. Zanettum Venet. 1536, fol. Latine ex versione Rafarii separatim Venet. 1544, fol. & Lugdun. 1547, fol. cum Ammonii commentario in Porphyrii introductionem, Georgii Pachymerae epitome, & Nili de ratiocinationibus libello. Exstant denique commentarii Leonis manuscripti in Aristotelis *Topica* & *Elenchos sophisticos* in bibliotheca *Aristot.* Vol. I. V

Coisliniana. Vid. Fabricius B. Gr. Vol. VI, pag. 383.

LUCIUS. Laudantur eius ἀπορίαι in Aristotelis Categorias a Simplicio ad eafd. fol. 15 b. 32 a. b.

MAGNENTIUS. Tribuuntur illi in Codice regio Parisiensi MCCMXLV Scholia Graeca in Porphyrii Isagogen, in Aristotelis Categorias, in Analytica priora & posteriora, & in Topica. Dubito tamen, an vere huius nominis interpres Aristotelis exstiterit. Forte in Codice antiquiori *Magentii* nomen scriptum fuit, unde auctor Codicis Parisiensis, aut qui catalogum Codd. contexit, *Magentii* nomen exsculpsit.

MARINUS, Procli Lycii discipulus, Flavia Neapoli, oppido Samariae s. Palaestinae prope montem Garizim oriundus. Laudatur a Ioanne Philopono ad Aristot. libb. de anima q. 10; unde colligit Patricius discuss. Peripat. pag. 141, eum commentarium in eisdem Aristotelis libros composuisse.

MAXIMUS, Epirota vel Byzantius, Aedesii & Iamblichi discipulus. V. Suidas v. Μάξιμος. Scripsit ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἀριστοτέλους κατηγορίας, laudatum a Simplicio ad Categ. fol. 1 a. in quo tamen omnino Alexandrum Aphrodisieum secutus est. Exstare commentarium adhuc MSum tradit Labbeus bibl. nov. MSS. p. 172. Ceterum distinguendus est hic interpres a *Maximo Ephesio*, Iuliani Imperatoris magistro. V. Socratis hist. eccl. III, 1, & Eunap. Vit. Soph. in *Maximo*.

MICHAEL *Ephesius*, de quo nihil certi constat. Fuisse eum Michaëlis Pselli discipulum, alias Michaëlem Ducam Parapinacæum dictum, putat Allatius de Psellis p. 22. Adscribuntur illi: 1) *Scholia in Aristotelis librum de Interpretatione*, quae Graece exstant in Cod. Parisiensi MCMXVII, & quorum hoc initium: ἡ μὲν πρόθεσις ἐστὶν εἰσαίτω. 2) *Scholia in Elenchos sophisticos*, ex eodem Codice Parisiensi. 3) *Scholia in Aristotelis libros de memoria & reminiscencia; de somno & vigilia; de insomniis; de divinatione per somnum; de motu animalium; de longitudine & brevitate vitae; de iuventute & senectute; de respiratione; de gressu animalium; de partibus animalium*; Graece edita ad calcem Simplicii ad Aristotelis libros de anima Venet. apud Ald. 1527. Latine Scholia in libb. de iuvent. & sen. de longitudine & brevitate vitae, de divinatione per somnum, ex interpretatione Conradi Gesneri, Ti-

gurini, prodierunt Tubingae 1543. 4) Scholia in Aristotelis libros de anima, libb. de generatione animalium, & librum de sensu & sensibilibus, MSta asservantur in Codice regio Parisiensi. 5) Scholia in Aristotelis Metaphysica, in Cod. Coisliniano; v. Montfaucon Catal. bibl. Coislin. P. I, p. 227. 6) Scholia in libb. V, IX, X Ethicorum ad Nicomachum; v. supra in Eustratio.

MICHAEL Psellus, Constantinopolitanus, Michaëlis Ducae praeceptor. V. Allat. de Psellis in Fabric. B. Gr. Vol. V sub fin. Cum saepenumero hunc confuderint cum Michaële Ephesio & librarii & alii viri docti recentiores, difficile est pronuntiare, quinam in Aristotelis libros commentarii, sub alterutrius nomine circumferri soliti, ad hunc vel alterum vere pertineant. Commentarios perpetuos Michaëli Psello deberi, contra Scholia in singula tantum Aristotelis loca Michaëli Ephesio, opinatur Allatius, cui quidem opinioni etiam plurimorum Codicum auctoritas favet. Ad Michaëlem Psellum referuntur: 1) Paraphrasis in Aristotelis librum de Interpretatione, Graece edita, cum Ammonii & Magenteni commentariis, Venet. apud Ald. 1503, fol. Latine cum eiusdem Pselli compendio in quinque voces Porphyrii & Aristotelis praedicamenta, Basil. 1542, 8; quod compendium prius Graece editum fuit Paris. 1540, 1541, 12. 2) Commentarius in librum secundum Analyticorum posteriorum, Latine tantum editus. An Graece supersit, nescio. 3) Commentarii in Aristotelis libros de physica auscultatione, qui Latine prodierunt ex interpretatione Io. Baptistae Camotii, Venet. 1554, fol. Graece exstant MSti in Cod. reg. Paris. MCMXLVII. Cf. etiam Allat. l. l. p. 29. 4) Synopsis logicae Aristotelis, ex qua Petri Hispani summula maximam partem excerpta est. Graece & Latine illam edidit Elias Ehingerus Aug. Vindel. 1597, 8. In Cod. Paris. modo memorato exhibetur etiam Graeca paraphrasis MSta libri de coloribus, Latine tantum typis evulgata.

NICEPHORUS Blemmydes, Presbyter & monachus Constantinopolitanus, vixit sub Theodoro Lascari, Imperatore, qui illum Patriarcham designavit a. 1254, quod tamen munus ille non adiit. Habemus adhuc eius Epitomen logicae & physicae doctrinae Aristotelis in gratiam Ioannis Ducae confcriptam. Epitomen logices typis evulgavit e quatuor Codd. Augustanis Graece & Latine, &

epitomen physices e duobus Codd. eiusdem bibliothecae Graece tantum, Io. Wegelinus August. Vind. 1605, 8. Fabricius affirmat (B. Gr. Vol. VI, p. 342), Blemmydam Physicae fragmentum exegeseos suae in Psalmos *inseruisse*; cum tamen potius, cum illud *subiecisse*, dicere debuisset. Nam Blemmydes fragmentum hoc haud dubie propter argumenti affinitatem subiecit, quippe in memorata exegesi Psalmi octavi, ut in tota fere physicae epitome, de coelorum ratione differit, quorum magnificentiam in laudem artificis divinus vates mirifice praedicat. Monui hoc, ne quis fragmentum illud epitomes ipsius caput ex mente Blemmydae constituere sibi persuadeat. Ceterum textus utriusque epitomes emendari & locupletari aliquando poterit e Cod. Mediceo, (Bandini T. III, p. 6) Matritensi, (Iriarte Cat. T. I, p. 197) & Vindobonensi (Lambec. T. I, P. I, p. 345.) Alius Blemmydae *de quinque vocibus* libellus Latine editus est ex versione Ioach. Perionii Basil. 1542, 8. Exiit quoque, ut Blemmydae opus, *συνοπτικὸν σύνταγμα φιλοσοφίας*, Latine tantum, Georgio Valla Placentino interprete Basil. 1542, 8; verum referendum hoc est aut ad Nicephorum Gregoram, aut ad *Gregorium* monachum Aneponymum, cuius sub nomine etiam Graece lucem vidit cum Scholiis Io. Wegelini Aug. Vindel. 1600, 8.

NICOLAUS *Damasceus*, Augusti Imper. familiaris, scriptis historicis & philosophicis clarissimus. Ex libris eius tamen illi, qui ad Aristotelem illustrandum faciebant, ad unum omnes perierunt. Memorantur apud interpretes Aristotelis antiquiores Nicolai libri *de Diis*, (Simplic. ad auct. phys. fol. 32 b.) libri *de philosophia Aristotelis* (Id. ad libb. Ar. de coelo fol. 97 a.) & libri *de philosophia prima* (Averrhoës in Ar. Metaph. lib. XII, com. 44.) Sub his postremis intelligi potest paraphrasis Metaphysicorum Aristotelis: nam Averrhoës l. l. & alibi passim docet, aliam verborum Aristotelis lectionem secutum fuisse Nicolaum. Idem Averrhoës (ad Aristot. lib. III de anima com. 14) *recte*, inquit, *videmus, quod Theophrastus & Themistius & Nicolaus, & alii antiquorum Peripateticorum magis retinent demonstrationes Aristotelis, & magis conservant verba eius*. Hinc forte concludas, fuisse etiam Nicolai commentarium in Aristotelis libros de anima. Cf. Patric. disc. Perip. p. 136. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 306.

NICOMEDES. Quisnam fuerit, ignoro. Superesse eius Scholia Graeca MSta in Aristotelis Analytica priora, e Cat. bibliothecae Strozianae refert Labbeus p. 172.

NICOSTRATUS. Saepius citatur a Simplicio ad Aristot. Categor. ut fol. 14 b. 32 b. 108 b. In ἀπορίαις & ἐνστάσεσι, quas ad Categorias scripserat, Lucium du- cem habuisse ab eodem dicitur ibid. fol. 1 a.

OLYMPIODORUS *iunior Alexandrinus*, diversus ab Olympiodoro, Theophrasti discipulo, & ab Olympio- doro itidem Alexandrino, Procli praeceptore, vixit cir- ca a. 565 p. C. n. Habemus eius *commentarios in Aristo- telis quatuor libros Meteorologicorum*, Graece editos cum Fed. Turrisani praefatione & cum Io. Philoponi commenta- rio in librum primum Meteorologicorum, Venet. apud Aldi fil. 1551, fol. & Latine ex interpretatione Io. Bapt. Camotii ibid. 1551 & 1567, fol. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. IX, p. 352, & supra elenchum Codd. passim.

PASICRATES *Rhodius*, Bonaei filius, Eudemi Rho- dii frater. Commentatus esse dicitur in Aristotelis Cat- egorias a Fabricio in B. Gr. Vol. II, p. 111. Haud du- bie Patricium secutus est Fabricius; equidem tamen non memini, me Pasicratem, ut Categoriarum interpretem, laudatum reperire. An eidem tribuendus sit Aristotelis Metaphysicorum, qui nunc legitur, liber secundus, alio loco dispicietur.

PHANIAS *f. PHAENIAS*, Ereffe, Lesbi insulae ur- be, oriundus, Aristotelis discipulus & familiaris. Scri- psit praeter alia etiam libros *de Categoriis*, *de Interpreta- tione*, & *Analytica*, qui tamen omnes temporis naufragio perierunt. V. Ammon. ad Aristot. Categ. fol. 5 a. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 308.

PHOTIUS, Patriarcha Constantinopolitanus usque ad annum 886, quo a Leone sapiente Imp. Basilii Mace- donis Imp. filio, sede patriarchali pulsus atque in exsilium eiectus in monasterium Armeniacorum Bordi di- ctum secessit, ubi etiam a. 891 vita defunctus est. Ex magna copia librorum, quos scripsit & compilavit vir ingenii dotibus, animi robore, & acerrimo literarum studio eminentissimus, huc pertinent: 1) *Synopsis Cate- goriarum Aristotelis*, quam MStam exstare in Cod. reg. Paris. auctor est Labbeus bibl. nov. MSS. pag. 114. 2) *Commentarius in Aristotelis librum de Interpretatione*, qui etiam

in Cod. Paris. asservatur, teste Colomesio *de Photii scriptis*. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. IX, p. 369 fq.

PORPHYRIUS, cognomine *Malchus*, natus Tyro f. ut alii volunt Batanea, Syriae oppido, a. C. 233, Plotini & Procli discipulus. V. Holsten. de vita & script. Porphyrii in Fabric. B. Gr. Vol. IV, p. 207. Balfourci Comment. in libb. Aristot. de philosophia pag. 52. Notissimus est eius libellus *περὶ γένους, καὶ εἶδους, καὶ διαφορᾶς, καὶ ἰδίου, καὶ συμβεβηκότος*, qui vulgo Categoriis Aristotelis praemittitur. In Graecis Codd. & in editis inscribitur *περὶ τῶν πέντε φωνῶν, αὐτὴν εἰσαγωγὴν πρὸς Χρυσόστομον εἰς τὰς Ἀριστοτέλους κατηγορίας*. Alio loco de eo accuratius adhuc differemus. Ceterum in hanc Isagen scripsit commentarium Arabicum Athireddinus Mofadhel Ben Omar, qui inter Mohammedanos tanto in pretio fuit, ut plures eum novis commentariis & Scholiis illustrarent & locupletarent. Exstant eius exempla MSta in bibliothecis Scorialensi & Parisiensi. Praeterea scripsit Porphyrius, *εἰς τὰς Ἀριστοτέλους κατηγορίας ἐξηγήσειν κατὰ πρῶτον καὶ ἀπόκρισιν*, quae Graece edita est Paris. apud Io. Bogardum 1543, 4; Latine, interprete Ioanne Bernardo Feliciano, Venet. 1546, 1566, fol. apud Hieron. Scotum una cum Dexippi in Categorias quaestionibus. Alia fuit eius *ἐξηγήσεις τῶν κατηγοριῶν*, libris VII ad *Gedalion*, laudata a Simplicio ad Categ. fol. 1 a. & teste eodem a Iamblichio excerpta. Memoravit denique saepissime Porphyrii expositionem libri *Aristotelis de Interpretatione* Boëthius in comment. ad eund. lib. ut p. 252, 295, & alibi. De scriptis Porphyrii omnino consuli possunt, quae ex Anonymi Arabica philosophorum bibliotheca propinavit Abulpharagius in hist. dynast. p. 83. Cf. Casirii bibl. Arab. Hispan. p. 185. Apud Balfourem l. l. Porphyrius dicitur Ethica quoque ad Nicomachum explanasse, quod unde habuerit Balfourens, mihi non liquet.

PROCLUS, Lycius, in schola Atheniensi successor Syriani, quem, praeter Olympiodorum Alexandrinum, habuit praeceptorem, natus est a. 410, atque obiit a. 485. V. Marini *Proclum s. de felicitate*. Eorum, quae ad Aristotelis libros commentatus est, nihil aetatem tulit. *Ἐξηγήσειν* eius libri de Interpretatione in usum suum se convertisse ipse testatur Ammonius Hermeae initio com-

mentarii ad eundem librum. Libris duobus *de motu* Aristotelicam de hoc argumento doctrinam Proclus in compendium redegit. Simplic. ad Aristot. ausc. phys. fol. 142 b. Editi sunt illi Paris. 1543, & Basil. 1531, 8. Scripsisse eum quoque in Aristotelis libros de Coelo & Meteorologica, suspicatur Patricius discuss. Peripat. pag. 41. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. VIII, p. 455.

SIMPLICIUS, Cilix, Ammonii Hermeae & Damascii discipulus, doctissimus utique & acutissimus omnium Graecorum Aristotelis interpretum, medio seculo sexto floruit, & partim Alexandriae, partim Athenis, aliquamdiu etiam apud Chosrhoëm, Persarum regem, aetatem degit. In Commentariis, quos in Aristotelis libros nonnullos contexuit, quamvis eodem perverso consilio, quod Alexander Aphrodisieus, Ammonius & alii secuti fuerant, omnem operam eo tetenderit, ut Pythagoreorum, Eleaticorum, Platonis & Stoicorum placita cum Aristotelicis conciliaret, sensum tamen verborum Aristotelis, quandocunque merum interpretem egit, rarissime ab eo depravatum, aut in falsum detortum invenimus. Attulit ex philosophorum Aristotele antiquiorum scriptis, quorum alia etiamnum habemus, alia in perditis numeramus, loca integra, ita ut ipsis lectoribus iudicandi relicta sit opportunitas, an illorum opiniones cum Aristotelicis vere consentiant, necne. Multi praeterea cum explanandis Aristotelis libris iam ante eum occupati fuissent, horum commentarios diligentissime ille evolvit, atque sedulo inde congeffit, quas recte intelligendis aut ab aliorum sententiis discernendis Aristotelis placitis inservire forte possint; quare si quis solius Simplicii commentarios accurate adhibuerit, eum plurimis priorum interpretum, qui eosdem cum hoc Aristotelis libros explicarunt, commentariis facile carere existimaverim. Exstant quidem: 1) Συμπληκίου διδασκάλου τοῦ μεγάλου σχόλια ἀπὸ φωνῆς αὐτοῦ εἰς τὰς Ἀριστοτέλους κατηγορίας, edita Graece ex Zachariae Calliergi officina, quemadmodum subscriptio palam facit & monogramma nominis Calliergi in fronte libri; (adeoque non ex officina Aldina, ut Fabricius refert B. Gr. Vol. VIII, pag. 636) Venetiis, 1499, fol. Cf. Maittaire. Ann. typogr. T. I, pag. 686. Morhof. Polyhist. T. II, lib. I, cap. IX, n. 6. Alia eorum editio prodit cum La-

tinis *Iusti Velfii* ad singulas Categorias Scholiis Basileae apud Mich. Ifingrin. 1551, fol. *Latine* ea vertit *Guilelmus de Morbeka*, (Ord. Praed. fl. a. 1270) cuius tamen versio lucem non vidit; alia versio *Guillemi Dorothei* typis expressa est Venetiis apud Hieron. Scotum 1541, fol. alia Anonymi ibidem a. 1550 evulgata est, recusa etiam a. 1567. Apud Fabricium memorantur praeterea versiones Latinae, una edita Venet. 1500; altera cura *Pauli de Genecano* Venet. 1516, fol. 2) *Commentarius in Aristotelis auscultationes physicas*, quem Graece edicit Fr. Asulanus Venet. 1526, fol. *Latine* ex versione *Lucilli Philalthaei* prodiit Venet. apud Hieron. Scotum 1543, 1565, fol. ed. recusa ibid. 1567, 1587, & Paris. 1545, fol. ap. Io. Roigny. Singula huius commentarii loca illustravit & emendavit Petrus Petitus in Miscell. Observv. Traiecti ad Rhen. 1682, 8. 3) *Commentarius in Aristotelis libros IV de Caelo*, vulgatus Graece a Fr. Asulano Venet. 1526, fol. *Latine*, interprete *Guilelmo de Morbeka* Venet. 1540, fol. & interprete *Guil. Dorotheo* ibid. 1544, fol. deinde ex versione Anonymi, qui etiam Codices Graecos denuo se contulisse profitetur, Venet. 1548, 1555, 1563 & 1584, fol. 4) *Commentarius in Aristotelis libros III de anima*. Hunc cum Alexandri Aphrodisieii commentario in librum de sensu & sensibili, & Michaëlis Ephesii in parva Naturalia Scholiis, Graece edidit idem Asulanus Venet. 1527, fol. Latina eius interpretatio cura *Ioannis Fastoli*, Patavini, una cum prooemio, quod in editione Graeca desideratur, prodiit Venet. 1543, fol. Alia *Evangelistae Lungi* Asulani Venet. apud Hier. Scot. 1564 & 1587, fol. Prooemium illud, utpote adhuc ineditum, Graece e Cod. Matritensi LIV. inseruit Iriarte Catal. bibl. Matrit. p. 181. Epitomen quoque commentarii huius Simpliciani Graece concinnavit & edidit Iac. Schegkiius Basil. 1544, 8.

SOPHONIAS, Monachus. Supereffe eius commentarium Graecum in Aristotelis Categorias s. tractationem de homonymis, synonymis, paronymis, heteronymis, polyonymis, testatur Labbeus bibl. nov. MSS. p. 115.

SOSIGENES, Aegyptius, C. Iulii Caesaris aequalis, qui eum ad anni solaris emendationem adhibuit, (Plin. H. N. XVIII, 25) Alexandri Aegaei fuit praeceptor, & ipse, si Patricio (in disc. Peripatet. p. 134) fidem habeas, Andronici Rhodii discipulus. Laudatur Σωγίγνης

δ Περιπατητικὸς ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀναλυτικῶν, *de revolutionibus*, apud Proclum hypotyp. astronom. posit. pag. 45. Commentarium eius in libros Aristotelis *de coelo* memorat Simplicius, (ad eosd. libb. fol. 131 a. ed. Gr.) qui etiam plurima Sosigenem ex Eudemi libris depromisse ait ibid. fol. 124 a.

STEPHANUS, philosophus Peripateticus, vulgo parum cognitus. Fuit eius commentarius Graecus in Aristotelis *elenchos Sophisticos* in bibliotheca Diegi Hurtadi Mendozae. Manuscripta etiam asservari in bibliotheca Parisiensi eiusdem Scholia in Aristotelis libros *de anima*, & in *Rhetorica*, auctor est Labbeus l. I. pag. 173 & pag. 270.

SYRIANUS, Philoxeni filius, Alexandrinus, Athenis philosophiam docuit usque ad annum circiter 450 p. C. n. quo vita defunctus est. Commentarius eius in librum Aristotelis *de Interpretatione*, saepe citatus a Boethio, (Opp. pag. 295, 352) nunc deperditus est. Alius commentarius in *Metaphysica Graece* exstat in pluribus bibliothecis; edita tamen est pars eius tantum, quae ad libb. II, XIII, XIV, spectat, & quidem non Graece, sed ex *Latina versione* Hieronymi Bagolini, Venet. 1558, 4. Cf. supra elenchum Codd. p. 186.

THEMISTIUS, Paphlago, dictus *Euphrades* in eloquentiae suae laudem, vixit primum Nicomediae, ubi philosophiae diligentissimam operam impendit, & commentarios in plures Aristotelis libros composuit, dein Constantinopoli, & quidem summis honoribus a Iuliano Imp. ornatus. Praeter *Orationes* eius, quae omnium eruditorum manibus versantur, lucem viderunt: 1) Παράφρασις τῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑστέρων Ἀναλυτικῶν. Latine eam vertit Boethius & post hunc Hermolaus Barbarus, Patricius Venetus, cuius interpretatio prodiiit Venetiis 1480, fol. 1499, fol. 2) Παράφρασις εἰς τὰ ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους φυσικῆς ἀκροάσεως. Latine edita est ex versione Hermolai Barbari Venet. 1480, fol. ibid. 1500, fol. 3) Παράφρασις τῶν περὶ ψυχῆς, quam idem Hermolaus Latine vertit, typisque evulgavit ibid. eod. a. Paraphrasin libri tertii Latine & novis cum Scholiis edidit Ludovicus Nogarola Comes Venet. 1570, fol. itidem Federicus Bonaventura, Urbinas, una cum suis opusculis, Urbini 1627, 4. 4) Παράφρασις εἰς τὸ περὶ μνή-

μης καὶ ἀναμνήσεως, περὶ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρευσης, περὶ ἐν-
υπνίων, καὶ εἰς τὸ περὶ τῆς καθ' ὕπνον μαντικῆς. Latine
prodiit ex versione Hermolai Venet. 1480, fol. & Ba-
sileae apud Henr. Petrum 1530, fol. Omnes illas para-
phrases adhuc memoratas Graece typis describi curavit
Trincavelus una cum Themistii orationibus, & Alexan-
dri Aphrodisieii libris de anima, & libro de fato, Venet.
apud Ald. 1534, fol. 5) *Paraphrasis in libros quatuor Ari-
stotelis de coelo*. Hanc ex versione Hebraica in Latinum ser-
monem transtulit Moses Alatinus, Spoletinus medicus
ac philosophus, quae versio prodiit Venet. 1574, fol.
6) *Paraphrasis in librum duodecimum Metaphysicorum Ari-
stotelis*, quae Latine tantum ex Hebraico a Mose Fin-
zio, Hebraeo, conversa, edita est Venet. 1558, 1570,
fol. Plura Themistii scripta perierunt, in quorum nu-
mero etiam sunt: 1) *Paraphrasis Categoriarum Aristotelis*, e
qua liber de decem Categoriis, Augustino vulgo tribu-
tus, maximam partem excerptus est, laudata a Simpli-
cio ad Categ. fol. 1 a. & saepissime a Boëthio. 2) *Para-
phrasis Analyticorum priorum*. Haec quidem, a Fabricio &
aliis in deperditis habita, exstat MSta Graece in Codi-
ce bibliothecae Parisiensis. 3) *Paraphrasis Topicorum Ari-
stotelis*, saepissime a Boëthio citata. Integra eius frag-
menta ex versione Hebraica in Arabicum suum com-
mentarium in eadem Topica transtulit Averrhoës. 4)
ὑπομνήματα in universos Aristotelis libros, a paraphra-
sibus, quas modo diximus, diversa. Vid. Photii biblioth.
Cod. LXXIV.

THEODORUS Metochita, magnus logotheta inde ab
anno 1314 sub Andronico Palaeologo seniore Impera-
tore, dein ab Andronico iuniore dignitate exutus & pa-
tria eiectus, mox ramen ab exilio revocatus vixit Con-
stantinopoli in monasterio Choraë a se ipso instaurato,
in quo etiam diem supremum obiit a. 1332. Latine su-
perest eius *Paraphrasis in Aristotelis Physicorum libros VII*,
de anima libros III, *de coelo libros IV*, *de ortu & interitu li-
bros II*, & *in Parva Naturalia*, ex versione Gentiani Her-
veti, quam typis exprimi curavit Simon Schardius Ba-
sil. 1559, 4, cum praefatione Phil. Bechii, Medici; ed.
recusa Ravennae 1614, 4. Graece exstat haec paraphra-
sis in Cod. regio Parisiensis. Memoratur etiam MSta ap.
Labbeum pag. 114. Paraphrasin Metochitae in Aristote-

lis libros *de partibus animalium* MStam in Italiae bibliothecis occurrere notavit Gesnerus. V. Fabric. Bibl. Gr. Vol. IX, p. 214. Cf. Montfaucon Catal. bibl. Coislin. P. I. p. 223, & supra elench. Codd.

THEODORUS *Prodromus iunior* s. *Ptochoprodromus*, floruit ineunte seculo duodecimo, Alexio & deinde Ioanne Comneno Imperatoribus. Praeter varia carmina erotica scripsit etiam Scholia in Aristotelis *Analytica posteriora*, quae MSta in bibliotheca Vaticana supereffe, notavit Gesnerus. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. VI, p. 799.

THEOPHRASTUS. Huius exstiterunt: 1) *Analyticorum libri*. 2) *Ἀναλυτικῶν* compendium. 3) *περὶ συλλογισμῶν λύσεως*. V. supra p. 187.

D E

LIBRORUM ARISTOTELIS

INTERPRETIBUS ARABICIS

EORUMQUE COMMENTARIIS.

INTER barbaras gentes, quae a seculo p. C. n. quarto imperium Romanum felici successu oppugnarunt, eo potissimum eminuere Arabes, quod Syriam, Aegyptum, aliasque imperii provincias licet hostiliter ingressi, bonarum tamen artium literarumque studiis tum ibi florantibus, inprimis post perspectam eorum ad vitae comoda utilitatem & fructum, non solum quodammodo parcerent & faverent, sed etiam proprio Marte ea prosequi conarentur. Factum hinc est, ut iisdem temporibus, quibus in occidentalibus Europae terris barbariei squalore obruta & prope enecata essent hominum ingenia, literis apud Arabes patesceret effugium atque adeo hospitium satis lautum, utque postea horum ex Africae ora septemtrionali in Hispaniam & Siciliam transitus illas in has regiones denuo reducendi opportunitatem praeberet. Nec honoris literis habiti, & industriae ab Arabibus in illis addiscendis & excolendis collocatae,

sola memoria nunc superest. Asservantur etiamnum in bibliothecis, praesertim Hispaniae & Italiae, multae Arabicorum scriptorum reliquiae, tum ad suae gentis historiam, tum ad rerum naturalium scientiam, ad medicinam, philosophiam, mathesin, astronomiam & astrologiam spectantes, quarum ut plurimum non nisi mancam habemus notitiam, idoneam tamen, unde haud mediocri nec ab omni parte infelici conatu Arabes aliquando in literis versatos fuisse, recte colligamus. Interea dolendum est, defuisse adhuc, qui linguae Arabicae, & rerum gestarum per omne istud aevum, quo Arabes tam armis & bellica virtute, quam ingeniorum expolitione & cultu invaluerunt, satis gnarus, fata & vicissitudines, quas literarum studia per Arabes subierunt, diligenter & accurate enarraret. Non ignoro *Pocockii*, *Hottingeri*, *Herbelouii*, *Reiskii*, *Casirii*, aliorumque, ex nostratibus etiam, hanc in rem merita; neque vero illi opera sua affecuti sunt, ut gravissima historiae literarum sub Arabum imperio capita illustrata satis dici possint. Debemus viris doctissimis quidem singulorum Arabum, ingenio & eruditionis copia eximiorum, nomina & vitas sedulo collectas, librorum, quos illi concinnarunt, aut concinnasse feruntur, indices & descriptiones, Codicum Arabice exaratorum recens, alia quoque, quibus historiae, religiones & mores Arabum egregie explicantur. Attamen restant quaestiones maximi adeo momenti ad Arabum rem literariam pertinentes, nondum penitus excussae & dilucidatae, quae igitur subtiliorem adhuc interpretem desiderant. Est in his primo loco ponenda quaestio *de studii Graecarum literarum inter Arabes initiis & rationibus*. Quamvis enim saepe & satis luculenter declaratum sit, Arabes omnino literarum cultum eruditionemque a Graecis accepisse, idemque etiam versiones Graecorum librorum Arabicae, quas in bibliothecis passim reperias, aperte testentur, non ad liquidum tamen perductum videri debet, utrum ipsi unquam Arabes Graecam linguam addidicerint, an innotuerint illis libri Graecorum e versionibus tantum exoticis; deinde, quae fuerint causae, cur apud Arabes, quod observatum est, lectio librorum a Graecis scriptorum intra certum quoddam horum genus contineretur; denique, cur doctrinae ex his libris ab Arabibus partae

fenſim ſenſimque tam ſingularem habitum formamque induerent, ut priſtinam earum conditionem vix agnoſcas. Iam vero, cum in hoc celeberrimorum Ariſtotelis interpretum recenſu merito a me exigi ſentirem, ut, quantum id mihi liceret, commentarios in Stagiritae libros ab *Arabicis* quoque interpretibus contextos notos facerem, iisque pretium ſtatuere, haud ſatis firmo pede opẽram hanc me aggreſſurum eſſe mox animadverſi, niſi antea de rationibus ſtudii omnino, quo Arabes in Graecas literas incubuerunt, curioſius diſpicerem. Qua tamen diſquiſitione facta, quae ſuper toto hoc argumento recte tradi ratus ſum, ea paucis tantum hic delibare. licet: nam omnia ac ſingula perſequi, ipſum vetat propoſitum meum, ex quo de ſolius Ariſtotelis interpretibus agendum eſt; & conferri quoque poſſunt a lectoribus, quorum quidem intererit, quae alio loco fuſius diſputavi. *

Prima *exquiſitionis eruditionis* ſemina inde ab eo demum tempore inter Arabes ſpargi coeperunt radicesque egerunt, quo Caliphiſ Ommiahndis gens Abbaffidarum ſive Haſchemidarum ſucceſſit, quippe ſub horum regno pacatis tantisper rebus, & conſtituta Bagdadi certa imperii ſede. Fuerunt autem poſſimum Iudaei & Chriſtiani, in Arabia & Syria degentes, quorum operae debetur, ut literis primum in Saracenicorum principum aulam aditus aperiretur: nam plerique horum etſi more vulgi non tam literis, quam mercaturae, aut ſationi, aut quaestui e pecore, & variis terrae ſuae proveniuntibus faciendo ſe tradidiſſent, erant tamen inter eos quoque viri docti, qui Graecos libros legerent & in linguam vulgarem transferrent. Iuſtiniani imperatoris iam aerate Sergius, Syrus, plures Graecorum libros vernaculo ſermone reddiderat, in his Hippocratis aphoriſmos; & verterat etiam e Graeca in linguam Syriacam duos Homeri libros de Ilii excidio Theophilus quidam Chriſtianus, ut Damascium, Eulamium, celeberrimos philoſophos Peripateticos, e Syria oriundos, alioſque taceam. Iſti docti Iudaei & Chriſtiani inter Arabes verſantes, & e Graecorum diſciplina profeſſi, cum praecipue arte medica,

* V. Commentationem meam de ſtudii Graecarum literarum inter Arabes initiis & rationibus, in

Commentatt. Soc. Reg. ſcient. Gotting. a. 1791.

quam exercebant, principibus Arabum se commendarent, nec non philosophiae & elegantiorum literarum scientia ingeniorum animorumque ornatum quendam prae se ferrent, non potuere non apud illos & sibi, & doctrinis, quas profitebantur, auctoritatem & famam conciliare. Hinc explicandum est, cur primum scripta Graecorum medici & philosophici argumenti in Arabum notitiam venire. Erat nempe medicinae & rerum naturalium scientia, quam Saracenorum duces in viris doctis, quos secum habebant, maxime admirati sunt, cuius etiam utilitas & fructus statim in promptu erat hominibus ceteroquin ab eminentiori ingeniorum cultu alienis. Medici autem illius aetatis non solum arti, quam recte vocant, salutari, diligentiam suam unice tribuere soliti, in philosophiae quoque studiis magnam otii partem consumserunt. Etenim necessario hoc requirebatur, quandoquidem omnis doctrina medica tum a Graecorum penu erat derivanda, & libri Graecorum medici argumenti sine accurata philosophiae cognitione intelligi vix poterant. Igitur ipsius artis medicae studia inter Arabes progerminantia, Hippocratis & Galeni nomina a Syris Graece doctis frequenter laudata, eorum libri tam argumenti medici, quam philosophici, saepius ab iisdem citati, occasionem praebere debuerunt, ut etiam in alios libros Graecos ad philosophiam spectantes eorumque auctores sermo incideret. Ex his quidem tum temporis nulli magis eruditorum manibus versabantur, quam libri Platonis & Aristotelis, ad quos curiose pericrutandos medici etiam Galeni potissimum scriptis excitabantur, quae placita Platonica & Aristotelica saepissime attingunt. Praeterea omne philosophiae studium eo fere abierat, ut, quae Plato & Aristoteles de rebus divinis humanisque commentati essent, ea aut illustrarent viri docti, aut alternatim modo impugnarent, modo defenderent, modo inter se invicem coniungere anniterentur. Quoties igitur inter viros doctos de rebus medicis aut philosophicis coram Arabibus agebatur, nomina Hippocratis, Galeni, Platonis, Aristotelis, aliorum, aures Arabum personabant: quare istos desiderium subiit, eorum scripta ipsa pernosceri, de quibus tot praeclara fando acceperant.

Simulac Arabes, eorumque principes, bonarum lite-

rarum utilitatem ipsi intellexissent, earum amore populares incendere, eosque praesertim ad Graecorum scripta legenda adhortari coeperunt. Verum enimvero Arabes Graecam linguam ignorabant: quamobrem, ne Graecae sapientiae fontes illis occluderentur, primus Al Mansor larga proposuit praemia illis, qui libros Graecos ad medicinam, philosophiam, historiam naturalem & rem mathematicam pertinentes, Arabica veste induissent. Quod quamvis non magis per Arabes ipsos effici posset, erecti tamen sunt Chaliphae mandatis & exhortationibus Syri, ut libros Graecos Syriaco saltem sermone, qui Bagdadi vernaculus erat, exprimerent, quo facilius illi aut ab Arabibus intelligi, aut in patrium sermonem traduci possent. Quare Arabes primum libros a Graecis scriptos, non, quo ab auctoribus compositi sunt, sermone, sed ex versionibus Syriacis legerunt; neque enim tum aderant praeter Syros, quibus ducibus in sapientiae Graecae adyta penetrare licuisset. Qua ratione, quorumve virorum industria istae primae librorum Graecorum versiones Syriacae confectae fuerint, nunc quidem definiri nequit: nam earum versionum, quae tempore Chaliphae Al Mansor susceptae sunt, nulla constant exempla; dubitari saltem potest, an ulla Graeci alicuius libri versio Syriaca ex earum numero, quae adhuc tenemus, ad Al Mansoris aetatem revocanda sit. Fuisse autem eas vitiosissimas, etiamsi hoc scriptores fide digni non testarentur, evinci exinde potest, quod temporibus statim subsequenter viris doctis novas versiones curare necessarium videretur, & quod recentissimae versiones Syriacae, de quibus constat, licet ad plurium seriorum interpretum limam exactae, naevis mendisque scatent.

Paulo serius versiones librorum Graecorum *Arabicae* confectae sunt, & quidem regnantibus Chaliphis Al Mamun & Motawackel. Quorum prior facile perspexit, popularibus suis, quippe quibus maximam partem Syriaca quoque lingua esset exotica, librorum Graecorum versionibus Syriacis non satis consultum iri; ut Graecae itaque eruditionis copiae magis illis innotescerent, testibus Abulpharaio & Leone Africano, ingentem virorum doctorum congregavit numerum, misit in Syriam, Armeniam & Aegyptum, qui libros ad medicinam, physicam,

philosophiam, cosmographiam & astronomiam spectantes coëmerent, iussitque viros doctos, inprimis Ioannem Mesueh, medicum suum, eorum versiones Arabicas curare. Constat vero, istas versiones Arabicas, saltem earum plurimas, non immediate ex Graeco factas esse, sed fluxisse potius ex versionibus Syriacis, Persicis & Copticis. Omnes fere versiones Arabicae, quae *etiamnum* in bibliothecis Vaticana, Scorialensi, Parisiensi, Leideni, aliis, asservantur, ex Syriaco factae sunt; celeberrimi quoque interpretes Graeca non Arabice, sed Syriace, verterunt; & hinc demum illa in sermonem Arabicum translata sunt. Mirum sane est, non memorari gentem Arabem, qui Graeca ipsa patrio sermone reddidisset. Inter interpretes librorum Graecorum apud Arabes, quantum scio, solus laudatur Honainus ben Isaac, qui libros Graecos quosdam e Graeco ipso in sermonem Arabicum traduxit: verum is gente Syrus fuit, & tum demum versionibus Arabicis conficiendis insudavit, postquam e Graecia, ubi per biennium literis operam dederat, linguae Graecae scientia, multisque libris, praesertim Aristotelis, Euclidis, Ptolemaei, Galeni, Alexandri Aphrodisieii, Themistii, Porphyrii, Simplicii, auctus, Bassoram venisset, ibique Arabicam linguam didicisset. Ipsa novissima librorum Aristotelis versio Arabica, ab Averrhoë, Arabe Hispano, confecta, mera repetitio antiquiorum versionum est, quae omnes ex Syriaco fluxerunt: nam Averrhoës harum tantum vitia passim castigavit; Graecum textum non habuit ante oculos, id quod non solum ex ipsius versionis Averrhoisticae indole, quatenus de ea ex antiquissima librorum Aristotelis versione Latina, quae quidem non immediate ex Arabico, sed ex Hebraica Arabici textus versione facta est, iudicare licet, sed etiam ex disertis discipulorum Averrhois & primorum philosophiae Aristotelicae in terris Europae occidentalibus restauratorum testimoniis patet.

Quale pretium tum versionibus Arabicis librorum Graecorum omnino, tum inprimis iis, quibus Aristotelis libri donati sunt,tribuendum sit, & utrum illae Graeci textus sensum & vim exprefferint, necne, declarare hodie nemo ausit, quoniam aut MStae in bibliothecis latent, aut ex versione Latina tantum, barbara ut-

plurimum & infida, editae sunt. Ignoramus adeo, quid solus Averrhoës in emendanda Aristotelis versione praestiterit, cum eum plures antecesserint in eodem studio versati. Apparet vero hinc simul, de commentatoribus in Aristotelis libros eatenus tantum iudicium ferri certum posse, quatenus non textu Graeco, sed versione eius aliqua manca & vitiosa usi fuerint. Ceterum eorum scripta lucem nondum viderunt, praeterquam, quod Averrhois explanationes & Alpharabii nonnulla ex Latina versione typis impressa habemus, de quibus etiam infra in universum quaedam monui.

ABDALLAH *Abulpharagius Ebn Althajeb*, Iracensis (Assyrius), floruit ineunte Hegirae seculo quinto. Deditur illi de *plantis* tractatus ex Aristotelis libris excerptus, cuius iam mentionem fecimus, & commentarius in Aristotelis *Oeconomica*, quae etiam Arabice transulisse dicitur. Exstat & tractatus ille & commentarius in bibliotheca Escorialensi. V. Casirii bibl. Arab. Hispan. T. I, pag. 300. Confer Gregor. Abulpharag. hist. dynast. pag. 233.

ABU Ahmad Ben Karnib. Laudatur eius Commentarius in librum primum & quartum auscultationum physicarum Aristotelis apud Casirium T. I, p. 244.

ABU Baschar Althabaraeus. Dicitur Arabice transulisse Macidori cuiusdam commentarium amplissimum in librum de *astrorum influxu* Aristoteli tributum. Casirii bibl. T. I, pag. 245.

ABULPHARAGIUS Cadamah. Edidit commentarium in partem librorum de auscultatione physica. Casirii bibl. T. I, pag. 244.

ABU Ruh Alfabaes. Alexandri Aphrodisiensis commentarios in Aristotelis primum librum de physica auscultatione Arabice vertit. Casirii bibl. T. I, pag. 243. Versionem postea emendavit Iahia ben Adi.

ABU Zacharia Iahia Ben Adi, Christianus Iacobita, natus in Mesopotamiae urbe Tigrith. Praeterquam quod
Aristot. Vol. I. X

aliorum, maxime Honainotum, versiones Arabicas e Graeco aut Syriaco factas castigavit, ipse quoque Aristotelis Categorías, libros Topicorum una cum Alexandri Aphrodisiensis & Ammonii Hermeae commentariis, nec non Themistii in libros de coelo commentarios de-novo ex Syriaca versione Isaaci ben Honain Arabice reddidit. Mira quoque fuit eius in calligraphia sollertia, etsi nonnunquam intra unius diei & noctis spatium centum folia scribendo implevisse dicitur. Vid. Casirii bibl. T. I, pag. 304.

ABRAHAM *Abdallah*. Aristotelis Topica Arabice convertit, ut ex Arabica philosophorum bibliotheca memorat Casirius T. I, p. 305.

AHMAD (*Ben Mohamad Ben Meruan Ebn Althajeb*), Persa, Sarkhasensis, Alkendii discipulus, floruit sub finem seculi Hegirae tertii. Scripsit commentarios Arabicos in Aristotelis Categorías, in librum de Interpretatione, in Analytica & in Artem Sophisticam. V. Casirii bibl. Arab. Hisp. T. I, p. 406.

ALI *Ben Zaraa*. Compendium librorum Aristotelis de historia animalium a Nicolao editum emendavit, & e Graeco in Arabicum sermonem transtulit. Casir. bibl. T. I, pag. 306.

ALCHINDUS (*Iacobus Ben Isaac Ben Alfabah*, sed vulgo dictus *Abu Ioseph Alchindus*), homo artis medicae, rerum naturalium, philosophiae, doctrinarum etiam mathematicarum peritissimus, Basora oriundus, floruit medio seculo tertio Egirae. V. Abulpharag. hist. dynast. p. 179. Pocock. spec. hist. Arab. p. 365. Hottinger bibl. Orient. p. 219. Librorum, quos scriptos reliquit, amplissimum catalogum ex *Arabica philosophorum bibliotheca* excerpsit Casir. bibl. Arab. Hisp. T. I. pag. 353. Huc maxime pertinent: de Aristotelis librorum ordine, liber I; de eiusdem proposito in praedicamentis, liber I; de decem praedicamentis, liber I; de Dialecticae demonstrationibus, lib. I; commentarius in Aristotelis Analytica, lib. I; de arte Topica, sive de locis logicis, unde argumenta quaeque sunt petenda, lib. I; animadversiones in artem sophisticam, lib. I; de physica auscultatione, liber I.

ALPHARABIUS (*Mohamad Ben Mohamad Ben Thar-khan Abu Nasser*), celeberrimus inter Arabes philosophus,

nomen accepit a patria *Pharab*, in cuius provinciae urbe *Baleh* natus est; Bagdadi & Halebi philosophiam docuit. Obiit Damasci a. Hegirae 339. Ex magno librorum eius numero hoc loco commemorandi sunt: Commentarii in Porphyrii *Isagogen*; in Aristotelis librum *Categoriarum*; in lib. de *Interpretatione*; in *Analytica*; in *elenchos sophisticos* (v. Labbei bibl. nov. MSS. p. 255); in libros *rhetoricos*; in *auscultationes physicas*; in libb. de *coelo & mundo*; in libb. de *meteoris*; in *Ethica ad Nicomachum*. V. Abulpharag. *hist. dynast.* IX, p. 208. Leo Afric. de *ill. Arab.* cap. V, pag. 265. Wolf. bibl. Hebr. T. I, p. 8. Casirii bibl. Arab. Hisp. T. I, p. 190.

ATHIREDDIN *Mofadhel Ben Omar*, Persa, oriundus urbe Abhara, floruit circa a. Egirae 650, a. C. 1251. Multa scripsit ad philosophiam Aristotelis illustrandam, quorum nonnulla etiam aetatem tulerunt. Huc maxime pertinent celeberrimus eius in Porphyrii *Isagogen* commentarius, & tractatus de quinque praedicamentis. Uterque liber exstat Arabice cum Anonymi Scholii in bibliotheca regia Parisiensi. Notatu quoque digni sunt libri de *logica*, *ortus luminum* inscripti, & liber *Physicorum*, in quos plures docti Arabes commentati sunt. V. Casirii bibl. T. I, p. 185 sq.

AVERRHŌES (*Abul Valid Mohamad Ben Ahmed Ben Roschd*), Cordubensis medicus & philosophus celeberrimus, floruit circa a. Egirae 570 (a. C. 1173). Is Aristotelis libros in Arabicum sermonem (non e Graeco, sed ex Syriaco) denuo transtulit, & plerisque triplici commentario instruxit, in quibus tamen fere semper Alexandri Aphrodisiensis interpretationem sententiasque secutus est. Vid. Leo African. de *medicis Arab.* cap. XX. Herbelot. bibl. orient. pag. 130, T. III. Versionem hanc Arabicam una cum commentariis postea *Hebraice* reddiderunt docti Rabbini plures, & ex hac *Hebraica* versione fluxerunt antiquissimae illae barbarae & incomtae *Latinae*, quibus Scholastici doctores usi sunt, priusquam textus Aristotelis Graecus repertus esset. V. Conring. *antiquit. Acad. Diss.* III, p. 95. Ludov. Vives de *caus. corrupt.* art. lib. V, p. 167. Rhodigin. *lect. antiq.* lib. III, cap. II, pag. 73. Commentariorum Averrhois fuere interpretes plures, ut *Armegandus Blasius*, *Nisus Vitalis*, *Ioannes Franciscus Bura-*

na, *Abrahamus de Balmis*, *Ioannes Brugerinus Campegius*, *Iacobus Mantinus*, alii. Coniunctim tum ex versione Mantini, tum aliorum, & cum annotationibus R. Levi Ben Gherfon in libros Aristotelis logicos, notisque Bernhardini Tomitani in Averrhois & Aristotelis dicta editi illi sunt Venet. 1575, Voll. XII, 8. Cum haec editio non facile reperiatur, liceat mihi singulos commentarios Averrhois paulo diligentius enumerare. Insunt: Expositio in Porphyrii Isagogen; in Aristotelis Categorias; in librum de Interpretatione; media expositio in Analytica priora; expositio in Topica; in Elenchos Sophisticos; epitome Organi; quaesita varie in logica; prooemium in Auscultationes phyficas; in eisdem magna Commenta; in eisdem expositio media; earundem paraphrasis; librorum de coelo paraphrasis; commentarii in eosdem; media expositio in libros de generatione & corruptione; eorundem paraphrasis; expositio media Meteorologicorum; commentarii in libros de Anima; commenta in eosdem; media eorundem expositio; eorundem paraphrasis; media expositio librorum IX de historia animalium; paraphrasis librorum de generatione animalium; expositio Ethicorum ad Nicomachum; Paraphrases Rhetoricorum; Paraphrasis Poëticae; eiusdem summa; prooemium in XII Metaphysicorum libros; epitome eorundem; commentarii in XIV Metaphysicorum libros; media expositio in Metaphysicorum libb. XIII; eorundem paraphrasis; commentarii in libb. duos de plantis. Monitos utique hic lectores velim, ne statim de Averrhois commentariis, quales in versionibus Latinis exhibentur, iudicium ferant: ab hominibus enim Arabici sermonis non satis gnaris primum Hebraice, & ab imperitis utriusque & Hebraici & Latini sermonis Latine conversi sunt; quare irrepperunt innumera falsa, absurda & ridicula adeo, quae forte in Averrhoem minime cadant. Nimis acerbe & inique e. c. invecus est in eum *Ambrosius Leo Nolanus*, homo ipse insulsus, in *Castigationibus in Averrhoem* Venet. 1517, fol. Confer Erasmi Epist. lib. X, Epist. 29. Ceterum Averrhois in singulos Aristotelis libros scripta figillatim etiam, & in librorum Aristotelis editionibus, saepissime prodierunt. V. Elench. edd. Cf. de Averrhoë omnino Nicolai Antonii bibl. Arab. Hispan. T. II, pag. 240. Casir. bibl. T.

I, p. 184, 193, 299. Gaddius de Scriptt. non eccles. T. I, p. 50, & sub voce *Aristoteles*.

AVICENNA (*Abu Ali Al Hofain Ben Abdallah Ben Sina Al Schaüich Al Raiis*) praestantissimus medicus & philosophus, natus *Afsena*, pago urbi Bokharæ vicino, unde *Avicennæ* nomen ei adhaesit. A scriptoribus Arabicis appellari solet *Al Raiis*. Floruit circa a. Egiræ 560. Multa scripsit argumenti medici & philosophici, quorum indicem dedit Casirius bibl. Arab. Hispan. T. I, p. 268. Plurimi eius libri in bibliothecis adhuc delitescunt. Ad Aristotelis interpretationem spectant opuscula varia: *de logica*; *de coelo & mundo*; *de animalibus*; *de intelligentiis*; quae ex versione Hebraica Latine conversa prodierunt inter Avicennæ Opera Venet. 1523, Voll. V, in fol. Cf. Hottingeri bibl. Orient. pag. 812. Pocock. specim. hist. Arabum p. 362. Gaddius de Scriptt. non ecclesiasticis p. 55. Videatur quoque de Avicennæ in philosophiam Aristotelicam meritis iudicium Rhodigini in Lect. antiq. cap. 2, & Piccarti in dissert. de orig. & progr. philos. Aristot. pag. 40.

HONAIN *Ben Isaac*, medicus & philosophus, industria sua, quam in versionibus Syriacis Arabicisque e Graeco faciendis collocavit, celeberrimus, vixit prope centum annos ab a. Egiræ 164 — 264. Fuit ex Arabum Ebadiorum genere, religione Christianus, & Ioannis Mesue Damasceni discipulus. De eo iam supra cum nonnulla monuerimus, hic tantum notitiam versionum librorum Aristotelicorum, quae illi tribuuntur, dare lubet. E Graeco *Arabice* ille convertisse dicitur Aristotelis Categorias & libros Ethicorum ad Nicomachum; Syriace vero librum de Interpretatione, Analytica priora (horum enim versionem *Arabicam*, a Theodoro quodam, Graeco homine, confectam, recognovit modo Honainus), Analytica posteriora, libros de anima & Metaphysica. Cf. Bruckeri hist. crit. philos. T. III, p. 27. Casirii bibl. T. I, p. 306.

ISAAC *Ben Honain* (filius Honaini Ben Isaac) floruit ineunte seculo Hegiræ tertio. Praeter versiones Syriacas & Arabicas librorum quorundam Hippocratis, Galeni & Ptolemaei, quas curavit, ex Syriaca versione patris in *Arabicum* sermonem transtulit Aristotelis librum de Interpretatione, libros de coelo & Metaphysica,

porro Alexandri Aphrodisiensis & Ammonii commentarios in Topica; commentarium denique Themistii in Aristotelis libros de anima. Nova quoque versione Syriaca post patris curas Analytica Aristotelis utraque donavit. Praeterea circumfertur Syriace eius compendium Organi MStum in bibliothecis, Scorialensi, Vaticana, & Parisiensi. V. Casirii bibl. T. I, p. 305.

MATTHAEUS (*Abu Baschar Mata Ben Iunes*), Syrus Gassanita, floruit seculo X p. C. n. circa a. Egirae 320. Ex Syriaca versione Isaaci Honaini Arabice transtulit Aristotelis Analytica, partem libri primi de coelo & mundo, & librum λ Metaphysicorum ex versione Syriaca Honaini patris. Scripsit quoque commentarios in librum Categoriarum, librum de Interpretatione, in Analytica, & in librum de sensu & sensili. Idem praeterea varia Alexandri Aphrodisiensis in Aristotelis philosophiam scripta, & Macidori cuiusdam commentarios in libros de coelo ex Syriaco Arabice vertit, nec non Themistii commentarium in auscultationes physicas e Graeco Syriace interpretatus est. Cf. Abulpharag. hist. dynast. IX, p. 200. Herbelot bibl. Orient. T. II, p. 581. Casirii bibl. Arab. Hisp. T. I, p. 242, 305. Versiones Matthaei postea recognovit Iahia Ben Adi.

RASCHID (*Ebn Raschid Al Maleki*), Averrhois aequalis, medicus & philosophus. Asservantur eius in plures Aristotelis libros commentarii Arabici in bibliotheca Taurinensi; nonnulli etiam horum ex Hebraica versione in bibliothecis Vaticana & Parisiensi. Arabice quidem exstant: Commentarius in Categorias; in librum de Interpretatione; in Analytica; in libros de rhetorica; in auscultationes physicas; in Meteorologica; in libb. de coelo & mundo; de generatione & corruptione; de anima; de animalibus; & in Metaphysica. Conf. Herbelot bibl. Orient. v. *Raschid*.

RHAZES (*Mohamad Ben Zacharia Abubaker*) Persa, in urbe *Rai* natus, & inde Razes s. Razaeus dictus, medicus sui temporis clarissimus & nosocomio Bagdadensi praefectus. Obiit anno Hegirae 320. Scripta eius ex Arabica philosophorum bibliotheca memorat Casirius bibl. Arab. Hispan. T. I, p. 262. Ad Aristotelis libros spectant inprimis: liber de Organo; epitome Categoriarum; epitome Analyticorum priorum; liber de demon-

stratione bipartitus. Cf. Abulpharag. hist. dynast. p. 191. Herbelot bibl. Orient. p. 713 ed. vet.

THABET *Ben Corrah* (*Ebn Meruan Ben Keraia Ben Abraham Ben Marinos Ben Salamanos, Abulhaffan*), natus in Mesopotamiae urbe Harran s. Carrhae, anno Egirae 221 (a. C. 835), vixit deinde Bagdadi, medicis & astronomis Motadhedi Caliphae adscriptus. Obiit a. Eg. 288, a. C. 900. A scholasticis scriptoribus *Thebit* appellari solet. Libri eius maximam partem fuere argumenti mathematici & astronomici, & nonnulli recentioribus temporibus Arabice & Latine lucem viderunt. V. Fabricii B. Gr. Vol. II, pag. 565, 566, 568, 573. Inprimis vero inclaruit librorum Apollonii Pergaei, Euclidis, & Almagesti versionibus Arabicis, & in easdem commentariis. Vid. Casirii bibl. Arab. Hispan. T. I, pag. 386. Librum primum quoque auscultationum physicarum Aristotelis commentario illustravit, nec non Categorias, librum de Interpretatione & Analytica in compendium redegit. Praeterea dicitur plures librorum quorundam Aristotelis versiones Syriacas & Arabicas, quas Iahia ben Adi curaverat, denuo recognovisse. Ceterum de eius vita & scriptis cf. Abulpharag. hist. dynast. pag. 184. Herbelot bibl. orient. pag. 1015, & Brucker hist. crit. philos. T. III, pag. 69.

THYLLUS, haud dubie homo Graecus, de quo tamen nihil constat. Laudantur eius commentarii in Aristotelis libros de anima ex versione Arabica. Casir. bibl. T. I, pag. 306.

DE

LIBRORUM ARISTOTELIS.

INTERPRETIBUS LATINIS.

ACCORAMBONUS (*Felix*), Eugubinus. Alias dicitur *Acorombonus*. Floruit sub Sixto V P. M. cui opus suum dicavit extremo pontificatus an. 1590. *Vera mens Aristot.*

elis, i. e. lucidissima & eruditissima in omnia Aristotelis opera explanatio, in qua novis & pulcherrimis rationibus omnium dubitationum & obscurarum sententiarum verus philosophi sensus eruitur, &, quae non fuerunt ab aliis observata, iam admirabili arte aperiuntur. Controversiae item, quae sunt inter Platonicos, Aristotelicos & Galenum omni diligentia examinantur. De fluxu & refluxu maris accurata & brevis tractatio. Theophrastus plurimis in locis in libro de plantis obscurus & difficilis exponitur. In Galeni librum de temperamentis utilissimae annotationes apponuntur. *Quae in his omnibus depravata erant, ex antiquissimis Graecis Mss. Codicibus emendantur.* Auctore Felice Accorambono, Eugubino. Romae, 1604, fol. Plurima Aristotelis loca obscura aut corrupta in hoc commentario cum docte & acute explicata, tum e Codd. vetustis, quos plerumque Vaticanos appellat auctor, emendata sunt, quapropter eum diligenter inspexi. Communicavit mecum librum e bibliotheca Academica, quae Francofurti ad Viadrum est, *Schneiderus*, vir humanissimus, cuius etiam doctrinae & benevolentiae plura egregia auxilia debeo. Prima commentarii editio, quam tamen non vidi, prodiit Romae apud Sanct. & soc. 1590, fol. sub titulo: *Interpretatio obscuriorum locorum & sententiarum omnium opp. Aristotelis &c.* Huius ed. exemplum exstat in bibliotheca Musei Britannici. Conf. Catal. bibl. August. pag. 590, & Morhof. Polyhist. Vol. II, p. 61, ubi Accorambono etiam *commentarius in Ethica ad Nicomachum* separatim emissus tribuitur.

ACCIAIOLUS s. *Accievulus* (*Donatus*), Florentinus, Io. Argyropyli discipulus, obiit a. 1478. Praeter Latinas versiones Plutarchi Vitarum Alcibiadis, Hannibalis, Scipionis Africani, Demetrii, & alia nonnulla, quae vide in Cat. bibl. Casanat. T. I, p. 18, edidit etiam *commentarium in Aristotelis Ethica & Politica*, e lectionibus Io. Argyropyli exceptum, Venet. 1566, 8. Cf. Conringii Introd. in Polit. Aristot. p. 649.

AEGIDIUS *de Columna*, Romanus, Ord. Eremit. S. Augustini, factus a. 1294 archiepiscopus Bituricensis, obiit Avenione a. 1316. Scripsit commentarios Latinos in plures Aristotelis libros, quibus tantam apud aequales laudem meruit, ut vulgo *Doctores fundatissimi* cognomine appellaretur. V. Possevin, Appar. Sac. T. II, p.

138. Editi exstant: *Commentarius in libb. Physicorum, de coelo, de generat. & corrupt. Meteorologicorum, de anima, & Parva Naturalia*, Urfellis 1604, 8. — *Quaestiones Metaphysicales*, Venet. 1501, fol. — *Commentarius in Analytica posteriora*, Venet. 1500, fol. — *Commentarius in Aristotelis Rhetorica una cum Alpharabii compendiosa in eadem declaratione*, Venet. 1481, fol.

ALBERTUS Magnus, ex gente Bolostratenſi, natus a. 1191 Lavingae in Suevia, ord. ff. Praedic. Episcopus Ratisbonenſis, Thomae Cantipratani & Thomae Aquinatis praeceptor, Episcopatus munere tantum per biennium functus, scholis denuo in ordine regendis librisque scribendis deditus, ſenior annorum 87 obiit Coloniae a. 1280. Fuit ille magna pro ea aetate rerum naturalium ſcientia inſtructus, & libri eius *de animalibus, de mineralibus*, a naturae curioſis etiamnum cum fructu legi poſſunt. V. Bullart. Acad. ſcient. T. II, pag. 145. Brucker hiſt. crit. philoſ. Vol. III, p. 788. In librorum Ariſtotelis interpretatione, utpote ignarus linguae Graecae & philoſophiae antiquioris hſtoriae, uſus Latina illorum verſione ex Hebraico facta, parum feliciter verſatus eſt, praeterquam quod ad illuſtrationem librorum de animalibus, & Parvorum Naturalium haud contemnenda nonnunquam attulit. Scripta eius hic commemoranda ſunt: *De logica*, libb. XXI (Opp. T. I); *de phyſico auditu, de coelo & mundo, de generatione & corruptione, de meteoris, de mineralibus* (T. II); *de anima*, libri III, *Metaphyſicorum* libri XIII (T. III); *Ethicorum* libri X, *Politicorum* libri VIII (T. IV); *Parva Naturalia* (T. V); *de animalibus* libri XXVI (T. VI); *philoſophia pauperum* ſ. *Iſagoge* in libros Ariſtotelis *Physicorum, de coelo & mundo, de generat. & corruptione, de meteoris & de anima* (T. XXI); *de alchymia libellus* (ſuppoſititiuſ) cum ſcripto ſuper arbore Ariſtotelis, ibid. & in *Theatr. chem.* T. II, p. 423. De ſingulorum librorum editionibus v. Fabric. Bibl. Latin. med. T. I, p. 44. Tractatum Alberti de Falconibus, Aſturibus & Accipitribus, cum Friderici II de arte venandi cum avibus libro, doctis curis denuo illuſtratum, nuper edidit Schneiderus, vir doctiſſimus. Opera Alberti omnia edita ſunt ſtudio Jammy, Lugduni 1651, Voll. XXI, fol.

ALEXANDER de S. Elpidio, Umbriae oppido, Au-

gustiniani Ord. ab a. 1312 Generalis, & ab a. 1325 Rave-
nnas Archiepiscopus. Scripsit *commentarium in Aristote-*
lis Topica libris IV, & in *Analytica priora* libris II. Vid.
Ionf. de Scriptt. hist. phil. p. 352.

ALEXANDER de Hales, Anglus, inter Scholasticos
doctor irrefragabilis appellatus, in monasterio Halensi co-
mitatus Claudiocestrensis (*Glocester*) ordinem Minorum
professus, relicta deinde Anglia in Gallias profectus, Pa-
risiis Theologiam & Philosophiam docuit. Obiit a. 1245.
Fuit magister Bonaventurae & Ioannis Duns s. Scoti.
Prodiere inter alia eius: *Commentarius in Aristotelis Meta-*
physicam, (quem tamen alii Alexandro de Alexandria tri-
buunt) Venet. 1572, fol. & *commentarius in Aristotelis*
libros III de anima, Oxoniae 1481, fol. Conf. Waddingii
bibl. Ord. Minor. Annal. T. I, ad a. 1245.

ANGELUS (*Cinus*), *Politianus* a patria *Monte Policia-*
no, oppido Etruriae, dictus, vir doctissimus & elegan-
tissimus, floruit sub finem fec. XV. — Praelectio in prio-
ra Aristotelis *Analytica*, cui titulus *Lamia*. Exstat in Opp.
T. II ed. Paris. 1519, fol. & in Tomo III ed. Lugdun.
1550, 8. Conf. *Histoire critique de la republique des Lettres*
(Amstelod. 1713, 12) T. III, pag. 233, & T. IV, p. 252.

ANTONIUS *Demochares*, Rossioncus, Theologus Sor-
bonae, fl. sec. XIV. — *Hypomnema in Aristotelis libros To-*
picorum. Paris. ap. Sim. Colin. 1534, fol.

ANTONIUS *Musa Brassavolus*, Medicus Ferrariensis,
fl. sec. XVI. — *Commentarii in Aristotelis praedicamenta*, li-
brum de *Interpretatione* & *Analytica posteriora*. Vid. Antonii
Sanderi de claris Antoniis lib. III, p. 208 sq.

M. APOLLINARIS *Offredus*, Cremonensis, Medicus
sub Eugenio IV P. M. clarus. Asservatur eius commen-
tarius MStus in *Aristot. libb. de anima* in bibliotheca Pa-
risiensi. Labbei bibl. nov. MSS. p. 313. Editus quoque
est sub titulo: *Expositio luculentissima in libros Aristotelis de*
anima. Venet. 1474, & 1496. Cf. Iof. Simleri bibl. p. 5.
Praeterea exstant commentarii eius *absolutissimi* in *Ana-*
lytica posteriora una cum quaestionibus in post. Anal. li-
brum primum, editi Cremonae, 1551, fol. Addidit prae-
fationem Io. Anton. Honoratus, in qua plura de ipso
Apollinari, eiusque scriptis commemorantur.

APULEIUS, L. Madaurensis, floruit sec. II p. C. n.
sub Antonino Pio Imp. Ex scriptis eius huc referenda

sunt: 1) liber *de mundo*, in quo ille librum de mundo ad Alexandrum, vulgo Aristoteli tributum, Latine reddidit. Saepius hic una quoque cum textu Aristotelis Graeco editus est; v. Elench. edd. 2) liber *περί ἐρμηνείας* s. *de syllogismo categorico*, quem publici iuris primum fecit Colvius in edd. Opp. Apuleii Lugd. Bat. 1588, 8. Inscribitur in aliis edd. *de philosophia rationali*. Haberi potest quodammodo pro commentario in Aristotelis librum de Interpretatione.

AUGUSTINUS (*Aurelius*), Episcopus Hipponensis in Africa, qui obiit a. p. C. n. 430. Legitur sub eius nomine liber ad Theodatum, *de decem Categoriais*, cuius tamen auctorem alii Vegetium Praetextatum esse volunt. Infertur est Augustini Opp. T. I ed. Paris. 1679, fol. & edd. recentioribus.

AUGUSTINUS (*Niphus, Eutychius*), Calaber Iopolitanus, dictus *Suessanus*, quod Sueffae educatus fuit, medicus & philosophus, vixit sec. XVI ineunte. Exstant eius peritiles commentarii in maximam librorum Aristotelicorum partem: 1) *Expositio in librum de Interpretatione*, Venet. 1537, fol. 2) *in Analytica posteriora*, ibidem 1553, fol. 3) *Commentarii in octo libros Topicorum*, ibid. 1559, fol. 4) *Expositio in elenchorum librum*, ibid. 1567, fol. 5) *Commentarius in octo libb. Physicorum*, Venet. 1543, fol. 6) *in Meteorologica*, ibid. 1559, fol. 7) *in libb. de animalibus & in libros de anima*, ibid. 1544, fol. apud Iunt. 8) *in parva Naturalia*, ibidem apud eosd. 1523 & 1540, fol. 9) *Expositiones in Metaphysica*, Venet. 1547, fol. 10) *in libros III Rhetorices*, Venet. 1537, fol. V. Morhof. Polyhist. T. II, p. 55. Apud Fabricium B. Gr. Vol. II, p. 115, memoratur quoque Augustini commentarius in *Analytica priora*, quem tamen non vidi.

BALFOUREUS (*Robertus*). Meminimus iam supra commentarii in Aristotelis Organon, quem una cum textu edidit. Prodiit quoque eius *commentarius in Ethica ad Nicomachum*, Burdigalae 1620, 4.

BARBARUS (*Daniel*), Patricius Venetus, nepos fratri Hermolai Barbari, Patriarchae Aquileiensis, legatus reipublicae Venetae in Angliam, ac denique ab a. 1559 & ipse Patriarcha Aquileiensis. Obiit a. 1569. — *Exquisitae in Porphyrii quinque voces commentationes*, Venet.

1542, 4. Cf. Diar. Erudit. Italiae T. XXVIII, p. 218; & supra Elench. edd.

BARBARUS (*Hermolaus*), Patricius Venetus & Patriarcha Aquileiensis, obiit a. 1493. Plures Aristotelis libros Latine vertit, neque tamen omnes eius versiones lucem viderunt. Paraphrases Organi quoque Aristotelici & librorum de anima, quas paravit, MStae adhuc delitescunt. V. Petr. Alcyon. de exsil. p. 60 sq. — *Commentaria in tres libros Rhetoricorum Aristotelis*, (edita a pronepote Daniele Barbaro) Venet. 1544, 4; Lugd. 1544, 8; Basil. 1545, 8; Paris. 1549, 8; & Lugdun. 1558, 8. — *Compendium scientiae naturalis ex Aristotele*, Venet. 1545, 8, & alibi. — *Compendium Ethicorum Aristotelis*, Venet. 1544, 8. (edit. D. Barb.) — Praefationes in singulos Aristotelis libros. Exstant inter Oratt. & praelectr. &c. Phil. Beroaldi, editas a Nic. Crispino P. XII, 26. — Ceterum distinguendus ab hoc Barbaro est Hermolaus Barbarus, illius patruus, Episcopus primo Tarvisinus, dein Veronensis, qui a. 1471 vita defunctus est. Cf. elench. edd.

BARBUS (*Paulus*), Soncinas, natus Soncini Cisalpinae Galliae oppido, Ord. Praedic. defunctus a. 1494. Scripsit *commentarios in Porphyrii Isagogen, Aristotelis praedicamenta, in Physica & in Metaphysica*. V. Iacob. Quetif bibl. Dominican. T. I, p. 879 sq. & Mitarelli Bibl. Codd. monast. S. Michael. Append. p. 427.

BEDA *Venerabilis*, floruit inter Anglos medio seculo octavo. De eius scriptis v. Oudin. de Scriptt. eccles. T. I, p. 1672, & Fabric. bibl. Lat. med. T. I, p. 496 sq. Perexigua quidem fuit in eo philosophiae scientia, pro eo tamen tempore, quo vixit, miratu digna. Conf. Conring. antiqq. acad. Suppl. XXXI, p. 288. Leguntur eius *Axiomata Aristotelis exposita, & sententiae ex operibus Aristotelis & Ciceronis*, inter Opera, quae saepius prodire. Exstant v. c. in Tomo II ed. Colon. 1612, fol. A nonnullis haec scripta supposititia habentur.

BERNARDINUS *Tomitanus*, philosophus & medicus Patavinus, obiit Patavii a. 1567. Scripsit *animadversiones in librum primum Analyticorum posteriorum Aristotelis; introductionem in Elenchos sophisticos, & alia ad philosophiam Aristotelis illustrandam pertinentia*. Vid. Mercklin. Linden. renov. pag. 127.

BESSARIO, Cardinalis, vir de Graecarum literarum

maximeque philosophiae Platonicae & Aristotelicae, studio inter aequales promovendo meritissimus. Patria fuit Trapezuntius, primo monachus Ord. S. Basilii, constitutus deinde Archiepiscopus Nicaenus, haud multo post Episcopus Tusculanus, & ornatus denique titulo Patriarchae Constantinopolitani a Pio II, P. M. Obiit Ravennae an. 1472. Versio eius Latina, qua Aristotelis *Metaphysica* donavit, saepissime edita, atque etiam in novissima Opp. Aristotelis editione repetita est. Praeter hanc ex iis, quae scripta reliquit, huc pertinent: *Πρὸς τὰ Πλήθονος πρὸς Ἀριστοτέλην περὶ οὐσίας*. V. Allat. de Georgiis pag. 387. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. X, p. 401. Catal. bibl. Casanat. T. I, p. 607. Mitarell. App. libb. impr. sec. XV, pag. 58.

BLANCANUS (*Iosephus*), e Societate Iesu. — *Expositio locorum Aristotelis, quae ad Mathefin pertinent, cum dissertatione de mathematicum natura, & chronologia clarorum Mathematicorum*, vulgata Bononiae 1615, 4. Obiit B. an. 1624.

BOETHIUS (*Anicius Manlius Torquatus Severinus*), Patricius Romanus, Consulatu aliisque magistratibus functus, interfectus Ticini iussu Theodorici regis a. C. 524 (sive, ut alii malunt, a. 525 aut 526). Tanto cum studio hic in philosophiam Platoniam & Aristotelicam incubuit, ut non modo logicos Aristotelis libros Latine redderet, uberrimisque commentariis illustraret, sed ut etiam animum subiret consilium eos vertendi & explicandi omnes, quos Plato & Aristoteles composuerint. Scripta eius ad interpretationem librorum Aristotelis facientia haec sunt: 1) *In Porphyrii Isagogen de praedicabilibus a Victorino translata dialogi II.* — *In eandem a se Latine factam expositio secunda libris II.* Perperam in editione Opp. Boëthii Basileensi 1546, & in seriori Bas. 1570, fol. primum librum in tres, secundum in duos distributum esse, monuit Fabricius Bibl. Latin. — 2) *In praedicamenta Aristotelis libri duo.* Opp. ed. Bas. post. pag. 112. In Bas. priori comparent quatuor libri, postremo in tres diviso, verum editio quoque Vener. 1499, fol. duos tantum libros agnoscit. In praef. ad librum I alium insuper commentarium de iisdem praedicamentis ad doctiores promisit Boëthius; verum non stetit a promisso. — *In librum Aristotelis de Interpretatione commentarii minores,*

libb. II f. editio prima. Opp. ed. Bas. post. p. 215. — *In eundem commentarii maiores, libb. VI f. editio secunda.* Bien-nium se his concinnandis impendisse, ipse testatur Boëthius. V. Opp. p. 440. Subiungenda statim est *Introductio ad libros Categoricalos*, tanquam synopsis, promissa in praef. ad lib. IV. — *Analyticorum Aristotelis priorum & posteriorum libri IV, Boëthio interprete.* Leguntur in Opp. Conf. etiam supra Elench. edd. Commentarius in Analytica, quem promissit Boëthius Opp. p. 603, aut omnino non editus fuit, aut deperditus est. — *Topicorum Aristotelis libri VIII, Boëthio interprete.* — *Elenchorum sophist. libri II, ex eiusd. interpretatione.* — *In Topica Ciceronis libb. VI.* Opp. ed. Bas. pag. 757. Numerantur libri septem Opp. pag. 857, 887. — *De differentiis topicis libri quatuor.* Memorat in libro quarto Boëthius etiam commentarium a se conscriptum in Aristotelis Topica, quem tamen an unquam ediderit, dubitari potest. Ceterum sigillatim hi libri prodierunt una cum Anonymi Scholiis Graecis in tres priores Augustae Vindel. 1608, 8, cura Io. Voegelin. Praecesserat editio Paris. 1537, 8.

BURANA (*Ioannes Franciscus*), Veronensis, Hieronymi Bagolini discipulus, floruit circa a. 1539. Collatis interpretum fere omnium Graecorum, Latinorum, Arabum commentariis, prolixam *expositionem* conscripsit *Analyticorum priorum Aristotelis*, quae lucem vidit Venet. 1567. Accuratus de ea egit Bayle Art. *Burana*. Ceterum laudavimus iam supra Buranam ut scriptorum Averrhois interpretem. Cf. elench. edd.

BURIDANUS (*Ioannes*), floruit circa annum 1340. — *Quaestiones ad Aristotelis octo libros Politicorum*, Oxon. 1640, 4.

BURLAEUS (*Gualterus*) Anglus, Magister Oxoniensis, floruit circa a. 1337. — *Commentarius in Aristotelis libros de physica auscultatione, cum nova veterique interpretatione*, Venet. 1589 & 1609, fol. — *Expositio super decem libros Ethicorum Aristotelis*, Venet. 1500, fol. Scripsit Burlaeus quoque in Isagogen Porphyrii librum I; in Aristot. Categorias libb. III; in lib. de Interpretatione, in elenchos sophisticos, & in Topica libros VI; in libb. de coelo & mundo, Meteorologica, Parva Naturalia, Problemata, Metaphysica, Politica, Oeconomica, quorum tamen operum accuratiorem notitiam non habeo. Vid.

Hendreichii pandect. Brandenburg. p. 800. Fabric. bibl. med. Latin. T. I, p. 307.

CABEUS (*Nicolaus*). Commentarius in Meteorologica, Romae 1646, fol.

CARPENTARIUS (*Iacobus Claromontanus Bellovacus*). — *Descriptio universae artis differendi ex Aristotelis logico organo collecta & in libros tres distincta*. Paris. 1562 & 1564, 4. — *Descriptio universae naturae ex Aristotele*, pars I & II, Paris. 1562. — *Platonis cum Aristotele comparatio*, Paris. 1573. Interpretatio quoque librorum Aristotelis de Rhetorica prodiit Paris. 1572, 4.

CASTROVOLE (*Petrus de*) Ord. Fr. Min. natione Hispanus. — *Commentum seu scriptum super libros Yconomice, secundum translationem Leonardi Aretini, factum a. 1481*. — *Eiusdem Commentum super libros Politicorum Aristotelis, secundum translationem Leonardi Aretini*. Pampilonae, 1496, fol.

CONIMBRICENSES PHILOSOPHI e Societate Iesu. — Locupletissimi horum virorum commentarii in plures Aristotelis libros typis evulgati primum sunt circa annum 1596 & 1598; saepius deinde recusi Moguntiae, Coloniae, & alibi. 1) Commentarii Collegii Conimbricensis in *Logicam* Aristotelis, pars I & II. Moguntiae 1600, 4, & Lugduni 1607. His edd. accessit textus Graecus, qui in prima, quam equidem non vidi, desideratur. 2) Commentarii in octo libros *Physicorum* Aristotelis cum textu Graeco, Coloniae, 1600, 4; recus. 1609, 4. Priorem antecessere iam duae aliae editiones. 3) Commentarii in libros *de generatione & corruptione*, Moguntiae, 1601 & 1606, 4. 4) Commentarii in tres libros *de anima*, Coloniae 1600 & 1609, 4. Prior editio fuit tertia; de primis duabus mihi non constat. 5) Commentarii in libros *de coelo, Meteorologicos, & Parva Naturalia*, Colon. 1609, 4, editio quarta. 6) In libros *Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum* aliquot Conimbricensis cursus disputationes, in quibus praecipua quaedam ethicae disciplinae capita continentur. Colon. 1612, 4, ed. quarta.

DOMINICUS *de Flandria*, Ord. Praedicat. obiit Bononiae a. 1500. — *Quaestiones in Aristotelis libros Analyticorum posteriorum*, una cum quaestionibus in *Elenchos* s. in opusculum Thomae Aquin. de fallaciis, & Pauli Soncinatis expositione Isagoges Porphyrii & Categoriarum

Aristotelis. Venet. 1496, 1567. (ed. a. 1587, 8, est in biblioth. Gotting.) — *Quaestiones in libros de anima*, Venet. 1503, 1518, fol. — *Quaestiones Metaphysicales* in XII libb. Metaphys. Aristot. Venet. 1637, fol. Colon. 1621. — Scripsit quoque Dominicus commentarios in Aristotelis auscultationes physicas, in libros de coelo & mundo, de generatione & corruptione, & in Parva Naturalia, de quorum tamen editionibus mihi non constat. Conf. Fabric. bibl. med. Latin. lib. IV, p. 53.

FABER (*Iacobus*), Stapulensis, Professor philosophiae in Academia Parisiensi, natus a. 1440 Stapulis, pago maritimo in Picardia, vir de librorum Aristotelis interpretatione meritissimus, etsi adversarium habuerit Erasmmum, qui tamen invidiae suae nimium tribuit. Ex scriptis eius huc referenda sunt: *Paraphrasis in libros logicos Aristotelis*, Paris. 1525, fol. *Paraphrasis in Aristotelis Physica cum Scholiis* Iod. Chlichtovei, Paris. 1525, fol. *Commentarius in Aristotelis libros de coelo*, Salmanticae 1535; *Introductio in Aristotelis Ethicam*, Poliicam, Hecatonomiam & *Oeconomicam cum* Chlichtovei annotationibus, Paris. 1514, 1516, 1527, fol. — Prodiere postea: Iacobi Fabri Stap. *Naturalis philosophiae Aristotelis paraphrases, Scholiis* Iod. Chlichtovei *illustratae*. Insunt: Introductio in libb. Physicorum & libb. de anima; dialogi ad physicorum tum facilium, tum difficilium intelligentiam introductorii duo; introductio metaphysica; dialogi IV ad Metaphysicorum intelligentiam introductorii; commentarius in opus Aristotelis de moribus ad Nicom. Argyropylo interprete; introductio moralis in Ethicam Aristotelis; notae in Magna Moralia cum textu, Georgio Valla interprete. Accedunt alia quaedam. Friburgi Brisgoiae, 1540, 1541, fol. Cf. elench. edd. De ceteris Fabri scriptis & meritis consulatur Bruckeri hist. crit. philos. T. IV, p. 88. Fabric. bibl. med. Latin. lib. VI, p. 136 ed. Mansi. De eius obitu Colomesius in Colomesianis p. 810 ed. Fabric.

FLAMINIUS (*Marcus Antonius*), poeta Latinus elegans, natus Serravalle in marchia Tarvisina, obiit a. 1550. V. Hieron. Leonii differt. de patria M. A. Flaminii in Diar. Erudit. Ital. T. XXXI. — *Paraphrasis in duodecimum Aristotelis librum de prima philosophia*, Paris. 1547, 8.

FRANCISCUS le Roy. — *Universae philosophiae Aristotelicae compendium*. Paris. 1603, fol.

FURLANUS (*Daniel*), Cretenfis, eruditiffimus homo, auctor fuit commentarii in *Aristotelis libros de animalibus*, & eiusdem problemata. Prodiit hic Venet. 1574, 8. Vertit quoque & illustravit libellum de *spiritu*, Aristoteli adscriptum, una cum libris quibusdam Theophrasti, Hanov. 1605, fol.

GALLUTIUS (*Tarquinius*), Sabinus, e Soc. Iesu, obiit a. 1649. V. Bibl. Scriptt. Soc. Iesu h. n. — In *Aristotelis libb. V priores Ethicorum ad Nicomachum nova interpretatio, commentarii & quæstiones*, Paris. Voll. II, 1632 & 1645. V. Elenchum edd. Cf. quæ de hoc opere monuit Morhof. Polyhist. Vol. II, p. 58.

GERALDUS *Odonis*, Ruthenensis Gallus, magister in Theologia, & ab a. 1329 Minister Generalis Ord. fratr. Min. & Patriarcha Antiochenus, defunctus Catanæ an. 1349. — *Scriptum seu expositio super libros Ethicorum Aristotelis*. Brixiae 1482, fol. & Venet. 1500, fol.

GERARDUS *Mathisius*, Geldriensis. — *Prolegomena in universam Aristotelis Logicam & epitome eiusdem*, Graece & Latine. Coloniae, 1556, & ibid. 1569, 8. — *Aristotelis de natura seu de rerum principiis libri octo, in epitomen contracti & explicati*. Colon. 1562, 8. Cf. Elench. edd.

GESNERUS (*Conradus*), medicus Tigurinus, natus Tiguri a. 1516, & ibidem a. 1565 extinctus, morte, ut verbis Thuani utar, omnibus seculis deploranda, & eo magis, quod vix annum ætatis XLIX attigerat vir longissima vita dignissimus, quam exegisse videbitur illis, qui ætatem eius ex librorum, quos plurimos ac utilissimos confecit, industria sua illustravit & edidit, non ex annorum, quos vixit, numero metientur. Immortaliter utique ille de re medica inprimis & historia naturali promeruit, tum propriis disquisitionibus acerrimo studio factis, variisque in libris propositis, tum versionibus Latinis plurium Graecorum scriptorum, unde incrementi quid accessurum esse doctrinis, quas adamabat, spes subierat; v. eius Bibliothecam, & epitol. de libris a se compositis. In *animalium historia* libris quatuor ab eo condita tam multa insunt, quibus Aristotelis de animalibus libri illustrantur, ut ea fere commentarii in hos libros instar haberi possit. Præterea vero exstant: *Physicarum meditationum, annotationum & Scholiorum libri V*, quorum primo continentur: doctrina de principiis, natura, causis, motu, loco, vacuo, intell.

Y

Aristot. Vol. I.

nito & tempore; secundo: doctrina de coelo, elementis & generatione; tertio: de meteoris, divisionum, paraphraseon & Scholiorum in libb. IV Meteorol. Aristotelis tabulae IV; quarto: de anima, eius essentia, partibus, facultatibus, immortalitate; quinto: Scholia in Aristotelis libb. 1) de meteoris IV. 2) de anima III. 3) de memoria & reminiscencia. 4) de somno & vigilia. 5) de insomniis. 6) de divinatione per somnum. 7) de communi animalium motu. 8) de longitudine & brevitate vitae, de iuventute & senectute, de respiratione. Tiguri, 1586. — Scholiorum Michaëlis Ephesii in Parva Naturalia, quae Latine vertit, edidit, & illustravit Gesnerus, nec non opusculorum Mich. Pselli, Blemmydae, Georgii Pachymerae ab eo Latine translatorum iam supra mentio facta est. Cf. & Elench. edd. passim.

GIFANIUS (*Obertus*) — *Commentarii in Aristotelis Ethica Nicomachea*, Francof. 1608, 8.

GILBERTUS Porreta s. Porretanus, patria Pictaviensis & ex Canonico Episcopus ab a. 1141 — 1145. — Notissimus est eius *liber de sex principiis*, in Operum Aristotelis editionibus saepius evulgatus, & a pluribus Scholasticis commentariis uberioribus expositus. Cf. elench. edd.

GUASTAVINUS (*Iulius*), Patricius Genuensis, medicus Pisanus. Floruit sec. XV. — *Commentarii in primores decem sectiones problematum Aristotelis*, Lugduni, 1608, fol.

HERMANNUS *Contrattus*, monachus Augiensis. Trithemio teste plures Graecorum & Arabum libros in Latinum sermonem transtulit, inter quos laudantur Aristotelis Rhetorica & Poëtica, ex Arabico Alpharabii Latine conversa. V. Fabric. Bibl. med. & inf. Latin. lib. VIII, p. 238. Cf. Elench. edd.

IAVELLUS (*Chrysostomus*), Canapitius, Ord. Praedicat. vir magni nominis inter Scholasticos, floruit sec. XV exeunte. Debentur illi: *Commentarii in Logicam Aristotelis*, Venet. 1650, fol. *Comm. in libb. Aristot. physicos ac metaphysicos*, Venet. 1550, 8. *Quaestiones in libb. Aristotelis de anima*, ibidem eod. a. Exstant isti commentarii quoque in Iavelli Opp.

IO. ARGYROPULUS, Constantinopolitanus, patria urbe a Turcis capta Florentiam ad Cosmum Medicem se contulit, a quo liberaliter exceptus & institutioni Petri filii & Laurentii nepotis praefectus est. Fuit etiam

praeceptor Angeli Politiani. Renascentibus tum temporis Graecarum literarum studiis primus scripta Aristotelis elegantius in Latinum sermonem convertit. Leguntur eius versiones in ed. Lat. Opp. Aristot. Venet. 1496. V. Elench. edd. Scripsit quoque *commentarium in Aristot. Ethica ad Nicomachum*, quem postea Donatus Acciaiolus publici iuris fecit. Obiit Romae, quo an. 1480, peste Hetruriam vastante, migraverat, & quidem septuagenarius a. 1486. De eo omnino videndi sunt, Iovius in elog. p. 50, Bullartius in Acad. scient. & art. T. I, p. 269, Lambec. de bibl. Vindob. p. 278. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. II, p. 303.

IOANNES *Canonici*. Fuit discipulus Scoti, & floruit Oxoniae circa a. 1329. *Quaestiones super octo physicorum libros Aristotelis*. Paduae, 1475.

IOANNES (*Duns, Scotus*) Dunstonensis Anglus, a patria *Duns*, quod Graecis *σκότος* sonat, inde *Scotus* quoque dictus, Ord. Min. discipulus Alexandri Halensis, docuit primum Oxoniae, deinde ab a. 1304 Parisiis. Obiit Coloniae a. 1308. V. Brucker. hist. crit. philos. T. III, p. 825. Opera eius omnia edidit Waddingus tomis XII, Lugduni, 1639, fol. Quae ad Aristotelis libros spectant, haec sunt: *Quaestiones in Logicam universam cum Mauricii a Portu*, Hibernici, archiepiscopi Thuamenis, expositione (Opp. T. I); *Commentaria in VIII libros Physicorum Aristotelis*, cum annotationibus *Francisci a Pitigianis*, & *Aretini* ad quaestiones Scoti in *Porphyrium de quinque vocibus*, quae tamen commentaria a Waddingo alii tribuuntur; *Quaestiones in libb. de anima*, cum Scholiis & supplementis *Hugonis Cavelli*, archiepiscopi Armachani (Opp. T. II); *Libros IV Meteorologicorum* (Opp. T. III) recte abiudicat Scoto Waddingus; *Expositio in Metaphysicam Aristotelis* (im merito relata ad *Antonium Andream*, Aragonum) cum notis *Hugonis Cavelli*, & *Quaestiones in Metaphysicam* cum notis *Mauricii a Portu* & eiusd. Cavelli (Opp. T. IV).

IOANNES *de Magistris*, (s. *Ioannes Parisiensis iunior*) Doctor Parisiensis. — *Quaestiones perutiles super tota philosophia cum explanatione textus Aristotelis, secundum mentem Doctoris subtilis Scoti*. Parmae, 1481, fol. V. Fabric. bibl. med. Latin. lib. IX, p. 112 ed. Mansi.

IOANNES *Maior* s. *Mayr*, natus a. 1478 Hadingtoniae in Scotia, Doctor Parisiensis clarus circa a. 1520,

reversusque in patriam ibi defunctus a. 1540. V. Labbeus de scriptt. eccles. T. I, p. 590. Magni nominis inter Scholasticos fuit eius *Introductorium in Aristotelicam dialecticam*, Lugduni, 1514, fol. — *Commentarius in Physica Aristotelis*, Paris. 1526.

LOSSIUS, Prof. Erfurt. — *Commentatio de physiognomonica Aristotelis*, in Actis Acad. El. Mog. sc. util. quae Erfurti est, ad ann. 1777. Erfurti, 1778, 4.

LOVANIENSES. Plures Academiae Lovaniensis Doctores iunctis curis ediderunt commentarium in *Isagogen Porphyrii & Aristotelis Organon*. Editionem eius tertiam Lovanii 1568, fol. laudat Morhof. Polyhist. Vol. II, p. 59. Parum honorifice tamen de hoc commentario sentit Nunnesius. V. Orat. de causis obscurit. Aristot. eiusque remediis, notis in Aristotelis vitam, quam Ammonio tribuunt, subiunctam p. 132.

MAIORAGIUS (*Marcus Antonius*), vir eloquentissimus, omninoque ob ingenii expolitionem doctrinaeque nitorem insignis, cuius vitam & merita docte exposuit I. P. Kohlius in delic. epistolicis Lips. 1731, 8. Praematura morte literis ereptus fuit Mediolani a. 1551. Praeter Rhetoricorum Aristotelis versionem Latinam, cuius iam meminimus, supersunt quoque: *Paraphrasis in quatuor Aristotelis libros de coelo*, Basil. 1554; nec non *Paraphrasis in duos libros de generat. & interitu*, ibid. eod. a. Cf. Brucker. hist. crit. philos. T. IV, pag. 193. Morhof. Polyhist. Vol. II, p. 57.

MARSILIUS *Alamannus*. Vid. *Nicolaus de Orto celi*.

MONLORIUS (*Ioannes Baptista*), Valentinus Bocayrentanus, Latine vertit Aristotelis *Analytica priora*, & versioni paraphrasin & Scholia, nec non libros duos, unum de *ἐντελεχείαις*, alterum de *universalibus* (adversus Nominales) addidit. Prodiit opus Francof. 1593, 4. V. Morhof. Polyhist. T. II, p. 104.

MONTECATINUS (*Antonius*), natus Ferrariae anno 1536, ubi etiam philosophiam Peripateticam docuit, & vita defunctus est an. 1599. V. Augustin. Superbi Appar. homin. illustr. Ferraria ortorum p. 84. In commentariis suis, quos in nonnullos Aristotelis libros contexit, Averrhois commentandi modum secutus est: posuit primo loco textus argumentum, tum verba Graeca cum versione Latina, variisque in margine lectioni-

bus: his subiunxit explanationem uberiores, quam denique excipiunt Scholia. Exstant eius: *Commentarii in librum octavum auscultationum physicarum*, Ferrariae, 1591, fol. — *Commentarius in libros de anima*, adiunctis Scholiis, quaestionibus & digressionibus in Averrhoem, Ferrariae, 1566, 1576, fol. V. Bayle Dict. crit. Art. *Montecatin*. Brucker hist. crit. philos. T. IV, pag. 231. Morhof. Polyhist. T. II, pag. 58. A Bruckero memoratur etiam commentarius in libros tres priores Politicorum, qui tamen an sigillatim editus sit, mihi non liquet.

NICOLAUS Dorbellus s. de Orbellis, Turonensis Galilus, Ord. Min. Theologiae Doctor in Gymnasio Pictaviensi. Obiit a. 1454. — *Commentarii in Aristotelis Physica, Metaphysica, Ethica & libros de anima*, Basil. 1503. V. Gesneri bibl. p. 522 b.

NICOLAUS de Orto celi, frater O. servorum b. Mariae. V. Gianii Annales sacri ord. fr. serv. T. I, pag. 567. — Interpretatio libri primi Aristotelis de generatione & corruptione; accedit Interpretatio libri secundi per Marfilium Alamannum, Paduae s. a.

PAULUS Venetus (ita appellatus, quod diu Venetiis commoratus fuit, nam patria erat Utinensis), Augustinianus, Theologus & philosophus sui temporis celeberrimus, defunctus Patavii a. 1428. — *Expositio super libros de generatione & corruptione Aristotelis*. Venet. 1498, fol. Cf. Fabricii bibl. Latin. med. lib. XV, p. 220.

PLANERUS (*Andreas*), Athesinus, medicus, floruit medio saec. XVI. Praeter notas theses de concoctione eiusque differentiis, & libros de methodo medendi, exstant etiam *Quaestiones dialecticae*, quibus explicantur Porphyrii praedicabilia, *Aristotelis praedicamenta*, *liber de Interpretatione & Analytica posteriora*.

SANFLORUS (*Petrus*), Monspeliensis, M. D. — *Aristotelis Stagiritae thesaurus, commentariolis illustratus, quatuordecim libris distinctus, in quo universae philosophiae praecipiones explicantur*. Paris. 1576, fol.

PHILALTHEUS (*Lucilius*), Professor philosophiae & medicinae Papiensis, plures Aristotelis libros denuo in Latinum sermonem e Graeco convertit. Prodiierunt quoque eius *Commentarii in quatuor libros Aristotelis de coelo & mundo*. Venet. 1565. Catal. bibl. August. p. 590.

PICCARTUS (*Michaël*), Prof. philof. Altdorfinus, natus Norimbergae a. 1574, obiit a. 1620. Ex multis eius scriptis, quorum indicem exhibuit Apinus Vit. philof. Altdorf. p. 87, inprimis hic notanda sunt: *Ifagoge in lectionem Aristotelis*, h. e. hypotypofis totius philosophiae Aristotelicae, edita Altdorfii 1565, & 1605, 8, auctior deinde & notis illustrata ab I. C. Durrio Norimb. 1660, 8. Continet haec Ifagoge succinctam expositionem tum ordinis singulorum Aristotelis librorum, tum etiam rerum, quae in quoque eorum tractantur. — *Introductio in Organum Aristotelis*, Altdorf. 1625. — *Commentarius in Aristotelis Politica*, quem multis laudibus Conringius exornavit. Optima editio prodiit Ienae 1659, 8.

POLITIANUS; v. *Angelus Cinus*.

RAMUS f. *de la Ramée* (*Petrus*), natus in Veromanduorum agro Cuthi a. 1515, Professor philosophiae Parisiensis ab a. 1551, odio tamen vulgi philosophorum, quod consilio & studio librorum Aristotelicorum, praecipue Organi, sinceritatem & auctoritatem impugnandi, omninoque Dialecticam tum temporis obtinentem emendandi sibi contraxerat, per totam fere vitam misere exagitatus, e patria per aliquot annos adeo expulsus, tandem in eam redux factus, haud multo post per ficarios, a Carpentario, ut volunt, immisos, die festo S. Bartholomaei in caede tot millium a. 1572 una occisus est. Fuit vir elegantissimi ingenii, literarum humanitate enutritus & perpolitus, meliori utique fortuna dignus. — *Animadversiones Aristotelicae, libris XX comprehensae*, editae primum Parisiis a. 1548, saepissime postea, & cum notis commentariisque variorum recusae. Ipse Ramus plura castigavit in ed. Paris. 1556, Carolo Lotharingo, Cardinali dicata. Spectant istae animadversiones ad solam Aristotelis Logicam, quae in illis examini paulo severiori & liberiori subiicitur. Iam antequam illae prodirent, in lucem emissae erant *Institutiones dialecticae*, Organo Aristotelis quodammodo oppositae. Utrumque opus P. Rami insertum quoque est Ant. Goveani Operibus iuridicis, philologicis, philosophicis, editis a Iac. van Vaassen. Roterod. 1766, fol. — *Scholarum physicarum libri VIII in totidem acroamaticos Aristotelis libros*, Paris. 1565. — *Scholarum metaphysicarum libri XIV, in totidem Metaphysicos Aristotelis libros*, Paris. 1566.

Cf. Brucker. hist. crit. philos. T. IV, p. 540. Bayle Dict. crit. Art. *Ramus*.

ROBORTELLUS (*Franciscus*), Urinensis, humaniores literas & philosophiam docuit primo Pisis, deinde etiam Luccae, Venetiis, Bononiae & Patavii. De rixis & controversiis eius, quas cum aequalibus habuit, v. Scaligerana secunda p. 205. Factum est his, ut nonnunquam de eius scriptis meritisque nimis acerbe & inique iudicaverint viri docti; quorum igitur sententiis ne tibi imponatur, cavendum est. Denuo Latine vertit & commentariis illustravit Robortellus Aristotelis *Ethica*, *Rhetorica* & *Poëtica*. V. Elench. edd. Exstant praeterea eius *Disputationes in Politica*, Venet. 1567, 4.

SCALIGER (*Iul. Caes.*) *In duos Aristotelis libros de plantis libri duo*. Lutet. 1556, 4. Editi quoque sunt Marpurgi 1598, 8.

SCAYNUS (*Antonius*), Salodienfis, ex agro Brixiano, floruit sec. XVI. Vid. Boecleri bibliogr. crit. pag. 609, & Conringiana pag. 290. — *Expositio in octo Aristotelis Physicorum libros*, Francof. 1607, 4. — *Paraphrasis in Aristotelis libros de anima cum annotationibus*, Romae 1599, fol. — *Commentarius in libros Metaphysicorum Aristotelis*, Romae 1587, fol. — *Paraphrasis in Politicam Aristotelis*, cum annotationibus & dubiis, aliisque dissertationibus de argumentis civilibus, Romae 1578, 4, lingua Italica.

SCHEGKIUS *Iacobus* (*Deginus*), natus Schorndorfii in ducatu Wirtembergensi a. 1511, Professor medicinae in Academia Tubingensi, quò munere ornatus obiit a. 1587. V. Melch. Adami Vir. Medicor. pag. 200 sq. Philosophia Peripatetica praeclare fuit imbutus, quare eius commentarii in plures Aristotelis libros haud levis pretii sunt. Exstant: *Ars definiendi & Petri Catenae*, Veneti presbyteri, locorum Aristotelis mathematicorum, eorumque obscuriorum in logicis explicatio. Venet. 1556, fol. — *De demonstratione libri XV*, qui Galeni librorum eiusdem argumenti iacturam refarciunt. Continent autem in duos poster. Analyt. libros Aristotelis commentarium, Basil. 1564, & Tubingae 1570, fol. — *Organum Aristotelis pars prima, eaque Analytica*, Basil. 1577. Pertinet hic commentarius ad Categorias, ad lib. de Interpretatione & Analytica priora. — *Commentaria in octo libros Topicorum Aristotelis*, & libellus de *apathetico syllogismo*, qui est oppo-

titus demonstrativo. Basil. 1584, & Lugdun. eod. a. 8.
 — *Commentaria* in libb. VIII Physicorum; in libb. III de anima; in libb. IV de coelo; libb. II de ortu & interitu; in Meteorologica; in Parva Naturalia; annotationes in Ethica ad Nicomachum. Basil. 1550, fol. Conf. Brucker. hist. crit. philosoph. T. IV, p. 292, & supra Elench. edd.

SCHERBIUS (*Philippus*), Prof. philosoph. Altdorfinus, vir, dum viveret, philosophia Peripatetica egregie instructus, natus Cellae Episcopi in Helvetiis, obiit a. 1605. Post mortem eius lucem viderunt: *Discursus politici in Aristotelis de republica libros*, Francof. 1610; opus imperfectum, ieunum, nec auctore suo dignum, utpote quod bibliopolae ex schedis maximam partem auditorum Scherbii confarcinarunt. Vid. Morhof. Polyhist. Vol. II, pag. 63. Brucker. hist. crit. philosoph. Vol. IV, pag. 296.

SEPTALIUS (*Ludovicus*), medicus & philosophus Mediolanensis, Francisci Vicomercati & Octaviani Ferrarii discipulus, natus Mediolani a. 1550, diem supremum obiit a. 1633. V. Merklin. Linden. renov. p. 768.
 — Edidit in *Aristotelis Problemata* commentarium, varia & multiplici eruditione conscriptum, Francofurti, T. I, 1602, T. II, 1607, fol. Exstant quoque *commentarius in politicam & moralem philosophiam Aristotelis, & discussiones Peripateticae*. Utrumque opus mihi tamen inspicere non contigit.

SIMON *Simonius*, Luccensis Italus, exsul e patria, ob religionem profugus, Lipsiae philosophiam Peripateticam docuit, & praeclaros quoque commentarios in nonnullos Aristotelis libros scripsit, quamvis Iacobus Schegkianus, acerbissimus eius adversarius, *infantiam in philosophia Aristotelica* ei obiecerit. Floruit circa a. 1567.
 — Exstant: *Versio Latina Analyticorum priorum Aristotelis*, Lips. 1573, 4. — *Commentarius unus in librum Aristotelis de sensuum instrumentis, & de his, quae sub sensum cadunt*; *commentarius alter in lib. de memoria & reminiscencia*, Genevae, 1566, fol. — *Commentarius in Ethica ad Nicomachum*, ibid. 1567, 4. V. Brucker. hist. crit. phil. T. IV, p. 286. Morhof. Polyhist. T. II, p. 62. Bayle Dict. crit. art. *Simon Simonius*.

STELLINUS (*Iacobus*), e congregatione Somaſchenſi,

In Patavino gymnasio Éthices olim Professor. — Opera omnia, Voll. IV, 4. Patavii, 1778, 1779. Continent commentarium in *Aristotelis Ethica* amplissimum.

THEODORUS *Gaza*, Theffalonicensis, *Vittorini* cuiusdam, *Fletrensis*, discipulus, Turcarum sub Amurathis imperio victricia arma & ferocem superbiam fugiens, venit in Italiam circa a. 1430, ubi usque ad vitae exitum sacerdotii munere in Bruttiiis functus est. Obiit Romae a. 1478. Multum ille cum ceteris hominibus Graecis tum temporis in Italia florentibus contulit ad Graecarum Latinarumque literarum studium latius propagandum. E Graeco Latine vertit praeter Hippocratis aphorismos & Theophrasti historiam plantarum, Aristotelis etiam historiae animalium libros IX, de partibus animalium libros IV, de generatione animalium libros V, & problemata tam Aristotelis, quam Alexandro Aphrodisieo vulgo adscripta. V. Elench. edd. Cf. omnino Fabric. B. Gr. Vol. IX, pag. 192. Analect. Vindobon. T. I, pag. 1096 sq.

THOMAS *de Aquino* s. *Aquinas*, natus circiter a. 1225, obiit a. 1274. De eius vita, ingenio, moribus, scriptis, & in philosophiam meritis, v. Brucker. hist. crit. philos. T. III, p. 798, & qui laudantur in Indice bibl. Quetif T. II, p. 987, & apud Fabricium in bibl. med. Latin. lib. XIX, p. 235. Librorum Thomae omnium, saepissime etiam sigillatim editorum, exstant editiones quatuor, Romae, a. 1572, tomis XVII; Veneriis, 1592, quae ex Romana expressa est; Coloniae, 1612, tomis XVIII, cura Cosmae Morelles, Valentini; denique Parisiis a. 1660, tomis XXIII, fol. Ad Aristotelis interpretationem pertinent: *Expositio in librum primum & secundum perihermias*, cum duplici textus versione, antiqua & Ioannis Argyropyli; *Expositio in librum primum & secundum Analyticorum posteriorum*, cum versione antiqua & Argyropyli (Opp. T. I); *Expositio in octo libros de physico auditu*, cum textu antiquo & Argyropyli. Libros duos priores Graece vertit Georgius Scholarius; conf. supra Elench. Codd. *Commentaria in libros III de coelo & mundo*, cum textu antiquo & Argyropyli. Haec a Thoma imperfecta relicta absolvisse perhibetur eius discipulus Petrus de Arvernina. *Commentaria in libros primum & secundum de generatione & corruptione*, cum versione antiqua &

346 DE LIBRORUM ARISTOTELIS

Franc. Vatabli (Opp. T. II); *Expositio in quatuor libros Meteororum*, cum versione antiqua & Francisci a Vicomercato; *Expositio in tres libros de anima*, cum versione antiqua & Michaëlis Sophiani. Graece vertit Georgius Scholarius, v. supra Elench. Codd. *Expositio in Parva Naturalia*, cum supplementis Petri de Arvernia (Opp. T. III); *Expositio in XII libros Metaphysicorum*, cum versione antiqua & Bessarionis, Venet. 1560, fol. *In librum de ente & essentia*, cum comment. Thomae de Vio Gajetani; *Expositio in librum de causis* (Opp. T. IV); *Expositio in X libros Ethicorum ad Nicomachum*, cum versione antiqua & Ioan. Argyropyli; *Expositio in VIII libros Politicorum*, cum vers. antiqua & Leonardi Aretini, (Opp. T. V ed. Roman.) De commentariis hifce Thomae, eorumque pretio & virtute vix in univcrsum iudicari potest; quis enim eos hodie accurate perlegere sustineat? Equidem eos in singulis tantum locis consului, & inveni nonnunquam praeclare & acute dicta, haec ipsa tamen plerumque aut a Graeco quodam interprete, aut ab Averrhoë mutuata, multo saepius vero, inprimis ubi Thomas proprio ingenio indulsit, absurda & futilia. Usus quoque est Thomas, ut iam monui, versione librorum Aristotelis Latina ex Hebraico facta.

THOMAS Cantipratanus s. Cantimpratenfis, (alii Ioannem, alii Henricum, & Guilielmum alii vocant; v. Sandium ad Vossium de histor. Latin. p. 381) natus in vico Leuvis prope Bruxellam a. 1201, Alberti M. una cum Thoma Aquinate discipulus, Episcopus Lusentinus, & Episcopi Cameracensis suffraganeus. Obiit a. 1263. De scriptis eius v. Fabricii bibl. med. Latin. lib. XIX, p. 247 ed. Mansi. Tribuitur illi antiqua Latina librorum Aristotelis versio, quae tamen videtur antiquior esse. Vid. Elench. edd. Cf. Bulaei hist. univers. Paris. T. III, p. 711.

TOLETUS (Franciscus), ex Soc. Iesu, Cordubensis, floruit sec. XVI. — *Commentaria una cum quaestionibus in libros Logicos Aristotelis*, exceptis Topicis & elenchis Sophisticis. Colon. 1579, fol. & ibid. 1583. — *Commentaria una cum quaestionibus in octo libros Aristotelis de physica auscultatione*, & libros de generatione & corruptione, Venet. 1573, 4, & Coloniae 1575, fol. — *Commentaria una cum quaestionibus in tres libros Aristotelis de anima*. Colon. 1576, 1579, fol. Cf. Morhofii Polyhist. T. II, p. 60.

VATABLUS (*Franciscus*), Doctor Parisiensis, floruit initio sec. XVI. Plures Aristotelis libros, in his Parva Naturalia, denuo e Graeco in Latinum sermonem transtulit. Vid. Elench. edd. Superfunt etiam eius *Scholia cum paraphrasi in auscultationes physicas*, edita Paris. 1531, fol.

VENETI. Instituerat, ineunte sec. XVI, Venetiis virorum doctorum consortium ad literas diligentius excolendas *Fridericus Baduarius*, Patricius Venetus, & reipublicae Orator in Germania, quod etiam aliquamdiu sub *Academiae Venetae* nomine floruit. Debetur huic societati inter alia quoque, *Explanatio nova Topicorum Aristotelis*, Venetiis 1559 elegantissime impressa. De ipsa societate v. praef. ad librum Federici Delphini de fluxu & refluxu maris Tr.

VICOMERCATUS s. *Vimeratus*, (*Franciscus*) ex gente patricia natus Mediolani, philosophiae Professor ap. Parisienses & Taurinenses, Aristotelis interpres doctus & elegans, floruit circa a. 1552. Non solum ille plures Aristotelis libros denuo Latine vertit, aliorumque versionem vulgatam correxit, sed nonnullos quoque egregiis commentariis illustravit, in quibus praesertim Graeci interpretes diligentius adhibiti sunt. Debentur illi: *Commentarii in octo libros Aristotelis de naturali auscultatione*, Venet. 1564 & 1584, fol. *De principiis rerum naturalium libri tres*, Marpurgi, 1604; *Commentarii in quatuor libros Meteorologicam*, Venet. 1565, cum versione eorum Latina; *Commentarii in libros de anima*, Venet. 1574, fol. *Commentarii in libros Metaphysicorum*. — Vid. Bart. Curtii Notit. Scriptt. Mediolan. medica erud. clarorum P. II, pag. 70.

VICTORINUS (*Fabius Marius*), Afer, docuit Romae rhetoricen, & a gentiliū superstitione, quam usque ad senectutem sectatus erat, tandem ad veram fidem conversus est. Vid. Augustini Confess. VIII, 2, 5, 11. Mortuus est a. circiter 370. — Exstat eius versio Isagoges Porphyrii de quinque vocibus cum Boëthii commentariis. V. *Boëthius*.

VICTORIUS (*Petrus*), natus Florentiae sub finem seculi XV, Aristotelicae philosophiae omninoque Graecarum atque Latinarum literarum scientia inter aequales insignis, etsi contemtim de eo senserit Scaligerus.

348 DE LIBRORUM ARISTOTELIS

V. Scaligerana secunda pag. 251. De versionibus librorum quorundam Aristotelis, commentariisque uberrimis in eos editis, v. supra Elench. edd. passim.

URBANUS, Servita, Bononiensis. Docuit philosophiam Parisiis, Patavii & Bononiae; obiit a. 1503. — Commentarii in Aristotelis *libros physicos*, libros *de coelo*, & libros *de anima* prodire Patavii 1485. V. Orlandi notitia scriptorum Bononiensium pag. 266.

ZABARELLA (*Jacobus*), natus Patavii a. 1533, Francisci Robortelli & Bernardini Tomitani discipulus, ipse deinde Professor Patavinus. V. Brucker. hist. crit. philos. T. IV, pag. 200. Morhof. Polyhist. T. II, pag. 104. — *Opera logica*. Venet. 1578. — Commentarii in duos Aristotelis libros posteriores Analyticos. Venet. 1582. — Commentarii in libros Physicorum Aristotelis. Francof. 1602. — Commentarii in tres Aristotelis libb. de anima. Venet. 1605. — Opera Zabarellae integra edidit I. L. Havenreuter, Francof. 1623, 4.

R E C E N S U S
C O M M E N T A T O R U M
I N A R I S T O T E L I S L I B R O S
O R D I N E C H R O N O L O G I C O F A C T U S.

Ante C. n.

C O M M. *Graeci*: Theophrastus. Phantias. Eudemus Rhodius. Pasicrates Rhodius. Andronicus Rhodius. Boëthus Sidonius. Andrantus. Aristoteles iunior. Aristotulietes Ceus. Adrastus. Sofigenes.

S E C. I

post C. n.

Aspasius. Alexander Aegaeus. Athenodorus. Hermianus. Eudorus. Annaeus Cornutus. Nicol. Damascenus.

S E C. II.

Alexander Aphrodisiensis. Claudius Galemus. L. Apuleius.

S E C. III.

Porphyrus.

S E C. IV.

Dexippus. Iamblichus. Maximus. Themistius Euphrada. Gregorius Nazianzenus. — *Comm. Latin.* Fab. Mar. Victorinus.

350 *DE LIBRORUM ARISTOTELIS*

S E C. V.

Proclus. Syrianus. Marinus. Ammonius Hermeae f.
Comm. Latin. Aurelius Augustinus.

S E C. VI.

Damascius. Simplicius. Io. Philoponus. Olympiodorus iunior Alexandrinus. Asclepius Trallianus. — *Comm. Latin.* Boëthius.

S E C. VIII.

Beda Venerabilis.

S E C. IX.

Photius. Io. Damascenus. — *Comm. Arab.* Alchindus. Ahmad Ben Mohamad. Honain Ben Isaac. Isaac Ben Honain. Thabet. Thyllus.

S E C. X.

Comm. Arab. Abu Ahmad. Abulpharagius. Abu Ruh. Abu Zacharia. Abraham Abdallah. Alfarabius. Matthaëus. Raschid. Rhazes.

S E C. XI.

Comm. Gr. Michaël Ephesius. Michaël Pfellus. — *Arab.* Abdallah. Ali Ben Zaraa.

S E C. XII.

Theodorus Prodrômus iunior. Eustratius. — *Comm. Latin.* Albertus Magnus. Gilbertus Porretanus. — *Arab.* Averrhoës. Avicenna.

S E C. XIII.

Nicephorus Blemmydes. — *Comm. Lat.* Alexander de Hales. Thomas Aquinas. Thomas Cantipratanus. — *Arab.* Athireddin.

S E C. XIV.

Comm. Gr. Leo Magentenus. Theodorus Metochita. — *Lat.* Aegidius de Columna. Anton. Demochares. Alex-

ander de S. Elpidio. Buridanus. Gualterus Burlaeus. Io. Canonici. Io. Duns. Geraldus Odonis.

S E C. X V.

Comm. Gr. Georgius Gemistus. Georgius Pachymeres. Georgius Scholarius. Gregorius Aneponymus. Io. Italus. — *Lat.* Bessario. Donatus Acciaiolus. Angelus Politianus. M. Apollinaris. Hermolaus Barbarus. Paulus Barbarus. Castrovole. Dominicus de Flandria. Iacobus Faber. Iul. Guastavinus. Chrysof. Iavellus. Io. Argyropulus. Io. Parisiensis iunior. Io. Maior. Nicolaus de Orbellis. Nicolaus de Orto celi. Marfilius Alamannus. Paulus Venerus. Theodorus Gaza.

S E C. X V I.

Comm. Lat. Accorambonus. Antonius Musa. Augustinus Niphus. Rob. Balfourens. Daniel Barbarus. Bernardinus Tomitanus. Fr. Burana. Cabeus. Carpentarius. Collegium Conimbricense. Flaminius. Franciscus le Roy. Dan. Furlanus. Gerardus Mathisius. Conrad. Gesnerus. Ob. Gifanius. Lovanienses. Maioragius. Monlorius. Ant. Montecatinus. Andr. Planerus. Lucil. Philaltheus. Petrus Ramus. Robortellus. I. C. Scaliger. Ant. Scaynus. Iac. Schegkian. Phil. Scherbius. Simon Simonius. Franciscus Toletus. Fr. Vatablus. Veneti. Fr. Vicomercatus. Petrus Victorius. Urbanus. Iac. Zabarella.

S E C. X V I I.

Blancanus. Tarquinius Gallutius. Michael Piccartus. Ludovicus Sepralius.

S E C. X V I I I.

Loffius. Iac. Stellinus.

R E C E N S U S

C O M M E N T A T O R U M

I N A R I S T O T E L E M

SECUNDUM LIBRORUM EIUS ORDINEM IN QUOS ILLI
COMMENTATI SUNT.

Categoriae.

ADRASTUS APHROD. Alexander Aegeus. Ammonius Hermeae. Andronicus Rhodius. Aristoteli Iulietes Ceus. Aspasius. Athenodorus. Boëthius Sidonius. Annaeus Cornutus. Davides. Dexippus. Eudemus Rhodius. Galenus. Gregorius Aneponymus. Georgius Pachymeres. Georgius Scholarius. Gregorius Nazianzenus. Herminius Iamblichus. Io. Philoponus. Io. Damascenus. Lucius Magnentius. Maximus. Michaël Psellus. Nicoftratus. Pacificrates Rhodius. Phantias. Photius. Porphyrius. Simplicius. Sophonias. Themistius. — *Comm. Arab.* Abu Ruh. Ahmad Ben Mohamad. Alchindus. Alpharabius. Athi-reddin. Averrhoës. Avicenna. Honain Ben Isaac. Matthaeus. Raschid. Rhazes. Thabet. — *Comm. Latin.* Donatus Acciaiolus. Albertus M. Anton. Musā. Aurelius Augustinus. Balfoureus. Paulus Barbus. Boëthius. Gualterus Burlaeus. Carpentarius. Collegium Conimbricense. Iacobus Faber. Franc. le Roy. Gerardus Mathisius. Gilbertus Porretanus. Chrysofomus Iavellus. Io. Duns. Io.

Maïor. Lovanienſes. Andreas Planerus. Michaël Piccarus. Petrus Ramus. Iacobus Schegkius. Fr. Tolerus.

Liber de Interpretatione.

Ammonius Hermeae. Aſpaſius. Eudemus Rhodius. Galenus. Georgius Scholarius. Herminus. Io. Philoponus. Io. Italus. Leo Magentemus. Michaël Epheſius. Michaël Pſellus. Phaniaſ. Photius. Porphyrius. Proclus. Syrianus. — *Comm. Arab.* Ahmaḍ Ben Mohamad. Alpharabius. Averrhoës. Honain Ben Iſaac. Iſaac Ben Honain. Marthaeus. Raſchid. Thabet. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Albertus M. Antonius Muſa. L. Apuleius. Auguſtinus Niphus. R. Balfourens. Boëthius. Burlaeus. Carpentarius. Collegium Conimbricenſe. Iacobus Faber. Gerardus Mathiſius. Chryſoſt. Iavellus. Ioan. Duns. Lovanienſes. Andreas Planerus. Thomas Aquinas. Fr. Tolerus.

Analytica priora.

Alexander Aphrodiſ. Ammonius H. Eudemus Rhodius. Galenus. Georgius Gemiſtus. Georg. Scholarius. Herminus. Iamblichus. Leo Magentemus. Magnentius. Nicomedes. Phaniaſ. Themiftius. Theophraſtus. — *Comm. Arab.* Ahmaḍ Ben Mohamad. Alchindus. Alpharabius. Averrhoës. Honain Ben Iſaac. Iſaac Ben Honain. Marthaeus. Raſchid. Rhazes. Thabet. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Albertus M. Alexander de S. Elpidio. Auguſtinus Niphus. Balfourens. Boëthius. Burana. Conimbricenſes. Iac. Faber. Angelus Politianus. Gerard. Mathiſius. Chryſoſt. Iavellus. Io. Duns. Lovanienſes. Io. Bapt. Monlorius. Iacobus Schegkius. Simon Simonius. Fr. Toletus.

Analytica poſteriora.

Alexander Aphrodiſienſis. Ammonius H. Apollinaris. Euſtratus. Galenus. Io. Philoponus. Magnentius. Michaël Pſellus. Themiftius. Theodorus Prodrômus. — *Comm. Arab.* (v. Anal. prior: nam aut utraque Analyſt. Vol. I.

tica explanarunt, aut non constat, utrum priora an posteriora.) — *Comm. Lat.* Accorambonus. Aegidius de Columna. Albertus M. Anton. Mufa. M. Apollinaris Offredus. Augustinus Niphus. R. Balfourens. Bernardinus Tomitanus. Boëthius. Conimbricenses. Dominicus de Flandria. Iac. Faber. Gerardus Mathisius. Chryf. Iavellus. Io. Duns. Lovanienses. Andr. Planerus. Iac. Schegkius. Thom. Aquinas. Fr. Toletus. Zabarella.

Topica.

Alexander Aphrodis. Herminius. Io. Italus. Leo Magentenus. Magnentius. Themistius. — *Comm. Arab.* Abu Ruh. Abraham Abdallah. Alchindus. Averrhoës. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Albertus M. Alexander de S. Elpidio. Antonius Demochares. Augustinus Niphus. Boëthius. Balfourens. Burlaeus. Conimbricenses. Iac. Faber. Gerardus Mathisius. Chryf. Iavellus. Io. Duns. Lovanienses. Iac. Schegkius. Veneti.

Elenchi sophistici.

Alexander Aphrodis. Galenus. Leo Magentenus. Michael Ephesius. Stephanus. — *Comm. Arab.* Ahmad Ben Mohamad. Alchindus. Alpharabius. Averrhoës. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Albertus M. Augustinus Niphus. R. Balfourens. Bernard. Tomitanus. Boëthius. Burlaeus. Conimbricenses. Dominicus de Flandria. Iacob. Faber. Ger. Mathisius. Chryf. Iavellus. Io. Duns. Lovanienses.

Auscultationes physicae.

Adraustus Aphrodis. Alexander Aphrodis. Andronicus Rhodius. Aspasius. Damascius. Io. Philoponus. Michael Psellus. Proclus. Simplicius. Themistius. Theodorus Metochira. — *Comm. Arab.* Abu Ahmad. Abulpharagius Cadamah. Abu Ruh. Alchindus. Alpharabius. Averrhoës. Raschid. Thabet. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Aegidius de Columna. Albertus M. Augustinus Niphus. Hermolaus Barbarus. Paulus Barbus. Ios. Blancanus. Bur-

laeus. Carpentarius. Collegium Conimbricense. Iac. Faber. Gerardus Mathisius. Conr. Gefnerus. Chryf. Iavelus. Io. Canonici. Io. Duns. Io. Maior. Ant. Montecatinus. Nicolaus de Orbellis. P. Ramus. Ant. Scayrius. Iac. Schegkius. Thomas Aquinas. Fr. Toletus. Fr. Vatablus. Fr. Vicomercatus. Urbanus Servita. Zabarella.

Libri de Coela.

Damascius. Proclus. Simplicius. Sotigenes. Themistius. Theodorus Metochita. — *Comm. Arab.* Abu Ruh. Alpharabius. Averrhoës. Avicenna. Isaac Ben Honain. Matthaeus. Raschid. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Aegidius de Columna. Albertus M. Iof. Blancanus. Burlaeus. Conimbricenses. Iac. Faber. Conr. Gefnerus. Maioragius. Lucil. Philaltheus. Iacob. Schegkius. Thomas Aquinas. Urbanus.

Libri de generatione & corruptione.

Alexander Aphrod. Io. Philoponus. Theodorus Metochita. — *Comm. Arab.* Averrhoës. Raschid. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Aegidius de Col. Albertus M. Conimbricenses. Nicolaus de Orto celi. Marfilius Alamanus. Paulus Venetus. Iac. Schegkius. Thomas Aquinas. Fr. Toletus.

Meteorologica.

Alexander Aegaeus. Alex. Aphrodif. Io. Philoponus. Olympiodorus iunior. Proclus. — *Comm. Arab.* Alpharabius. Averrhoës. Raschid. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Aegidius de Columna. Albertus M. Augustinus Niphus. Burlaeus. Cabeus. Conimbricenses. Conr. Gefnerus. Io. Duns. Iac. Schegkius. Thomas Aquinas. Fr. Vicomercatus.

Liber de Mundo.

Comm. Lat. L. Apuleius. Lucilius Philaltheus.

Libri de anima & Parva Naturalia.

Aspasius. Alexander Aphrodis. Georgius Scholarius. Io. Philoponus. Marinus. Michaël Ephesius. Nicolaus Damascenus. Simplicius. Stephanus. Theodorus Metochita. — *Comm. Arab.* Honain Ben Isaac. Raschid. Matthaeus. Averrhoës. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Aegidius de Columna. Albertus M. Alexander de Hales. M. Apollinaris Offredus. Augustinus Niphus. Burlaeus. Conimbricenses. Conr. Gesnerus. Dominicus de Flandria. Iac. Faber. Dan. Furlanus. Chryf. Iavellus. Io. Duns. Nic. de Orbellis. Anton. Scaynus. Iacobus Schegkius. Thom. Aquinas. Fr. Toletus. Fr. Vicomercatus. Urbanus. Zabarella.

Libri de animalium historia eorumque natura.

Comm. Arab. Ali Ben Zaraq. Averrhoës. Avicenna. Raschid. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Albertus M. Augustinus Niphus. Conrad. Gesnerus. Daniel Furlanus.

Quaestiones Mechanicae.

Comm. Lat. Iof. Blancanus.

Liber de coloribus.

Michaël Pfellus.

Liber de infecabilibus lineis.

Georgius Pachymeres.

Ethica ad Nicomachum; ad Eudemum; Magna Moralia.

Andrantes. Andronicus Rhodius. Aspasius. Eustratius. Michaël Ephesius. Porphyrius. — *Comm. Arab.* Alphara-

bis. Averrhoës. Honain Ben Isaac. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Acciaiolus. Albertus M. Balfourens. Hermol. Barbarus. Burlaeus. Conimbricenses. Iac. Faber. Tarquinius Gallutius. Geraldus Odonis. Obertus Gifannius. Io. Argyropulus. Nic. de Orbellis. Fr. Robortellus. Iac. Schegk. Lud. Septalius. Simon Simonius. Iac. Stellinus. Thomas Aquinas.

Politica.

Comm. Lat. Accorambonus. Acciaiolus. Albertus M. Buridanus. Burlaeus. Castrovole. Conimbricenses. Iac. Faber. Ant. Montecarinus. Michael Piccartus. Fr. Robortellus. Ant. Scaynus. Phil. Scherbius. Lud. Septalius. Thomas Aquinas.

Oeconomica.

Comm. Arab. Abdallah. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Burlaeus. Castrovole. Iac. Faber.

Libri argumenti rhetorici, & Poëtica.

Comm. Gr. Stephanus. — *Comm. Arab.* Averrhoës. Alpharabius. Raschid. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Aegidius de Columna. Augustinus Niphus. Hermolaus Barbarus. Fr. Robortellus.

Problemata.

Comm. Latin. Accorambonus. Ios. Biancanus. Burlaeus. Daniel Furlanus. Iulius Guastavinus. Ludovic. Septalius.

Metaphysica.

Alexander Aegaeus. Alexander Aphrodis. Ammonius Herm. Aristoteles iunior. Asclepius Trallianus. Aspasius.

358 DE LIBRORUM ARISTOT. INTERPR.

Eudorus. Io. Philoponus. Michaël Ephesius. Nicolaus Damascenus. Syrianus. Themistius. — *Comm. Arab.* Honain Ben Isaac. Isaac Ben Honain. Matthaeus. Raschid. Averrhoës. — *Comm. Lat.* Accorambonus. Albertus M. Alexander de Hales. Augustinus Niphus. Paulus Barbus. Bessario. Ios. Blancanus. Burlaeus. Dominicus de Flandria. Iacobus Faber. Flaminius. Fr. le Roy. Chryslavellus. Io. Duns. Io. Parisiensis iunior. Nic. de Orbellis. Petrus Ramus. Ant. Scaynus. Thomas Aquinas. Fr. Vicomercatus.

Physiognomonica.

Loffius,

Libri de plantis.

Comm. Arab. Averrhoës. — *Comm. Latin.* Iul. Caes. Scaliger.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΦΩΝΩΝ.

ARGUMENTUM

ISAGOGES PORPHYRII.

ARISTOTELIS libro Categoriarum s. de praedicamentis in plerisque editionibus impressis & Codicibus manu exaratis praefixa est Porphyrii Εἰσαγωγή περὶ τῶν πάντε φωνῶν, *Introductio de quinque vocibus*, sive, ut etiam inscribitur, Εἰσαγωγή εἰς τὰς Ἀριστοτέλους κατηγορίας πρὸς Χρυσόσαυρον, *Introductio in Aristotelis Categorias ad Chrysaorium*, quam tamen alteram inscriptionem non ipsi Porphyrio deberi Ammonius Hermeae (ad Isag. fol. 18, a.) recte iudicavit. Nos quoque eam in fronte Organi ponere ratum duximus, non tam morem a prioribus editoribus ad nos translaturum servandi causa, quam quod ea praedicabilia explicet, & prooemii loco in doctrinam de Categoriis s. praedicamentis, adeoque in universam Aristotelis logicam habenda sit. Etenim omnis Graecorum Dialectica orsa est ἀπὸ τοῦ περὶ φωνῆς τέπου, *a loco de sermone*, cum e vocibus enuntiationes, & ex his syllogismi conficiantur. (v. Diog. Laërt. VII, 43. cf. Menag. observatt.) Iam vero duplici respectu voces Dialecticum considerare oportet, primo, quatenus *res ipsas* (extra animi notionem) designant, altero, quatenus eorum, *quae animo tantum de rebus concipiuntur*, notae sunt. Sic vocabulum *animal* exprimit ipsum animal velut *rem*, verum per relationem ad superius animo conceptum, v. c. *ens*, exprimit *speciem*, uti contra per relationem ad inferius, v. c. *hominem*, eo *genus* exprimitur. De vocabulis, *quae ad denotandas in universum res, ut res, spectant*, agit *doctrina Categoriarum*, s. *praedicamentorum*; de iis vero, *quae in universum meros animi de rebus conceptus attinent*, *doctrina Categorematum* s. *praedicabilium*. Praedicabilia, quae animo de rebus in universum concipiuntur, sunt *genus, species, differentia, proprium, accidens*: quare doctrina de

illis etiam doctrina *de quinque vocibus* dicitur. Cum autem nullum sit *praedicamentum*, rem, ut rem, designans, sub quo non genera, species usque ad individua, differentia, proprium & accidens contineantur, sive de quo ipso omnia *praedicabilia* per variam relationem modo ad superius, modo ad inferius, modo simpliciter ad illud ipsum aut ad aliud quid, praedicari non possint, omnino doctrina de praedicabilibus doctrinae de praedicamenti praemittenda est, quia haec sine illa intelligi nequit. Ut hoc exemplo illustremus: primum rei ut rei *praedicamentum* est *substantia*; substantia autem quaecumque aut est *individuum*, aut ad *genus* aliquod, vel *speciem* pertinet per variam relationem vel ad superius, vel ad inferius, deinde per relationem vel ad se ipsam, vel ad aliam capax est *differentiae* & *proprii* & *accidentis*: igitur, praedicabilibus praedicamenti *substantia* non definitis, quid tibi ipso *praedicamento* velis *ad designandam rem*, perspicere nemo poterit. Neque tamen hic solus est fructus doctrinae de praedicabilibus, ut praedicamenti intelligendis inserviat, quandoquidem praedicabilia ad praedicamentorum definitionem necessario requirantur aut supponantur, verum cognoscenda illa etiam est, ut praecepta logica 1) de rationibus *praedicationis* in propositionibus, 2) de *definitionibus*, 3) de *divisione*, & 4) de *terminorum in syllogismis natura & affectione* recte capias. Quod si e. c. posueris, *Omnes homines sunt mortales*, instructum te prius esse necesse est doctrina de *genere*, velut subiecti praedicabili aliquo, ut nempe scias, istam propositionem esse universalem, s. subiecto *genus* exprimi, & praedicatum non ad speciem quandam, nec ad individuum aliquod referri. Porro sine praedicabilibus *definitio* rei esse potest nulla. Nam *species*, (quae sola *definiri* potest, cum *genus* & *individuum* ex mente Peripateticorum definitionem non admittant) per *genus*, *proprium* & *differentias* est definienda, & nonnunquam *accidentium* congeries verae differentiae locum supplet. Sic quoque *diviso* aliter fieri nequit, nisi *genus* in *species* per *differentias* dividas, & subiectum per *accidentia* seu propria seu communia, & vice versa *accidentia* per subiecta. Denique doctrina praedicabilium omnis *rationandi scientiae* quasi prima linea est. Semper enim in syllogismis *terminus angustior* per *generaliorem*, sive ge-

nerallior per angustiores in aliquo subiecto inesse probatur, aut terminus in aliquo subiecto per alium quempiam terminum a natura illius *diversum* non inesse probatur. Itaque ex his omnibus fatis elucere arbitramur, quod antea diximus, Introductionem Porphyrianam, cum in ea de praedicabilibus agatur, prooemii loco in universam Aristotelis logicam iure haberi, atque adeo praeclearo consilio, & nobis quoque ineundo, tum a Graecis Organi Aristotelis interpretibus, tum a recentioribus editoribus huic praefixam esse.

Tradit autem Porphyrius doctrinam praedicabilium ita, ut primum singulorum naturam, vim & usum ostendat, deinde in genere & in specie eorum inter se convenientiam & discrimen exponat. Capita libelli sunt praeter prooemium XV, quorum priora V singula singulis praedicabilibus explicandis deputata sunt; in sexto generalis quinque vocum collatio instituitur, & in reliquis IX capitibus praedicabile unum cum altero conferitur. Et quidem quatuor prioribus declaratur *generis* cum ceteris quatuor praedicabilibus convenientia & ab illis diversitas; tribus vero sequentibus convenientia simul & discrimen *differentiae*, & trium praedicabilium, *speciei*, *proprii* & *accidentis*. Quae haec excipiunt duo capita, *speciei* & *proprii*, itemque *speciei* & *accidentis* tam communia, quam propria, quibus haec praedicabilia a se invicem discernuntur, indicant. E postremis duobus capitibus prius quidem *proprii* & *accidentis* cognationem, posterius eorum oppositionem designat.

Argumentum libelli quo magis adhuc dilucideretur, liceat nobis tabulam addere, in qua secundum ipsorum praedicabilium seriem uni obrutui subiecimus, quae ad uniuscuiusque praedicabilis vim & habitum ex mente Porphyrii referenda sunt: non enim lectoribus consultum iri arbitrati sumus, si argumentum secundum capitum ordinem persequeremur.

De praedicabilibus.

Individua de uno solo praedicantur.	} cap. II de gen.
Praedicabilia proprie ita dicta de pluribus praedicantur.	

De genere.

Genus de pluribus specie differentibus
praedicatur. } cap. II de
Genus de speciebus ratione eius, quid
est, praedicatur. } genere.

Genus positionem speciei sequitur. }
Genus aequaliter de speciebus prae-
dicatur. }
Genus univoce praedicatur. } cap. X de con-
Genus prius est proprio, non vice } ven. & discr.
versa. } gen. & propr.
Genere sublato tollitur proprium, }
non vice versa. }

Genus & de speciebus & de } c. VI de commun. &
individuis praedicatur. } diff. quinque vocum.

Quae de genere praedicantur, illa de spe- } c. VII de
cie quoque praedicari debent. } conv. &
Genere sublato tolluntur omnia, quae sub } discr. gen.
genere sunt, species & individua. } & differ.

Genus de pluribus praedicatur, quam dif- }
ferentia. }
Genus continet differentiam speciei po- }
testate. } c. VII.
Genere sublato tollitur differentia. }
Genus unius speciei unum est. }
Genus materiae simile est, nimirum in de- }
finitione substantiae. }

Genus non recipit magis aut } cap. III de diffe-
minus. } rentia.

Genus totum quid est } cap. VIII de conven. gen.
& spec.

Genus praesupponitur posita specie. }
Genus speciei infimae rationem non subit. } cap. VIII.

De specie.

Species de pluribus individuis dicitur. } cap. II de
 Species de individuis ratione eius, quid } gen. sp. &
 est, praedicatur. } ind.

Species individuis naturā prior est. } cap. VIII.
 Species totum quid est. }

Species supra genus abundat differentiis } cap. VIII.
 specificis. }
 Species nunquam fit genus generalissimum. }

Species aequaliter & semper adest suis } cap. XI de
 individuis. } conven. &
 & speciei. } discr. diff.

Specie posita ponitur differentia, sublata }
 specie non tollitur differentia. } cap. XI.
 Species speciei iuncta non producit novam }
 speciem. }

Species cum proprio conversim prae- } cap. XIV de
 dicatur. } conven. &
 Species prior est proprio, non contra. } diff. speciei
 Species aliorum genus esse potest. } & proprii.
 Species actu semper adest individuis. }

*De generibus & speciebus
alternis.*

A summo genere ad infimam speciem de- }
 scendenti quiescendum est. } cap. II.
 Descendentem oportet transire per media ge- }
 nera dividendo specificis differentiis. }
 Ascendentem ad summum genus transire oportet }
 per media colligendo. }

De differentia.

Omnis differentia diversum facit.
 Differentia specifica ratione eius, quid est,
 diversum facit.
 Differentiae specificae genus dividunt in
 species.
 Differentiae communes quaecunque disor-
 men gignunt.
 Differentiae per se, ad definitionem assu-
 muntur.
 Differentiae per se, non recipiunt magis
 aut minus.
 Differentiae, quibus genus dividitur, spe-
 ciem constituunt.
 Differentia de pluribus specie differenti-
 bus praedicatur.
 Differentia ad essentiam & definitionem
 conducit.
 Differentia rei pars est.

cap. III
de diff.

Differentia continet species.
 Quae de differentia dicuntur, ea etiam
 de specie dicuntur.
 Differentia sublata, tolluntur quae sub
 illa sunt.

cap. VII.

Differentiam genus continet potestate.
 Differentiis genera priora sunt.
 Differentiae uni speciei plures tribui
 possunt.
 Differentia formae rationem habet.

cap. VII.

Differentiam aequaliter participant, quae
 sub ipsa sunt.
 Differentia semper adest sub ipsa contentis
 Differentia ratione eius, qualem quid est,
 praedicatur.
 Differentia prior est specie sua.

cap. XI de
conv. &
discr. spec.
& differ.

Differentia consequitur ad ea, quorum
est differentia. } cap. XII de
Differentia non convertitur cum sua } conven. &
specie. } discr. propr.
& differ.

Differentia non capit intensionem nec } cap. XIII de
remissionem. } conven. &
Differentiae oppositae sunt ἀμυγῆς, id } discr. accid.
est, non miscentur. } & differ.

De proprio.

Proprium quatuor modis dicitur. }
Proprium de sua specie conversum prae- }
dicatur. } cap. IV de
Proprium, aptum ad ridendum, homi- }
nis, non quod semper rideat, sed quod }
semper ridere possit. } proprio.

Proprium speciem sequitur. }
Proprium aequaliter praedicatur de iis, } cap. IX.
quae illud participant. }
Proprium univoce praedicatur. }

Proprium genere posterius est. }
Proprium de una specie dicitur. }
Proprium omni convenit scilicet indivi- } cap. IX.
duo suae speciei. }
Proprio sublato non tollitur genus. }
Proprium sublato genere & ipsum tol- }
litur. }

Proprium aequaliter participant, quae } cap. XII.
sub ipso sunt. }

Proprium non est nisi suae speciei pro- }
prium. } cap. XIV.
Proprium aliquando facultate tantum }
adeff. }

Proprio destituta non est sua species. } cap. XVI de conv. & discr. propr. & accid.

De accidente.

Accidens est, quod adest & abest prae-
ter subiecti corruptionem. }
Accidens aut est separabile, aut insepa-
rabile. }
Accidens etiam per intellectum separari
potest, quamvis actu inseparabile sit. } cap. V.
Accidens est, quod contingit eidem adeste
aut abesse. } de acc.
Accidens est, quod neque genus est, ne-
que species, neque proprium, semper
autem in aliquo subiecto subsistit. }

Accidens de pluribus praedicatur. } cap. X de conv. gen. & accid.

Accidentia speciebus posteriora sunt.
Accidens non participat aequaliter, quae
sub ipso sunt. }
Accidentia primo de individuis dicuntur. } cap. X.
Accidens ratione eius, quale quid sit, praedi-
catur. }

Accidentia inseparabilia semper & omni
insunt. }
Accidentia quodammodo continentur,
quodammodo continent. }
Accidentia continentur, quod plura sunt
unius subiecti accidentia. }
Accidentia continent, quod in pluribus
esse possint. } cap. XIII.
Accidentia intenduntur & remittuntur.
Accidentia contraria nonnunquam mixta
sunt. }
Accidentibus priores sunt τῶ ἐπινολῶ
species. }
Accidentia naturam habent. }

Π Ο Ρ Φ Υ Ρ Ι Ο Υ Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΦΩΝΩΝ.

ΚΕΦ. α'.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ.

ΟΝΤΟΣ ἀναγκαίου, Χρυσασόρι, καὶ εἰς τὴν τῶν παρὰ Ἀριστοτέλει κατηγοριῶν διδασκαλίαν, τοῦ γινῶναι, τί γένος, καὶ τί διαφορὰ, τί τε εἶδος, καὶ τί ἴδιον, καὶ τί συμβεβηκός, εἰς τε τὴν τῶν ὀρισμῶν ἀπόδοσιν, καὶ ὅλως εἰς τὰ περὶ διαιρέσεως καὶ ἀποδείξεως χρησίμης οὔσης τῆς τούτων θεωρίας· σύντομόν σοι παράδοσιν ποιούμενος, πειράσομαι, διὰ βραχείων, ὥσπερ ἐν εἰσαγωγῇ τρέπω, τὰ παρὰ τοῖς πρεσβυτέροις ἐπελθεῖν, τῶν μὲν βαθυτέρων ἀπεχόμενος ζητημάτων, τῶν

PORPHYRII INTRODUCTION.

C A P. I.

P R A E F A T I O.

CUM sit necesse, Chrysaori, ad intelligendas apud Aristotelem Categorias, nosse, quid sit genus, quid differentia, quid species, quid proprium, quid accidens, cumque ad definitiones afferendas, & omnino ad doctrinam de divisione & demonstratione, utilis sit horum cognitio: (2) brevem disquisitionem faciens, tentabo paucis, velut introductionis modo, quae apud veteres occurrunt, persequi, abstrusioribus quaestionibus
Aristot. Vol. I. Aa

δὲ ἀπλουστέρων συμμέτρως στοχαζόμενος. 2 Αὐτίκα περὶ γενῶν τε καὶ εἰδῶν, τὸ μὲν, εἴτε ὑφέστηκεν, εἴτε καὶ ἐν μόναις ψιλαῖς ἐπινοίαις κεῖται, εἴτε καὶ ὑφίστηκότα, σώματά ἐστιν, ἢ ἀσώματα, καὶ πότερον χωριστὰ, ἢ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ περὶ ταῦτα ὑφεστώτα, παραιτήσομαι λέγειν· βαθυτάτης οὔσης τῆς τοιαύτης πραγματείας, καὶ ἄλλης μείζονος δεομένης ἐξετάσεως. 3 Τὸ δ' ὅπως περὶ αὐτῶν τε καὶ τῶν προκειμένων λογικώτερον οἱ παλαιοὶ διέλαβον, καὶ τούτων μάλιστα οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου, νῦν σοι πειράσομαι δεικνύναι.

ΚΕΦ. Β'.

ΠΕΡΙ ΓΕΝΟΥΣ, ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΟΥ.

Ἔοικε δὲ μήτε τὸ γένος, μήτε τὸ εἶδος ἀπλῶς λέγεσθαι. 2 Γένος γὰρ λέγεται καὶ ἡ τινῶν ἐχόντων πως πρὸς ἓν τι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἄθροισις. καθ' ὃ

praetermissis, simpliciora tantum leviter attingens. 2 (3) Et quidem de generibus & speciebus, subsistantne ea vere per se, an in solis nudis animi notionibus posita sint, porro, etiam si vere per se subsistant, num corpora sint, an incorporea, & utrum separata, an in sensibilibus, & circa haec subsistant, recusabo dicere; cum abstrusissima sit huiusmodi tractatio, & alius maioris indigeat disquisitionis. 3 (4) Quemadmodum autem de illis ipsis & de reliquis supra propositis, respectu potissimum ad logicen habito, veteres differuerunt, & ex his maxime Peripatetici, nunc tibi ostendere conabor.

C A P. II.

De genere. specie & individuo.

Videtur autem neque genus, neque species simpliciter dici. 2 Genus enim dicitur congregatio eorum, quae aliquo modo ad unum quiddam & ad se invicem

σημαινόμενον τὸ Ἡρακλειδῶν λέγεται γένος ἐκ τῆς ἀφ' ἐνὸς σχέσεως, λέγω δὴ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἐχόντων πῶς πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπ' ἐκείνου οἰκειότητα, κατὰ ἀποτομὴν τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων γενῶν κεκλημένον. 3 Λέγεται δὲ καὶ ἄλλως πάλιν γένος ἢ ἐκάστου τῆς γενέσεως ἀρχή, εἴτε ἀπὸ τοῦ τεκόντος, εἴτε ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τις γέγονεν· οὕτω γὰρ Ὀρέστην μὲν ἀπὸ Ταντάλου φάμεν ἔχειν τὸ γένος, Ὑλλον δὲ ἀφ' Ἡρακλέους· καὶ πάλιν, Πίνδαρον μὲν Θηβαῖον εἶναι τὸ γένος, Πλάτωνα δὲ Ἀθηναῖον. καὶ γὰρ ἡ πατὴρ ἀρχὴ τίς ἐστι τῆς ἐκάστου γενέσεως, ὥσπερ καὶ ὁ πατήρ. 4 Τοῦτο δὲ εἴκει πρόχειρον εἶναι τὸ σημαινόμενον. [Ἡρακλεῖδαι γὰρ λέγονται οἱ ἀπὸ γένους καταγόμενοι Ἡρακλέους· καὶ Κεκροπίδαι οἱ ἀπὸ Κέκροπος, καὶ οἱ τούτων ἀγχιστεῖς.] 5 Καὶ πρότερόν γε ὠνομάσθη γένος ἢ ἐκάστου τῆς γενέσεως ἀρχή μετὰ δὲ ταῦτα [καὶ] τὸ πλήθος τῶν

referuntur. Qua significatione dicitur *Heraclidarum genus*, ex eo, quod ab *uno*, nimirum ab Hercule, & a *multitudine* eorum habet, qui ob illum cognatione iunguntur, ita quidem appellatum, ut ab aliis generibus distinguatur. 3 Rursus & aliter genus dicitur principium, unde quisque ortum ducit, sive a parente, sive a loco, in quo natus est: sic enim dicimus Orestem a Tantalo genus ducere, Hyllum vero ab Hercule, & rursus, Pindarum esse genere Thebanum, Platonem vero Atheniensem; nam patria quoque unicuique ortus sui principium est, sicut etiam pater. 4 Haec autem significatio videtur esse in promptu. Nam Heraclidae dicuntur, qui genus ducunt ab Hercule, & Cecropidae, qui a Cecrope, & horum affines. 5 Et prius quidem vocatum est genus *principium*, unde quisque ortum du-

ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, οἷον [τοῦ] Ἡρακλέους, ὃ ἀφορίζοντες καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρίζοντες ἔφαμεν τὸ ὅλον ἄβροισμα, Ἡρακλειδῶν γένος. 6 Ἄλλως δὲ πάλιν γένος λέγεται, ὃ ὑποτάσσεται τὸ εἶδος, καθ' ὁμοιότητα ἴσως τούτων εἰρημένον. καὶ γὰρ ἀρχή τις ἐστὶ τὸ τοιοῦτον γένος τῶν ὑφ' αὐτὸ, καὶ δοκεῖ καὶ τὸ πλῆθος περιέχειν πᾶν τὸ ὑφ' αὐτό. 7 Τριχῶς οὖν τοῦ γένους λεγόμενου, περὶ τοῦ τρίτου παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος. 8 Ὁ καὶ ὑπογράφοντες ἀποδεδώκασι, γένος εἶναι λέγοντες τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῶ εἶδει, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, οἷον τὸ ζῶον. 9 Τῶν γὰρ κατηγορουμένων, τὰ μὲν, καθ' ἑνὸς λέγεται μόνου, ὡς τὰ ἄτομα, οἷον Σωκράτης, καὶ τὸ Οὗτος, καὶ τὸ Τοῦτο· τὰ δὲ, κατὰ πλειόνων, ὡς τὰ γένη, καὶ τὰ εἶδη, καὶ αἱ διαφοραὶ, καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ συμ-

cit; postea vero *multitudo* eorum, qui ab uno principio orti sunt, velut ab Hercule, quam seorsim definientes, & ab aliis (*generibus*) separantes dicebamus totam congregationem, Heraclidarum genus. 6 Aliter iterum dicitur genus, cui subiicitur *species*, ad similitudinem fortasse illorum (*generum*) dictum. Etenim & tale genus est principium eorum, quae sub illo sunt, & videtur quoque omnem multitudinem eorum continere, quae sub illo sunt. 7 Cum igitur genus tribus modis dicatur, de tertia significatione apud philosophos sermo est. 8 Quod etiam descriptione explicarunt, dicentes, genus esse, quod pluribus specie differentibus, *ratione eius, quid est*, attribuitur, velut *animal*. 9 Nam eorum, quae attribuuntur, alia dicuntur de uno tantum, ut individua, cuiusmodi sunt *Socrates*, & *Hic*, & *Hoc*; alia de pluribus, ut genera, species, differentiae, & accidentia

βεβηκότα κοινῶς, ἀλλὰ μὴ ἰδίως τινί. ἔστι δὲ γένος μὲν, οἷον τὸ ζῶον· εἶδος δὲ, οἷον ὁ ἄνθρωπος· διαφορὰ δὲ, οἷον τὸ λογικόν· ἴδιον δὲ, οἷον τὸ γελαστικόν· συμβεβηκός δὲ, οἷον τὸ λευκόν, τὸ μέλαν, τὸ καθέζεσθαι. 10 Τῶν μὲν οὖν καθ' ἑνὸς μόνου κατηγορουμένων διαφέρει τὰ γένη, τῶ ταῦτα κατὰ πλείονων κατηγορεῖσθαι. 11 Τῶν δ' αὖ κατὰ πλείονων, τῶν μὲν εἰδῶν, ὅτι τὰ μὲν εἶδη, εἰ καὶ κατὰ πλείονων κατηγορεῖται, ἀλλ' οὐ διαφερόντων τῶ εἶδει, ἀλλὰ τῶ ἀριθμῷ μόνον. ὁ γὰρ ἄνθρωπος εἶδος ὢν, κατὰ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος κατηγορεῖται, οἱ οὐ τῶ εἶδει διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἀλλὰ τῶ ἀριθμῷ· τὸ δὲ ζῶον γένος ὢν, ἀνθρώπου καὶ βοῦς καὶ ἵππου κατηγορεῖται, οἱ διαφέρουσι καὶ τῶ εἶδει ἀλλήλων, ἀλλ' οὐχὶ τῶ ἀριθμῷ μόνον. 12 Τοῦ δ' αὖ ἰδίου διαφέρει τὸ γένος, ὅτι τὸ μὲν ἴδιον καθ' ἑνὸς μόνου εἶδους, οὗ ἔστιν ἴδιον, κατηγορεῖται, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος αὐτόμων· ὡς

communiter, non proprie alicui. Est autem genus, ut *animal*; species, ut *homo*; differentia, ut *rationale*; proprium, ut *risibile*; accidens, ut *album*, *nigrum*, *sedere*. 10 Ab iis igitur, quae uni tantummodo attribuuntur, genera differunt eo, quod pluribus attribuuntur. 11 Ab iis vero, quae pluribus tribuuntur, ut a speciebus (*genera ita differunt*), quod species, etsi pluribus attribuuntur, non tamen attribuuntur differentibus specie, sed solo numero. *Homo* enim, quod species est, Socrati & Platoni attribuitur, qui non specie inter se differunt, sed numero; *animal* autem, quod genus est, homini & bovi & equo attribuitur, qui specie quoque inter se differunt, non solum numero. 12 A proprio autem differt genus eo, quod proprium uni tantum speciei, cui est proprium, & individuīs sub ea specie comprehensis

τὸ γελαστικὸν ἀνθρώπου μόνου, καὶ τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων τὸ δὲ γένος αὐχ' ἐνὸς εἶδους κατηγορεῖται, ἀλλὰ πλειόνων τε καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει. 13 Τῆς δ' αὖ διαφορᾶς καὶ τῶν κοινῶς συμβεβηκότων διαφέρει τὸ γένος, ὅτι εἰ καὶ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει κατηγοροῦνται αἱ διαφοραὶ καὶ τὰ κοινῶς συμβεβηκότα, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγοροῦνται, ἀλλ' ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστίν. ἐρωτησάντων γὰρ ἡμῶν, τί ἐστὶν ἐκεῖνο, καθ' οὗ κατηγορεῖται ταῦτα, τὸ γένος ἀποκρινόμεθα· τὰς δὲ διαφορὰς καὶ τὰ συμβεβηκότα οὐκ ἀποκρινόμεθα· οὐ γὰρ ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστίν· ἐν γὰρ τῷ ἐρωτᾶν, ὁποῖόν τί ἐστίν ὁ ἄνθρωπος, φαμέν ὅτι λογικόν· καὶ ἐν τῷ, ὁποῖόν τί ἐστίν ὁ κόραξ, φαμέν ὅτι μέλαν. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν λογικόν, διαφορὰ· τὸ δὲ μέλαν, συμβεβηκός. ὅταν δὲ, τί ἐστίν

attribuitur, velut risibile soli homini & singulis hominibus attribuitur; genus vero non uni speciei attribuitur, sed pluribus, & quidem inter se differentibus. 13 Rursus a differentia & communiter accidentibus differt genus eo, quod, etsi differentiae & communiter accidentia pluribus & specie differentibus attribuuntur, non tamen attribuuntur *ratione eius, quid est, sed ratione eius, quale quid est*. Interrogantibus enim nobis, *quid sit illud*, cui haec attribuuntur, respondemus esse genus, de differentiis & accidentibus non respondemus: non enim attribuuntur subiecto *ratione eius, quid est, sed potius ratione eius, quale quid est*. In quaestione, *quale quid sit homo*, dicimus, esse rationale, & in quaestione, *quale quid sit corvus*, dicimus esse nigrum. Rationale autem est, differentia; nigrum vero, accidens. Quod si, *quid homo sit*, interrogamur, respondemus:

ἄνθρωπος, ἐρωτηθῶμεν, ζῶον ἀπακρινόμεθα. ἔστι δὲ
 ἀνθρώπου γένος τὸ ζῶον. 14 Ὡστε τὸ μὲν κατὰ
 πλείονων λέγεσθαι τὸ γένος διαστέλλει αὐτὸ ἀπὸ
 τῶν καθ' ἑνὸς μόνου [τῶν ἀτόμων] κατηγορουμένων.
 15 Τὸ δὲ διαφερόντων τῷ εἶδει διαστέλλει αὐτὸ ἀπὸ
 τῶν ὡς εἰδῶν κατηγορουμένων ἢ ὡς ἰδίῶν. 16 Τὸ δὲ ἐν
 τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι χωρίζει αὐτὸ ἀπὸ τῶν δια-
 φορῶν καὶ τῶν κοινῇ συμβεβηκότων, ἀ οὐκ ἐν τῷ τί
 ἐστίν, ἀλλ' ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστίν, ἢ πῶς ἔχον τί ἐστίν,
 κατηγορεῖται [ἐκαστον ὧν κατηγορεῖται.] 17 Οὐδὲν
 ἄρα περιττὸν οὐδ' ἐλλειπὸν περιέχει ἡ τοῦ γένους ῥη-
 θεῖσα ὑπογραφή τῆς ἐννοίας. 18 Τὸ δὲ εἶδος λέγε-
 ται μὲν καὶ ἐπὶ τῆς ἐκάστου μορφῆς καθ' ὃ εἶπται,

Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος.

19 Λέγεται δὲ εἶδος καὶ τὸ ὑπὸ τὸ ἀποδοθὲν γένος
 καθ' ὃ εἰώθαμεν λέγειν τὸν μὲν ἄνθρωπον εἶδος τοῦ

animal. Hominis autem genus est animal, 14 Igitur eo,
 quod de pluribus dicatur, distinguitur genus ab illis,
 quae uni soli attribuuntur. 15 Eo autem, quod de dif-
 ferentibus specie dicatur, distinguitur ab illis, quae ut
 species, sive ut propria attribuuntur. 16 Eo denique,
 quod attribuitur ratione eius, quid sit, separatur a dif-
 ferentiis & communiter accidentibus, quae non attri-
 buuntur ratione eius, quid sit, sed ratione eius, quale
 quid sit, sive quomodo aliquid se habeat. 17 Nulla er-
 go parte redundat, nulla deficit dicta generis descri-
 ptio, quo minus notionem exaequet. 18 Species vero
 dicitur quidem & de uniuscuiusque forma, secundum
 quam significationem dictum est: *Primo ipsa species im-
 perio digna.* 19 Dicitur porro species, quidquid sub ge-
 nere definito ponitur, qua significatione dicere sole-

ζώου, γένους ὄντος τοῦ ζώου, τὸ δὲ λευκὸν τοῦ χρώ-
ματος εἶδος, τὸ δὲ τρίγωνον τοῦ σχήματος εἶδος. 20
Εἰ δὲ καὶ τὸ γένος ἀποδιδόντες τοῦ εἶδους ἐμμενήμε-
θα, εἰπόντες τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῶ
εἶδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, καὶ τὸ εἶδος φα-
μεν τὸ ὑπὸ τὸ ἀποδοθὲν γένος· εἰδέναι χρή, ὅτι, ἐπεὶ
καὶ τὸ γένος τινός ἐστι γένος, καὶ τὸ εἶδος τινός ἐστιν
εἶδος, ἑκάτερον ἑκατέρου, ἀνάγκη ἐν τοῖς ἀμφοτέρων
λόγοις χρῆσθαι ἀμφοτέροις. 21 Ἀποδιδόασιν οὖν τὸ
εἶδος καὶ οὕτως· Εἶδος ἐστὶ τὸ ταπτόμενον ὑπὸ τὸ γένος,
καὶ οὗ τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται. Ἔτι δὲ
καὶ οὕτως· Εἶδος ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφε-
ρόντων τῶ ἀριθμῶ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον. 22
Ἄλλ' αὕτη μὲν ἡ ἀπόδοσις τοῦ εἰδικωτάτου ἀν εἴη, καὶ
ὅ ἐστι μόνον εἶδος, [οὐκέτι δὲ καὶ γένος·] αἱ δ' ἄλ-

mus hominem speciem animalis, cum animal genus sit;
album autem speciem coloris; triangulum autem spe-
ciem figurae. 20 Quod si vero & in generis definitio-
ne speciei mentionem fecimus, dicentes illud (genus)
esse, quod de multis specie differentibus ratione eius,
quid sit, praedicatur, speciem autem explicavimus per
id, quod sub definito genere ponitur; scire oportet,
cum genus alicuius sit genus, & species alicuius spe-
cies, alterum alterius, necessarium esse, ut in utri-
usque definitionibus utroque utamur. 21 Definiunt igitur
speciem & hoc modo: Species est, quod sub ge-
nere ponitur, & de quo genus ratione eius, quid sit,
praedicatur. Praeterea vero etiam sic: Species est, quod
de pluribus & numero differentibus ratione eius, quid
sit, praedicatur. 22 Enimvero haec quidem definitio
pertineret ad specialissimum, quod non nisi species, ne-
que etiam genus est; reliquae autem definitiones ad

λαι εἶεν ἂν καὶ τῶν μὴ ειδικωτάτων. 23 Σαφές δ' ἂν εἴη τὸ λεγόμενον τοῦτον τὸν τρόπον· Καθ' ἑκάστην κατηγορίαν ἐστὶ τίνα γενικώτατα, καὶ πάλιν ἄλλα ειδικώτατα, καὶ μεταξύ τῶν γενικωτάτων καὶ τῶν ειδικωτάτων ἄλλα, ἃ καὶ γένη καὶ εἶδη λέγεται τὰ αὐτά. Ἔστι δὲ γενικώτατον μὲν, ὑπὲρ ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένος. ειδικώτατον δὲ, μετ' ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ὑποβεβηκὸς εἶδος. μεταξύ δὲ τοῦ γενικωτάτου καὶ ειδικωτάτου ἄλλα, ἃ καὶ γένη καὶ εἶδη ἐστὶ τὰ αὐτά, πρὸς ἄλλο μέντοι καὶ ἄλλο λαμβανόμενα. 24 Γενέσθω δὲ ἐπὶ μιᾷς κατηγορίας σαφές τὸ λεγόμενον. ἡ οὐσία ἐστὶ μὲν καὶ αὕτη γένος. ὑπὸ δὲ ταύτην ἐστὶ τὸ σῶμα. καὶ ὑπὸ τὸ σῶμα τὸ ἐμψυχον σῶμα· ὑφ' ὃ τὸ ζῶον. ὑπὸ δὲ τὸ ζῶον λογικὸν ζῶον· ὑφ' ὃ ὁ ἄνθρωπος. ὑπὸ δὲ τὸν ἄνθρωπον, Σωκράτης, καὶ Πλάτων, καὶ οἱ κατὰ μέρος ἄνθρωποι. Ἀλλὰ

species non specialissimas pertinerent. 23 Perspicuum autem fuerit, quod dictum est, in hunc modum: in unaquaque categoria sunt quaedam generalissima, & rursus alia specialissima, & inter generalissima & specialissima alia intercedunt, quae eadem & genera & species dicuntur. Et quidem generalissimum est, quo nullum aliud est genus superius. Specialissimum vero, quo nulla alia est species inferior. Inter generalissimum autem & specialissimum alia intercedunt, quae eadem & genera & species sunt, ad aliud nempe & aliud relata. 24 Perspicuum autem fiat, quod dictum est, in una categoria. Substantia est ipsa quidem genus. Sub hac vero est corpus. Sub corpore animatum corpus; sub quo animal. Sub animale animal rationale; sub quo homo. Sub homine vero Socrates, & Plato, ac singuli seorsim homines. Iam vero ex his substantia quidem est

τούτων ἡ μὲν οὐσία τὸ γενικώτατον, καὶ ὁ μόνον γένος. ὁ δὲ ἄνθρωπος τὸ εἰδικώτατον, καὶ ὁ μόνον εἶδος. τὸ δὲ σῶμα εἶδος μὲν τῆς οὐσίας, γένος δὲ τοῦ ἐμφύχου σώματος. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμφυχον σῶμα εἶδος μὲν τοῦ σώματος, γένος δὲ τοῦ ζώου. πάλιν τὸ ζῶον εἶδος μὲν τοῦ ἐμφύχου σώματος, γένος δὲ τοῦ λογικοῦ ζώου. τὸ δὲ λογικὸν ζῶον εἶδος μὲν τοῦ ζώου, γένος δὲ τοῦ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶδος μὲν τοῦ λογικοῦ ζώου, οὐκέτι δὲ καὶ γένος τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνον εἶδος· καὶ πᾶν τὸ πρὸ τῶν ἀτόμων προσεχῶς κατηγορούμενον εἶδος ἂν εἴη μόνον, οὐκέτι δὲ καὶ γένος. Ὡς περ οὖν ἡ οὐσία, ἀνωτάτῳ οὕσα τῷ μηδὲν εἶναι πρὸ αὐτῆς γένος, ἣν τὸ γενικώτατον· οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶδος ὢν, μεθ' ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο εἶδος, οὐδέ τι τῶν τέμνεσθαι δυναμένων εἰς εἶδη, ἀλλὰ τῶν ἀτόμων,

generalissimum, & quod solum modo genus est. Homo est specialissimum, & quod tantum species est. Corpus est species quidem substantiae, genus autem corporis animati. Sed & animatum corpus est species quidem corporis, genus autem animalis. Iterum animal est species corporis animati, genus autem animalis rationalis. Animal vero rationale est species animalis, genus autem hominis. Homo denique est species animalis rationalis, non vero etiam genus singulorum hominum, sed tantum species; & quidquid superius proxime de individuis praedicatur, id species tantum est, non autem etiam genus. Quemadmodum igitur substantia, cum suprema sit, quod nullum ea est superius genus, generalissimum est; sic & homo, cum species sit, infra quam nulla est alia species, nec quidquam, quod in species iterum dividi queat, sed infra ipsam sint individua,

(ἄτομον γὰρ λέγεται Σωκράτης, καὶ Πλάτων [καὶ τοῦτ' ὁ λευκόν]· μόνον ἂν εἴη εἶδος, καὶ τὸ ἔσχατον εἶδος, καὶ (ὡς ἔφαμεν) τὸ εἰδικώτατον. τὰ δὲ μέσα τῶν μὲν πρὸ αὐτῶν εἴη ἂν εἶδη· τῶν δὲ μετ' αὐτὰ γένη.

25 Ὡστε ταῦτα μὲν ἔχει σχέσεις δύο, τὴν τε πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν, καθ' ἣν εἶδη αὐτῶν εἶναι λέγεται· τὴν τε πρὸς τὰ μετ' αὐτὰ, καθ' ἣν γένη αὐτῶν εἶναι λέγεται.

26 Ταῦτα δὲ ἄκρα μίαν ἔχει σχέσιν, τό, τε γὰρ γενικώτατον τὴν μὲν ὡς πρὸς τὰ ὑφ' αὐτὸ ἔχει σχέσιν, γένος ὃν πάντων τὸ ἀνώτατον· τὴν δὲ ὡς πρὸς τὰ πρὸ αὐτοῦ εὐκέτι ἔχει, ἀνώτατον ὃν καὶ πρώτη ἀρχή, καὶ (ὡς ἔφαμεν) ὑπὲρ ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένος. 27 Τὸ δὲ εἰδικώτατον μίαν ἔχει καὶ αὐτὸ σχέσιν· τὴν μὲν ὡς πρὸς τὰ πρὸ αὐτοῦ, ὧν ἐστὶν εἶδος· τὴν δὲ ὡς πρὸς τὰ μετ' αὐτὸ, οὐκ ἄλλοίαν ἔχει σχέσιν, ἀλ-

(individuum enim dicitur Socrates & Plato [& hocce album], tantum species est, & quidem ultima species, &, ut diximus, specialissimum. Media superiorum species sunt, inferiorum vero genera. 25 Quare haec quidem (media) duplicem habent relationem, alteram ad superiora, secundum quam species illorum esse dicuntur; alteram ad inferiora, secundum quam genera horum dicuntur. 26 Extrema vero unam relationem habent. Nam generalissimum relationem tantum habet ad inferiora, cum sit genus omnium summum; relationem autem ad superiora non amplius habet, summum cum sit, & primum principium, &, ut diximus, quo nullum aliud est superius genus. 27 Specialissimum & ipsum unam habet relationem, alteram ad superiora, quorum species est; quod autem alteram ad inferiora attinet, non aliam habet, sed etiam indi-

λὰ καὶ τῶν ἀτόμων εἶδος λέγεται. ἀλλ' εἶδος μὲν λέγεται τῶν ἀτόμων, ὡς περιέχον αὐτά· εἶδος δὲ πάλιν τῶν πρὸ αὐτοῦ, ὡς περιεχόμενον ὑπ' αὐτῶν. 28 Ἀφορίζονται τοίνυν τὸ μὲν γενικώτατον γένος, ὃ γένος ὃν οὐκ ἔστιν εἶδος· καὶ πάλιν, ὑπὲρ ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένος. 29 Τὸ δὲ εἰδικώτατον εἶδος οὕτως, ὃ εἶδος ὃν οὐκ ἔστι γένος· καὶ, ὃ εἶδος ὃν οὐκ ἂν διελόμεθα εἰς εἶδη. ἔτι δὲ καὶ, ὃ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται. 30 Τα δὲ μέσα τῶν ἁκρῶν ὑπ' ἀλλήλα τε καλοῦσιν εἶδη καὶ γένη· καὶ ἕκαστον αὐτῶν εἶδος εἶναι καὶ γένος τίθενται, πρὸς ἄλλο μέντοι καὶ ἄλλο λαμβανόμενον. τὰ γὰρ πρὸ τῶν εἰδικωτάτων ἄχρι τοῦ γενικωτάτου ἀνιόντα γένη τε λέγεται καὶ εἶδη ὑπ' ἀλλήλα. 31 Ὡς ὁ Ἀγαμέμνων, Ἀτρεΐδης, καὶ Πελοπίδης, καὶ Τανταλίδης, καὶ τὸ τελευταῖον Διός. 32 Ἀλλ'

viduorum species dicitur. Species vero individuorum dicitur, utpote continens illa, species rursus superiorum, tanquam a superioribus comprehensum. 28 Definiunt ergo genus quidem generalissimum id, quod, cum genus sit, species non est; & iterum, quo nulum aliud genus superius est. 29 Speciem autem specialissimam id, quod, cum species sit, genus non est, & quod, cum species sit, in alias species non diviserimus. Praeterea vero id, quod pluribus & numero differentibus ratione eius, quid est, attribuitur. 30 Media vero extremorum vocant subalterna genera & species, & unumquodque eorum speciem esse & genus ponunt, ad aliud nempe & aliud relatum. Quae enim supra specialissimum ad generalissimum ascendunt, species & genera subalterna dicuntur. 31 Quemadmodum Agamemnon, Atrides, Pelopides, Tantalides, & denique Io-

ἐπὶ μὲν τῶν γενεαλογιῶν εἰς ἓνα ἀνάγουσι (Φέρε εἰ-
πεῖν τὸν Δία) τὴν ἀρχὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. ἐπὶ δὲ
τῶν γενῶν τε καὶ εἰδῶν οὐχ οὕτως ἔχει· οὐ γὰρ ἐστὶ
κοινὸν γένος πάντων τὸ ὄν· οὐδὲ πάντα ὁμογενῆ καθ'
ἐν τὸ ἀνωτάτω γένος, ὥς Φησιν Ἀριστοτέλης. ἀλλὰ
κεῖσθω, ὥσπερ ἐν ταῖς Κατηγορίαις, τὰ πρῶτα δέκα
γένη, οἷον ἀρχαὶ δέκα πρῶται· καὶ δὴ πάντα τις ὄν-
τα καλῇ, ὁμονύμως (Φησὶ) καλέσει, ἀλλ' οὐ συνω-
νύμως. εἰ μὲν γὰρ ἐν κοινὸν ἦν γένος πάντων τὸ ὄν,
συνωνύμως αὖ πάντα ὄντα ἐλέγετο· δέκα δὲ ὄντων τῶν
πρῶτων, ἡ κοινωνία κατὰ τοῦνομα μόνον, οὐ μὴν καὶ
κατὰ τὸν λόγον τὸν κατὰ τοῦνομα. δέκα μὲν οὖν τὰ
γενικάτατα. 33 Τὰ δὲ εἰδικάτατα ἐν ἀριθμῷ μὲν τι-
νὶ εἰσιν, οὐ μὴν ἀπείρῳ. 34 Τὰ δὲ ἅτομα, ἅπερ ἐστὶ
μετὰ τὰ εἰδικάτατα, ἅπειρα. 35 Διὸ μέχρι τῶν εἰ-

vis dicitur (filius). 32 At enim in genealogiis ad unum
(veluti ad Iovem) referunt principium ut plurimum. In
generibus autem & speciebus res ita se non habet; ne-
que enim commune genus omnium est Ens, neque
omnia sunt eiusdem generis respectu ad unum supre-
mum genus habito, ut ait Aristoteles. Sed ponantur;
velut in Categoriis, prima decem genera, tanquam pri-
ma decem principia; & si forte quis omnia Entia vo-
cet, aequivoce (ait) ita appellaverit, non autem uni-
voce. Nam si unum commune genus omnium esset Ens,
univoce omnia dicerentur Entia: cum vero decem pri-
ma sint, communitas eorum est secundum nomen tan-
tum, at non etiam secundum definitionem nominis. De-
cem igitur sunt generalissima. 33 Specialissima autem
certo quidem numero sunt, nequaquam infinito. 34 In-
dividua vero, quae sub specialissimis sunt, infinita sunt.

δικωτάτων ἀπὸ τῶν γενικωτάτων κατιόντας παρεκ-
 λεύετο ὁ Πλάτων παύεσθαι· κατιέναι δὲ διὰ τῶν διὰ
 μέσου διαιροῦντας ταῖς εἰδοποιοῖς διαφοραῖς. τὰ δὲ
 ἄπειρά Φησι ἔαν' μηδὲ γὰρ ἂν γενέσθαι τούτων ἐπι-
 στήμην. 36 Κατιόντας μὲν οὖν εἰς τὰ εἰδικώτατα,
 ἀνάγκη διαιροῦντας διὰ πλήθους ἰέναι· ἀνιόντας δὲ εἰς
 τὰ γενικώτατα, ἀνάγκη συναρεῖν τὸ πλῆθος εἰς ἓν
 συναγωγὸν γὰρ τῶν πολλῶν εἰς μίαν φύσιν τὸ εἶδος,
 καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ γένος· τὰ δὲ κατὰ μέρος καὶ καθ'
 ἕκαστα τούναντίον εἰς πλῆθος αἰεὶ διαρεῖ τὸ ἓν τῇ μὲν
 γὰρ τοῦ εἶδους μετουσίᾳ οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι εἰς τοῖς
 δὲ κατὰ μέρος καὶ καθ' ἕκαστα ὁ εἷς καὶ κοινὸς
 πλείους. διαιρετικὸν μὲν γὰρ αἰεὶ τὸ καθ' ἕκαστον· συλ-
 ληπτικὸν δὲ καὶ ἐνοποιὸν τὸ κοινόν. 37 Ἀποδεδωμένου
 δὲ τοῦ γένους καὶ τοῦ εἶδους, τί ἐστὶν ἑκάτερον αὐτῶν

35 Descendentes ergo usque ad specialissima inde a ge-
 neralissimis Plato adhortabatur quiescere, transire autem
 per ea, quae in medio (inter extrema) sunt, dividen-
 tes secundum differentias specificas: infinita, inquit,
 mittenda esse, quippe quorum scientia comparari ne-
 queat. 36 Igitur descendentes ad specialissima necesse
 est per multitudinem ire; ascendentes autem ad genera-
 lissima necesse est multitudinem colligere in unum: col-
 ligit enim multa in unam naturam species, & magis ad-
 huc genus; rursus particularia & singularia in multa sem-
 per unum dividunt: communione enim speciei multi
 homines in unum abeunt; ratione autem singulorum se-
 paratim hominum unus ille & communis in multos abit.
 Natura enim haec est particularium, ut unum in multa
 dividant; commune vero multa in unum colligit. 37
 Explicato autem genere & specie, quid sit utrumque

καὶ τοῦ μὲν γένους ἑνὸς ὄντος· τῶν δὲ εἰδῶν πλείονων· (ἀεὶ γὰρ εἰς πλείω εἶδη ἢ τομὴ τοῦ γένους) τὸ μὲν γένος ἀεὶ τοῦ εἶδους κατηγορεῖται, καὶ πάντα τὰ ἐπάνω τῶν ὑποκάτω· τὸ δὲ εἶδος οὔτε τοῦ προσεχούσ αὐτοῦ γένους, οὔτε τῶν ἐπάνω· οὐ γὰρ ἀντιστρέφει. δεῖ γὰρ ἢ τὰ ἴσα τῶν ἴσων κατηγορεῖσθαι, ὡς τὸ χρεμετιστικὸν τοῦ ἵππου· ἢ τὰ μείζω τῶν ἐλαττόνων, ὡς τὸ ζῶον τοῦ ἀνθρώπου· τὰ δὲ ἐλάττω τῶν μειζόνων οὐκ ἐστὶ. οὐκέτι γὰρ τὸ ζῶον εἰποῖς ἂν εἶναι ἄνθρωπον, ὥσπερ τὸν ἄνθρωπον εἰποῖς ἂν εἶναι ζῶον. καθ' ὧν δ' ἂν τὸ εἶδος κατηγορεῖται, κατ' ἐκείνων καὶ τὸ τοῦ εἶδους γένος ἐξ ἀνάγκης κατηγορηθήσεται, καὶ τὸ τοῦ γένους γένος ἄχρι τοῦ γενικωτάτου. εἰ γὰρ ἀληθές τὸ τὸν Σωκράτην εἰπεῖν ἄνθρωπον, τὸν δὲ ἄνθρωπον ζῶον, τὸ δὲ ζῶον οὐσίαν· ἀληθές καὶ τὸν Σωκράτην ζῶον εἰπεῖν καὶ οὐσίαν. ἀεὶ γοῦν τῶν ἐπάνω κατηγορουμένων τῶν ὑπο-

illorum, cumque genus fit unum, species vero plures; (semper enim in plures species generis fit divisio) genus quidem semper de specie praedicatur, & omnia superiora de inferioribus; species vero neque de proximo suo genere, neque de superioribus; non enim reciprocatur. Nam oportet aut aequalia de aequalibus praedicari, ut hinniens de equo; aut maiora de minoribus, ut animal de homine; minora autem de maioribus non vice versa. Nec enim animal dixeris esse hominem, quemadmodum hominem dixeris esse animal. De quibus autem species praedicatur, de iis etiam speciei genus necessario praedicabitur, & generis genus ad generalissimum usque. Si enim verum est Socratem dicere hominem, hominem autem animal, animal autem substantiam; verum etiam est Socratem dicere animal & substantiam. Semper igitur cum praedicentur supe-

κάτω, τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορηθῆσεται· τὸ δὲ γένος καὶ κατὰ τοῦ εἶδους, καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου· τὸ δὲ γενικώτατον καὶ κατὰ τοῦ γένους, ἢ τῶν γενῶν, (εἰ πλείω εἴη τὰ μέσα καὶ ὑπάλλληλα,) καὶ κατὰ τοῦ εἶδους, καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου. λέγεται γὰρ τὸ μὲν γενικώτατον κατὰ πάντων τῶν ὑφ' αὐτὸ γενῶν τε καὶ εἰδῶν καὶ ἀτόμων· τὸ δὲ γένος τὸ πρὸ τοῦ εἰδικωτάτου κατὰ πάντων τῶν εἰδικωτάτων, καὶ ἀτόμων· τὸ δὲ μόνον εἶδος κατὰ πάντων τῶν ἀτόμων· τὸ δὲ ἄτομον ἐφ' ἑνὸς μόνου τῶν κατὰ μέρος. 38 Ἀτομον δὲ λέγεται ὁ Σωκράτης, καὶ τοῦτ' ὁ λευκὸν, καὶ οὕτως ὁ προσίων Σωφρονίσκου υἱός, εἰ μόνος αὐτῷ εἴη Σωκράτης υἱός. ἄτομα δὲ λέγεται τὰ τοιαῦτα, ὅτι ἐξ ιδιοτήτων συνέστηκεν ἕκαστον, ὧν τὸ ἄβροισμα οὐκ ἂν ἐπ' ἄλλου τινός ποτε τὸ αὐτὸ γένοιτο. αἱ γὰρ Σωκράτους ιδιότητες οὐκ ἂν ἐπ' ἄλλου τινός τῶν κατὰ μέ-

rora de inferioribus, species quidem de individuo prae-
dicabitur; genus autem & de specie & de individuo;
generalissimum autem & de genere aut de generibus,
(si quidem plura fuerint media & subalterna,) & de
specie, & de individuo. Dicitur enim generalissimum
de omnibus sub ipso generibus, speciebus & individuis;
genus autem specialissimo proximum de omnibus spe-
cialissimis & individuis; sola autem species de omnibus
individuis; individuum vero de uno solo particulari.
38 Individuum autem dicitur Socrates, & hocce al-
bum, & hicce accedens Sophronisci filius, si solus ipse
sit Socrates filius. Individua dicuntur talia, quod pro-
prietatibus unumquodque constet, quae eadem con-
iunctim in alio quovis non reperiantur. Nam Socratis
proprietates non in alio quovis particularium fuerint

ρος γένοιντ' ἂν αἱ αὐταί. αἱ μέντοι τοῦ ἀνθρώπου (λέγω δὴ τοῦ κοινοῦ) ιδιότητες γένοιντ' ἂν αἱ αὐταὶ ἐπὶ πλειόνων, μᾶλλον δὲ ἐπὶ πάντων τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων, καθὼς ἄνθρωποι. 39 Περιέχεται οὖν τὸ μὲν ἄτομον ὑπὸ τοῦ εἶδους, τὸ δὲ εἶδος ὑπὸ τοῦ γένους. ὅλον γάρ τι τὸ γένος· τὸ δὲ ἄτομον, μέρος· τὸ δὲ εἶδος καὶ ὅλον καὶ μέρος· ἀλλὰ μέρος μὲν ἄλλου, ὅλον δὲ οὐκ ἄλλου, ἀλλ' ἐν ἄλλοις· ἐν γὰρ τοῖς μέρεσι τὸ ὅλον. 40 Περὶ μὲν οὖν γένους καὶ εἶδους, καὶ τί τὸ γενικώτατον, καὶ τί τὸ εἰδικώτατον, καὶ τίνα γένη τὰ αὐτὰ καὶ εἶδη, τίνα τε ἄτομα, καὶ ποσαχῶς τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, εῖρηται.

ΚΕΦ. γ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ.

Ἡ διαφορὰ δὲ κοινῶς τε καὶ ἰδίως, καὶ ἰδιαίτατα λεγέσθω. 2 Κοινῶς μὲν γὰρ διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου eadem. Hominis vero (communis inquam) proprietates eadem fuerint in pluribus, quin etiam in omnibus ac singulis hominibus, quatenus homines sunt. 39 Continetur ergo individuum sub specie, species sub genere. Nam totum quid genus est; individuum autem pars est; species vero & totum & pars, sed pars quidem alius (*generis*), totum vero non alius, sed in aliis: in partibus enim est totum. 40 De genere igitur & specie, & quid sit generalissimum, quid specialissimum, & quatenam eadem & genera & species sint, quae individua, & quot modis genus ac species sumantur, dictum est.

CAP. III.

De differentia.

Differentia communiter & sensu stricto & strictissimo dicatur. 2 Communiter quidem differre alterum ab al-

Aristot. Vol. I.

B b

λέγεται τὸ ἑτερότητι διαλλάττον ὁπωσοῦν, ἢ πρὸς ἑαυτὸ, ἢ πρὸς ἄλλο. διαφέρει γὰρ Σωκράτης Πλάτωνος τῇ ἑτερότητι, καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ παιδός τε ὄντος, καὶ ἀνδρωθέντος, καὶ ἐνεργοῦντός τι, ἢ παυσαμένου· καὶ αἰεὶ γε ἐν ταῖς τοῦ πῶς ἔχειν ἑτερότησι θεωρεῖται. 3 Ἰδίως δὲ διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου λέγεται, ὅταν ἀχωρίστω συμβεβηκότι τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου διαφέρει. ἀχωριστον δὲ συμβεβηκός, οἷον γλαυκότης, ἢ γρυπότης, ἢ οὐλὴ ἐκ τραύματος ἐνσκιρρωθεῖσα. 4 Ἰδιαιτάτα δὲ διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου λέγεται, ὅταν εἰδοποιῶ διαφορᾷ διαλλάττη, ὥσπερ ἄνθρωπος ἵππου εἰδοποιῶ διαφορᾷ διενήνοχε τῇ τοῦ λογικοῦ ποιότητι. 5 Καθόλου μὲν οὖν πᾶσα διαφορὰ προσγινομένη τινὶ ἑτεροῖον ποιεῖ· ἀλλ' αἱ μὲν κοινῶς τε καὶ ἰδίως ἀλλοῖον ποιοῦσιν· αἱ δὲ ἰδιαιτάτα ἄλλο. 6 Αἱ μὲν οὖν ποιοῦσαι ἄλλο εἰδο-

tero dicitur, quod diversitate distat quomodocunque, respectu sive ad ipsum, sive ad aliud habito. Differt enim Socrates a Platone diversitate quapiam, & ipse a se ipso puero, & viro, & agente aliquid, aut quiescente, semperque diversis modis se habens cernitur. 3 Sensu stricto autem differre alterum ab altero dicitur, quando accidente inseparabili alterum ab altero differt. Accidens autem inseparabile est, ut caesius color, aut nasus aduncus, aut cicatrix e vulnere contracta. 4 Sensu strictissimo differre alterum ab altero dicitur, quando differentia speciem constituyente distat, ut homo ab equo differentia distinctus est specifica qualitate rationalis. 5 Omnino quidem omnis differentia, quae alicui adest, *diversum* facit; at quae communiter & strictè discernunt, *alienum* faciunt; quae sensu strictissimo discernunt, *aliud*. 6 Quae faciunt *aliud*, spe-

ποιοὶ κέκληνται· αἱ δὲ ἄλλοιόν ἀπλῶς διαφοραί. τῷ γὰρ ζῳῇ προσελθοῦσα ἡ τοῦ λογικοῦ διαφορὰ ἄλλο ἐποίησεν [καὶ εἶδος τοῦ ζώου ἐποίησεν]· ἡ δὲ τοῦ κινεῖσθαι ἄλλοιόν μόνον παρὰ τὸ ἡρεμοῦν ἐποίησεν· ὥστε ἡ μὲν ἄλλο, ἡ δὲ ἄλλοιόν μόνον ἐποίησε. 7 Κατὰ μὲν οὖν τὰς ἄλλο ποιούσας διαφορὰς αἱ τε διαιρέσεις γίνονται τῶν γενῶν εἰς τὰ εἶδη, οἳ τε ὅροι ἀποδίδονται ἐκ γένους ὄντες καὶ τῶν τοιούτων διαφορῶν. κατὰ δὲ τὰς μόνον ἄλλοιόν ποιούσας αἱ ἑτερότητες μόνον συνίστανται, καὶ αἱ τοῦ πῶς ἔχειν μεταβολαί. 8 Ἄνωθεν οὖν πάλιν ἀρχομένῳ ρητέον, τῶν διαφορῶν τὰς μὲν χωρίστας εἶναι, τὰς δὲ ἀχωρίστους. τὸ μὲν γὰρ κινεῖσθαι, καὶ τὸ ἡρεμεῖν, καὶ τὸ νοσεῖν, καὶ τὸ ὑγιαίνειν, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια, χωριστά ἐστὶ· τὸ δὲ γρυπὸν εἶναι, ἢ σιμὸν, ἢ λογικόν, ἢ ἄλογον, ἀχώριστα. 9 Τῶν δὲ ἀχωρίστων αἱ μὲν ὑπάρχουσι καθ' αὐτάς·

cificae vocantur; quae *alienum*, simpliciter differentiae. Animali enim iuncta rationalis differentia *aliud* efficit, [& speciem animalis efficit]; differentia autem motus *alienum* tantum a quiescente efficit: quare illa quidem, *aliud*, haec vero, *alienum* tantum facit. 7 Secundum differentias quidem *aliud* facientes divisiones generum fiunt in species, & definitiones constituuntur ex genere & talibus differentiis petitae. Secundum differentias autem *alienum* tantum facientes, diversitates solum constituuntur, & rei habitus mutationes. 8 Rursus ab initio rem repetendo dicendum est, differentiarum alias esse separabiles, alias inseparabiles. Nam & moveri, & quiescere, & aegrotare, & valere, & quaecunque his similia, separabilia sunt. Naso autem esse adunco, & simum esse, aut rationalem, aut irrationalem, inseparabilia sunt. 9 Inseparabilium vero aliae quidem per se

B b 2

αἱ δὲ κατὰ συμβεβηκός. τὸ μὲν γὰρ λογικὸν καθ' αὐτὸ
 τὸ ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὸ θνητὸν, καὶ τὸ ἐπι-
 στήμης [εἶναι] δεκτικόν· τὸ δὲ γρυπὸν εἶναι, ἢ σιμὸν,
 κατὰ συμβεβηκός, καὶ οὐ καθ' αὐτό. 10 Αἱ μὲν οὖν
 καθ' αὐτὸ προσοὔσαι ἐν τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ λαμ-
 βάνονται, καὶ ποιοῦσιν ἄλλο· αἱ δὲ κατὰ συμβεβηκός
 οὔτε ἐν τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ λαμβάνονται, οὔτε ποιοῦ-
 σιν ἄλλο, ἀλλὰ ἄλλοιον. 11 Καὶ αἱ μὲν καθ' αὐτάς
 οὐκ ἐπιδέχονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον· αἱ δὲ κατὰ
 συμβεβηκός, καὶ ἀχώριστοι ὄσιν, ἐπίτασιν καὶ ἀνε-
 σιν λαμβάνουσιν. οὔτε γὰρ τὸ γένος μᾶλλον καὶ ἥτ-
 τον κατηγορεῖται, οὐδ' ἂν εἴη γένος, οὔτε αἱ τοῦ γένους
 διαφοραὶ, καθ' ἃς διαιρεῖται. αὗται μὲν γὰρ εἰσιν αἱ
 τὸν ἐκάστου λόγον συμπληροῦσαι· τὸ δὲ εἶναι ἐκάστῳ
 ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, οὔτε ἀνεσιν, οὔτε ἐπίτασιν ἐπιδεχόμε-
 νόν ἐστι. τὸ δὲ γρυπὸν ἢ σιμὸν εἶναι, ἢ πεχρῶσθαι πῶς,

funt, aliae vero per accidens. Rationale enim per se
 inest homini, & mortale, & scientiae capax; at naso
 esse adunco aut finum, per accidens, nec per se. 10
 Quae quidem per se infunt, in definitione substantiae
 assumuntur, & faciunt *aliud*; quae secundum accidens,
 nec in definitione substantiae adhibentur, nec faciunt
aliud, sed *alienum*. 11 Porro quae per se infunt, non re-
 cipiunt plus & minus; quae per accidens, etiamsi in-
 separabiles sint, intentionem & remissionem admittunt.
 Neque enim genus magis aut minus praedicatur de eo,
 cuius fuerit genus, neque differentiae generis, secun-
 dum quas illud dividitur. Hae namque sunt, quae unius-
 cuiusque definitionem complent; essentia vero unicui-
 que una & eadem est, neque intentionem, neque re-
 missionem capit. Adunco autem naso aut finum esse,
 aut quocunque colore tinctum esse, & intenditur & re-

καὶ ἐπιτείνονται καὶ ἀνίσταται. 12 Τριῶν οὖν εἰδῶν τῆς διαφορᾶς θεωρουμένων, καὶ τῶν μὲν οὐσῶν χωριστῶν, τῶν δὲ ἀχωρίστων· καὶ πάλιν τῶν ἀχωρίστων τῶν μὲν οὐσῶν καθ' αὐτάς, τῶν δὲ κατὰ συμβεβηκός· πάλιν τῶν καθ' αὐτάς διαφορῶν αἱ μὲν εἰσι, καθ' ἃς διαιροῦμεν τὰ γένη εἰς τὰ εἶδη· αἱ δὲ, καθ' ἃς τὰ διαιρεθέντα εἰδοποιεῖται. οἷον τῶν καθ' αὐτάς διαφορῶν πασῶν τῶν τοιούτων τοῦ ζώου οὐσῶν, ἐμφύχου τε καὶ αἰσθητικοῦ, λογικοῦ τε καὶ ἀλόγου, θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου· ἡ μὲν τοῦ ἐμφύχου καὶ αἰσθητικοῦ διαφορὰ συστατική ἐστι τῆς τοῦ ζώου οὐσίας. ἐστὶ γὰρ τὸ ζῶον οὐσία ἐμφυχὸς αἰσθητική· ἡ δὲ τοῦ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου διαφορὰ καὶ ἡ τοῦ λογικοῦ τε καὶ ἀλόγου διαιρετικά· εἰσι τοῦ ζώου διαφοραὶ δι' αὐτῶν γὰρ τὰ γένη εἰς τὰ εἶδη διαιροῦμεν. 13 Ἀλλ' αὐταὶ αἱ διαιρετικαὶ διαφοραὶ τῶν γενῶν συμπληρωτικαὶ γίνονται καὶ συ-

mittitur. 12 Tres ergo cum sint species differentiae consideratae; & ex his aliae quidem sint separabiles, aliae inseparabiles; & rursus inseparabilium cum aliae sint per se, aliae secundum accidens: iterum differentiarum per se aliae sunt, secundum quas genera in species dividimus, aliae autem, secundum quas specierum ratio & natura declaratur. Sic cum omnes eiusmodi differentiae per se sint animalis, animatum & sensu praeditum, rationale & irrationale, mortale & immortale; differentia animati & sensu praediti animalis substantiam constituit: est enim animal substantia animata sensu praedita. Differentia vero mortalis & immortalis, rationalis & irrationalis, differentiae sunt, quae animal dividant: per has enim genera in species dividimus. 13 Sed ipsae hae differentiae, quae genera dividunt, con-

στατικά τῶν εἰδῶν. τέμνεται γὰρ τὸ ζῶον τῇ τε τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ ἀλόγου διαφορᾷ, καὶ πάλιν τῇ τε τοῦ θνητοῦ καὶ τοῦ ἀθανάτου διαφορᾷ. ἀλλ' αἱ μὲν τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ θνητοῦ διαφοραὶ συστατικαὶ γίνονται τοῦ ἀνθρώπου· αἱ δὲ τοῦ λογικοῦ καὶ ἀθανάτου, τοῦ θεοῦ· αἱ δὲ τοῦ θνητοῦ καὶ ἀλόγου τῶν ἀλόγων ζώων. οὕτω δὲ καὶ τῆς αἰωτάτης οὐσίας διαιρετικῶν οὐσῶν, τῆς τε ἐμφύχου καὶ ἀψύχου διαφορᾶς, καὶ τῆς αἰσθητικῆς τε καὶ ἀναισθητοῦ· ἡ μὲν ἐμφυχος καὶ αἰσθητικὴ προσληφθεῖσαι τῇ οὐσίᾳ ἀπετέλεσαν τὸ ζῶον· ἡ δὲ ἐμφυχος καὶ ἀναισθητος ἀπετέλεσαν τὸ φυτόν. 14 Ἐπεὶ οὖν αἱ αὐταί, πῶς μὲν ληφθεῖσαι, γίνονται συστατικαί· πῶς δὲ, διαιρετικαί· εἰδοποιοὶ πᾶσαι κέκληνται. 15 Καὶ τούτων γὰρ μάλιστα χρεῖα εἰς τὰς διαιρέσεις τῶν γενῶν, καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς, ἀλλ' οὐ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς ἀχωρίστων, οὐδ' ἔτι

stituunt & complent specierum naturam. Nam dividitur animal secundum rationalis & irrationalis differentiam, & iterum secundum mortalis & immortalis differentiam. Verum differentiae rationalis & mortalis constituunt hominem; differentiae vero rationalis & immortalis Deum; differentiae denique mortalis & irrationalis bruta animalia. Sic etiam, cum supremam substantiam dividant differentiae animati & inanimati, sensu praediti & sensu carentis, animatum & sensu praeditum adiuncta substantiae perficiunt animal, animatum autem & sensu carens perficiunt plantam. 14 Quoniam igitur eadem differentiae, hoc modo sumtae, speciem constituunt, alio autem sumtae, speciem dividunt, omnes dicuntur specificae. 15 Et horum quidem maxime usus est ad divisiones generum & ad definitiones, nec tamen differentiarum per accidens inseparabilium, nec magis se-

μᾶλλον τῶν χωριστῶν. 16 Ἄς δὴ καὶ ὀρίζόμενοι Φασί· Διαφορά ἐστίν, ἥ περισσεύει τὸ εἶδος τοῦ γένους. ὁ γὰρ ἄνθρωπος πλεόν ἔχει τοῦ ζώου τὸ λογικόν καὶ τὰ θνητόν. τὸ γὰρ ζῶον οὔτε οὐδέν τούτων ἐστίν· (ἐπεὶ πόθεν ἂν τὰ εἶδη σχοῖεν τὰς διαφοράς;) οὔτε δὲ πᾶσας τὰς ἀντικειμένους ἔχει· (ἐπεὶ τὸ αὐτὸ ἅμα ἔξει τὰ ἀντικείμενα·) ἀλλ' (ὡς ἀξιούσι) δυνάμει μὲν πᾶσας ἔχει τὰς τῶν ὑφ' αὐτὸ διαφοράς, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδὲ μίαν. καὶ οὕτως οὔτε ἐξ οὐκ ὄντων τί γίνεται, οὔτε τὰ ἀντικείμενα ἅμα περὶ τὸ αὐτὸ ἔσται. 17 Ὀρίζονται δὲ αὐτὴν καὶ οὕτως· Διαφορά ἐστὶ τὸ κατὰ πλείονων καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστὶ κατηγορούμενον· τὸ γὰρ λογικόν καὶ τὸ θνητόν, τοῦ ἀνθρώπου κατηγορούμενον, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος λέγεται, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τί ἐστὶ. τί μὲν γάρ ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, ἐρωτωμένων ἡμῶν, οἰκείον εἰπεῖν, ζῶον. ὁποῖον δὲ ζῶον,

parabulum. 16 Quas quidem definientes etiam dicunt: Differentia est, qua species genus superat. Homo enim animal eo superat, quod habet τὸ rationale & mortale. Nam nec animal quidquam illorum est; (unde enim species haberent differentias?) nec omnes oppositas differentias habet; (unum enim & idem simul haberet species oppositas;) sed (ut ponunt) facultate quidem omnes habet genus sub se differentias, actu & re ipsa nullam. Et sic nec ex iis, quae non sunt, fit quidpiam, nec oppositae species simul circa idem erunt. 17 Definiunt vero eam & sic: Differentia est, quod de pluribus & specie differentibus ratione eius, quale quid est, praedicatur: nam rationale & mortale, cum de homine praedicatur, ratione eius dicitur, quale quid sit homo, at non ratione eius, quid sit. Quid enim sit homo? interrogantibus nobis, aptum est dicere, animal.

πυνθανομένων ὅτι λογικὸν καὶ θνητὸν, οἰκείως ἀποδώ-
 σομεν. τῶν γὰρ πραγμάτων ἐξ ὕλης καὶ εἶδους συν-
 εστῶτων, ἢ ἀνάλογόν γε ὕλη καὶ εἶδει τὴν σύστασιν
 ἐχόντων ὥσπερ ὁ ἀνδρίας ἐξ ὕλης μὲν, τοῦ χαλκοῦ,
 εἶδους δὲ, τοῦ σχήματος· οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ κοινός
 τε καὶ εἰδικός ἐξ ὕλης μὲν ἀναλόγου συνέστηκε τοῦ γέ-
 νους, ἐκ μορφῆς δὲ τῆς διαφορᾶς. τὸ δὲ ὅλον τοῦτο,
 ζῶον λογικὸν θνητὸν, ὁ ἄνθρωπος ὡς ἐκεῖ ὁ ἀνδρίας.
 18 Ὑπογράφουσι δὲ καὶ οὕτω Διαφορά ἐστι τὸ χω-
 ρίζειν πεφυκὸς τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος. τὸ λογικὸν γὰρ
 καὶ τὸ ἄλογον τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἵππον, ὄντα ὑπὸ
 τὸ αὐτὸ γένος, τὸ ζῶον, χωρίζει. 19 Ἀποδιδόασι δὲ καὶ
 οὕτω Διαφορά ἐστίν, ὅτω διαφέρει ἕκαστον· ὁ γὰρ ἄν-
 θρωπος καὶ ὁ ἵππος κατὰ μὲν τὸ γένος οὐ διενήνοχε·
 ζῶα γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἵπποι· ἀλλὰ τὸ λογικὸν

Quale vero animal? sciscitantibus, quod rationale sit
 & mortale, apte respondēbimus. Res enim cum ex ma-
 teria constent & forma, aut constitutionem ad simili-
 tudinem materiae & formae habeant; quemadmodum
 statua e materia constat, aere, forma autem, figura:
 sic etiam homo communis & specialis ex materia ad
 similitudinem generis constat, ex forma vero ad simi-
 litudinem differentiae. Totum autem hoc, animal ra-
 tionale mortale, homo est; quemadmodum illic statua.
 18 Describunt & sic: Differentia est, quod compa-
 ratum est ad ea discernenda, quae sub eodem genere
 sunt. Rationale enim & irrationale hominem & equum,
 quae sub eodem genere, animali, sunt, discernunt. 19
 Explicant vero etiam sic: Differentia est, quo quidque
 differt; homo enim & equus ratione generis non distin-
 cta sunt; animalia nam fumus & nos & equi; at ra-

προστεθεν διέστησεν ἡμᾶς ἀπ' ἐκείνων. καὶ λογικοὶ
 ἔσμεν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ θεοί· ἀλλὰ τὸ θνητὸν προστε-
 θεν διέστησεν ἡμᾶς ἀπ' ἐκείνων. 20 Προσεπεξεργαζό-
 μενοι δὲ τὰ περὶ τῆς διαφορᾶς, μὴ τὸ τυχόν Φασι τῶν
 χωρίζοντων τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος εἶναι [τὴν] διαφο-
 ρὰν, ἀλλ' ὅπερ εἰς τὸ εἶναι συμβάλλεται, καὶ εἰς τὸ
 τί ἦν εἶναι, καὶ ὃ τοῦ πράγματός ἐστι μέρος. οὐ γὰρ
 τὸ πεφυκέναι πλεῖν διαφορά ἐστὶν ἀνθρώπου, εἰ καὶ
 ἴδιον ἀνθρώπου. εἵπομεν γὰρ ἂν τῶν ζώων τὰ μὲν πλεῖν
 πεφυκέναι, τὰ δὲ μὴ, χωρίζοντες τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ
 τῶν ἄλλων. ἀλλὰ τὸ πεφυκέναι πλεῖν οὐκ ἦν συμ-
 πληρωτικὸν τῆς οὐσίας, οὐδὲ μέρος αὐτῆς, ἀλλ' ἐπιτη-
 δεύτης μόνον αὐτῆς, διὰ τὸ μὴ εἶναι διαφοράν, οἷαι
 αἱ εἰδοποιοὶ λεγόμεναι διαφοραί. εἶεν οὖν ἂν εἰδοποιοὶ
 διαφοραὶ, ὅσαι ἕτερον εἶδος ποιοῦσι, καὶ ὅσαι ἐν τῷ

tionale additum distinguit nos ab illis. Et rationales fu-
 mus & nos & Dii; verum mortale additum distinguit
 nos ab illis. 20 Qui autem diligentius adhuc de diffe-
 rentia agunt, non quaecunque dicunt discrimen re-
 rum, quae sub eodem genere sunt, esse differentiam,
 sed tale, quod ad essentiam rei conducatur, & ad essen-
 tia definitionem, & quod rei pars sit. Nec enim posse
 navigare differentia est hominis, quamvis proprium ho-
 minis sit. Diceremus enim forte, animalium alia navi-
 gare posse, alia vero non, separato homine a ceteris
 animalibus. Sed posse navigare nec essentiam complet,
 nec est pars eius, sed tantum aptitudo quaedam eius,
 quoniam differentia haec non talis est, quales sunt dif-
 ferentiae specificae dictae. Fuerint ergo differentiae spe-
 cificae, quotquot diversam speciem faciunt, & quot-

τί ἦν εἶναι παραλαμβάνονται. 21 Καὶ περὶ μὲν διαφορᾶς ἀρκεῖ τοσαῦτα.

ΚΕΦ. δ'.

ΠΕΡΙ ΙΔΙΟΥ.

Τὸ δὲ ἴδιον διαιροῦσι τετραχῶς. 2 Καὶ γὰρ ὁ μόνῳ τινὶ εἶδει συμβέβηκεν, εἰ καὶ μὴ παντὶ, ὡς ἀνθρώπῳ τὸ ἰατρεύειν, ἢ τὸ γεωμετερεῖν. 3 Καὶ ὁ παντὶ συμβέβηκε τῷ εἶδει, εἰ καὶ μὴ μόνῳ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι δίποδι. 4 Καὶ ὁ μόνῳ καὶ παντὶ καὶ ποτὲ, ὡς ἀνθρώπῳ παντὶ τὸ ἐν γῆρᾳ πολιοῦσθαι. 5 Τέταρτον δὲ, ἐφ' οὗ συνδεοράμηκε καὶ τὸ μόνῳ, καὶ παντὶ, καὶ αἰεὶ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ γελαστικόν. καὶ γὰρ μὴ γελαῖ αἰεὶ, ἀλλὰ γελαστικόν λέγεται, οὐ τῷ γελαῖν αἰεὶ, ἀλλὰ τῷ γελαῖν πεφυκέναι· τοῦτο δὲ αἰεὶ αὐτῷ σύμφυτον

quot ad essentiae definitionem assumuntur. 21 Et de differentia quidem haec sufficiunt.

CAP. IV.

De proprio.

Proprium vero dividunt quadrifariam. 2 Etenim (proprium dicitur), quod soli alicui speciei accidit, etsi non omni, ut homini mederi, aut geometrice metiri; 3 Et quod omni accidit speciei, etsi non soli, ut homini esse bipedem; 4 Et quod soli, & omni, & aliquando accidit, ut homini omni in senectute canescere; 5 Quartum vero, ad quod concurrunt, & omni, & soli, & semper, ut homini aptum esse ad ridendum. Etiam si enim non rideat semper, attamen aptum ad ridendum dicitur, non quod semper rideat, sed quod aptum ad ridendum natum sit: nam hoc illi semper

ὑπάρχει, ὡς καὶ τῷ ἵππῳ τὸ χρεμετιστικόν. 6 Ταῦτα δὲ καὶ κυρίως ἰδιά φασιν, ὅτι ἀντιστρέφει. εἴ τι γὰρ ἵππος, χρεμετιστικόν· καὶ εἴ τι χρεμετιστικόν, ἵππος.

Κ Ε Φ. ε'.

ΠΕΡΙ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΟΣ.

. Συμβεβηκὸς δέ ἐστιν, ὃ γίνεται καὶ ἀπογίνεται χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου Φθορᾶς. 2 Διαίρεται δὲ εἰς δύο. τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ χωριστόν ἐστι· τὸ δὲ ἀχώριστον. τὸ μὲν οὖν καθεύδειν χωριστόν ἐστι συμβεβηκός· τὸ δὲ μέλαν εἶναι ἀχωρίστως τῷ κόρακι καὶ τῷ Αἰθίοπι συμβέβηκε. δύναται δὲ ἐπινοηθῆναι καὶ κόραξ λευκός, καὶ Αἰθίοψ ἀποβαλὼν τὴν χροῖαν, χωρὶς Φθορᾶς τοῦ ὑποκειμένου. 3 Ὅριζονται δὲ καὶ οὕτω· Συμβεβηκός ἐστιν, ὃ ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, καὶ μὴ ὑπάρχειν· 4

natura insitum est, ut etiam equo aptum esse ad hinniendum. 6 Haec vero etiam praecipue propria dicunt, quia reciprocantur: si quid enim equus est, & hinniens est; & si quid hinniens, equus.

C A P. V.

De accidente.

Accidens vero est, quod adest & abest sine subiecti ipsius corruptione. 2 Duplex autem est, aliud separabile, aliud inseparabile. Dormire quidem, separabile & accidens; nigrum autem esse, inseparabiliter corvo & Aethiopi accidit. Potest tamen cogitari & corvus albus, & Aethiops abiecto colore, sine corruptione subiecti. 3 Definiunt & sic: Accidens est, quod contingit eidem

καί· Ὁ οὔτε γένος ἐστίν, οὔτε διαφορὰ, οὔτε εἶδος, οὔτε ἴδιον, ἀλλ' ἐστίν ἐν ὑποκειμένῳ ὑφιστάμενον.

ΚΕΦ. ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ
ΦΩΝΩΝ.

Ἀφορισθέντων δὲ πάντων τῶν προτεθέντων, λέγω δὴ γένους, εἶδους, διαφορᾶς, ἰδίου, συμβεβηκότος, ῥητέον, τίνα τε κοινὰ πρόσκειται αὐτοῖς, καὶ τίνα ἴδια. 2 Κοινὸν μὲν οὖν ἀπάντων τὸ κατὰ πλείονων κατηγορεῖσθαι, ὡς εἴρηται. 3 Ἀλλὰ τὸ μὲν γένος τῶν ὑπ' αὐτὸ εἰδῶν, καὶ ἀτόμων· καὶ ἡ διαφορὰ ὡσαύτως· τὸ δὲ εἶδος τῶν ὑπ' αὐτὸ ἀτόμων· τὸ δὲ ἴδιον τοῦ τε εἶδους, οὗ ἐστίν ἴδιον, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων· τὸ

ineffe, & non ineffe; 4 Et: Quod neque genus est, neque differentia, nec species, nec proprium, semper autem in (*aliquo*) subiecto inhaeret.

C A P. VI.

*De communitatibus & differentiis quinque
vocum.*

Definitis vero omnibus nobis propositis, dico autem genere, specie, differentia, proprio & accidente, dicendum est, quatenam communia illis sint, & quae propria. 2 Commune quidem omnibus, quod de pluribus praedicentur, ut dictum est. 3 Verum genus (*praedicatur*) de speciebus & individuis sub ipso, & differentia similiter; species vero de individuis sub ipsa; proprium vero & de specie, cuius est proprium, & de individuis

ὅτε συμβεβηκός, καὶ εἰδῶν καὶ ἀτόμων. τό τε γὰρ ζῶον ἵππου τε καὶ βοὸς κατηγορεῖται, εἰδῶν ὄντων· καὶ τοῦδε τοῦ ἵππου, καὶ τοῦδε τοῦ βοὸς; ἀτόμων ὄντων. τὸ δὲ ἄλογον ἵππου καὶ βοὸς κατηγορεῖται, καὶ τῶν κατὰ μέρος. τὸ μέντοι εἶδος, οἷον ὁ ἄνθρωπος, τῶν κατὰ μέρος μόνων κατηγορεῖται. τὸ δὲ ἴδιον τοῦτε εἶδους, οὗ ἐστὶν ἴδιον, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων· οἷον τὸ γελαστικὸν καὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῶν κατὰ μέρος· τὸ δὲ μέλαν τοῦ τε εἶδους τῶν κοράκων, καὶ τῶν κατὰ μέρος, συμβεβηκός ὃν ἀχώριστον· καὶ τὸ κινεῖσθαι ἀνθρώπου τε καὶ ἵππου, χωριστὸν ὃν συμβεβηκός. ἀλλὰ προηγουμένως μὲν τῶν ἀτόμων· κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ τῶν περιεχόντων τὰ ἅτομα.

sub illa specie; accidens vero & de speciebus & de individuis. Animal enim de equo & bove praedicatur, ut de speciebus, & de hoc equo & de hoc bove, tanquam individuis. Irrationale porro de equo & bove praedicatur & de singulis. Species autem, ut homo, de individuis tantum praedicatur. Proprium vero & de specie, cuius est proprium, & de individuis sub illa specie; velut aptum ad ridendum & de homine & de singulis hominibus; nigrum vero & de specie corvorum, & de singulis corvis, cum sit accidens inseparabile; & moveri de homine & equo, ut accidens separabile. Verum praecipue (*praedicatur proprium*) de individuis; secundaria autem ratione & de iis, sub quibus individua comprehenduntur.

ΚΕΦ. Ζ'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΓΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ.

Κοινὸν δὲ γένους καὶ διαφορᾶς τὸ περιεκτικὸν τῶν εἰδῶν. περιέχει γὰρ καὶ ἡ διαφορὰ εἶδη, εἰ καὶ μὴ πάντα, ὅσα τὰ γένη. τὸ γὰρ λογικόν, εἰ καὶ μὴ περιέχει τὰ ἄλογα, ὥσπερ τὸ ζῶον, ἀλλὰ περιέχει ἄνθρωπον καὶ θεόν, ἅπερ ἐστὶν εἶδη. 2 Ὅσα τε κατηγορεῖται τοῦ γένους, ὡς γένους, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸ εἰδῶν κατηγορεῖται ὅσα τε τῆς διαφορᾶς, ὡς διαφορᾶς, καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς εἶδους κατηγορηθήσεται. γένους τε γὰρ ὄντος τοῦ ζώου, ὡς γένους κατηγορεῖται ἡ οὐσία, καὶ τὸ ἐμψυχον, καὶ τὸ αἰσθητικόν· ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τὸ ζῶον εἰδῶν πάντων κατηγορεῖται ταῦτα,

C A P. V I I.

De convenientia & discrimine generis & differentiae.

Commune vero est generi & differentiae, quod utraque species sub se continent. Nam & differentia continet species, quamvis non omnes, quot quidem genera continent. Rationale enim, etiamsi non comprehendit irrationalia, quemadmodum animal, tamen comprehendit hominem & Deum, quae species sunt. 2 Quaecunque etiam praedicantur de genere, ut genere, ea & de speciebus sub ipso praedicantur; & quaecunque de differentia, ut differentia, praedicantur, ea etiam de specie praedicabuntur, quae a differentia oritur. Nam cum genus sit animal, ut de genere praedicatur substantia, & animatum, & sensibile; sed & de speciebus sub animale omnibus praedicantur haec, usque ad individua.

ἄχρι καὶ τῶν ἀτόμων. διαφορᾶς τε οὔσης τοῦ λογικοῦ, κατηγορεῖται, ὡς διαφορᾶς, τὸ λόγῳ χρῆσθαι οὐ μόνον δὲ τοῦ λογικοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τὸ λογικὸν εἰδῶν κατηγορηθήσεται τὸ λόγῳ χρῆσθαι. 3 Κοινὸν δὲ καὶ τὸ, ἀναιρεθέντος τοῦ γένους, ἢ τῆς διαφορᾶς, συναναιρεῖσθαι καὶ τὰ ὑπ' αὐτά. ὡς γὰρ, μὴ ὄντος ζώου, οὐκ ἔστιν ἵππος, οὐδὲ ἄνθρωπος· οὕτω, μὴ ὄντος λογικοῦ, οὐδὲν ἔσται ζῶον τὸ λόγῳ χρώμενον. 4 Ἴδιον δὲ τοῦ γένους τὸ ἐπὶ πλειόνων κατηγορεῖσθαι, ἥπερ ἡ διαφορὰ, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὸ ἴδιον, καὶ τὸ συμβεβηκός. τὸ μὲν γὰρ ζῶον ἐπ' ἀνθρώπου, καὶ ἵππου, καὶ ὀρνέου, καὶ ὄφεως· τὸ δὲ τετράπουν ἐπὶ μόνων τῶν τέτταρας πόδας ἔχόντων· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐπὶ μόνων τῶν ἀτόμων· καὶ τὸ χρεμετιστικὸν ἐπὶ τοῦ ἵππου μόνου, καὶ τῶν κατὰ μέρος. καὶ τὸ συμβεβηκός ὁμοίως ἐπ' ἐλαττόνων. δεῖ δὲ διαφορὰς λαμβάνειν, αἷς

Et cum differentia fit, Rationale, praedicatur de eo; ut differentia, uti ratione; non solum vero de Rationali, sed & de speciebus sub Rationali praedicabitur, uti ratione. 3 Commune vero & hoc, quod sublato genere aut differentia, simul tolluntur & ea, quae sub ipsis sunt. Quemadmodum enim, si animal non sit, non est equus nec homo; ita si non sit rationale, nullum erit animal ratione utens. 4 Proprium vero generis est, quod illud de pluribus praedicatur, quam differentia, aut species, aut proprium, aut accidens. Animal enim de homine, & equo, & ave, & serpente (*dicatur*); quadrupes vero de solis quatuor pedes habentibus; homo vero de solis individuis; & hinnien de equo tantum & de singulis equis. Et accidens similiter de paucioribus praedicatur. Oportet autem differentias su-

τέμενεται τὸ γένος, οὐ τὰς συμπληρωτικὰς τῆς οὐσίας τοῦ γένους, ἀλλὰ τὰς διαιρετικάς. 5 Ἐτι τὸ γένος περιέχει τὴν διαφορὰν δυνάμει· τοῦ γὰρ ζώου τὸ μὲν λογικόν, τὸ δὲ ἄλογον. αἱ δὲ διαφοραὶ οὐ περιέχουσι τὰ γένη. 6 Ἐτι τὰ μὲν γένη πρότερα τῶν ὑπ' αὐτὰ διαφορῶν. 7 Διὸ συναναιρεῖ μὲν αὐτάς, οὐ συναναιρεῖται δὲ ὑπ' αὐτῶν. ἀναιρεθέντος γὰρ τοῦ ζώου, συναναιρεῖται τὸ λογικόν καὶ τὸ ἄλογον. αἱ δὲ διαφοραὶ οὐκέτι συναναιροῦσι τὸ γένος· καὶ γὰρ πᾶσαι ἀναιρεθῶσιν, οὐσία ἐμψυχος αἰσθητικὴ ἐπινοεῖται, ἥτις ἦν τὸ ζῶον. 8 Ἐτι τὸ μὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστιν, ἡ δὲ διαφορὰ ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι, ὡς εἴρηται, κατηγορεῖται. 9 Ἐτι γένος μὲν ἐν καθ' ἑαστον εἶδος· οἷον ἀνθρώπου [γένος] τὸ ζῶον· διαφοραὶ δὲ πλείους· οἷον λογικόν, θνητόν, νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, αἷς τῶν ἄλλων ζῶων διαφέ-

mere eas, quibus genus *dividitur*, non illas, quae essentiam generis complent, sed divisorias. 5 Praeterea genus continet differentiam *potentiā*; animal enim aliud rationale, aliud irrationale. Differentiae autem non continent genera. 6 Porro genera priora sunt differentis sub ipsis comprehensis. 7 Quare simul tollunt differentias, non autem simul tolluntur cum ipsis. Sublato enim animali, tollitur simul rationale & irrationale. Differentiae vero non iterum simul tollunt genus: nam sublatis vel omnibus, substantia animata sensibilis mente cogitatur, qualis erat animal. 8 Praeterea genus ratione eius, quid est; differentia, ratione eius, quale quid est, praedicatur, ut diximus. 9 Insuper genus quidem unum uniuscuiusque speciei, ut hominis, animal; differentiae vero plures, velut rationale, mortale, intellectus & scientiae capax, quibus (*differentiis*) ab aliis

ρει. 10 Καὶ τὸ μὲν γένος ἔοικεν ὕλῃ, μορφῇ δὲ ἡ δια-
φορά. 11 Προσόντων δὲ καὶ ἄλλων κοινῶν τε καὶ ἰδίῶν
τῷ γένει καὶ τῇ διαφορᾷ, ἀρκεῖ τσαῦτα.

ΚΕΦ. η'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΓΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΕΙΔΟΥΣ.

Γένος δὲ καὶ εἶδος κοινὸν μὲν ἔχουσι τὸ κατὰ
πλείονων [ὡς εἴρηται] κατηγορεῖσθαι. εἰλήφθω δὲ τὸ
εἶδος, ὡς εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὡς γένος, ἅνπερ
ἢ τὸ αὐτὸ καὶ εἶδος καὶ γένος. 2 Κοινὸν δὲ αὐτοῖς καὶ
τὸ πρότερον εἶναι, ὡς κατηγορεῖται, καὶ τὸ ὅλον τὶ εἶ-
ναι ἑκάτερον. 3 Διαφέρει δὲ, ὅτι τὸ μὲν γένος περιέχει
τὰ εἶδη, τὰ δὲ εἶδη περιέχεται, καὶ οὐ περιέχει τὰ γέ-
νη. 4 Ἐπὶ πλείονων γὰρ τὸ γένος τοῦ εἶδους κατηγορεῖ-
ται. 5 Ἐτι τὰ γένη προϋποκεῖσθαι δεῖ, καὶ διαμορφω-

animalibus discernitur. 10 Et genus quidem materiae re-
spondet, formae autem differentia. 11 Cum vero &
alia sint generi ac differentiae communia, & seorsim
utriusque propria, haec sufficiunt.

C A P. VIII.

De convenientia & discrimine generis & speciei.

Genus autem & species commune quidem habent,
quod de pluribus [ut dictum est] praedicentur. Accipia-
tur vero species, ut species tantum, at non etiam ut ge-
nus, si forte idem sit & species & genus. 2 Commune
porro etiam illis, quod priora sunt his, de quibus praedi-
cantur, & quod utrumque totum quid est. 3 Differunt
autem, quod genus continet species, species vero con-
tinentur, nec continent genera. 4 Nam de pluribus ge-
nus praedicatur, quam species. 5 Praeterea genera de-
Aristot. Vol. I. Cc

Γέντα ταῖς εἰδοποιοῖς διαφοραῖς ἀποτελεῖν τὰ εἶδη· ὅθεν καὶ πρότερα τῇ φύσει τὰ γένη· 6 Καὶ συναναιρούντα, ἀλλ' οὐ συναναιρούμενα. εἶδους μὲν γὰρ ὄντος, πάντως ἐστὶ καὶ γένος· γένους δὲ ὄντος, οὐ πάντως ἐστὶν εἶδος. 7 Καὶ τὰ μὲν γένη συνωνύμως κατηγορεῖται τῶν ὑφ' αὐτὰ εἰδῶν· τὰ δὲ εἶδη τῶν γενῶν οὐκέτι. 8 Ἐτι τὰ μὲν γένη πλεονάζει τῇ τῶν ὑπ' αὐτὰ εἰδῶν περιοχῇ· τὰ δὲ εἶδη τῶν γενῶν πλεονάζει ταῖς οἰκειαῖς διαφοραῖς. 9 Ἐτι οὔτε τὸ εἶδος γένοϊτ' ἀν γενικώτατον· οὔτε τὸ γένος εἰδικώτατον.

ΚΕΦ. 9'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΓΕΝΟΤΣ
ΚΑΙ ΙΔΙΟΥ.

Γένους δὲ καὶ ἰδίου κοινὸν μὲν τὸ ἔπεσθαι τοῖς εἰ-
δεσιν. εἴ [τι] γὰρ ἄνθρωπος, ζῶον, καὶ εἴ [τι] ἄνθρω-

bent prius supponi, & efformata differentiis specificis perficere species, unde etiam genera natura priora sunt; 6 Et simul tollunt, non autem simul tolluntur. Nam si species est, omnino & genus est; genus autem si est, non omnino species est. 7 Et genera quidem univoce praedicantur de speciebus sub ipsis; species vero de generibus non item. 8 Porro genera abundant speciebus, quas sub se continent; species vero supra genera abundant differentiis propriis. 9 Denique nec species unquam fuerit generalissima, nec genus specialissimum.

C A P. I X.

De convenientia & discrimine generis & proprii.

Generi & Proprio commune quidem est, quod species sequantur. Si [quid] enim homo (est), (etiam) animal (est), & si [quid] homo (est), (etiam) aptum

πος, γελαστικόν. 2 Καὶ τὸ ἐπίσης κατηγορεῖσθαι τὸ γένος τῶν εἰδῶν, καὶ τὸ ἴδιον τῶν αὐτοῦ μετεχόντων αὐτόμων. ἐπίσης γὰρ [καὶ] ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς, ζῶον· καὶ Ἄνυτος καὶ Μέλιτος, γελαστικόν. 3 Κοινὸν δὲ καὶ τὸ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι τὸ γένος τῶν οἰκείων εἰδῶν, καὶ τὸ ἴδιον, ὧν ἂν εἴη ἴδιον. 4 Διαφέρει δὲ, ὅτι τὸ μὲν γένος πρότερον, ὕστερον δὲ τὸ ἴδιον. δεῖ γὰρ εἶναι ζῶον, εἴτα διαιρεῖσθαι διαφοραῖς καὶ ἰδίοις. 5 Καὶ τὸ μὲν γένος κατὰ πλείονων εἰδῶν κατηγορεῖται· τὸ δὲ ἴδιον ἐνὸς εἶδους τινός, οὗ ἐστὶν ἴδιον. 6 Ἐτι τὸ μὲν ἴδιον ἀντικατηγορεῖται, οὗ ἐστὶν ἴδιον· τὸ δὲ γένος οὐδενὸς ἀντικατηγορεῖται. οὔτε γὰρ, εἴ τι ζῶον, ἄνθρωπος· οὔτε, εἴ τι ζῶον, γελαστικόν· εἴ τι δὲ ἄνθρωπος, γελαστικόν· καὶ ἔμπαλιν. 7 Ἐτι τὸ μὲν ἴδιον παντὶ τῷ εἶδει ὑπάρχει,

ad ridendum (*est*). 2 Et quod aequaliter genus praedicatur de speciebus, & proprium de individuis illud participantibus. Aequae enim homo & bos, animal; & Anytus ac Melitus, aptum ad ridendum. 3 Commune porro, quod univoce praedicantur, genus de propriis speciebus, & proprium de illis, quorum fuerit proprium. 4 Differunt autem, quod genus quidem prius, posterius autem proprium est. Oportet enim esse animal, priusquam discernatur differentiis & propriis. 5 Et genus de pluribus speciebus praedicatur; proprium vero de una aliqua specie, cuius est proprium. 6 Praeterea proprium recipiatur cum eo, cuius est proprium; genus autem cum nullo recipiatur. Neque enim, si animal, etiam homo est; neque, si animal, etiam aptum ad ridendum. Si vero homo, est etiam aptum ad ridendum, & vice versa. 7 Insuper proprium

C c 2

οὐ ἔστιν ἴδιον, καὶ μόνω, καὶ ἀεὶ τὸ δὲ γένος παντὶ μὲν τῷ εἶδει, οὐ ἂν ἢ γένος, καὶ ἀεὶ, οὐ μέντοι καὶ μόνω.
 8 Ἐτι τὰ μὲν ἴδια ἀναιρούμενα οὐ συναναιρεῖ τὰ γένη· τὰ δὲ γένη ἀναιρούμενα συναναιρεῖ τὰ εἶδη, ὧν ἔστιν ἴδια· ὥστε καὶ, ὧν ἔστιν ἴδια, ἀναιρουμένων, καὶ αὐτὰ συναναιρεῖται.

Κ Ε Φ. ι.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΓΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΟΣ.

Vid. cap. II,
 par. 9, &
 cap. VI,
 par. 2 & 3.

Γένους δὲ καὶ συμβεβηκότος κοινὸν τὸ κατὰ πλείονων (ὡς εἴρηται) κατηγορεῖσθαι, ἂν τε τῶν χωριστῶν ἢ, ἂν τε τῶν ἀχωρίστων. καὶ γὰρ καὶ τὸ κινεῖσθαι κατὰ πλείονων καὶ τὸ μέλαν κατὰ κοράκων, καὶ Αἰθιοπῶν, καὶ τινων ἀψύχων. 2 Διαφέρει δὲ τὸ

omni speciei ineſt, cuius eſt proprium, & ſoli, & ſemper; genus vero omni quidem ſpeciei, cuius ſit genus, & ſemper, at non etiam ſoli. 8 Denique propria ſublata non ſimul tollunt genera, genera autem ſublata una tollunt ſpecies, quibus propria ſunt; adeo ut, ſublatis illis, quibus propria ſunt, & ipſa tollantur.

C A P. X.

De convenientia & diſcrimine generis & accidentis.

Generi vero & accidenti commune eſt, quod de pluribus (ut diximus) prædicantur, ſive (accidentia) ſeparabilia ſint, ſive inſeparabilia. Nam & moveri de pluribus (prædicatur); & nigrum de corvis, de Aethiopibus, & nonnullis inanimatis. 2 Differt autem genus

γένος τοῦ συμβεβηκότος, ὅτι τὸ μὲν γένος πρὸ τῶν εἰδῶν· τὰ δὲ συμβεβηκότα τῶν εἰδῶν ὕστερα· καὶ γὰρ ἀχώριστον λαμβάνηται συμβεβηκός, ἀλλ' οὖν πρότερον ἔστι τὸ, ᾧ συμβέβηκε, τοῦ συμβεβηκότος. 3 Καὶ τοῦ μὲν γένους ἐπίσης τὰ μετέχοντα μετέχει· τοῦ δὲ συμβεβηκότος οὐκ ἐπίσης. ἐπίτασιν γὰρ καὶ ἀνεσιν ἐπιδέχεται ἡ τῶν συμβεβηκότων μέθεξις· ἡ δὲ τῶν γενῶν οὐκέτι. 4 Καὶ τὰ μὲν συμβεβηκότα ἐπὶ τῶν ἀτόμων προηγουμένως ὑφίσταται· τὰ δὲ γένη καὶ τὰ εἶδη φύσει πρότερα τῶν ἀτόμων οὐσιῶν. 5 Καὶ τὰ μὲν γένη ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται τῶν ὑπ' αὐτά· τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχον ἕκαστον. ἐποῖος γὰρ Αἰθίοψ, ἐρωτηθεὶς, εἶρεῖς, ὅτι μέλας· ἢ πῶς ἔχει Σωκράτης, εἶρεῖς, ὅτι νοσεῖ, ἢ ὑγιαίνει.

ab accidente, quod genus prius est speciebus; accidentia vero speciebus posteriora; etiam si enim inseparabile sumatur accidens, tamen id, cui accidit, prius est accidente. 3 Et genus quidem quae participant, ea aequaliter participant, accidens autem non aequaliter. Intensionem & remissionem recipit accidentium susceptio, generum vero non item. 4 Et accidentia circa individua praecipue subsistunt; genera vero & species naturae sunt priora individuis substantiis. 5 Et genera ratione eius, quid est, praedicantur de iis, quae sub ipsis sunt; accidentia vero ratione eius, quale quid est, aut quomodo se res quaeque habeat. Qualis enim Aethiops, interrogatus, dices, quod niger est; aut quomodo se habeat Socrates, dices, quod aegrotat aut valet.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΕΙΔΟΥΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ.

Τὸ μὲν οὖν γένος ἢ τῶν ἄλλων τεττάρων διαφέρει, εἴρηται. συμβέβηκε δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον διαφέρειν τῶν τεττάρων ὥστε πέντε μὲν ὄντων, ἐνὸς δὲ ἑκάστου τῶν τεττάρων διαφέροντος, τετράκις τὰ πέντε, ἑκοσι γίνεσθαι διαφορὰς τὰς πάσας. 2 Ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει. ἀλλ' αἰ τῶν ἐφεξῆς καταριθμουμένων, καὶ τῶν μὲν δύο μιᾷ λειπομένων διαφορᾷ, διὰ τὸ ἤδη εἰληφθαι, τῶν δὲ τριῶν δυσὶ, τῶν δὲ τεττάρων τρισὶ, τῶν δὲ πέντε τέτρασι, δέκα αἱ πάσαι γίνονται διαφοραὶ, τέταρες, τρεῖς, δύο, μία. τὸ μὲν γὰρ γένος ἢ διαφέρει τῆς διαφορᾶς, καὶ τοῦ εἶδους, καὶ τοῦ ἰδίου, καὶ τοῦ συμβεβηκότος, εἴρηται. τέσσαρες οὖν αἱ διαφοραί. ἢ διαφορὰ

C A P. X I.

De convenientia & discrimine speciei & differentiae.

Genus igitur quomodo a reliquis quatuor differat, dictum est. Accidit autem, ut & reliquorum unumquodque differat a reliquis quatuor: quare cum quinque sint (*praedicabilia*), unumquodque autem a reliquis differat, illa quinque quater sumta, viginti omnino efficerent differentias. 2 At ita se res non habet. Verum semper deinceps numerata (*praedicabilia*), cum duo quidem una deficiant distinctione, quod illa iam sumta fuerint, tria vero duplici, quatuor autem tribus, quinque autem quatuor (*distinctionibus deficiant*), decem omnino existunt distinctiones, quatuor, tres, duae, una. Genus enim quomodo differat a differentia, specie, proprio & accidente, dictum est: quatuor igitur differentiae haec

δὲ πῇ μὲν διενήνοχε τοῦ γένους, εἴρηται, ὅτε, πῇ διαφέρει
τὸ γένος αὐτῆς, ἐρρέθη. λοιπὸν δὲ, πῇ διαφέρει τοῦ εἶδους
καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ συμβεβηκότος, ρηθήσεται· καὶ γί-
νονται τρεῖς. πάλιν τὸ εἶδος πῇ μὲν διαφέρει τῆς διαφο-
ρᾶς, ἐρρέθη, ὅτε, πῇ διαφέρει ἢ διαφορᾶ τοῦ εἶδους, ἐλέ-
γετο. πῇ δὲ διαφέρει τὸ εἶδος τοῦ γένους, ἐρρέθη, ὅτε, πῇ
διαφέρει τὸ γένος τοῦ εἶδους, ἐλέγετο. λοιπὸν οὖν, πῇ
διαφέρει τὸ εἶδος τοῦ ἰδίου, καὶ τοῦ συμβεβηκότος, ρη-
θήσεται. δύο οὖν καὶ αὗται αἱ διαφοραί. τὸ δὲ ἰδίον πῇ
διαφέρει τοῦ συμβεβηκότος, καταληφθήσεται. πῇ γὰρ
τοῦ εἶδους καὶ τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ γένους διαφέρει,
προειρημένον ἐστὶν ἐν τῇ ἐκείνων πρὸς αὐτὰ διαφορᾶ.
τεσσάρων οὖν λαμβανομένων τοῦ γένους πρὸς τὰ ἄλ-
λα διαφορῶν, τριῶν δὲ τῆς διαφορᾶς, δύο δὲ τοῦ εἶδους,
μιας δὲ τοῦ ἰδίου πρὸς τὸ συμβεβηκός, δέκα ἔσονται

sunt. Differentia autem quomodo a genere differat,
dictum est, quando, quomodo genus ab ea discernere-
tur, indicatum fuit. Reliquum ergo, quomodo diffe-
rat a specie, proprio & accidente, dicetur; & fiunt
distinctiones tres. Rursus quomodo differat species a
differentia, dictum est, quando, quomodo differret dif-
ferentia a specie, indicabatur. Quomodo autem a ge-
nere differret species, tum dictum, cum, a specie quo-
modo genus differret, explicaretur. Restat igitur, ut
quomodo species a proprio & accidente distet, dica-
tur. Duæ itaque hae sunt differentiae. Proprium vero
quomodo differat ab accidente, declarabitur. Nam quo-
modo a specie & differentia & genere differat, ante
dictum est, ubi illa inter se discernemus. Quatuor er-
go cum notata sint generis ad reliqua discrimina, tria
vero differentiae, duo autem speciei, una autem pro-

[αἱ πᾶσαι], ὧν τὰς τέσσαρας, αἱ ἦσαν τοῦ γένους πρὸς τὰ ἄλλα, φθάσαντες ἀπέδειξαν.

Cap. XII
ed. Casaub.

3 Κοινὸν τοίνυν τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ εἶδους τὸ ἐπίσης μετέχουσιν· ἀνθρώπου τε γὰρ ἐπίσης μετέχουσιν οἱ κατὰ μέρος ἄνθρωποι, καὶ τῆς τοῦ λογικοῦ διαφορᾶς.

4 Κοινὸν δὲ καὶ τὸ αἰεὶ παρεῖναι τοῖς μετέχουσιν· αἰεὶ γὰρ Σωκράτης λογικός· καὶ αἰεὶ [Σωκράτης] ἄνθρωπος. 5 Ἰδίον δὲ διαφορᾶς μὲν τὸ ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστὶ κατηγορεῖσθαι· εἶδους δὲ τὸ ἐν τῷ τί ἐστι. καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὡς ποῖόν τι λαμβάνεται, οὐχ ἀπλῶς ἀν εἶη ποῖον, ἀλλὰ καθὼς τῷ γένει προσελθοῦσαι αἱ διαφοραὶ ὑπέστησαν αὐτόν. 6 Ἐτι ἡ μὲν διαφορὰ ἐπὶ πλείονων πολλάκις εἰδῶν θεωρεῖται, ὡς τὸ τετράπουν ἐπὶ πλείστον ζώων διαφερόντων τῷ εἶδει· τὸ δὲ εἶδος ἐπὶ μόνων τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων ἐστίν. 7 Ἐτι ἡ μὲν διαφορὰ

prii ad accidens, decem erunt [omnino], e quibus quatuor, quae erant generis ad reliqua, iam ante demonstravimus.

3 Commune igitur differentiae & speciei, quod aequaliter (*quae sub ipsis sunt*) eorum participant: hominis enim aequaliter participant singuli homines, & differentiae ex Rationali. 4 Commune porro, quod semper adsunt participantibus; semper enim Socrates rationalis est; & semper [Socrates] homo. 5 Proprium autem differentiae est, quod ea ratione, quale quid est, praedicatur; speciei autem, quod ratione quid est. Nam etiam si homo ut quale quid sumatur, tamen non fuerit simpliciter quale, sed quatenus generi accedentes differentiae eum constituunt. 6 Porro differentia in pluribus saepe speciebus conspicitur, ut quadrupes in plurimis animalibus specie differentibus; species vero in iis tantum individuis, quae sub specie sunt. 7 Insuper

προτέρα τοῦ κατ' αὐτὴν εἶδους. συναναιρεῖ γὰρ τὸ λογικὸν ἀναιρεθεὶν τὸν ἄνθρωπον· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀναιρεθεὶς οὐκ ἀνῆρκε τὸ λογικόν, ὅντος τοῦ Θεοῦ. 8 Ἐτι διαφορὰ μὲν συντίθεται μετ' ἄλλης διαφορᾶς. (τὸ λογικὸν γὰρ καὶ θνητὸν συνετέθη εἰς ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου·) εἶδος δὲ μετὰ εἶδους οὐ συντίθεται, ὥστε ἀπογενῆσαι ἄλλο τι εἶδος. τίς μὲν γὰρ ἵππος τινὶ ὄνῳ συνέεισιν εἰς ἡμίονου γέννησιν· ἵππος δὲ ἀπλῶς ὄνῳ συντεθεὶς, οὐκ αὖ ἀποτελέσειεν ἡμίονον.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΙΔΙΟΥ
ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ.

Διαφορὰ δὲ καὶ ἴδιον κοινὸν μὲν ἔχουσι τὸ ἐπίσης μετέχεσθαι ὑπὸ τῶν μετεχόντων. ἐπίσης γὰρ τὰ λογικὰ, λογικὰ καὶ τὰ γελαστικά, γελαστικά. 2 Καὶ

Cap. XIII
ed. Casaub.

differentia prior est specie sua. Rationale enim sublatum una tollit hominem; homo autem sublatus non tollit rationale, cum adhuc sit Deus. 8 Praeterea differentia coniungitur cum alia differentia; (rationale & mortale enim iungebantur ad constitutionem hominis;) species vero cum specie non coniungitur, ut aliam speciem producat. Nam quidam equus cuidam afino iungitur ad generationem muli; equus autem simpliciter afino iunctus, non effecerit mulum.

C A P. XII.

De convenientia & discrimine proprii & differentiae.

Differentia & proprium commune habent, quod illa, quibus insunt, aequaliter eorum participant. Quae enim rationalia sunt, aequaliter rationalia sunt, & quae apta ad ridendum, aequaliter apta ad ridendum

τὸ αἰεὶ καὶ παντὶ παρεῖναι κοινὸν ἀμφοῖν. καὶ γὰρ κο-
λοβωθῇ ὁ δίπους, ἀλλὰ πρὸς τὸ πεφυκέναι τὸ αἰεὶ λέ-
γεται· ἐπεὶ καὶ τὸ γελαστικὸν τῷ πεφυκέναι ἔχει τὸ
αἰεὶ, ἀλλ' οὐχὶ τῷ γελᾶν αἰεὶ. 3 Ἰδίον δὲ διαφορᾶς, ὅτι
αὕτη μὲν ἐπὶ πλειόνων εἰδῶν λέγεται πολλάκις, οἷον
τὸ λογικὸν ἐπὶ Θεοῦ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου· τὸ δὲ ἴδιον ἐφ'
ἑνὸς εἶδους, οὗ ἐστὶν ἴδιον. 4 Καὶ ἡ μὲν διαφορὰ ἔπεται
ἐκείνοις, ὧν ἂν εἴη διαφορὰ, οὐ μὴν δὲ καὶ ἀντιστρέ-
φει· τὰ δὲ ἴδια ἀντικατηγορεῖται, ὧν ἦν ἴδια, διὰ τὸ
ἀντιστρέφειν.

ΚΕΦ. ιγ'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΣΥΜΒΕΒΗ-
ΚΟΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ.

Cap. XIV
ed. Casaub.

Διαφορᾶ δὲ καὶ συμβεβηκότι κοινὸν μὲν τὸ ἐπὶ

sunt. 2 Commune etiam utrisque, quod omni ac sem-
per adfunt. Nam etiamsi bipes mutiletur, tamen quod
natura sit (*bipes*), semper (*bipes*) dicitur; cum etiam
aptum ad ridendum dicitur, quod natura hoc semper
habet, non quod semper rideat. 3 Proprium vero est
differentiae, quod ipsa quidem de pluribus speciebus
saepe dicitur, ut rationale de Deo & de homine; pro-
prium vero de una specie, culus est proprium. 4 Et
differentia consequitur ea, quorum est differentia, nec
tamen etiam recipiatur; propria vero conversa
praedicantur de iis, quorum erant propria, quia re-
cipiuntur.

C A P. XIII.

*De convenientia & discrimine accidentis &
differentiae.*

Differentiae & accidenti commune est, quod (*utra-*

πλειόνων λέγεσθαι. 2 Κοινὸν δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀχώριστα συμβεβηκότα τὸ αἰεὶ καὶ παντὶ προσεῖναι. τό τε γὰρ δῖπουν αἰεὶ πρόσεστι τῷ ἀνθρώπῳ· καὶ πᾶσι κόραξι τὸ μέλασιν εἶναι ὁμοίως. 3 Διαφέρει δέ, ὅτι ἡ μὲν διαφορὰ περιέχει τὰ εἶδη, οὐ περιέχεται δέ· περιέχει γὰρ τὸ λογικόν, τὸν θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον· τὰ δὲ συμβεβηκότα τὸν τρόπον μὲν τινα περιέχει, τῷ ἐν πλείοσιν εἶναι· τρόπον δὲ τινα περιέχεται, τῷ μὴ ἑνὸς συμβεβηκότος εἶναι δεκτικὰ τὰ ὑποκείμενα, ἀλλὰ πλειόνων. 4 Καὶ ἡ μὲν διαφορὰ ἀνεπίτατός τε καὶ ἀνάετος· τὰ δὲ συμβεβηκότα τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιδέχονται. 5 Καὶ ἀμιγεῖς μὲν αἱ ἐναντίαι διαφοραὶ, μιγείη δ' ἂν ποτε τὰ ἐναντία συμβεβηκότα. 6 Τοσαῦται μὲν αἱ κοινότητες καὶ ιδιότητες τῆς διαφορᾶς, καὶ τῶν ἄλλων.

que) de pluribus dicuntur. 2 Commune & hoc (differentiæ) cum accidentibus inseparabilibus, quod (utraque) semper & omni adsint. Nam bipes semper adest homini, & omnibus corvis nigrum esse similiter. 3 Differunt autem, quod differentia continet species, nec continetur; continet quippe rationale, Deum & hominem; verum accidentia quodammodo continent, quod in pluribus sunt, quodammodo autem continentur, quod non unum tantum accidens recipere possint subiecta, sed plura. 4 Et differentia intensionis ac remissionis expers est; accidentia vero magis & minus recipiunt. 5 Et differentiæ contrariæ misceri nequeunt; accidentia vero contraria aliquando inter se commisceri possunt. 6 Tot sunt convenientiæ & proprietates differentiarum ac reliquorum.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΕΙΔΟΥΣ
ΚΑΙ ΙΔΙΟΥ.Cap. XV
ed. Casaub.

Τὸ δὲ εἶδος πῇ μὲν διαφέρει γένους καὶ διαφορᾶς, εἴρηται, ἐν ᾧ ἐλέγομεν, πῇ τὸ γένος διαφέρει τῶν ἄλλων, καὶ πῇ ἡ διαφορὰ διαφέρει τῶν ἄλλων [λοιπὸν, πῇ διαφέρει τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ συμβεβηκότος, ρηθήσεται.] 2 Εἶδους δὲ καὶ ἰδίου κοινὸν μὲν τὸ ἀλλήλων ἀντικατηγορεῖσθαι. εἴ τι γὰρ ἄνθρωπος, γελαστικόν καὶ εἴ τι γελαστικόν, ἄνθρωπος. τὸ δὲ γελαστικὸν ὅτι κατὰ τὸ πεφυκέναι γελᾶν ληπτέον, παλλάκις εἴρηται. 3 Κοινὸν δὲ καὶ τὸ ἐπίσης εἶναι. ἐπίσης τε γὰρ πάρεστι τὰ εἶδη τοῖς μετέχουσι καὶ τὰ ἴδια, ὧν ἐστὶν ἴδια. 4

C A P. XIV.

*De convenientia & differentia speciei
& proprii.*

Species vero quomodo differat a genere & differentia, dictum est, cum ostenderemus, quomodo genus ab aliis discernatur, & quomodo differat differentia a reliquis; [restat, ut, qua ratione differat species a proprio & accidente, dicatur.] 2 Speciei & proprio commune quidem est, quod mutuo conversim praedicantur. Si quid enim homo est, aptum est ad ridendum, & si quid est aptum ad ridendum, homo est. Aptum vero ad ridendum de facultate ridendi naturali intelligendum esse, saepe dictum est. 3 Commune porro, quod aequaliter adfunt. Aequaliter enim adfunt species illis, quae eas participant, & propria illis, quo-

Διαφέρει δὲ τὸ εἶδος τοῦ ἰδίου, ὅτι τὸ μὲν εἶδος δύναται καὶ ἄλλων γένος εἶναι· τὸ δὲ ἴδιον ἄλλων εἶναι ἴδιον, ἀδύνατον. 5 Καὶ τὸ μὲν εἶδος προϋφίστηκε τοῦ ἰδίου· τὸ δὲ ἴδιον ἐπιγίνεται τῷ εἶδει· δεῖ γὰρ ἄνθρωπον εἶναι, ἵνα γελαστικὸν ᾖ. 6 Ἐτι τὸ μὲν εἶδος αἰεὶ ἐνεργεῖα πάρεστί τῷ ὑποκειμένῳ· τὸ δὲ ἴδιον ποτὲ καὶ δυνάμει· ἄνθρωπος μὲν γὰρ αἰεὶ ἐνεργεῖα ὁ Σωκράτης ἐστὶ, γελαῖ δὲ οὐκ αἰεὶ, καίπερ αἰεὶ πεφυκὸς εἶναι γελαστικός. 7 Ἐτι ὧν οἱ ὅροι διάφοροι, καὶ αὐτὰ διάφορά ἐστιν· ἐστὶ δὲ εἶδους μὲν, τὸ ὑπὸ τὸ γένος εἶναι, καὶ τὸ κατὰ πλείονων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον εἶναι, καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἰδίου δὲ, τὸ μόνῳ καὶ παντὶ καὶ αἰεὶ προσεῖναι.

rum propria sunt. 4. Differt autem species a proprio ; quod species quidem potest aliorum genus esse ; at proprium aliorum proprium esse nequit. 5 Et species prius subsistit, quam proprium ; proprium vero adnascitur speciei ; oportet enim prius hominem esse, ut sit aptum ad ridendum. 6 Praeterea species semper actu adest subiecto ; proprium vero aliquando etiam facultate ; nam Socrates actu semper homo est, at non ridet semper, quamquam semper ad ridendum aptus natus sit. 7 Denique quorum definitiones diversae sunt, & ipsa sunt diversa ; est autem speciei quidem (*definitio*), quod ea sub genere sit, & quod de pluribus numero differentibus ratione elus, quid est, praedicetur, & quaecunque talia ; proprii vero (*definitio est*), quod omni & soli & semper illud addit.

Κ Ε Φ. Ι Ε'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΕΙΔΟΥΣ
ΚΑΙ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΟΣ.Cap. XVI
ed. Cafaub.

Είδους δὲ καὶ συμβεβηκότος κοινὸν μὲν τὸ ἐπὶ πλείονων κατηγορεῖσθαι. σπάνιοι δὲ αἱ ἄλλαι κοινότητες, διὰ τὸ πλείστον ἀλλήλων διεστάναι τό τε συμβεβηκός, καὶ τὸ, ὧ συμβέβηκεν. 2 Ἰδια δὲ ἐκατέρου, τοῦ μὲν εἶδους, τὸ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι, ὧν ἐστὶν εἶδος· τοῦ δὲ συμβεβηκότος, τὸ ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστίν, ἢ πῶς ἔχον. 3 Καὶ τὸ ἐκάστην οὐσίαν, ἐνὸς μὲν εἶδους μετέχειν, συμβεβηκότων δὲ πλείονων, τῶν τε χωριστῶν, καὶ τῶν ἀχωρίστων. 4 Καὶ τὰ μὲν εἶδη προεπινοεῖται τῶν συμβεβηκότων, καὶ ἀχώριστα ἢ (δεῖ γὰρ εἶναι τὸ ὑποκείμενον, ἵνα ἐκείνῳ τὶ συμβῇ) τὰ δὲ συμ-

C A P. X V.

De convenientia & differentia speciei & accidentis.

Speciei & accidentis commune est, quod de pluribus praedicantur. Rarae vero aliae convenientiae, quod plurimum distant a se invicem & ipsum accidens, & id, cui accidit. 2 Propria autem utriusque, speciei quidem, quod ea ratione eius, quid est, praedicatur de iis, quorum species est; accidentis vero, quod illud ratione eius, quale quid est, aut quomodo quid se habeat, (praedicatur de iis, quibus accidit.) 3 Et quod substantia unaquaeque unius tantum speciei particeps sit, accidentium vero plurium, tum separabilem, tum inseparabilem. 4 Et species quidem prius intelliguntur, quam accidentia; (oportet enim esse subiectum, ut aliquid illi accidat;) accidentia vero naturam posterius adnascun-

βεβηκότα ὑστερογενῇ εἶναι πέφυκε, καὶ ἐπουσιώδη τὴν φύσιν ἔχει. 5 Καὶ τοῦ μὲν εἶδους ἡ μετοχὴ ἐπίσης· τοῦ δὲ συμβεβηκότος, καὶ ἀχωρίστον ἢ, οὐκ ἐπίσης. καὶ γὰρ Αἰθίοψ Αἰθίοπος ἔχει ἂν τὴν χροίαν ἢ ἀνεμμένην ἢ ἐπιτεταμένην κατὰ μελανίαν.

Κ Ε Φ. Ι Σ Τ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΙΔΙΟΥ
ΚΑΙ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΟΣ.

Λεγέται δὲ περὶ ἰδίου καὶ συμβεβηκότος εἰπεῖν Cap. XVII
ed. Casaub. πῇ γὰρ τὸ ἴδιον τοῦ τε εἶδους, καὶ τῆς διαφορᾶς, καὶ τοῦ γένους διενήνοχεν, εῖρηται. 2 Κοινὸν δὲ τῷ ἰδίῳ καὶ τῷ ἀχωρίστῳ συμβεβηκότι τὸ ἄνευ αὐτῶν μὴ ὑποστῆναι ἐκεῖνα, ἐφ' ὧν θεωρεῖται· ὥς γὰρ ἄνευ τοῦ γελαστικοῦ οὐχ ὑφίσταται ἄνθρωπος, οὕτως οὐδὲ ἄνευ τοῦ μέλανος ὑποσταίῃ ἂν Αἰθίοψ. 3 Καὶ ὥσπερ καὶ παντὶ

tur, habentque naturam substantiae inhaerentem. 5 Et speciem participant (*subiecta*) aequaliter; accidens autem (*subiecta participant*), etiamsi illud inseparabile sit, non aequaliter. Nam (*unus*) Aethiops magis quam (*alius*) Aethiops forte habuerit secundum nigredinem colorem intensum aut remissum.

C A P. X V I.

De convenientia & differentia proprii & accidentis.

Restat autem, ut de proprio & accidente dicamus; quomodo enim proprium a specie, & differentia, & genere discernatur, dictum est. 2 Commune vero proprio & inseparabili accidenti, quod sine his illa non subsistunt, in quibus haec conspiciuntur: nam quemadmodum non subsistit homo, nisi sit aptum ad ridendum, sic nec sine nigredine subsisteret Aethiops. 3 E

καὶ αὖ πάλιν τὸ ἴδιον, οὕτω καὶ τὸ ἀχώριστον συμβεβηκός. 4 Διενήνοχε δὲ, ὅτι τὸ μὲν ἴδιον ἐνὶ μόνῳ πάρεστιν εἶδει, ὡς τὸ γελαστικὸν ἀνθρώπῳ· τὸ δὲ ἀχώριστον συμβεβηκός, οἷον τὸ μέλαν, οὐκ Αἰθίοπι μόνον, ἀλλὰ καὶ κόρακι πρόσκειται, καὶ ἀνθρακι, καὶ ἐβένῳ, καὶ ἄλλοις τισίν. 5 Ἐτι τὸ μὲν ἴδιον ἀντικατηγορεῖται, οὗ ἔστιν ἴδιον, καὶ ἔστιν ἐπίσης· τὸ δὲ ἀχώριστον συμβεβηκός οὐκ ἀντικατηγορεῖται. 6 Καὶ τῶν μὲν ἰδίων ἐπίσης ἢ μετοχή· τῶν δὲ συμβεβηκότων ἢ μὲν μᾶλλον, ἢ δὲ ἥττον. 7 Εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλαι κοινότητές τε καὶ ιδιότητες τῶν εἰρημένων· ἀλλ' ἐξαρκούσιν αὐταὶ εἰς διάκρισιν τε αὐτῶν, καὶ τῆς κοινωνίας παράστασιν.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ.

quemadmodum & omni & semper adest proprium, ita quoque inseparabile accidens. 4 Distincta autem sunt, quod proprium uni soli adest speciei, velut aptum ad ridendum homini; inseparabile accidens autem, velut nigrum, non Aethiopi solum, sed etiam corvo adest, & carboni, & ebano, & aliis quibusdam. 5 Praeterea proprium conversim praedicatur de eo, cuius est proprium, & (*illi*) adest aequaliter; inseparabile accidens autem non conversim praedicatur. 6 Et propria aequaliter participant (*ipsae species*); accidentia vero (*subiecta participant*) alia magis, alia minus. 7 Sunt quidem & aliae convenientiae & proprietates dictorum (*praedicabilium*), verum illae sufficiunt ad haec discernenda eorumque convenientias constituendas.

ANIMADVERSIONES CRITICAE

AD

PORPHYRII ISAGOGEN.

CAP. I.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΗ) Aliam inscriptionem e Codd. Palat. annotavit Pacius: Πορφυρίου Φοίνικος εισαγωγή, μαθητοῦ Πλωτίνου τοῦ Λυκοπολίτου; quam tamen a librariis profectam esse, nec a Porphyrio ipso, nemo non videt. Occurrit etiam saepissime in Codd. Graecis manu exaratis & alibi inscriptio: Πορφυρίου εισαγωγή περὶ τῶν πάντε φωνῶν, quae ipsum Porphyrium auctorem habet. Vid. Ammon. Comment. pag. 18.

§. 1. Σύντομόν σοι π. π.) Male haec ab antecedentibus, quibuscum arcte cohaerent, vulgo divelluntur.

§. 2. Σώματά ἐστιν) Codd. Palatin: σώματά εἰσι. Minus bene.

§. 3. λογικώτερον) Sunt, qui vertant *probabilius*. Male. Rectius vertit Pacius: *magis ad logicen accommodate*; i. e. ut nos dedimus, *respectu potissimum logices habito*, non ipsius generis & speciei *naturae*, quatenus ea sive in ipsis *rebus*, ad quas genus & species spectant, sive in *notionibus*, quas generis & speciei animus informatas habet, quaerenda est.

CAP. II.

§. 3. Ὑλλον) Edd. Ald. Camot. Basil. Pac. uno λ habent Ὑλον. Restituit Sylburgius Ὑλλον, uti nomen alias semper apud veteres legitur.

Aristot. Vol. I.

Dd

§. 4. Οἱ ἀπὸ γένους καταγόμενοι Ἑρακλέους) In hac le-
ctione omnes edd. Graecae consentiunt. Codd. Pacii: οἱ ἐκ
γένους' alii: οἱ τὸ γένος κατὰγοντες Ἑρακλέους, vel potius
ἀφ' Ἑρακλέους. Verus interpres in ed. Latina Venet. 1481
prorsus alia in Codice suo legit, vertit enim: *Romani nam
sunt, qui ex genere descendunt Romuli*. Totus fortasse locus
ab Ἑρακλεῖδαι usque ad ἀγχιστεῖς per interpolationem in
textum migravit, quare eum uncinis inclusi.

Ἀπὸ Κέρκωπος) Casaub. in marg. ἀπὸ τοῦ Κέρκωπος.

§. 5. Καὶ τὸ πλῆθος) Deest καὶ in Codd. Palat. teste Pa-
cio, sicut etiam ex sequentibus τοῦ ante Ἑρακλέους. Pro
Ἑρακλέους & Ἑρακλεῖδων vetus interpres supra laudatus
legit Ῥωμύλου & Ῥωμαίων.

§. 8. Petita est definitio generis, logice accepti, ex Ari-
stot. Topic. I, 5, 6. Addit hoc loco Aristoteles: *Ratione
eius, quid est*, ea dicuntur attribui, quae apte responden-
tur, cum rogatur, *quid sit* res proposita, ut ad interroga-
tionem, *quid sit* homo, apte responderetur, esse eum animal.
Conf. Metaphys. IV, 28. Cic. Topic. cap. 7, Vol. I, pag.
347 ed. Bip.

§. 9. Τὸ καθέζεσθαι) Codd. quidam pro καθέζεσθαι ha-
bent ἵστασθαι. In alio est τὸ καθέζεσθαι, τὸ ἵστάναι, te-
ste Pacio.

§. 12. Ἀνθρώπου μόνου) Codd. Pac. ἀνθρώπου μόνον. Mi-
mus apte.

Διαφερόντων τῶ εἶδει) Uncinis inclusit Sylburgius & pla-
ne omisit Hildenius verba τῶ εἶδει, & utique salvo sensu
abesse possunt. Locus tum ita intelligendus erit: *genus non
uni tantum speciei attribuitur, sed pluribus iisque differentibus*.
Etiamsi tamen verba retineas, quae ceteroquin omnes edd.
reliquae agnoscunt, sensus non alius exit: *genus non uni
tantum speciei attribuitur, sed pluribus iisque specie differentibus*,
i. e. pluribus diversis speciebus.

§. 13. Κατηγοροῦνται) Vulgo κατηγορεῖται numero sin-
gulari. Male. Respicit vox enim ad διαφοραὶ καὶ τὰ συμ-
βεβηκέντα, & antecedit iam κατηγοροῦνται numero plurali.

Ἐρωτησάντων γὰρ ἡμῶν) Ita Codd. Pac. Verus quoque
interpres, *interrogantibus nobis*, & infra cap. III, § 17, ἐρω-
τωμένων ἡμῶν. Vulgo ἐρωτησάντων τινῶν, quod a commu-
ni loquendi usu abhorret.

Τὰ συμβεβηκέντα) Codd. τὰ κοινῶς συμβεβηκέντα, ut pau-
lo ante. Pro ἀποκρινόμενα ed. Ald. habet ἀποκρινόμενα.

κατηγορεῖται) Alii Codd. φαμέν κατηγορεῖσθαι. Male.

Ἔστι δὲ) Ita Codd. Pac. Vulgo, ἢ δέ. Minus bene. Vetus interpres: est autem hominis genus animal.

§. 14. Τῶν ἀτόμων) Videntur mihi haec verba e glossa in textum irrepsisse; non enim quadrant ad antecedentia καθ' ἑνὸς μόνου, & sensum ipsum turbant. Cf. infra § 24.

§. 15. Τὸ δὲ διαφερόντων τῷ εἶδει) Supplendum: τὸ δὲ κατὰ διαφερόντων τῷ εἶδει λέγεσθαι τὸ γένος.

§. 16. Ἐκαστον ὧν κατηγορεῖται) Uncinis circumdedi haec. Vetus interpres ea in Codice suo non legit, & Hildenius quoque e textu exfulare iussit.

§. 17. Ἡ τοῦ γένους) Deest ἡ apud Hildenum.

§. 18. Versus hic citatus Euripidi tribuitur apud Athen. XIII, 7. Stob. ecl. eth. Tit. LXV. Vide Euripidis fragm. XX. Cf. Mureti Var. Leſt. III, 2. Pro πρῶτον in Codd. quibusdam Pacius invenit Πριάμου, quam lectionem verus quoque interpres agnoscit, & pro ἄξιον apud Stobaeum legitur ἀξίους.

§. 19. Τὸ δὲ τρίγωνον) Codd. Pac. καὶ τὸ τρίγωνον.

§. 20. Χρησθῆναι) Sic Codd. Vulgo κερήσθαι. Minus apte. Vetus interpres: necesse esse utrique uti.

§. 22. Οὐκέτι δὲ καὶ γένος) Inclusa haec, teste Pacio, MSS. non habent, & sane abesse possunt salvo sensu.

§. 23. Ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένος) Ed. Sylb. ἄλλο [τι], sed vide § 26.

Γενικωτάτου καὶ εἰδικωτάτου) Codd. quidam Pac. pluraliter τῶν γενικωτάτων καὶ τῶν εἰδικωτάτων.

§. 24. Σωκράτης καὶ Πλάτων [καὶ τοῦτ' τὸ λευκὸν] Ita habent ed. Ald. Camot. Iunt. Basil. Hilden. Sylburg. In edd. Pac. Casaub. Duvall. legitur Σωκράτης καὶ Πλάτων καὶ Ἀλκιβιάδης καὶ τ. τ. λ. Nescio, an Pacius verba καὶ Ἀλκιβιάδης Codicis cuiusdam auctoritate receperit; nihil enim ab eo annotatum inveni. Equidem lectionem priorum Paciana editionum secutus sum, a quibus haec verba glossam utique redolentia absunt. Vetus interpres verba quoque καὶ τοῦτ' τὸ λευκὸν in Codice suo non legit, vertit enim: Individuum autem est Socrates & Plato, omiſſis ceteris; quare & haec uncinis inclusi. Fortasse tota παρὲνθεσις e margine in textum migravit. Cf. infra § 38.

§. 26. Ἀνώτατον ὃν καὶ πρώτη ἀρχὴ) Sic Ald. Camot. Iunt. Basil. Pac. Hild. Sylb. In Codd. quibusdam legi ἀνωτάτω ὃν καὶ ὡς πρώτη ἀρχὴ, monent Sylburgius & Casaub.

D d 2

§. 27. Τὸ δὲ εἰδικώτατον μίαν ἔχει καὶ αὐτὸ σχέσειν) Codd; alii: καὶ τὸ εἰδικώτατον δὲ μίαν ἔχει σχέσειν. Sylburgius & Casaubon.

Ἄλλα καὶ τῶν ἀτόμων) Post ἀλλὰ in ed. Sylb. leguntur verba inclusa τὴν αὐτὴν, quae ut sensum turbantia recte e textu eiecit Casaubonus.

§. 30. Ἄχρι τοῦ γενικωτάτου) Codd. alii pluraliter: ἄχρι τῶν γενικωτάτων. Sylb. Casaub.

§. 32. Οὐ μὴν) Codd. Pac. οὐκέτι μὴν.

§. 33. Οὐ μὴν ἀπειρῶ) Codd. Pac. οὐ μὴν δὲ ἀπειρῶ ἡμῖν.

§. 34. Ἄπερ ἐστὶ) Ita omnes edd. Casauboniana priores. Casaub. e Codd. Pac. recepit ἄπερ ἦν. Minus bene.

§. 35. Μέχρι) Codd. q. Pac. ἄχρι. Locus Platonis hic laudatus occurrit in Philebo, T. IV Opp. p. 219 ed. Bip. Τὴν δὲ τοῦ ἀπειρου ἰδέαν πρὸς τὸ πλῆθος μὴ προσφέρειν, πρὶν ἂν τις τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ πάντα κατίδῃ, τὸν μεταξὺ τοῦ ἀπειρου τε καὶ τοῦ ἐνός· τότε δ' ἦδη τὸ ἐν ἑκάστων τῶν πάντων εἰς τὸ ἀπειρον μετέντα χαίρειν ἔαν.

Κατιέναι δὲ διὰ τῶν διὰ μέσου διαιρουντας) Supplendum ita: κατιέναι δὲ διὰ τῶν (ὄντων) διὰ μέσου διαιρουντας (αὐτὰ τὰ διὰ μέσου) Transeundum est per ea, quae in medio sunt inter extrema (summum genus & infimam speciem).

§. 36. Κατιόντας) Codd. q. Pac. κατιόντων. Pro ἀνιόντας versu sequenti Codd. iidem legunt ἀνιόντων.

Καθ' ἑκαστα) Codd. q. Pac. singulariter καθ' ἑκαστον.

§. 37. Ἀεὶ γὰρ εἰς πλείω εἶδη ἢ τομὴ τοῦ γένους) Codd. q. ἀεὶ γοῦν εἰς πλείω εἶδη κατηγορεῖται ἢ τομὴ τοῦ γένους. Male. Omnino haec verba parentheseos suspicionem glossae incurrunt.

Προσεχοῦς) Sic melius Codd. Pac. Vulgo προσεχῶς.

Οὐ γάρ) Ita Codd. q. Pac. Vulgo οὐδὲ γάρ.

Ἀεὶ γοῦν) Sic Codd. Pac. Vulgo ἀεὶ γάρ.

Κατὰ πάντων τῶν ἀτόμων) Post haec verba ed. Sylb. inserta habet οἷον ἄνθρωπος, quae tamen reliquae editiones non agnoscunt. Exemplum huc afferendum erat individui, homo autem est species, quo ipso librarii stupor se prodit.

§. 38. Ἀτομον δὲ λέγεται) Codd. Pac. ἀτομα. Melius, nam sequuntur plura individuorum exempla.

§. 40. Γένη τὰ αὐτὰ) Sic iam dedit Casaubonus ex emendatione Pacii. Vulgo γένη τὰ τοιαῦτα.

CAP. III.

§. 4. Λογικῶν) Codd. q. Paciani habent λόγου. Minus bene. Cf. statim § 6.

§. 6. Καὶ εἶδος τοῦ ζώου ἐποίησε) Suspecta haec sunt. Uncinis inclusit ea Sylburgius, & plane omisit Hildenius nec non verus interpres.

§. 7. Τοῦ πῶς ἔχειν) Ita Codd. Pac. Vulgo τοῦ πῶς ἔχοντος. Male.

§. 8. Χωριστά ἐστὶ) Sic Codd. Pac. Vulgo εἰσι.

§. 9. Εἶναι δεκτικὸν) Absit εἶναι a MSS. Pacii.

§. 12. Διαιρούμεν) Codd. q. Pac. habent διαιρούμεθα.

§. 13. Διαιρετικῶν οὐσῶν) Codd. q. Pac. numero singulari διαιρετικῆς οὐσως. Minus bene. Non enim iungenda haec sunt cum antecedenti οὐσίας, sed cum sequentibus. Vetus interpres: Sic etiam *suprae substantiae*, cum divisaevae sint *differentiae animati & inanimati*.

Προσληφθεῖσαι) Codd. Pac. συλληφθεῖσαι.

§. 16. Σχοῖν) Ed. Camot. & Hilden. σχοῖν.

Ἀντικείμενας ἔχει) Post ἔχει Sylburgius habet ἐνεργεία, quod, cum a ceteris edd. absit, Casaubonus recte expunxit, sicut etiam in versu sequenti pro lectione Sylburgiana πάντα τὰ ἀντικείμενα εἶδη idem priorum editionum lectionem τὰ ἀντικείμενα retinuit, omiſſis πάντα & εἶδη.

Τῶν ὑφ' αὐτὸ διαφορὰς) Codd. quidam Pac. ὑφ' ἑαυτὸ διαφορὰς τὸ γένος. Alii, ὑφ' αὐτὸ γένος διαφορὰς. Sed nihil est mutandum, nam αὐτὸ spectat ad ζῶον, quod antecedit.

Ἀντικείμενα ἅμα) Sic praeclare emendavit Pacius. Vulgo ἀντικείμενα εἶδη.

§. 17. Ἐρωταμένον) Codd. q. Pac. ἐπερωταμένον, composita.

Πυνθανομένων) Ab aliis addi ἡμῶν, in margine notavit Casaubonus.

§. 18. Ὑπογράφουσι δὲ καὶ οὕτω) Alii: ὑπογράφουσι δὲ τὰς τοιαύτας διαφορὰς καὶ οὕτω, notante Casaubono. Lectio e glossa profecta.

§. 19. Ἐκαστον) Alii pluraliter ἕκαστα. Casaub.

Ζῶα γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἵπποι) Sic ed. Ald. Camot. Basil. Pac. Casaub. Aliter legunt Codd. q. Paciani: Ζητὰ γὰρ

ζῶα, καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ ἄλογα. Vetus quoque interpres : *sumus nam animalia & nos & irrationalia*. Hildenius habet : *Στητὰ γὰρ ζῶα καὶ ἡμεῖς καὶ ἵπποι*. Retinui tamen vulgatam lectionem, quam etiam antecedentia requirere videntur.

Καὶ οἱ θεοὶ) Vulgo καὶ οἱ ἄγγελοι, ex Christiani hominis emendatione, ut bene Casaubonus iudicavit. Porphyrium θεοὶ scripsisse, testes gravissimi sunt interpretes Ammonius Hermiae & Boëthius in commentariis. V. ad h. l. Vetus interpres Latinus : *rationales enim sumus & nos & Dii*. Recepit lectionem in textum iam Hildenius.

§. 20. [τὴν] διαφορὰν) Articulus τὴν abest a MSS. Pacianis.

Μὴ εἶναι διαφορὰν, οἷαι αἱ εἰδοποιοὶ λεγόμεναι διαφοραὶ) Codd. q. Pac. μὴ εἶναι οἷαι αἱ ἰδίως λεγόμεναι διαφοραὶ εἰδοποιοί.

C A P. IV.

§. 5. Συνδεδράμηνκε) Alii, teste Pacio, συνείδραμε. Melius unique: nolui tamen lectionem vulgatam mutare, cum mihi probabile sit, Porphyrium ipsum συνδεδράμηνκε scripsisse, nam vix assequi possum, quomodo fieri potuerit, ut forma solemnior συνείδραμε in minus usitatam συνδεδράμηνκε abiret.

Ἀλλὰ τῷ γελαῖν πεφυκέναι) Ita legendum est secundum veterem interpretem Latinum, qui haec habet: *sed quod aptus natus sit ad ridendum*. Sensus hanc lectionem necessario requirit: homo vocatur risibilis, non quod *semper rideas*, sed quod *natura* ad ridendum *omnino aptus sis*. Edd. Ald. Camot. Basil. Iunt. Sylb. Hilden. legunt: ἄλλὰ τῷ ἀεὶ (sc. γελαῖν) πεφυκέναι. Male: nam primum credi nequit, Porphyrium absurdum illud contendisse, hominem natura ad *semper ridendum* aptum esse; deinde abest ἀεὶ a MSS. Pacii, quare Casaubonus etiam hanc vocem omisit; qua tamen omissa sensus non alius efficitur, quia tum πεφυκέναι referendum est ad antecedentia γελαῖν ἀεὶ. Igitur equidem lectionem in textum recepi, quam vetus interpres expressit, τῷ γελαῖν πεφυκέναι, omissa voce ἀεὶ, & interta alia γελαῖν, quae propter antecedentia facile excidere potuit. Cf. infra cap. XII, § 2.

§. 6. Ὅτι ἀντιστρέφει) Sic recte MSS. Pac. Vulgo ὅτι καὶ ἀντιστρέφει.

C A P. V.

§. 2. Δύναται δὲ) Ita legunt Ald. Camot. Hunt. Basil. & ed. Pac. Sylburgius habet δύναται γάρ. Minus bene, & recte Casaubonus iam δύναται δὲ reposuit. Ceterum Hildenius verba inde a δύναται ad ὑποκειμένου plane omisit.

§. 3. Ὁρίζονται δὲ καὶ οὕτω) Camot. ὅρ. δὲ αὐτὸ κ. οὕτ. Καὶ μὴ ὑπάρχειν) Hilden. ἢ μὴ ὑπάρχειν. Minus bene.

§. 4. Hanc Accidentis definitionem ut imperfectam Aristoteles in Topicis I, 4, 8, reprehendit, tum quod ea per negationem sit constituta, tum quod ad eam intelligendam necesse sit prius cognoscere, quid sit genus, proprium &c. Negationi addita affirmatio, καὶ δὲ ἐστὶν ἐν ὑποκειμένῳ ὑφισταμένον, non ita accipienda est, quasi *semper* in hoc subiecto sit accidens, sed, quod *semper* in aliquo sive hoc sive illo subiecto accidens insit, cum *accidentis esse*, ut Scholastici loquuntur, *nihil aliud sit, nisi inesse*.

C A P. VI.

§. 3. Ζῶον ἵππου τε καὶ βοῶς) Codd. Pac. pluraliter: ἵππων τε καὶ βοῶν, & sic etiam eadem verba pluraliter habent versu statim subsequenti. Vetus interpres: *Animal de equis, hominibus & bobus & canibus praedicatur, quia species sunt, & de hoc equo, & de hoc bove, & de hoc homine, quia sunt individua*. Legit igitur in Codice suo, quae nunc desiderantur.

Ὅσον ὁ ἄνθρωπος) Ed. Sylb. ὅσον ὁ [καθόλου] ἄνθρωπος. Vocem καθόλου, quae ab omnibus reliquis editionibus abest, recte eiecit e textu Casaubonus.

Τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων) Codd. Pac. τῶν ὑπ' αὐτὸ ἀτόμων.

C A P. VII.

§. 1. Ἄνθρωπον καὶ θεόν) Sic Codd. quidam Pac. Vetus interpres: *tamen continet hominem & Deum*. Edd. Graecae ad unam omnes habent: ἄγγελον καὶ ἄνθρωπον, lectionem utique e glossa Christiani hominis protectam. Quam in textum recepimus, eam tuentur quoque Ammonius & Boëthius ad h. l. Cf. not. ad cap. III, § 19.

§. 2. Ὅσα τε κατηγορεῖται) Sic edd. Ald. Camot. Paris.

424 ANIMADVERSIONES CRITICAE

Basil. Pac. Hilden. Sylburg. Casaub. Ed. Iunt. dictionem encliticam *τε* omisit. Casaubon. in margine: ὅσα γάρ.

Τοῦ γένους ὡς γένους) Codd. q. γένους εὐσιωδῶς. Minus bene.

Εἰδῶν κατηγορεῖται) Sic edd. Graecae omnes praeter Sylburgianam, quae habet εἰδῶν [συνανύμως] κατηγορεῖται. Verum vocem *συνανύμως* iam Casaubonus e textu iterum exfulare iussit.

Καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς εἰδους) Codd. q. Pac. καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν εἰδῶν. Vetus quoque interpres Latinus: & de iis, quae sub ipsa sunt, speciebus praedicantur. Lectio fortasse melior vulgata, quam tamen corrigere non ausus sum, cum omnes edd. Gr. in ea consentiant.

Καὶ τὸ αἰσθητικόν) Non expressit haec vetus interpres Lat.

Εἰδῶν πάντων) Ex emendatione Iulii Pacii, quem Casaubonus iam secutus est. Vetus interpr. *speciebus omnibus*. Edd. Ald. Camot. Iunt. Paris. Basil. Sylb. εἰδῶν ὅντων.

§. 9. Ἐτι γένος) Hilden. ἔτι τὸ γένος.

Ἀνθρώπου [γένος] Uncinis vocem γένος circumdedi, exemplo Sylburgii; abest enim illa a MSS. Pacii, & sensum turbat.

§. 11. Διαφορᾷ, ἀρκεῖ τῷ αὐτῷ) Post διαφορᾷ, ut Casaubonus in margine annotavit, alii addunt: καὶ ὑπ' αὐτὴν εἰδῶν, quae quidem glossam redolent. Saltem legendum esset εἰδῶσι. Pro ἀρκεῖ τῷ αὐτῷ Codd. q. Pac. habent ἀρκεῖται ταῦτα. Melius.

C A P. VIII.

§. 1. [Ὅς εἴρηται] Absunt a MSS. Pacii.

§. 3. Τὸ μὲν γένος) Codd. q. Pac. pluraliter τὰ μὲν γένη.

Περίχει τὰ γένη) Codd. q. Pac. addunt: ἔτι τὰ γένη συναναίρει μὲν, οὐ συναναίρεται δὲ, & videntur utique haec excidisse, si sequentia spectes: ἐπὶ πλείονων γὰρ τὸ γένος τοῦ εἰδους κατηγορεῖται. Nolui tamen ea in textum recipere, cum omnes edd. Gr. & ipse vetus interpres Latinus vulgatam lectionem sequantur, omiſſis his. Cf. etiam § 6.

§. 4. Ἐπὶ πλείονων) Sic Codd. q. Pac. Vetus interp. *de pluribus*. Vulgo ἐπὶ πλείον. Male.

§. 6. Εἰδους μὲν γὰρ ὅντος) Codd. q. Pac. καὶ εἰδους μ. ὃ.

§. 7. Τὰ — εἰδῶν) Codd. q. Pac. paulo aliter: τὰ μὲν γένη τῶν εἰδῶν συνανύμως κατηγοροῦνται. Ita etiam legiſſe vi-

detur vetus interpres Latinus: & genera quidem de speciebus univoce praedicantur.

C A P. I X.

§. 1. Εἴ τι) Abest τι a MSS. Pacii, ut & paulo post.

§. 2. Καὶ τὸ ἐπίσης) Ante καὶ ed. Sylb. habet [κοινὸν δὲ], quae Casaubonus iure omisit.

ἐπίσης γὰρ [καὶ]) Abundat τὸ καὶ, quare illud, praecedente Sylburgio, uncinis circumdedi.

Καὶ ἄντος καὶ μέλιτος) Vetus interpres Latinus: & Car- to & Cicero.

§. 4. Διαφέρει δὲ, ὅτι) Post δὲ ed. Sylb. inserta habet τὸ γένος τοῦ ἰδίου.

§. 5. Κατὰ πλείονον εἰδῶν κατηγορεῖται τὸ δὲ ἴδιον ἐνδὲ εἶδους τινός, οὗ) Codd. q. Pac. κ. π. κατηγορεῖται εἰδῶν τὸ δὲ ἴδιον μόνου εἶδους. Retinui tamen vulgatam lectio- nem, quam omnes edd. Graecae & vetus quoque Latinus interpres sequuntur.

§. 6. Καὶ ἔμπαλιν) In ed. Casaubon. his additur: εἰ γε- λαστικόν, ἄνθρωπος. Utique haec e glossa librarii in tex- tum immigrarunt; nam defunt in edd. Ald. Camor. Iunt. Basil. Hilden. nec vetus interpres Latinus ea expressit. Oc- currunt primum, uncinis tamen inclusa, in ed. Sylburgii, qui forte, vocem ἔμπαλιν explicandi causa, ea ipse adie- cit. Ut glossam igitur, qua facile careas, ea e textu ex- pungenda esse censui.

§. 8. Καὶ αὐτὰ συναναιρεῖται) Post αὐτὰ ap. Sylb. inser- ta leguntur [τὰ ἴδια].

C A P. X.

§. 1. Τῶν ἀχωρίστων) Sylburgius addit: [τὸ συμβεβηκός].

§. 2. Πρώτερόν ἐστι τὸ) Idem post ἐστι interpolat: [τῇ φύσει.]

C A P. X I.

§. 1. Ἔ) Codd. q. Pac. τ), sicut iidem infra pro eodem ἦ habent πῆ.

§. 2. Τέσσαρες οὖν αἱ διαφοραὶ) Ed. Sylb. addit [πᾶσαι]. Καταληφθήσεται) Sic dēdi, securus cum Hildēnio prae-

426 ANIMADVERSIONES CRITICAE

claram Pacii emendationem vulgatae lectionis, *καταλει-
φθήσεται*. Non enim praetermisit Porphyrius differentiam
proprii & accidentis, sed egit de ea capite ultimo. Cete-
rum tam frequentia sunt exempla, quibus *n* permutatum
esse cum *ei* a librariis constat, ut iis adducendis facile su-
perfedeam.

[*Αὐτῶν*] Inclusi haec, cum absint a MSS. teste Pa-
cio, nec vetus Latinus interpret ea expresserit.

§. 6. *Τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων*) Codd. q. Pac. *τῶν ὑπὸ
αὐτῶν ἀτόμων*.

§. 7. *Συναναίρει — Θεοῦ*) Verba haec in Codd. quibusdam
ita leguntur: *συναναίρει γὰρ καὶ οὐ συναναίρειται. συνα-
ναίρειται γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἀναιρεθέντος τοῦ λογικοῦ· ὁ δὲ ἄνθρωπος
ἀναιρεθείς οὐ συναναίρει τὸ λογικόν*. Quam tamen lectionem
cum veteres, uti iam Casaubonus annotavit, non agno-
scant, vulgatam, ab interprete Latino quoque expressam,
retinere malui. Pro *ἀγγέλου* reposui *Θεοῦ*. Verus interpret:
eum sit Deus. Vide not. ad §. 19 cap. III.

§. 8. *Ἄλλο τι εἶδος*) Abest *τι* a MSS. Pacii.

C A P. XII.

§. 2. *Καὶ παντὶ παρῆναι*) Post *παντὶ* ed. Sylb. inserit
τῷ εἶδει.

Περυκέναι τὸ αἶσι) Eadem addit [*ἔχειν*]. Codd. q. *τὸ αἶσι
ἔχει*. Iidem versu sequenti legunt *τὸ αἶσι γελᾶν καὶ μὴ
αἶσι γελᾶν*.

§. 3. *Ἐπὶ Θεοῦ*) Vulgo *ἀγγέλου*. Codd. q. Pac. *ἐπὶ Θεοῦ
καὶ ἀγγέλου καὶ ἀνθρώπου*.

§. 4. *Οὐ μὴν δὲ*) Abest *δὲ* a MSS. Pacii.

C A P. XIII.

§. 1. *Διαφορὰ δὲ καὶ συμβεβηκότι κοινὸν μὲν*) Codd. q.
Διαφορὰ δὲ καὶ συμβεβηκὸς κοινὸν μὲν ἔχουσι. Sed vulgatam
lectionem tuentur edd. Graecae omnes & interpretes quo-
que Latini.

§. 2. *Κοινὸν δὲ*) Abest *δὲ* a MSS. Pac.

Τὸ τε γὰρ) Hildenius *τὸ γὰρ*, omisso *τε*.

Ἀνθρώπων καὶ πᾶσι κέραξι τὸ) Edd. Ald. Camot. Iunt. Paris. κέραξι καὶ τὸ verum abundat καὶ, quare iam Pacius illud e textu eiecit. Casaubonus in margine annotavit, legi in Codd. nonnullis: πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ κέραξι.

§. 3. Διαφέρει) Codd. q. διαφέρουσι, pluraliter.

Τὸν θεόν) Vulgo ἄγγελον. Male. Codd. q. teste Pacio, post vulgatum ἄγγελον addunt: ἄπερ εἶδη ἐστί.

CAP. XIV.

§. 1. Verba inde a καὶ πῇ usque ad ρηθήσεται defunt in Codd. MSS. antiquioribus, ut in margine editionis Isingrin. notatum est. Inclusit ea uncinis Sylburgius. Enimvero verba καὶ πῇ ἢ διαφορὰ διαφέρει τῶν ἄλλων Latine reddidit vetus interpres, cetera ipse quoque non legisse videtur in Codice suo; igitur equidem illa verba uncinis liberavi.

§. 2. Εἴ τι γὰρ ἄνθρωπος — καὶ εἴ τι γελαστικόν) Omititur τι in Codd. quibusdam utrobique.

§. 3. Ἐπίσης εἶναι) Legendum esse puto παρῆναι.

§. 5. Ἵνα γελαστικόν ᾖ) Ita omnes edd. Graecae. Vetus interpres: ut risibile sit. Codd. q. minus apte: εἶτα γελαστικόν.

§. 6. Καίπερ αἰὶ πεφυκὸς εἶναι γελαστικὸς) Sic legunt edd. Ald. Camot. Iunt. & quidem recte. Edd. Morel. Basil. & Sylburg. habent πεφυκὸς εἶναι γελαστικόν. Edd. Pac. Hilden. Casaub. πεφυκὸς εἶναι γελαστικόν. Verum ὁ Σωκράτης, ad quem haec verba referenda sunt, utique genus masculinum requirit. Restitui itaque pristinam lectionem. Vetus interpres: quamvis natura semper sit risibilis.

§. 7. Καὶ αὐτὰ) Codd. q. τὰ αὐτά.

Διάφορά ἐστιν) Abest ἔστι ab ed. Hildeni.

Κατηγορούμενον εἶναι) Codd. q. κατηγορεῖσθαι.

CAP. XV.

§. 1. Εἴδους δὲ) Abest δὲ in ed. Hilden.

§. 2. Ὅποῖόν τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχον) Sic lectionem constituit Iulius Pacius, quem omnes editores recentiores secuti sunt. Vetus interpres Latinus eandem expresit: acci-

428 ANIMADV. CRIT. AD PORPH. ISAG.

dentis vero in eo, quod quale quiddam, vel quomodo se habens:
Edd. Ald. Camot. Iunt. Basil. ἢ πῶς ἔχον ἐστὶ. Codd. q.
teste Pacio: ὁποῖόν τι ἐστὶ κατηγορεῖσθαι, ἢ πῶς ἔχον ἑκα-
στον quas lectio haud dubie e glossa profecta est.

C A P. XVI.

§. 5. Ἐτι) Codd. q. habent διό.

§. 7. Ἐξαρκούσιν αὐταί) In edd. Casauboniana antiquio-
ribus legitur καὶ αὐταί sed abest καὶ a MSS. Pacii, &
sensum turbat.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ

A R G U M E N T U M

C A T E G O R I A R U M

S. PRAEDICAMENTORUM.

V I D E T U R Aristoteles libros logicos, quos nunc habemus, eo consilio scripsisse, ut *scientiae integrae* rationem & locum illi obtinerent, ad explorandam totius cognitionis humanae veritatem & certitudinem, quatenus ea ab ipsa mentis natura eiusque legibus & limitibus pendet; quapropter etiam haud vituperandum est *Organi* s. *Instrumenti* nomen, quo & vetustiores interpretes Graeci & recentiores eos omnes complexi sunt, licet Stagirita ipse neque isto nomine usus sit, neque omnino generali appellatione eos unquam citaverit. Certe probabile est, libros *Organo* vulgo accenseri solitos, ¹ ut *Categorias*, librum de Interpretatione, *Analytica priora* & *posteriora*, *Topica* & *Elenchos* sophisticos, singulare & absolutum quoddam opus componere; nam eorum argumentum, & regularum series, quae se ordine excipiunt, & universum logices ambitum utique emetiuntur, etiamsi hoc non probarent, initio *Elenchorum* sophisticorum ² artis logicae conspectum ita dat philosophus, ut simul libros laudet, in quibus singula explicuerit, ad alios tamen, praeter *Organi* nostri libros, plane non respiciat. Non igitur existimandum est, libros commemoratos immerito *Organi*, ut perfecti operis, nomine insigniri, utpote quibus

¹ Referenda esse ad *Organon* nonnulli voluerunt *Rhetorica* quoque & *Poetica*; quae quidem opinio per se non habet, quod magnopere reprehendas, nulla

tamen aut Aristotelis aut Graeci cuiusdam interpretis auctoritate nititur. Vid. Hilden. Comment. in *Organon*. Vol. I, p. 103.

² *Elench. Sophist.* c. II.

arris logicae, qualem quantam Aristoteles docuit, non nisi pars contineatur, deperditis quippe multis logici argumenti libris, a Diogene Laërtio, Anonymo Vitae Aristotelis auctore, aliisque enumeratis.

Cur vero liber *Categoriarum* s. *de praedicamentis* Organi primus sit, ex ipso eius fine declarato statim elucescet. *Logicam* omnino Aristoteles definit *artem ratiocinandi*, s. *sylogismos conficiendi*, ut discernatur verum a falso. Topic. I, 14. Analyt. post. I, 10. Non semper eodem, quo logicam, sensu, accipit *artem dialecticam*: nonnunquam enim sub hac *artem differendi* tantum intelligit, logicae non nisi *partem*, Topicis comprehensam. Analyt. poster. I, 22. Auscultatt. phys. III, 7. Idcirco etiam interpretes Graeci, ne nomina confunderent, *logicam*, totam ratiocinandi artem, a *dialectica*, eius parte, sollicitè distinxerunt. Quoniam autem logica de syllogismo agit, explicari ea necesse est primo *partes syllogismi per se consideratas*, deinde *syllogismum ipsum*, tam in universum, quam speciatiim. Partes syllogismi per se consideratae sunt *vocabula*, aut singula, aut inter se connexa. *Vocabula notiones* sive animi conceptus significant. Notiones duplicis generis sunt: nam spectant vel ad *res ipsas* ut illae sunt, v. c. hominem, arborem, plantam, & eo respectu vocantur *primae notiones*; vel ad *res* ut illae intelliguntur, v. c. notiones generis, speciei, attributi, subiecti, & hoc respectu vocantur *secundae notiones*, quae tamen primis illis nituntur, nec sine illis animo concipi possunt. Iam vero logica non tam circa primas rerum notiones, quam circa secundas versatur, i. e. non tam occupatur rebus, quatenus sunt in rerum natura, sed quatenus illis aliquid animo conceptum attribuitur; etenim logici non interest scire, utrum homo, arbor, planta sit, sed an horum unum ad genus aliquod, aut ad aliquam speciem referri, sive an dici possit subiectum vel attributum, sive quomodo e pluribus secundis notionibus coniunctis nascantur propositio, definitio, syllogismus. Quamobrem, cum de elementis logicis, i. e. de partibus syllogismi per se consideratis dicendum sit, ante omnia tradi oportet, quatenus vocabulâ omnino significant *notiones primas*, quibus quidem notiones secundae superstructae sunt. Vocabula ad primas notiones certa quadam ratione omnino applicanda

dicuntur *Categoriae* s. Praedicamenta; veluti vocabula *Substantia* & *Qualitas* praedicamenta sunt, quorum alterum significat rem, quatenus illa *est per se*, non per accidens, adeoque unicuique rei attribui potest, alterum rem, *qualis* illa est, adeoque in omnes res cadit, quoniam omnibus qualitas convenit. Differunt categoriae s. praedicamenta a categorematibus s. praedicabilibus, quae Porphyrius in Introductione ad Chrysaorium persecutus est, ita, ut illa complectantur *plura*, ex quibus, quasi ex partibus, constant, haec vero *unum* tantum indicent. Categoria substantiae, ut Totum aliquod considerata, complectitur rerum genera, species, & individua; etenim individua primae substantiae, species & genera rerum secundae substantiae vocantur; categorema vero aut genus, aut speciem, aut individuum, aut proprium, aut accidens exprimit; ergo semper Unum quiddam, neque plura. Praeterea, ubi de categoriis loquimur, primas semper notiones, res, ut illae res sunt, designantes, intuemur, nam *substantia*, *quantum*, *quale*, in rem quamcunque, ut rem, cadunt; ubi vero de categorematibus sermo est, spectamus semper ad secundas notiones, velut generis, speciei, proprii, accidentis & cet. Categoriae igitur si vocabula sunt, quae omnino rerum notiones primas quascunque attinent, si porro notiones rerum secundae sine primis illis animo concipi nequeunt, patet, doctrinam de illis toti Logicae Aristotelicae fundamento inservire, hancque ab illa exordium sumere. Explicationem autem partium syllogismi, quatenus illae sunt primae notiones, universae Logicae substratam, excipit deinde explicatio partium syllogismi, quatenus illae sunt secundae notiones; & haec quidem in *libro de Interpretatione* ab Aristotele proposita est. Tum demum describitur syllogismus ipse; in genere in *Analyticis*, in specie in libris *Organi* sequentibus, ut syllogismus dialecticus in *Topicis*, & sophisticus seu captiosus in *Sophisticis elenchis*.

Fuere ex recentioribus Criticis ¹, qui librum Categoriarum, qualem nunc legimus, Aristoteli abiudicantes, aut totum supposititium & a Pythagorico quodam philosopho contextum esse dicerent, aut non ipsum Ari-

¹ Fr. Patric. discuss. Peripat. fer Fabric. Bibl. Gr. Vol. II, Tom. I, lib. III, pag. 20. Con- pag. 109.

Aristot. Vol. I.

E e

stotelis librum nos habere opinarentur, sed paraphrasin eius olim exstantem Andronici Rhodii; quare incumbere mihi videtur, ut, argumentum libri priusquam latius declarem, illum Aristoteli vindicare annitar. Quae mihi innotuere rationes, ad eius sinceritatem impugnandam prolatae, non ita comparatae sunt, ut propter eas in sententiam, qua spurium esse contenderunt, ire me oportere ratum habeam. Nam quae Ammonius Hermeae tradidit, attributos esse Aristoteli Stagiritae aliorum Aristotelum libros; fuisse etiam in antiquitate plures *Categoriarum* nomine inscriptos atque pro Aristotelicis venditatos; scripsisse porro, praeceptorem imitandi causa, Aristotelis discipulos quoque *Categorias*, libros de Interpretatione, & *Analytica*, quae scripta ut cum Aristotelicis confunderentur, facile utique fieri potuisse¹; impositum denique esse Ptolemaeo Philadelpho ab hominibus lucri avidis allatis libris Aristotelicis, hoc nomen falso in fronte gerentibus, reperta narrari in bibliotheca Alexandrina², & in aliis, *Categoriarum* volumina duo, quorum illud, quod ad nos pervenit, pro germano habitum sit³; ex iis omnibus ad libri sinceritatem labefactandam peti parum aut nihil potest. *Categorias* a Theophrasto compositas non confusas esse cum Aristotelicis iam hoc docet, quod Alexander Aphrodisiensis illas in manibus adhuc habuit, & ut Theophrasti librum diserte lauda-

¹ Ammon. ad Aristot. *Categ.* fol. 3, a. τρεῖς γὰρ ἀφορμαὶ γενέσθαι τοῦ τοθεύεσθαι τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους· μία μὲν, ἡ ὁμωνυμία, γεγονόσιν γὰρ καὶ ἑτέροις Ἀριστοτέλει, ὃν τὰ συγγράμματα διὰ τὴν ὁμωνυμίαν τινὲς ἐνόμισαν Ἀριστοτέλους· δευτέρα δὲ, ἡ τῶν συγγραμμάτων ὁμωνυμία· οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ κ. τ. λ. Cf. id. ad Porphyry. *Isag.* fol. 10, b.

² Ammonii locum huc spectantem enotatum vide in Heynii *Opusc. Acad.* Vol. I, p. 129 not. Alio loco fol. 4, b. ad *Categor.* Ammonius perhibet, non in bibliotheca sola Alexandrina, sed etiam in aliis, duo *Catego-*

riarum volumina inveniri. Conf. Io. Philopon. ad *Analytic.* pr. fol. 2, a.

³ Alterum forte illud *Categoriarum* volumen fuit, cuius ex Adraasti libro περὶ τῆς τάξεως τῶν Ἀριστοτέλους συγγραμμάτων, descriptionem dedit Simplicius ad *Categ.* fol. 4, b. lin. 4 a fine. Ferri tradit ibi praeter nostrum *Categoriarum* librum & alium ut Aristotelicum, cuius dictionem pariter ac nostri brevem esse ait & concisam, sectiones parum diversas, versuum numerum eundem, & principium: Τῶν ὄντων τὸ μὲν ἐστὶ ---.

vit. ¹ Eudemus & Phantias vero scripserunt alios quoque libros, qui, eodem licet nomine inscripti, quo Aristotelici, cum his tamen non confusi sunt: cur ergo de eorum Categoriis tale quid statuamus, certioribus alioquin argumentis deficientibus? Alterum, quod libro obii-ciunt, fuisse duo Categoriarum exemplaria diversa in bibliotheca Alexandrina, adeoque omnem nostri libri fidem a serioris cuiusdam qualicunque iudicio pendere, falem, uter illorum duorum vere Aristotelis fuerit, incertos nos fluctuare, non magis valet. Primum enim ipse Ammonius adiicit, habitum esse nostrum pro germano, & quia tam dictio quam sententiae in eo sint Aristotelis ingenio & elocutioni congruae, & quia in aliis *πραγματεια*s rerum in eo tractatarum saepe meminerit philosophus. Deinde Categoriae Aristotelis, quas nos dicimus, non solum in lucem protractae sunt ex bibliotheca Alexandrina, sed accepit eas quoque ex bibliotheca Sullana per Tyrannionem Andronicus, qui, si dubiae fidei fuissent, sane omnium primus dubitare de earum sinceritate debuisset, a quo tamen tam longe abfuit, ut potius ipse eas commentario explanaverit, cuius fragmenta ab Ammonio, Simplicio & Philopono in suis commentariis servata sunt. Unde etiam in oculos incurrit, falsam esse virorum doctorum opinionem, qui Categorias nostras non ipsum Aristotelis librum, sed Andronici paraphrasin libri iam olim deperditi esse crediderunt: nam interpretes modo laudati, ipso Andronici commentario usi, eum a nostro Categoriarum libro satis distinxerunt. Patricii denique argumentum adversus libri sinceritatem adductum, quod in ceteris Aristotelis scriptis, inprimis in Metaphysicis ², singula quidem praedicamenta memorata occurrant, nulli autem Categoriarum *liber* ab ipso philosopho laudatus sit, omnium levissimum est; id quod sibi unusquisque persuadebit, apud animum reputans, continere Categorias prima disciplinae Aristotelicae elementa, & omni iure ab auditoribus, in quorum usum Metaphysica scripta sunt, expectare potuisse Aristotelem, ut, si quando categorias innueret, isti scirent, quid illae significarent, adeoque eum facile supersedisse ci-

¹ Ad Aristot. Topic. p. 83. data vide apud Patric. discuss.

² Loca ex Metaphysicis laudat. Perip. T. I, lib. IV, p. 40.

tatione libelli, ubi earum vim copiosius declaraverat: quae eadem causa fuit, cur philosophus, cum in Topicis serie rerum eo delatus categorias breviter perstringeret ¹, ad singularem libellum, quo eas iam antea complexus esset, non provocaret; ut igitur ex silentio Aristotelis haftenus adversus libri sinceritatem colligi nihil possit. Maiorem aliquantum probabilitatem in se habet Andronici Rhodii aliorumque opinio ², partem Categoriarum posteriorem inde a cap. VIII, in vulgatis editionibus nomine *hypotheciorum* insignitam, (prior pars vocatur *prothecia*,) alienam a libri consilio & a feriori quodam adfuturam esse; quandoquidem ipsae decem categoriae priori iam parte absolutae sunt, & reperiuntur quoque in posteriori nonnulla, quae cum definitionibus alibi datis minus conveniunt. ³ Sed fac esse postpraedicamenta spuria, non idem tamen de ipsis Categoriis statuendum est.

Vindicato Aristoteli libro, quale genus, sive exotericum, sive acroamaticum agnoscat ille, breviter quoque monere liceat. Et quidem libri inscriptio cum apud antiquos iam interpretes varia feratur, (teste enim Simplicio ⁴ Adrastus Aphrodisiensis ei inscripsit, *πρὸ τῶν Τοπικῶν*, quasi illum introductionem in Topica esse putaverit; alii eum insigniverunt, *περὶ τῶν γενῶν τοῦ ὄντος*; alii, *περὶ τῶν δέκα γενῶν*; alii, *κατηγορίαι δέκα*; alii simpliciter, *κατηγορίαι*, quorum partibus, improbata maxime Adraستي inscriptione, se addidit ipse interpretes) unice iudicium redire necesse erit ad libri indolem & res tractandi modum in eo observatum, quo inprimis differre libros acroamaticos ab exotericis supra monstrare conatus sum. Quem accuratius si expendas, non solum ingenii Aristotelici subtilitatem dictionisque breviter facile animadvertes, sed etiam mox tibi apparebit, in eo rerum ipsarum naturam indagare & expli-

¹ Aristot. Topic. I, 7.

² Simplic. ad Aristot. Categ. fol. 95, b. Z. Ἀλλὰ πρῶτον ζητῶμεν, τί ὅς ποτε ἐπὶ τῷ τίλει τῶν κατηγοριῶν ταῦτα πρόσκειται. τινὲς μὲν γὰρ, ὅτι καὶ Ἀνδρόνικος ἵσטי, παρὰ τὴν πρόθεσιν τοῦ βιβλίου προσκείμεναι φασὶν ὑπὸ τινος ταῦτα κ. τ. λ. ubi desudat

interpres in ista opinione refutanda.

³ Cf. v. c. cap. XI de motus speciebus cum iis, quae Aristoteles aufc. phys. lib. V disputavit.

⁴ Simplic. ad Categor. fol. 4, a. Γ.

care Aristotelem, nec categoriarum nomina tantum definire, & exemplis undecunque desumptis leviter illustrare, verum causas quoque non negligere, cur praedicamenta talia, nec alia sint. Igitur methodum theologicam sive demonstrativam, quae peculiarem librorum acroamaticorum proprietatem efficit, ad doctrinam categoriarum philosophus adhibuit; unde sequitur, librum de Categoriis in *acroamaticorum* numerum referendum esse.

Iam ad argumentum libri de Categoriis diligentius enucleandum accedamus. Viam primo sibi munit philosophus datis definitionibus terminorum nonnullorum, quorum usus ipse erat necessarius; tum enumeravit & in universum declaravit categorias, easque deinceps singulas persecutus est, videlicet Substantiam, Quantitatem, Relationem, & sex reliquas; denique attulit ad categorias magis illustrandas pertinentia, nam eo tendunt, quae sub finem de Oppositis, Contrariis, de Priori & Posteriori, de modis Verbi simul, de Motu, & de modis Habendi dicta sunt. Numerus *decem* categoriarum ex divisione *entis* ab Aristotele facta derivandus est. 1) Ens aut est *primum*, aut *a primo ortum*. 2) Quod *primum* est, aut *per se est*, aut *per accidens*. Ad ens per se spectat categoria *substantiae* (I). 3) Ens per accidens aut *a materia* substantiae oritur, & dividi potest; hinc existit categoria *quantitatis* (II); aut *a forma* substantiae, & dividi non potest; hinc existit categoria *qualitatis* (III); aut a relatione substantiae ad aliud, unde gignitur categoria *relationis* (IV). 4) Quod *a primo ortum* est, oritur aut a substantia cum quantitate, aut a substantia cum qualitate, aut a substantia cum relatione coniuncta. 5) Quantitatis duae species sunt, *locus* & *tempus*. Quatenus substantia cum quantitate est *in loco*, existit categoria *Ubi* (V); quatenus autem est *in tempore*, categoria *Quando* (VI). 6) Ex substantia cum qualitate enascuntur categoriae *Agere* (VII) & *Patiri* (VIII), nam per qualitatem substantia agit & patitur. 7) Ex substantia denique cum relatione partium corporis inter se enascitur categoria *situs* (IX), & cum relatione ad externum quid categoria *Habere* (X). In numero quidem categoriarum non semper sibi constat Aristoteles. Eundem numerum reperimus in Topic. I, 9; verum in Anal. poster. I, 22, & in Metaphys. IV, 7,

omittuntur duae, nempe *Habere* & *Situm* esse, nec non in *Ausc. phys. V, 1*, etiam categoria *Quando* ab emendatioribus exemplaribus abest. Enimvero assenserim equidem Iulio Pacio (*Comment. Anal. in Organ. pag. 22*), ex mente Aristotelis non nisi *quatuor* rerum categorias esse affirmanti; nam ens aut est per se (*substantia*), aut per accidens; accidens vel est absolutum vel relatum; si absolutum, aut a substantiae materia ortum ducit, & dividi potest (*quantitas*), aut a forma, nec dividi potest (*qualitas*); si relatum, existit categoria ad aliquid, ad quam reliquae sex facile referuntur. *Ubi* significat rationem rei locatae ad locum, *Quando* rei ad tempus, *Situm esse* relationem partium corporis ad se invicem, *Agere, Pati* & *Habere* relationem agentis, patientis, & habentis, ad aliquid externum. Quatuor igitur Categoriae sunt praecipuae; nam ad quartam reliquae sex reducuntur, & quoniam hae quasi partes quartae sunt, idcirco earum nonnullae interdum ab Aristotele praetermissae sunt. Omnino autem veneror iudicium, quod in universum de philosophi Stagiritae tentamine invenienti & definiendi categorias, iisque Logicen superstruendi, tulit *Kant*, Vir meritum in philosophiam laude & fama inter nos florentissimus, in libro inscripto: *Kritik der reinen Vernunft* pag. 81. Ceterum quo commodius a lectoribus percipiantur Aristotelis de categoriis placita, idem facere liceat, quod in argumento *Isagoges* Porphyrianae fecimus, ut singulas regulas, a philosopho propositas, in tabulae speciem proferamus.

Regulae.

Aequivocorum solum nomen commune est, ratio & definitio diversa.

Univocorum & nomen & definitio communis est.

Denominativa, ab aliquo solo casu differentia, secundum nomen illius appellationem habent.

Substantiae universales in subiecto non sunt, de subiecto dicuntur.

Accidentia particularia in subiecto sunt, de nullo subiecto dicuntur.

Accidentia universalis & in subiecto sunt, & de subiecto dicuntur.

Substantiae singulares nec in subiecto sunt, nec de subiecto dicuntur.

Quando alterum de altero ut de subiecto dicitur; quidquid de praedicato illius subiecti dicitur, id omne etiam de subiecto dicitur.

Eorum, quae subalterna genera non sunt, cum diversa sint genera, diversae sunt secundum species differentiae.

Quorum tamen alterum sub altero genus ponitur, horum nihil impedit, quo minus eadem sint differentiae.

Superiora de inferioribus generibus praedicantur.

Categoriae secundum nullam complexionem dicuntur: Categoriae per se nihil affirmant aut negant; si vero inter se coniungantur, affirmatio inde aut negatio oritur.

Nullum eorum, quae secundum nullam complexionem dicuntur, verum aut falsum est.

De categoria Substantiae.

Prima substantia nec in subiecto est, nec de subiecto dicitur.

Primae substantiae in secundis tanquam in speciebus aut generibus insunt.

Eorum, quae de subiecto dicuntur, necesse est & nomen & definitionem de subiecto praedicari.

Eorum, quae in subiecto sunt, in plurimis neque nomen, neque definitio de subiecto praedicatur.

Species magis est substantia, quam genus.

Primae substantiae omnibus subiiciuntur, & omnia de his praedicantur.

Specierum, quae genera non sunt, nulla magis substantia est, quam altera.

Nulla substantia est in subiecto.

E e 4

Eorum, quae in subiecto sunt, nomen praedicari de subiecto nihil impedit, at definitio praedicari non potest.

Secundae substantiae & nomine & definitione de subiecto praedicantur.

Differentia non est in subiecto.

Partes substantiarum substantiae sunt.

Differentiae & secundae substantiae praedicantur univoce.

Omnis substantia videtur hoc aliquid significare.

Substantiis nihil est contrarium.

Substantia non recipit magis aut minus.

Substantia cum unum quid & idem numero sit, contraria recipit.

Quia res est aut non est, propterea oratio vera aut falsa est.

De categoria Quantitatis.

In continuis Quantis partium terminus communis est, quo partes connectuntur.

In discretis Quantis terminus nullus est communis, quo partes connectuntur.

Lineae, superficiei, corporis, partes permanentes sunt. Numeri, temporis, orationis, partes permanentes non sunt.

Hae Quantitates proprie dictae quantitates, reliquae per accidens.

Quanto nihil est contrarium.

Unum & idem accidit magnum & parvum esse.

Quanto si quid contrarium, loco quid contrarium dicitur.

Contraria definiunt, quae in eodem genere plurimum distant.

Quantum non recipit magis aut minus.

Quanta vel aequalia vel inaequalia dicuntur.

De categoria Relationis.

Relata dicuntur, quae, quidquid sunt, aliorum dicuntur.

Positiones ad categoriam relationis pertinent.

In relatis contrarietas inest, quae tamen non omnibus competit.

Relata recipere magis & minus videntur.

Omnium relatorum reciproce alterum de altero praedicatur.

In conversione relatorum aliquando non fit eodem casu conversio.

Ut relativi correlativum habeatur, aliquando nomen fingendum est; nomen autem tum a fundamento, tum a relativo fingendum est.

Ut relativa convertantur, proprium correlativum investigandum est.

Relativa simul sunt natura; in relatis tamen imperfectis hoc verum non est.

Subiecto scibili sublato, non est scientia.

Animali aut homine sublato, non est scientia.

Nec substantia prima ipsa tota, nec pars substantiae, relata dicitur.

De substantiis etiam secundis idem valet.

Relata sunt, quae, quod sunt, aliorum sunt.

Relatis esse hoc est, ut ad aliud quodammodo affecta sint.

Si quis unum definite sciverit relativum, & alterum sciet.

De categoria Qualitatis.

Qualitas dicitur, secundum quam quales dicimur.

Habitus & dispositio differunt diuturnitate temporis.

Ubi habitus, ibi dispositio, non vice versa.

Alterum genus qualitatis est secundum potentiam naturalem & impotentiam.

Tertiae speciei patibiles qualitates dicuntur, quod in sensu passionis causae sint.

Quaecunque ab affectibus non facile mobilibus oriuntur, qualitates patibiles dicuntur.

Quaecunque a facile dissolvendis oriuntur, *πάθη* & passionibus vocantur.

Secundum animam quoque patibiles qualitates & passionibus dicuntur.

Quicumque vel a prima nativitate oriuntur, vel con-

tra naturam fiunt, motus, si mutari nequeant,
paribiles qualitates dicuntur.

Quartae speciei qualitates sunt figura & forma, ut
rectitudo & obliquitas.

Densum, tenue, asperum, glabrum, non tam quali-
tates sunt, quam *Sensus* & relata.

Qualia dicuntur, quae a qualitatibus denominantur,
aut quocunque modo aliter.

In quibusdam, qualitati quia nomen positum non est,
ideo non dicuntur qualia denominare.

In nonnullis ut qualitas nomen habeat, tamen inde
non denominatur aliquid.

Contrarietas inest qualitatibus, quod tamen non omni-
bus accidit.

Qualitates recipiunt magis & minus.

Denominata a qualitatibus sine controversia recipiunt
magis & minus, de qualitatibus aliquando du-
bium est.

Figurae non recipiunt magis & minus.

Similitudo & dissimilitudo qualitatibus convenit.

De reliquis sex categoriis.

Agere & pati contrarietatem recipiunt.

Agere & pati recipiunt magis & minus.

Situm esse denominative a positione dicitur.

De Oppositis.

Quatuor modis unum alteri opponi dicitur.

Quae ut relata opponuntur, ipsa, quidquid sunt, op-
positorum esse dicuntur, aut quocunque mo-
do aliter ad ipsa.

Contrarie opposita, quidquid sunt, non dicuntur alio-
rum esse.

Immediata contraria sunt, quorum alterum subiecto
inesse necesse est.

Mediata, quorum non est necesse alterum adesse.

In mediatis contrariis quibusdam nomina mediis po-
sita sunt, in quibusdam non sunt.

Quibus positum nomen non est, haec negatione utri-
usque termini efferuntur.

Habitus & privatio circa unum dicuntur.

Privari tum dicitur, cum & *in quo* natum est habere,
& *quo tempore* natum est habere, non habet.

Privatio & habitus, privatum esse & habere, non
est idem.

Negatum aut affirmatum esse, & negatio ac affirma-
tio, non est idem.

Privativa non dicuntur, quidquid sunt, aliorum esse.

Privativa non dicuntur conversim.

Quibus naturaliter etiam unum mediatorum contra-
riorum inest, alterum inesse nequit.

Non est necesse, ut privatio & habitus semper adsint.

Privatio & habitus utrumque tum, cum nondum aptum
est subiectum, abesse potest.

Nec privatio, nec habitus, definite certo subiecto
adsunt.

E contrario uno in aliud mutatio fieri potest (quod ta-
men de mediatis tantum intelligendum est).

E bono in malum, e malo in bonum, ob consortia
seu bona seu mala, fit mutatio.

Ab habitu in privationem fit mutatio.

Sola oppositio affirmationis & negationis verum & fal-
sum discernit.

Omnino in iis, quae secundum nullam dicuntur com-
plexionem, nec verum est nec falsum.

In contrariis si subiectum sit, non est necesse utrum-
que verum esse.

In contrariis si res non sit, utrumque falsum erit.

In privatione & habitu similiter.

Bono malum contrarium est ex necessitate, malo au-
tem tum malum tum bonum contrarium.

Inter contraria uno posito non est necesse alterum poni.

Contraria circa idem aut genere, aut subiecto oriuntur.

Necesse est omnia aut in uno genere, aut in diversis
esse, aut ipsa genera esse.

Bonum, malum, non sunt *in genere*, sed *aliorum gene-
ra* sunt.

De Priori.

Prius quatuor modis dicitur,

Prius tempore dicitur, secundum quod senior quis
aut vetustius quid dicitur.

444 ARGUMENTUM CATEGORIARUM.

Secundo modo prius dicitur, quod positum non ponit.
Tertio modo prius dicitur secundum ordinem scientiarum & orationum.

Quarto modo prius est, quod melius & dignius est.
Praeterea prius dicitur, quod cum ad aliud sequatur, idque iterum inferat, illius, ad quod sequebatur, quocunque modo causa est.

De modis verbi Simul.

Simul dicitur simpliciter quidem, cuius generatio eodem tempore fit.

Naturâ Simul dicuntur, quaecunque posita Simul ponunt, ablata Simul auferunt.

Et Simul naturâ dicuntur tum differentiae, tum species unius generis.

De Motu.

Motus species sex sunt: generatio, corruptio, augmentatio, diminutio, alteratio, motus localis.

Cum reliquae species diversae sint, alteratio maxime dubium movet.

Et sine reliquis motibus aliquid alterari potest, & reliquis speciebus motus moveri, non tamen alterari.

Motui quies contraria est.

De modis Habendi.

Habere octo, forte & pluribus, modis dicitur.

Modus, quo vir uxorem habet, omnium habendi modorum alienissimus est.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ

ΚΕΦ. α'.

ΠΕΡΙ ΟΜΩΝΥΜΩΝ, ΣΥΝΩΝΥΜΩΝ, ΠΑΡΩΝΥΜΩΝ.

ὍΜΩΝΥΜΑ λέγεται, ὃν ὄνομα μόνον κοινόν· ὁ δὲ [κατὰ τοῦνομα] λόγος [τῆς οὐσίας] ἕτερος· οἷον ζῶν, ὅ, τε ἄνθρωπος καὶ τὸ γεγραμμένον. τούτων γὰρ ὄνομα μόνον κοινόν· ὁ δὲ [κατὰ τοῦνομα] λόγος [τῆς οὐσίας] ἕτερος· εἰαν γὰρ ἀποδιδῶ τις, τί ἐστὶν ἑκατέρῳ αὐτῶν τὸ ζῶν εἶναι, ἴδιον ἑκατέρου λόγον ἀποδώσει. 2 ΣΥΝΩΝΥΜΑ δὲ λέγεται, ὃν τό, τε ὄνομα κοι-

ARISTOTELIS CATEGORIAE
I. LIBER DE PRAEDICAMENTIS.

CAP. I.

De homonymis, synonymis & paronymis.

ὍΜΟΝΥΜΑ (*aequivoca*) dicuntur, quorum nomen solum commune est, at [secundum illud nomen] definitio [substantiae] diversa, v. c. animal, tum hominem (*significare potest*), tum pictum (*animal*). Horum enim nomen solum commune est, at [secundum illud nomen] definitio [substantiae] diversa: nam si quis explicet, quid sit utrique illorum, cuius ratione animal sit, propriam utriusque definitionem afferet. 2 ΣΥΝΩΝΥΜΑ (*univoca*) autem dicuntur, quorum & commu-

νόν, καὶ ὁ [κατὰ τοῦνομα] λόγος [τῆς οὐσίας] ὁ αὐτός· οἷον ζῶον, ὅ, τε ἄνθρωπος, καὶ ὁ βοῦς. τούτων γὰρ ἑκάτερον κοινῶ ὀνόματι προσαγορεύεται ζῶον· καὶ ὁ λόγος δὲ [τῆς οὐσίας] ὁ αὐτός· ἐὰν γὰρ ἀποδιδῶ τις τὸν ἑκατέρου λόγον, τί ἐστὶν ἑκατέρῳ αὐτῶν τὸ ζῶν εἶναι, τὸν αὐτὸν ἀποδώσει λόγον. 3 Παράνυμα δὲ λέγεται, ὅσα ἀπὸ τινος διαφέροντα τῇ πτώσει τὴν [κατὰ τοῦνομα] προσηγορίαν ἔχει· οἷον ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικός, καὶ ἀπὸ τῆς ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος.

ΚΕΦ. Β΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΕΓΟΜΕΝΩΝ.

Τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται· τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμπλοκὴν· οἷον ἄνθρωπος τρέχει, ἄνθρωπος νικᾷ· τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς· οἷον ἄνθρωπος, βοῦς, τρέχει, νικᾷ.

ne nomen est, & [secundum illud nomen] definitio [substantiae] eadem, v. c. animal, & hominem & bovem (*significare potest*). Horum enim quodque communi nomine animal dicitur, & definitio [substantiae] est eadem: nam si quis explicet, quid utrique horum sit, cuius ratione animal sit, eandem reddet definitionem. 3 PARONYMA (*denominativa*) vero dicuntur, quaecunque differentia casu ab aliquo [secundum nomen] appellationem habent, ut a Grammatica Grammaticus & a fortitudine fortis.

C A P. II.

De iis, quae dicuntur.

Eorum, quae dicuntur, alia per coniunctionem dicuntur, alia sine coniunctione. Per coniunctionem, v. c. homo currit, homo vincit; sine coniunctione autem, v.

2 Τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενὶ ἐστὶν οἷον ὁ ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ τινος ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενὶ ἐστὶ. Τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται· (ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω, ὃ ἐν τινι μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον, ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ, ἐν ᾧ ἐστίν·) οἷον ἡ τις γραμματικὴ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται· καὶ τοῦτ' ἐν λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ τῷ σώματι, (ἅπαν γὰρ χρῶμα ἐν σώματι,) καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται. Τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου τε λέγεται, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν· οἷον ἡ ἐπιστήμη ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένου δὲ λέγεται τῆς γραμματικῆς. Τὰ δὲ οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, οὔτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται· οἷον ὁ τις ἄνθρωπος, καὶ ὁ τις ἵππος· οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ

c. homo, bos, currit, vincit. 2 Eorum, quae sunt, alia de subiecto aliquo dicuntur, in subiecto vero nullo sunt; v. c. homo de subiecto dicitur de quodam homine, in subiecto autem nullo est. Alia vero in subiecto quidem sunt, at de subiecto nullo dicuntur; (in subiecto autem esse dico, quod in alio non ut pars illius existens, nunquam tamen esse potest separatum ab illo, in quo est;) ut quaedam Grammatica in subiecto est in anima, at de subiecto nullo dicitur; & hoc album in subiecto quidem est in corpore, (omnis enim color in corpore est) at de nullo subiecto dicitur. Alia de subiecto dicuntur, & in subiecto sunt, ut scientia in subiecto est in anima, & de subiecto dicitur de Grammatica. Alia denique nec in subiecto sunt, nec de subiecto dicuntur, ut hic ille homo, hic ille equus: nullum enim il-

ἐστίν, οὔτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται. Ἀπλῶς δὲ τὰ ἅτομα καὶ ἐν ἀριθμῷ κατ' οὐδενὸς μὲν ὑποκειμένου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἓνα οὐδὲν κωλύει εἶναι. ἢ γὰρ τις γραμματικὴ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται.

Cap. III
ed. Casaub.

3 Ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῇται, ὡς καθ' ὑποκειμένου ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται· οἷον ὁ ἄνθρωπος κατὰ τοῦ τινος ἀνθρώπου κατηγορεῖται· τὸ δὲ ζῶον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου οὐκοῦν καὶ κατὰ τινος ἀνθρώπου τὸ ζῶον κατηγορηθήσεται· ὁ γὰρ τις ἀνθρώπος καὶ ἀνθρωπός ἐστι καὶ ζῶον. 4 Τῶν ἐτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπάλληλα τεταγμένων ἕτεροι τῶ εἶδει καὶ αἱ διαφοραὶ οἷον ζῶου καὶ ἐπιστήμης. ζῶου μὲν γὰρ διαφοραὶ, τό, τε πεζόν, καὶ τὸ δίπουν, καὶ τὸ πτηνόν, καὶ τὸ ἑνυδρον· ἐπιστήμης δὲ οὐδεμία τούτων.

lorum aut in subiecto est, aut de subiecto quopiam dicitur. Omnino autem individua & quidquid unum numero est, de subiecto quidem nullo dicuntur, in subiecto tamen esse quaedam nihil impedit. Haec enim Grammatica est quidem ex illorum genere, quae in subiecto sunt, at de subiecto nullo dicitur.

3 Quando unum de altero praedicatur, tanquam de subiecto; quaecunque de illo praedicato dicuntur, illa etiam de subiecto dicuntur; velut homo de hoc homine praedicatur, animal autem de homine; ergo & de hoc homine animal praedicabitur; hic enim homo & homo est & animal. 4 Generum diversorum & quorum unum non sub altero positum est, diversae etiam sunt secundum speciem differentiae; ut animalis & scientiae. Animalis enim differentiae, pedestre, & bipes, & volatile, & aquatile sunt; scientiae vero nulla harum

οὐ γὰρ διαφέρει ἐπιστήμη ἐπιστήμης τῷ δεῖν εἶναι.
 5 Τῶν δὲ γε ὑπάλλληλα γενῶν οὐδὲν κωλύει τὰς αὐ-
 τας διαφορὰς εἶναι· τὰ γὰρ ἐπάνω τῶν ὑπ' αὐτὰ
 γενῶν κατηγορεῖται· ὥστε ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου
 διαφοραὶ εἰσι, τσαῦται καὶ τοῦ ὑποκειμένου ἔσονται.

6 Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκα-
 στον ἤτοι οὐσίαν σημαίνει, ἢ ποσὸν, ἢ ποιόν, ἢ πρὸς
 τι, ἢ ποῦ, ἢ ποτὲ, ἢ κεῖσθαι, ἢ ἔχειν, ἢ ποιεῖν, ἢ
 πάσχειν. 7 Ἔστι δὲ οὐσία μὲν, (ὡς τύπῳ εἰπεῖν,) Cap. IV
ed. Casaub.
 οἷον ἄνθρωπος, ἵππος. ποσὸν δὲ, οἷον δίπηχυ, τρίπη-
 χυ. ποιόν δὲ, οἷον λευκόν, γραμματικόν. πρὸς τι δὲ,
 οἷον διπλάσιον, ἥμισυ, μείζον. ποῦ δὲ, οἷον ἐν ἀγορᾷ,
 ἐν Λυκείῳ. ποτὲ δὲ, οἷον χθες, πέρυσιν. κεῖσθαι δὲ,
 οἷον ἀνάκειται, κάθηται. ἔχειν δὲ, οἷον ὑπαδεδέσθαι,
 ὠπλίσθαι. ποιεῖν δὲ, οἷον τέμνειν, καίειν. πάσχειν

(*differentia est*). Neque enim differt scientia a scientia ;
 quod (*una alterave*) bipes sit. 5 Eorum vero generum,
 quorum unum sub altero ponitur, nihil impedit easdem
 esse differentias. Superiora enim de generibus, quae
 sub illis sunt, praedicantur: igitur quotquot sunt prae-
 dicati differentiae, tot etiam subiecti erunt.

6 Eorum, quae sine ulla coniunctione dicuntur, unum-
 quodque aut substantiam significat, aut quantum, aut
 quale, aut ad aliquid (*relatum*), aut ubi, aut quando,
 aut situm esse, aut habere, aut agere, aut pati. 7 Est
 autem substantia, ut universe dicamus, velut homo,
 equus. Quantum, ut bicubitum, tricubitum. Quale,
 ut album, grammaticum. Ad aliquid (*relatum*), ut du-
 plum, dimidium, maius. Ubi, ut in foro, in Lyceo.
 Quando, ut heri, pridie. Situm esse, ut reclinatum est,
 sedet. Habere, ut calceis indutum esse, armari. Age-

Aristot. Vol. I.

Ff

δὲ, οἷον τέμνεσθαι, καίεσθαι. 8 Ἐκαστον δὲ τῶν εἰρημένων, αὐτὸ μὲν καθ' αὐτὸ, ἐν οὐδεμίᾳ καταφάσει λέγεται ἢ ἀποφάσει· τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῇ κατάφασις ἢ ἀπόφασις γίνεται. ἅπαντα γὰρ κατάφασις ἢ ἀπόφασις δοκεῖ ἥτοι ἀληθῆς ἢ ψευδὴς εἶναι· τῶν δὲ κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων οὐδὲν οὔτε ἀληθές, οὔτε ψευδές ἐστίν· οἷον ἄνθρωπος, λευκὸν, τρέχει, νικᾷ.

ΚΕΦ. γ'.

ΠΕΡΙ ΟΥΣΙΑΣ.

Cap. V
ed. Casaub.

Οὐσία δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη, ἢ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ ἐστίν· οἷον ὁ τις ἄνθρωπος, καὶ ὁ τις ἵππος. 2 Δεύτεραι δὲ οὐσῖαι λέγονται, ἐν οἷς εἰδῶσιν αἱ πρώτως οὐσῖαι λεγόμεναι

re, ut secare, urere. Pati, ut secari, uri. 8 Unumquodque eorum, quae enumerata sunt, ipsum per se nec affirmat quidpiam nec negat, at eorum inter se coniunctione affirmatio constituitur aut negatio. Omnis enim affirmatio aut negatio videtur aut vera aut falsa esse; quae tamen sine ulla coniunctione dicuntur, eorum nullum verum aut falsum est, ut homo, album, currit, vincit.

CAP. III.

De substantia.

Substantia propriissime & primo & maxime sic dicta est, quae neque de subiecto quopiam dicitur, nec in subiecto quopiam est; ut quidam homo, & quidam equus. 2 Secundariae autem substantiae dicuntur, in quibus speciebus primo dictae substantiae insunt; hae

ὑπάρχουσι ταῦτά τε, καὶ τὰ τῶν εἰδῶν τούτων γένη· οἷον ὁ τις ἄνθρωπος ἐν εἶδει μὲν ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ· γένος δὲ τοῦ εἶδους ἐστὶ τὸ ζῶον· δευτέραι οὖν αὐταὶ λέγονται οὐσίαι, οἷον ὁ, τε ἄνθρωπος, καὶ τὸ ζῶον. 3 Φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τῶν καθ' ὑποκειμένου λεγομένων ἀναγκαῖον καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν λόγον κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου· οἷον ὁ ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ τίνος ἀνθρώπου· καὶ κατηγορεῖται γε καὶ τὸ ὄνομα· τὸν γὰρ ἄνθρωπον κατὰ τοῦ τίνος ἀνθρώπου κατηγορήσεις· καὶ ὁ λόγος δὲ ὁ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ τίνος ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται· ὁ γὰρ τις ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπός ἐστι καὶ ζῶον. ὥστε καὶ τὸ ὄνομα καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου κατηγορηθήσεται. 4 Τῶν δὲ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων, ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων, οὔτε τὸ ὄνομα, οὔτε ὁ λόγος κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου· ἐπ' ἐνίων καὶ τὸ ὄνομα μὲν οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι ποτε τοῦ

quidem & harum specierum genera; velut quidam homo in specie est homine; genus vero speciei est animal; secundariae igitur hae dicuntur substantiae, velut homo & animal. 3 Manifestum autem ex dictis est, quod eorum, quae de subiecto dicuntur, (*praedicatorum*,) necesse est & nomen & definitionem praedicari de subiecto; velut homo de subiecto dicitur quodam homine; & praedicatur (*de eo*) tum nomen; hominem enim de quodam homine praedicabis; tum definitio hominis de quodam homine praedicabitur; quidam enim homo & homo est & animal. Quare & nomen & definitio (*praedicati*) de subiecto praedicabitur. 4 Eorum vero quae in subiecto sunt, in plurimis, neque nomen neque definitio praedicatur de subiecto; in nonnullis nomen quidem nihil impedit, quo minus illud praedicetur aliquan-

ὑποκειμένου· τὸν δὲ λόγον, ἀδύνατον. οἷον τὸ λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ ὃν τῷ σώματι, κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου· λευκὸν γὰρ τὸ σῶμα λέγεται· ὁ δὲ λόγος ὁ τοῦ λευκοῦ οὐδέποτε κατὰ τοῦ σώματος κατηγορηθήσεται. 5 Τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἤτοι καθ' ὑποκειμένων λέγεται τῶν πρώτων οὐσιῶν, ἣ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστὶ· Φανερόν δὲ τοῦτο ἐκ τῶν κατέκαστα προχειριζομένων· οἷον τὸ ζῶον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου κατηγορεῖται· οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ τινος ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται· εἰ γὰρ κατὰ μηδενὸς τῶν τινῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ὅλως· πάλιν τὸ χρῶμα ἐν σώματι· οὐκοῦν καὶ ἐν τινὶ σώματι· εἰ γὰρ μὴ ἐν τινὶ τῶν κατέκαστα, οὐδὲ ἐν σώματι ὅλως. ὥστε τὰ ἄλλα πάντα ἤτοι καθ' ὑποκειμένων τῶν πρώτων οὐσιῶν λέγεται, ἣ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστὶ. μὴ οὐσιῶν οὖν τῶν πρώτων οὐσιῶν, ἀδύνατον, τῶν ἄλλων τι εἶ-

do de subiecto; definitionem autem (*de subiecto praedicari*) impossibile est. Velut album in subiecto cum sit corpore, praedicatur de subiecto; album enim corpus dicitur; at definitio albi nunquam de corpore praedicabitur. 5 Reliqua vero omnia aut de subiectis primis substantiis dicuntur, aut in illis ipsis subiectis sunt: patet autem hoc ex singulis propositis; velut animal de homine praedicatur; ergo & de quodam homine praedicabitur; si enim de nullo singulorum hominum, neque de homine omnino (*praedicaretur*); rursus color in corpore; ergo & in quodam corpore; nam si in nullo particulari corpore, nec in corpore omnino (*esset*). Quare reliqua omnia aut de subiectis primis substantiis dicuntur, aut in illis ipsis subiectis sunt. Nisi ergo primae substantiae sint, aliorum quidpiam esse impossi-

θαι. 6 Τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον οὐσία τὸ εἶδος τοῦ γένους ἐστίν· ἔγγιον γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας ἐστίν. ἂν γὰρ ἀποδιδῷ τις τὴν πρώτην οὐσίαν, τί ἐστὶ, γνωριμώτερον ἂν καὶ οἰκειότερον ἀποδώσει τὸ εἶδος, ἢ τὸ γένος ἀποδιδούς· οἷον τὸν τινα ἄνθρωπον ἀποδιδούς, γνωριμώτερον ἂν ἀποδοίη, ἄνθρωπον ἀποδιδούς, ἢ ζῶον· τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον τοῦ τινος ἀνθρώπου, τὸ δὲ κοινότερον καὶ τό τι δένδρον ἀποδιδούς, γνωριμώτερον ἀποδώσει, δένδρον ἀποδιδούς, ἢ φυτόν. 7 Ἐτι αἱ πρῶται οὐσίαι, διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκειῖσθαι, καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι, ἢ ἐν ταύταις εἶναι, διὰ τοῦτο μάλιστα οὐσίαι πρῶται λέγονται. ὡς δὲ γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα [πάντα] ἔχουσιν, οὕτω καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει· ὑπόκειται γὰρ τὸ εἶδος τῷ γένει· τὰ μὲν γὰρ

bile est. 6 E secundariis autem substantiis magis substantia est species, quam genus; propior enim primae substantiae est. Si quis enim explicet primam substantiam, quid sit (ea), notius & magis proprie respondebit, si per speciem, quam si per genus (eam) explicet; veluti quendam hominem explicans, evidentius explicaverit, si hominem dicat, quam si animal; illud enim magis proprium est cuiusdam hominis, hoc vero communius; & quendam arborem explicans, evidentius explicaverit, si arborem dicat, quam si plantam. 7 Porro primae substantiae, quia alijs omnibus subiiciuntur, & alia omnia de illis praedicantur, aut in ipsis sunt, propterea maxime substantiae primae dicuntur. Quemadmodum autem primae substantiae ad alia [omnia] se habent, ita quoque species ad genus se habet; nam species generi subiicitur; genera enim de spe-

γένη κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται· τὰ δὲ εἶδη κατὰ τῶν γενῶν οὐκ ἀντιστρέφει· ὥστε καὶ ἐκ τούτων τὸ εἶδος τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία. 8 Αὐτῶν δὲ τῶν εἰδῶν, ὅσα μὴ ἐστὶ γένη, οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδὲν γὰρ οἰκειότερον ἀποδώσει κατὰ τοῦ τινος ἀνθρώπου τὸν ἄνθρωπον ἀποδιδούς, ἢ κατὰ τοῦ τινος ἵππου τὸν ἵππον. 9 Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ὁ τις ἄνθρωπος οὐσία ἐστίν, ἢ ὁ τις βῶς. 10 Εἰκότως οὖν μετὰ τὰς πρώτας οὐσίας μόνα τῶν ἄλλων τὰ εἶδη καὶ τὰ γένη δευτέραι οὐσίαι λέγονται· μόνα γὰρ δηλοῖ τὴν πρώτην οὐσίαν τῶν κατηγορουμένων. τὸν γὰρ τινὰ ἄνθρωπον εἰαν ἀποδιδῶ τις, τί ἐστὶ, τὸ μὲν εἶδος ἢ τὸ γένος ἀποδιδούς, οἰκείως ἀποδώσει· [καὶ γνωριμώτερον ποιήσει ἄνθρωπον ἢ ζῶον

ciebus praedicantur; species autem non vicissim de generibus; quare & ex his rationibus magis substantia est species, quam genus. 8 Ipsarum vero specierum, quotquot non genera sunt, nulla magis substantia est, quam altera; nihil enim convenientius explicabit de quodam homine hominem (*eum esse*) dicens, quam de quodam equo equum. 9 Sic quoque in primis substantiis nulla (*earum*) magis est substantia, quam altera; neque enim quidam homo magis substantia est, quam quidam bos. 10 Convenienter ergo post primas substantias sola inter reliqua species & genera secundariae substantiae dicuntur; sola enim declarant primam substantiam eorum, quae praedicantur (i. e. *praedicatorum*). Nam quendam hominem si quis dixerit, quid sit (*ille*), explicando per speciem aut per genus, proprie explicabit; [& notius faciet, si per hominem, quam si per

ἀποδιδούς·] τῶν δὲ ἄλλων [πάντων] ὅ, τι ἂν ἀποδι-
δῷ τις, ἀλλοτρίως ἔσται ἀποδεδωκώς· οἷον λευκόν, ἢ
τρέχει, ἢ ἄλλο ὅτιον τῶν τοιούτων ἀποδιδούς· ὥστε
εἰκότως ταῦτα μόνα τῶν ἄλλων [δεύτεραι] οὐσίαι λέ-
γονται. 11 Ἐτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλ-
λοις ἅπασιν ὑποκεῖσθαι, καὶ τὰ ἄλλα πάντα κα-
τὰ τούτων κατηγορεῖσθαι, ἢ ἐν αὐταῖς εἶναι, κυριώ-
τατα οὐσίαι λέγονται. ὥς δέ γε αἱ πρῶται οὐσίαι
πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν, οὕτω καὶ τὰ εἶδη καὶ
τὰ γένη τῶν πρώτων οὐσιῶν πρὸς τὰ λοιπὰ πάντα
ἔχει· κατὰ τούτων γὰρ πάντα τὰ λοιπὰ κατηγορεῖ-
ται. τὸν γάρ τινα ἄνθρωπον ἐρεῖς γραμματικόν· οὐκ-
οὖν καὶ ἄνθρωπον καὶ ζῶον γραμματικόν ἐρεῖς. ὡσαύ-
τως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. 12 Κοινὸν δὲ κατὰ πά-
σης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. ἡ μὲν γὰρ
πρώτη οὐσία οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, οὔτε καθ' ὑπο-

animal explicaverit;] aliorum autem [omnium] quodcun-
que aliquis dixerit, non accommodate ille dixerit; velut
album, aut currit, aut aliud quodcunque talium dicens;
quare convenienter haec sola inter reliqua [secundariae]
substantiae dicuntur. 11 Porro primae substantiae, quia
aliis omnibus subiiciuntur, & alia omnia de illis prae-
dicantur, aut in ipsis sunt, propriissime substantiae di-
cuntur. Quemadmodum autem primae substantiae ad
alia omnia se habent, ita quoque species & genera pri-
marum substantiarum ad reliqua omnia se habent; de
his enim omnia reliqua praedicantur. Nam quendam
hominem dixeris Grammaticum; ergo etiam hominem
& animal Grammaticum dixeris. Eodem modo quoque
in aliis. 12 Commune vero omni substantiae est, non in
subiecto esse. Nam prima substantia neque in subiecto

κειμένου τινὸς λέγεται. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν Φανερόν μὲν καὶ οὕτως, ὅτι οὐδεμία ἐστὶν ἐν ὑποκειμένῳ· ὁ γὰρ ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου μὲν τοῦ τινος ἀνθρώπου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἐστὶν· οὐ γὰρ ἐν τῷ τινι ἀνθρώπῳ ὁ ἄνθρωπός ἐστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ζῶον καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ τινος ἀνθρώπου, οὐκ ἐστὶ δὲ τὸ ζῶον ἐν τῷ τινι ἀνθρώπῳ. ἔτι τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων τὸ μὲν ὄνομα οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι ποτε τοῦ ὑποκειμένου· τὸν δὲ λόγον, ἀδύνατον. τῶν δὲ γε δευτέρων οὐσιῶν κατηγορεῖται καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου, καὶ τοῦνομα· τὸν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου λόγον κατὰ τοῦ τινος ἀνθρώπου κατηγορήσεις· καὶ τὸν τοῦ ζώου δὲ ὡσαύτως· ὥστε οὐκ ἂν εἴη ἡ οὐσία τῶν ἐν ὑποκειμένῳ. 13 Οὐκ ἴδιον δὲ οὐσίας τοῦτο· ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί. τὸ γὰρ περὶ, καὶ τὸ δίπουν, καθ'

est, neque de subiecto dicitur. Secundariarum autem substantiarum manifestum est nullam in subiecto esse; homo enim de subiecto quodam homine dicitur, in subiecto vero non est; nec enim in quodam homine homo est. Sic & animal de subiecto quidem dicitur quodam homine, non est autem animal in quodam homine. Porro eorum, quae in subiecto sunt, nomen nihil impedit, quo minus illud aliquando de subiecto praedicetur; definitionem vero (*praedicari*), impossibile est. Secundariarum autem substantiarum praedicatur & definitio de subiecto & nomen; nam hominis definitionem de quodam homine praedicabis, & animalis (*definitionem*) similiter; quare substantia non est in eorum numero, quae in subiecto sunt. 13 Non proprium autem hoc substantiae est; sed & differentia in eorum numero est, quae in subiecto non sunt. Pedestre enim

ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ τινος ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστιν· οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ τὸ δίπουν, οὐδὲ τὸ πεζόν. καὶ ὁ λόγος δὲ κατηγορεῖται ὁ τῆς διαφορᾶς, καθ' οὗ ἂν λέγεται ἡ διαφορά· οἷον εἰ τὸ πεζόν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου λέγεται, καὶ ὁ λόγος ὁ τοῦ πεζοῦ κατηγορηθήσεται τοῦ ἀνθρώπου· πεζόν γὰρ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος. 14 Μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, μή ποτε ἀναγκασθῶμεν οὐκ οὐσίας αὐτὰ φάσκειν εἶναι· οὐ γὰρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐλέγετο τὰ ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἐν τινι. 15 Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς τὸ πάντα συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι. πᾶσαι γὰρ αἱ ἀπὸ τούτων κατηγορίαι ἤτοι κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται, ἢ κατὰ τῶν εἰδῶν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας οὐδεμία κατηγορία ἐστὶ· κατ' οὐδενὸς γὰρ ὑποκειμένου λέ-

& bipes de subiecto quidem dicuntur quodam homine, in subiecto vero non sunt; neque enim in homine est bipes, neque pedestre. Et definitio differentiae praedicatur de eo, de quo dicitur differentia; veluti si pedestre de homine dicitur, & definitio pedestris praedicabitur de homine; pedestre enim est homo. 14 Ne vero perturbent nos partes substantiarum, ut quae in subiectis sint tanquam totis, ne aliquando cogamur, non substantias eas dicere; non enim sic res dicebantur in subiecto esse, quae ut partes infint in aliquo. 15 Est vero hoc substantiarum & differentiarum, quod omnia univoce ab illis dicantur. Omnes enim ab illis praedicationes aut de individuís praedicantur, aut de speciebus. Nam a prima substantia nulla est praedicatio; de nullo enim subiecto (εα) dicitur. Ex secunda-

γεται. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ
 ατόμου κατηγορεῖται· τὸ δὲ γένος καὶ κατὰ τῶν εἰδῶν,
 καὶ κατὰ τῶν ατόμων. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ
 καὶ κατὰ τῶν εἰδῶν καὶ κατὰ τῶν ατόμων κατηγο-
 ροῦνται. καὶ τὸν λόγον δὲ ἐπιδέχονται αἱ πρῶται οὐ-
 σίαι τὸν τῶν εἰδῶν, καὶ τὸν τῶν γενῶν· καὶ τὸ εἶδος
 δὲ τὸν τοῦ γένους. ὅσα γὰρ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου
 λέγεται, τσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ρηθήσε-
 ται. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν διαφορῶν λόγον ἐπιδέχεται
 τά τε εἶδη καὶ τὰ ἅτομα. συνώνυμα δὲ γε ἦν, ὧν
 τό, τε ὄνομα κοινόν, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός. ὥστε πάν-
 τε τὰ ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν διαφορῶν συνωνύμως
 λέγεται. 16 Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τὸδε τι σημαίνειν.
 ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀναμφισβήτητον καὶ
 ἀληθές ἐστιν, ὅτι τὸδε τι σημαίνει. ἄτομον γὰρ καὶ
 ἐν ἀριθμῷ τὸ δηλούμενόν ἐστιν. ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων

riis autem substantiis species quidem de individuo prae-
 dicatur; genus vero & de speciebus & de individuis.
 Similiter vero & differentiae tum de speciebus, tum de
 individuis praedicantur. Definitionem quoque recipiunt
 primae substantiae & specierum & generum; & species
 (*recipit*) definitionem generis. Quaecunque enim de
 praedicato dicuntur, illa etiam de subiecto dicuntur.
 Similiter vero & differentiarum definitionem recipiunt
 & species & individua. Univoca (*synonyma*) namque
 erant, quibus & nomen commune est & definitio ea-
 dem. Quare omnia a substantiis & differentiis (*orta prae-
 dicata*) univoce dicuntur. 16 Omnis vero substantia vi-
 detur hoc aliquid significare. De primis quidem sub-
 stantiis extra controversiam & verum est, quod illae
 hoc aliquid significant. Individuum enim & unum nu-
 mero est id, quod significatur. In secundis vero sub-

οὐσιῶν φαίνεται μὲν ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς προσηγορίας τὸδε τι σημαίνειν, ὅταν εἴπῃ ἄνθρωπος ἢ ζῶον· οὐ μὴν γε ἀληθές· ἀλλὰ μᾶλλον ποῖόν τι σημαίνει· οὐ γὰρ ἐν ἔστι τὸ ὑποκείμενον, ὥσπερ ἡ πρώτη οὐσία, ἀλλὰ κατὰ πολλῶν ὁ ἄνθρωπος λέγεται, καὶ τὸ ζῶον. 17 Οὐχ ἀπλῶς δὲ ποῖόν τι σημαίνει, ὥσπερ τὸ λευκόν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο σημαίνει τὸ λευκόν, ἀλλ' ἡ ποιόν, τὸ δὲ εἶδος καὶ τὸ γένος περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζει· ποιὰν γὰρ τινα οὐσίαν σημαίνει. ἐπὶ πλεόν δὲ τῷ γένει, ἢ τῷ εἶδει, τὸν ἀφορισμὸν ποιεῖται· ὁ γὰρ ζῶον εἰπὼν ἐπὶ πλεόν περιλαμβάνει, ἢ ὁ τὸν ἄνθρωπον. 18 Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναντίον εἶναι. τῇ γὰρ πρώτη οὐσία τί ἂν εἴῃ ἐναντίον, οἷον τῷ τινι ἀνθρώπῳ, ἢ τῷ τινι ζῳῷ; οὐδὲν γὰρ ἐστὶν ἐναντίον οὐδὲ γε τῷ ἀνθρώπῳ, ἢ τῷ ζῳῷ οὐδέν. 19 Οὐκ ἴδιον δὲ τῆς οὐσίας τοῦτό ἐστιν.

stantiis videntur quidem illae similiter per figuram appellationis hoc aliquid significare, quando quis dixerit hominem aut animal; non tamen verum est; sed magis quale quid significat; non enim unum est subiectum, ut prima substantia, sed de multis dicitur homo & animal. 17 Non simpliciter autem quale quid significant, velut album. Nihil enim aliud significat album, quam quale. Species vero & genus circa substantiam quale denotant; nam aliqualem substantiam significant. Amplior autem genere denotatio fit, quam specie; animal enim dicens plura comprehendit, quam (*dicens*) hominem. 18 Est quoque substantiis hoc, quod nihil illis contrarium est. Primae enim substantiae quid fuerit contrarium, veluti cuidam homini aut cuidam animali? Nihil enim est contrarium nec homini, nec animali. 19 Non proprium autem substantiae hoc est, sed & aliis

ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν, οἷον ἐπὶ τοῦ ποσοῦς. τῷ γὰρ διπλήχει ἢ τῷ τριπλήχει οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οὐδέ γε τοῖς δέκα, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί· εἰ μὴ τις τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ φαίη ἐναντίον εἶναι, ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τῶν δὲ ἀφωρισμένων ποσῶν οὐδέν ἐστιν ἐναντίον οὐδενί. 20 Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία μὴ ἐπιδέχασθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. λέγω δὲ, οὐχ, ὅτι οὐσίας οὐκ ἔστι μᾶλλον καὶ ἥττον οὐσία· τοῦτο μὲν γὰρ ἔρηται, ὅτι ἐστίν· ἀλλ' ὅτι ἐκάστη οὐσία τοῦθ', ὅπερ ἐστίν, οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον· οἷον εἰ ἔστιν ἡ αὐτὴ οὐσία ἄνθρωπος, οὐκ ἔσται μᾶλλον καὶ ἥττον ἄνθρωπος, οὔτε αὐτὸς ἑαυτοῦ, οὔτε ἕτερος ἑτέρου. οὐ γὰρ ἔστιν ἕτερος ἑτέρου μᾶλλον ἄνθρωπος· ὥσπερ τὸ λευκὸν ἔστιν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον καὶ ἥττον λευκόν, καὶ καλὸν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον καὶ ἥττον καλόν, καὶ αὐτὸ δὲ ἑαυτοῦ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται· οἷον τὸ σῶ-

multis, ut Quanto. Nam bicubito aut tricubito nihil est contrarium, nec numero denario, nec horum cuiquam; nisi quis multum paucio contrarium esse dicat, aut magnum parvo. Definitorum autem quantorum nulli ullum contrarium est. 20 Videtur autem substantia non recipere magis aut minus. Dico vero, non, quod substantia non sit magis aut minus substantia; hoc enim dictum est, quod sit; sed quod unaquaeque substantia id quod est non dicitur magis aut minus; veluti si eadem substantia est homo, non erit magis & minus homo, nec ipse se ipso, nec alter altero. Nec enim alius alio magis est homo; quomodo album aliud alio magis est & minus album, & pulchrum alterum altero magis & minus pulchrum, & unum idemque se ipso magis ac minus dicitur; ut corpus, quod album est, magis al-

μα, λευκὸν ὄν, μᾶλλον λευκὸν λέγεται νῦν, ἢ πρό-
 τερον, καὶ θερμὸν ὄν, μᾶλλον θερμὸν, καὶ ἥττον λέ-
 γεται. ἢ δέ γε οὐσία οὐδὲ μᾶλλον οὐσία λέγεται,
 οὐδὲ ἥττον· οὐδὲ γὰρ ὁ ἄνθρωπος μᾶλλον νῦν ἄνθρω-
 πος, ἢ πρότερον, λέγεται· οὐδὲ γε τῶν ἄλλων οὐδέν,
 ὅσα εἰσὶν οὐσίαι. ὥστε οὐκ ἂν ἐπιδέχοιτο ἡ οὐσία τὸ
 μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. 21 Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας
 δοκεῖ εἶναι τὸ ταῦτόν καὶ ἐν ἀριθμῷ ὄν τῶν ἐναντίων
 εἶναι δεκτικόν. οἷον ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὐδέν ἂν ἔχοι
 τις τὸ τοιοῦτον προενεγκεῖν, ὅσα μὴ εἰσὶν οὐσίαι, ὃ ἐν
 ἀριθμῷ ὄν δεκτικὸν τῶν ἐναντίων ἐστίν. οἷον τὸ χρώ-
 μα, ὃ ἐστὶν ἐν καὶ ταῦτόν τῷ ἀριθμῷ, οὐκ ἔστι λευ-
 κὸν καὶ μέλαν· οὐδὲ ἡ αὐτὴ πρᾶξις καὶ μία τῷ ἀριθ-
 μῷ Φαύλη καὶ σπουδαία· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων, ὅσα μὴ εἰσὶν οὐσίαι. ἢ δέ γε οὐσία, ἐν καὶ
 ταῦτόν τῷ ἀριθμῷ ὄν, δεκτικὴ τῶν ἐναντίων ἐστίν· οἷον
 ὁ τις ἄνθρωπος, εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὢν, ὅτε μὲν λευκός,

bum dicitur nunc, quam antea, & quod calidum est,
 magis calidum & minus dicitur. Substantia vero nihil
 magis substantia dicitur, nec minus; neque enim homo
 magis nunc homo, quam antea, dicitur; nec aliorum
 quodvis, quae substantiae sunt. Quare non recipit sub-
 stantia magis & minus. 21 Maxime autem proprium
 substantiae videtur esse, quod cum unum & idem nu-
 mero fit, contraria suscipit. Quare quid de aliis nemo
 possit affirmare, quotquot non sunt substantiae, quod
 quidem unum numero suscipiat contraria. Ut color, qui
 unus & idem est numero, non est albus & niger; nec
 eadem actio & una numero mala & bona; similiter &
 de aliis, quotquot non sunt substantiae. Substantia ve-
 ro, quae est unum idemque numero, suscipit contra-
 ria; ut quidam homo, unus & idem existens, nunc

ὅτε δὲ μέλας γίνεται καὶ θερμὸς καὶ ψυχρὸς καὶ
 Φαῦλος καὶ σπουδαῖος. 22 Ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδε-
 νὸς φαίνεται τὸ τοιοῦτον· εἰ μὴ ἄρα τις ἐνίσταται, τὸν
 λόγον καὶ τὴν δόξαν φάσκων τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτι-
 κά. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἀληθὴς τε καὶ ψευδὴς δοκεῖ
 εἶναι. οἷον εἰ ἀληθὴς ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ καθῆσθαι τι-
 ναῖ ἀναστάντος αὐτοῦ, ὁ αὐτὸς οὗτος λόγος ψευδὴς
 ἔσται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. ἀν γάρ τις ἀλη-
 θῶς δοξάζῃ τὰ καθῆσθαι τιναῖ ἀναστάντος αὐτοῦ,
 ψευδῶς δοξάζσει τὴν αὐτὴν ἔχων περὶ αὐτοῦ δόξαν. εἰ
 δὲ τις καὶ τοῦτο παραδέχεται, ἀλλὰ τῷ γε τρόπῳ
 διαφέρει. τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν αὐτὰ μεταβάλλ-
 λοντα τῶν ἐναντίων δεκτικά ἐστι. ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερ-
 μοῦ γενόμενον μετέβαλλεν· ἡλλοίωται γάρ· καὶ μέ-
 λαν ἐκ λευκοῦ, καὶ σπουδαῖον ἐκ Φαύλου. ὡσαύτως
 δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτῶν μεταβολὴν δε-
 χόμενον τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἐστιν· ὁ δὲ γε λόγος,

quidem albus, nunc niger fit; & calidus & frigidus;
 & malus & bonus. 22 In aliis autem nihil tale appa-
 ret; nisi forte quis obiiciat dicens, orationem & opi-
 nionem contraria recipere. Nam eadem oratio vera &
 falsa videtur esse. Veluti si vera est oratio, sedere ali-
 quem; postquam surrexit, eadem haec oratio falsa erit.
 Similiter vero & de opinione. Si quis enim vere opi-
 netur, sedere aliquem; postquam surrexit, falso opi-
 nabitur, eandem de ipso opinionem habens. Si quis au-
 tem & hoc admittat, tamen modo (*ea*) differunt. Non-
 nulla enim in substantiis, dum ipsa mutantur, contra-
 ria recipiunt. Frigidum enim e calido factum mutaba-
 tur; alteratum enim est; & nigrum ex albo, & bonum
 e malo (*factum mutabatur*). Similiter & de reliquis quod-
 que illorum, mutationem recipiens, contraria suscipit;

καὶ ἡ δόξα, αὐτὰ μὲν ἀκίνητα πάντα διαμένει· τοῦ δὲ πράγματος κινουμένου, τὸ ἐναντίον περὶ αὐτὰ γίνεται· ὁ μὲν γὰρ λόγος διαμένει ὁ αὐτὸς τοῦ καθῆσθαι τινα· τοῦ δὲ πράγματος κινήθεντος, ὅτε μὲν ἀληθές, ὅτε δὲ ψευδές γίνεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. ὥστε τῷ γε τρόπῳ ἴδιον ἂν εἴη τῆς οὐσίας τὸ κατὰ τὴν αὐτῆς μεταβολὴν δεκτικὴν τῶν ἐναντίων εἶναι. εἰ δὲ τις καὶ ταῦτα παραδέχοιτο, τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι, οὐκ ἔστιν ἀληθές τοῦτο. ὁ γὰρ λόγος, καὶ ἡ δόξα, οὐ τῷ αὐτὰ δεδέχθαι τι τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὰ λέγεται, ἀλλὰ τῷ περὶ ἕτερόν τι τὸ πάθος γεγενῆσθαι· τῷ γὰρ τὸ πρᾶγμα εἶναι, ἢ μὴ εἶναι, τούτῳ καὶ ὁ λόγος ἀληθές ἢ ψευδές εἶναι λέγεται· οὐ τῷ αὐτὸν δεκτικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων. ἀπλῶς γὰρ ὑπ' οὐδενὸς οὔτε ὁ λόγος κινεῖται, οὔτε ἡ δόξα. ὥστε οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῶν ἐναντίων, μηδενὸς [ἐναντίου] ἐν αὐτοῖς γινομένου πάθους.

at oratio, & opinio, ipsa quidem immota omnino permanent; re autem immutata, contrarium circa illa fit: oratio enim manet eadem, federe aliquem; re autem mota, vera modo, modo falsa fit. Sic & de opinione. Quare hoc quidem modo proprium fuerit substantiae, secundum sui mutationem contraria suscipere. Si quis autem & haec admiserit, orationem & opinionem recipere contraria, tamen non est illud verum. Oratio enim & opinio, non quod ipsa aliquod receperint, contraria recipere dicuntur, sed quod circa aliud quid affectio fuerit; propterea enim, quod res sit aut non sit, oratio vera aut falsa esse dicitur; non quod ea recipiat contraria. Nam omnino a nullo oratio mutatur, aut opinio. Quare non recipiunt contraria, cum nulla in ipsis [contraria] affectio fiat. Substantia vero,

ἡ δὲ γε οὐσία τῷ αὐτὴν τὰ ἐναντία δέχεσθαι, τούτῳ δεκτικὴ τῶν ἐναντίων εἶναι λέγεται· νόσον γὰρ καὶ ὑγείαν δέχεται καὶ λευκότητα καὶ μελανίαν. καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων αὕτη δεχομένη τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴ λέγεται. ὥστε ἴδιον ἂν οὐσίας εἴη τὸ ταῦτον καὶ ἐν ἀριθμῷ ὃν κατὰ τὴν ἑαυτῆς μεταβολὴν δεκτικὴν τῶν ἐναντίων εἶναι. Περὶ μὲν οὖν οὐσίας τοσαῦτα εἰρήσθω.

ΚΕΦ. δ'.

ΠΕΡΙ ΠΟΣΟΥ.

Cap. VI
ed. Casaub.

Τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ μὲν ἐστὶ διωρισμένον· τὸ δὲ συνεχές· καὶ τὸ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων συνέστηκε· τὸ δὲ ἐξ οὐκ ἐχόντων θέσιν. 2 Ἔστι δὲ διωρισμένον μὲν, οἷον ἀριθμὸς, καὶ λόγος· συνεχές δὲ, οἷον γραμμὴ, ἐπιφάνεια, σῶμα· ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα τόπος, καὶ χρόνος. 3 Τῶν μὲν

eo quod ipsa fuscipit contraria, recipere contraria dicitur; morbum enim & sanitatem recipit, & albedinem & nigredinem; & unumquodque illorum dum recipit, contraria recipere dicitur. Quare proprium substantiae fuerit, quod unum & idem numero secundum sui mutationem contraria recipiat. De substantia quidem haec dicta sunt.

C A P. I V.

De Quanto.

Quanti aurem aliud est discretum, aliud continuum; & aliud quidem ex partibus positionem inter se invicem habentibus constat, aliud vero ex [partibus] non habentibus (inter se invicem) positionem. 2 Est autem discretum, ut numerus & oratio; continuum vero, ut linea, superficies, corpus; praeterea locus & tempus.

γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ μορίων οὐδεὶς ἐστὶ κοινὸς ὅρος, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ. οἷον τὰ πέντε εἰ ἐστὶ τῶν δέκα μόρια, πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει τὰ πέντε καὶ τὰ πέντε, ἀλλὰ διώριστα· καὶ τὰ τρία γε καὶ τὰ ἑπτὰ πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει. αὐτὸ ὅλως ἂν ἔχοις ἐπ' ἀριθμοῦ κοινὸν ὅρον λαβεῖν τῶν μορίων, ἀλλ' αἰεὶ διώριστα· ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν διωρισμένων ἐστίν. 4 Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ λόγος. ὅτι μὲν γὰρ ἐστὶ ποσὸν ὁ λόγος, φανερόν· καταμετρεῖται γὰρ συλλαβῇ βραχεῖα καὶ μακρᾷ· λέγω δὲ τὸν μετὰ φωνῆς λόγον γινόμενον. πρὸς οὐδένα γὰρ κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει. οὐ γὰρ ἐστὶ κοινὸς ὅρος, πρὸς ὃν αἱ συλλαβαὶ συνάπτουσιν, ἀλλ' ἐκάστη διώριστα αὐτὴ καθ' αὐτήν. 5 Ἡ δὲ γραμμὴ συνεχὴς ἐστίν· ἐστὶ γὰρ κοινὸν ὅρον λαβεῖν, πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτῆς συνάπτει, στιγμὴν καὶ τῆς ἐπιφανείας, γραμ-

3 Nam numeri partium nullus est communis terminus; quo cohaereant partes illius. Velut si Quinque partes sunt numeri denarii, nullo termino communi cohaerent quinque & quinque, sed distincta sunt; & tria quoque & septem nullo communi termino cohaerent. Neque omnino in numero terminum communem partium sumere possis, sed semper illae distinctae sunt; quare numerus ex discretis est. 4 Similiter vero & oratio. Nam, Quantum esse orationem, manifestum (est); metimur enim eam syllaba brevi & longa: dico autem orationem voce editam. Nam nullo termino communi eius partes cohaerent. Nec enim est terminus communis, quo syllabae cohaerent, sed unaquaeque distincta est ipsa secundum se ipsam. 5 Linea vero continua est: licet enim communem terminum sumere, quo partes eius cohaerent, punctum; & superficiei, lineam; nam
Aristot. Vol. I.

G g

μήν· τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια πρὸς τινὰ κοινὸν ὅρον συνάπτεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος ἔχουσιν ἀν λαβεῖν κοινὸν ὅρον, γραμμὴν ἢ ἐπιφάνειαν, πρὸς ἣν τὰ τοῦ σώματος μόρια συνάπτεται. 6 Ἔστι δὲ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ νῦν χρόνος συνάπτεται πρὸς τε τὸν παρεληλυθότα καὶ πρὸς τὸν μέλλοντα. 7 Πάλιν ὁ τόπος τῶν συνεχῶν ἐστὶ· τόπον γὰρ τινὰ τὰ τοῦ σώματος μόρια κατέχει, ἃ πρὸς τινὰ κοινὸν ὅρον συνάπτεται· οὐκοῦν καὶ τὰ τοῦ τόπου μόρια, ἃ κατέχει ἕκαστον τῶν τοῦ σώματος μορίων, πρὸς τὸν αὐτὸν ὅρον συνάπτεται, πρὸς ὃν καὶ τὰ τοῦ σώματος μόρια. ὥστε συνεχὲς ἀν εἶη καὶ ὁ τόπος· πρὸς γὰρ ἓνα κοινὸν ὅρον τὰ μόρια αὐτοῦ συνάπτεται. 8 Ἐτι τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων συνέστηκε· τὰ δὲ ἐξ οὐκ ἐχόντων θέσιν. οἷον τὰ μὲν τῆς γραμμῆς μόρια θέσιν ἔχει πρὸς ἀλλήλα· ἕκαστον

plani partes communi termino cohaerent. Similiter vero & in corpore sumere poteris communem terminum, lineam aut superficiem, qua corporis partes cohaerent. 6 Est autem & tempus & locus in talium numero; praefens enim tempus cohaeret cum praeterito & futuro. 7 Rursus locus ex continuis est; locum enim quendam corporis partes occupant, quae communi quodam termino cohaerent; ergo loci quoque partes, quas occupat unaquaeque corporis pars, eodem termino cohaerent, quo & corporis partes. Quare continuum erit & locus; uno enim termino communi partes illius cohaerent. 8 Praeterea alia (*Quanta*) ex partibus positionem inter se invicem habentibus constant; alia ex (*partibus*) non habentibus positionem. Velut lineae partes positionem habent inter se; quaevis enim illarum

γὰρ αὐτῶν κεῖται· που· καὶ ἔχοις ἂν διαλαβεῖν καὶ ἀποδοῦναι, ποῦ ἕκαστον κεῖται· ἐν τῷ ἐπιπέδῳ, καὶ πρὸς ποῖον μέρειον τῶν λοιπῶν συνάπτει. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ τοῦ ἐπιπέδου μέρη θέσιν ἔχει τινά· ὁμοίως γὰρ ἂν ἀποδοθῇ, ἕκαστον ποῦ κεῖται, καὶ ποῖα συνάπτει πρὸς ἄλληλα. καὶ τὰ τοῦ στερεοῦ δὲ ὡσαύτως, καὶ τὰ τοῦ τόπου. ἐπὶ δὲ γε τοῦ ἀριθμοῦ οὐκ ἂν ἔχοι τις ἐπιθεῖσθαι, ὡς τὰ μέρη αὐτοῦ θέσιν τινὰ ἔχει πρὸς ἄλληλα, ἢ κεῖται που, ἢ ποῖά γε πρὸς ἄλληλα συνάπτει τῶν μερῶν. οὐδὲ γὰρ τοῦ χρόνου ὑπομένει γὰρ οὐδὲν τῶν τοῦ χρόνου μερῶν· ὃ δὲ μή ἐστίν ὑπομένον, πῶς ἂν τοῦτο θέσιν τινὰ ἔχοι; ἀλλὰ μᾶλλον τάξιν τινὰ εἴποις ἂν ἔχειν τῷ τὸ μὲν πρότερον εἶναι τοῦ χρόνου, τὸ δὲ ὕστερον. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ ὁμοίως, τῷ τὸ ἐν πρότερον ἀριθμῆσθαι τῶν δύο,

sita est alicubi; & poteris quidem distinguere & indicare, ubi quaeque sita sit in plano, & quam cum parte e reliquis cohaereat. Eodem modo & plani partes positionem quandam habent; similiter enim indicari poterit, ubi quaeque sita sit, & quaenam cohaereant inter se. Et corporis vero (*partes*) similiter, & (*partes*) loci. In numero vero non possit quispiam monstrare, quomodo eius partes positionem quandam habeant inter se, aut sitae sint alicubi, aut quaenam partium inter se cohaereant. Neque quoad partes temporis (*quispiam monstrare possit idem*); nulla enim temporis pars permanet; quod autem non est permanens, quomodo illud positionem aliquam habeat? at potius ordinem quandam dixeris (*tempus*) habere, quo alia temporis pars prior est, alia vero posterior. Et eodem modo in numero, quod unum prius numeretur, quam duo, &

καὶ τὰ δύο τῶν τριῶν καὶ οὕτω τάξιν τινὰ ἂν ἔχοι, θέσιν δὲ οὐ πάνυ λάβοις ἄν. καὶ ὁ λόγος δὲ ὡσαύτως· οὐδὲν γὰρ ὑπομένει τῶν μορίων. ἀλλ' εἴρηται τε καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι τοῦτο λαβεῖν ὥστε οὐκ ἂν εἴη θέσις τῶν μορίων αὐτοῦ, εἴγε μὴδὲν ὑπομένει. τὰ μὲν οὖν ἐκ θέσιν ἐχόντων συνέστηκε τῶν μορίων· τὰ δὲ ἐξ οὐκ ἐχόντων θέσιν. 9 Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα λέγεται μόνα τὰ εἰρημένα· τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ συμβεβηκός· εἰς ταῦτα γὰρ ἀποβλέποντες καὶ τὰ ἄλλα ποσὰ λέγομεν. οἷον πολὺ τὸ λευκὸν λέγεται, τῷ γε τὴν ἐπιφάνειαν πολλὴν εἶναι· καὶ ἡ πρᾶξις μακρὰ, τῷ γε τὸν χρόνον πολὺν εἶναι· καὶ ἡ κίνησις πολλή· οὐ γὰρ καθ' αὐτὸ ἕκαστον τούτων ποσὸν λέγεται. οἷον ἔαν ἀποδιδῷ τις, πόση τις ἡ πρᾶξις· ἐστὶ, τῷ χρόνῳ ὀριεῖ, ἐνιαυσιαίαν ἢ οὕτω πῶς ἀποδιδούς. καὶ τὸ λευκὸν πο-

duo prius, quam tria; adeoque (*numerus*) ordinem aliquem habeat; positionem vero minus recte forsitan assumas. Et oratio eodem modo; nihil enim ex partibus permanet; sed dictum est, nec licet deinde illud retrahere; quare non fuerit positio partium illius, si quidem nihil permanet. Alia igitur (*Quanta*) ex partibus constant positionem habentibus; alia ex (*partibus*) non habentibus positionem. 9 Proprie vero Quanta dicuntur haec sola commemorata; reliqua autem omnia secundum accidens; ad haec enim respicientes & reliqua quanta dicimus. Veluti album dicitur multum, quod superficies ampla sit; & actio longa, quod tempus multum (*in ea consumtum*) sit; & motus longus; neque enim per se quodcunque horum quantum dicitur. Veluti si quis dixerit, quanta actio sit, tempore definiet, annuam aut simili quodam modo definiens. Et

σόν τι ἀποδιδούς, τῇ ἐπιφανείᾳ ὀριεῖ. ὅση γὰρ ἂν ἡ ἐπιφάνεια εἴη, τοσούτον καὶ λευκὸν φήσκειν ἂν εἶναι. ὥστε μόνον κυρίως ποσὰ καθ' αὐτὰ λέγεται τὰ εἰρημένα· τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν αὐτὸ καθ' αὐτὸ, ἀλλ' ἢ ἄρα κατὰ συμβεβηκός. 10 Ἐτι τῷ ποσῷ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἀΦωρισμένων Φανερόν, ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον· οἷον τῷ διπλήχει, ἢ τῷ τριπλήχει, ἢ τῇ ἐπιφανείᾳ, ἢ τῶν τοιούτων τινί· οὐδὲν γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἐναντίον. 11 Εἰ μὴ ἄρα τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ Φαίη τις εἶναι ἐναντίον, ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τούτων δὲ οὐδὲν ἐστὶ ποσόν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν πρὸς τι· οὐδὲν γὰρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρόν, ἀλλὰ τῷ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεσθαι. οἷον ὅρος μὲν μικρόν λέγεται· κέγχρος δὲ μεγάλη· τῷ τὴν μὲν τῶν ὁμογενῶν μείζονα εἶναι, τὸ δὲ ἑλαττον τῶν ὁμογενῶν. οὐκοῦν πρὸς ἕτερον ἢ ἀναφορά· ἐπεὶ εἶγε καθ' αὐτὸ μικρόν ἢ

album quantum sit indicans, superficie definit. Quanta enim superficies fuerit, tantum etiam album dixerit esse. Quare commemorata sola proprie Quanta per se dicuntur; reliquorum autem nullum ipsum per se, sed secundum accidens. 10 Porro, quanto nihil est contrarium; in definitis enim (*quantis*) manifestum est, quod (*eorum*) nullum est (*alteri*) contrarium; ut bicubito, aut tricubito, aut superficiei, aut talium alicui; nihil enim est illis contrarium. 11 Nisi forte multum & parum contraria dicat aliquis, aut magnum & parvum. Horum vero nullum est quantum, sed potius relatum ad aliquid; nam nihil per se ipsum magnum dicitur aut parvum, sed hactenus, quatenus ad aliud refertur. Veluti mons quidem parvus dicitur; milium autem magnum; quod hoc in suo genere reliquis maius sit, ille vero in suo genere reliquis minor. Ergo ad aliud est relatio;

μέγα λέγοιτο, οὐκ ἂν ποτε τὸ μὲν ὄρος μικρὸν ἐλέ-
γετο, ἢ δὲ κέγχρος μεγάλη. πάλιν, ἐν μὲν τῇ κώμῃ
Φαμέν πολλοὺς ἀνθρώπους εἶναι, ἐν Ἀθήναις δὲ ὀλί-
γους, πολλαπλασίους αὐτῶν ὄντας· καὶ ἐν μὲν τῇ
οἰκίᾳ πολλοὺς, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ ὀλίγους, πολλῶ
πλείους αὐτῶν ὄντας. 12 Ἔτι τὸ μὲν δίπηχυ, καὶ
τρίπηχυ, καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, ποσὸν σημαίνει·
τὸ δὲ μέγα ἢ μικρὸν οὐ σημαίνει ποσὸν, ἀλλὰ μᾶλ-
λον πρὸς τι. πρὸς γὰρ ἕτερον θεωρεῖται τὸ μέγα καὶ
τὸ μικρόν· ὥστε Φανερόν, ὅτι αὐτὰ τῶν πρὸς τί ἐστιν.
13 Ἔτι· εἴαν τε τιβῇ τις, ποσὰ εἶναι τὰ τοιαῦτα, εἴαν
τε μὴ τιβῇ, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἐναντίον οὐδέν· ὃ γὰρ μὴ
ἔστιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ λαβεῖν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀνα-
φέρεται, πῶς ἂν εἴη τούτῳ τὶ ἐναντίον; 14 Ἔτι εἰ ἔστι
τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐναντία, συμβήσεται, τὸ αὐτὸ

quandoquidem si per se parvum aut magnum diceretur,
nunquam mons quidem vocaretur parvus, milium au-
tem magnum. Rursus in vico quidem dicimus multos
esse homines, Athenis vero paucos, quamvis multo
plures (*hic*) sint; & in domo quidem multos, in thea-
tro vero paucos, quamvis multo plures (*in hoc*) sint.
12 Porro bicubitum & tricubitum, & quodvis talium
significat quantum; magnum vero aut parvum non
significat quantum, sed potius relatum ad aliquid. Nam
respectu ad aliud consideratur & magnum & parvum;
ita ut appareat, ipsa esse relata ad aliquid. 13 Porro sive
quis ponat, quanta esse haec, sive quis non ponat,
non est illis contrarium ullum; nam quod nequit ipsum
per se intelligi, sed ad aliud refertur, quomodo fue-
rit huic quidpiam contrarium? 14 Porro, si magnum
& parvum contraria sunt, accidet, unum & idem si-

ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχασθαι, καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς ἐναντία εἶναι· συμβαίνει γάρ, τὸ αὐτὸ ἅμα μέγα τε καὶ μικρὸν εἶναι. ἔστι γάρ τι πρὸς μὲν τοῦτο μικρὸν· πρὸς ἕτερον δέ γε τὸ αὐτὸ τοῦτο μέγα· ὥστε τὸ αὐτὸ καὶ μικρὸν καὶ μέγα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι συμβαίνει· ὥστε ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχασθαι. ἀλλ' οὐδὲν δοκεῖ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχασθαι, οἷον ἐπὶ τῆς οὐσίας· δεκτικὴ μὲν γάρ τῶν ἐναντίων δοκεῖ εἶναι· ἀλλ' οὐ τις ἅμα νοσεῖ καὶ ὑγιαίνει· οὐδὲ λευκὸν καὶ μέλαν ἔστιν ἅμα· οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται. καὶ αὐτὰ δὲ ἑαυτοῖς συμβαίνει ἐναντία εἶναι. εἰ γάρ ἐστι τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, τὸ δ' αὐτό ἐστιν ἅμα μέγα καὶ μικρὸν· καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ ἂν εἴη ἐναντίον, ἀλλὰ τῶν ἀδυνάτων ἔστιν, αὐτὸ ἑαυτῷ τι εἶναι ἐναντίον. οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, οὐδὲ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ. ὥστε εἰ καὶ μὴ τῶν πρὸς τι ταῦ-

mul contraria recipere, & eadem sibi ipsis contraria esse; fit enim, ut unum idemque simul magnum & parvum sit. Nam est aliquid respectu ad hoc parvum; ad aliud vero idem hoc magnum; adeo ut idem & parvum & magnum eodem tempore esse, adeoque simul contraria recipere, accadat. At nihil videtur simul contraria recipere, ut in substantia; haec enim capax contrariorum videtur esse; at nemo simul aegrotat & bene valet, nec quidquam simul album est & nigrum; nec reliquorum aliquid contraria simul recipit. Et eadem sibi ipsis accedit contraria esse. Si enim magnum est parvo contrarium, idem simul est magnum & parvum; & idem sibi ipsi esset contrarium. Verum impossibile est, ut idem sibi ipsi contrarium sit. Non est ergo magnum parvo contrarium, neque multa paucis. Quare etiam si quispiam haec relata ad aliquid esse negaverit,

τά τις ἔρεϊ, ἀλλὰ τοῦ ποσοῦ, οὐδὲν ἐναντίον ἔξει. 15
 Μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ περὶ τὸν τόπον δο-
 κεῖ ὑπάρχειν. τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω ἐναντίον τιθέασι,
 τὴν πρὸς τὸ μέσον χώραν κάτω λέγοντες, διὰ τὸ πλεί-
 στην διάστασιν τοῦ μέσου πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου
 εἶναι. εἰκόασι δὲ καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐναντίων ὀρισμὸν
 ἀπὸ τούτων ἐπιφέρειν· τὰ γὰρ πλείστον ἀλλήλων δι-
 εστηκότα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐναντία ὀρίζονται. 16
 Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ
 ἥττον· οἷον τὸ δίπηχυ· οὐ γὰρ ἐστὶν ἕτερον ἑτέρου μᾶλ-
 λον δίπηχυ· οὐδ' ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ· οἷον τὰ τρία τῶν πέν-
 τε οὐδὲν μᾶλλον πέντε ἢ τρία λέγεται, οὐδὲ τὰ πέντε
 τῶν τριῶν· οὐδέ γε ὁ χρόνος ἕτερος ἑτέρου μᾶλλον χρόνος
 λέγεται. οὐδὲ ἐπὶ τῶν εἰρημένων ὅλως οὐδενὸς τὸ μᾶλ-

sed quanta dixerit, nihil tamen ea contrarium habebunt. 15 Maxime vero contrarietas quanti circa locum videtur obtinere. Superius enim inferiori contrarium ponunt, locum versus medium inferiorem dicentes, propterea quod maxima sit distantia a medio ad extremos mundi terminos. Videntur autem & reliquorum contrariorum definitionem ab his ducere; nam quae plurimum in eodem genere distant, ea contraria definiunt. 16 Non videtur autem Quantum suscipere magis & minus, velut bicubitum; nec enim alterum altero magis est bicubitum; neque in numero; velut tria non magis quam quinque dicuntur quinque aut tria, nec quinque magis quam tria, (* velut quinque nihil magis quinque dicuntur, quam tria tria,) neque tempus aliud alio magis tempus dicitur. Nec in commemoratis (quan-

λον καὶ τὸ ἥττον λέγεται. ὥστε τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. 17 Ἴδιον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσόν τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι· ἕκαστον γὰρ τῶν εἰρημένων ποσῶν ἴσόν τε καὶ ἄνισον λέγεται. οἷον σῶμα ἴσόν τε καὶ ἄνισον λέγεται· καὶ ἀριθμὸς, καὶ χρόνος, ἴσός τε καὶ ἄνισος λέγεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ρηθέντων ἕκαστον ἴσόν τε καὶ ἄνισον λέγεται. τῶν δὲ λοιπῶν, ὅσα μὴ ἐστὶ ποσὰ, οὐ πάνυ ἀνὰ δόξαν ἴσά τε καὶ ἄνισα λέγεσθαι. οἷον ἡ διάθεσις ἴση τε καὶ ἄνισος οὐ πάνυ λέγεται, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοία καὶ ἀνομοία. καὶ τὸ λευκὸν ἴσόν τε καὶ ἄνισον οὐ πάνυ, ἀλλὰ μᾶλλον ὅμοιον ἢ ἀνόμοιον. ὥστε τοῦ ποσοῦ μάλιστα ἀνὰ εἴη ἴδιον τὸ ἴσόν τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι.

is) omnino ullum magis & minus (*quantum*) dicitur. Quare quantum non recipit magis & minus. 17 Proprium vero maxime Quanti est, quod illud aequale aut inaequale dicitur: quodvis enim commemoratorum quantorum aequale aut inaequale dicitur. Veluti corpus aequale & inaequale dicitur, & numerus, & tempus, aequale & inaequale dicitur. Sic & in aliis commemoratis (*quantis*) quodvis aequale aut inaequale dicitur. Ex reliquis, quaecunque non sunt quanta, ea non omnino videntur aequalia & inaequalia dici. Velut dispositio aequalis & inaequalis non omnino dicitur, sed potius similis & dissimilis. Et album aequale & inaequale non omnino (*dicitur*), sed potius simile & dissimile. Quare Quanto proprium fuerit, quod illud aequale aut inaequale dicitur.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙ.

Cap. VII
ed. Casaub.

Πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ, ἅπερ ἐστίν, ἐτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον. 2 Οἷον τὸ μείζον τοῦθ', ὅπερ ἐστίν, ἐτέρου λέγεται· τινὸς γὰρ μείζον λέγεται· καὶ τὸ διπλάσιον τοῦθ', ὅπερ ἐστίν, ἐτέρου λέγεται· τινὸς γὰρ διπλάσιον λέγεται· ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ἐστὶ δὲ καὶ τὰ τοιάδε τῶν πρὸς τι, οἷον ἕξις, διάθεσις, ἐπιστήμη, αἴσθησις, θέσις. πάντα γὰρ τὰ εἰρημένα αὐτὰ, ἅπερ ἐστίν, ἐτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον, καὶ οὐκ ἄλλο τι. ἢ γὰρ ἕξις τινὸς ἕξις εἶναι λέγεται· καὶ ἡ ἐπιστήμη τινὸς ἐπιστήμη· καὶ ἡ θέσις τινὸς θέσις· καὶ τὰλλα δὲ ὡσαύτως. πρὸς τὰ οὖν ἐστίν, ὅσα αὐτὰ, ἅπερ ἐστίν, ἐτέρων εἶναι λέγε-

C A P. V.

De relatis ad aliquid.

Relata ad aliquid talia dicuntur, quae ipsa, quidquid sunt, aliorum esse dicuntur, aut quocunque modo aliter ad aliud. 2 Velut maius id, quod est, alterius dicitur; aliquo enim maius dicitur: & duplum id, quod est, alterius dicitur; alicuius enim duplum dicitur: similiter vero & quaecunque alia sunt eiusmodi. Sunt autem haecce relativa, ut habitus, dispositio, scientia, sensus, situs. Nam omnia haec dicta, quidquid sunt, aliorum esse dicuntur, aut quocunque modo aliter ad aliud, nec (*tamen*) aliud quid (*sunt*). Habitus enim alicuius habitus esse dicitur; & scientia alicuius scientia; & situs alicuius situs; & reliqua similiter. Relata ad aliquid igitur sunt, quaecunque ipsa, quidquid sunt,

ται, ἢ ὅπως οὖν ἄλλως πρὸς ἕτερον, οἷον ὅρος μέγα λέγεται πρὸς ἕτερον· πρὸς τι γὰρ μέγα λέγεται τὸ ὅρος· καὶ τὸ ὅμοιον τινὲς ὅμοιον λέγεται, καὶ τὰλλα δὲ τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως πρὸς τι λέγεται. 3 Ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλισις, καὶ ἡ στάσις, καὶ ἡ καθέδρα, θέσεις τινές. ἡ δὲ θέσις τῶν πρὸς τι. τὸ δὲ ἀνακεῖσθαι, ἡ ἐστάναι, ἡ καθῆσθαι, αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσι θέσεις, παρωνύμως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων θέσεων λέγεται. 4 Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης ἐν τοῖς πρὸς τι οἷον ἀρετὴ κακία ἐναντίον, ἐκάτερον τῶν πρὸς τι ὄν· καὶ ἐπιστήμη ἀγνοία. 5 Οὐ πᾶσι δὲ τοῖς πρὸς τι ὑπάρχει ἐναντιότης· τῷ γὰρ διπλασίῳ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, οὐδὲ τῷ τριπλασίῳ, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί. 6 Δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ἐπιδέχεσθαι τὰ πρὸς τι. ὅμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται· καὶ ἴσον καὶ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται· ἐκάτερον τῶν πρὸς

aliorum esse dicuntur, aut quocunque modo aliter ad aliud (*dicuntur*), ut mons magnus dicitur (*relatus*) ad alium; ad aliquid enim magnus dicitur mons: & simile alicui simile dicitur, & alia eiusmodi similiter ad aliquid dicuntur. 3 Sunt autem & reclinatio, & statio, & sessio, situs quidam. Situs vero ex relativis est. Recubare autem, aut stare, aut federe, ipsa quidem non sunt situs, at paronymice a dictis situs speciebus denominantur. 4 Est vero etiam contrarietas in relatis; velut virtus vitio contraria, quod utrumque ex relatis est; & scientia ignorantiae. 5 Non omnibus autem relatis inest contrarietas: nam duplo nihil est contrarium, neque triplo, nec horum ulli. 6 Videntur autem & magis & minus recipere relata. Simile enim & dissimile magis & minus dicitur; & aequale & inaequale magis & minus dicitur; quod utrumque ex relatis est:

τι ὄν' τό, τε γὰρ ὅμοιον τινὶ ἑμῖον λέγεται, καὶ τὸ ἄνισον τινὶ ἄνισον. 7 Οὐ πάντα δὲ τὰ πρὸς τι ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. τὸ γὰρ διπλάσιον οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον διπλάσιον· οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν. 8 Πάντα δὲ τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται· οἷον ὁ δούλος δεσπότης· δούλος λέγεται καὶ ὁ δεσπότης δούλου δεσπότης· καὶ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος διπλάσιον· καὶ τὸ ἥμισυ διπλασίου ἥμισυ· καὶ τὸ μείζον ἐλάττονος μείζον· καὶ τὸ ἐλάττον μείζονος ἐλάττον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· πλὴν τῇ πτώσει ἐνόητε διοίσει κατὰ τὴν λέξιν· οἷον ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ λέγεται ἐπιστήμη· καὶ τὸ ἐπιστητὸν ἐπιστήμη ἐπιστητόν· καὶ ἡ αἴσθησις αἰσθητοῦ αἴσθησις· καὶ τὸ αἰσθητὸν αἰσθήσει αἰσθητόν. 9 Οὐ μὴν ἀλλ' ἐνόητε οὗ ὁδοῖ ἀντιστρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκείως, πρὸς ὃ λέγεται, ἀποδοθῇ, ἀλλὰ διαμάρτη ὁ ἀποδιδούς. οἷον τὸ πτερόν· ἐὰν ἀποδοθῇ ὄρνιθος, οὐκ ἀντιστρέφει ὄρνις πτεροῦ· οὐ

nam simile alicui simile dicitur, & inaequale alicui inaequale. 7 Non omnia vero relata recipiunt magis & minus. Duplum enim non dicitur magis aut minus duplum; nec talium ullum. 8 Omnia autem relata conversim dicuntur; ut servus domini servus dicitur, & dominus servi dominus; & duplum dimidii duplum; & dimidium dupli dimidium; & maius minore maius; & minus maiore minus. Similiter vero etiam in aliis; praeterquam quod casu nonnunquam different secundum dictionem; ut scientia scibilis dicitur scientia; & scibile scientiā scibile; & sensus (rei) sensibilis sensus; & sensibile sensu sensibile. 9 Enimvero nonnunquam non videbitur reciprocari, si non proprie id, ad quod refertur, expressum fuerit, sed peccaverit proponens. Velut ala si proposita fuerit avis, non reciprocatur avis

γὰρ οἰκείως τὸ πρῶτον ἀποδίδεται, πτερὸν ὄρνιθος. οὐ γὰρ ἢ ὄρνις, ταύτῃ τὸ πτερὸν αὐτῆς λέγεται, ἀλλ' ἢ πτερωτὸν ἔστι· πολλῶν γὰρ καὶ ἄλλων πτερὰ ἔστιν, ἀ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθες. ὥστε ἐὰν ἀποδοθῇ οἰκείως, καὶ ἀντιστρέφει· οἷον τὸ πτερὸν πτερωτοῦ πτερόν· καὶ τὸ πτερωτὸν πτερῶ πτερωτόν. 10 Ἐνίστε δὲ καὶ ὀνοματοποιεῖν ἴσως ἀναγκαῖον· ἐὰν μὴ κείμενον ἢ ὄνομα, πρὸς ὃ οἰκείως ἀν ἀποδοθῇ· οἷον τὸ πηδάλιον τοῦ πλοίου ἐὰν ἀποδοθῇ, οὐκ οἰκεία ἢ ἀπόδοσις γίνεται (οὐ γὰρ ἢ πλοῖον, ταύτῃ αὐτοῦ τὸ πηδάλιον λέγεται· ἔστι γὰρ πλοῖα, ὧν οὐκ ἔστι πηδάλια· διὸ οὐκ ἀντιστρέφει τὸ γὰρ πλοῖον οὐ λέγεται πηδαλίου πλοῖον) ἀλλ' ἴσως οἰκειότερα ἀν ἢ ἀπόδοσις εἶη, εἰ οὕτω πως ἀποδοθῇ τὸ πηδάλιον πηδαλιωτοῦ πηδάλιον, ἢ ὅπως οὖν ἄλλως· ὄνομα γὰρ οὐ κεῖται· καὶ ἀντιστρέφει γε, ἐὰν οἰκείως ἀποδοθῇ· τὸ γὰρ πηδαλιωτὸν πηδαλίῳ πηδαλιωτόν.

cum ala; neque enim proprie primum proponitur, ala avis. Non enim, quatenus avis (εβ), eatenus ala eius dicitur, sed quatenus alatum est: multorum enim aliorum quoque alae sunt, quae non sunt aves. Quare si proprie expressum fuerit, reciprocatur id quoque; velut ala alati ala; & alatum alâ alatum. 10 Nonnunquam vero etiam nomen fingere fortasse necessarium; si non positum sit nomen, ad quod proprie quidem confertur; ut clavus navis si dicatur, non propria est expressio; (non enim quatenus navis est, eatenus eius clavus dicitur; nam sunt naves, quibus non sunt clavi; quare non reciprocatur; navis enim non dicitur clavi navis;) sed forte convenientior expressio fuerit, si ita dictum fuerit: clavus clavati clavus, aut quocunque modo aliter; nomen enim non positum est; & reciprocatur saltem, si proprie expressum fuerit; nam clava-

ὥσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οἷον ἡ κεφαλὴ οἰκειό-
 τέρως ἂν ἀποδοθῇ κεφαλατοῦ, ἢ ζώου ἀποδιδωμένη·
 οὐ γὰρ ἡ ζῶον κεφαλὴν ἔχει· πολλὰ γὰρ τῶν ζῴων
 κεφαλὴν οὐκ ἔχει. 11 Οὕτω δὲ ῥᾶστα ἂν ἴσως τις λά-
 βῃ, οἷς μὴ κεῖται ὀνόματα, εἰ ἀπὸ τῶν πρώτων, καὶ
 τοῖς, πρὸς ἃ ἀντιστρέφουσι, τιθεῖται τὰ ὀνόματα· ὥσπερ
 ἐπὶ τῶν προειρημένων ἀπὸ τοῦ πτεροῦ τὸ πτερωτὸν,
 καὶ ἀπὸ τοῦ πηδαλίου τὸ πηδαλιωτὸν. 12 Πάντα οὖν
 τὰ πρὸς τι, ἐάνπερ οἰκειῶς ἀποδιδῶνται, πρὸς ἀντι-
 στρέφοντα λέγεται· ἐπεὶ, ἐάν γε πρὸς τὸ τυχὸν ἀπο-
 διδῶνται, καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ, ὃ λέγεται, οὐκ ἀντιστρέ-
 φει. λέγω δὲ, ὅτι οὐδὲ τῶν ὁμολογουμένως πρὸς ἀντι-
 στρέφοντα λεγομένων, καὶ ὀνομάτων αὐτοῖς κειμένων,
 οὐδὲν ἀντιστρέφει, ἐάν πρὸς τι τῶν συμβεβηκότων
 ἀποδιδῶνται, καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ, ὃ λέγεται· οἷον ὁ δοῦ-
 λος, ἐάν μὴ δεσπότου ἀποδοθῇ δοῦλος, ἀλλὰ ἀνθρώ-
 -

tum clavo clavatum: similiter etiam in aliis; ut caput
 magis proprie quidem diceretur capitati, quam si ani-
 malis dicatur; non enim, quatenus animal est, caput ha-
 bet; nam multa animalia caput non habent. 11 Sic ve-
 ro facillime quidem aliquis fortasse constituerit, qui-
 bus nomina posita non sunt, si a primis, & ab illis,
 cum quibus recipiuntur, nomina posuerit; ut in prae-
 dictis ab ala alatum, & a clavo clavatum. 12 Omnia
 igitur relata, si quidem convenienter traduntur, con-
 versim dicuntur; cum, temere ad quodcunque si con-
 ferantur, nec ad id ipsum, quod dicuntur, non reci-
 procentur. Dico autem, quod nec eorum, quae omnium
 consensu conversim dicuntur, & quibus nomina posita
 sunt, quidquam recipiatur, si ad aliquod accidens
 conferatur, nec ad id ipsum, quod dicitur; ut servus,
 si non domini servus dictus fuerit, sed hominis, aut

πτῦ, ἢ δίποδος, ἢ ὁτουοῦν τῶν τοιούτων, οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ οἰκεία ἡ ἀπόδοσις ἐστίν. 13 Ἐὰν μέντοι οἰκείως ἀποδοθεῖται ἢ, πρὸς ὃ λέγεται, πάντων περιαιρουμένων τῶν ἄλλων, ὅσα συμβεβηκότα ἐστὶ, καταλειπομένου δὲ τούτου μόνου, πρὸς ὃ ἀπεδόθη οἰκείως, αἰεὶ πρὸς αὐτὸ ρηθήσεται· οἷον ὁ δούλος ἐὰν πρὸς τὸν δεσπότην λέγῃται, περιαιρουμένων τῶν ἄλλων [ἀπάντων], ὅσα συμβεβηκότα ἐστὶ τῷ δεσπότη, (οἷον τὸ δίποδι εἶναι, καὶ τὸ ἐπιστήμης δεκτικῷ, καὶ τὸ ἀνθρώπῳ,) καταλειπομένου δὲ μόνου τοῦ δεσπότην εἶναι, αἰεὶ ὁ δούλος πρὸς αὐτὸν ρηθήσεται· ὁ γὰρ δούλος δεσπότου δούλος λέγεται. 14 Ἐὰν δὲ γε μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ, πρὸς ὃ ποτε λέγεται, περιαιρουμένων μὲν τῶν ἄλλων, καταλειπομένου δὲ μόνου τοῦ, πρὸς ὃ ἀπεδόθη, οὐ ρηθήσεται πρὸς αὐτό. ἀποδοθῆναι γὰρ ὁ δούλος ἀνθρώπου, καὶ τὸ πτερόν ὄρνιθος· καὶ περιηρῆσθαι τοῦ ἀνθρώπου τὸ δεσπότην αὐτὸν εἶναι· οὐ γὰρ ἔτι ὁ δούλος πρὸς

bipedis, aut cuiuscunque talium, non recipiatur; non enim propria est expressio. 13 Si tamen proprie expressum fuerit, ad quod dicitur, separatis aliis, quotquot accidentia sunt, relicto autem illo solo, ad quod collatum sit proprie, semper ad illud dicitur; velut servus si (*respetu*) ad dominum dicitur, separatis aliis [omnibus], quotquot accidentia sunt domini, (velut esse bipedem, & scientiae capacem, & hominem,) relicto autem solo, quod sit dominus, semper servus (*respetu*) ad illum dicitur; servus enim domini servus dicitur. 14 Si vero non proprie designatum fuerit id, ad quod dicitur, separatis reliquis, relicto autem illo solo, ad quod dictum fuerit, non dicitur ad illud. Designetur enim servus hominis, & ala avis, & separetur ab homine, quod dominus ille est; non amplius ser-

ἄνθρωπον ρηθήσεται μὴ γὰρ ὄντος δεσπότου, οὐδὲ δοῦ-
 λός ἐστιν. ὡσαύτως καὶ τοῦ ὄρνιθος περιηρήσθω τὸ
 πτερωτὸν εἶναι· οὐ γὰρ ἔτι ἔσται τὸ πτερόν τῶν πρὸς
 τί· μὴ γὰρ ὄντος πτερωτοῦ, οὐδὲ πτερόν ἔσται τίνος.
 15 Ὡστε δεῖ μὲν ἀποδιδόναι, πρὸς ὃ ποτε οἰκείως λέ-
 γεται· καὶ μὲν ὄνομα ἢ κείμενον, ῥαδίᾳ ἢ ἀπόδοσις γί-
 νεται· μὴ ὄντος δὲ, ἀναγκαῖον ἴσως ὀνοματοποιεῖν. οὕτω
 δὲ ἀποδιδόμενων, Φανερὸν, ὅτι πάντα τὰ πρὸς τι πρὸς
 ἀντιστρέφοντα λέγεται. 16 Δοκεῖ δὲ τὰ πρὸς τι ἅμα
 τῇ φύσει εἶναι· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων ἀληθές ἐστιν.
 ἅμα γὰρ διπλάσιόν τέ ἐστι καὶ ἡμῖν· καὶ ἡμίσεος
 ὄντος, διπλάσιόν ἐστι· καὶ δεσπότου ὄντος, δούλος ἐστὶ·
 καὶ δούλου ὄντος, δεσπότης ἐστίν. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ
 τὰ ἄλλα. καὶ συναναιρεῖ γε δὲ ταῦτα ἀλλήλα· μὴ
 γὰρ ὄντος διπλάσιου, οὐκ ἔστιν ἡμῖν· καὶ ἡμίσεος
 μὴ οὔτος, οὐκ ἔστι διπλάσιον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν

vus ad hominem dicitur; nam si non sit dominus, nec
 servus est. Similiter & ab ave separetur alatum esse;
 non amplius erit alatum inter relativa; nam si non sit
 alatum, nec ala erit alicuius. 15 Quare oportet desi-
 gnari id, ad quod proprie dicitur; & si quidem no-
 men sit positum, facilis est designatio; sin vero mi-
 nus, necessarium fortasse est nomen fingere. Quae au-
 tem ita si designentur, manifestum est, omnia relati-
 va ad ea dici, quae recipiuntur. 16 Videntur autem
 relativa simul naturâ esse; & de plurimis hoc verum
 est. Simul enim duplum est & dimidium; & dimidium
 cum est, duplum est; & dominus cum est, servus est;
 & servus cum est, dominus est. Similiter vero his sese
 habent & alia. Et tollunt haec quoque sese mutuo: si
 enim non est duplum, nec dimidium est; & si non est
 dimidium, nec duplum est. Similiter vero etiam in aliis,

ἄλλων, ὅσα τοιαῦτα. 17 Οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν πρὸς τι ἀληθὲς δοκεῖ τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι. τὸ γὰρ ἐπιστητὸν, τῆς ἐπιστήμης πρότερον ἂν ὀδοῖεν εἶναι· ὥς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ, προϋπαρχόντων τῶν πραγμάτων, τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν· ἐπ' ὀλίγων γὰρ ἂν ἢ ἐπ' οὐδενὸς ἴδοι τις ἂν ἅμα τῷ ἐπιστητῷ τὴν ἐπιστήμην γινομένην. 18 Ἐτι τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἀναίρεθ' ἐν συναναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην· ἡ δὲ ἐπιστήμη τὸ ἐπιστητὸν οὐ συναναιρεῖ· ἐπιστητοῦ μὲν γὰρ μὴ ὄντος, οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη· οὐδενὸς γὰρ ἔτι ἔσται ἐπιστήμη· ἐπιστήμης δὲ μὴ εὐσης, οὐδὲν κωλύει ἐπιστητὸν εἶναι· οἷον καὶ ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμός· εἰ γέ ἐστιν ἐπιστητὸν, ἐπιστήμη μὲν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν οὐδέπω, αὐτὸς δὲ ἐπιστητὸν ἔστιν. ἔτι ζῶντι μὲν ἀναιρεθέντος, οὐκ ἔσται ἐπιστήμη, τῶν δὲ ἐπιστητῶν πολλὰ ἐνδέχεται εἶναι. 19 Ὅμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἔχει· τὸ γὰρ αἰσθητὸν πρότερον τῆς αἰ-

quaecunque talia sunt. 17 Non de omnibus autem re-
latis verum videtur, simul ea naturā esse. Scibile enim
scientia prius forte esse videatur; nam ut plurimum, re-
bus iam existentibus, earum scientiam consequimur;
in paucis enim aut etiam in nullo viderit aliquis, simul
cum scibili scientiam oriri. 18 Porro, scibile quidem
sublatum tollit scientiam; scientia vero sublata scibile
non tollit: nam si non est scibile, non est scientia;
nullius enim amplius erit scientia: si scientia vero non
est, nihil prohibet scibile esse; veluti circuli quadra-
tura; si quidem ea scibile est, scientia tamen eius non-
dum est, ipsa autem scibile est. Porro, sublato qui-
dem animali, non erit scientia, scibilium vero multa
esse possunt. 19 Similiter etiam his se habent, quæ ad
sensum spectant; nam sensibile prius videtur esse sen-
Aristot. Vol. I.

H h

σθήσεως δοκεῖ εἶναι. τὸ μὲν γὰρ αἰσθητὸν ἀνααιρεθὲν συναναιρεῖ τὴν αἴσθησιν· ἡ δὲ αἴσθησις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ· αἱ γὰρ αἰσθήσεις περὶ σῶμα καὶ ἐν σώματι εἰσιν. αἰσθητοῦ δὲ ἀνααιρεθέντος, ἀναερεῖται καὶ τὸ σῶμα· (τῶν γὰρ αἰσθητῶν καὶ τὸ σῶμα·) σώματος δὲ μὴ ὄντος, ἀναερεῖται καὶ ἡ αἴσθησις. ὥστε συναναιρεῖ τὸ αἰσθητὸν τὴν αἴσθησιν· ἡ δὲ γε αἴσθησις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ. ζῶου γὰρ ἀνααιρεθέντος, αἴσθησις μὲν ἀναερεῖται· αἰσθητὸν δὲ ἔσται, οἷον σῶμα, θερμὸν, γλυκὺ, πικρὸν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὅσα ἐστὶν αἰσθητά. 20 Ἐτι ἡ μὲν αἴσθησις ἅμα τῷ αἰσθητικῷ γίνεται· ἅμα γὰρ τῷ ζῷῳ γίνεται καὶ ἡ αἴσθησις. τὸ δὲ γε αἰσθητὸν ἐστὶ καὶ πρὸ τοῦ ζῶον ἢ αἴσθησιν εἶναι. πῦρ γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξ ὧν καὶ τὸ ζῶον συνίσταται, ἐστὶ καὶ πρὸ τοῦ ζῶον ὅλως εἶναι ἢ αἴσθησιν· ὥστε πρότερον ἂν τῆς αἰσθήσεως τὸ

fu. Sensibile enim sublatum una tollit sensum; sensus vero sensibile non una tollit: nam sensus circa corpus & in corpore sunt. Sensibili autem sublato, tollitur etiam corpus; (ex rebus sensibilibus enim & corpus est;) corpus vero si non est, tollitur etiam sensus. Quare una tollit sensibile sensum; sensus vero sensibile non una tollit. Nam animali sublato, sensus quidem tollitur; sensibile vero erit, ut corpus, calidum, dulce, amarum, & reliqua omnia, quaecunque sunt sensibilia. 20 Porro sensus quidem simul fit cum eo, quod sentiendi vi praeditum est; nam simul cum animale fit etiam sensus. Sensibile vero est, antequam vel animal fit vel sensus. Ignis enim & aqua, & similia, e quibus etiam animal constituitur, sunt etiam, antequam omnino animal aut sensus fit. Quare prius sensu sensibile esse

αἰσθητὸν εἶναι δοξοῦν. 21 Ἐχει δὲ ἀπορίαν, πότερον οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τι λέγεται, καθάπερ δοκεῖ, ἢ τοῦτο ἐνδέχεται κατὰ τινος τῶν δευτέρων οὐσιῶν; ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀληθές ἐστιν· οὔτε γὰρ τὰ ἅλα, οὔτε τὰ μέρη τῶν πρώτων οὐσιῶν, πρὸς τι λέγεται· ὁ γὰρ τις ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινός τις ἄνθρωπος· οὐδὲ ὁ τις βοῦς τινός τις βοῦς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέρη· ἢ γὰρ τις χεὶρ οὐ λέγεται τινός τις χεὶρ, ἀλλὰ τινος χεὶρ· καὶ ἢ τις κεφαλὴ οὐ λέγεται τινός τις κεφαλὴ, ἀλλὰ τινος κεφαλῇ· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν, ἐπὶ γε τῶν πλείστων· οἷον ὁ ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινός τις ἄνθρωπος· οὐδὲ ὁ βοῦς τινός τις βοῦς· οὐδὲ τὸ ξύλον τινός τις ξύλον, ἀλλὰ τινος κτῆμα λέγεται. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων φανερόν, ὅτι οὐκ ἔστι τῶν πρὸς τι. ἐπ' ἐνίων δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν ἔχει

videri possit. 21 Dubitationi autem obnoxium est, utrum nulla substantia relata ad aliquid dicatur, quemadmodum videtur, an vero accadat hoc in nonnullis secundarum substantiarum? Nam in primis quidem substantiis verum est, [** eas non esse relata;*] neque enim *Τοτα*, nec partes primarum substantiarum, relata ad aliquid dicuntur; quidam enim homo non dicitur alicuius quidam homo, nec quidam bos alicuius quidam bos. Similiter & partes; quaedam enim manus non dicitur alicuius quaedam manus, sed alicuius manus; & quoddam caput non dicitur alicuius quoddam caput, sed alicuius caput: similiter vero & in secundis substantiis, in plurimis fane; ut homo non dicitur alicuius homo, nec bos alicuius bos, nec lignum alicuius lignum, sed alicuius possessio. De talibus igitur manifestum est, quod non inter relata ad aliquid sunt. In nonnullis vero secundarum substantiarum dubitationem res affert;

H h 2

ἀμφοισβήτησιν· οἷον ἡ κεφαλὴ τινὸς λέγεται κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ τινὸς λέγεται χεὶρ· καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων ὥστε ταῦτα τῶν πρὸς τι δοξοῦν ἂν εἶναι. 22 Εἰ μὲν οὖν ἰκανῶς ὁ τῶν πρὸς τι ὁρισμὸς ἀποδίδεται· ἢ τῶν πάνυ χαλεπῶν, ἢ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ, τὸ δεῖξαι, ὡς οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τι λέγεται. εἰ δὲ μὴ ἰκανῶς, ἀλλ' ἐστὶ τὰ πρὸς τι, οἷς τὸ εἶναι ταυτόν ἐστι τῷ πρὸς τί πως ἔχειν· ἴσως ἂν ῥηθεῖν τι πρὸς ταῦτα. 23 Ὁ δὲ πρότερος ὁρισμὸς παρακολουθεῖ μὲν πᾶσι τοῖς πρὸς τι. οὐ μὲν γε ταυτόν ἐστι τὸ πρὸς τι αὐτοῖς εἶναι τῷ αὐτῷ, ἀπερ' ἐστίν, ἐτέρων λέγεσθαι. 24 Ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν, ὅτι, ἐάν τις εἰδῇ τι ὠρισμένως τῶν πρὸς τι, καὶ κεῖνο, πρὸς ὃ λέγεται, ὠρισμένως εἴσεται. Φανερόν μὲν οὖν καὶ ἐξ αὐτῶν ἐστίν· εἰ γὰρ οἶδ' τις, τόδε τι ὅτι τῶν πρὸς τί ἐστίν· (ἐστὶ δὲ τὸ εἶναι τοῖς πρὸς τι ταυτόν τῷ πρὸς τί πως ἔχειν) καὶ κεῖνο

ut caput alicuius dicitur caput; & manus alicuius dicitur manus; & unumquodque talium; quare haec forte inter relata videantur esse. 22 Si ergo sufficienter relatorum definitio constituta est; aut valde difficile est, aut impossibile, monstrare, nullam substantiam relatum ad aliquid dici. Si vero non sufficienter, sed sunt relata, quorum essentia nihil aliud est, quam ad aliquid modo quopiam esse affectum; forte ad haec aliquid diceretur. 23 Prior autem definitio convenit quidem omnibus relatis. At non idem est, eorum essentiam esse relatum, & ipsa, id quod sunt, de aliis dici. 24 Ex his vero perspicuum est, quod, si quis sciat aliquid definite esse relatum, & illud, ad quod dicitur, definite sciet. Manifestum ergo hoc etiam ex illis est: si enim novit quis, hoc aliquid quod relatum est; (est autem relatorum essentia nihil aliud, quam modo quopiam ad

οἶδε, πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει. εἰ γὰρ μὴ οἶδεν ὅλως, πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει οὐδ', εἰ πρὸς τί πως ἔχει, εἴσεται. 25 Καὶ ἐπὶ τῶν καθέκαστα δὲ δῆλον τὸ τοιοῦτον. οἷον τόδε τι, εἰ οἶδέ τις ἀΦωρισμένως, ὅτι ἐστὶ διπλάσιον· καὶ, ὅτου διπλάσιόν ἐστιν, εὐθύς ἀΦωρισμένως οἶδεν· εἰ γὰρ μηδενὲς τῶν ἀΦωρισμένων οἶδεν αὐτὸ διπλάσιον, οὐδ', εἰ ἐστὶ διπλάσιον ὅλως, οἶδεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τόδε τι, εἰ οἶδεν, ὅτι κάλλιόν ἐστι, καὶ ὅτου κάλλιόν ἐστιν, εὐθύς ἀΦωρισμένως ἀναγκαῖον εἰδέναι. [διὰ ταῦτα] οὐκ ἀορίστως δὲ εἴσεται, ὅτι τοῦτό ἐστι χείρονος κάλλιον· ὑπόληψις γὰρ τὸ τοιοῦτον γίνεται, οὐκ ἐπιστήμη· οὐ γὰρ ἔτι ἀκριβῶς εἴσεται, ὅτι ἐστὶ χείρονος κάλλιον· εἰ γὰρ οὕτως ἔτυχεν, οὐδέν ἐστι χείρον αὐτοῦ· ὥστε φανερόν, ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὃ ἂν εἶδῃ τις τῶν πρὸς τι ὠρισμένως, καὶ κείνο, πρὸς ὃ λέγε-

aliquid esse affectum;) etiam illud novit, ad quid hoc modo quopiam affectum sit. Si enim nescit omnino, ad quid modo quopiam affectum sit; neque, num ad aliquid modo quopiam referatur, sciet. 25 Et in singulis rebus hoc manifestum est, ut hoc aliquid, si quis sciat definite, esse duplum; etiam, cuius duplum sit, statim definite scit: si enim nullius definitorum scit ipsum esse duplum, nec, num sit duplum omnino, scit. Similiter vero & hoc aliquid, si scit, esse pulchrius, & cuius sit pulchrius, statim definite necesse est (eum) scire. [Propter illa] non indefinite autem sciet, esse hoc turpiore pulchrius; suspicio enim tale fit, non scientia: non enim iam accurate sciet, turpiori (illud) pulchrius esse; si enim hoc contingeret, nihil illo (pulchriori) turpius esset; quare manifestum est, necessarium esse, quidquid aliquis e relatis definite sciat, eum illud etiam,

ται, ὠρισμένως εἰδέναι. 26 Τὴν δὲ γε κεφαλὴν, καὶ τὴν χεῖρα, καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, ἃ εἰσιν οὐσίαι, αὐτὰ μὲν, ἅπερ ἐστὶν, ὠρισμένως ἐστὶν εἰδέναι. πρὸς ὃ δὲ λέγεται, οὐκ ἀναγκαῖον τίνος γὰρ αὕτη ἡ κεφαλὴ, ἢ τίνος ἡ χεὶρ, οὐκ ἐστὶν εἰδέναι ὠρισμένως. ὥστε οὐκ ἂν εἴη ταῦτα τῶν πρὸς τι. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ ταῦτα τῶν πρὸς τί ἄληθες ἂν εἴη λέγειν, ὅτι οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τί ἐστὶν. 27 Ἰσως δὲ χαλεπὸν καὶ περὶ τῶν τοιούτων σφοδρῶς ἀποφαίνεσθαι, μὴ πολλάκις ἐπεσκεμμένον. τὸ μέντοι διηπορηκέναι περὶ ἑκάστου αὐτῶν, οὐκ ἄχρηστόν ἐστι.

ΚΕΦ. ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ.

Cap. VIII
ed. Casaub.

Ποιότητα δὲ λέγω, καθ' ἣν ποιοί τινες [εἶναι] λέγονται. 2 Ἔστι δὲ ἡ ποιότης τῶν πλεοναχῶς λεγομέ-

ad quod dicitur, definite scire. 26 At caput, & manum, & quodque talium, quae sunt substantiae, ipsa, quidquid sunt, definite cognosci possunt. Ad quod vero dicuntur, non est necesse (*definite cognosci*): nam cuius hoc caput sit, & cuius haec manus, definite cognosci non potest. Quare non fuerint haec relata. Si vero haec relata non sunt; verum fuerit, si dicamus, nullam substantiam inter relata esse. 27 Fortasse autem difficile est, de talibus certum quid statuere, qui non saepe consideraverit. Dubitare tamen de singulis eorum non est inutile.

CAP. VI.

De Quali & Qualitate.

Qualitatem vero dico, secundum quam quales aliqui [esse] dicuntur. 2 Est autem qualitas ex illorum

νων. 3 Ἐν μὲν οὖν εἶδος ποιότητος ἕξις καὶ διάθεσις λεγέσθωσαν. 4 Διαφέρει δὲ ἕξις διαθέσεως τῷ χρονιώτερον εἶναι καὶ μονιμώτερον. τοιαῦται δὲ αἱ τε ἐπιστήμαι, καὶ αἱ ἀρεταί· ἥτε γὰρ ἐπιστήμη δοκεῖ τῶν παρὰ μονιμωτέρων εἶναι, καὶ δυσκινήτων, ἐὰν καὶ μετρίως ἐπιστήμην τις λάβῃ, ἐάνπερ μὴ μεγάλη μεταβολὴ γένηται ὑπὸ νόσου, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ, οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, οὐκ εὐκίνητον δοκεῖ εἶναι, οὐδ' εὐμετάβολον. Διαθέσεις δὲ λέγονται, ἃ ἔστιν εὐκίνητα καὶ ταχὺ μεταβάλλοντα· οἷον θερμότης καὶ ψυχρότης, καὶ νόσος καὶ ὑγεία, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. διάκειται μὲν γὰρ πῶς κατὰ ταύτας ὁ ἄνθρωπος, ταχὺ δὲ μεταβάλλει, ἐκ θερμοῦ ψυχρὸς γενόμενος, καὶ ἐκ τοῦ ὑγιαίνειν εἰς τὸ νοσεῖν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· εἰ μὴ τις καὶ αὐτῶν τούτων τυγχάνοι διὰ

numero, quae multis modis dicuntur. 3 Una quidem species qualitatis habitus & dispositio nuncupantur. 4 Differt autem habitus a dispositione, quod diuturnior sit & firmior. Tales vero sunt scientiae & virtutes: nam scientia videtur ex eorum numero esse, quae diutius permanent & difficulter amoventur, si vel mediocriter scientiam aliquis consecutus sit, nisi forte magna mutatio fiat a morbo, aut alio quopiam eiusmodi. Similiter vero & virtus, velut iustitia & temperantia & id genus cetera, non videtur facile amoveri aut mutari posse. Dispositiones vero dicuntur, quae facile amoveri & celeriter mutari possunt; ut calor & frigus, morbus & sanitas, & quaecunque sunt talia. Disponitur enim quodammodo secundum has homo, celeriter autem mutatur, e calido frigidus, & e valente aegrotus; similiter vero etiam in aliis; nisi quaequam harum

Hh 4

χρόνου πλῆθος ἤδη συμπεφυσιαμένη, καὶ ἀκίνητος, ἢ πάνυ δυσκίνητος οὕσα· ἢν ἂν τις, ὡς ἔξιν, ἤδη προσ-
αγορεύοι. 5 Φανερόν δέ, ὅτι ταῦτα βούλονται ἔξεις λέ-
γειν, ἃ ἐστὶ πολυχρονιώτερα καὶ δυσκινήτοτερα· τοὺς
γὰρ τὰ τῶν ἐπιστημῶν μὴ πάνυ τι κατέχοντας, ἀλλ' εὐκίνητους ὄντας, οὗ φασιν ἔξιν ἔχειν· καίτοι διάκεινται
γέ πως κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἢ χειρόν, ἢ βέλτιον. ὥστε
διαφέρει ἔξεις διαθέσεως τῷ τὴν μὲν εὐκίνητον εἶναι, τὴν
δὲ πολυχρονιώτεραν καὶ δυσκινήτοτεραν. 6 Εἰσὶ δὲ αἱ
μὲν ἔξεις καὶ διαθέσεις· αἱ δὲ διαθέσεις οὐκ ἐξ ἀνάγκης
ἔξεις. οἱ μὲν γὰρ ἔξεις ἔχοντες καὶ διάκεινται γέ πως
κατ' αὐτάς· οἱ δὲ διακείμενοι οὐ πάντως καὶ ἔξιν ἔχου-
σιν. 7 Ἔτερον δὲ γένος ποιότητος, καθ' ὃ πυκτικούς, ἢ
δρομικούς, ἢ ὑγεινούς, ἢ νοσώδεις λέγομεν· καὶ ἀπλῶς,

ipsarum (*qualitatum*) in naturam transierit, nec mo-
veri, aut difficulter moveri possit; quam igitur quis
forte, ut habitum, iam appellaverit. 5 Manifestum ve-
ro, quod habitus dicere volunt haec, quae diuturniora
sunt, nec tam facile mutantur: eos enim, qui scien-
tias non satis bene didicerunt, & facile oblivisci pos-
sunt, non dicunt habitu praeditos, licet aliquo modo
dispositi sint ad scientiam, aut deterius, aut melius.
Quare differt habitus a dispositione, quod haec facile
amitti potest, ille est diuturnior, nec tam facile amo-
vendus. 6 Sunt autem ipsi quidem habitus quoque dis-
positiones; dispositiones vero non necessario habitus.
Habitum enim praediti dispositi saltem sunt quoque quo-
dammodo secundum illum; qui autem dispositi sunt,
non omnino & habitu praediti sunt. 7 Aliud vero ge-
nus qualitatis est, secundum quod aptos ad pugilatum,
aut cursum, aut fanos, aut aegrotos dicimus; & sim-

ὅσα κατὰ δύναμιν Φυσικὴν, ἢ ἀδυναμίαν, λέγεται· οὐ γὰρ τῷ διακεῖσθαι πῶς ἕκαστον τῶν τοιούτων λέγεται, ἀλλὰ τῷ δύναμιν ἔχειν Φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν τοῦ ποιῆσαι τι ῥαδίως, ἢ μηδὲν πάσχειν. οἷον πυκτικοὶ ἢ ὀρμικοὶ λέγονται οὐ τῷ διακεῖσθαι πῶς, ἀλλὰ τῷ δύναμιν ἔχειν Φυσικὴν τοῦ ποιῆσαι τι ῥαδίως. ὑγιεινοὶ δὲ λέγονται τῷ δύναμιν ἔχειν Φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ῥαδίως· νοσώδεις δὲ τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν Φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν ῥαδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὸ σκληρὸν, καὶ τὸ μαλακὸν ἔχει. τὸ μὲν γὰρ σκληρὸν λέγεται τῷ δύναμιν ἔχειν τοῦ μὴ ῥαδίως διαιρεῖσθαι. τὸ δὲ μαλακὸν τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν τοῦ αὐτοῦ τούτου. 8 Τρίτον δὲ γένος ποιότητος παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη. ἔστι δὲ τοιαῦτα, οἷον γλυκύτης τε καὶ πικρότης καὶ στρυφνότη-

pliciter, quaecunque secundum potentiam naturalem aut impotentiam dicuntur: non enim, quod aliquo modo dispositum sit, unumquodque horum dicitur, sed quod potentiam habeat naturalem aut impotentiam aliquid facile agendi, aut nihil patiendi. Sic ad pugilatum apti aut ad cursum non dicuntur, quod quodammodo dispositi sint, sed quod facultatem habeant naturalem aliquid facile agendi. Sani vero dicuntur, quod facultatem habent naturalem nihil facile ab accidentibus patiendi; morbidum vero, quod impotentiam habent naturalem nihil facile patiendi ab accidentibus. Similia autem his sunt durum & molle. Durum enim dicitur, quoniam facultatem habet naturalem, ut non facile dividatur. Molle autem, quoniam impotentiam huius eiusdem habet. 8 Tertium genus qualitatis patibiles sunt qualitates & passionibus. Sunt autem talia, ut dulcedo,

της, καὶ πάντα τὰ τούτοις συγγενῇ ἔτι δὲ καὶ θερμότης, καὶ ψυχρότης, καὶ λευκότης, καὶ μελανία. 9 Ὅτι μὲν οὖν αὗται ποιότητες εἰσι, Φανερόν· τὰ γὰρ δεδεγμένα αὐτὰς ποῖα λέγεται κατ' αὐτάς. οἷον τὸ μέλι τῷ γλυκύτητι δεδέχθαι λέγεται γλυκύ· καὶ τὸ σῶμα, λευκὸν, τῷ λευκότητι δεδέχθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων [ἔχει]. 10 Παθητικαὶ δὲ ποιότητες λέγονται, οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα τὰς ποιότητας πεπονθέναι τί· οὔτε γὰρ τὸ μέλι τῷ πεπονθέναι τι λέγεται γλυκύ· οὔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων οὐδέν. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης παθητικαὶ ποιότητες λέγονται, οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα πεπονθέναι τί· τῷ δὲ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἐκάστην τῶν εἰρημένων ποιότητων πάθους εἶναι ποιητικὴν παθητικὴν καὶ ποιότητες λέγονται. ἥτε γὰρ γλυκύτης πάθος τὸ κατὰ τὴν γεῦσιν ἐμποιεῖ, καὶ ἡ θερμότης κατὰ τὴν

amaritudo, acerbitas, & omnia his cognata; praeterea etiam calor & frigus, & albedo & nigredo. 9 Quod vero hae qualitates sunt, manifestum est: nam quae eas receperunt, qualia dicuntur secundum illas. Velut mel, quia dulcedinem recepit, dicitur dulce; & corpus, album, quia albedinem recepit. Similiter etiam in aliis [se habet]. 10 Patibiles vero qualitates dicuntur, non quod ea ipsa, quae qualitates receperunt, passa quidpiam sint; neque enim mel, quod aliquid passum sit, dicitur dulce; nec aliorum talium quidquam. Similiter vero his & calor & frigus patibiles qualitates dicuntur, non quod ipsa, quae receperunt, aliquid passa sint; sed, quod circa sensus unaquaeque harum qualitatum passionem faciat, patibiles qualitates dicuntur. Dulcedo enim passionem quandam circa gustum efficit, & calor

ἀφὴν ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι. 11 Λευκότης δὲ καὶ μελανία, καὶ αἱ ἄλλαι χροαὶ, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς εἰρημένοις παθητικαὶ ποιότητες λέγονται, ἀλλὰ τῷ αὐτὰς ἀπὸ πάθους γεγονέναι· ὅτι μὲν οὖν γίνονται διὰ πάθος πολλαὶ μεταβολαὶ χρωμάτων, δῆλον· αἰσχυνθεὶς γὰρ τις ἐρυθρὸς ἐγένετο· καὶ Φοβηθεὶς ὠχρὸς· καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων. ὥστε καὶ, εἴ τις φύσει τῶν τοιούτων τι παθὼν πέπονθε, τὴν ὁμοίαν χροίαν εἰκὸς αὐτὸν ἔχειν ἐστίν. ἥτις γὰρ νῦν ἐν τῷ αἰσχυνθῆναι διάβησις τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐγένετο, καὶ κατὰ Φυσικὴν σύστασιν ἢ αὐτὴ γένοιτ' ἂν διάβησις· ὥστε φύσει καὶ τὴν χροίαν ὁμοίαν γίνεσθαι. 12 Ὅσα μὲν οὖν τῶν τοιούτων συμπτωμάτων ἀπὸ τινων παθῶν δυσκινήτων καὶ παραμονίμων τὴν ἀρχὴν εἴληφε, παθητικαὶ ποιότητες λέγονται. εἴτε γὰρ ἐν τῇ κατὰ φύσιν συστάσει ὠχρότης ἢ μελανία γένηται, ποιότητες λέγονται· ποιοὶ γὰρ

circa tactum. Similiter vero & aliae. 11 Albedo autem & nigredo, & alii colores, non eundem ad modum, ut quae ante commemorata sunt, patibiles qualitates dicuntur, sed quod a passione quapiam ortae sint; quod quidem per passionem multae colorum mutationes oriuntur, manifestum est; pudore enim suffusus aliquis erubuit; & timore perculsus expalluit, & quodque eiusmodi. Quare etiam, si quis naturam talium quampiam passionum passus est, similem colorem ille habere solet. Nam quae nunc, dum pudefieret, orta est dispositio circa corpus, secundum constitutionem naturalem eadem quoque oriretur; quare naturam etiam similis color oritur. 12 Quotcunque ergo talium accidentium a passionibus quibusdam non facile mobilibus & permanentibus originem sumserunt, patibiles qualitates dicuntur. Sive enim in constitutione naturali pallor aut ni-

κατὰ ταύτας λεγόμεναι· εἴτε διὰ νόσον μακρὰν ἢ διὰ καῦμα ἢ τι τοιοῦτο συμβέβηκεν ἢ ὠχρότης ἢ μελανία, καὶ μὴ ῥαδίως ἀποκαθίστανται, ἢ καὶ διὰ βίου παραμένουσι, ποιότητες καὶ αὐταὶ λέγονται· ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατ' αὐτὰς λεγόμεθα. ὅσα δὲ ἀπὸ ῥαδίως διαλυομένων καὶ ταχὺ ἀποκαθισταμένων γίνονται, πάθη λέγεται, ποιότητες δὲ οὐ. οὐ γὰρ λέγονται ποιοὶ τινες κατ' αὐτάς· οὔτε γὰρ ὁ ἐρυθρίων διὰ τὸ αἰσχύνεσθαι ἐρυθρίας λέγεται· οὔτε ὁ ὠχρίων διὰ τὸ φοβεῖσθαι ὠχρίας· ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τί· ὥστε πάθη μὲν τὰ ταιῦτα λέγεται, ποιότητες δὲ οὐ. 13 Ὅμοίως δὲ τούτοις καὶ κατὰ ψυχὴν παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη λέγονται. ὅσα γὰρ ἐν τῇ γενέσει εὐθύς ἀπὸ τινων παθῶν δυσκινήτων γεγένηται, ποιότητες λέγονται· οἷον ἥτε μανικὴ ἔκστασις, καὶ ἡ ὀργή, καὶ τὰ

gredo fiat, qualitates dicuntur; nam quales secundum has dicimur: sive per diuturnum morbum aut per infestationem aut tale quidpiam acciderunt pallor aut nigredo, nec facile depelluntur, aut per totam vitam permanent, & ipsae qualitates dicuntur; similiter enim secundum has quales dicimur. Quotquot vero a talibus oriuntur passionibus, quae facile dissolvuntur & celeriter depelluntur, passionibus dicuntur, non autem qualitates: non enim dicuntur quales secundum illas; neque enim erubescens, quia pudefit, rubicundus dicitur; nec qui pallet per timorem, pallidus; sed potius (*dicitur*) aliquid passus esse; quare haec passionibus quidem dicuntur, at non qualitates. 13 Similiter vero ut illa etiam circa animam patibiles qualitates & passionibus dicuntur. Quaecunque enim in ortu statim a quibusdam passionibus difficulter mutabilibus oriuntur, qualitates dicuntur; velut amantia, & ira, & talia. Qua-

τοιαῦτα. ποιοὶ γὰρ κατ' αὐτὰς λέγονται ὀργίλοι τε καὶ
 μανικοί· ὁμοίως δὲ καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐκστάσεις μὴ φυ-
 σικαί, ἀλλ' ἀπὸ τινων ἄλλων συμπτωμάτων γεγέ-
 νηται δυσapάλλακτοι, ἢ καὶ ὅλως ἀκίνητοι, ποιότη-
 τες καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατ' αὐτὰς λέγονται.
 ὅσα δὲ ἀπὸ ῥαδίως καὶ ταχὺ ἀποκαθισταμένων γί-
 νεται, πάθη λέγεται. οἷον εἰ λυπούμενός τις ὀργιλώ-
 τερος γίνεται· οὐδὲ γὰρ λέγεται ὀργίλος ὁ ἐν τῷ τοιού-
 τῳ πάθει ὀργιλώτερος ὢν, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι
 τί· ὥστε πάθη μὲν λέγεται τὰ τοιαῦτα, ποιότητες δὲ
 οὐ. 14 Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος σχῆμά τε καὶ ἡ
 περὶ ἕκαστον ὑπάρχουσα μορφή· ἔτι δὲ πρὸς τούτοις
 εὐθύτης καὶ καμπυλότης, καὶ εἴ τι τούτοις ὁμοίον ἐστί·
 καθ' ἕκαστον γὰρ τούτων ποιόν τι λέγεται. τὸ γὰρ
 τρίγωνον ἢ τετράγωνον εἶναι ποιόν τι λέγεται· καὶ τὸ
 εὐθὺ ἢ τὸ καμπύλον· καὶ κατὰ τὴν μορφήν δὲ ἕκαστον

les enim secundum illas dicuntur irati & furiosi; simi-
 liter vero & quaecunque aliae mentis alienationes non
 naturales, sed a quibusdam aliis accidentibus ortae,
 difficulter depellendae, aut etiam omnino non amoven-
 dae, qualitates sunt; quales enim secundum illas di-
 cuntur. Quaecunque vero ab accidentibus facile & ci-
 to abiiciendis oriuntur, passiones dicuntur. Velut, si
 quis tristitia affectus fit iracundior; neque enim dicitur
 iracundus, qui in tali passione iracundior fit, sed po-
 tius (*dicitur*) aliquid passus esse; quare passiones talia
 dicuntur, non autem qualitates. 14 Quartum genus qua-
 litatis sunt figura, & quae circa unumquodque est for-
 ma; praeterea vero rectitudo & obliquitas, & si quid
 his simile est; nam secundum quodque horum quale
 quid dicitur. Triangulare enim & quadrangulare esse
 quale quid dicitur; & rectum aut obliquum; & secun-

ποιὸν λέγεται. 15 Τὸ δὲ μακρὸν καὶ τὸ πυκνόν, καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον, δοῖε μὲν ἂν ποιόν τι σημαίνειν· ὅμοιος δὲ ἀλλότρια τὰ τοιαῦτα εἶναι τῆς περὶ τὸ ποιὸν διαιρέσεως. Θέσιν γάρ τινα μᾶλλον φαίνεται τῶν μορίων ἐκάτερον δηλοῦν· πυκνὸν μὲν γὰρ τῶν τὰ μόρια συνεγγυς εἶναι ἀλλήλοις· μακρὸν δὲ τῶν διεσπάρτα ἀπ' ἀλλήλων· καὶ λεῖον μὲν τῶν ἐπ' εὐθείας πῶς τὰ μόρια κείσθαι· τραχὺ δὲ τῶν τὸ μὲν ὑπερέχειν, τὸ δὲ ἐλλείπειν. 16 Ἰσως μὲν οὖν καὶ ἄλλος ἂν τις φανείη τρόπος ποιότητος. ἀλλ' οἱ γε μάλιστα σχεδὸν λεγόμενοι οὗτοι εἰσὶ. 17 Ποιότητες μὲν οὖν εἰσιν αἱ εἰρημέναι, ποῖα δὲ τὰ κατ' αὐτὰς παρωνύμως λεγόμενα, ἣ ὅπως οὖν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πλείστων καὶ σχεδὸν ἐπὶ πάντων παρωνύμως λέγεται· οἷον ἀπὸ τῆς λευκότητος ὁ λευκός, καὶ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικός, καὶ ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης ὁ δίκαιος· ὡσαύτως

dum formam unumquodque quale dicitur. 15 Rarum autem, & densum, & asperum, & laeve, videantur forte quale quid significare; apparet tamen, aliena haec esse a qualitatis divisione. Positionem enim quandam partium videtur potius utrumque significare; densum quidem eo, quod partes inter se proxime iunctae sint; rarum vero eo, quod inter se distent; & laeve quidem, quod secundum rectam quodammodo partes positae sint; asperum vero, quod haec quidem pars emineat, illa vero subsideat. 16 Forte autem etiam alius apparere poterit modus qualitatis. Sed maxime fere dici soliti hi sunt. 17 Qualitates ergo sunt, quas diximus, Qualia vero ea, quae secundum illas denominative dicuntur, aut quocumque modo ab ipsis denominantur. Pleraque quidem & fere omnia denominative dicuntur; ut ab albedine albus, & a grammatica grammaticus, & a iustitia

ὅς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπ' ἐνίων δέ, διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι ταῖς ποιότησιν ὀνόματα, οὐκ ἐνδέχεται παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι· οἷον ὁ δρομικός, ἢ ὁ πυκτικός, ὁ κατὰ δύναμιν Φυσικὴν λεγόμενος, ἀπ' οὐδεμιᾶς ποιότητος παρωνύμως λέγεται· οὐ γὰρ κεῖται ὀνόματα ταῖς δυνάμεσι, καθ' ἃς οὗτοι ποιοὶ λέγονται· ὥσπερ ταῖς ἐπιστήμαις, καθ' ἃς πυκτικὸς ἢ παλαιστρικός κατὰ διάθεσιν λέγονται· πυκτικὴ γὰρ ἐπιστήμη λέγεται, καὶ παλαιστρική· ποιοὶ δ' ἀπὸ τούτων παρωνύμως οἱ διακείμενοι λέγονται. ἐνίοτε δέ καὶ ὀνόματος κειμένου, οὐ λέγεται παρωνύμως τὸ κατ' αὐτὴν ποιοὶν λεγόμενον· οἷον ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ὁ σπουδαῖος· τῷ γὰρ ἀρετὴν ἔχειν σπουδαῖος λέγεται, ἀλλ' οὐ παρωνύμως ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. οὐκ ἐπὶ πολλῶν δέ τὸ τοιοῦτόν ἐστι. Ποιὰ οὖν λέγεται τὰ παρωνύμως ἀπὸ τῶν εἰρημένων ποιότητων λεγόμενα, ἢ ὅπως οὖν ἄλλως ἀπ' αὐ-

iustus; similiter etiam alia. In nonnullis vero, quod nomina qualitatibus posita non sunt, non contingit, ea denominative ab his dici; ut ad cursum aut ad pugilatum aptus dicitur secundum naturalem potentiam, idem tamen a nulla qualitate denominative dicitur; non enim posita sunt nomina potentiis, secundum quas hi quales dicuntur; sicut scientiis, secundum quas ad pugilatum apti aut palaestrici secundum dispositionem dicuntur; pugilatoria enim scientia dicitur & palaestrica; ita autem dispositi quales ab his denominative dicuntur. Nonnunquam etiam posito nomine (*qualitatis*) non denominative dicitur, quod ab ipsa quale dicitur; ut a *virtute*, *honestus*; nam eo, quod virtutem habet, honestus dicitur, sed non denominative a virtute. Non de multis vero hoc valet. Qualia ergo dicuntur, quae denominative a dictis qualitatibus dicuntur, vel quovis

τῶν. 18 Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης κατὰ τὸ ποιόν· οἷον ἡ δικαιοσύνη ἀδικία ἐναντίον, καὶ λευκότης μελανία, καὶ τᾶλλα ὡσαύτως· καὶ τὰ κατ' αὐτάς δὲ λεγόμενα ποιά· οἷον τὸ ἀδικον τῷ δικαίῳ, καὶ τὸ λευκὸν τῷ μέλανι. 19 Οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τὸ τοιοῦτον [συμβαίνει] τῷ γὰρ πυρρῷ, ἢ ὠχρῷ, ἢ ταῖς τοιαύταις χροιαῖς, οὐδὲν ἔστιν ἐναντίον, ποιοῖς οὖσιν. 20 Ἐτι ἐὰν τῶν ἐναντίων θάτερον ἢ ποιόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσται ποιόν. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν κατέκαστα προχειριζομένων τὰς ἄλλας κατηγορίας. οἷον, εἰ ἔστιν ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ ἐναντίον, ποιόν δὲ ἡ δικαιοσύνη· ποιόν ἄρα καὶ ἡ ἀδικία· οὐδεμία γὰρ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἐφαρμόσει τῇ ἀδικίᾳ, οὔτε ποσὸν, οὔτε τὸ πρὸς τι, οὔτε τὸ πρὸς οὐδὲν, οὔτε ὅλως τῶν τοιούτων οὐδὲν, ἀλλ' ἡ ποιόν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸ ποιόν ἐναντίων. 21 Ἐπιδέχεται δὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τὰ

alio modo ab illis. 18 Est autem & contrarietas circa quale, ut iustitia iniustitiae contraria, & albedo nigredini, & reliqua similiter; nec non quae secundum has dicuntur qualia; ut iniustum iusto, & album nigro. 19 Non in omnibus autem hoc [contingit]; rufo enim, aut pallido, aut similibus coloribus, nihil est contrarium, licet qualia sint. 20 Porro, si contrariorum unum sit quale, reliquum etiam erit quale. Hoc vero perspicuum est ex singulis percensenti alias categorias. Velut, si est iustitia iniustitiae contrarium, iustitia vero quale quid; quale ergo & iniustitia (erit); nulla enim reliquarum categoriarum conveniet iniustitiae, nec quantum, nec relatum, nec Ubi, nec omnino talium quidquam, praeter quale. Similiter vero & in aliis circa quale contrariis. 21 Recipiunt vero qualia magis & mi-

ποιά· λευκὸν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥττον ἕτερον ἑτέρου λέγεται, καὶ δίκαιον ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ αὐτὰ δὲ ἐπίδοσιν λαμβάνει. λευκὸν γὰρ ὃν ἔτι ἐνδέχεται λευκότερον γίνεσθαι. 22 Οὐ πάντα δὲ, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα. δικαιοσύνη γὰρ δικαιοσύνης εἰ λέγοιτο μᾶλλον καὶ ἥττον, ἀπορήσειεν ἂν τις· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων. ἔνιοι γὰρ ἀμφισβητοῦσι περὶ τῶν τοιούτων· δικαιοσύνην μὲν γὰρ δικαιοσύνης οὐ πάνυ, Φασὶ, μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεσθαι, οὐδὲ ὑγίειαν ὑγιείας· ἥττον μέντοι ἔχειν ἕτερον ἑτέρου ὑγίειαν, Φασι, καὶ δικαιοσύνην ἥττον ἕτερον ἑτέρου [ἔχειν] ὡσαύτως δὲ καὶ γραμματικὴν, καὶ τὰς ἄλλας διαθέσεις. ἄλλ' οὖν τά γε κατ' αὐτὰς λεγόμενα ἀναμφισβητήτως ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον· γραμματικώτερος γὰρ ἕτερος ἑτέρου λέγεται, καὶ δικαιότερος, καὶ ὑγιεινότε-

nus: album enim magis & minus dicitur alterum altero, & iustum alterum altero magis & minus dicitur; & haec ipsamet intensiōem accipiunt. Quod enim album est, magis album fieri potest. 22 Non omnia vero, sed plurima (*magis & minus recipiunt*). Iustitia enim iustitiā si diceretur magis & minus, dubitaverit forte aliquis: similiter vero & in aliis dispositionibus. Quidam enim de talibus ancipites haerent: nam iustitiam non omnino, volunt, magis & minus iustitiam dici, nec sanitatem sanitate (*magis & minus dici*); minus quidem sanitatis habere alterum altero, dicunt, & iustitiae minus alterum altero [*habere*]; similiter vero & grammaticam grammaticā, & alias dispositiones (*negant magis aut minus dici*). At vero quae ab his dicuntur (*qualia*), sine controversia recipiunt magis & minus; excellentior enim Grammaticus alter altero dicitur, & iu-

Aristot. Vol. I.

I i

ρος· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. 23 Τρίγωνον δὲ καὶ τετράγωνον οὐ δοκεῖ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ἐπιδέχεσθαι, οὐδὲ τῶν ἄλλων σχημάτων οὐδέν. τὰ μὲν γὰρ ἐπιδεχόμενα τὸν τοῦ τριγώνου λόγον, καὶ τὸν τοῦ κύκλου, πάνθ' ὁμοίως τρίγωνα, ἢ κύκλοι, εἰσί. τῶν δὲ μὴ ἐπιδεχομένων τὸν αὐτὸν λόγον οὐδὲν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον ῥηθήσεται· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τὸ τετράγωνον τοῦ ἑτερομήκους κύκλος ἐστίν· οὐδέτερον γὰρ ἐπιδέχεται τὸν τοῦ κύκλου λόγον. ἀπλῶς δὲ, ἂν μὴ ἐπιδέχεται ἀμφοτέρα τὸν τοῦ προκειμένου λόγον, οὐ ῥηθήσεται τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου μᾶλλον· οὐ πάντα οὖν ἐπιδέχεται τὰ ποῖα τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. 24 Τῶν μὲν οὖν εἰρημένων οὐδὲν ἴδιον ποιότητος. 25 Ὅμοια δὲ ἢ ἀνόμοια κατὰ μόνας τὰς ποιότητας λέγεται. ὅμοιον γὰρ ἕτερον ἑτέρῳ οὐκ ἔστι κατ' ἄλλο οὐδέν, ἢ κατ' ὃ ποῖόν ἐστιν· ὥστε ἴδιον ἂν εἴη τῆς ποιότητος τὸ ὅμοιον ἢ ἀνό-

ffior esse, & magis valere; & cetera similiter. 23 Trigonum autem & tetragonum non videtur magis & minus recipere, nec aliarum figurarum ulla. Quaecunque enim recipiunt trigoni definitionem, & circuli, ea omnia similiter trianguli & circuli sunt. Quaecunque autem non recipiunt eandem definitionem, eorum nullum altero magis dicetur (*tale*); nec enim tetragonum magis, quam id, quod altera parte longius est, circulus est; neutrum enim recipit circuli definitionem. Simpliciter vero, si non recipiant utraque propositi definitionem, non dicetur alterum altero magis; non omnia ergo qualia recipiunt magis & minus. 24. Ex iis, quae dicta sunt, nullum proprium est qualitatis. 25 Similia autem & dissimilia secundum solas qualitates dicuntur. Simile enim alterum alteri non est secundum aliud quid, quam quatenus quale est; quare proprium fuerit qualitatis,

μοιον λέγεσθαι κατ' αὐτήν. 26 Οὐ δεῖ δὲ ταράττεσθαι, μή τις ἡμᾶς Φήσῃ ὑπὲρ ποιότητος τὴν πρόθεσιν ποιησαμένους πολλὰ τῶν πρὸς τι συγκαταριθμείσθαι· τὰς γὰρ ἕξεις καὶ τὰς διαθέσεις τῶν πρὸς τι ἐλέγομεν εἶναι. σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων τὰ γένη τῶν πρὸς τι λέγεται· τῶν δὲ καθ' ἕκαστον οὐδέν. ἢ μὲν γὰρ ἐπιστήμη, γένος οὖσα, αὐτὸ, ὅπερ ἐστίν, ἐτέρου λέγεται· τινὸς γὰρ ἐπιστήμη λέγεται. τῶν δὲ καθ' ἕκαστον οὐδέν αὐτὸ, ὅπερ ἐστίν, ἐτέρου λέγεται· οἷον ἡ γραμματικὴ οὐ λέγεται τινος γραμματικῆ· οὐδὲ ἡ μουσικὴ τινὸς μουσικῆ. ἀλλ' ἢ ἄρα κατὰ τὸ γένος καὶ αὗται τῶν πρὸς τι λέγονται· οἷον ἡ γραμματικὴ λέγεται τινος ἐπιστήμη, οὐ τινὸς γραμματικῆ· καὶ ἡ μουσικὴ τινὸς ἐπιστήμη, οὐ τινὸς μουσικῆ. ὥστε αἱ καθ' ἕκαστα οὐκ εἰσὶ τῶν πρὸς τι λεγόμενα δὲ ποιοὶ ταῖς καθ' ἕκαστα· ταύτας γὰρ καὶ ἔχομεν ἐπιστήμονες.

quod simile aut dissimile secundum ipsam dicuntur. 26 Non oportet autem perturbari, ne quis dicat, de qualitate cum agere instituerimus, multa nos e relatis una commemorasse: habitus enim & dispositiones e numero relatorum dicebamus esse. Fere enim omnium talium (*qualitatum*) genera relata dicuntur; singularium autem nullum. Nam scientia quidem, cum genus sit, id, quod est, alterius esse dicitur; alicuius enim scientia dicitur. Singularium autem nullum id ipsum, quod est, alterius esse dicitur; ut grammatica non dicitur alicuius grammatica, nec musica alicuius musica. Sed forte & hæc ipsa secundum genus relata dicuntur; ut grammatica dicitur alicuius scientia, non alicuius grammatica; & musica alicuius scientia, non alicuius musica. Quare singulares (*qualitates*) non sunt e numero relatorum. Dicimur vero quales per singulares (*qualitates*); has enim

γὰρ λεγόμεθα τῷ ἔχειν τῶν καθ' ἕκαστα ἐπιστημῶν
τινας. ὥστε αὐταὶ ἂν καὶ ποιότητες εἴησαν αἱ καθ'
ἕκαστα, καθ' ἃς ποτε καὶ ποιοὶ λεγόμεθα. αὐταὶ δὲ
οὐκ εἰσὶ τῶν πρὸς τι. ἔτι, εἰ τυγχάνοι τὸ αὐτὸ καὶ
ποιὸν καὶ πρὸς τι ὄν, οὐδὲν ἄτοπον, ἐν ἀμφοτέροις αὐτὸ
τοῖς γένεσι καταριθμείσθαι.

Κ Ε Φ. ζ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΕΙΝ ΚΑΙ ΠΑΣΧΕΙΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΛΟΙΠΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ.

Cap. IX
ed. Casaub.

Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐναν-
τιότητα, καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. 2 Τὸ γὰρ θερ-
μαίνειν τῷ ψύχειν ἐναντίον, καὶ τὸ θερμαίνεσθαι τῷ
ψύχεσθαι, καὶ τὸ ἥδεσθαι τῷ λυπεῖσθαι ὥστε ἐπι-
δέχεται ἐναντιότητα. 3 Καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον.
Θερμαίνειν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥττόν ἐστι, καὶ θερμαί-
νεσθαι μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ λυπεῖσθαι μᾶλλον

quoque habemus; nam scientes dicimur, quod singula-
rum scientiarum has vel illas habemus. Quare hae etiam
qualitates fuerint, quae singulares sunt, secundum quas
aliquando etiam quales dicimur. Hae vero non sunt e
relatis. Porro, si contingat, idem & quale & relatum
esse, non absurdum, in utrisque illud generibus recenseri.

C A P. VII.

De actione, passione & reliquis categoriis.

Recipit vero & Agere & Pari contrarietatem, & ma-
gis ac minus. 2 Nam calefacere & refrigerare sunt con-
traria, & calefieri & frige fieri, & laetari & dolere;
quare recipiunt contrarietatem. 3 (*Recipiunt*) quoque
magis & minus. Potest enim aliquid calefacere magis
& minus, & calefieri magis & minus, & dolere magis

καὶ ἦττον. ἐπιδέχεται οὖν καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἦττον τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν. ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα λέγεται. 4 Εἴρηται δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ κείσθαι ἐν τοῖς πρὸς τι, ὅτι παρωνύμως ἀπὸ τῶν θέσεων λέγεται. 5 Ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν, τοῦ τε πότε, καὶ τοῦ ποῦ, καὶ τοῦ ἔχειν, διὰ τὸ προφανῆ εἶναι, οὐδὲν ὑπὲρ αὐτῶν ἄλλο λέγεται, ἢ ὅσα ἐν ἀρχῇ ἐρρέθη· ὅτι τὸ ἔχειν μὲν σημαίνει τὸ ὑποδεδῆσθαι, τὸ ὠπλίσθαι· τὸ δὲ ποῦ, οἷον ἐν Λυκείῳ, ἐν ἀγορᾷ· καὶ τὰ ἄλλα δὲ, ὅσα ὑπὲρ αὐτῶν ἐρρέθη. 6 Ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν προτεθέντων γενῶν ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

Κ Ε Φ. ἦ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ.

Περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων, ποσαχῶς εἰώθεν ἀντικεῖσθαι, ρητέον. 2 Λέγεται δὲ ἕτερον ἑτέρῳ ἀντικεῖσθαι

Cap. X
ed. Casaub.

& minus. Recipiunt ergo Agere & Pati magis & minus. De his quidem haec dicuntur. 4 Dictum vero est & de (eo, quod est,) situm esse in (doctrina de) relatis, quod denominative a positionibus dicatur. 5 Quod vero ad reliquas (categorias attinet), Quando, & Ubi, & Habere, quod haec manifesta sunt, nihil de illis aliud dicitur, praeter id, quod in principio dictum est; quod Habere quidem significat, indutum esse, armatum esse; Ubi, e. c. in Lyceo, in foro; & reliqua, quae de ipsis dicta sunt. 6 De propositis igitur generibus sufficiunt dicta.

C A P. V I I I.

De Oppositis.

De Oppositis vero, quot modis illa opponi soleant; dicendum est. 2 Dicitur autem alterum alteri opponi

τετραχῶς· ἢ ὡς τὰ πρὸς τι, ἢ ὡς τὰ ἐναντία, ἢ ὡς στερήσις καὶ ἔξις, ἢ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις. 3 Ἀντίκειται δὲ ἕκαστον τῶν τοιούτων, ὡς τύπῳ εἰπεῖν· ὡς μὲν τὰ πρὸς τι, οἷον τὸ διπλάσιον τῷ ἡμίσει· ὡς δὲ τὰ ἐναντία, οἷον τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ· ὡς δὲ τὰ κατὰ στερήσιν καὶ ἔξιν, οἷον τυφλότης καὶ ὄψις· ὡς δὲ κατὰ φασιν καὶ ἀπόφασιν, οἷον κάθηται, οὐ κάθηται. 4 Ὅσα μὲν οὖν ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται, αὐτὰ, ἅπερ ἐστὶ, τῶν ἀντικειμένων λέγονται, ἢ ὅπως οὖν ἄλλως πρὸς αὐτά· οἷον τὸ διπλάσιον [τοῦ ἡμίσεος] αὐτὸ, ὅπερ ἐστὶν, ἐτέρου λέγεται· τινὸς γὰρ διπλάσιον [λέγεται], καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ τῷ ἐπιστητῷ, ὡς τὰ πρὸς τι, ἀντίκειται· καὶ λέγεται γὰρ ἡ ἐπιστήμη αὐτὸ, ὅπερ ἐστὶ, τοῦ ἐπιστητοῦ· καὶ τὸ ἐπιστητὸν δὲ αὐτὸ, ὅπερ ἐστὶ, πρὸς τὸ ἀντικείμενον λέγεται, τὴν ἐπιστήμην. τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τινὶ λέγεται ἐπιστητὸν, τῇ ἐπιστήμῃ.

quadrifariam; aut ut relata ad aliquid, aut ut contraria, aut ut privatio & habitus, aut ut affirmatio & negatio. 3 Opponitur autem unumquodque illorum, summam ut dicam, ut relata ad aliquid, v. c. duplum dimidio; ut contraria vero, v. c. malum bono; secundum privationem vero & habitum, v. c. caecitas & visus; secundum affirmationem & negationem, v. c. sedet, non sedet. 4 Quaecunque igitur ut relata opponuntur, ipsa, quidquid sunt, oppositorum esse dicuntur, aut quocunque modo aliter ad ea (*referuntur*), velut duplum [dimidii] ipsum, quod est, alterius dicitur; alicuius enim duplum [dicitur], & scientia scibili, ut relatum, opponitur; & dicitur quidem scientia id, quod est, τοῦ scibilis esse; & scibile rursus id, quod est, respectu ad oppositum dicitur, ad scientiam. Scibile enim per aliquid dicitur scibile, per scientiam.

ἑσα οὖν ἀντίκειται ὡς τὰ πρὸς τι, αὐτὰ, ἅπερ ἐστὶ, τῶν ἀντικειμένων, ἢ ὅπως δῆποτε πρὸς ἄλληλα, λέγεται. 5 Τὰ δὲ ὡς ἐναντία, αὐτὰ μὲν, ἅπερ ἐστὶν, οὐδαμῶς πρὸς ἄλληλα λέγεται· ἐναντία μὲντοι ἀλλήλων λέγεται. οὔτε γὰρ τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ λέγεται ἀγαθόν, ἀλλ' ἐναντίον· [οὔτε τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος λευκόν, ἀλλὰ ἐναντίον·] ὥστε διαφέρουσιν αὐται αἱ ἀντιθέσεις ἀλλήλων. 6 Ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων ταιαῦτά ἐστιν, ὥστε, ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι, ἢ ὧν κατηγορεῖται, ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν· τούτων οὐδέκ ἐστιν ἀνὰ μέσον. ὧν δὲ μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἀνὰ μέσον ἐστὶ τι πάντως. οἷον νόσος καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζώου. πέφυκε γίνεσθαι· καὶ ἀναγκαῖον γε θάτερον ὑπάρχειν ἐν τῷ τοῦ ζώου σώματι, ἢ κῆσος, ἢ ὑγίειαν. καὶ περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον ἀριθμοῦ

Quaecunque ergo opponuntur ut relata, ipsa, quod sunt, oppositorum, aut quocunque modo respectu ad se invicem dicuntur. 5 Quae autem ut contraria opponuntur, ipsa, quod sunt, minime invicem alterum alterius dicuntur; contraria vero inter se dicuntur. Neque enim bonum mali dicitur bonum, sed contrarium; [neque album nigri album, sed contrarium:] quare differunt hae oppositiones inter se. 6 Quaecunque autem e contrariis talia sunt, ut, in quibus naturā esse possunt, aut de quibus praedicantur, necessarium sit eorum alterutrum adeste; inter haec nihil est medium. Quorum autem non est necessarium alterutrum adeste, inter haec utique medium quodpiam est. Velut morbus & sanitas in corpore animalis natura esse possunt; ac necesse est alterutrum in animalis corpore adeste, aut morbum, aut sanitatem. Et impar verò & par de

κατηγορεῖται καὶ ἀναγκαῖόν γε θάτερον τῷ ἀριθμῷ
 ὑπάρχειν, ἢ περιττὸν, ἢ ἄρτιον. καὶ οὐκ ἔστι γε τούτων
 οὐδὲν ἀνὰ μέσον, οὔτε νόσου καὶ ὑγείας, οὔτε περιττοῦ
 καὶ ἄρτιου. ὧν δέ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρ-
 χειν, τούτων ἐστὶ τι ἀνὰ μέσον. οἷον μέλαν καὶ λευ-
 κὸν ἐν σώματι πέφυκε γίνεσθαι καὶ οὐκ ἀναγκαῖον,
 θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν τῷ σώματι· οὐ γὰρ πᾶν σῶ-
 μα ἥτοι λευκὸν, ἢ μέλαν ἐστὶ. καὶ Φαῦλον δὲ καὶ
 σπουδαῖον κατηγορεῖται μὲν καὶ κατὰ ἀνθρώπου, καὶ
 κατὰ ἄλλων πολλῶν· οὐκ ἀναγκαῖον δὲ, θάτερον αὐ-
 τῶν ὑπάρχειν ἐν ἐκείνοις, ὧν κατηγορεῖται· οὐ γὰρ πάν-
 τα ἥτοι Φαῦλα ἢ σπουδαῖά εἰσὶ καὶ ἔστι γέ τι τούτων
 ἀνὰ μέσον· οἷον τοῦ μὲν λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος τὸ
 Φαιὸν, καὶ τὸ ὠχρὸν, καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα· τοῦ
 δὲ Φαύλου καὶ σπουδαίου τὸ μῆτε Φαῦλον μῆτε σπου-
 δαῖον. 7 Ἐπ' ἐνίων μὲν οὖν ὀνόματα κεῖται τοῖς ἀνὰ μέ-

numero praedicantur; ac necesse est alterutrum nume-
 ro adesse, aut impar, aut par. Neque est inter haec
 medium aliquod, nec inter morbum & sanitatem, nec
 inter impar & par. Quorum autem non est necessarium
 alterutrum adesse, inter haec aliquod medium est. Velut
 nigrum & album in corpore naturā esse possunt; nec
 necessarium alterutrum eorum corpori inesse: non omne
 enim corpus aut album est, aut nigrum. Et turpe qui-
 dem & honestum praedicatur & de homine & de aliis
 multis; non necessarium autem, alterutrum eorum ad-
 esse in illis, de quibus praedicatur; nec enim omnia
 aut turpia sunt, aut honesta; & est inter haec aliquod
 medium; velut inter album & nigrum cinericeum, &
 pallidum, & quicumque alii sunt colores; inter turpe
 autem & honestum id, quod neque turpe est, neque
 honestum. 7 In nonnullis quidem nomina posita sunt

σον· εἶον λευκοῦ καὶ μέλανος, τὸ Φαῖον, καὶ τὸ ὠχρὸν, καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα. ἐπ' ἐνίων δὲ ὀνόματι μὲν οὐκ εὐπορον τὸ ἀνὰ μέσον ἀποδοῦναι· τῇ δ' ἐκατέρου τῶν ἁκρῶν ἀποφάσει τὸ ἀνὰ μέσον ὀρίζεται· οἷον τὸ οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν, οὔτε δίκαιον οὔτε ἄδικον. 8 Στέρησις δὲ καὶ ἕξις λέγεται μὲν περὶ ταυτόν τι· οἷον ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης περὶ ὀφθαλμόν. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἐν ᾧ ἂν πέφυκεν ἡ ἕξις [γίνεσθαι], περὶ τοῦτο λέγεται ἐκάτερον αὐτῶν. 9 Ἐστερηῆσθαι δὲ τότε λέγομεν ἕκαστον τῶν τῆς ἕξεως δεκτικῶν, ὅταν, ἐν ᾧ πέφυκεν ὑπάρχειν, ἢ ὅτε πέφυκεν ἔχειν, μηδαμῶς ὑπάρχει. ναδὸν τε γὰρ λέγομεν οὐ τὸ μὴ ἔχον ὀδόντας, καὶ τυφλὸν οὐ τὸ μὴ ἔχον ὄψιν· ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχον, ὅτε πέφυκεν ἔχειν· ἕνια γὰρ ἐκ γενετῆς οὔτε ὄψιν, οὔτε ὀδόντας ἔχει· ἀλλ' οὐ λέγεται οὔτε ναδᾶ, οὔτε τυ-

mediis; velut (*medio*) inter album & nigrum, cinericeum & pallidum, & quicumque alii colores sunt. In nonnullis vero haud facile est nomine medium exprimere; at negatione utriusque extremi medium definitur, ut quod nec bonum est, nec malum, nec iustum, nec iniustum. 8 Privatio autem & habitus dicuntur quidem de eodem; ut visus & caecitas de oculo. In universum vero ut dicamus, in quocunque habitus naturâ inesse potest, de hoc utrumque dicitur. 9 Privari autem tum dicimus quodque eorum, quae habitum recipere possunt, quando, in quo naturâ inesse debent, aut quando naturâ habere debent, omnino non adsunt, Edentulum enim dicimus non quod dentes non habet, & caecum non quod visum non habet; sed quod non habet, quando naturâ habere debet: nam quaedam a prima nativitate nec visum nec dentes habent; sed non

φλά. 10 Τὸ δὲ ἐστερῆσθαι, καὶ τὸ ἔχειν τὴν ἔξιν, οὐκ ἔστι στέρησις καὶ ἔξις. ἔξις μὲν γάρ ἐστιν ἡ ὄψις, στέρησις δὲ ἡ τυφλότης· τὸ δὲ ἔχειν τὴν ὄψιν οὐκ ἔστιν ὄψις· οὐδὲ τὸ τυφλὸν εἶναι τυφλότης· στέρησις γάρ τις ἡ τυφλότης ἐστὶ· τὸ δὲ τυφλὸν εἶναι ἐστερῆσθαι ἐστίν, οὐ στέρησις· εἰ γὰρ ἦν τυφλότης ταῦτόν τῳ τυφλὸν εἶναι, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφοτέρω κατὰ τοῦ αὐτοῦ· ἀλλὰ τυφλὸς μὲν λέγεται ὁ ἄνθρωπος, τυφλότης δὲ οὐδαμῶς ὁ ἄνθρωπος λέγεται. 11 Ἀντικεῖσθαι δὲ καὶ ταῦτα δοκεῖ, τὸ ἐστερῆσθαι, καὶ τὸ τὴν ἔξιν ἔχειν, ὡς στέρησις καὶ ἔξις· ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός. ὡς γὰρ ἡ τυφλότης τῇ ὄψει ἀντίκειται, οὕτω καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι τῳ ὄψιν ἔχειν ἀντίκειται. 12 Οὐκ ἔστι δὲ εὐδὲ τὸ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν καταφασίς καὶ ἀποφάσις· ἡ μὲν γὰρ κατάφασις λόγος ἐστὶ καταφατικός, καὶ ἡ ἀπόφασις λόγος ἀποφατικός·

dicuntur edentula aut caeca. 10 Privari autem & habere habitum, non est privatio & habitus. Habitus enim est visus, privatio vero caecitas; habere autem visum non est visus, nec esse caecum caecitas; privatio enim aliqua caecitas est; caecum vero esse est privatum esse, non privatio; nam si idem esset caecitas & caecum esse, praedicarentur forte utraque de eodem; verum caecus quidem dicitur homo, at caecitas nunquam homo dicitur. 11 Opponi vero & haec videntur, privatum esse, & habitum habere, quemadmodum privatio & habitus; modus enim oppositionis idem est. Quemadmodum enim caecitas visui opponitur, ita etiam caecum esse & visum habere sibi invicem opponuntur. 12 Neque etiam id, quod est sub affirmatione & negatione, est affirmatio & negatio: nam affirmatio est oratio affirmativa, & negatio oratio negativa; eorum vero,

τῶν δὲ ὑπὸ τὴν κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν οὐδέν ἐστι λόγος, [ἀλλὰ πρᾶγμα]. 13 Λέγεται δὲ καὶ ταῦτα ἀντικεῖσθαι ἀλλήλοις, ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις· καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων ὁ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός. ὡς γὰρ ποτε ἡ κατάφασις πρὸς τὴν ἀπόφασιν ἀντίκειται, οἷον τὸ κάθῃται τῷ οὐ κάθῃται· οὕτω καὶ τὸ ὑπὸ ἐκάτερον πρᾶγμα ἀντίκειται, [οἷον] τὸ καβῆσθαι [τινα, πρὸς] τὸ μὴ καβῆσθαι. 14 Ὅτι δὲ ἡ στέρησις καὶ ἡ ἕξις οὐκ ἀντίκειται, ὡς τὰ πρὸς τι, Φανερόν· οὐ γὰρ λέγεται αὐτὸ, ὅπερ ἐστὶ, τοῦ ἀντικειμένου· ἡ γὰρ ὥσις οὐκ ἐστὶ τυφλότης ὥσις, οὐδ' ἄλλως οὐδαμῶς πρὸς αὐτὸ λέγεται. ὡσαύτως δὲ οὐδὲ ἡ τυφλότης λέγεται τυφλότης ὥψεως· ἀλλὰ στέρησις μὲν ὥψεως ἡ τυφλότης λέγεται, τυφλότης δὲ ὥψεως οὐ λέγεται. 15 Ἐτι τὰ πρὸς τι πάντα πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται· ὥστε καὶ ἡ τυφλότης, εἴπερ ἦν τῶν πρὸς τι, ἀντέστρεφεν ἂν καὶ

quae sub affirmatione aut negatione sunt, nullum est oratio, [sed res]. 13 Dicuntur vero & haec inter se opponi, ut affirmatio & negatio; etenim & in his modis oppositionis idem est. Nam sicut aliquando affirmatio & negatio opponuntur, ut sedet illi, quod non sedet; sic & res, quae sub utroque sunt, opponuntur, [ut] federe [aliquem, illi quod est] non federe. 14 Quod vero privatio & habitus non opponuntur ut relata, manifestum est: non enim dicitur ipsum, quod est, oppositi (*esse*); visus enim non est caecitatis visus, nec alio quocunque modo ad eam dicitur. Similiter vero nec caecitas dici possit visus caecitas, sed privatio quidem visus caecitas dicitur, caecitas vero visus non dicitur. 15 Porro, relata omnia conversim dicuntur. Quare & caecitas, si quidem e numero relatorum fuerit, conversim praedicabitur de eo, ad quod

κεῖνο, πρὸς ὃ λέγεται. ἀλλ' οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ λέγεται ἡ ὄψις τυφλότητος ὄψις. 16 Ὅτι δὲ οὐδ' ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν λεγόμενα, ἐκ τῶν δὲ δῆλον· τῶν μὲν γὰρ ἐναντίων, ὥς μηδὲν ἐστὶν ἀνὰ μέσον, ἀναγκαῖον, ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι, ἢ ὧν κατηγορεῖται, θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν αἰεί. τούτων γὰρ οὐδὲν ἦν ἀνὰ μέσον, ὧν θάτερον ἀναγκαῖον ἦν τῷ δεκτικῷ ὑπάρχειν· οἷον ἐπὶ νόσου καὶ ὑγιείας, καὶ περιττοῦ καὶ ἀρτίου. ὧν δὲ ἐστὶ τι ἀνὰ μέσον, οὐδέποτε ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχειν θάτερον· οὔτε γὰρ λευκὸν ἢ μέλαν ἀνάγκη πᾶν εἶναι τὸ δεκτικόν, οὔτε θερμὸν ἢ ψυχρόν· τούτων γὰρ ἀνὰ μέσον τι οὐδὲν κοινὸν ὑπάρχειν. ἔτι δὲ καὶ τούτων ἦν τι ἀνὰ μέσον, ὧν μὴ ἀναγκαῖον ἦν θάτερον ὑπάρχειν τῷ δεκτικῷ· εἰ μὴ οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ [τὸ] θερμῷ εἶ-

dicitur, at non convertitur; non enim dicitur visus caecitatis visus. 16 Quod vero nec ut contraria opponuntur, quae secundum privationem & habitum dicuntur, ex hisce manifestum est. Contrariorum enim; inter quae medium nullum est, semper necessarium est, alterutrum in illis, in quibus naturā inesse possunt, aut de quibus praedicantur, inesse: inter haec enim nullum est medium, quorum alterutrum necessarium erat inesse illi, quod ea recipit, ut in morbo & sanitate, in impari & pari. Quorum vero medium aliquod est, nequaquam necessarium est omni inesse alterutrum [semper]; (nec enim album aut nigrum esse necesse est omne id, quod ea recipit, nec calidum aut frigidum. Horum enim nihil impedit medium aliquod inesse. Porro & horum erat aliquod medium, quorum non erat necessarium alterutrum inesse illi, quod ea recipit) nisi his, quibus naturā unum insit; ut [naturā] igni cali-

ναι, καὶ τῇ χιόνι [τὸ] λευκῇ ἐπὶ δὲ τούτων ἀΦωρισμένως ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, καὶ οὐχ ὁπότερον ἔτυχεν· οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται, τὸ πῦρ ψυχρὸν εἶναι· οὐδὲ, τὴν χιόνα μέλαιναν ὥστε παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν, ἀλλὰ μόνον, οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, καὶ τούτοις ἀΦωρισμένως τὸ ἐν, καὶ οὐχ ὁπότερον ἔτυχεν. ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἕξεως οὐδέτερον τῶν εἰρημένων ἀληθές· οὐδὲ γὰρ αἰὲ τῷ δεκτικῷ ἀναγκαῖον θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν· τὸ γὰρ μῆπω πεφυκὸς ὄψιν ἔχειν οὔτε τυφλὸν, οὔτε ὄψιν ἔχειν λέγεται· ὥστε οὐκ ἂν εἴη ταῦτα τῶν τοιούτων ἐναντίων, ὧν μηδὲν ἐστὶν ἀνὰ μέσον· ἀλλ' οὐδὲ, ὧν ἐστὶν ἀνὰ μέσον. ἀναγκαῖον γάρ ποτε παντὶ τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν. ὅταν γὰρ ἤδη πεφυκὸς ᾖ ὄψιν ἔχειν,

dum esse, & nivi albam. In his autem definite necesse est alterutrum inesse, nec quodcunque contingit; neque enim contingit ignem esse frigidum, nivem esse nigram. Quare non est necessarium omni illi, quod (*contraria*) recipit, eorum alterutrum inesse, sed illis solis, quibus unum naturā inest, & his definite unum, nec utrumcunque contigerit. De privatione vero & habitu nullum eorum, quae dicta sunt, verum est. Nec enim necessarium est, semper alterutrum illi, quod recipit, adesse: quod enim nondum aptum natum est, ut visum habeat, id nec caecum, nec visum habere dicitur. Quare non fuerint haec ex illorum contrariorum numero, quae medium non habent; at nec ex horum numero, quorum aliquod medium est. Necessarium enim est, aliquando tandem omni illi, quod (*privationem aut habitum*) recipit, alterutrum adesse eorum; nam quando aptum fuerit, ut naturā visum habeat, tum aut cae-

τότε ἢ τυφλὸν, ἢ ὄψιν ἔχον ρηθήσεται· καὶ τούτων οὐκ ἀΦωρισμένως θάτερον, ἀλλ' ὁπότερον ἔτυχεν· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον ἢ τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον εἶναι, ἀλλ' ὁπότερον ἔτυχεν· ἐπὶ δέ γε τῶν ἐναντίων, ὧν ἔστι τι ἀνα μέσον, οὐδέποτε ἀνάγκαῖον ἦν παντὶ θάτερον ὑπάρχειν, ἀλλὰ τισι, καὶ τούτοις ἀΦωρισμένως τὸ ἐν, καὶ οὐχ ὁπότερον ἔτυχεν· ὥστε δῆλον, ὅτι κατ' οὐδέτερον τῶν τρόπων, ὡς τὰ ἐναντία, ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα. 17 Ἔτι, ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων, ὑπάρχοντος τοῦ δεκτικοῦ, δυνατόν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γίνεσθαι, εἰ μὴ τινι φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ [τὸ] θερμῷ εἶναι· καὶ γὰρ καὶ τὸ ὑγιαῖνον δυνατόν νοσήσαι· καὶ τὸ λευκὸν μέλαν γίνεσθαι· καὶ τὸ ψυχρὸν θερμόν· [καὶ τὸ θερμὸν ψυχρόν·] καὶ ἐκ σπουδαίου φαῦλον, καὶ ἐκ φαύλου σπουδαῖον δυνατόν γίνεσθαι.

cum aut visum habere dicetur [definite]; & vero horum neutrum definite, sed utrumcunque contigerit. Nec enim necessarium est, aut caecum esse, aut visum habere [definite], sed utrumcunque contigerit. In contrariis vero, quorum aliquod medium est, nequaquam necessarium erat omni alterutrum inesse, sed quibusdam, & his definite unum, nec utrumcunque contigerit. Quare manifestum est, quod neutro modo ut contraria opponuntur, quae secundum privationem & habitum opposita sunt. 17 Praeterea, in contrariis, si recipiens adest, mutuo contrariorum unum in alterum mutari potest, nisi alicui naturâ ut unum insit, velut igni calidum esse, [& nivi esse albam]. Nam & id, quod valet, potest in morbum incidere, & album nigrum fieri, & frigidum (fieri) calidum, [& calidum frigidum,] & ex honesto pravum, & ex pravo honestum fieri pot-

ὁ γὰρ Φαῦλος εἰς βελτίους διατριβὰς ἀπαγόμενος καὶ λόγους, καὶ μικρόν γέ τι ἐπίδοις εἰς τὸ βελτίων εἶναι, εἰάν δὲ ἀπαξ καὶ μικρὰν ἐπίδοσιν λάβῃ, Θανερόν, ὅτι ἢ τελείως αὐτὸν μεταβάλοι, ἢ πάνυ πολλὴν αὐτὸν ἐπίδοσιν λάβοι· αἰεὶ γὰρ εὐκινήτοτερος πρὸς ἀρετὴν γίνεται, καὶ ἠντιναοῦν ἐπίδοσιν εἰληφὼς ἢ ἐξ ἀρχῆς· ὥστε εἰκὸς καὶ πλείω ἐπίδοσιν αὐτὸν λαμβάνειν· καὶ τοῦτο αἰεὶ γινόμενον, τελείως εἰς τὴν ἐναντίαν ἔξιν ἀποκαταστήσει, εἰάνπερ μὴ χρόνῳ ἐξείργηται. ἐπὶ δέ γε τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως ἀδύνατον εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γίνεσθαι. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἔξεως ἐπὶ τὴν στέρησιν γίνεται μεταβολή· ἀπὸ δὲ τῆς στερήσεως ἐπὶ τὴν ἔξιν, ἀδύνατον· οὔτε γὰρ τυφλὸς γενόμενός τις [πάλιν] ἀνέβλεψεν· οὔτε Φαλακρὸς ὢν [πάλιν] κομήτης ἐγένετο· οὔτε νωδὸς ὢν [πάλιν] ὀδόντας ἔφυσεν. 18 Ὅσα δὲ ὡς κα-

est. Prævus enim in familiaritatem ubi honorum & colloquia admissus fuerit, ut parum admodum melior fiat, etiam si parvam semel accessionem acceperit, manifestum est, eum aut perfecte immutatum iri, aut omnino magnam accessionem accepturum esse: semper enim ad virtutem melius movebitur, etiam si quantulumcumque ab initio (*virtutis*) accessionem acceperit. Quare verisimile est, eum maiorem etiam accessionem facturum, & hoc ubi semper factum fuerit, perfecte in contrarium habitum transibit, nisi tempore exclusus fuerit. In privatione vero & habitu mutua transmutatio fieri nequit: ab habitu enim in privationem mutatio fit, e privatione autem in habitum fieri non potest. Nec enim, qui caecus factus fuerit, iterum visum recepit, nec calvus iterum comatus factus est, nec edentulo iterum dentes succreverunt. 18 Quaecumque vero ut affirma-

τάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται, Φανερόν, ὅτι κατ' εὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων ἀντίκειται· ἐπὶ μόνων γὰρ τούτων ἀναγκαῖον αἰετὸν μὲν ἀληθές, τὸ δὲ ψευδὲς αὐτῶν εἶναι. οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἀναγκαῖον αἰετὸν θάτερον μὲν ἀληθές εἶναι, θάτερον δὲ ψευδές· οὔτε ἐπὶ τῶν πρὸς τι· οὔτε ἐπὶ τῆς ἕξεως καὶ τῆς στερήσεως. οἷον ὑγίεια καὶ νόσος ἐναντία· καὶ οὐδέτερόν γε τούτων οὔτε ἀληθές, οὔτε ψευδές ἐστίν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ διπλασίον καὶ τὸ ἥμισυ, ὡς τὰ πρὸς τι, ἀντίκειται· καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτῶν οὐδέτερον οὔτε ἀληθές, οὔτε ψευδές. οὐδὲ γε τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν λεγόμενα· οἷον ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης· ὅλως δὲ τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων οὐδὲν οὔτε ἀληθές ἐστίν, οὔτε ψευδές· πάντα δὲ τὰ εἰρημένα ἄνευ συμπλοκῆς λέγεται. 19 Οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστα ἂν δοξοῖεν τὸ τοιοῦτον συμβαίνειν ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίων

tio & negatio opponuntur, manifestum est, ea secundum nullum dictorum modorum opponi; nam in his folis necesse est semper, unum eorum verum esse, alterum falsum. Nec enim in contrariis necesse est, semper alterum verum esse, alterum autem falsum; neque etiam in relatis, nec in habitu & privatione; ut morbus & fanitas contraria sunt, & eorum neutrum verum est aut falsum. Similiter & duplum ac dimidium ut relata opponuntur, & neutrum eorum verum aut falsum est; neque illa, quae secundum privationem & habitum dicuntur, ut visus & caecitas. Omnino autem eorum, quae secundum nullam coniunctionem dicuntur, nihil verum aut falsum est. Quae autem dicta sunt, ea omnia sine complexione dicuntur. 19 At enim maxime tale quid videtur accidere in contrariis secundum com-

λεγομένων. τὸ γὰρ ὑγιαίνειν Σωκράτην τῷ νοσεῖν Σωκράτην ἐναντίον ἐστίν· ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον αἰεὶ θάτερον μὲν ἀληθές, θάτερον δὲ ψευδές εἶναι· ὄντος μὲν γὰρ Σωκράτους, τὸ μὲν ἔσται ἀληθές, τὸ δὲ ψευδές· μὴ ὄντος δὲ, ἀμφοτέρα ψευδῆ· αὐτὴ γὰρ τὸ νοσεῖν Σωκράτην, οὔτε τὸ ὑγιαίνειν, ἔρτιν ἀληθές, αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους. 20 Ἐπὶ δὲ τῆς στέρησεως καὶ τῆς ἕξεως, μὴ ὄντος γε ὅλως, οὐδέτερον ἀληθές· ὄντος δὲ, οὐκ αἰεὶ θάτερον μὲν ἀληθές, θάτερον δὲ ψευδές· τὸ γὰρ ὅψιν ἔχειν Σωκράτην τῷ τυφλὸν εἶναι Σωκράτην ἀντίκειται, ὡς στέρησις καὶ ἕξις· καὶ ὄντος γε, οὐκ ἀναγκαῖον θάτερον ἀληθές εἶναι, ἢ ψευδές· ὅτε γὰρ μήπω πέφυκεν ἔχειν, ἀμφοτέρα ψευδῆ· μὴ ὄντος δὲ ὅλως τοῦ Σωκράτους, καὶ οὕτω ψευδῆ ἀμφοτέρα, καὶ τὸ ὅψιν αὐτὸν ἔχειν, καὶ τὸ τυφλὸν αὐτὸν εἶναι. 21

plexionem dictis. Valere enim Socratem illi, quod est aegrotare Socratem, contrarium est; verum nec in his semper alterum verum, alterum falsum esse, necessarium est. Dum enim vivit Socrates, alterum quidem verum erit, alterum falsum; at e vivis sublato (*Socrate*), utraque falsa erunt. Nec enim seu aegrotare seu valere Socratem verum est tum, cum ipse Socrates omnino non est. 20 In privatione vero & habitu, cum (*Socrates*) omnino non est, neutrum verum est; cum vero est, non semper alterum verum, alterum falsum est; nam visum habere Socratem illi, quod est caecum esse Socratem, opponitur, ut privatio & habitus; & quidem dum est (*Socrates*), non est necessarium, alterum verum esse, alterum falsum; nam quando naturâ eorum aliquod nondum habet, utraque falsa sunt; dum autem omnino non est Socrates, & sic utraque falsa sunt, tam visum illum habere, quam caecum esse. 21

Aristot. Vol. I.

Kk

Ἐπὶ δὲ γε τῆς καταφάσεως καὶ τῆς ἀποφάσεως αἰὲν, εἴαν τε ἦ, εἴαν τε μὴ ἦ, τὸ μὲν ἕτερον ἔσται ψευδές, τὰ δὲ ἕτερον ἀληθές. τὸ γὰρ νοσεῖν Σωκράτην, καὶ τὸ μὴ νοσεῖν, ὅντος αὐτοῦ, Φανερόν, ὅτι τὸ ἕτερον αὐτῶν ἀληθές, τὸ δὲ ἕτερον ψευδές ἐστὶ. καὶ μὴ ὄντος γε, ὁμοίως τὸ μὲν γὰρ νοσεῖν, μὴ ὄντος, ψευδές· τὸ δὲ μὴ νοσεῖν ἀληθές. ὥστε ἐπὶ μόνων τούτων εἴη αὖ ἴδιον τὸ αἰὲν θάτερον αὐτῶν ἀληθές ἢ ψευδές εἶναι, ὥσα ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται.

Cap. XI
ed. Casaub.

22 Ἐναντίον δὲ ἐστὶν ἀγαθῷ μὲν ἐξ ἀνάγκης κακόν· τοῦτο δὲ ὅλλον τῇ καθ' ἑκάστον ἐπαγωγῇ· οἷον υἱειᾶ νόσος, καὶ δικαιοσύνη ἀδικία, καὶ ἀνδρεία δειλία· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. 23 Κακῷ δὲ ὅτε μὲν ἀγαθόν ἐστὶν ἐναντίον, ὅτε δὲ κακόν· τῇ γὰρ ἐνδείᾳ, κακῷ ὄντι, ἢ ὑπερβολὴ ἐναντίον, κακὸν ὄν· ὁμοίως δὲ καὶ ἢ μεσότης, ἐναντία ἐκατέρῳ οὔσα, ἀγαθόν ἐστὶν.

In affirmatione autem & negatione semper, siue sit (Socrates), siue non sit, alterum erit falsum, alterum autem verum. Nam Socratem aegrotare, & non aegrotare, dum vivit ille, manifestum est, alterum eorum verum, alterum autem falsum esse; & cum non est, similiter; aegrotare enim eum, qui non est, falsum est; non autem aegrotare, verum. Quare his solis proprium hoc fuerit, semper alterutrum eorum verum aut falsum esse, quaecunque ut affirmatio & negatio opponuntur.

22 Contrarium vero est bono quidem necessario malum; id vero manifestum est ex singulorum inductione; ut valetudini morbus, iustitiae iniustitia, & fortitudini timiditas; similiter vero & in aliis. 23 Malo autem nonnunquam bonum contrarium est, nonnunquam malum; nam egestati, ut malo, excessus opponitur, qui & ipse malum est. Similiter vero & mediocritas, con-

ἐπ' ὀλίγων δ' ἂν τὸ τοιοῦτον ἴδῃ τις· ἐπὶ δὲ τῶν πλεί-
 στων αἰεὶ τῷ κακῷ τὸ ἀγαθὸν ἐναντίον ἐστίν. 24 Ἐτι
 τῶν ἐναντίων οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν, εἴν θάτερον ἢ, καὶ
 τὸ λοιπὸν εἶναι· ὑγιαίνοντων γὰρ ἀπάντων, ὑγίεια μὲν
 ἔσται, νόσος δὲ οὐ. ὁμοίως δὲ καὶ λευκῶν ὄντων ἀπάν-
 των, λευκότης μὲν ἔσται, μελανία δὲ οὐ. 25 Ἐτι εἰ
 τῷ Σωκράτῃ ὑγιαίνειν τὸ Σωκράτῃ νοσεῖν ἐναντίον
 ἐστὶ, μὴ ἐνδέχεται δὲ ἅμα ἀμφοτέρα τῷ αὐτῷ ὑπάρ-
 χειν· οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο, τοῦ ἑτέρου τῶν ἐναντίων ὄντος,
 καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι· ὄντος γὰρ τοῦ Σωκράτῃ ὑγιαίνειν,
 οὐκ ἂν εἴη τὸ νοσεῖν Σωκράτῃ. 26 Δῆλον δὲ, ὅτι καὶ
 περὶ τὸ αὐτὸ ἢ εἶδει ἢ γένει πέφυκε γίνεσθαι τὰ ἐναν-
 τία· νόσος μὲν γὰρ καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζώου [πέ-
 φυκε γίνεσθαι]· λευκότης δὲ καὶ μελανία ἀπλῶς ἐν
 σώματι, δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν ψυχῇ ἀνθρώπου.

traria cum sit utrobique, bonum est. In paucis vero
 tale quid conspexerit aliquis. In plurimis vero semper
 malo bonum contrarium est. 24 Porro, contrariorum,
 non est necesse, si unum sit, etiam reliquum esse. Si
 enim sani sunt omnes, valetudo quidem erit, morbus
 vero non erit. Sic & si omnes albi sint, albedo quidem
 erit, at non nigredo. 25 Porro, si illi, quod est Socra-
 tem sanum esse, hoc Socratem aegrotare contrarium
 est, neque contingit, simul utraque eidem inesse, nec
 contingerit, unum contrariorum cum sit, etiam reliquum
 inesse. Si enim hoc est, Socratem valere, hoc non erit,
 Socratem aegrotare. 26 Manifestum vero est, circa
 idem aut specie aut genere naturā fieri contraria. Mor-
 bus enim & valetudo in corpore animalis [naturā esse
 possunt]; albedo vero & nigredo simpliciter in corpo-
 re, iustitia vero & iniustitia in anima hominis. 27 Ne-

27 Ἀναγκαῖον δὲ πάντα τὰ ἐναντία ἢ ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶναι, ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν, ἢ αὐτὰ γένη εἶναι. λευκὸν μὲν γὰρ καὶ μέλαν ἐν τῷ αὐτῷ γένει· χρῶμα γὰρ αὐτῶν τὸ γένος. δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν· τοῦ μὲν γὰρ ἀρετὴ τὸ γένος· τοῦ δὲ κακία. ἀγαθὸν δὲ καὶ κακὸν οὐκ ἔστιν ἐν γένει, ἀλλ' αὐτὰ τυγχάνει γένη τινῶν ὄντα.

ΚΕΦ. θ'.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΤΕΡΟΥ.

Cap. XII
ed. Casaub.

Πρότερον δ' ἑτέρου ἑτέρον λέγεται τετραχῶς. 2 Πρῶτον μὲν καὶ κυριώτατα κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν πρεσβύτερον ἑτέρον ἑτέρου καὶ παλαιότερον λέγεται· τὸ γὰρ τὸν χρόνον πλείω εἶναι καὶ παλαιότερον καὶ πρεσβύτερον λέγεται. 3 Δεύτερον δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν· οἷον τὸ ἐν τῶν δύο πρότερον

cesse vero est, omnia contraria aut in eodem genere esse, aut in contrariis generibus, aut ipsa genera esse. Album enim & nigrum in eodem genere sunt; color vero est eorum genus. Iustitia vero & iniustitia in contrariis generibus sunt: illius enim genus est virtus; huius autem vitium. Bonum vero & malum ipsa in genere non sunt, sed ipsa genera quorundam sunt.

C A P. I X.

De Priori.

Prius alterum altero dicitur quadrifariam. 2 Primo quidem & maxime secundum tempus, secundum quod alterum altero aetate prius & antiquius dicitur; eo enim, quod plus temporis elapsum sit, & aetate prius & antiquius dicitur. 3 Secundo autem, quod non recipiatur secundum consequentiam, qua rem esse dicimus, ut unum duobus prius; si enim duo sunt, sta-

δυὸν μὲν γὰρ ὄντοιν, ἀκολουθεῖ εὐθὺς τὸ ἐν εἶναι· ἐνὸς δὲ ὄντος, οὐκ ἀναγκαῖον δύο εἶναι· ὥστε οὐκ ἀντιστρέφει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἢ ἀκολουθήσις τοῦ εἶναι τὸ λοιπόν· πρότερον δὲ δοκεῖ τὸ τοιοῦτον εἶναι, ἀφ' οὗ μὴ ἀντιστρέφει ἢ τοῦ εἶναι ἀκολουθήσις. 4 Τρίτον δὲ κατὰ τινὰ τάξιν τὸ πρότερον λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν λόγων. ἐν τε γὰρ ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπιστήμαις ὑπάρχει τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον τῇ τάξει· τὰ γὰρ στοιχεῖα πρότερα τῶν διαγραμμαμάτων τῇ τάξει· καὶ ἐπὶ τῆς γραμματικῆς τὰ στοιχεῖα πρότερα τῶν συλλαβῶν· ἐπὶ τε τῶν λόγων ὁμοίως· τὸ γὰρ προοίμιον τῆς διηγήσεως πρότερον τῇ τάξει ἐστίν. 5 Ἐτι παρὰ τὰ εἰρημένα τὸ βέλτιον καὶ τὸ τιμιώτερον πρότερον τῇ φύσει δοκεῖ. εἰώθασι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τοὺς ἐντιμιωτέρους, καὶ μᾶλλον ἀγαπωμένους ὑπ' αὐτῶν, προτέρεως παρ' αὐτοῖς φάσκειν εἶναι. ἔστι μὲν δὴ καὶ σχεδὸν ἀλλοτριώτατος τῶν τρόπων οὗτος. οἱ μὲν οὖν

tim sequitur, unum esse; unum autem si est, non est necessarium, duo esse. Quare non reciprocatur ab uno consequentia, qua reliquum esse dicitur [duo]. Prius autem videtur illud esse, a quo non reciprocatur consequentia, qua rem esse dicimus. 4 Tertio vero secundum ordinem quempiam prius dicitur, ut in scientiis & orationibus; nam in demonstrativis scientiis inest prius & posterius ordine; nam principia ordine sunt priora ipsis descriptionibus, & in grammatica literae sunt priores syllabis, & in orationibus similiter; exordium enim ordine prius est expositione. 5 Porro, praeter ea, quae dicta sunt, melius & praestantius naturā esse prius videtur. Solet enim plebs maiore honore dignos magisque dilectos priores apud ipsam esse dicere. Est autem fere alienissimus hic e modis Prioris. Dicti

λεγόμενοι τρόποι τοῦ προτέρου [σχεδόν] τοσούτοί εἰσι. 6
 Δόξειε δ' ἂν παρὰ τοὺς εἰρημένους καὶ ἕτερος εἶναι προ-
 πτέρου τρόπος. τῶν γὰρ ἀντιστρέφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶ-
 ναι ἀκολουθῆσιν τὸ αἴτιον ὁπωσοῦν θατέρῳ τοῦ εἶναι
 πρότερον εἰκότως τῇ φύσει λέγοιτ' ἂν ὅτι δέ ἐστί τινα
 τοιαῦτα, δηλόν. τὸ γὰρ εἶναι ἄνθρωπον ἀντιστρέφει κα-
 τὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθῆσιν πρὸς τὸν ἀληθῆ περὶ αὐ-
 τοῦ λόγον. εἰ γάρ ἐστιν ἄνθρωπος, ἀληθὴς ὁ λόγος, ὃ
 λέγομεν, ὅτι ἐστὶν ἄνθρωπος. καὶ ἀντιστρέφει γέ· εἰ
 γὰρ ἀληθὴς ὁ λόγος, ὃ λέγομεν, ὅτι ἐστὶν ἄνθρωπος,
 ἔστιν ἄνθρωπος. ἔστι δὲ ὁ μὲν ἀληθὴς λόγος οὐδαμῶς
 αἴτιος τοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα· τὸ μέντοι γε πρᾶγμα φαί-
 νεται πῶς αἴτιον τοῦ ἀληθῆ τὸν λόγον εἶναι· τῷ γὰρ εἶ-
 ναι τὸ πρᾶγμα, ἢ μὴ εἶναι, ἀληθὴς ὁ λόγος, ἢ ψευ-
 δὴς λέγεται. ὥστε κατὰ πέντε τρόπους ἕτερον ἑτέρου
 πρότερον λέγοιτ' ἂν.

ergo modi Prioris tot [fere] sunt. 6 Videtur autem forte praeter dictos etiam alius esse Prioris modus: ex iis enim, quae secundum consequentiam, qua ea esse inferimus, reciprocantur, illud, quod aliquo modo alterius causa est, prius merito naturā diceretur. Quod vero talia quaedam sint, manifestum est; nam esse hominem reciprocatur secundum consequentiam, qua esse dicimus, cum vera de eo oratione. Si enim homo est, & oratio, qua hominem dicimus esse, vera est: & reciprocatur; si enim vera est oratio, qua dicimus hominem esse, homo est. Est autem oratio vera nequaquam causa, ut res sit; at res quodammodo causa videtur esse, ut oratio vera sit; eo enim, quia res est, aut non est, vera oratio, aut falsa dicitur. Quare secundum quinque modos alterum altero prius esse dicitur.

ΚΕΦ. Ι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ 'ΑΜΑ.

'Αμα δὲ λέγεται ἀπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα, ὧν ἡ Cap. XIII
ed. Casaub.
γένεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. οὐδέτερον γὰρ πρότερον οὐδὲ
ὕστερον αὐτῶν ἐστίν. ἅμα δὲ κατὰ τὸν χρόνον ταῦτα
λέγεται. 2 Φύσει δὲ ἅμα, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κα-
τὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον θά-
τερον θατέρῳ τοῦ εἶναι ἐστίν· οἷον ἐπὶ τοῦ διπλασίου
καὶ τοῦ ἡμίσεος· ἀντιστρέφει μὲν γὰρ ταῦτα διπλα-
σίου γὰρ ὄντος ἡμισύ ἐστι καὶ ἡμίσεος ὄντος, διπλά-
σιόν ἐστιν. οὐδέτερον δὲ οὐδεντέρῳ τοῦ εἶναι ἐστίν αἴτιον.
3 Καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιηρημένα ἀλλή-
λοις ἅμα τῇ φύσει λέγεται ἀντιδιηρῆσθαι δὲ λέγεται
ἀλλήλοις τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν· οἷον τὸ πτηνόν

C A P. X.

De modis verbi Simul.

Simul vero dicuntur ea, simpliciter quidem & stri-
ctissime, quorum generatio in eodem tempore est. Neu-
trum enim illorum prius est aut posterius. Simul vero
secundum tempus haec dicuntur. 2 Naturā vero simul
(dicuntur), quae recipiuntur quidem secundum con-
sequentiam, qua ea esse dicuntur, quorum tamen alte-
rum nequaquam alteri causa est, ut fit; velut in du-
plo & dimidio; nam haec recipiuntur; duplum cum
fit, dimidium est, & dimidium cum fit, duplum est;
neutrum vero alteri causa est, ut fit. 3 Et quae ex eo-
dem genere per divisionem mutuo sibi opponuntur, si-
mul naturā esse dicuntur. Opponi autem per divisio-
nem mutuo dicuntur, quae secundum eandem divisio-

K k 4

τῷ πεζῷ, καὶ τῷ ἐνύδρῳ. ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντι-
 διαιρεῖται, ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα· τὸ γὰρ ζῶον διαι-
 ρεῖται [εἰς ταῦτα,] εἰς τε τὸ πτηνόν, καὶ τὸ πεζόν, καὶ
 τὸ ἐνύδρον· καὶ οὐδέν γε τούτων πρότερον ἢ ὕστερόν ἐστιν,
 ἀλλ' ἅμα τῇ Φύσει τὰ τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι. διαιρεθεῖη
 δ' ἂν καὶ τούτων ἕκαστον εἰς εἶδη πάλιν· οἷον τὸ πτη-
 νόν, καὶ τὸ πεζόν, καὶ τὸ ἐνύδρον. ἔσται οὖν καὶ κεῖνα
 ἅμα τῇ Φύσει, ὅσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους κατὰ τὴν αὐ-
 τὴν διαίρεσιν ἐστι. 4 Τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν αἰεὶ πρότε-
 ρα· οὐ γὰρ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθή-
 σιν· οἷον, ἐνύδρου μὲν ὄντος, ἔστι ζῶον· ζώου δὲ ὄντος,
 οὐκ ἀνάγκη ἐνύδρον εἶναι. 5 Ἄμα οὖν τῇ Φύσει λέγε-
 ται, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολου-
 θησιν, μηδαμῶς δὲ ἕτερον ἐτέρῳ αἴτιον τοῦ εἶναι ἐστι,

nem opposita sunt; ut volatile pedestri & aquatico.
 Haec enim mutuo per divisionem opponuntur, ex eo-
 dem genere cum sint. Animal enim in haec dividitur,
 in volatile, pedestre & aquaticum; & nullum illorum
 prius est aut posterius, sed naturā haec simul esse vi-
 dentur. Dividi autem possit unumquodque illorum ite-
 rum in species; ut volatile, & pedestre, & aquaticum.
 Erunt ergo & haec simul naturā, quaecunque ex eo-
 dem genere secundum eandem divisionem sunt. 4 Ge-
 nera vero speciebus semper priora sunt; non enim re-
 ciprocantur secundum consequentiam, qua sunt; velut
 aquaticum si est, animal est; animal vero cum est, non
 est necesse aquaticum esse. 5 Simul ergo naturā esse
 dicuntur, quae reciprocantur quidem secundum conse-
 quentiam, qua sunt, quorum autem nequaquam alte-
 rum alteri causa est, ut sit, & quae ex eodem genere

καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιηρημένα ἀλλήλοις·
ἀπλῶς δὲ ἅμα, ὧν ἡ γένεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ [ἐστί.]

Κ Ε Φ. ια'.

ΠΕΡΙ ΚΙΝΗΣΕΩΣ.

Κινήσεως δὲ ἐστὶν εἶδη ἕξ, γένεσις, φθορά, αὔξησις, Cap. XIV
ed. Casaub.
μείωσις, ἀλλοίωσις, καὶ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή. 2
Αἱ μὲν οὖν ἅλλαι κινήσεις, φανερόν, ὅτι ἕτεραι ἀλλή-
λων εἰσὶν. οὐ γάρ ἐστὶν ἡ γένεσις φθορά· οὐδὲ γὰρ ἡ
αὔξησις μείωσις· οὐδὲ ἡ ἀλλοίωσις κατὰ τόπον μετα-
βολή· ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ ἅλλαι. 3 Ἐπὶ δὲ τῆς ἀλ-
λοιώσεως ἔχει τινα ἀπορίαν, μή ποτε ἀναγκαῖον ἦ,
τὸ ἀλλοιούμενον κατὰ τινα τῶν λοιπῶν κινήσεων ἀλ-
λοιοῦσθαι. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές ἐστι· σχεδὸν γὰρ κα-
τὰ πάντα τὰ πάθη, ἢ τὰ γε πλεῖστα, συμβέβηκεν

per divisionem sibi invicem opposita sunt. Simpliciter
autem simul esse (*dicuntur*), quorum generatio in eo-
dem tempore est.

C A P. X I.

De motu.

Motus autem species sunt sex: generatio, corruptio;
augmentatio, imminutio, alteratio, & mutatio loci. 2
Ceteros quidem motus, manifestum est, diversos esse
inter se: neque enim generatio est corruptio, neque
augmentatio est imminutio, nec alteratio est mutatio
circa locum. Similiter & alii. 3 In alteratione vero du-
bitationem aliquam habet, an non aliquando necessa-
rium sit, id quod alteratur secundum quendam cetero-
rum motuum alterari? Hoc autem verum non est; fe-
re enim omnibus affectionibus, aut plurimis faltem,

ἀλλοιοῦσθαι ἡμᾶς, οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων κινήσεων κινουούσης· οὔτε γὰρ αὖξασθαι ἀναγκαῖον τὸ κατὰ πάθος κινούμενον, οὔτε μειοῦσθαι· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ὥσθ' ἑτέρα ἂν εἴη παρὰ τὰς ἄλλας κινήσεις ἢ ἀλλοιώσεις· εἰ γὰρ ἦν ἡ αὐτὴ, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον εὐθὺς καὶ αὖξασθαι, ἢ μειοῦσθαι, ἢ τίνα τῶν ἄλλων ἀκολουθεῖν κινήσεων· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη.

4 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αὖξανόμενον, ἢ τίνα ἄλλη κίνησιν κινούμενον, ἔδει ἀλλοιοῦσθαι. ἀλλ' ἔστι τινὰ αὖξανόμενα, ἃ οὐκ ἀλλοιοῦνται· οἷον τὸ τετράγωνον, γνώμονος περιτεθέντος, ἠϋξῆται μὲν, ἀλλοιότερον δὲ οὐδὲν γεγένηται· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· ὥσθ' ἑτεραι ἂν εἴησαν αἱ κινήσεις ἀλλήλων.

5 Ἔστι δὲ ἀπλῶς τῇ μὲν κινήσει ἡρεμία ἐναντίον. ταῖς δὲ καθ' ἕκαστα αἱ καθ' ἕκαστα· γενέσκει μὲν Φθορά· αὖξήσει δὲ μείωσις· τῇ δὲ κατὰ τόπον μεταβολῇ ἢ

nos alterari accidit, nullo reliquorum motuum participante; nec enim necessarium est augeri, quod secundum affectus movetur, nec minui. Similiter vero etiam in aliis: quare diversa fuerit a reliquis motibus alteratio; nam si esset eadem, oporteret id, quod alteratur, statim etiam augeri aut minui, aut alium quempiam motum sequi; at non est necesse. 4 Similiter & id, quod augetur, aut alio quopiam motu movetur, oporteret alterari: verum sunt quaedam, quae cum augentur, non tamen alterantur; ut quadratum circum posito gnomone auctum quidem est, alteratum autem non fuit. Similiter & in aliis talibus. Quare motus inter se diversi fuerint. 5 Motui autem omnino quies contraria est, singulis autem motus speciebus singulae; generationi quidem corruptio, augmentationi imminutio, mutationi secundum locum

κατὰ τόπον ἡρεμία. μάλιστα δὲ ἔοικεν ἀντικεῖσθαι ἢ εἰς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολή, εἰς τῇ κάτωθεν ἢ ἄνω, τῇ δὲ ἄνωθεν ἢ κάτω. 6 Τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων, οὐ ράδιον ἀποδοῦναι, τί ποτέ ἐστιν ἐναντίον. ἔοικε δὲ οὐδὲν εἶναι αὐτῇ ἐναντίον· εἰ μὴ τις καὶ ἐπὶ ταύτης τὴν κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμίαν ἀντιθέῃ, ἢ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολήν· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς τὴν κατὰ τόπον ἡρεμίαν, ἢ τὴν εἰς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολήν· ἔστι γὰρ καὶ ἡ ἀλλοίωσις μεταβολή κατὰ τὸ ποιόν· ὥστε ἀντίκειται τῇ κατὰ τὸ ποιὸν κινήσει ἢ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία, ἢ ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολή· οἷον τὸ λευκὸν γίνεσθαι τῷ μέλαν γίνεσθαι· ἀλλοιοῦται γὰρ, εἰς τὰ ἐναντία τοῦ ποιοῦ μεταβολῆς γινομένης.

quies secundum locum. Maxime autem videtur opposita esse mutatio in contrarium locum, ut illi, quæ est deorsum, hæc, quæ est fursum, & mutationi fursum mutatio deorsum. 6 Reliquo vero motuum definitorum, haud facile est explicatu, quid tandem sit contrarium. Videtur autem nihil illi contrarium esse, nisi quis & in hoc quietem secundum quale opponat, aut mutationem qualis in contrarium; quemadmodum & in mutatione secundum locum, quietem secundum locum, aut mutationem in locum contrarium; etenim est alteratio quoque mutatio secundum quale; quare opponitur motui secundum quale quies secundum quale, aut mutatio in contrarium Qualis; ut illi quod est album fieri, id quod est fieri nigrum. Alteratur enim (*res*), facta mutatione Qualis in contraria.

Cap. XV
ed. Casaub.

Τὸ δὲ ἔχειν κατὰ πλείους τρόπους λέγεται. 2 Ἡ γὰρ ὡς ἔξιν καὶ διάβειν, ἢ ἄλλην τινὰ ποιότητα λεγόμεθα γὰρ καὶ ἐπιστήμην ἔχειν, καὶ ἀρετήν. 3 Ἡ ὡς ποσόν· οἷον ὃ τυγχάνει τις ἔχων μέγεθος· λέγεται γὰρ τρίπηχυ μέγεθος ἔχειν, ἢ τετράπηχυ. 4 Ἡ ὡς τὰ περὶ τὸ σῶμα· οἷον ἱμάτιον, ἢ χιτῶνα. 5 Ἡ ὡς ἐν μορίῳ· οἷον ἐν χειρὶ δακτύλιον. 6 Ἡ ὡς μέρος· οἷον χεῖρα, ἢ πόδα. 7 Ἡ ὡς ἐν ἀγγείῳ· οἷον ὁ μέδιμνος τοὺς πυρούς, ἢ τὸ κεράμιον τὸν οἶνον· οἶνον γὰρ ἔχειν λέγεται τὸ κεράμιον, καὶ ὁ μέδιμνος πυρούς. ταῦτ' οὖν πάντα, ὡς ἐν ἀγγείῳ, ἔχειν λέγεται. 8 Ἡ ὡς κτήμα· ἔχειν γὰρ οἰκίαν ἢ ἀγρὸν λεγόμεθα. 9 Λέγεται δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ γυναῖκα ἔχειν, καὶ ἡ γυνὴ ἄνδρα· εἰκο

C A P. XII.

De modis verbi Habere.

Habere pluribus modis dicitur. 2 Nam ut habitum aut dispositionem, aut ut aliam quandam qualitatem. Dicimur enim habere scientiam aliquam & virtutem. 3 Aut ut quantum; velut quam aliquis habet magnitudinem. Dicitur enim magnitudinem tricubitam habere, aut quatuor cubitorum. 4 Aut ut aliquid circa corpus; velut vestem aut tunicam. 5 Aut ut in parte; velut in digito annulum. 6 Aut ut partem; velut manum aut pedem. 7 Aut ut in vase; velut modius triticum, aut lagena vinum; vinum enim habere dicitur lagena, & modius triticum. Haec ergo omnia ut in vase habere dicuntur. 8 Aut ut possessio; nam domum aut agrum habere dicimur. 9 Dicitur etiam vir mulierem habere, & mulier

δὲ ἀλλοτριώτατος ὁ νῦν ρηθεὶς τρόπος [τοῦ ἔχειν] εἶναι·
 οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῷ ἔχειν γυναῖκα σημαίνομεν, ἢ ὅτι
 συνοικεῖ. 10 Ἰσως δὲ ἀν καὶ ἄλλοι τινὲς φανείσῃ
 τοῦ ἔχειν τρόποι· οἱ δὲ εἰωθότες λέγεσθαι σχεδὸν
 ἅπαντες κατηρίθμηνται.

T E Λ Ο Σ.

virum. Videtur autem alienissimus, qui nunc dictus est,
 modus [habendi] esse; nihil enim aliud significamus,
 habere aliquem mulierem dicentes, quam quod ille co-
 habitet. 10 Forte autem & alii apparuerint modi habendi;
 dici vero soliti fere omnes enumerati sunt.

ANIMADVERSIONES CRITICAE
AD ARISTOTELIS
LIBRUM CATEGORIARUM
G. DE PRAEDICAMENTIS.

CAP. I.

§. 1. Verba τῆς οὐσίας, quae hoc capite & infra saepius repetuntur, Andronicus Peripateticus, Boëthius Sidonius, & alii antiquissimorum interpretum in Codicibus suis non legerunt. Simplicius (ad Categ. fol. 7, a. lin. 4 a fine ed. Bas. Gr.) haec habet: Πορφύριος πρῶτον μὲν φησὶ, μὴδὲ ἐν πᾶσι τοῦτο γεγράφθαι τοῖς ἀντιγράφοις — καὶ ἐξηγούμενος ὁ Βοηθὸς καθ' ἑκάστην λέξιν, τὸ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ παραλέλοιπεν· καὶ ὁ Ἀνδρόνικος δὲ παραφράζων τὸ βιβλίον φησὶ· ΤΟ ΔΕ ΚΑΤΑ ΤΟΥΤΟΜΑ ΛΟΓΟΣ ΕΤΕΡΟΣ. Uncinis igitur verba τῆς οὐσίας inclusi, cum suspicari liceat, apposita ea esse παραφραστικῶς tantum ab interprete quodam. Sic quoque verba κατὰ τοῦνομα e glossa in textum migrasse cenio. V. §. 2, & infra cap. III, §. 15.

§. 2. Vulgatam lectionem Porphyrius, Ammonius Hermiae, & teste Simplicio, plurimi quoque antiquiores Codices, nec non editiones Graecae & Latinae ad unam omnes tuentur. Apud alios autem interpretes Graecos in hac paragrapho maxima offenditur lectionis diversitas. Iamblichus omisit primum verba τῆς οὐσίας· deinde monuit, in nonnullis Codd. non reperiri verba καὶ ὁ κατὰ τοῦνομα λόγος. Nos quidem arbitramur, vocem λόγος apud Simplicium, cui hanc lectionis apud priores interpretes varietatem excerptam debemus, expungendam esse: haec enim vox apud Aristotelem, salvo sensu, deesse nequit, & haud dubie a

Codd. quos Iamblichus designavit, verba tantum κατὰ τοῦνομα abfuerunt, quae quidem facile suppleri poffunt. Iamblichi lectionem Syrianus fecutus est. Alexander Aegaeus legere maluit: συνώνυμα δὲ λέγεται, ὥν τὸ, τε ὄνομα κοινόν, καὶ ὁ λόγος ὁ τῆς οὐσίας ὁ αὐτὸς, omiffis verbis κατὰ τοῦνομα, & infertis τῆς οὐσίας. Ipse Simplicius a Porphyrii partibus fiat, praeterquam quod pro βούς habet ἵππος. In fequentibus pro vulgato τί ἐστὶν ἑκατέρω αὐτῶν τὸ ζῶν εἶναι, peffime in ipfo Aristotelis textu, cui commentarius fubiectus est, legitur: τί ἐστὶν αὐτῶν ἑκατέρω τῷ ζῶν εἶναι. Mihi tamen, ut hoc femel moneam, probabile est, *ipfa Aristotelis verba* tam in Simplicii, quam in plurium aliorum Graecorum Aristotelis interpretum commentariis, non femper ab his interpretibus adfcripta, fed nonnunquam a librariis imperitis interpofta effe.

Τί ἐστὶν ἑκατέρω αὐτῶν τὸ ζῶν εἶναι) Ordo verborum est: τί ἐ. ἐκ. αὐτ. (πρὸς) τὸ εἶναι ζῶν (elegantius pro ζῶν.) Ἀποδώσει) Codd. q. Pac. ἀποδίδωσιν, quod iidem & in fra §. 2 pro ἀποδώσει fcriptum habent. Minus apte.

CAP. I I.

§. 2. Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἔνια) Casaubonus in margine lectionem notavit, τούτων ἔνια, quam nullibi reperimus praeterquam in Sylburgiana ed. ubi forte τούτων interpretationis caufa additum est. Vetus interpres Latinus legiffe videtur ταῦτα pro ἔνια: vertit enim: in fubiecto ea effe nihil prohibet.

Locus inde a verbis τῶν λεγομένων τὰ μὲν initio capitis ufque ad verba οὐσία δὲ ἐστὶν in fequentibus male in tria capita a Iulio Pacio, Casaubono & aliis difsectus est. In editione Aldina maiori, uti etiam in illis, quae hanc fecurae funt, duo tantum capita conftituit: neque tamen & haec in duo capita divifio fatis convenit; totus enim locus tam arcte cohaeret, ut difiungi plane non poffit; igitur tria capita editionum Pacii & reliquarum in unum contraximus.

§. 3. Κατηγορεῖται) Ed. Hilden. male κατηγορεῖται.

Τοσαῦτα) Codd. q. Pac. πάντα. Minus bene.

Οὐκοῦν καὶ κατὰ τινος ἀνθρώπου) Codd. q. κατὰ τοῦ τινος.

§. 4. Τῶν ἑτέρων γενῶν) Vulgo: τῶν ἑτερογενῶν. Male, nam loquitur Aristoteles non de fingulis fubiectis diverfi generis, fed de diverfis generibus ipsis, quorum fint species &

differentiae. Conf. §. 5. Recte (ad Categ. fol. 14, a. lin. 2 a fin.) Simplicius: Χρὴ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι τῶν ἙΤΕΡΩΝ ΓΕΝΩΝ, ἀλλ' οὐ τῶν ἙΤΕΡΟΓΕΝΩΝ δεῖ ὑπαναγινώσκειν. Vetus interpres Latinus: *diversorum generum*.

Τῷ εἶδει) Legere maluerunt Sylburgius & Casaubonus σὺν τῷ εἶδει. Videntur autem mentem Aristotelis non cepisse. Sensus verborum est: diversorum generum, quorum unum non sub altero positum est, diversae sunt etiam differentiae τῷ εἶδει, i. e. κατὰ τὸ εἶδος, secundum (ipsarum differentiarum) speciem. (*Aehnliche Gattungen haben ähnliche Arten von Differenzen, aber verschiedene Gattungen haben verschiedene Arten von Differenzen*. Quod si legas σὺν τῷ εἶδει, sensus exit hic: *Diversorum generum sunt una cum specie & diversae differentiae*. Hoc autem quid sibi velit, intelligi non potest; nec illud ad sequentia quadrat, ubi solummodo de diversis differentiis diversorum generum sermo est.

§. 5. εἶναι) In marg. ed. Casaub. legitur: εἶναι, εἰ καὶ μὴ πᾶσας· quam additionem veteres interpretes non agnoscunt. Miramur, Casaubonum in his verbis, in ed. Sylb. uncinis inclusis, meram Sylburgii glossam non suspicatum esse. Ceterum Boëthius Sidonius verba huius paragraphi postrema ita mutanda censuit: ὥστε ὅσαι τοῦ ὑποκειμένου διαφοραὶ, τσαῦται καὶ τοῦ κατηγορουμένου ἔσονται. Verum conf. §. 3, & Simplic. ad Categ. fol. 14, b. lin. 24.

C A P. I I I.

§. 1. Ἡ μήτε) Ed. Camotii habet ἥ adverbialiter; forte operarum peccato.

Καὶ ὁ τις ἵππος) Simplic. ad Categ. fol. 19, b. ἢ ὁ τις ἵππος.

§. 2. Οὐσίαι λέγονται, ἐν οἷς εἶδουσιν) Quod iam a Casaubono in margine notatum est, maluit Boëthius Sidonius legere λέγονται τὰ εἶδη, sublata voce εἶδουσιν mox sequenti, quam e glossa profectam esse putabat. Verum egregie defendit & explicuit vulgatam lectionem, ab omnibus ceteroquin receptam, Ammonius Hermiae (ad Categ. fol. 14, b. lin. 17.) cuius ipsa verba apponere liceat: διὰ τὸ εἶπε (Aristoteles) δευτέραι οὐσίαι λέγονται τὰ εἶδη, καὶ τὰ γένη καθόλου, ἀλλὰ εἶπεν ἐν οἷς εἶδουσιν αἱ πρῶται λεγόμεναι οὐσίαι ὑπάρχουσιν; ἔροῦμεν, ὅτι πάνυ ἀκριβῶς. Εἰ γὰρ εἶπε τὰ γένη, καὶ τὰ εἶδη, ἐπειδήπερ ἐν ταῖς ἄλλαις

κατηγορίας εἰς γένη, καὶ εἶδη, οἷον ἐν τῷ ποιῶ γένος τὸ χρώμα, εἶδος δὲ τὸ λευκὸν, εἴχομεν ὑπολαμβάνειν τὰς δευτέρας οὐσίας εἶναι καὶ ἐν τοῖς συμβεβηκέσι, διὰ τοῦτο οὐ τὰ τυχόντα εἶδη, εἶδη εἶπεν, ἀλλ' ἐν οἷς εἰδεσιν εὐρίσκονταί αἱ πρῶται οὐσίαι κ. τ. λ. Nihil igitur mutandum est.

§. 3. Ὑποκειμένου κατηγορηθήσεται) Codd. q. Pac. κατηγορεῖται. Minus bene. Ed. Hilden. habet ῥηθήσεται, haud dubie operarum vitio.

§. 4. Ὁ δὲ λόγος ὁ τοῦ λευκοῦ) Abest ὁ post λόγος a MS. Pacii.

§. 5. Καθ' ὑποκειμένων — ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστι) Ita recte legerunt Ammonius Hermiae (ad Categ. fol. 16, a. lin. 7) & Simplicius (ad eisd. fol. 22, a. lin. 32) in ipsis commentariis. Vetus interpres Latinus: *Alia vero omnia aut de subiectis dicuntur principalibus substantiis, aut in subiectis eis sunt.* Edd. autem Ald. Camot. Iunt. Hilden. habent singulariter: καθ' ὑποκειμένου, & ἐν ὑποκειμένῳ. Male. Nam sensus esset: *Reliqua omnia dicuntur aut de subiecto primarum substantiarum, aut in subiecto earum sunt.* Quod quidem involvit, Aristotelem hoc loco distinxisse *subiectum* primarum substantiarum ab *his ipsis*, licet de *primis substantiis ut subiectis*, de quibus aliquid praediceretur, aut in quibus aliquid infit, agatur. Meliorem lectionem restituerunt quoque edd. Bas. Pac. Sylburg. & reliquae. Videtur tamen lectio editionum priori loco commemoratarum in antiquissimis iam Codicibus nonnullis recepta fuisse; laudatur enim ab Ammonio l. c. lin. 37.

Verba ultima paragraphi in editione Sylburgiana inde a πάντα usque ad εἶναι interpretationis causa adiecta sunt.

§. 6. Γνωριμώτερον ἢ καὶ οἰκειότερον) Sic edd. Ald Camot. Iunt. Vulgo ἢν omissum est, quo tamen oratio fit concinnior.

Τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον τοῦ τινος ἀνθρώπου, τὸ δὲ κοινότερον) Hanc lectionem tuentur veteres interpretes Graeci, interpres Latinus, & editt. impressae ad unam omnes. Codd. q. Pac. τὸ μὲν γὰρ ἴδιον προσεχὲς μᾶλλον τοῦ ἀνθρώπου· τὸ δὲ κοινότερον πορρωτέρω.

Γνωριμώτερον ἀποδώσει) Post γνωριμώτερον in editt. recentioribus repetita erant ex antecedentibus verba καὶ οἰκειότερον, quae eicienda putavi, cum in edd. Ald. Camot. desint, nec vetus interpres Latinus illa exprefferit.

§. 7. Οὐσίαι πρῶται λέγονται) Haec est lectio edd. Ald. Camot. & Iuntinae. Vetus interpres Latinus, & edd. Bas.

Aristot. Vol. I.

Ll

Pac. Hilden. Cafaub. vocem *πρῶται* omiserunt. Sylburgius eam uncinis inclusit, quas nos tamen sustulimus, cum vox *πρῶται* salvo integro sensu hic abesse nequeat. Hac paragrapho non explicavit Aristoteles, cur primae substantiae dicantur *substantiae κατ' ἔξοχην*, cuius quidem appellationis rationes §. demum undecima proponuntur, sed ostendit, cur primae substantiae dicantur *primae substantiae*. Igitur ad vocem *primae* omnis paragraphi sensus redit, qui, illa e textu eiecta, turbatur.

Τὰ ἀλλὰ [πάντα] Absit πάντα a MS. Pacii, & edd. Ald. Camot. Iunt. Hild.

Ἵπóκειται γὰρ τὸ εἶδος) Post ὑπόκειται γὰρ ed. Basil. Ifingrin. insertum habet πῶς.

§. 9. Οὐδὲν γὰρ) Sic recte Codd. q. Pac. Vulgo male οὐδ'ε γάρ.

§. 10. Εἰκότως οὖν) Ed. Bas. Ifingr. εἰκότως δέ. Verba καὶ γνωριμώτερον ποιήσει ἄνθρωπον ἢ ζῶον ἀπεδιδούς glossae suspicionem incurrunt, quare ea uncinis circumdeditus. Codd. q. habent καὶ γὰρ γνωριμώτερον —.

Ἡ τρέχει) Ita edd. Ald. Camot. Iunt. recte legunt. Vulgo ἢ ὅτι τρέχει.

Τῶν ἄλλων οὐσίαι λέγονται) Ut sensus exeat integer, post ἄλλων inferendum esse puto δεύτεραι. Non enim Aristoteles contendit, sola genera & species dici posse *substantias*, sed vult potius eadem sola esse substantias *secundarias*.

§. 11. Κυριώτατα οὐσίαι) In commentario Ammonii Hermiae (fol. 17, a. lin. 6) & in edd. Ald. Camot. Iunt. legitur *κυριώταται*, non adverbialiter. Lectio forte melior est vulgata, quam tamen non mutavi, cum sensus, utram lectionem sequaris, idem maneat. Vetus interpret Latinus: *dicuntur proprie substantiae*.

Τὰ εἶδη καὶ τὰ γένη) Ed. Ifingr. τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη. Aptius utique.

Κατὰ τούτων γὰρ πάντα) Codd. q. Pac. κατὰ τούτων γὰρ πάντων. Minus bene.

§. 12. Οὐ γὰρ) Male vulgo οὐδ'ε γάρ, quod Casaubonus iam correxit.

Κατηγορ. καὶ ὁ λόγος κ. τ. ὑπ. καὶ τοῦνομα) Codd. q. Pac. κατηγορ. τούνομα καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου.

§. 13. Λέγεται τοῦ τινος ἀνθρώπου) Ita habent edd. Graecae omnes, praeter Casaubonianam, in qua legitur τοῦ ἀνθρώπου.

Οὐδὲ γὰρ) Ed. Iningr. οὐ γὰρ. Eadem mox habet: ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ἀνθρώπῳ.

Οὐδὲ τὸ πεζόν) Codd. q. Pac. ἢ τὸ πεζόν.

§. 14. Τὰ ὡς μέρη) Sic legitur in edd. Ald. Camot. Iunt. Hilden. Vetus interpres Latinus: *quae tanquam partes insunt*. Recte utique. Male vulgo: ὡς τὰ μέρη. Cf. Ammon. Herm. ad Categ. fol. 18, b. lin. 19, & Simplific. ad eisd. fol. 24, b.

Ἐπαργοντα ἐν τινι) Absunt verba ἐν τινι ab editione Aldina maiori.

§. 15. Ἄπ' αὐτῶν) Vulgo ἐπ' αὐτῶν, quod mutatum iam est in ed. Iningriniana.

Καὶ κατὰ τῶν εἰδῶν καὶ κατὰ τῶν ἀτόμων) Edd. Ald. Camot. Iunt. Hilden. singulariter κατὰ τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ἀτόμου.

Λόγον ἐπιδέχεται) Edd. Ald. Camot. Iunt. pluraliter ἐπιδέχονται.

§. 16. Ἄνθρωπος ἢ ζῶον) Reposui ἄνθρωπος pro vulgato ἄνθρωπον in edd. Pac. & Casauboniana. Nominativus casus enim melius convenit, & agnoscunt eum edd. Ald. Camot. Iunt. Basil. Hilden.

§. 20. Οὐδὲ μᾶλλον) Edd. Ald. Camot. Iunt. Basil. Hilden. οὐδὲν μᾶλλον. Minus bene, norante iam Pacio.

In Cod. Palat. post ultima paragraphi verba καὶ τὸ ἥττον, teste Pacio, adduntur haec: οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο ἰδίον τῆς οὐσίας τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι αὐτὴν τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. καὶ γὰρ τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. quae tamen verba, ut recte Casaubonus monuit, ex ora libri in textum irreperunt; nam excerpta sunt ex Ammonii Hermeae commentario, quem vide fol. 20, b. lin. 27. Διατί δὲ, inquit interpres, μὴ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰδίων ἔλεγε (Aristoteles) πρὸς τῷ τέλει, ΟΤΚ ΙΔΙΟΝ ΔΕ ΤΟΥΤΟ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ; — ἐδείξε δὲ μικρῷ πρότερον, μήτε τῇ οὐσίᾳ, μήτε τῷ ποσῷ ὑπάρχειν τὴν ἐναντίον. ἡμῖν κατέλειπε τοῦτο συναγαγεῖν, καὶ προσυπακούσαι, ὅτι οὐ μόνον οὐσία ὑπάρχει τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον, ἀλλὰ καὶ τῷ ποσῷ.

§. 21. Ὅσα μὴ εἰσιν οὐσίαι) Sic emendasse videtur Iul. Pacius, & hoc loco, & paulo infra, ubi eadem verba iterum occurrunt: nam in prioribus edd. utrobique legitur singulariter ὅσα μὴ ἔστιν οὐσία. Vetus interpres Latinus lectionem Pacianam expressit. Mihi altera magis arridet.

532 ANIMADVERSIONES CRITICAE

οὐκ ἔστι) Edd. Ald. Camot. Iunt. οὐ λέγεται. Baf. & Ifingr. οὐκ ἔσται.

§. 22. Τοῦ καθῆσθαι) Ed. Ifingr. τὸ καθῆσθαι. Melius forsitan.

Ἀληθῶς δοξάζη) Reposui ἀληθῶς ex edd. Ifingrin. & Hilden. pro vulgato ἀληθές. Vetus interpres: vere *putat*; sequitur etiam ψευδῶς.

Δεκτικά ἐστί) Edd. Ald. Camot. Iunt. δεκτικά εἰσι. Minus bene.

Ἐκ θερμοῦ γενόμενον μετέβαλλεν ἡλλοίωται γάρ· καὶ μέλαν ἐκ λευκοῦ, καὶ σπουδαῖον ἐκ φαύλου) Edd. Ald. Camot. Iunt. ἡλλοιοῦται γάρ καὶ μ. ε. λ. κ. σ. ε. φ. ita ut ἡλλοιοῦται non ad antecedentia, sed ad sequentia referendum sit. Edd. Baf. Ifingr. Hilden. & Sylb. habent ἐκ θερμοῦ γενόμενον, μετέβαλλεν, ἡλλοίωται (Ifingr. ἡλλοίωτο) γάρ κ. τ. λ. Edd. Pacianae & Casaub. ἐκ θ. γινόμενον μεταβάλλει ἡλλοιοῦται γάρ. καὶ μ. κ. τ. λ. Vetus interp. Lat. ante oculos habuit lectionem, quam secundo loco adduximus; vertit enim: *frigidum de calido factum mutatum est; alterum enim factum est nigrum ex albo* &c. in qua eius versione posterius membrum cum antecedenti plane non cohaeret, & sensu paene destitutum est. Nos tamen hanc ipsam lectionem exhibuimus ut optimam nobis visam, verum interpunctione ad mentem Pacii facta, qui τὸ ἡλλοίωται ad antecedentia spectare recte animadverterat, & mutato tempore aoristo μετέβαλλεν in imperfectum. Eodem modo lectionem iam constituerat Ammonius fol. 21, b. lin. 23. Sensus totus loci nostra sententia hic est: *Frigidum enim e calido factum mutabatur; nam alteratum est; & nigrum ex albo* (factum mutatur), & *bonum e malo*, quoniam nempe utrumque mutatione alteratur.

Κινουμένου) Ita Ammon. Herm. & omnes editt. Graecae, praeter Ifingrin. & Hildenianam, in quibus legitur *κινήθέντος*. Pro πάντῃ Sylburgius maluit πάντως.

Τὸ ἐναντίον) Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. τὰ ἐναντία.

Κινήθέντος) Codd. q. Pac. κινουμένου.

Ψευδὴς γίνεταί) Edd. Ald. Camot. Iunt. ψευδὴς λέγεται. Vetus tamen interpres Latinus: *falsa fit*.

Τὸν λόγον) Ed. Ifingr. ante τὸν λόγον inserit articulum τὸ.

Τῶ αὐτῶν δεκτικῶν εἶναι τῶν ἐναντίων) Sic recte legitur in margine editionis Ifingrinianae. Lectionem recepit Pacius, quem Casaubonus secutus est. Edd. Ald. Camot. Iunt. Ba-

fil. Hilden. Sylburg. τῷ αὐτὸς δεκτικὸς εἶναι τ. ε. In MS. Pacii: τῷ αὐτὰ δεκτικὰ εἶναι τοῦ ἐναντίου.

Μηδενὸς [ἐναντίου] Abest ἐναντίου a MS. Pacii. Recte. Vetus quoque interpret illud non expressit.

Ῥγείαν) Ed. Hilden, incontracte ὕγείαν.

C A P. I V.

§. 2. Vox οἶον, quae bis in hac paragrapho occurrit, abest a MS. Pac.

§. 3. Οἶον τὰ πέντε εἰ ἔστι τῶν δέκα μόρια) Pro μόρια edd. Ald. Camot. Iunt. Hilden. habent μόριον. Pristinam tamen lectionem solus expressisse videtur vetus interpret Latinus; is enim vertit: ut quinque & quinque cum sint ad decem particulae. Igitur μόρια retinendum erit numero plurali, verum post τὰ πέντε inferendum καὶ τὰ πέντε, sicuti in sequentibus: πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτεται τὰ πέντε καὶ τὰ πέντε, quae quidem verba καὶ τὰ πέντε cum hic statim repeterentur, supra facile a librario dormitante praetermitti potuerunt.

Ἄλλ' αἰ διώρισταί) Ita emendavit Pacius, secutus edit. Ifingrinianam. Eandem lectionem agnoscit quoque vetus interpret. Edd. Ald. Camot. Iunt. Hilden. ἀλλὰ διώρισταί, omisso αἰ.

§. 4. Τὸν μετὰ φωνῆς λόγον γινόμενον) Codd. q. Pac. αὐτὸν τὸν μετὰ φωνῆς λεγόμενον.

§. 5. Συνεχῆς) Codd. q. Pac. συνεχές.

Λαβεῖν κοινὸν ὅρον) Ed. Ifingr. post λαβεῖν addit καὶ ἀποδοῦναι, ut §. 9.

Πρὸς ἡν) Codd. q. Pac. πρὸς ἃ.

§. 8. Κεῖται πού) Pro πού quidam Codd. Pac. habent οὐ. ed. Ifingr. ἔπου.

Κεῖται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ) Ed. Ifingr. post κεῖται inferit ἐν τῇ γραμμῇ.

Ἐκαστον πού κεῖται) Codd. q. Pac. οὐ κεῖται.

Ἐπιδείξαι) Sic habent edd. Hilden. Basil. Pacianae, Sylburg. & Casaub. Edd. vero Ald. Camot. Iunt. ἀποδείξαι. Vetus interpret lectionem expressit, quam etiam Codd. q. Pac. habent, ἐπιβλέψαι. Vertit: in numero nemo poterit perspicere.

Θέσιν τινὰ ἔχει) Codd. q. Pac. addunt τὸν μορίων.

Ὁμοίως) Edd. Hilden. Sylburg. Pac. ὡσαύτως.

Ῥπομένει τῶν μορίων) MSS. Pac. addunt αὐτοῦ (τοῦ λόγου).

Ἄλλ' εἰρηται τε, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι τοῦτο λαβεῖν) *Nesciō vox missa reverti*. Plerique interpretes sensum non ceperunt.

§. 9. Ὅση — εἶη, τοσούτον — φήσκειν ἂν εἶναι) Edd. Ald. Camot. Iunt. Ilingr. Hilden. ἢ pro εἶη habent, omisso etiam sequente *αν*. Codd. q. Pac. φησὶν εἶναι.

§. 11. Λέγοιτο) Codd. q. Pac. ἐλέγετο.

Πολλὰ πλείους αὐτῶν ὄντας) Abest αὐτῶν a MS. Pacii.

§. 12. Θεωρεῖται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν) Ed. Ilingr. Σ. καὶ τὸ μέγα.

§. 14. Συμβαίνει γὰρ τὸ αὐτὸ) Ed. Ilingr. συμβαίνει γὰρ ποτε τὸ αὐτό.

Δεκτικὴ μὲν γὰρ) Abest γὰρ a MS. Pac.

Ἄλλ' οὐ τις) Ita legunt edd. Ald. Camot. Iunt. Ilingr. & Pac. Reliquae, Basil. Hilden. Sylb. habent οὐ τι. Casaubonus iam priorem lectionem praetulit.

Τῶν ἄλλων οὐδέν) Ed. Ilingr. post οὐδέν inferit relativum δ, subaudito ante relativum substantivo verbo ἔστιν.

§. 15. Ὑπάρχειν) Codd. q. Pac. εἶναι.

Τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω) Sic habent Ammon. Herm. Simplicius, & editt Graecae omnes. Codd. q. Pac. πρὸς τὸ κάτω, quam lectionem quoque ante oculos habuit vetus interpres, qui vertit: *Sursum nam ad id quod deorsum est contrarium ponunt* —.

Τοῦ μέσου) Codd. q. Pac. τῷ μέσῳ dativo casu.

§. 16. Ἐτ-ρον ἐτέρου μᾶλλον δίπηχυ) Ed. Ilingr. μᾶλλον καὶ ἥττον δίπηχυ.

Οὐδ' ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ οἷον τὰ τρία τῶν πέντε οὐδὲν μᾶλλον πέντε ἢ τρία λέγεται, οὐδὲ τὰ πέντε τῶν τριῶν) Quamvis in lectione vulgata & interpretes Graeci & editiones Graecae omnes conspirent, locus tamen mendo aliquo laborat: aut luxatus est, aut verba transposita sunt, aut irrepsere quaedam huc non pertinentia. Aristoteles exempla afferre vult, quibus illustretur assertum, Quantum nec magis nec minus recipere, ne in numero quidem. Iam vero quae in textu leguntur, ad assertum illud plane non quadrant, neque etiam verbis sensus integer satis inest. *Tria*, ita textus verba sonant, *non magis, quam quinque, dicuntur quinque vel tria, nec quinque magis quam tria*. Dicendum potius fuisset: *quinque non magis aut minus, quinque dici, quam tria, tria*. Locum corruptum esse, apparet insuper ex lectionis dissenso in Codd. q. Pac. & in vetere Latina versione. Codd. habent: οἷον τὰ τρία τῶν πέντε οὐδενὶ μᾶλλον

τρία τῶν πέντε λέγεται, οὐδὲ τὰ τρία τῶν τριῶν. Vetus interpres ita vertit: *neque in numero, ut ternarius & quaternarius. Nihil enim magis ternarius dicitur, quam quaternarius, nec tria potius quam tria dicuntur.* Non ausus sum aliquid in textu mutare, cum non nisi ex mera coniectura mutari possit; legendum tamen esse puto: οἶον τὰ πέντε οὐδὲν μᾶλλον πέντε λέγεται, οὐδὲ τὰ τρία τῶν τριῶν.

§. 17. Ἐκαστον γὰρ) Codd. q. Pac. ἑκαστα γάρ.

Ἰσός τε) Dictionem encliticam τε addiderat Sylburgius e MSro Pacii: quam igitur, cum eam Casaubonus omisisset, restituiimus.

Ἰσά τε καὶ ἀνισα) Edd. Ald. Camot. Iunt. Basil. Hilden. Sylburg. singulariter ἴσόν τε καὶ ἀνισον. Vetus quoque interpres: *aequale & inaequale dici.* Secuti tamen sumus Pacii emendationem, Codicum auctoritate factam, & Casaubono approbatam, cum antecedit in plurali: ὅσα μὴ ἴσσι ποσά.

Τὸ λευκὸν ἴσόν τε καὶ ἀνισον οὐ πᾶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅμοιον ἢ ἀνόμοιον) Post οὐ πᾶν Codd. q. Pac. & editt. Ifingr. Hilden. addunt λέγεται, vix ab Aristotele adiectum, sed probabiliter ex antecedentibus a librario quodam repetitum. Nos illud non recepimus, quoniam facile subintelligitur. In sequentibus deest μᾶλλον in edd. Ald. Camot. Iunt.

C A P. V.

§. 2. Ἐπιστήμη, αἰσθησις) Deest vox αἰσθησις omnino apud vet. interpretem Latinum & in editt. Ald. Camot. Iunt. Pac. Bas. pr. Inferenda tamen utique erat, cum eam in Codice suo legerit Ammonius, qui locum ita affert fol. 26, b. lin. 35: Οἶον ἔξῃς, διάθεσις, ἐπιστήμη, αἰσθησις, θέσις. In edd. Ifingr. Hilden. & Casaub. αἰσθησις ante ἐπιστήμη exhibetur, quem verborum ordinem Ammonii auctoritate mutavi. Ceterum, quo tibi magis adhuc persuadeas, vocem vix abesse debere, cf. infra § 8. 19.

Αὐτὰ, ἄπερ) Sic habent edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Vulgo: τοῦτο, ὅπερ. Minus bene. Legitur & paulo inferius αὐτὰ, ἄπερ.

§. 3. Ἔστι δὲ) Codd. q. Pac. ἔτι δέ.

Ἡ δὲ θέσις) Edd. Ald. Camot. Iunt. pluraliter αἱ δὲ θέσεις, minus apte. Singularem agnoscunt omnes editt. reliquae, nec non Ammonius & vetus interpres Latinus.

536 ANIMADVERSIONES CRITICAE

§. 4. Ἐκάτερον τῶν πρὸς τι ὄν) Sic dedi Ammonium secutus, qui habet hanc lectionem fol. 27, a. lin. 15. Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. ἐκάτερον ὃν τῶν πρὸς τι. Baf. pr. Pac. Sylb. Casaub. ἐκάτερον αὐτῶν πρὸς τι ὄν. Hild. ἐκ. αὐτ. τῶν πρὸς τι ὄν. Lectionem Pacianam expressit vetus interpres Latinus.

§. 5. Ὑπάρχει ἐναντιότης) Hanc lectionem tuentur Ammonius (fol. 27, a. lin. 22: οὐ πάντα δὲ τὰ πρὸς τι ἐπιδέχεται ἐναντιότητα), & vetus interpres Latinus: *non autem in omnibus rebus inest contrarietas*. Receperunt eam edd. Ifingr. Pac. Hilden. & nos quoque restituiimus, cum in edd. Bai. pr. & Sylb. legeretur minus recte τὰ ἐναντία secundum fidem edd. Ald. Camot. Iunt. Omisit Casaubonus articulum τὰ.

§. 6. Ἴσον καὶ ἄνισον) In hac lectione omnes edd. consentiunt. Argutatur Simplicius, ubi legi mavult ἀνισαίτερον, quod antiquiores Codd. quidam agnovisse videntur, nam Iamblichus quoque in explicando comparativo versatus est. V. Simplic. fol. 45, a. lin. 40. Cf. Ammon. fol. 27, b. lin. 10.

Ἐτάτερον τῶν) Ita reposui pro vulgato αὐτῶν V. supra §. 4.

§. 9. Τὸ πτερὸν αὐτῆς) Vulgo τὸ πτερὸν αὐτοῦ. Nos tamen femininum restituiimus, quod etiam Pacius iubebat, & legitur in edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr.

§. 11. Λάβοι) Ammonius fol. 28, a. lin. 45, λάβη.

§. 12. Ἀποδιδῶται) Casaub. in marg. ἀποδιδῶ τις. Eadem pro ἀποδιδῶται infra etiam habet ed. Ifingr.

Πρὸς αὐτὸ, ὅ) Abest αὐτὸ a MS. Pacii, quare Sylburgius illud uncis compescuit.

Ὅτι οὐδὲ) Excidit οὐδὲ in edit. Casaub. haud dubie operarum peccato.

Πρὸς αὐτὸ, ὅ) Ammonius fol. 28, b. lin. 12, pluraliter πρὸς αὐτὰ, ἃ.

Τῶν τοιούτων, οὐκ ἀντιστρέφει) Post ἀντιστρέφει edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. addunt: οὐδὲ γὰρ δυνατόν λέγειν, ὃ ἄνθρωπος δούλου ἀνθρώπος. Desunt tamen haec verba apud veterem interpretem Latinum, & eiecit ea quoque e textu Pacius, nec ceteri editores ea receperunt. Utrique salvo sensu abesse possunt, quippe quae facile subintelligantur.

§. 13. Ἐὰν μέντοι) Edd. Baf. & Sylburg. μέν.

Πρὸς τὴν δεσπότην λέγεται) Sic recte edd. Ald. Camot. Iunt. Vulgo aut omisso articulo τὴν, aut verbo λέγεται in indicativo, qui vix ferendus, cum praecedat εἰν.

'Απάντων) Abest a MStis, teste Pacio.

Πρὸς αὐτὸν ῥηθήσεται) Edd. Ald. Camot. Iunt. Baf. pr. Sylb. πρὸς αὐτό. Quod nos dedimus, tuentur edd. Pac. Hilden. Casaub. Requiritur masculinum αὐτὸν, quoniam hoc ad antecedens δεσπότην referendum est.

§. 14. Πρὸς αὐτὸ) Casaub. in margine: πρὸς αὐτόν. Mihi nus bene.

Οὐδὲ δοῦλός ἐστιν) Edd. Ifingr. Hilden. δοῦλος ἔτι ἔσται.

Πτερωτὸν εἶναι) Edd. Ald. Camot. Iunt. πτερωτῶ εἶναι, quod Sylburgius praetulit, qui etiam, ut lectio vulgata sensum praebeat integrum, post πτερωτὸν saltem αὐτὸν inferendum esse, arbitratu est. Mihi autem haec additio non necessaria videtur.

§. 15. Ἀποδιδόναι) Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. ἀποδοῦναι.

Λέγεται) Edd. Ifingr. δέδοται.

§. 16. Ἀληθές ἐστιν) Post haec verba edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. Sylb. addunt: ἐπ' ἐνίων δὲ οὐκ ἀληθές, quae, ut glossam, eiecit Pacius. Cf. §. 17.

Οὐκ ἔστιν ἡμῖν — οὐκ ἔστι διπλάσιον) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. utrobique ἔσται.

§. 17. Γινομένην) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. γενομένην. Vulgatum melius convenit.

§. 18. Οὐδενὸς γὰρ ἔτι ἔσται ἐπιστήμη) Absunt haec verba ab editt. Baf. pr. Hilden. Pac. Sylb. Casaub. nec vetus interpretes Latinus ea expressit; verum leguntur in MStis Pacianis, & in edd. Ald. Camot. Iuntina, & Ifingr. quare equidem, cum insuper argumentatio proposita iis aegre careat, non dubitavi quin ea in textum revocarem.

Οὐκ ἔστιν οὐδέπω, αὐτὸς δὲ) Restitui pristinam lectionem edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Male vulgo: οὐκ ἔστιν οὐπω, αὐτὸς δὲ. Spectat αὐτὸς ad antecedens τετραγωνισμὸς, non ad subsequens ἐπιστητόν.

Οὐκ ἔσται) Ifingr. οὐκ ἔτι ἔσται.

§. 19. Ἀγαιρεῖται) Codd. q. Pac. in praeterito ἀνήρηται, uti & bis paulo post pro praesenti eiusdem verbi praeteritum agnoscunt.

Αἰσθητῶν καὶ τὸ) Omissum est καὶ in edd. Ald. Camot. Iunt.

Αἰσθησις μὲν ἀναιρεῖται· αἰσθητὸν δὲ ἔσται, οἷον σῶμα.) Ad haec verba notat Sylburgius: Consentient hic Camotiana & Paciana editio, sed procul dubio verior est lectio, quam vetustior editio Veneta (Ald. mai.) & Ifingr. habent: αἰσθησις μὲν ἀναιρεῖται, αἰσθητὸν δ' οὐ. αἰσθητὸν δὲ ἔστι σῶμα, οἷον θερμὸν κ. τ. λ. Equidem istam lectionis diversitatem in ed. Ald. maiori & in Ifingr. non reperi, adeoque Sylburgium, virum κριτικώτατον, errore quodam oculi, in aliam textus lineam directi, deceptum esse puto. Neque etiam medicina ad vulgaram lectionem opus est. Pro ἔσται, οἷον σῶμα, ut dedi secundum Casaubonum & reliquos, ed. Ald. habet ἔσται σῶμα, οἷον κ. τ. λ. qua tamen vocis σῶμα transpositione sensus perit.

Ὅσα ἔστιν) Codd. q. Pac. ἅπερ ἔστι.

§. 20. Ἄμα γὰρ τῷ ζῳῷ γίνεται καὶ ἡ αἰσθησις) Ita habent edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. melius utique, quam quod vulgo legitur: ἅμα γὰρ ζῶν τε γίνεται καὶ αἰσθησις.

§. 23. Οὐ μὴν γε ταῦτόν ἐστι τὸ πρὸς τι αὐτοῖς εἶναι τῷ αὐτῷ, ἅπερ ἔστιν, ἐτέρων λέγεσθαι) Sensus est: Non idem est, alicui inesse aliquid relati, &c: aliquid id ipsum, quod est, de alio dici. *Etwas kann in Beziehung auf ein anderes relativ seyn, ohne dass es darum selbst von dem andern praedicirt wird.* Nostram lectionem sequuntur edd. Pac. Bas. pr. Sylb. & Casaubon. Transmutato casuum ordine in edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. legitur: οὐ μὴν γε ταῦτόν ἐστι τῷ πρὸς τι αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτῷ κ. τ. λ. Sensus eodem redit. Ammonius fol. 31, a. lin. 3 a fine pro γε ταῦτόν habet τοῦτό γε quod paulo durius est; non enim tam facile τοῦτο iungas cum τῷ αὐτῷ λέγεσθαι, quam ταῦτόν. Hanc tamen lectionem expressit vetus interpres Latinus: *non tantum hoc eis est esse ad aliquid, quod ea ipsa, quae sunt, aliorum dicuntur.*

§. 24. Εἰ πρὸς τί πως ἔχει) Ed. Camot. Iunt. Ifingr. Bas. pr. Sylb. πρὸς τί τό πως ἔχει. Pacius pro τό πως legit τοῦτο. Enimvero τὸ ante πως omnino eiiciendum: deest in Aldina, & omiserunt illud iam Hildenius & Casaubonus.

§. 25. Εἰ ἔστι διπλάσιον ὅλως) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. εἰ διπλάσιόν ἐστιν ὅλως.

Εἰδέναι. [διὰ ταῦτά] Ita legi & interpungi debet secundum Ammonium (fol. 31, b. lin. 38), apud quem διὰ ταῦτά abest, quo sensus turbatur. Editt. Ald. Camot. Iunt. Basil. pr. Hilden. Sylb. habent διὰ ταῦτα. Edd. Ifingr. Pac.

Casaub. contra exhibent διὰ ταῦτά. Enimvero, si illo modo, si hoc scribas, si ad antecedentia, si ad sequentia, verba διὰ ταῦτα referas, semper oratio illis redditur impedita. Quare equidem ea e textu exfulare oportere centeo. Totus omnino locus inde ab his verbis usque ad ὅστε φανερόν, interpolationem redolet argutantis cuiusdam interpretis, quem ex antiquissimis fuisse probabile est, cum iam Ammonius locum in Codd. suis invenerit. Desideratur etiam locus, quod ad coniecturam meam haud levis momenti est, in *vetusta versione Latina*. Quod si legendum cum omiseris, omnem orationem multo melius procedere senties. Noli tamen mihi tantum sumere, ut suspecta uncis secluderem. Ceterum ante οὐκ ἐπιστήμη Ammonius & aliae editt. καὶ inseruerunt, quod Casaubonus expunxit, uti quoque pro ὀρισμένως passim ἀφωρισμένως legitur.

§. 26. Οὐκ ἀναγκαῖον) Isingr. οὐχ ὀρισμένως ἀναγκαῖον εἶδέναι.

§. 27. Περὶ τῶν τοιούτων) Edd. Ald. Camot. Iunt. ὑπὲρ τῶν τοιούτων.

Ἐπεσκεμμένον) Codd. q. Pac. ἐπεσκεμμένους. Ed. Hilden. post ἐπεσκεμμένον addit περὶ αὐτῶν, quod abundat.

C A P. V I.

§. 1. Εἶναι λέγονται) Abest εἶναι a MS. Pacil, quare iam Sylburgius illud uncinis circumscripsit.

§. 4. Τῷ χρονιώτερον εἶναι καὶ μονιμώτερον) Ed. Isingr. in margine habet: τῷ μονιμώτερον εἶναι καὶ πολυχρονιώτερον.

Τῶν παραμονιμωτέρων εἶναι καὶ δυσκινήτων) Ammon. fol. 33, b. lin. 10, τῶν παραμονιμῶν εἶναι καὶ δυσκινήτων. Sic etiam margo ed. Isingr. & vetus interpres: *Scientia videtur esse permanentium, & eorum, quae difficile moventur*. Edd. Ald. Camot. Iunt. Isingr. τῶν παραμονιμωτέρων εἶναι καὶ χρονιωτέρων. Non tanti est, ut lectionem vulgatam mutemus.

Οὐκ εὐκίνητον δοκεῖ εἶναι, οὐδ' εὐμετάβολον) Ita dedit Pacius, quem Sylburgius & Casaubonus secuti sunt. In. edd. Ald. Camot. Iunt. Isingr. pluraliter οὐκ εὐκίνητα δοκεῖ εἶναι οὐδ' εὐμετάβλητα. Minus bene, si ea ad ἡ ἀρετὴ referas. Ed. Hild. pro εὐμετάβολον habet εὐμετάβλητον.

Ψυχρότης) Ald. Camot. Iunt. Isingr. Hilden. κατὰ ψυξίς. minus apte, ut recte monuit Sylburgius.

Συμπεφυσιωμένη καὶ ἀκίνητος) Edd. Ald. Camot. Iunt. συμπεφυσιωμένη, (*affectio*) *connata*; ed. Ifingr. συμφυσιωμένη, *connascens*; male. Ceterum omnes agnoscunt verba καὶ ἀκίνητος. MS. Pacii, & Hilden. habent πεφυσιωμένη, *in naturam versa*, sive, ut vetus interpres, *in naturam translata*: recte igitur Pacius & seriores editores legunt συμπεφυσιωμένη: nam τὸ σύν facile excidere potuit. Iidem autem una cum vetere interprete tuentur καὶ ἀνίατος, *insanabilis*, pro καὶ ἀκίνητος, quod ferri posset, si de solo morbo, ut affectione, loqueretur Aristoteles; cum tamen de *affectionibus omnino* loquatur, lectio καὶ ἀκίνητος utique praeferenda est. Interea explicatione non indiget, qui factum sit, ut καὶ ἀκίνητος in καὶ ἀνίατος mutaretur; mentio enim iniecta est morbi, ut affectionis, paulo ante, qua inductus aliquis & hoc loco pro καὶ ἀκίνητος censuit καὶ ἀνίατος scribendum esse, quandoquidem ἀκίνητος de morbo non videbatur dici concinne satis posse.

Προσαγορεύοι) Ald. Camot. Iunt. προσαγορεύσει.

§. 5. Τῷ τὴν μὲν εὐκίνητον εἶναι, τὴν δὲ) Ita habent edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Pac. Hilden. Casaub. Edd. Baf. pr. & Sylb. τῷ τὸ μὲν εὐκίνητον εἶναι, τὸ δὲ πολυχρονιώτερον, καὶ δυσκινήτοτερον.

§. 6. Διάκεινται γέ πως) Addidi dictionem encliticam γε ex editr. Ifingr. & Hild. quoniam sensus meus eam requirebat. Ald. Camot. Iunt. διάκεινται γε, neglecto πως. Reliquae habent διάκεινται πως.

Κατ' αὐτὰς) Subiunxit his Boëthus verba, quae etiam paulo ante §. 5 leguntur, ἢ χειρόν, ἢ βέλτιον. Eadem in Codd. quoque occurrisse, testatur vetusta versio Latina, quae habet: *qui enim retinent habitum, ad ea κατ' αὐτὰ, ut in ed. Baf. pr.) quodammodo dispositi sunt* vel peius, vel melius.

§. 7. Μηδὲν πάσχειν ῥαδίως) Abest μηδὲν a MS. Pacii.

Δύναμιν ἔχειν τοῦ) Ed. Ifingr. post δύναμιν ἔχειν addit φυσικὴν.

§. 8. Καὶ πάθη) Margo ed. Ifingr. ἢ καὶ πάθη.

Τοιαῦτα) Codd. q. Pac. τοιάδε.

§. 9. Αὐτὰς) Ita reposui pro vulgato αὐτὰ, quod ut aperte vitiosum Pacius iam emendaverat.

Γλυκύτητα δεδέχθαι — λευκότητα δεδέχθαι) Sic utique legendum est, non ut vulgo in praesenti, δέχεσθαι. Mel non dicitur dulce, quod dulcedinem recipiat, sed quod eam iam receperit; nec corpus album dicitur album, quod albe-

dinis *capax* sit, sed quod ea iam *praeditum* sit. Agnoscunt quoque praeteritum *δεδέχθαι* edd. Ald. Camot. Iunt. Isingrin. Hilden.

Τὸν ἄλλων ἔχει) Abest ἔχει ab edd. Ald. Camot. Iunt. idcirco iam unciis seclusum a Sylburgio.

§. 11. Εἰρημένοις) Codd. q. Pac. *προειρημένοις*.

Ἀπὸ πάθους) Ald. Camot. Iunt. Isingr. ὑπὸ πάθους. Sed lectio vulgata bene se habet: occurrit & infra §. 13, ἀπὸ παθῶν γεγίνηται, ἀπὸ συμπτωμάτων γεγίνυνται.

Γεγονέναι) Codd. q. Pac. *γεγενῆσθαι*.

Ὅτι μὲν οὖν) Ald. Camot. Iunt. Isingr. ὅτι μὲν γάρ.

Ἐρυθρὸς ἐγένετο) Codd. q. Pac. *γίνεται*. Melius forte.

Τοιούτων τι παθῶν) Ald. Camot. Iunt. Isingr. ante παθῶν inferunt *συμπτωμάτων*, ἢ & Hilden. post *πέποιθεν* addit: ἔκ τινων φυσικῶν συμπτωμάτων.

Γίνεσθαι) Ald. Camot. Iunt. Isingr. *γενέσθαι*.

§. 12. Ποιότητες λέγονται) Ald. Camot. Iunt. Isingr. Hilden. singulariter *ποιότης* λέγεται, nescio an melius.

Κατὰ ταύτας) Codd. q. Pac. *κατὰ ταῦτα*.

Ἡ διὰ καῦμα ἢ τι τοιοῦτο) Hic locus mendo laborabat, quod veteris Latini interpretis ope feliciter me sustulisse puto. In edd. Basf. pr. & Sylb. legitur: *διὰ καῦμα τὸ αὐτὸ τοιοῦτο*, & in ed. Hilden. *τοῦτο* pro *τοιοῦτο*, sensu inepto, ut statim apparet. Edd. Ald. Camot. Iunt. Isingr. Pac. Casaub. habent: *διὰ καῦμα τῷ αὐτῷ συμβέβηκε*, parum concinne, quandoquidem nec in antecedentibus, nec in iis, quae sequuntur, occurrit, ad quod ὁ αὐτὸς referatur. Igitur lectionem in textum recepi, a vetere interprete Latino expressam, quam unice veram esse, ipsa res docet. Verba vetustae versionis sunt: *sive propter aegritudinem longam vel propter aestum*, aut aliquid tale, *contingit* &c.

Παραμένουσι ποιότητες) Ald. Camot. Iunt. Isingr. post *παραμένουσι* addunt *παθητικά*.

Κατ' αὐτὰς) Ald. Camot. Iunt. Isingr. Basf. pr. Hilden. *κατὰ ταύτας*.

Ἀλλὰ μάλλον πεπονθέναι τι) Sic recte lectionem constituit Pacius. Ald. Camot. Iunt. Isingr. Basf. pr. Hilden. τῷ πεπονθέναι τι. Perperam.

§. 13. Ποιότητες λέγονται) Ambae edd. Venet. Iunt. Isingrin. Hilden. addunt *καὶ αὐταί*.

Κατ' αὐτὰς) Codd. q. Pac. *καὶ κατὰ ταύτας*.

Ἀκίνητοι) Ald. Camot. Iunt. Isingr. Basf. Hild. *δυσκίνητοι*.

Ταχὺ ἀποκαθισταμένον) Ita edd. Ifingr. Pac. Casaubi: Reliquae habent καθισταμένον sed legitur supra quoque: ῥαδίως ἀποκαθίστανται — ταχὺ ἀποκαθισταμένον.

Ὀργιωτέρος γίνεται) Codd. q. Pac. ἐστὶν pro γίνεται.

Ἄλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι) Edd. Ald. Camot. Iunt. Baf. pr. Ifingr. Hild. iterum τῷ πεπονθέναι τι. Male; v. supra §. 12.

§. 14. Ὑπάρχουσα μορφή) Post μορφή addendum censuit Pacius, ὅσον τρίγωνον καὶ τετράγωνον, quoniam infra Aristoteles his figuris, ut exemplis, utitur ita, quasi earum iam meminisset. Verum nec interpretes Graeci, nec Codd. nec vetus interpres Latinus, nec edd. haec verba agnoscunt; quare ea textui inferere non ausus sum, et si locum illis in textu deberi ipse non dubitem.

Εἴ τι τούτοις) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. post εἴ τε addunt ἄλλο.

§. 15. Διαίρεσως) Ald. Camot. Iunt. διαθέσεως. Minus bene. Nostram lectionem tuentur quoque Ammonius fol. 36, a. lin. 4, & vetus interpres Latinus: *aliena haec putantur esse a divisione, quae circa qualitatem est.*

Πυκνὸν μὲν γὰρ) Addunt λέγεται edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. quod tamen non necesse est ut addas, cum πυκνὸν & reliqua iungenda sint cum antecedentibus δέσιν φαίνεται δηλοῦν.

Σύνεγγυς εἶναι ἀλλήλοις) Codd. q. Pac. ἀλλήλων.

§. 16. Οὗτοι εἰσι) Ald. Camot. Iunt. Baf. Hilden. Sylb. τοσοῦτοι εἰσι. Ut nos dedimus, legitur in marg. ed. Ifingr. & in Pacianis; melius utique.

§. 17. Ταῖς ποιότησιν) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. singulariter: τῇ ποιότητι. Male. Sequitur ἀπ' αὐτῶν.

Οὐκ ἐνδέχεται παρὸνύμως) Post ἐνδέχεται insertum habent τὰ λεγόμενα edd. Ald. Camot. Iunt. Baf. pr. Ifingr. Hild. Sylb. quod tamen cum abundet, & insuper a MSs abest, Pacius & Casaubonus illud e textu eliminarunt.

Ταῖς δυνάμεσι) Ed. Ifingr. addit ταύταις, non itidem edd. Venetae, ut Sylburgius monuit.

Πυκτικὴ γὰρ) Ed. Ifingr. cum articulo, ἡ πυκτικὴ.

Οἱ διακείμενοι) Codd. q. Pac. διάθεσιν ἔχοντες.

§. 19. Συμβαίνει) Codd. q. Pac. pro συμβαίνει habent ἐστὶ. Ab aliis, ut & ab edit. Hildeni utrumque abest, quare illud uncinis compescui.

§. 20. Προχειριζομένῳ) Codd. q. Pac. προχειριζομένων, ut supra cap. III, §. 5: φανερόν δὲ τοῦτο ἐκ τῶν καθέκαστα προχειριζομένων.

Οἶον, εἰ ἔστιν) Idem omittunt ei.

§. 21. Τὰ ποιᾶ) Idem singulariter τὸ ποιεῖν. Sic & Ammon. fol. 37, a. lin. 21.

Καὶ αὐτὰ) Codd. q. Pac. & ed. Hilden. καὶ ταῦτα. Ammon. l. i. habet καὶ αὐτὸ δὲ ἑαυτῷ.

Ἐπίδοσιν) Ita interpretes Graeci & editt. omnes praeter Hilden. quae habet ἐπίτασιν.

§. 22. Ἐτέρου ἔχειν) Ἐχεῖν abest a MS. Pac. Sylburgius uncinis iam circumscripsit.

Γραμματικὴν) Ed. Ifingr. Hild. γραμματικὴν γραμματικῆς.

§. 25. Ἡ καθ' ὃ ποιεῖν ἐστίν) Edd. Ifingr. & Hild. ἀλλ' ἢ καθό.

§. 26. Ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων) Sic Ammon. fol. 37, b. lin. 48, & edd. Basf. pr. Pac. Sylb. Casaub. Vetus interpres: *paene omnibus talibus*. Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. ἐπὶ πασῶν τῶν ποιότητων. Hilden. vitiose ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων ποιότητων.

Λεγόμεθα δὲ ποιοῖ) Edd. Ifingr. & Hilden. λεγόμεθα δὲ γὰρ π.

Ταύτας γὰρ καὶ ἔχομεν) Eaedem addunt τὰς ἐπιστήμας.

Εἰ τυγχάνοι) Ald. Camot. Iunt. Hilden. τυγχάνει. Ed. Ifingr. τύχοι.

CAP. VII.

§. 5. Ἐν ἀγορᾷ) Absunt haec a MS. Pac.

§. 6. Τὰ εἰρημένα) Codd. q. Pac. τὰ προεξημένα.

CAP. VIII.

§. 2. Λέγεται δὲ) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. λέγεται γάρ. Minus bene.

§. 4. Διπλάσιον τοῦ ἡμίσεος — διπλάσιον λέγεται) Absunt verba τοῦ ἡμίσεος & λέγεται a MS. Pac. λέγεται non agnoscunt quoque edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Igitur exemplum Sylburgii, qui uncinis ea compescuit, secutus sum.

§. 5. Ἐναντία μέντοι) Codd. q. Pac. ἐναντίας μέντοι.

Οὗτε τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος λευκὸν, ἀλλὰ ἐναντίον) Considerantur haec in edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. & sane abundant.

§. 6. Θάτερον ὑπάρχειν) Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν. Eadem lectio mox bis repetitur.

Ἐν τῷ τοῦ ζώου) Ald. Camot. Iunt. Hilden. omisso ἐν.

Ἐν σώματι πέφυκε) Edd. omnes, praeter Sylburg. & Casaub. ἐν σώματι ζῶου πέφυκε ζῶου tamen, cum a MSis Pacii, & a vetere versione Latina absit, recte Casaubonus e textu eiecit. Apparet, fuisse illud ab imperito vel dormitante librario ex superioribus repetitum; nam in sequentibus semper de corpore simpliciter sermo est, in quod quidem non cadat, ut necessario aut album aut nigrum sit.

Ὡν κατηγορεῖται) Edd. Ifingr. & Hilden. ὧν ἂν κατηγορεῖται. Non hanc, ut Sylburgius monet, sed vulgatam lectionem sequuntur edd. Ald. Camot. & Iunt. Eadem tamen agnoscunt praepositionem ἐν ante ἐκείνοις, quod praecedit, ut supra §. 6.

Ὅσα ἄλλα χρώματα) Ed. Ifingr. ὅσα ἄλλα τοιαῦτα χρώματα. Conf. §. 7.

§. 8. Πέφυκεν ἢ ἔστι γίνεσθαι) Absit γίνεσθαι a MS. Pacii.

§. 9. Ἡ ὅτε) Ed. Ifingr. & Hilden. καὶ ὅτε.

Τὸ μὴ ἔχον) Ita legunt vetus interpres Latinus & editt. Bas. pr. Pac. Sylb. Casaub. tam in hoc versu, quam in subsequentibus, ubi eadem verba bis repetuntur. Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. & Hild. τῷ μὴ ἔχειν, minus apte meo sensu.

§. 10. Τίς ἢ τυφλότης ἐστὶ) Sic restitui ex edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. & Hilden. Vulgo mutato verborum ordine, τίς ἐστὶν ἢ τυφλότης.

Οὐ στέρησις) Vulgo additur ἐστὶν, quod ego tamen textu eieci, tum quod abundet, tum quod absit a MS. Pacii & ab editt. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Uncis illud iam circumdederat Sylburgius.

Εἰ γὰρ ἦν) Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. ἔτι εἰ ἦν. Verum vulgata lectio melior est. Vetūs quoque interpres: nam si idem esset &c.

§. 11. Καὶ ταῦτα) Codd. q. Pac. κατὰ ταῦτα. Minus bene. Repetitur etiam καὶ ταῦτα paulo post §. 13.

§. 12. Τὸ ὑπὸ τὴν κατάρασιν καὶ ἀποφάσει) Codd. q. Pac. ταῦτ' ὑπὸ τῇ καταφάσει καὶ ἀποφάσει. Male.

Ἀλλὰ πρᾶγμα) Sylburgio haec verba iam suspecta fue-

runt, adeoque ab eo uncinis inclusa sunt. Abundant utique, & desiderantur in vetusta versione Latina, ut & in edd. Ifingr. & Hilden.

§. 13. Τὸ καθῆται τῷ οὐ καθῆται) Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. τὸ καθῆται πρὸς τὸ οὐ καθῆται.

[Οἶον] τὸ καθῆσθαι, [τινα πρὸς] τὸ μὴ καθῆσθαι) Verba uncinis seclusa absunt à MS. Paci, quare suspicionem interpolationis incurrunt.

§. 14. Πρὸς αὐτὸ) Equidem mallem πρὸς αὐτήν. Referatur enim ad τυφλότητα. Verumtamen in lectione πρὸς αὐτὸ omnes edd. consentiunt; igitur eam mutare nolui.

Τυφλότης λέγεται) Ed. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. λέγοιτ' αὖν.

Τυφλότης δὲ ἕως οὐ λέγεται) Post haec verba adduntur in edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. & Sylburg. οὐδ' ἢ ἕως τυφλότητος, quae, cum haud dubie e glossa in textum irrepere, neque enim expressit ea vetus interpres Latinus, Iulius Pacius & Casaubonus iure textu exfulare iusserunt. Sylburgius pro modestia sua uncas tantum adhibuit.

§. 16. Ὡς μηδὲν) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. οὐδέν. Ἐν οἷς πέφυκε) Codd. q. Pac. ἐν ᾧ πέφυκε.

Ἐπάρχειν αἰ) Uncinis compescuit v. αἰ Sylburgius; forte haud immerito.

[Τὸ] θερμὸ εἶναι — [τὸ] λευκὸ) Abest articulus τὸ ab edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. quapropter uncas adieci.

Ἐπὶ δὲ τούτων) Ed. Ifingr. ἐπὶ γάρ.

Ἀλλὰ μόνον) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. μόνοις.

Οὐδὲ γάρ) Eaedem, οὐ γάρ.

Ἀλλ' οὐδὲ ὅν ἐστιν ἀνὰ μέσον) Eaedem, ἀλλ' οὐδὲ ὅν τι ἀνὰ μέσον ἐστίν.

Ἐπὶ δὲ γὰρ τῶν ἐναντιῶν) Inserui dictionem encliticam γὰρ ex edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. & Hilden.

§. 17. Μεταβολὴν γίνεσθαι) Recte ita vulgo legitur. Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. & Hilden. γενέσθαι. Male. Equidem & in sequentibus aoristum γενέσθαι in praesens mutavi, quod sensus necessario requirit.

[Τὸ] θερμὸ εἶναι) Abest iterum articulus τὸ ab edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden.

[Καὶ τὸ θερμὸν ψυχρὸν] Absunt haec ab edd. iisdem.

Ἀποκαταστήσει) Eaedem edd. ἀποκαθίστησιν. Minus apte:

Aristot. Vol. I.

M m

546 ANIMADVERSIONES CRITICAE

[Πάλιν] ἀνέβλεψεν) Abest πάλιν & hoc versu & in subsequentibus a MS. Pacii.

§. 18. Τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἥμισυ, ὡς τὰ πρὸς τι, ἀντίκειται) Codd. q. Pac. clausa post καὶ τὸ ἥμισυ periodo, ita pergunt: ταῦτα γὰρ ὡς τὰ κ. τ. λ. Mihi tamen vulgata interpunctio & lectio melior videtur.

Ὅλως δὲ) Codd. q. Pac. ἀπλῶς δέ.

§. 20. Ἐπὶ δὲ) In ed. Casaub. ἐπὶ δέ, operarum peccato.

§. 22. Quamvis inde ab hac paragrapho quae sequuntur, secundum partitionem in Codd. & edit. plerumque receptam, caput per se, περὶ τῶν ἐναντίων inscriptum, constituent, equidem tamen ea cum antecedentibus coniunxi, quandoquidem disputatio eodem tenore progrediens minime, ut arbitrati sunt librarii, in alia defleat. Veneror etiam in hoc magni Sylburgii exemplum, subiicientis hunc locum de contrariis doctrinae de oppositis, nulla separatione facta.

§. 24. Ἐὰν θάτερον) Ita edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. Vulgo ἐὰν τὸ ἕτερον.

§. 26. [Πέφυκε γίνεσθαι] Absunt a MS. Pacii.

§. 27. Ἀναγκαῖον δὲ) Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. ἀνάγκη δέ.

C A P. I X.

§. 2. Κυριώτατα) Ita ex Codd. quibusdam dedit Pacius, cui Casaubonus adstipulatur. Reliquae edd. habent κυριώτατον.

καθ' ὃν) Edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. & Hilden. καθ' ὃ. Male.

§. 4. Διαγραμμάτων τῇ τάξει) Ed. Ifingr. addit ἐστίν. Notante Casaubono in margine, nonnulli post haec interpolaverunt quoque: αἱ γὰρ ἀρχαὶ πρότεραι τῶν θεωρημάτων τῇ τάξει.

§. 5. Ἔστι μὲν δὴ) Rescripti μὲν pro vulgato δὲ ex edd. Ald. Camot. Iunt. & Ifingr. — Edit. Hilden. habet ἔστι δὲ, sed omisso δὴ, quod certe, iuxta δὲ si ponatur, vix ferendum est.

Προτέρου [σχεδόν] Abest σχεδόν a MS. Pacii.

C A P. X.

§. 1. Οὐδέτερον γὰρ πρότερον οὐδὲ ὕστερον αὐτῶν ἐστίν) Sic vulgo. Eandem lectionem expressit vetus interpres Latinus: *Neutrum enim neque prius neque posterius est eorum.* Edd.

Ald. Camot. Iunt. Ifingr. Hilden. paulo aliter: οὐδέτερον γὰρ τῶν τοιούτων πρότερόν ἐστιν, οὐδ' ὕστερον.

Ταῦτα λέγεται) Ed. Ifingr. addit καὶ ἐστί.

§. 3. Κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν) Supple: ὑπάρχοντα.

[Εἰς ταῦτα,] εἰς τε τὸ πτηνόν) Glossema quoddam in his verbis apertum est. Equidem puto, in verbis εἰς ταῦτα, utpote quae abundant, illud latere. Sylburgius verba εἰς τε uncis inclusit. Ceterum omnes editt. quin etiam vetus interpres Latinus, vulgata tuentur.

§. 4. Ἀεὶ πρότερα) Ed. Ifingr. & Hilden. πρότερά ἐστιν.

§. 5. Χρόνῳ [ἐστὶ] Abest ἐστὶ ab edd. Ald. Camot. Iunt. Ifingr. & Hilden.

CAP. XI.

§. 2. Οὐδὲ ἡ ἀλλοίωσις κατὰ τόπον μεταβολή) Omissa est vox ἀλλοίωσις in omnibus editionibus; excidisse tamen eam iam exinde patet, quod locus, ut vulgo legebatur, cum antecedentibus non satis arte cohaereret. Desiderabatur motus species, cum mutatione secundum locum collata, nec illa esse poterat alia, quam *alteratio*. Articulus ἡ quoque lacunam prodebat. Igitur iure meo vocem ἀλλοίωσις inserui. Accedit veteris interpretis Latini auctoritas, apud quem legitur: *neque alteratio secundum locum mutatio*.

§. 3. Ἀλλοιοῦσθαι ἡμᾶς) Codd. q. Pac. ἡμῶν, ut regatur a finito verbo συμβέβηκε. Vetus quoque interpres: *nobis alterari contigit*.

§. 4. Ἐδεῖ ἀλλοιοῦσθαι) Abest ἔδει a MS. Pacii.

§. 5. Τῇ μὲν κινήσει ἡρεμία ἐναντίον) Codd. q. Pac. transmutatis nominum casibus, ἡ μὲν κίνησις ἡρεμία ἐναντίον.

Γενέσει μὲν φθορᾷ) Additur ἐναντίον iterum in edd. Ald. Camot. Iunt. Bas. pr. Ifingr. Hilden. Sylb. quod autem e textu eiecit Pacius, cum a MStis abfit.

§. 6. Ἀρτιθεῖν, ἢ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιῶν μεταβολήν.) Ita dedit Pacius, & probavit lectionem quoque Casaubonus. Veram eam esse, docent sequentia. Vetus interpres Latinus: *nisi quis secundum qualitatem quietem opponat, aut in contrarium qualitatis mutationem*. Edd. Ald. Camot. Iunt. Bas. pr. Ifingr. Hilden. Sylb. ἀρτιθεῖν τῇ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιῶν μεταβολῇ. Male.

748 ANIMADV. CRIT. AD CATEGORIAS.

'Αντίκειται) Ita reposui ex edd. vetustioribus pro vulgato ἀντικείμεται.

C A P. X I L

§. 1. Πλείους) Edd. Ald. Camot. Iunt. Isingrin. Hilden. πλείους.

§. 7. Οἶον γὰρ ἔχειν λέγεται) Codd. q. Pac. simpliciter ἔχει.

Μέδωνος πυρούς) Ed. Isingr. cum articulo τοὺς πυρούς.

Ταῦτ' οὖν πάντα) Ald. Camot. Iunt. ταῦτ' οὖν γὰρ π. Isingr. ταῦτα γὰρ π.

§. 9. Λέγεται δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ γυναῖκα ἔχειν) Codd. q. Pac. λεγόμεθα δὲ καὶ γυναῖκας ἔχειν, quae lectio ad sequentia non quadrat. Quid Graeci innuant proprie τῷ, γυναῖκα ἔχειν, de eo v. Mureti Var. lect. lib. VI, 7. Notum est Aristippi Cyrenaeici dictum: Ἐχὼ Λαίδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι. Cf. Menag. Observatt. ad Diogen. Laërt. lib. II, f. 7).

Τέλος [τοῦ ἔχειν] Abest τοῦ ἔχειν a MS. Pacii.

B I P O N T I

E X T Y P O G R A P H I A

E X T E R I E T E M B S E R I

